

Titel:	**Nelly** / door **Charles Dickens** ; vert. van C.M. Mensing ; houtgravuren naar teekeningen van C. Green
Auteur:	**Charles** John Huffam **Dickens** (1812-1870)
Medewerker:	C.M. Mensing; C. Green
Jaar:	[ca. 1880]
Editie:	Geïllustreerde uitgaaf
Uitgever:	Schiedam : Roelants
Reeks:	De werken van **Charles Dickens**
Annotatie:	Ook beschikbaar in microvorm Vert. van: The old curiosity shop. - 1848
Omvang:	240 p. : grav. ; 26 cm
Trefwoord GOO:	Vertalingen (vorm); Romans (teksten), 18XX
Basisclassificatie:	18.05 Engelse letterkunde
Code KB:	-

Aanvraagnummer:	3237 D 9
Noot:	Dit ex. kan niet worden geraadpleegd. Gebruik de uitgave in microfiche
Aanvraaginfo:	wendt u tot de balie Niet uitleenbaar

Aanvraagnummer:	NBM Mfe 4388
Noot:	Uitgave in microfiche
Aanvraaginfo:	wendt u tot de balie Niet uitleenbaar

Afzonderlijke delen aanvragen



ZOODRA DE DEUR GEOPEND WAS, SPRAK HET MEISJE HEM AAN ALS HAAR GROOTVADER. (blz. 3).

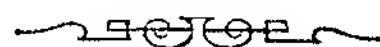
NELLY

DOOR

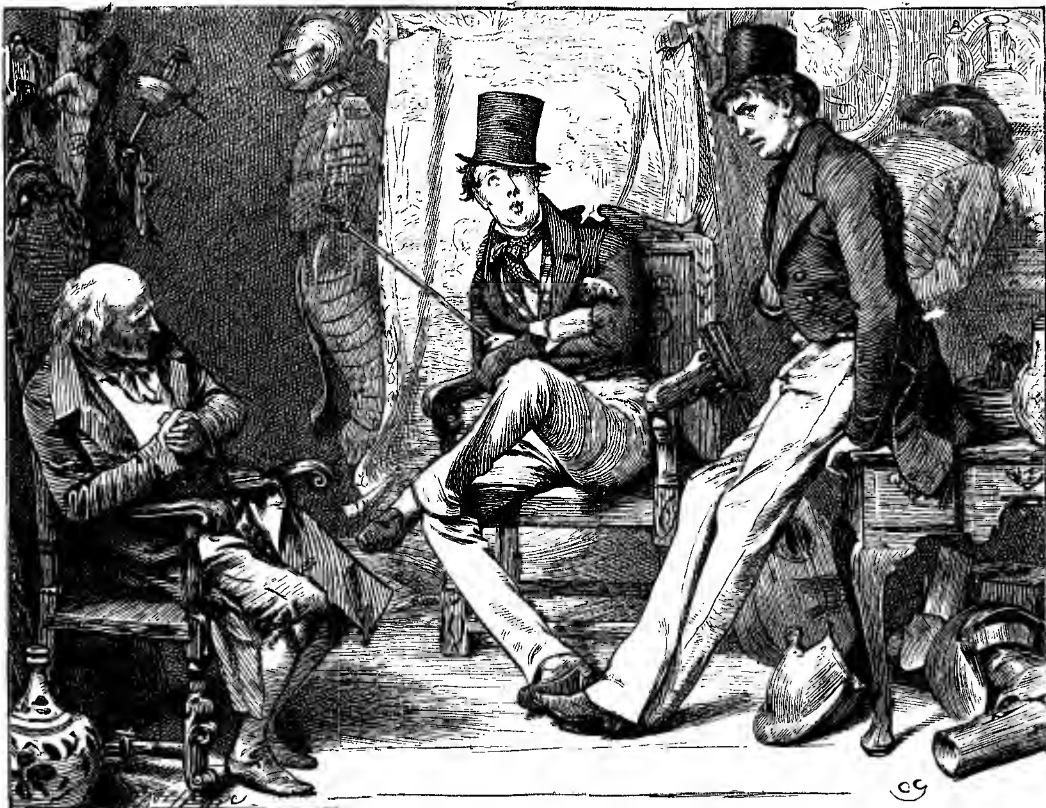
CHARLES DICKENS



VERTALING VAN C. M. MENSING. — HOUTGRAVUREN NAAR TEEKENINGEN VAN C. GREEN



SCHIEDAM — H. A. M. ROELANTS



NELLY.

I.

HET MAGAZIJN VAN RARITEITEN.

Hoewel ik een oud man ben, is de late avond mijn gewone tijd om te gaan wandelen. In den zomer stap ik wel dikwijls des morgens vroeg mijne deur uit, en dwaal den geheelen dag langs velden en wegen, of doe zelfs een tochtje van eenige dagen of weken; maar in de stad ga ik zelden uit voordat het donker is, hoewel ik, den hemel zij dank, zijn licht even liefheb en de vroolijkheid die het over de aarde verspreidt evenzeer gevoel, als eenig ander levend schepsel.

Ik heb ongemerkt deze gewoonte aangenomen, gedeeltelijk omdat des avonds mijn lichaamsgebrek mij minder hinderlijk is, en gedeeltelijk omdat ik dan meer gelegenheid heb om de karakters en bedrijven der voorbijgangers op straat op mijne eigene manier waar te nemen of te raden. Het heldere licht en het gewoel van den dag zijn voor zulk eene bezigheid niet gunstig. Een enkele blik op het gelaat van een voorbijganger, bij het licht van eene straatlantaarn of het venster van een winkel, geeft mij dikwijls meer te denken, dan wanneer ik het bij den dag op mijn gemak had kunnen beschouwen; en, als ik de waarheid moet zeggen, de nacht is in dit opzicht veel barmhartiger dan de dag, die menigmaal, zonder eenig mededoogen, een luchtkasteel doet instorten, op het oogenblik dat het stond voltooid te worden.

Het gedurig op en neder loopen, de eeuwige rusteloosheid, het onophoudelijk stappen van

voeten, die de ruwe steenen effen en glad slijpen, — is het niet een wonder, hoe iemand, die in eene nauwe straat woont, dit kan aanhooren? Stel u eens een zieke voor in zulk een verblijf als St. Martin's Court, die naar de voetstappen der voorbijgangers luistert, en, in het midden zijner pijn en verveling, gedwongen (als ware het eene taak, die hem is opgelegd) om te luisteren, of hij den tred van het kind en den volwassene, van den bedelaar op sloffen en den gelaarsden pronker, van den luien ledigloopen en den driftigen fortuinzoeker, van elkander kan onderscheiden, — stel u voor, welk een onophoudelijk gegons zijne zinnen verdooft, welk een stroom van menschengewoel onafgebroken voortruischt door al zijne onrustige droomen, als ware hij gedoemd om dood, maar met volle bewustheid, onder de zerken van een druk bezocht kerkhof te blijven liggen, en toekomstige eeuwen lang geene hoop op rust had.

Dan de menigte van menschen, die bestendig over de bruggen heen en weder trekt (ten minste over die, welke vrij van tol zijn), waar, op een schoonen avond, menigeen staan blijft, om peinzend naar beneden in het water te kijken, met eene flauwe gedachte, dat die rivier verderop tusschen groene oevers stroomt, en al breeder en breeder wordt, totdat zij zich eindelijk in den grenzeloozen oceaan uitstort, — waar sommigen even ophouden, om onder een zwaren last te rusten, en, terwijl zij over de leuning zien, denken, welk een onvermengd geluk het wezen zou, als iemand zijn leven lang, in eene langzaam afdrijvende boot, op een heet zeil in de zon kon liggen rooken en luieren, — en waar anderen, van eene zeer verschillende klasse, met een nog veel zwaarder last blijven stilstaan, en zich herinneren, hoe zij voorheen eens gehoord of gelezen hebben, dat verdrinken geen harde dood, maar integendeel van alle wijzen om zich van kant te maken de gemakkelijkste en de beste is.

Ook Covent-Garden-Market bij den dageraad, in de lente of den zomer, als de balsemgeur der bloemen zelfs de walgelijke lucht der zwelgpartijen van den vorigen nacht overmeestert, en de schorre lijster, die daarboven voor een zoldervenster hangt, half dol van blijdschap maakt. Die arme vogel! het eenige wezen in de nabijheid eenigermate verwantschapt met de andere kleine gevangenen — de bloemen — waarvan sommigen, verflenst in de gloeiende handen van dronken koopers, reeds weggeworpen op de straat liggen, terwijl andere, kwijnende door gebrek aan lucht, naar den tijd smachten wanneer zij begoten en opgefrischt zullen worden, om de oogen van nuchtere liefhebbers te behagen, en oude kantoorklerken, die langs de markt naar hun werk gaan, zich te doen verwonderen hoe het komt, dat hunne gedachten zoo op het land en het buitenleven spelen.

Maar ik ben thans niet voornemens om over mijne omzwervingen uit te weiden. De geschiedenis, die ik wil verhalen, begon met eene ontmoeting op eene dezer wandelingen; en dat heeft mij bewogen, om er bij wijze van voorrede iets van te zeggen.

Op zekeren avond laat kuierde ik op mijne gewone manier door de City, en dacht al voortwandelende over allerlei dingen, toen ik tot stilstaan werd gebracht door eene vraag, die ik wel niet verstond, maar die toch tot mij scheen gericht te zijn, en door eene zachte welluidende stem werd uitgesproken, welke mij zeer aangenaam in de ooren klonk. Ik keerde mij haastig om, en zag een lief klein meisje naast mij staan, dat mij verzocht om haar den weg te wijzen naar zekere straat, die in een geheel ander kwartier der stad gelegen was.

"Dat is ver hier vandaan, lief kind!" zeide ik. —

"Dat weet ik wel, mijnheer!" antwoordde zij beschroomd. "Ik vrees dat het heel ver is; want ik ben van avond daar vandaan gekomen."

"Alleen?" vroeg ik eenigszins verwonderd.

"O ja! dat is niets; maar ik sta nu verlegen, want ik ben verdwaald."

"En hoe komt gij er toe, om mij te vragen? Als ik u nu eens een verkeerden weg wees?"

"Neen, dat zult gij zeker niet doen," zeide het kleine ding. "Gij zijt al zoo oud, en gaat zelf zoo langzaam."

Ik kan niet zeggen hoe ik getroffen werd door dit beroep op mijn gevoel en den hartelijken toon, waarop het meisje sprak, in wier helder oog te gelijk een traan opwelde terwijl zij bevende van aandoening naar mij opzag.

"Kom," zeide ik; "ik zal u daarheen brengen."

Zij stak hare hand in de mijne, zoo vertrouwelijk, alsof zij mij van hare wieg af had gekend, en wij stapten te zamen voort, terwijl zij haar tred naar den mijnen schikte, en mij eerder scheen te leiden dan te volgen. Ik bespeurde, dat zij nu en dan heimelijk een nieuwsgierigen blik op mijn gelaat wierp, als wilde zij zich volkomen verzekeren, dat ik haar niet bedroog, en dat die blikken — welke schrander en scherp genoeg waren — haar vertrouwen telkens schenen te vergrooten.

Wat mij aangaat, mijne nieuwsgierigheid was ten minste even groot als die van het kind; want zij was zeker nog een kind, hoewel ik het waarschijnlijk achtte, dat de tengerheid harer gestalte haar nog jonger deed voorkomen, dan zij inderdaad was. Schoon hare kleederen fraaier hadden kunnen zijn, waren zij echter net en zindelijk, en verrieden geene sporen van armoede en slordigheid.

"Wie heeft u zoo ver alleen uitgezonden?" vroeg ik.

"Iemand, die zeer goed voor mij is, mijnheer!"

"En wat hebt gij gaan doen?"

"Dat mag ik niet vertellen," zeide het kind op een vasten toon.

Dit antwoord had iets, hetwelk mij het kleine ding met onwillekeurige verbazing deed beschouwen; want ik verwonderde mij, welke soort van boodschap zij had moeten doen, die haar zoo op navraag verdacht deed zijn. Haar levendig oog scheen mijne gedachte te lezen; want toen zij mijn blik ontmoette, vervolgde zij, dat er geen kwaad stak in hetgeen zij gedaan had, maar dat het een geheim was — een groot geheim, hetwelk zij zelve niet wist.

Dit zeide zij zonder eenigen zweem van list of bedrog, maar met eene onergdenkende openhartigheid, die het kenmerk der waarheid droeg. Terwijl wij voortstapten, werd zij gemeenzamer met mij, en begon vroolijk te snappen, maar zeide niets meer van haar huis, behalve dat zij aanmerkte dat wij een geheel nieuwen weg gingen, en vroeg of die korter was.

Onderweg haalde ik mij honderd verklaringen van het raadsel voor den geest, om die allen weder te verwerpen. Ik schaamde mij inderdaad om van de openhartigheid of de dankbaarheid van het kind misbruik te maken, ten einde mijne nieuwsgierigheid te bevredigen. Ik heb die kleine menschen lief; en het is geene geringe zaak, als zij, die zoo versch van God komen, ons liefhebben. Dewijl haar vertrouwen mij gestreeld had, besloot ik het ook te verdienen, en het karakter, dat zij mij had toegeschreven, niet te verloochenen.

Er bestond echter geene reden, waarom ik mij zou onthouden om met den persoon te spreken, die onvoorzichtig genoeg was geweest, om haar des avonds en alleen zoover uit te zenden; en daar het niet onwaarschijnlijk was, dat zij mij van de gelegenheid daartoe zou berooven, door mij plotseling vaarwel te zeggen, zoodra zij zag, dat zij zich dicht bij huis bevond, vermeed ik de groote straten, en bracht haar door weinig bezochte stegen, zoodat wij de straat, waarin zij wezen moest, bereikten, voordat zij wist waar wij waren. Mijne kleine bekende klapte in hare handen van blijdschap, liep een eind voor mij uit, hield voor eene deur stil, bleef op den stoep staan wachten tot ik bij haar kwam en klopte toen eerst aan.

Het bovenste gedeelte dezer deur was van glas, zonder door een luik beschermd te zijn, hetgeen ik in het eerst niet bemerkte, daar het hier geheel donker was. Toen zij nog een paar malen had aangeklopt, hoorde ik van binnen iemand aankomen, en zag daarop door het glas een flauw licht, dat langzaam naderde, dewijl hij die het droeg, zich door een groot aantal hier en daar verspreide dingen een weg moest banen, zoodat ik tijd had, om te zien wie het was, die de deur kwam opendoen, en hoe het voorhuis er uitzag, waardoor hij aankwam.

Het was een klein, oud man met lange grijze haren, wiens gezicht ik duidelijk kon onderscheiden, daar hij, om beter voor zich te zien, het licht boven zijn hoofd hield. Hoewel zeer vervallen door ouderdom, meende ik in zijne ranke gestalte een zweem van gelijkenis te bespeuren met het meisje, dat ik hierheen had gebracht. Hunne helderblauwe oogen geleken op elkander; maar zijn gezicht was met zulke diepe rimpels doorploegd, dat er verder geene gelijkenis was aan te wijzen.

Het voorhuis, door hetwelk hij langzaam naderde, was een dier magazijnen van oude rariteiten, welke zich in de afgelegenste hoeken dezer stad schijnen te verschuilen, om, uit jaloezie of wantrouwen, hunne bestoven schatten voor de oogen van het publiek te verbergen. Hier en daar stonden ijzeren wapenrustingen als geharnaste spoken, grotesk beeldhouwwerk uit oude kloosterzalen weggenomen, roestige wapenen van allerlei soort, mismaakte beelden van porselein, hout, metaal en ivoor, en allerlei ouderwetsch huisraad, zoo vreemd alsof het in een droom was geteekend. Het vervallen voorkomen van den ouden man strookte wonder wel met dit vertrek; misschien had hij in oude kerken, tusschen grafsteden en in verlatene huizen omgedwaald, om al dien buit met eigene handen te verzamelen. Er was niets in de geheele verzameling, dat er ouder of meer versleten uitzag dan hij zelf.

Toen hij den sleutel in het slot omdraaide, zag hij mij aan met eene verwondering, die niet verminderde, toen hij mijne kleine gezellin bespeurde. Zoodra de deur geopend was, sprak het meisje hem aan als haar grootvader, en vertelde hem hoe wij met elkander bekend waren geworden.

"Wel lieve hemel, kind!" zeide de oude man, terwijl hij haar op het hoofd tikte, "hoe kondt gij zoo verdwalen? Als ik u eens verloren had, Nelly!"

"Ik zou wel weder bij u gekomen zijn, grootvader!" zeide het meisje onbeschroomd. "Wees daar niet bang voor."

De oude man gaf haar een kus, keerde zich daarop tot mij en verzocht mij binnen te komen, hetgeen ik deed. Nu sloot hij de deur, en ging met het licht voor mij uit. Hij leidde mij door het voorhuis, dat ik reeds van buiten had gezien, naar eene kamer daarachter, waarin een kamertje uitkwam, in hetwelk ik een bedje zag staan, dat eene f a i r y tot slaapplaats had kunnen dienen, zoo klein, net en lief zag het er uit. Nadat het meisje eene kaars had genomen, ging zij dit vertrekje binnen, en liet mij met den ouden man alleen.

"Gij zult wel moede zijn, mijnheer!" zeide hij, terwijl hij een stoel bij het vuur schoof; "hoe kan ik u danken?"

"Door een andermaal beter op uw kleindochter te passen, goede vriend!" antwoordde ik.

"Beter op haar passen?" zeide de oude man met eene schelle stem. "Wie heeft ooit een kind zoo liefgehad als ik Nelly heb?"

Dit zeide hij met zulk eene ongeveinsde verwondering, dat ik niet wist wat te antwoorden, te minder omdat, in weerwil van zekere verstrooidheid in zijne manieren, zijn gezicht toch de sporen van diep en ernstig nadenken droeg, die mij overtuigden, dat hij geenszins, gelijk ik gedacht had, voor sufferig of kindsch moest gehouden worden.

"Gij hebt zeker niet bedacht...." begon ik.

"Ik niet om haar denken," viel de oude man mij in de rede. "Niet om haar denken! Ach! hoe weinig weet gij de waarheid! Mijne Nelly! Mijne Nelly!"

Het zou iemand onmogelijk zijn, welke spreekwijzen hij ook mocht kiezen, om meer teederheid uit te drukken, dan de rariteitenkoopman in deze vier woorden legde. Ik wachtte af wat hij verder zeggen zou; maar hij legde zijne kin op zijne hand, en nadat hij eenige malen zijn hoofd had geschud, bleef hij in het vuur zitten staren.

Terwijl wij zoo stilzwijgend bij elkander zaten, ging de deur van het andere vertrekje open, en het meisje kwam terug; hare lichtbruine haren zwierden los om haar hals, en haar gezichtje gloeide, zooveel haast had zij gemaakt, om spoedig weder bij ons te komen. Zij begon terstond het avondmaal gereed te maken, en terwijl zij daarmede bezig was, bemerkte ik, dat de oude man eene gelegenheid waarnam, om mij met meer oplettendheid aan te zien, dan hij nog gedaan had. Het verwonderde mij, dat het kind alles alleen deed, en er geene andere menschen in huis schenen te zijn dan wij. Ik maakte gebruik van een oogenblik, dat het meisje zich verwijderd had, om hierover iets te zeggen, waarop de oude man antwoordde, dat weinig volwassenen zoo vertrouwenswaardig en zorgvuldig waren als zij.

"Het doet mij altijd leed," hernam ik, geërgerd door hetgeen ik voor zijne baatzucht hield, "het doet mij altijd leed, als ik kinderen, zoo jong, den arbeid van volwassenen zie verrichten, en bekend maken met al wat er in de wereld omgaat. Dit dempt de bronnen van kinderlijke eenvoudigheid en vertrouwen — twee der beste eigenschappen, welke de hemel hun geeft — en dwingt hen om in onze verdrietelijkheden te deelen, voordat zij onze vermaken kunnen genieten."

"Het zal de hare nooit dempen," antwoordde de oude man, mij met een vasten blik aanziende; "de bronnen zijn te diep. Bovendien, de kinderen der armen kennen weinig vermaken. Zelfs de goedkoope genoegens der kindsheid moeten gekocht worden."

"Maar," hernam ik, "vergeef mij, dat ik het zeg — gij zijt toch zoo arm niet."

"Zij is mijne dochter niet, mijnheer"' antwoordde de oude man. "Hare moeder was mijne dochter, en zij was arm. Ik houd niets over — geen penning — hoewel ik leef gelijk gij ziet; maar —" hij legde zijne hand op mijn arm, en vervolgde fluisterend: "eens zal zij rijk wezen en eene dame worden. Denk niet slecht van mij, omdat ik van hare hulp gebruik maak. Zij geeft die gewillig, gelijk gij ziet, en het zou haar bedroeven, als zij wist, dat ik iemand anders iets voor mij liet doen, dat hare handjes zouden kunnen verrichten. Ik zou niet om haar denken!" riep hij eensklaps onvergenoegd uit. "God weet, dat dit kind de eenige gedachte, het eenige doel van mijn leven is — en toch laat hij het mij nooit welgaan — neen nooit."

Op dit oogenblik kwam het onderwerp van ons gesprek weder binnen, en de oude man zweeg stil, terwijl hij mij wenkte, om naderbij te schuiven.

Nauwelijks hadden wij onzen maaltijd begonnen, of er werd aan de deur geklopt, en Nelly barstte uit in een hartelijk gelach — zoo kinderlijk luidruchtig en vroolijk, dat het mij verkwikte het te hooren — en zeide, dat zij niet twijfelde, of Kit zou daar eindelijk komen.

"Dartele Nelly!" zeide de oude man, haar liefkoozende. "Zij lacht dien armen Kit altijd uit."

Het meisje begon nu nog hartelijker te lachen, terwijl de oude man eene kaars opnam, en de deur ging openen. Toen hij terugkwam, volgde Kit hem op de hielen.

Kit was een lummelachtige jongen, met een rond hoofd, een ontzettend grooten mond, hoogroode wangen, een opgewipten neus, en het koddigste gezicht, dat ik ooit gezien heb. Toen hij een vreemdeling zag, bleef hij in de deur staan, nu op het eene dan op het andere been rustende, terwijl hij zijn ouden hoed, die bijna geen spoor van rand meer had, tusschen zijne handen omdraaide, en met komieke verwondering naar binnen gluurde. Van dit oogenblik af had de knaap mij voor zich ingenomen, daar ik begreep, dat hij eene soort van hansworst was, die met zijne kluchten het leven der kleine Nelly vervroolijkte.

"Het was ver, niet waar, Kit?" zeide de oude man.

"Ja — het was een tamelijk eindje, meester!" antwoordde Kit.

"Hebt gij het huis gemakkelijk gevonden?"

"Ja — niet al te gemakkelijk, meester!" zeide Kit.

"Gij zult wel honger gekregen hebben?"

"Ja — dat schikt nog al, meester!" was het antwoord.

De jongen had de zonderlinge gewoonte, om, als hij sprak, schuins voor den vrager te gaan staan, en zijn hoofd over zijn schouder te keeren, alsof hij anders geen woord had kunnen uitbrengen. Ik geloof, dat de knaap iemand

overal zou hebben doen lachen; maar nu het meisje zooveel pleizier bleek te hebben in zijne hansworterij, en ik tot mijne blijdschap bevond, dat er in eene woning, waar zij zoo weinig op hare plaats scheen te zijn, toch iets was, dat haar vervroolijkte, was hij onweerstaanbaar komiek. Het beste was nog, dat Kit zelf zich zeer gestreeld voelde door het gelach, dat hij gaande maakte, en na eenige pogingen om ernstig te blijven, in een geschater uitbarstte, waarbij hij, met zijn wijd geopenden mond, en zijne half gesloten oogen, eene allerzotste vertooning maakte.

De oude man verzonk weder in zijne vorige mijmering, en gaf geen acht op hetgeen er voorviel; het meisje bedwong eindelijk haar gelach, en nu merkte ik op dat zij tranen van hartelijke aandoening in de oogen had, toen zij haar wonderlijken gunsteling, na de geringe ongerustheid, welke zij dien avond had doorgestaan, weder welkom heette. Wat Kit aangaat (wiens lachen aldoor van die soort was geweest alsof het bij de minste aanleiding in huilen zou zijn overgegaan) hij nam een groot stuk brood en vleesch en eene kan bier naar een hoek mede, en ging daar gulzig zitten eten en drinken.

"Ach!" zeide de oude man met een zucht, zich tot mij keerende, alsof ik pas een oogenblik te voren gesproken had: "gij weet niet wat gij doet, als gij zegt, dat ik niet om haar denk."

"Gij moet niet al te veel gewicht hechten aan eene aanmerking, die slechts op den eersten schijn gegrond was, mijn vriend!" zeide ik.

"Neen!" hernam de oude man nadenkend; "neen! — Kom hier bij mij, Nelly!"

Het meisje sprong haastig op, en sloeg haar arm om zijn hals.

"Heb ik u niet lief, Nelly?" zeide hij. "Zeg — heb ik u lief, Nelly! of niet?"

Het meisje antwoordde slechts met liefkoozingen, en legde haar hoofd tegen zijne borst.

"Waarom schreit gij?" zeide haar grootvader, met een blik op mij. "Is het omdat gij wel weet dat ik u liefheb, en het u bedroefd maakt, dat ik u zulk eene vraag doe, alsof ik daaraan twijfelde? Nu, kom — wij zullen dan maar zeggen, dat ik u wel liefheb."

"Ja, dat is ook waar," antwoordde het kind zeer nadrukkelijk. "Kit weet het ook wel."

Kit, die, onder het eten, bij elken hap zijn mes met de behendigheid van een goochelaar voor twee derden in zijn mond had gestoken, hield nu even op, en balkte: "Niemand is gek genoeg om te zeggen, dat hij u niet liefheeft," en daarop verhinderde hij zich zelven verder iets te zeggen, door zijn mond met een ontzettend groot stuk brood te verstoppen.

"Zij is nu arm," zeide de oude man, terwijl hij het meisje de wangen streelde: "maar ik zeg nogmaals, dat zij eens rijk zal worden. Het heeft lang, zeer lang geduurd; maar de tijd moet toch eindelijk komen. Hij komt wel voor andere menschen, die niets doen dan verteren en doorbrengen. Wanneer zal hij voor mij komen!"

"Ik ben er zeer wel mee tevreden zooals het nu is, grootvader!" zeide het meisje.

"Stil, stil!" hernam de oude man; "gij weet er niets van; en hoe zoudt gij er ook van weten?" Toen prevelde hij bij zich zelven: "De tijd moet komen; daarvan ben ik zeker. Als hij laat komt, zal het des te beter zijn."

Daarop zuchtte hij en verzonk weder in zijn vorig gepeins, terwijl het meisje op zijne knie bleef zitten, zonder dat hij hierop scheen te letten. Het was nu dicht bij middernacht, en ik stond op, om heen te gaan. Dit deed hem opzien.

"Nog een oogenblik, mijnheer!" zeide hij. "Kom Kit! Het is al bij twaalven, jongen! en gij zit nog hier. Ga naar huis, en pas morgen op uw tijd; want er is veel te doen. Goeden nacht! Zeg hem ook goeden nacht, Nelly! hij gaat heen."

"Goeden nacht, Kit!" zeide het meisje, terwijl hare oogen van vroolijkheid en vriendelijkheid schitterden.

"Goeden nacht, Nelly!" antwoordde de jongen.

"En bedank dezen heer," zeide de oude man. "Als hij niet op haar gepast had, had ik van avond mijne Nelly misschien verloren."

"Neen, neen, meester!" zeide Kit. "Dat niet. Dat zeker niet."

"Wat meent gij?" vroeg de oude man.

"Ik zou haar wel gevonden hebben," zeide Kit. "Ik wed, dat ik haar zou gevonden hebben, al was zij nog zoo ver geweest, zoo gauw als iemand anders, meester! Ha, ha, ha!"

Al schaterende scharrelde Kit achteruit naar de deur, ging de kamer uit, en trok kort daarop de straatdeur achter zich dicht.

Toen de jongen zich verwijderd had, en het meisje bezig was met de tafel af te nemen, zeide de oude man:

"Het zou wel schijnen, mijnheer! dat ik u niet dankbaar genoeg was voor hetgeen gij van avond gedaan hebt; maar ik dank u nederig en hartelijk, gelijk zij ook doet, en haar dank is meer waard dan de mijne. Het zou mij spijten, als ik u liet heengaan met het denkbeeld dat ik uwe goedheid niet achtte, of onverschillig omtrent haar was — dat ben ik waarlijk niet."

Ik zeide, dat hetgeen ik gezien had mij reeds daarvan had overtuigd. "Maar," vervolgde ik, "mag ik u iets vragen?"

"Ja wel, mijnheer!" antwoordde de oude man; "wat wilt gij vragen?"

"Dit tengere meisje," zeide ik, "zoo aanvallig en schrander — heeft zij niemand, die voor haar zorgt, behalve u? heeft zij geen ander opzicht of gezelschap?"

"Neen," antwoordde hij, terwijl hij mij met

zekere onrust in het gezicht zag; "neen — en zij heeft geen ander noodig."

"Maar zijt gij niet bevreesd," hernam ik, "dat gij te kort zult schieten in het volbrengen uwer gewichtige taak? Ik ben verzekerd, dat gij het wél meent; maar zijt gij wel zeker, dat gij in staat zijt om al de plichten, die gij op u genomen hebt, te vervullen? Ik ben een oud man, evenals gij; en de belangstelling van een oud man in al wat jong en veelbelovend is doet mij spreken. Gelooft gij niet, dat hetgeen ik dezen avond gezien heb, mij eene belangstelling moet inboezemen, die niet geheel vrij van bekommering is?"

"Mijnheer!" antwoordde de oude man, na eene poos van stilte: "ik heb het recht niet om mij gekrenkt te voelen door hetgeen gij zegt. Het is waar, dat in vele opzichten ik het kind ben en zij de volwassene is; dat hebt gij reeds gezien. Maar wakend of slapend, bij dag of bij nacht, in ziekte of gezondheid, is zij het eenige voorwerp mijner zorg; en als gij wist van hoeveel zorg, zoudt gij mij zeker met geheel andere oogen beschouwen. Ach! het is een akelig leven voor een oud man — een akelig, akelig leven — maar ik heb een groot doel voor mij, en dat houd ik in het oog."

Daar ik zag, dat hij in eene onvergenoegde, ongeduldige stemming geraakte, keerde ik mij van hem af, om mijn jas te krijgen, dien ik bij mijne komst had uitgetrokken, met voornemen om niets meer te zeggen. Tot mijne verwondering zag ik het meisje geduldig naast mij staan, met een mantel over haar arm en een hoed en stok in hare hand.

"Dat zijn de mijne niet, liefje!" zeide ik.

"Neen," antwoordde het kind, "ze zijn van grootvader."

"Maar hij gaat toch van nacht niet meer uit?"

"Ja wel!" zeide het meisje glimlachend. — "En waar blijft gij dan, kindlief?"

"Ik? wel, ik blijf hier. Ik blijf immers altijd hier?"

Vol verbazing keerde ik mij naar den ouden man; maar hij was met zijne kleederen bezig, of hield zich zoo. Toen zag ik nog eens naar het jonge, tengere meisje. Alleen! Den geheelen nacht alleen in zulk een naargeestig huis!

Zij scheen mijne verwondering niet te bemerken, maar hielp vroolijk den ouden man zijn mantel omdoen; en toen hij gereed was, nam zij eene kaars, om ons te lichten. Daar wij haar niet terstond volgden, gelijk zij verwacht had, bleef zij glimlachend naar ons staan wachten. Aan het gezicht van den ouden man zag ik, dat hij de oorzaak mijner aarzeling zeer wel begreep; doch hij wenkte mij slechts, zonder een woord te spreken, om voor hem de kamer uit te gaan. Ik kon niet anders doen dan gehoorzamen.

Toen wij bij de voordeur kwamen, zette het meisje de kaars neder, wenschte mij goeden nacht, en lichtte haar hoofdje op, om mij te kussen. Daarop huppelde zij naar den ouden man, die haar in zijne armen sloot.

"Slaap gerust, Nelly!" zeide hij met eene zachte stem; "en mogen engelen u bewaken! Vergeet niet uw avondgebed te doen, liefje!"

"Neen, waarlijk niet," antwoordde het kind met nadruk. "Ik ben altijd zoo vergenoegd als ik gebeden heb."

"Dat is goed. Ik weet het wel. Dat behoort ook zoo," zeide de oude man. "God behoede u! Ik zal morgenochtend vroeg thuis komen."

"Gij zult niet tweemaal behoeven te schellen," antwoordde het kind. "De schel maakt mij wakker, zelfs in het midden van een droom."

Hiermede scheidden zij. Het meisje opende de deur (nu met een luik voorzien, dat ik den jongen had hooren voorzetten, eer hij heenging), en wenschte ons nog eens goeden nacht, op een helderen en teederen toon, dien ik mij naderhand wel duizendmaal heb herinnerd. De oude man bleef op de stoep staan, totdat hij gehoord had, dat de deur van binnen gesloten en gegrendeld was, en stapte toen met langzame schreden voort. Op den hoek der straat bleef hij staan, en terwijl hij mij onrustig aanzag, zeide hij, dat hij hier afscheid moest nemen, dewijl onze wegen ver uit elkander liepen. Ik wilde spreken; maar hij stapte terstond voort, met meer vlugheid, dan ik bij iemand van zijn voorkomen had verwacht. Ik zag, dat hij een paar malen omkeek, als ware het om zich te verzekeren, dat ik hem niet op een afstand volgde. De duisternis van den nacht begunstigde zijn verdwijnen, en spoedig was hij uit mijn gezicht.

Ik bleef staan op de plek, waar hij mij verlaten had, ongenegen om heen te gaan, en echter niet wetende, waarom ik daar langer zou vertoeven. Peinzend zag ik naar de straat, waaruit wij gekomen waren, en na eene poos richtte ik mijne schreden wederom derwaarts. Ik ging het huis verscheidene malen voorbij, en bleef voor de deur staan luisteren; alles was zoo donker en stil als het graf.

Ik bleef daar echter dwalen. Ik kon niet heengaan. Alle onheilen, die het meisje konden overkomen — brand, inbraak, moord zelfs — kwamen mij voor den geest. Het was mij, als moest er eenig ongeluk gebeuren, zoodra ik mij verwijderde. Het sluiten van eene deur of een venster in de straat deed mij weder naar het huis van den rariteitenkoopman snellen; en dan bleef ik aan den overkant naar omhoog staan turen, om mij te verzekeren, dat het geluid niet van daar gekomen was. Neen, het was even donker en stil als te voren.

Ik zag weinig menschen voorbijgaan. De straat was doodsch en eenzaam; en ik was er bijna alleen meester in. Eenige menschen, die uit

de schouwburgen kwamen, stapten mij haastig voorbij, en tusschenbeide ging ik op zijde, om een luidruchtigen dronkaard te ontwijken, die naar huis strompelde, maar dit gebeurde zelden en was spoedig voorbij. De klokken sloegen één uur. Nog stapte ik op en neder, telkens met het besluit, dat dit de laatste maal zou zijn, terwijl ik telkens onder een of ander voorwendsel het woord brak, dat ik mij zelven gegeven had.

Hoe langer ik nadacht over hetgeen de oude man had gezegd, over zijn uitzicht en gedrag, des te minder kon ik verklaren, wat ik gezien had. Ik vreesde zeer, dat hij met geen goed oogmerk des nachts uitging. Deze omstandigheid was mij slechts door de onnoozelheid van het kind te weten gekomen; en hoewel de oude man er bij was, en mijne verwondering zag, had hij dit raadsel met geen enkel woord willen ophelderen. Deze gedachten deden mij natuurlijk zijn vervallen voorkomen, zijne verstrooiing en het onrustige van zijn uitzicht weder vóór den geest komen. Hij kon het kind liefhebben, en toch een schurk van de ergste soort wezen. En als hij het kind wezenlijk liefhad, hoe kon hij het dan zoo alleen laten? Hoe genegen ik was, om hem te verdenken, twijfelde ik echter niet, of hij had het meisje inderdaad lief. Ik kon er niet aan twijfelen, als ik mij herinnerde, wat er tusschen ons was voorgevallen, en op welk een toon hij haar naam had uitgesproken.

"Wel, ik blijf hier," had het meisje gezegd, tot antwoord op mijne vraag. "Ik blijf immers altijd hier?" Waarom zou hij alle avonden zoo laat uitgaan? Ik herinnerde mij al de zonderlinge verhalen, die ik gehoord had, van geheime misdrijven, die in groote steden worden gepleegd, en somtijds jaren lang verborgen blijven; maar hoe vreemd vele dezer verhalen waren, vond ik er geen een, dat de oplossing van dit raadsel kon geven, hetwelk slechts des te duisterder scheen te worden, hoe meer ik het poogde te verklaren.

Vol van zulke gedachten, bleef ik twee uren lang de straat op en neer stappen; eindelijk begon het te regenen; door vermoeienis overweldigd, maar niet minder nieuwsgierig dan te voren, klom ik in de eerste huurkoets, die ik zag, en liet mij naar huis rijden. Een vroolijk vuur brandde in den haard; mijne lamp verspreidde een helder licht; mijne klok begroette mij met haar gemeenzaam getik; alles was vreedzaam, warm en genoeglijk, en vormde een verkwikkelijk contrast met de koude en de duisternis, die ik verlaten had.

Maar dien geheelen nacht, hetzij ik waakte of sliep, bleven dezelfde gedachten en beelden mij voor den geest zweven. Ik had niets anders voor mijne oogen, dan die oude donkere kamers, die holle spookachtige wapenrustingen, die grijnzende, in hout en steen gebeeldhouwde gezichten, dat roestige ijzerwerk en die stofferige vermolmde meubelen, — en, in het midden van dien akeligen wanhoop, het schoone kleine meisje, dat, in hare onschuldige droomen glimlachende, zacht lag te sluimeren.

II.

MIJN TWEEDE BEZOEK BIJ DEN RARITEITENKOOPMAN.

Nadat ik omtrent eene week lang tegen het gevoel had gekampt, dat mij aandreef, om het huis, waarin ik zooveel raadselachtigs had gezien, nog eens te gaan bezoeken, gaf ik mij eindelijk daaraan over, en richtte, daar ik mij nu bij het licht van den dag wilde vertoonen, op een namiddag mijne schreden derwaarts. Ik ging eenige malen voorbij het huis heen en weder, met eene aarzeling, die niet onnatuurlijk is in iemand, die weet, dat zijn bezoek zeker onverwacht en misschien niet zeer welkom zal wezen; maar spoedig overwon ik mijne besluiteloosheid, en trad het voorhuis binnen.

De oude man en een ander waren te zamen in de achterkamer, en deze twee schenen hooge woorden gehad te hebben; want hunne stemmen, die zeer hard waren geweest, zwegen plotseling toen ik binnentrad, en de oude man kwam haastig naar mij toe, en zeide met eene bevende stem, dat hij zeer blijde was, over mijne komst.

"Gij hebt misschien een ongeluk verhoed," zeide hij, op den jonkman wijzende, dien ik bij hem vond. "Die knaap zal mij nog eens vermoorden. Hij zou het al lang gedaan hebben, als hij gedurfd had."

"Bah!" zeide de ander, nadat hij mij norsch had aangezien. "Gij zoudt wel een eed willen doen, om mij aan de galg te helpen. Dat weten wij allemaal wel."

"Ik geloof haast van ja," antwoordde de oude man, met eene zwakke stem. "Als ik mij door eeden, gebeden of woorden van u kon ontslaan, zou ik het niet laten. Als gij dood waart, zou ik rust hebben."

"Heb ik het niet gezegd?" riep de ander uit. "Maar eeden, gebeden of woorden zullen mij niet om hals helpen; ik leef toch, en ben voornemens nog lang te blijven leven."

"En zijne moeder is gestorven!" riep de grijsaard uit, terwijl hij hartstochtelijk zijne handen ineensloeg. "En dit is de rechtvaardigheid des hemels!"

De ander bleef met zijn voet op een stoel staan wiegelen en beschouwde hem met een verachtelijken glimlach. Hij was een welgemaakt jonkman van even in de twintig jaren,

en zijne gelaatstrekken waren regelmatig en schoon, hoewel zijn voorkomen verre vàn innemend was, daar zijn uitzicht en zijne manieren geheel den onbeschaamden lichtmis kenteekenden.

"Rechtvaardigheid of niet," zeide hij, "hier ben ik en hier zal ik blijven, totdat het mij belieft heen te gaan, of gij moest iemand laten halen om mij de deur uit te zetten — en dat zult gij niet, dat weet ik wel. Ik zeg u nog eens, dat ik mijne zuster wil zien."

"Uwe zuster?" zeide de grijsaard bitter.

"Ja," hernam de ander. "Die betrekking kunt gij niet wegcijferen; anders zoudt gij het al lang gedaan hebben. Ik wil mijne zuster zien, die gij hier houdt opgesloten, om haar gemoed met uwe geheime streken te vergiftigen, terwijl gij u houdt alsof gij veel van haar hieldt, alleen om haar te laten doodwerken, en alle weken nog eenige samengeschraapte schellingen te kunnen leggen bij het geld, dat gij toch haast niet meer tellen kunt. Ik moet en ik zal haar zien."

"Hoor zulk een zedemeester eens spreken over den geest te vergiftigen en geld bijeen te schrapen!" zeide de man, zich van hem tot mij keerende, "een verloopen lichtmis, mijnheer; die niet alleen zijne familie, maar de geheele maatschappij tot schande strekt, en een leugenaar," vervolgde hij met eene zachtere stem, "die wel weet hoe lief ik haar heb, en mij zoekt te grieven, omdat er een vreemde bij is."

"Vreemden gaan mij niet aan, grootvader!" zeide de jonkman, die alleen dit woord had verstaan: "en ik hun ook niet. Het beste wat zij kunnen doen, is, dat zij op hunne eigen zaken passen, en mij de mijne overlaten. Er staat een vriend van mij buiten; en daar het schijnt dat ik hier nog wat zal moeten wachten, zal ik hem maar binnenroepen."

Dit zeggende ging hij naar de deur, en wenkte iemand, die, naar het ongeduld te oordeelen, waarmede het wenken verscheidene malen herhaald werd, niet veel haast scheen te maken om te komen. Eindelijk zag ik aan den overkant der straat een jong mensch, wiens kleeding bijzonder opzichtig en tevens bijzonder slordig en morsig was, schoorvoetend aankomen, en, nadat hij eerst verscheidene malen zijn hoofd had geschud, naar het scheen met tegenzin binnentreden.

"Dat is Dick Swiveller," zeide de jonkman, terwijl hij zijn makker verder naar binnen trok. "Ga zitten, Dick!"

"Maar vindt de oude man het wel goed?" vroeg Swiveller zacht.

"Ga zitten," herhaalde zijn makker.

Swiveller gehoorzaamde, zag met een vriendelijken glimlach om zich heen, en merkte toen aan, dat het verleden week eene mooie week voor de eenden was geweest, en dat deze eene mooie week voor het stof was. Verder vertelde hij dat hij een varken met een strootje in den bek uit een tabakswinkel had zien komen, uit welk verschijnsel hij voorspelde dat er weer eene mooie week voor de eenden naderde en het zeker zou gaan regenen. Tevens nam hij de gelegenheid waar om verschooning te verzoeken, indien zijne kleeding niet al te net was, daar hij den vorigen nacht "de zon wat sterk in zijne oogen had gehad," waarmede hij op eene sierlijke wijze wilde te kennen geven, dat hij smoordronken was geweest. "Maar wat schaadt dat," vervolgde hij met een zucht, "wat schaadt dat, zoolang het vuur der ziel aan het licht der gezelligheid wordt ontstoken, en de vleugelen der vriendschap geene enkele gouden veder verliezen, — zoolang de geest in rooskleurigen wijn wordt gebaad, en het tegenwoordige oogenblik ons doortintelt?"

"Gij behoeft hier geen toast in te stellen," zeide zijn vriend fluisterend.

"Een goed verstaner heeft aan een half woord genoeg," hernam Swiveller, met zijn vinger tegen zijn neus tikkende. "Iemand kan braaf en gelukkig zijn zonder rijk te wezen, Frits! Spreek geen woord meer. Ik weet mijn weetje wel. Oppassen is de boodschap. Maar nog een woordje in stilte, Frits! Is de oude wel in zijn humeur?"

"Dat raakt u niet," antwoordde zijn vriend.

"Gij hebt gelijk, groot gelijk," hernam Swiveller. "Voorzichtigheid is raadzaam, en ik ben voorzichtig." Daarop kneep hij een oog dicht, als om het bewaren van een groot geheim aan te duiden, wierp zich achterover in zijn stoel, en keek in diep gepeins naar den zolder.

Indien deze gezegden niet reeds genoegzaam hadden aangetoond, dat de jonge heer Swiveller de uitwerkselen der zonnestralen, waarvan hij gesproken had, nog niet geheel te boven was, hadden zijne verwarde haren, flauwe oogen en bleeke trekken voor duidelijke blijken daarvan kunnen gelden: bovendien gaf de toestand zijner kleederen, die uit een bruinen rok met koperen knoopen, een schreeuwend gekleurd vest en eene vuile witte broek bestonden, voldoenden grond om te vermoeden, dat hij er mede in bed had gelegen.

De grijsaard had zich op een stoel nedergezet, en zag met gevouwen handen, nu zijn kleinzoon en dan diens zonderlingen makker aan, alsof hij geen anderen uitweg wist, dan hun te laten doen wat zij verkozen. Frederik had zich dicht bij zijn vriend op den hoek eener tafel nedergezet, en scheen zich om al wat er gebeurd was volstrekt niet te bekommeren, terwijl ik — die, hoewel de man zulks scheen te verlangen, geen lust gevoelde om tusschenbeide te komen — mij hield alsof ik eenig goed, dat daar te koop stond, met aandacht bekeek, en geen acht gaf op de aanwezigen.

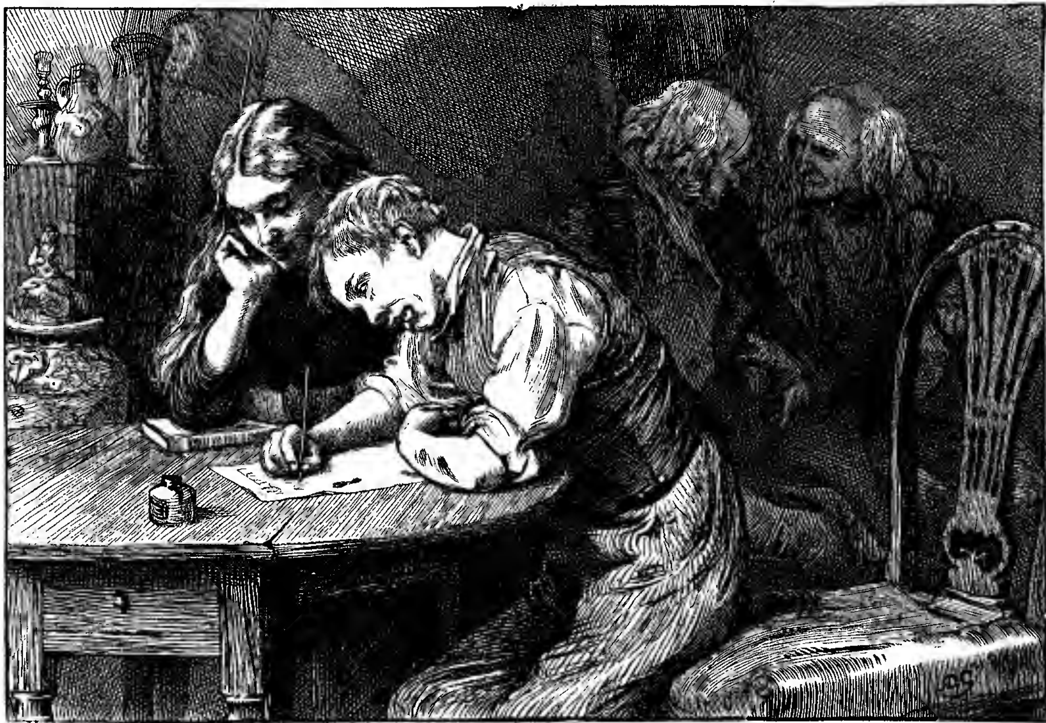
De stilte duurde echter niet lang, daar Swiveller zijne overpeinzing afbrak, door eerst de wijzen van eenige volksdeuntjes te neuriën, en vervolgens die liederen zelve luidkeels uit te galmen. Doch eensklaps brak hij zijn gezang af, en vroeg, alsof het denkbeeld hem zoo plotseling inviel, fluisterend, maar hard genoeg om door iedereen gehoord te worden: "Zeg eens, Frederik! is de oude wel in zijn humeur?"

"Wat raakt het u?" antwoordde zijn vriend knorrig.

"Neen maar, is hij in zijn humeur?"

"Wel ja! Wat zou het mij kunnen schelen, of hij in zijn humeur is of niet?"

en dat de jonge heeren van Westminster en Eton, al hadden zij nog zooveel appelen gegeten om de reuk van sigaren voor hunne bezorgde vrienden te verbergen, meestal ten gevolge dier opmerkenswaardige eigenschap van hun haar werden betrapt; waaruit hij opmaakte dat de Koninklijke Maatschappij, indien zij hare aandacht op deze omstandigheid wilde vestigen en in de wetenschap een hulpmiddel poogde te vinden om zulke onaangename ontdekkingen te verhoeden, inderdaad als eene weldoenster van het menschdom zou mogen beschouwd worden. Daar ook deze meeningen voor geene tegenspraak vatbaar waren, ging hij voort met



HOE HIJ VERVOLGENS ZIJNE MOUWEN OPSLOEG, EN MET ZIJN NEUS OP HET BOEK GING LIGGEN. (blz. 13).

Door dit antwoord, naar het scheen, aangemoedigd om in een meer algemeen gesprek te treden, begon Mr. Swiveller zich blijkbaar moeite te geven om onze aandacht te lokken.

Hij maakte een aanvang met op te merken dat sodawater, hoewel in het algemeen een goede drank, licht wat koud in de maag lag, als het niet met gember, of een weinigje brandewijn werd aangemengd, welk laatste vocht hij in allen gevalle voor het verkieslijkste hield, behalve dat het zoo duur was. Daar niemand het waagde deze stellingen tegen te spreken, merkte hij vervolgens aan, dat het menschelijke hoofdhaar lang den reuk van tabaksrook bewaarde, ons te onderrichten, dat Jamaica rum, hoewel ontegenzeggelijk een zeer krachtige en lekkere drank, dit tegen zich had, dat men den smaak er van den volgenden dag nog bestendig in den mond hield; en toen niemand hem ook hierin tegensprak, werd hij nog vertrouwelijker en spraakzamer.

"Het is een duivelsch ding, mijne heeren!" zeide hij nu, "als bloedverwanten op elkander kwaad worden en ruzie maken. De vleugelen der vriendschap moeten nooit ruien, zeg ik altijd; maar de vleugelen der bloedverwantschap moeten ook nooit gekortwiekt worden. Waarom zouden grootvader en kleinzoon elk-

ander in de veeren zitten, terwijl zij goede kameraads behoorden te zijn? Waarom geeft gij elkander de hand niet, en laat alles vergeven en vergeten wezen?"

"Houd uw mond!" zeide zijn vriend.

"Val den president niet in de rede, mijnheer!" antwoordde Swiveller. "Ik zal u zeggen, mijne heeren! hoe de zaak staat. Daar zit een komieke oude grootvader — het zij met allen respect gezegd — en daar staat een losse jonge kleinzoon. Nu zegt de grootvader: "Frederik! ik heb u grootgebracht, en op weg geholpen om uw brood te winnen; maar gij zijt een beetje op hol gegaan, zooals met jongelui wel meer gebeurt, en nu zult gij nooit weder wat van mij krijgen." En dan antwoordt de kleinzoon: "Gij bulkt van het geld, en gij hebt nooit veel aan mij te kosten gelegd, maar gij bewaart alles voor mijn zusje, dat gij hier bij u laat vermuffen, zonder dat zij eenig pleizier in haar leven heeft — waarom hebt gij voor uw volwassen kleinzoon ook niet eene kleinigheid over?" En in plaats dat dan de grootvader gewillig zou opdokken, gaat hij schelden en leven maken. Nu wil ik eenvoudig maar vragen, of het niet doodjammer is, dat dit zoo voortgaat, en of de oude heer niet veel beter zou doen, als hij het in der minne schikte en met een rond sommetje voor den dag kwam."

Nadat Swiveller deze aanspraak met deftige gebaren had voorgedragen, stak hij eensklaps den knop van den rotting, dien hij in zijne hand had, in zijn mond, als wilde hij zich zelven beletten den indruk van zijne rede te verzwakken, door er nog een woord bij te voegen.

"Waarom kwelt en vervolgt gij mij zoo?" zeide de grijsaard, zich tot zijn kleinzoon keerende. "Waarom brengt gij uwe brutale makkers hier? Hoe dikwijls moet ik zeggen dat ik een leven vol zorg en zelfverloochening heb en dat ik arm ben?"

"Hoe dikwijls moet ik u zeggen, dat ik het wel beter weet?" hernam de ander koelbloedig.

"Gij hebt uw eigen weg gekozen," zeide de oude man. "Doe voor u zelven wat gij wilt, en laat Nelly en mij maar werken en zorgen."

"Nelly zal spoedig groot worden," was het antwoord, "en zooals gij haar opvoedt, zal zij haar broeder vergeten, als hij zich tusschenbeiden niet eens laat zien."

"Pas op," zeide de oude man, met fonkelende oogen, "dat zij u niet vergeet, juist als gij zoudt wenschen dat haar geheugen het sterkst was. Pas op, dat er geen dag komt, als gij blootvoets over de straat zwerft, en zij u in haar eigen rijtuig voorbijrijdt."

"Gij meent als zij uw geld heeft?" hernam de jonkman. "Men kan wel aan u hooren, dat gij arm zijt."

"En hoe arm zijn wij toch," zeide de oude man met eene zachte stem, alsof hij slechts overluid dacht, "en wat is dit voor een leven! Het is alles voor een jong kind, dat nog van geen kwaad weet, en toch is er nooit zegen bij! Hoop en geduld — hoop en geduld!"

Hij sprak deze woorden zoo zacht uit, dat de jonge lieden er niets van verstonden.

Dick Swiveller scheen te denken dat zij een innerlijken tweestrijd te kennen gaven, die een gevolg van zijne krachtige toespraak was, want hij gaf zijn vriend een stootje met zijn rotting, en fluisterde hem zijne overtuiging toe dat hij "den ouden geraakt had" en een partje van de winst verwachtte. Maar toen hij een poosje later zijne vergissing ontdekte, scheen hij eenigszins slaperig en verveelziek te worden, en reeds meer dan eens had hij er van gesproken om maar heen te gaan, toen de deur geopend werd, en de kleine Nelly zelve binnentrad.

III.

EEN ZONDERLING PERSONAGE.

Achter het meisje zag ik een bejaard man binnenkomen, bijzonder leelijk van gezicht en ongunstig van voorkomen, en zoo kort van gestalte, dat men hem met recht een dwerg kon noemen, hoewel zijn hoofd groot genoeg was voor het lichaam van een reus. Zijne rustelooze zwarte oogen teekenden schranderheid en loosheid; om zijn mond en zijne kin vertoonden zich de stoppels van een zwaren baard, en zijne kleur had zulk eene soort van tint, welke er nooit schoon of gezond uitziet. Wat echter zijn gezicht het meest ontsierde, was een grijnzende glimlach, die slechts een aanwendsel en geenszins een teeken van vroolijkheid of opgeruimdheid scheen te wezen, en waardoor de weinige zwarte tanden, die in zijn mond verspreid stonden, bestendig zichtbaar bleven, zoodat de uitdrukking zijner trekken onwillekeurig het denkbeeld opwekte van een bulhond, die naar adem hijgt. Zijne kleeding bestond in een hoogen hoed, een versleten zwart pak, een paar lompe schoenen en eene ineengefrommelde, morsige witte das, die het grootste gedeelte van zijn mageren hals ontbloot liet. Zijn haar was zwart, met grijs gemengd, en zijne grove handen waren in het oogvallend morsig met lange, kromme, gele nagels.

Er was tijd genoeg om op al deze bijzonderheden te letten, want het duurde eene poos voordat iemand de stilte afbrak. Het meisje naderde schroomvallig haar broeder en stak hem hare hand toe; de dwerg (als ik hem zoo noemen mag) zag met een scherpen blik om zich heen, terwijl de rariteitenkoopman, die blijkbaar dezen

wonderlijken bezoeker niet had verwacht, verrast en verlegen scheen te wezen.

"Ah!" zeide de dwerg, nadat hij met zijne hand boven de oogen den jonkman oplettend had aangezien: "dat moet uw kleinzoon wezen, buurman!"

"Zeg liever, dat hij het niet wezen moest," hernam de oude man. "Maar hij is het."

"En die?" vroeg de dwerg, op Dick Swiveller wijzende.

"Een kennis van hem," antwoordde de grijsaard, "even welkom hier als hij."

"En die?" vervolgde de dwerg, zich omkeerende en met zijn vinger naar mij wijzende.

"Een heer, die zoo goed was om Nelly op een avond thuis te brengen, toen zij naar uw huis geweest en verdwaald was."

De dwerg keerde zich naar het meisje, als wilde hij haar beknorren of zijne verwondering te kennen geven, maar toen hij zag, dat zij met den jonkman sprak, boog hij zijn hoofd om te luisteren.

"Zij zeggen u dat gij mij haten moet; niet waar, Nelly?" zeide de jonkman overluid.

"O neen! foei, neen!" antwoordde het meisje.

"Dan misschien, dat gij mij moet liefhebben?" hernam haar broeder smalend.

"Geen van beide," antwoordde zij. "Zij spreken mij nooit over u; waarlijk nooit."

"Als gij dat zegt wil ik u wel gelooven," zeide hij, zijn grootvader een vinnigen blik toewerpende.

"Maar ik heb u toch lief, Frederik!" zeide het kind.

"Zoo!"

"Ja waarlijk, en ik zal u altijd liefhebben," hervatte het meisje met aandoening; "maar als gij hem niet meer zoo kwaamt plagen en bedroefd maken, dan zou ik u nog liever kunnen hebben."

"Dat begrijp ik," zeide de jonkman, terwijl hij het meisje vluchtig een kus gaf en haar daarna van zich afschoof. "Ga nu maar heen — gij hebt uwe les opgezegd. Gij behoeft niet te huilen. Wij blijven toch goede vrienden, als het daarom is."

Hij volgde haar stilzwijgend met zijne oogen, totdat zij in haar kamertje was en de deur gesloten had. Toen keerde hij zich eensklaps tot den dwerg, en zeide:

"Zeg eens, mijnheer....."

"Meent gij mij?" vroeg de dwerg. "Ik heet Quilp. Gemakkelijk te onthouden. Geen lange naam. Daniël Quilp."

"Hoor dan eens, mijnheer Quilp!" vervolgde de ander. "Gij hebt nog al invloed op mijn grootvader."

"Nog al," antwoordde Quilp met nadruk.

"En gij zijt eenigszins bekend met zijne raadsels en geheimen."

"Eenigszins," antwoordde Quilp even droog.

"Dan zal ik hem en u, voor eens en altijd, zeggen, dat ik hier wil komen en gaan zoo dikwijls ik verkies, zoolang als hij Nelly hier houdt; en dat, als hij mij wil kwijtraken, hij eerst haar moet wegzenden. Wat heb ik gedaan, om een bullebak van mij te maken en mij te mijden en te schuwen alsof ik de pest had? Hij zal u wel zeggen, dat ik geen natuurlijk gevoel heb, en dat ik mij eigenlijk even weinig om Nelly bekommer, als om hem. Laat hem dat zeggen. Ik heb toch lust om nu en dan hier te komen, en haar te herinneren dat ik nog leef. Ik wil haar zien als ik het verkies. Ik zeide, dat ik blijven zou totdat ik haar gezien had. Ik heb haar gezien, en nu ga ik heen. Kom, Dick!"

"Wacht eens even," riep Swiveller, toen zijn makker zich naar de deur keerde. "Mijnheer!"

"Ik ben uw onderdanige dienaar, mijnheer," zeide Quilp, tot wien dit woord gericht was.

"Eer ik dit vroolijke feesttooneel en deze schitterend verlichte zalen verlaat, mijnheer," hervatte Swiveller, "zal ik, met uw verlof, eene korte aanmerking in het midden brengen. Ik ben hier gekomen, mijnheer, in de verbeelding, dat de oude man in een goed humeur was."

"Ga voort, mijnheer," zeide Daniël Quilp, want de spreker zweeg eensklaps bot stil.

"Vervuld met dit denkbeeld en de aandoeningen daardoor ingeboezemd, mijnheer, en als wederzijdsch vriend begrijpende dat sarren, plagen en brutaliseeren de manier niet was om de zielen der geschilvoerende partijen te verruimen en hunne gezellige harmonie te bevorderen, onderwond ik mij eene manier aan te raden, die bij deze gelegenheid de rechte manier zou zijn. Wilt ge mij vergunnen u een woordje in het oor te fluisteren, mijnheer?"

Zonder naar het gevraagde verlof te wachten, stapte Swiveller naar den dwerg, en gebukt op zijn schouder leunende om bij zijn oor te komen, zeide hij, zoo hard dat alle aanwezigen hem duidelijk konden verstaan:

"Het parool voor den ouden man is — dok op!"

"Is wat?" vroeg Quilp.

"Is dok op, mijnheer, dok op," antwoordde Swiveller op zijn zak kloppende. "Ge zijt immers wel wakker, mijnheer?"

De dwerg knikte. Swiveller ging achteruit en knikte insgelijks, ging nog wat verder achteruit en knikte nog eens, en zoo al voort. Aldus kwam hij bij de deur, waar hij hard hoestte om zoo de aandacht van den dwerg te trekken en gelegenheid te bekomen om in pan*tomime het diepste vertrouwen en de onschend*baarste geheimhouding uit te drukken. Dit naar behooren gedaan hebbende, stapte hij zijn vriend achterop en verdween.

"Hm!" zeide de dwerg, tewijl hij zijne schouders ophaalde, toen de twee jonge lieden zich verwijderd hadden: "dat heeft men van lieve

betrekkingen. Goddank, dat ik er geene op nahoud! En gij zoudt dat ook niet behoeven te doen," vervolgde hij, zich tot den ouden man keerende, "indien gij niet even geduldig waart als een ezel, en bijna even dom."

"Wat zal ik er aan doen?" hernam de grijsaard met eene soort van verbijsterde wanhoop. "Het is gemakkelijk te praten en te smalen. Wat zoudt gij dan willen dat ik deed?"

"Wat zou ik doen, als ik in uw geval was?" zeide de dwerg.

"Gij zoudt zeker geweld gebruiken."

"Dat zou ik," antwoordde de dwerg, zeer gevleid door dit gezegde, dat hij blijkbaar als een compliment beschouwde, en grijnzende als een duivel, terwijl hij in zijne morsige handen wreef. "Vraag het mijn vrouwtje maar eens — mijn gehoorzaam, lief vrouwtje! maar dat herinnert mij — ik heb haar alleen gelaten, en zij zal doodelijk ongerust wezen totdat ik terugkom. Dat is zij altijd als ik uit ben, hoewel zij het niet zeggen durft, behalve als ik zeg dat zij vrij spreken mag en ik er niet boos om zal worden. Ja, zij is goed gedresseerd."

Terwijl het gedrochtelijk mannetje dit zeide met een gezicht, welks zonderling verwrongen trekken eene trotsche zelfvoldoening moesten aanduiden, had hij een waarlijk afschuwelijk voorkomen.

"Hier," vervolgde hij, terwijl hij zijne hand in zijne borst stak en den ouden man naderde. "Dit kom ik zelf brengen, uit vrees voor ongelukken; want, daar het goud is, was het te groot en te zwaar voor Nelly, om in haar werkmandje mee te nemen. En toch mag zij wel aan zulke vrachten gewend worden, buurman; want als gij dood zijt, zal zij er wat van moeten wegdragen!"

"De hemel geve het! ik hoop van ja!" zeide de oude man met een zucht.

"Hoop van ja?" herhaalde de dwerg, zachter sprekende. "Ik zou wel eens willen weten hoe gij al dat geld uitzet. Maar gij weet uw geheim te bewaren."

"Mijn geheim?" zeide de ander ontsteld. "Ja, gij hebt gelijk — ik — ik bewaar het."

De dwerg zag den grijsaard oplettend na, die naar het achterkamertje ging en het geld in eene ijzeren kist wegsloot. Daarop maakte hij zich gereed om heen te gaan, wierp nog eens een scherpen blik in het rond, die alles scheen te omvatten wat binnen het bereik was, en vertrok.

Ik zelf had reeds verscheidene malen willen heengaan, maar de oude man had mij telkens verzocht te blijven, en nu wij alleen waren, herhaalde hij dit verzoek. Er was niet veel aandrang noodig om mij daartoe over te halen; ik zette mij derhalve neder, en hield mij eene poos bezig met het bezichtigen van eenige merkwaardige miniaturen en oude medailles, die de ratiteitenkoopman voor mij op de tafel legde.

Het duurde niet lang of Nelly kwam bij ons, en zette zich met eenig naaiwerk aan de tafel naast haar grootvader neder. De versche bloemen in de kamer, het vogeltje, welks kooi met groene takjes was omhangen, en de jeugdige frischheid, die het lieve kind scheen te omgeven, wekten genoeglijke denkbeelden in mij op. Zonderling, maar niet zoo genoeglijk, was het contrast tusschen de bevalligheid en schoonheid van het meisje, en het vervallen, vermagerd, door zorgen verteerd uitzicht van den grijsaard. Hoe zou het met dat eenzame kind gaan, als hij nog ouder en zwakker werd? En als hij stierf, wat zou dan haar lot wezen?

De oude man beantwoordde bijna mijne gedachten, toen hij zijne hand op die van het kind legde, en overluid zeide:

"Ik zal moed houden, Nelly! Er moet toch voorspoed voor u bewaard zijn — ik verlang er niet voor mij zelven naar, maar voor u. Als hij niet kwam, zouden er op uw onschuldig hoofd zoovele rampen nederdalen, dat ik wel gelooven moet dat hij eindelijk komen zal!"

Het kind zag hem opgeruimd in het gezicht, maar gaf geen antwoord.

"Als ik denk," vervolgde hij, "aan de vele jaren — vele van uw kort leven — die gij hier alleen met mij hebt doorgebracht, aan uwe eentonige levenswijze, zonder speelmakkertjes of kinderlijke vermaken, aan de eenzaamheid, waarin gij zoover zijt opgegroeid, dan vrees ik somtijds, Nelly! dat ik niet wel met u gehandeld heb."

"Grootvader!" riep het meisje met ongeveinsde verwondering uit.

"Niet met voordacht," zeide hij. "Neen, neen! Ik heb altoos met verlangen uitgezien naar den tijd, dat gij onder de schoonsten des lands zoudt kunnen schitteren en u met de grootsten op gelijken rang plaatsen. Maar ik blijf nog uitzien — nog uitzien; en als ik u nu eens verlaten moest, hoe zou ik u dan hebben voorbereid om met de stormen der wereld te worstelen? Die arme vogel daar is evengoed voorbereid om in de vrije lucht de ongenade van het weder te tarten. Luister! Daar hoor ik Kit. Ga hem opendoen, Nelly!"

Zij stond op en snelde heen, bleef stilstaan, keerde terug, sloeg hare armen om den hals van den ouden man, en snelde toen weder naar de deur, maar met meer spoed dan eerst, om hare tranen te verbergen.

"Een woord in vertrouwen, mijnheer!" zeide de grijsaard fluisterend. "Wat gij mij laatst gezegd hebt heeft mij ongerust gemaakt, en ik kan mij slechts daarmede verontschuldigen, dat ik alles tot haar bestwil voor haar heb gedaan, — dat het nu te laat is om terug te treden,

al kon ik het doen, maar ik kan niet — en dat ik hoop nog te triomfeeren. Alles is om harentwil. Ik heb zelf de diepste armoede geleden, en ik zou haar het lijden willen besparen, dat hare moeder, mijne eigene lieve dochter, naar een vroegtijdig graf heeft gesleept. Ik wilde haar achterlaten — niet met geldmiddelen, die gemakkelijk verteerd of verspild konden worden, maar met iets, dat haar voor altijd buiten het bereik van het gebrek plaatste. Gij begrijpt mij wel, mijnheer! Zij moet niet genoeg hebben, maar rijk wezen — stil! Ik kan u nu of nooit meer zeggen dan dat; en daar komt zij terug."

De drift, waarmede mij dit alles werd ingefluisterd, het beven der hand, die hij op mijn arm had gelegd, de strakke angstige blik, waarmede hij mij in de oogen zag, en de ontroering die in zijne trekken zichtbaar was, vervulden mij met verbazing. Hetgeen ik gehoord en gezien had, deed mij onderstellen dat hij rijk was. Ik kon geen begrip van zijn karakter vormen, of hij moest een van die lage en rampzalige wezens zijn, die, nadat zij het bijeenschrapen van geld tot het voornaamste doel van hun geheele leven hebben gemaakt, bestendig gepijnigd worden door de vrees voor armoede en het verlies van hun goed. Vele zijner gezegden, die mij eerst onbegrijpelijk waren geweest, waren zeer wel met dit denkbeeld overeen te brengen, en eindelijk besloot ik, dat hij buiten twijfel tot die ongelukkige soort van menschen behoorde.

Ik had echter geen tijd om lang hierover na te denken; want het meisje kwam spoedig terug, en begon toebereidselen te maken om Kit eene les in het schrijven te geven, hetgeen, naar het scheen, geregeld tweemaal in de week plaats had, tot groot vermaak van hem zelven en zijne jonge onderwijzeres. Als ik verhalen wilde hoelang het duurde, voordat hij kon bewogen worden om in het bijzijn van een vreemd heer te gaan zitten, — hoe hij vervolgens zijne mouwen opsloeg, en met zijn neus op het boek ging liggen, — hoe hij, zoodra hij eene pen in zijne hand had, zich zelven en alles in het rond met inkt bemorste, — hoe hij, als hij bij toeval eene letter goed gezet had, die terstond weder uitvlakte, terwijl hij eene tweede wilde gaan zetten, — hoe bij elk nieuw ongeluk het meisje in een hartelijk gelach uitbarstte, hetwelk door Kit even hartelijk werd beantwoord, — hoe er toch met dat al in haar eene vriendelijke neiging om te onderwijzen en in hem een ernstig verlangen om te leeren zichtbaar was, — als ik al deze omstandigheden wilde verhalen, zou ik er zonder twijfel meer plaats en tijd aan moeten geven, dan zij waardig zijn. Het zal genoeg zijn te zeggen, dat de les eerst laat gedaan was, dat ik vervolgens nog eene poos vertoefde, dat de oude man weder onrustig en ongeduldig werd, dat hij op hetzelfde uur als te voren het huis verliet, en dat het meisje wederom in die naargeestige woning alleen werd gelaten.

En nu ik dit verhaal zoover in mijn eigen naam heb voortgezet en den lezer met de personen bekend gemaakt, zal ik, om de geschiedenis met meer gemak en vrijheid te kunnen vervolgen, mijn eigen persoon van den verderen gang losmaken, en hen, die er eene rol in spelen, zelven laten handelen en spreken.

IV.

DE THEEVISITE.

Quilp en zijne vrouw woonden op Tower-Hill, en daar zat jufvrouw Quilp de afwezigheid van haar echtgenoot te betreuren, toen hij haar verlaten had, om het bezoek af te leggen, waarbij wij tegenwoordig zijn geweest.

Men kon kwalijk zeggen, dat Quilp een bijzonder beroep had, hoewel zijne bezigheden zeer talrijk en afwisselend waren. Hij ontving de huur eener geheele kolonie van morsige stegen en gangen bij den Teems, schoot geld aan matrozen en stuurlieden op koopvaardijschepen, was deelhebber in de ondernemingen van een aantal bootslieden, die naar de Indiën voeren, rookte zijne gesmokkelde sigaren onder den neus van het tolkantoor, en ging bijna dagelijks naar de beurs, om met lieden te spreken, die glimmende hoeden en blauwe buizen droegen. Aan de Surreyzijde der rivier lag eene kleine timmerwerf, waarop men zelden een ander levend wezen zag, dan eene menigte groote ratten, en boven den ingang dier werf las men: "Scheepstimmerwerf van Daniël Quilp." Hier zag men een klein, van planken opgeslagen kantoor, een paar roestige ankers, eenige groote ijzeren ringen, stapels vermolmend hout, en hoopen oud en onbruikbaar bladkoper. Het moest heeten, dat Daniël Quilp hier den kost won met schepen te sloopen; maar naar den uitwendigen schijn te oordeelen, moest hij dat beroep op eene zeer kleine schaal uitoefenen, of wel de schepen bijzonder klein sloopen. Men kon ook niet zeggen dat deze werf ooit vele teekenen van leven of werkzaamheid vertoonde, daar het eenige menschelijke wezen dat men er gewoonlijk zag een amphibieachtige jongen in een grof linnen pakje was, die geene andere afwisseling van bezigheden had, dan om bij laag water op de punt van eene soort van hoofd te zitten en steenen in den modder te gooien, en bij hoog water met de handen in de zakken lusteloos naar het gewoel op de rivier te staan kijken.

De woning van den dwerg op Tower-Hill

bevatte, behalve de noodige gemakken voor hem en zijne vrouw, ook een slaapkamertje voor zijne schoonmoeder, die bij hem in huis woonde, en een bestendigen oorlog met Daniël voerde, voor wien zij evenwel zeer veel ontzag had; want het was het leelijke ventje gelukt — hetzij door zijne leelijkheid, oploopendheid of sluwheid — om de meesten, die met hem in aanraking kwamen, eene heilzame vrees voor zijne gramschap in te boezemen. Over niemand had hij zooveel vermogen als over zijne echtgenoot, een klein, lief, zachtzinnig vrouwtje, dat, nadat zij in eene zonderlinge verblinding, waarvan de voorbeelden lang niet zeldzaam zijn, den dwerg hare hand had gegeven, elken dag van haar leven voor hare dwaasheid boette.

Jufvrouw Quilp zat te treuren, gelijk wij zeiden, maar niet alleen; want behalve de oude jufvrouw, hare moeder, had zij nog eenige buurjufvrouwen bij zich, die, door een zonderling toeval (en ook ten gevolge van eenige afspraak onder elkander), tegen den tijd van theedrinken, een voor een waren ingekomen, en zich gemakkelijk hadden laten overhalen om wat te blijven praten, vooral toen zij zagen, dat er boterhammen met garnalen gereedstonden.

Nu die dames zoo bij elkander zaten, was het zeer natuurlijk, dat het gesprek liep over de neiging der mannen om het zwakkere geslacht te tiranniseeren, en over den plicht van dat zwakkere geslacht om zich tegen die dwingelandij te verzetten, en zijn eigen rang en recht te handhaven. Vier verschillende redenen maakten dit zeer natuurlijk: vooreerst, omdat jufvrouw Quilp eene jonge vrouw was, die, gelijk men algemeen wist, door haar man onder de plak werd gehouden, en daarom moest worden aangezet om te rebelleeren; ten tweede, omdat men wist dat de moeder van jufvrouw Quilp steeds eene loffelijke vinnigheid van aard en eene sterke neiging om zich tegen mannelijk gezag aan te kanten had ten toon gespreid; ten derde, omdat elk der bezoeksters wenschte te toonen, hoezeer zij in dit opzicht boven anderen van hare sekse uitmuntte; en ten vierde, omdat de leden van het gezelschap, gewoon om paarsgewijze kwaad van elkander te spreken, zich van haar meest gemeenzaam onderwerp van gesprek beroofd zagen, nu zij allen vriendschappelijk bij elkander waren, en derhalve niets beters te doen wisten dan te zamen den algemeenen vijand aan te tasten.

Eene dikke jufvrouw opende het tooneel, door met een zeer bedrukt, medelijdend gezicht te vragen, hoe mijnheer Quilp voer, waarop zijne schoonmoeder scherp genoeg antwoordde, dat hem nooit iets mankeerde, en dat onkruid niet verging, hetgeen al de dames gezamenlijk deed zuchten en hare hoofden schudden, ten bewijze, dat zij jufvrouw Quilp als eene martelares beschouwden.

"Gij mocht haar wel eens een lesje geven, jufvrouw Jiniwin!" hernam de spreekster. (Jufvrouw Quilp was vóór haar huwelijk eene jonge jufvrouw Jiniwin geweest.) "Niemand weet beter dan gij wat eene vrouw toekomt."

"Of ik het weet!" zeide jufvrouw Jiniwin. "Als mijn lieve overleden man, haar vader, het ooit had gewaagd om mij een kwaad woord te geven, dan zou ik...." De goede vrouw sprak niet verder, maar trok eene garnaal den kop af met eene nijdigheid, die scheen te beteekenen, dat dit bedrijf in zeker opzicht de plaats van woorden moest vervullen. Zoo werd het ook door hare vriendin opgevat, die terstond antwoordde: "Juist, jufvrouw! zoo zou ik ook gedaan hebben."

"Maar gij hebt er gelukkig geene reden toe," hervatte jufvrouw Jiniwin, "evenmin als ik had."

"Geene vrouw behoeft het zoover te laten komen, als zij in het begin maar goed oppast," zeide de dikke jufvrouw.

"Hoort gij dat, Betsy?" vroeg jufvrouw Jiniwin verwijtend. "Hoe dikwijls heb ik u hetzelfde gezegd, en ben ik daarbij bijna op mijne knieën gevallen, opdat gij er maar naar luisteren zoudt!"

De arme jufvrouw Quilp, die tot nog toe verlegen had rondgezien, bloosde, glimlachte, en schudde twijfelachtig haar hoofd. Dit was het teeken voor een algemeen gesnater, hetwelk met een zacht gemurmel begon en langzamerhand in een groot rumoer overging, waaronder allen te gelijk spraken, en allen zeiden, dat zij, die nog zulk eene jonge vrouw was, het recht niet had om hare meeningen boven de ondervinding te stellen van anderen, die zooveel beter wisten, dat het zeer verkeerd van haar was niet te luisteren naar den raad van menschen, die alleen haar bestwil ter harte namen; dat hare manier van doen bijna ondankbaarheid mocht heeten; dat als zij zich zelve niet ontzag, zij toch andere vrouwen moest ontzien, die zij door hare flauwhartigheid compromitteerde; dat als zij geene achting voor andere vrouwen toonde, er een tijd zou komen, wanneer andere vrouwen haar niet zouden achten; en dat zou haar zeer spijten, dit konden zij haar zeggen. Na het toedienen dezer vermaningen vielen de dames met nog meer kracht dan te voren op de thee en boterhammen aan, en zeiden dat zij zich zoodanig ergerden over haar gedrag, dat zij haast geen brokje konden eten.

"Het is alles mooi gezegd," zeide jufvrouw Quilp zeer onnoozel; "maar als ik morgen stierf, weet ik zeker, dat Quilp iedereen zou kunnen trouwen, die hij maar wilde."

Op dit gezegde volgde een algemeene kreet van verontwaardiging. Trouwen wie hij maar wilde! Hij moest er maar aan denken om een van haar te trouwen; hij moest er maar eens mede aankomen. Eene jufvrouw (eene weduwe)

was volkomen zeker dat zij hem een mes in het lijf zou steken als hij er maar een woord van sprak.

"Heel goed," zeide jufvrouw Quilp met een knikje. "Gelijk ik zoo even zeide, dat is alles mooi gezegd, maar ik zeg nog eens dat ik het weet — dat ik er zeker van ben. Als hij wil kan Quilp zoo aardig zijn, dat als ik dood was de knapste vrouw hem niet zou kunnen afwijzen, als hij naar haar verkoos te vrijen. Dat zeg ik."

Ieder zette zich bij deze woorden in postuur, als wilde zij zeggen: "Ik weet wel dat zij mij meent; maar laat hij het eens probeeren." En toch waren allen, om eene of andere geheime reden, boos op de weduwe, en elke dame fluisterde hare buurvrouw toe, dat het duidelijk was, dat die weduwe zich voor de bedoelde persoon hield, en welk eene feeks zij was!

"Moeder weet wel," hervatte jufvrouw Quilp, "dat ik de waarheid spreek, want zij heeft het dikwijls zelve gezegd eer wij getrouwd waren. Hebt ge niet, moeder?"

Deze vraag bracht de achtenswaardige vrouw in eene tamelijk netelige positie, want zij had er zeker veel aan toegebracht om hare dochter tot jufvrouw Quilp te maken, en bovendien zou zij de eer der familie niet ophouden als zij het denkbeeld aanmoedigde dat hare Betsy een man had getrouwd dien niemand anders wilde hebben. Aan den anderen kant zou zij, door de innemende eigenschappen van haar schoonzoon te overdrijven, de zaak van den opstand verzwakken, waaraan zij al hare krachten had gewijd. Door deze tegenstrijdige gedachten benard, stemde jufvrouw Jiniwin de overredingskunst van haar schoonzoon toe, maar ontkende tevens zijn recht om te heerschen en bracht met een compliment aan de dame de discussie terug op het punt waarvan zij was afgedwaald.

"Het is wel waar, dat jufvrouw George gezegd heeft," riep zij uit. "Een vrouw moet maar durven; maar Betsy durft nooit, en dat is wel jammer, en schande ook."

"Eer ik mij door een man zoo liet commandeeren als Quilp haar commandeert," zeide jufvrouw George hierop; "eer ik zoo bang voor een man wilde zijn als zij voor hem is, zou ik — zou ik mij zelve doodsteken en eerst een brief schrijven om te zeggen dat hij het gedaan had."

Toen dit gezegde luid geprezen was, nam eene andere dame het woord.

"Mijnheer Quilp mag een heel aardig man wezen," zeide zij, "en daar zal wel geen twijfel aan zijn, omdat jufvrouw Quilp het zegt, en jufvrouw Jiniwin het ook zegt; en zij het moeten weten, of niemand weet het. Maar hij is toch niet — toch niet wat men mooi noemt, en ook niet jong meer, wat hem eenigszins zou verontschuldigen als iets dat kon doen; en zijne vrouw is jong en ziet er goed uit, en is eene vrouw — dat toch een punt van belang is."

Deze laatste woorden, met aandoening uitgesproken, deden onder de toehoorsters een goedkeurend gemompel rondgaan, en daardoor aangemoedigd voegde de spreekster er bij, dat als zulk een man zulk eene vrouw slecht en onredelijk behandelde, dan —

"Als hij dat doet!" viel de moeder hierop in, haar kopje neerzettende en de kruimels van haar schoot vegende, als voorbereidselen om eene plechtige verklaring af te leggen. "Als hij dat doet! Ik zeg u, hij is een tiran, een beul. Zij durft niet eens denken wat zij wil. Zij beeft als hij maar een woord spreekt, of zelfs maar opziet. Hij jaagt haar telkens een doodschrik op het lijf, en zij heeft het hart niet eens om hem een woord terug te geven — geen enkel woord."

Hoewel al de theedrinkende dames dit reeds lang geweten en er sedert een jaar op alle theegezelschappen schande van gesproken hadden, konden zij de officieele kennisgeving toch niet aanhooren, of zij begonnen dadelijk te gelijk te praten en in snelheid van toon met elkander te wedijveren. Jufvrouw George merkte aan, dat de menschen wilden praten, dat men haar dit vroeger al dikwijls had verteld, dat jufvrouw Simmons, daar tegenwoordig, er haar al twintigmaal van had gesproken, maar dat zij altijd gezegd had: "Neen, Henriette Simmons, als ik het niet met mijne eigene oogen zie en met mijne eigene ooren hoor, zal ik het nooit gelooven." Jufvrouw Simmons bekrachtigde deze getuigenis en voegde nog eenige omstandigheden daarbij. Eene der dames beschreef de gelukkige kuur, welke zij aan haar eigen echtgenoot had verricht, die eene maand na haar huwelijk duidelijke blijken van een tijgeraard had gegeven, maar nu zoo zacht als een lam was geworden. Eene andere dame verhaalde haar eigen worstelstrijd en hare eindelijke zegepraal, nadat zij in den loop van den oorlog het noodig had bevonden hare moeder en twee tantes binnen te roepen en zes weken lang nacht en dag zonder ophouden te huilen. Eene derde, die in de algemeene verwarring geene andere toehoorster kon bekomen, klampte zich aan een ongetrouwd meisje vast, dat toevallig onder het gezelschap was geraakt, en bezwoer haar, indien haar geluk en zielerust haar dierbaar waren, deze plechtige gelegenheid niet te verzuimen om een voorbeeld te nemen aan de flauwhartigheid van jufvrouw Quilp, en voortaan al hare gedachten te wijden aan het temmen en bedwingen van den weerspannigen geest der mannen. Het rumoer was op het hoogst, en de helft der aanwezigen verhieven haar toon tot eene gillende kracht om de stemmen der andere helft te smoren, toen men jufvrouw Jiniwin zag verbleeken en tersluiks haar voorvinger opsteken, alsof zij de anderen tot stilte wilde vermanen. Toen, en

niet eerder, bemerkte men, dat Daniël Quilp, de oorzaak van al dat leven, zelf in de kamer was en dicht bij de deur met de grootste oplettendheid stond te luisteren.

"Gaat uw gang maar, dames!" zeide Daniël. "Och, vrouw! gij moest de dames verzoeken op een soupeetje te blijven, en een paar kreeften of wat lekkers laten halen."

"Ik — ik heb ze niet op thee gevraagd, Quilp!" stotterde zijne vrouw. "Het is geheel toevallig."

"Zooveel te beter," hernam de dwerg, in zijne handen wrijvende. "Die toevallige partijtjes zijn altijd de pleizierigste. Wat! Gij wilt toch niet heengaan, dames?"

Zijne schoone vijandinnen wierpen hare hoofden in den nek, terwijl zij hare hoeden en doeken opzochten, maar lieten het voortzetten van den woordenstrijd geheel aan jufvrouw Jiniwin over, die, toen zij zag, dat zij voor kampvechtster moest spelen, eene flauwe poging aanwendde om die rol vol te houden.

"En waarom zouden zij niet op een soupeetje blijven, Quilp," zeide de oude vrouw, "als mijne dochter dat gaarne had?"

"Wel zeker," antwoordde Daniël. "Waarom niet?"

"Er steekt toch geen kwaad in een soupeetje, zou ik hopen?" hervatte zij.

"Wel zeker niet," antwoordde de dwerg. "Waarom zou het kwaad zijn? En niet ongezond ook, of er moet kreeftensla of garnalen wezen, die men zegt dat zwaar te verteren zijn."

"En gij zoudt uwe vrouw niet gaarne ziek hebben door zoo iets of iets anders, niet waar?" zeide jufvrouw Jiniwin.

"Voor geene twintig werelden," antwoordde de dwerg grijnzende; "al kon ik ook twintig schoonmoeders te gelijk hebben — en wat een zegen zou dat zijn!"

"Mijne dochter is uwe vrouw, mijnheer Quilp," hervatte jufvrouw Jiniwin, met een lach, die satiriek moest wezen en aanduiden dat het hoog noodig was hem aan die omstandigheid te herinneren; "uwe echte vrouw."

"Dat is zij. Dat is zij zeker," liet de dwerg hierop volgen.

"En zij heeft het recht om te doen wat haar bevalt, zou ik hopen, Quilp," vervolgde de oude vrouw bevende, gedeeltelijk van gramschap en gedeeltelijk van geheime vrees voor haar kabouterachtigen schoonzoon.

"Zoudt gij dat hopen?" zeide Quilp. "Maar weet gij dan niet dat zij dat heeft? Weet gij niet dat zij dat heeft, jufvrouw Jiniwin?"

"Ik weet dat zij het hebben moest, Quilp, en hebben zou, als zij mijne manier van denken had."

"Waarom hebt gij uwe moeders manier van denken niet, liefje?" zeide Quilp, zich naar zijne vrouw omkeerende. "Waarom volgt gij niet altijd uwe moeder na? Zij is een sieraad van hare sekse — uw vader heeft dat elken dag van zijn leven gezegd, daar ben ik zeker van."

"Haar vader was een allerbest man, een man als een engel, Quilp, en alleen zooveel waard als twintig duizend van sommige anderen, — twintighonderd millioen duizend."

"Ik had hem gaarne gekend," zeide de dwerg hierop. "Ik wil wel gelooven dat hij toen een man als een engel was en ook een hemel op aarde had; maar dat hij nu in den hemel is houd ik voor zeker. Hij moet lang en veel geleden hebben, geloof ik."

De oude vrouw wilde spreken, maar snakte slechts naar adem zonder dat er iets van kwam. Quilp hervatte met dezelfde boosaardigheid in zijne oogen en dezelfde spottende beleefdheid op zijne tong:

"Gij ziet er uit alsof ge niet wel waart, jufvrouw Jiniwin. Gij hebt u zeker al te veel opgewonden — met praten misschien, want dat is uw zwak. Ga naar bed. Ga vooral naar bed."

"Ik zal gaan als het mij belieft, Quilp, en niet eerder."

"Maar laat het u nu believen, laat het u nu believen," zeide de dwerg.

De oude vrouw zag hem gramstorig aan, maar deinsde terug naarmate hij naderde, en liet zich zoo achteruit drijven totdat hij de deur toedeed, en haar met de gasten, die nu reeds op de trap waren, buitensloot. Toen hij met zijne vrouw alleen was, die bevend in een hoek zat, kwam hij met over elkander geslagen armen voor haar staan, en zag haar eene poos strak en stilzwijgend aan.

"Vrouw!" zeide hij eindelijk.

"Ja, Quilp!" antwoordde zij zachtzinnig.

In plaats van verder te spreken, keek Daniël haar nog barscher aan dan te voren, terwijl zij hare oogen op den grond hield geslagen.

"Vrouw!" herhaalde hij.

"Ja, Quilp!"

"Als gij ooit weer naar die wijven luistert, zal ik u bijten."

Na dit laconisch dreigement, dat hij met een geluid en gebaar vergezelde, alsof hij er dadelijk ernst van wilde maken, beval hij haar het theegoed weg te ruimen, en den rum te brengen. Toen dit geschied was, bestelde hij koud water en een kistje sigaren; en nadat ook dit bevel was gehoorzaamd, plaatste hij zich op zijn gemak in een armstoel; met zijn groot hoofd tegen de leuning en zijne korte b nen op de tafel.

"Ik heb lust om eens door te rooken, vrouw!" zeide hij, "en zal denkelijk den geheelen avond aan den gang blijven. Maar blijf gij zitten waar gij zit, in geval ik u mocht noodig hebben."

Zijne vrouw gaf geen ander antwoord, dan het gewone "Ja, Quilp!" en de kleine dwingeland stak zijne eerste sigaar aan, en maakte zijn

eerste glas grog gereed. De zon ging onder, en de sterren kwamen te voorschijn, de kamer werd geheel donker, en het eind der sigaar werd gloeiend rood; maar Quilp bleef in dezelfde houding zitten rooken en drinken, met denzelfden hondschen glimlach op zijn gezicht, behalve als zijne vrouw door eene onwillekeurige beweging hare onrust of verveling aan den dag legde; en dan veranderde die glimlach in een grijns van genoegen.

---

hij hartelijk maar stil en bij zich zelven lachte.

De dag brak eindelijk aan, en nog zat de arme jufvrouw Quilp, huiverend van koude en halfdood van vermoeienis, in haar leuningstoel, en wierp nu en dan een smeekenden blik op haar gestrengen heer en meester, of herinnerde hem door een zacht kuchje, dat zij nog steeds boete deed. Doch haar dwergachtige echtgenoot bleef, zonder hierop acht te geven, zitten rooken en drinken; en niet voor dat de zon reeds eene poos was opgegaan, en het op straat woelig begon te worden, verwaardigde hij zich eenig blijk te geven, dat hare tegenwoordigheid hem bewust was; en misschien zou hij dit zelfs toen nog niet gedaan hebben, indien er niet vrij hard en ongeduldig aan de deur was geklopt.



TOEN DANIEL QUILP ZICH IN HET BOOTJE ZETTE OM NAAR DEN OVERKANT OVER TE STEKEN. (blz. 18).

V.

DE WERF.

Hetzij Quilp nu en dan een dutje deed, of den geheelen nacht met open oogen bleef zitten, zeker is het, dat hij zijne sigaar aanhield, en, als de eene bijna was opgebrand, eene andere aan het stompje aanstak. Het slaan der klokken, die nu en dan het verloop van een uur aankondigden, scheen hem niet slaperiger, maar nog beter wakker te maken; want dan geraakten telkens zijne schouders in beweging, en hoorde men een gerochel in zijne keel, alsof

“Hé, liefste!” zeide hij, met een kwaadaardigen glimlach omziende; “het is al dag. Doe de deur eens open, mijn schat!”

De gehoorzame vrouw schoof den grendel af, en hare moeder trad onstuimig en driftig binnen, daar zij meende, dat haar schoonzoon nog in bed zou liggen, en verlangde haar hart lucht te geven, door eens duchtig over hem en zijn gedrag uit te varen. Toen zij zag, dat hij op en gekleed was, en de kamer er nog eveneens uitzag als toen zij die den vorigen avond had verlaten, bleef zij eenigszins bedremmeld staan.

Niets ontsnapte het valkenoog van het leelijke mannetje, dat, wel begrijpende wat er in het gemoed der oude vrouw omging, nog leelijker werd, toen hij haar met een grijns van genoegen en spot goeden morgen wenschte.

"Betsy!" zeide de oude vrouw; "gij zijt toch niet — gij zijt toch niet....."

"Den geheelen nacht opgebleven?" vervolgde Quilp. "Dat is zij."

"Den geheelen nacht?" riep jufvrouw Jiniwin uit.

"Ja, den geheelen nacht. Is de goede oude vrouw doof?" zeide Quilp met een glimlach en een gefronst voorhoofd te gelijk. "Wie zegt, dat man en vrouw zich in elkanders gezelschap niet zouden vermaken? Ha, ha! De tijd is omgevlogen."

"Gij zijt een beest!" riep jufvrouw Jiniwin uit.

"Kom, kom!" zeide Quilp, haar quasi verkeerd verstaande, "gij moet haar niet uitschelden. Zij is nu getrouwd. En hoewel het hare schuld is, dat de tijd is omgevlogen en ik niet naar bed ben gegaan, moet gij niet zoo bezorgd voor mij wezen, om daarom boos op haar te worden. Gij zijt eene goede oude vrouw. Op uwe gezondheid!"

"Ik dank u wel," antwoordde jufvrouw Jiniwin, terwijl het beven harer handen haar lust verried, om haar schoonzoon met hare vuist te dreigen. "Ik dank u wel."

"Altijd zoo vergenoegd en dankbaar!" zeide de dwerg. "Niet waar, vrouwtje?"

"Ja, Quilp!" antwoordde de beschroomde lijderes.

"Help uwe moeder het ontbijt klaarmaken," hervatte Quilp. "Ik ga van morgen naar de werf. Haast u maar wat; hoe eerder hoe beter."

Jufvrouw Jiniwin legde eenige weerspannigheid aan den dag, door zich met de armen over elkander op een stoel neder te zetten, als ware zij voornemens om zich niet te verroeren; maar eenige woorden, die hare dochter haar influisterde, en eene vriendelijke vraag van haar schoonzoon, of zij zich ook flauw gevoelde, met een wenk, dat er in de andere kamer eene kan met koud water stond, dreven deze verschijnselen spoedig op de vlucht, en zij begon met een onvergenoegd gezicht, maar met allen ijver, de bevolen toebereidselen te maken.

Quilp ging intusschen naar de andere kamer, en veegde daar met een vrij morsigen, natten handdoek zijn gezicht af, dat hierdoor eene nog wat grauwer kleur aannam dan te voren. Hij hield echter tusschenbeide op, om te luisteren wat er gedurende zijne afwezigheid tusschen moeder en dochter voorviel. "Zoo!" mompelde hij; "het was toch een tuiten in mijne ooren. Ik ben een gebochelde dwerg, een kwaadaardig gedrocht, niet waar, jufvrouw Jiniwin? Een schurk ook? Zoo!"

Zijne blijdschap over deze ontdekking herriep zijn gewonen helschen glimlach op zijn gezicht, en kort daarop ging hij weder naar het andere vertrek, om voor den spiegel zijne das om te doen. Toevallig stond jufvrouw Jiniwin achter hem, en kon nu den lust niet wederstaan, om haar gehaten schoonzoon met hare vuist te dreigen. Het was het werk van een oogenblik; maar in dat oogenblik zag zij in den spiegel, dat hij op haar lette: en terstond daarop vertoonde die spiegel haar het beeld van een afschuwelijk vertrokken gezicht, dat de tong tegen haar uitstak; terwijl wederom terstond de dwerg zich omkeerde, en met een zeer bedaard gezicht, op een vriendelijken toon vroeg: "Hoe gaat het nu, moedertje?"

Hoe belachelijk dit voorval ook was, gaf het hem toch zoo geheel het voorkomen van een duivel in loosheid en kwaadaardigheid, dat de oude vrouw geen woord durfde antwoorden, en stilzwijgend toeliet, dat hij haar met de grootste beleefdheid naar de ontbijttafel geleidde; want zij begon er aan te twijfelen, of hij niet inderdaad een duivel in eene gedrochtelijke menschelijke gedaante was. Onder het ontbijt verzwakte hij geenszins den pas gemaakten indruk; want hij at harde eieren met schaal en al, garnalen met koppen en staarten, kauwde te gelijk tabak en waterkers, dronk zijne thee kokend heet, beet zijne vork en lepel krom, kortom, deed zoovele ongewone en verbazende dingen, dat de twee vrouwen doodsbenauwd voor hem werden, en hem inderdaad voor een bovennatuurlijk wezen begonnen te houden. Na deze kuren en nog vele andere, die hij met hetzelfde oogmerk aanrichtte, liet Quilp zijne vrouw en schoonmoeder zeer verslagen en bedeesd bij elkander zitten, ging uit, en nam, toen hij den waterkant had bereikt, eene boot, om zich naar zijne werf te laten brengen.

De vloed was aan het opkomen, toen Daniël Quilp zich in het bootje zette om naar den overkant over te steken. Eene geheele vloot van vrachtschuiten kwam langzaam aandrijven, sommige op zijde, sommige met de plecht, andere met het roer naar voren, allen op een warhoofdige, tegenstribbelige manier, tegen grootere vaartuigen aanbonzende, onder den boeg van stoombooten dwalende, in allerlei hoeken en gaten kruipende waar zij niets te maken hadden en overal gekraakt wordende als waren zij zooveel notendoppen; terwijl elke schuit op zich zelf met de twee lange riemen, die ongeregeld in het water plasten, naar een grooten spartelenden visch geleek. Op sommige voor anker liggende schepen waren alle matrozen druk bezig met touwen op te rollen, zeilen te drogen te hangen en goederen in of uit te laden; op andere zag men geene teekenen van leven dan een paar met teer besmulde jongens, en misschien een blaffenden hond, die over het dek heen en weder liep, of tegen het boord

opkrabbelde om over den kant te kijken en dàn nog harder te blaffen. Langzaam door dit bosch van masten heenvarende kwam eene groote stoomboot aan, die met hare zware raderen korte ongeduldige slagen in het water gaf, alsof het haar aan ruimte ontbrak om adem te halen, en door haar ontzaglijk gevaarte naar een zeemonster geleek, dat tusschen de bliekjes van den Teems was geraakt. Aan beide zijden lagen lange zwarte rijen van kolenschepen; en daartusschen zag men weder vaartuigen die zich langzaam in de ruimte werkten, met zeilen die in den zonneschijn glinsterden en een krakend geluid aan boord, dat men op honderd plaatsen te gelijk hoorde. Het water zelf en alles daarop was in levendige beweging, schommelende, dansende en opborrelende; terwijl de oude grijze Tower en de massa's van gebouwen op den oever, waartusschen menige torenspits zich verhief, koeltjes toezagen en hunne rusteloos woelende geburin, de rivier, schenen te minachten.

Daniël Quilp, die in den fraaien morgenstond weinig reden tot vergenoegdheid vond, behalve dat hij daardoor van de moeite werd ontheven om eene paraplu te dragen, liet zich dicht bij zijne werf aan land zetten, en begaf zich verder daarheen door een nauw steegje, dat half tot het land half tot het water scheen te behooren, en geen anderen grond dan een tamelijk weeken modder had. Aan de plaats zijner bestemming gekomen, waren de eerste voorwerpen, die hem in het oog vielen, een paar oude gelapte schoenen, die zich met de zolen naar boven in de lucht verhieven. Dit zonderlinge verschijnsel werd daardoor veroorzaakt, dat de jongen, dien hij op zijne werf hield, zoo het heette om op te passen en boodschappen aan te nemen, een groot liefhebber van gymnastische oefeningen was, en op den inval was gekomen, om wat op zijn hoofd te gaan staan, en de rivier met de schepen in die ongewone richting te bekijken. De stem van zijn meester bracht hem spoedig weder op zijne voeten; en zoodra zijn hoofd weder in de gewone richting was, kwam Quilp naar hem toe, om hem eenige oorvegen te geven.

"Schei uit!" riep de jongen, terwijl hij de klappen rechts en links pareerde. "Als gij niet uitscheidt, zal het u berouwen."

"Rekel!" snauwde Quilp hem toe, "ik zal een ijzeren bout of een stok met roestige spijkers nemen, als gij uw mond niet houdt."

Met dit dreigement greep hij den jongen met de eene hand bij zijn kraag, en gaf hem met de andere een paar fiksche klappen. Zoodra hij op deze wijze zijn oogmerk had bereikt, liet hij den knaap weder los.

"Doe het nog eens," zeide de jongen, terwijl hij zijne vuisten gereed hield. "Kom!"

"Ik wil niet, rekel!" zeide Quilp, "want ik heb het zoo dikwijls gedaan als ik voorgenomen had. Hier! Neem den sleutel."

"Waarom slaat gij geen kerel zooals gij zelf zijt?" zeide de jongen, langzaam naderbij komende.

"Waar zal ik een kerel vinden, zooals ik zelf ben, ezel?" hernam Quilp. "Daar, neem den sleutel aan, of ik sla er u de hersens mee in." Te gelijk gaf hij den jongen een tik. "Doe nu het kantoor open."

De knaap gehoorzaamde langzaam. Eerst mompelde hij bij zich zelven; maar toen hij omkeek en bespeurde, dat Quilp hem strak nazag, hield hij zich stil. Het verdient te worden opgemerkt, dat er tusschen dezen jongen en den dwerg eene zonderlinge soort van wederzijdsche gehechtheid bestond. Hoe die ontstaan was, of hoe zij door slagen en dreigementen aan den eenen en uittartingen en beschimpingen aan den anderen kant kon bevestigd worden, kunnen wij niet verklaren; doch zeker is het, dat Quilp zich door niemand anders zoo liet tegenspreken, als door dezen knaap, en dat de jongen zich nooit door iemand anders dan Quilp zoo zou hebben laten kloppen, terwijl het in zijne macht was, om, zoodra hij maar wilde, weg te loopen.

"Pas nu op de werf," zeide Quilp, het zoogenoemde kantoor binnentredende. "Als gij weer op uw kop gaat staan, zal ik u een voet afhakken."

De jongen gaf geen antwoord; maar zoodra Quilp de deur gesloten had, ging hij weder op zijn hoofd staan, en kuierde op zijne handen heen en weder langs drie zijden van het kantoor; de vierde, waar het venster was, vermeed hij. En dit was voorzichtig; want Quilp, die den aard van den jongen kende, lag inderdaad op de loer, met een zwaar stuk hout gewapend, waarin hier en daar eenige afgebrokene spijkers zaten, en waarmede hij derhalve een gevaarlijken slag had kunnen toebrengen.

Het kantoor was een morsig hokje, zonder andere meubelen dan een ouden lessenaar, twee bankjes, een kapstok, een ouden almanak, een inktkoker zonder inkt, de stomp van eene pen, en eene hangklok, die reeds achttien jaren had stilgestaan en waarvan de minuutwijzer tot tandenstoker was gebruikt. Quilp bond zijn zakdoek om zijn hoofd, klom op den lessenaar, die een genoegzaam vlakliggend blad had, en strekte zich daarop uit, alsof hij aan zulk eene slaapplaats gewoon was, zonder twijfel voornemens om het verlies zijner nachtrust door een lang en gerust ochtenddutje te herstellen.

Gerust was zijn slaap misschien, maar niet lang; want nauwelijks had hij een kwartier zoo gelegen, of de jongen opende de deur, en stak zijn hoofd, dat volmaakt op een prop verwarde hennip geleek, door de reet naar bin-

nen. Quilp had altijd een lichten slaap, en ontwaakte terstond.

"Daar is iemand om u te spreken," zeide de jongen.

"Wie?"

"Ik weet het niet."

"Vraag het dan!" zeide Quilp, terwijl hij het bovengemelde stuk hout den jongen naar het hoofd wierp, met zooveel behendigheid, dat hij den knaap zeker geraakt zou hebben, indien deze zich niet spoedig had geborgen.

Daar de jongen geen lust had om zich nog eens binnen het bereik van zulke wapenen te wagen, zond hij in zijne plaats de eerste oorzaak der stoornis, die hem zoo kwalijk genomen was, naar binnen.

"Nelly!" riep Quilp uit.

"Ja!" zeide het meisje, dat aarzelend in de deur was blijven staan; want de dwerg, die zoo pas was ontwaakt, had, met zijne verwarde haren en den gelen doek om zijn hoofd, een afschuwelijk voorkomen. "Ik ben het maar, mijnheer!"

"Kom hier!" zeide Quilp, zonder van den lessenaar te komen. "Of wacht, ga eens op de werf zien, of die jongen op zijn kop staat!"

"Neen, mijnheer!" antwoordde Nelly; "hij staat op zijne voeten."

"Zoo!" hernam Quilp. "Kom dan binnen, en doe de deur dicht. Wat hebt gij voor eene boodschap, Nelly?"

Het meisje gaf hem een brief over, dien Quilp aannam; waarop hij, zonder zijne houding verder te veranderen, dan zich zooveel op zijde te keeren als noodig was om zijne kin in zijne hand te kunnen leggen, terstond begon te lezen.

VI.

DE BRIEF.

Nelly bleef Quilp, terwijl hij den brief las, beschroomd staan aanzien. Het was in hare oogen te lezen, dat, terwijl zij den dwerg eenigszins vreesde en wantrouwde, zijn zonderling voorkomen en zijne ongemanierde houding haar toch bijna aan het lachen maakten. Het was echter tevens duidelijk, dat het meisje met angst naar zijn antwoord wachtte, en begreep, dat het van een onaangenamen of bedroevenden inhoud zou kunnen wezen; welke bewustheid meer toebracht dan iets anders, om haar lachlust te bedwingen.

Quilp zelf scheen door den inhoud van den brief op eene onaangename wijze verrast te worden. Voordat hij drie regels had gelezen, spalkte hij zijne oogen wijd open, en trok zijne wenkbrauwen samen; bij de volgende twee begon hij verdrietig zijn hoofd te krabben; en toen hij aan het eind kwam, spitste hij zijne lippen, om zijne verwondering en spijt door lang uitgerekt gefluit aan den dag te leggen. Hij legde den brief neder, beet op zijne nagels, en nam toen het geschrift driftig weder op. De tweede lezing scheen hem even weinig genoegen te geven, als de eerste had gedaan, en deed hem in een diep gepeins verzinken, waaruit hij ontwaakte om nogmaals op zijne nagels te bijten, en een uitvorschenden blik te werpen op het meisje, dat thans hare oogen voor zich op den grond had gevestigd.

"Nelly!" riep hij op eens, met zulk eene vervaarlijke stem, en zoo onverwacht, dat het meisje schrikte, alsof hij vlak aan haar oor eene pistool had afgeschoten.

"Wat belieft u, mijnheer!"

"Weet gij wat er in dien brief staat, Nelly?"

"Neen, mijnheer!"

"Is dat waar? Weet gij er niets van?"

"Neen, niets, mijnheer!"

"Zoudt gij daar wel op durven zweren?" vroeg de dwerg.

"Ik weet er waarlijk niets van," antwoordde het kind.

"Zoo!" prevelde Quilp, toen hij zag met hoeveel ernst de kleine sprak. "Ik geloof u. Hm! Alles al op? Binnen vier en twintig uren? Wat duivel heeft hij er mede gedaan? Het is onbegrijpelijk!"

Daarop begon hij weder op zijne nagels te bijten; en langzamerhand nam zijn gezicht eene uitdrukking aan, die bij hem een vergenoegden glimlach moest verbeelden, maar die men bij een ander voor eene akelige stuiptrekking van pijn zou hebben gehouden. Toen Nelly hare oogen weder opsloeg, ontdekte zij, dat de dwerg haar met buitengewone vriendelijkheid aanzag.

"Gij ziet er vandaag allerliefst uit, Nelly!" zeide hij. "Zijt gij moede, Nelly?"

"Neen, mijnheer! Ik moet spoedig naar huis; want grootvader zal ongerust wezen zoolang ik uitblijf."

"Er is geen haast bij, Nelly!" zeide Quilp. "Zoudt gij niet gaarne mijn nommer twee willen worden, Nelly?"

"Wat, mijnheer?"

"Mijn nommer twee, de tweede jufvrouw Quilp."

Het meisje zette een verschrikt gezicht, maar scheen hem niet te begrijpen; en toen de dwerg dit zag, haastte hij zich om zijne meening nader te verklaren.

"Ik vraag of gij wel de tweede jufvrouw Quilp zoudt willen worden, als de tegenwoordige jufvrouw Quilp eens dood was," zeide hij, met een loenschen blik; "of gij niet mijn vrouwtje, mijn lief aardig vrouwtje zoudt willen worden? Als jufvrouw Quilp nu nog vijf jaren leefde of maar vier, zoudt gij juist oud genoeg voor mij

zijn. Ha, ha! Gij moet maar een zoet meisje wezen, Nelly, dan wordt gij misschien nog eens jufvrouw Quilp."

Het meisje hoorde deze zonderlinge taal met huivering aan, en beefde geweldig; maar Quilp, hetzij het zijne liefhebberij was om iemand bang te maken, of dat hij eene geheime reden had om een goed humeur te toonen, deed alsof hij hierop geen acht gaf, en lachte slechts.

"Gij moet meegaan naar Tower-Hill, en de jufvrouw Quilp, die nu nog leeft, eens bezoeken," zeide de dwerg. "Zij houdt veel van u, Nelly! maar niet zooveel als ik."

"Ik moet naar huis," hernam het meisje. "Hij heeft gezegd, dat ik terstond moest terugkomen, zoodra ik antwoord had."

"Maar gij hebt nog geen antwoord, Nelly!" hernam de dwerg; "en gij kunt het niet krijgen voordat ik naar huis ben geweest; dus ziet gij, dat het tijd zal uitwinnen, als gij met mij medegaat. Geef mij dien hoed maar eens aan, dan gaan wij terstond."

Dit zeggende, liet Quilp zich van den lessenaar zakken, en ging vervolgens de deur uit. Het eerste voorwerp, dat hem op de werf in het oog viel, was zijn jongen, die met een ander van zijne grootte in het slijk rolde, terwijl zij elkander om het hardst stompen en klappen gaven.

"Het is Kit!" riep Nelly uit; "de arme Kit, die met mij medegekomen is. Och scheid hen!"

"Wacht! ik zal hen wel scheiden," zeide Quilp, vloog het kantoortje weder binnen en kwam met een dikken stok terug. "Ik zal hen wel scheiden. Vecht nu maar op, jongens. Ik sta u allebei, allebei te gelijk."

Zoo schreeuwende, zwaaide de dwerg zijn knuppel, huppelde in eene soort van razernij om de vechters heen, tusschenbeide op hen stampende en over hen heen springende, en ranselde ongenadig op hen in, altijd naar de hoofden mikkende en slagen toebrengende gelijk alleen zulk een dolleman doen kon. Daar dit warmer werk was dan de jongens op hadden gerekend, koelde het spoedig hun moed. Zij lieten elkander los, krabbelden overeind en riepen om genade.

"Ik zal u te morselen kloppen, rekels!" zeide Quilp, terwijl hij de knapen met zijn stok bleef dreigen. Zijn eigen jongen nam de kans waar, toen zijn meester, naar het scheen, niet op zijne hoede was, om dit wapentuig te grijpen, en spande al zijne krachten in, om het hem te ontwringen. Quilp, die zoo sterk was als een leeuw, hield met gemak den stok vast, totdat de jongen uit alle macht trok; toen liet hij eensklaps los, zoodat de knaap met een smak achterover viel. Het goede gevolg zijner list scheen den dwerg hartelijk te verheugen; hij schaterde het uit en stampvoette van pret.

"Het komt er niet op aan," zeide de jongen, terwijl hij zijn achterhoofd wreef; "maar ik zal nooit weer iemand slaan, omdat hij zegt, dat gij een leelijker dwerg zijt, dan ooit in een spel te kijk is geweest."

"Vindt gij dan, dat ik dat niet ben, rekel?" snauwde Quilp.

"Neen!" antwoordde de jongen.

"Waarom gaat gij dan vechten op mijne werf, schobbejak?"

"Omdat ik niet hebben wilde, dat hij het zeide," antwoordde de jongen, op Kit wijzende.

"Waarom heeft hij dan gezegd," viel Kit hierop in, "dat Nelly leelijk is, en dat zij en mijn meester moeten doen wat zijn meester maar hebben wil? Waarom heeft hij dat gezegd?"

"Omdat hij een gek is; en wat gij hebt gezegd, hebt gij gezegd omdat gij een verstandige jongen zijt, bijna al te verstandig om in het leven te blijven, als gij niet goed oppast, Kit!" zeide de dwerg op een vriendelijken toon, terwijl echter de kwaadaardigheid hem uit de oogen straalde. "Daar hebt gij een sixpence, Kit! Spreek altijd de waarheid, jongen, altijd! — Ga het kantoor sluiten, rekel, en geef mij den sleutel!"

De jongen gehoorzaamde, en werd toen voor zijne vaardigheid, om de partij voor zijn meester op te vatten, nog beloond door een behendigen tik met den sleutel op zijn neus, die hem de oogen deed overloopen. Vervolgens zette Quilp zich met Nelly en Kit in eene boot, en de jongen wreekte zich door op zijn hoofd te gaan staan, zoolang hij zijn meester op het water zien kon.

Er was niemand te huis dan jufvrouw Quilp, die, weinig verwachtende dat haar heer en meester zoo spoedig zou terugkomen, juist een verkwikkelijk slaapje wilde gaan doen, toen zij van zijne voetstappen schrikte. Nauwelijks had zij eenig naaldenwerk opgevat, toen Quilp met Nelly de kamer binnentrad, daar hij Kit beneden had gelaten.

"Hier is Nelly Trent, lieve vrouw!" zeide de dwerg. "Geef haar een glas wijn en een beschuitje; want zij is moe van het gaan. Zij zal even bij u blijven, mijn schatje, terwijl ik een brief schrijf."

Jufvrouw Quilp zag haar man bevend aan, daar zij niet wist, wat deze ongewone beleefdheid beteekende; en toen hij haar wenkte om hem naar de andere kamer te volgen, gehoorzaamde zij terstond.

"Onthoud wat ik zeg!" fluisterde Quilp. "Zie of gij haar iets van haar grootvader kunt laten vertellen, of hoe zij leven, of wat hij haar zegt. Ik heb belang om dat te weten. Gij vrouwen kunt vrijer met elkander praten, en ik weet dat gij goed vleien kunt. Hebt gij mij begrepen?"

"Ja, Quilp!"

"Waarom gaat gij dan niet?"

"Lieve Quilp!" stamelde zijne vrouw, "ik houd veel van het meisje; — als gij het kondt schikken, zonder dat ik haar behoefde te bedriegen."

De dwerg mompelde een vloek, en zag om zich heen, als zocht hij naar een wapen om zijne weerspannige vrouw te straffen. Verschrikt smeekte zij hem zich niet boos te maken, en beloofde te doen wat hij haar beval.

"Gij moet haar hare geheimen uit de keel halen," fluisterde Quilp, terwijl hij zijne vrouw in den arm kneep. "Ik weet, dat gij dat wel kunt. Ik luister; onthoud dat. Als gij nalatig zijt, zal de deur knarsen en wee uwer als ze veel knarst! Ga nu!"

Jufvrouw Quilp gehoorzaamde, en haar beminnelijke echtgenoot plaatste zich vlak achter de deur, die op een kier stond. De arme vrouw bedacht zich eene poos wat zij zeggen zou; en het was niet voordat het knarsen der deur haar dringend vermaande om te beginnen, dat men hare stem hoorde.

"Wat komt gij tegenwoordig dikwijls boodschappen bij mijn man doen, lieve Nelly!" zeide zij.

"Dat heb ik ook al tegen grootvader gezegd," antwoordde het meisje onnoozel.

"En wat zegt hij dan?"

"Hij zucht dan maar, en schudt zijn hoofd met zulk een treurig gezicht, dat ik schreien moet als ik hem aanzie. Wat knarst die deur!"

"Dat doet zij wel meer," hernam jufvrouw Quilp, angstig omziende. "Maar uw grootvader is toch niet altijd zoo droefgeestig geweest?"

"Neen!" zeide Nelly haastig. "Voorheen was hij geheel anders, altijd opgeruimd en tevreden. Gij kunt u niet verbeelden hoe hij veranderd is."

"Het spijt mij zeer, dat ik dit van u hoor, lieve Nelly!" zeide jufvrouw Quilp; en zij sprak de waarheid.

"Ik dank u," hernam het meisje, en gaf haar te gelijk een kus. "Gij zijt altijd zoo vriendelijk tegen mij, dat ik blijde ben, als ik eens bij u kom. Ik kan anders met niemand over hem spreken, behalve met Kit. Ik ben wel niet ongelukkig; maar ik ben toch dikwijls zeer bedroefd, dat hij niet meer dezelfde is als voorheen."

"Hij zal het wel weer worden, Nelly!" zeide jufvrouw Quilp.

"Ach! wilde God dat geven!" zeide het meisje met tranen in de oogen. "Maar het is nu al zoolang sedert — ik dacht, dat ik die deur daar zag bewegen."

"Het is de wind," hervatte jufvrouw Quilp met eene flauwe stem. "Sedert....?"

"Sedert hij zoo treurig en nadenkend is geworden, en geheel vergeten heeft, hoe wij voorheen des avonds onzen tijd besteedden. Dan las ik voor hem, en hij zat te luisteren; en als ik ophield, sprak hij dikwijls over mijne arme moeder, en vertelde mij, hoe zij er eveneens uitzag als ik, toen zij een kind was. Dan zette hij mij op zijne knie, en legde mij uit, dat zij niet in het graf lag, maar naar een heerlijk gewest was gegaan, waar niemand oud werd of stierf. Toen waren wij zoo gelukkig!"

"Nelly, Nelly!" riep de arme vrouw uit, "ik kan u waarlijk zoo bedroefd niet zien. Schrei toch niet!"

"Ik doe het ook zelden," hervatte Nelly; "maar ik heb dit lang voor mij zelve gehouden, en ik weet niet wat mij scheelt; want de tranen komen mij in de oogen, zonder dat ik het helpen kan. Ik mag u mijn verdriet wel vertrouwen; want ik weet, dat gij het niemand zult oververtellen."

Jufvrouw Quilp keerde haar hoofd om, en gaf geen antwoord.

"Toen," vervolgde het meisje, "gingen wij dikwijls buiten in het veld wandelen, en als wij dan vermoeid thuis kwamen, vonden wij het pleizierig, dat het daar donker en stil was. Maar nu gaan wij nooit meer wandelen, en het is alsof hetzelfde huis veel stiller en donkerder is geworden."

Hier zweeg zij: maar hoewel de deur verscheidene malen knarste, sprak jufvrouw Quilp geen woord.

"Gij moet evenwel niet denken," begon het meisje weder, "dat grootvader niet zoo goed op mij zou zijn, als voorheen. Ik geloof, dat hij alle dagen meer van mij houdt. Gij weet niet, hoe lief hij mij heeft."

"Ja, dat weet ik wel," zeide jufvrouw Quilp.

"Hij heeft mij even lief als ik hem!" riep Nelly uit. "Maar ik heb u de grootste verandering van allen nog niet verteld, en daarvan moet gij nooit iemand iets zeggen. Hij slaapt tegenwoordig nooit, behalve over dag in zijn leuningstoel; want hij gaat alle nachten uit, en blijft dan den geheelen nacht weg."

"Nelly!"

"St!" zeide het meisje, met haar vinger op hare lippen. "Als hij des morgens, even voor dat het dag wordt, naar huis komt, laat ik hem in. Gisteren was het later; toen was het al geheel licht. Ik zag, dat hij doodsbleek was, en dat zijne knieën knikten, als hij ging. Toen hij naar bed was gegaan, hoorde ik hem kreunen. Ik ging naar hem toe, en voordat hij wist, dat ik bij hem was, hoorde ik hem zeggen, dat hij dat leven niet langer kon uithouden, en wel zou willen sterven, als het niet om zijn kleinkind was. Ach! wat zal daarvan worden!"

Haar hart was nu geopend. Overweldigd door haar verdriet en haar angst, door het eerste vertrouwen, dat zij ooit had geschonken, en door het medelijden, waarmede hare klachten waren aangehoord, verborg zij haar gezichtje

in de handen harer hulpelooze vriendin, en barstte in tranen uit.

Kort daarop kwam Quilp terug, en veinsde zeer verwonderd te wezen, dat hij haar in dezen toestand vond, hetgeen hij zeer natuurlijk deed; want in deze soort van komediespel was hij een meester.

"Zij zal moede zijn," zeide de dwerg met een afschuwelijken loenschen blik, om zijne vrouw te beduiden dat zij hem moest laten begaan; "want het is een heel eind van haar huis naar de werf; en toen heeft zij nog geschrikt van een paar kwade jongens, die aan het vechten waren; en dan is zij ook bang op het water geweest. Dat alles heeft haar van haar stuk gebracht. Arme Nelly!"

Zonder het te weten, koos Quilp het beste middel om het meisje tot bedaren te brengen: hij tikte haar op haar hoofd. Indien eene andere hand haar had aangeraakt, zou het weinig gebaat hebben; maar zoodra Nelly de zijne voelde, kromp zij ineen en ontwaarde zulk een angstig verlangen om buiten zijn bereik te komen, dat zij terstond opstond en zeide, dat zij gereëd was om heen te gaan.

"Gij moest liever hier blijven eten," zeide de dwerg.

"Ik ben al veel te lang weggebleven, mijnheer!" antwoordde Nelly, hare tranen afdrogende.

"Nu, zooals gij wilt!" zeide Quilp. "Hier is het briefje. Er staat niets anders in, dan dat ik morgen of overmorgen eens zal aankomen, en dat ik hem van morgen niet aan het gevraagde helpen kan. Dag, Nelly! Hier jongen! Zorg, dat gij goed op haar past."

Kit, die nu boven was gekomen, verwaardigde zich niet eenig antwoord te geven op dit noodelooze bevel; en nadat hij Quilp dreigend had aangezien, als twijfelde hij of deze Nelly aan het schreien had gemaakt, en als ware hij meer dan half gezind om op het bloote vermoeden daarover wraak te nemen, keerde hij zich om en volgde zijne jonge meesteres, die nu afscheid van jufvrouw Quilp had genomen.

"Gij hebt haar al heel scherp uitgevraagd, niet waar?" zeide de dwerg, zich tot zijne vrouw keerende, zoodra zij alleen waren.

"Wat kon ik meer doen?" zeide jufvrouw Quilp zachtzinnig.

"Wat kon ik meer doen?" herhaalde hij smalend. "Gij hadt niet eens zóóveel behoeven te doen. Gij hadt uwe gewone rol van krokodil niet behoeven te spelen."

"Ik heb medelijden met het kind," hernam de arme vrouw. "Heb ik niet genoeg gedaan? Ik heb immers gemaakt, dat zij een geheim vertelde, terwijl zij dacht, dat wij alleen waren, en gij er toch bij waart? God vergeve het mij!"

"Hebt gij dat gemaakt?" zeide Quilp. "Ja! gij hebt er veel aan gedaan. Weet gij nog wel, wat ik van het knarsen van de deur heb gezegd? Het is uw geluk, dat zij van zelf heeft gebabbeld; anders zou ik u gevonden hebben." Jufvrouw Quilp was hiervan ten volle overtuigd, en gaf derhalve geen antwoord. Haar gedrochtelijke echtgenoot vervolgde:

"Gij moogt de fortuin wel danken — dezelfde fortuin, die u tot jufvrouw Quilp heeft gemaakt — dat ik den oude op het spoor ben gekomen en nieuw licht gekregen heb. De zaak is nu afgedaan; laat mij er niets meer van hooren, en maak van middag maar geen te lekker eten klaar, want ik kom niet thuis."

Dit zeggende, nam Quilp zijn hoed en ging heen, terwijl zijne vrouw, zielsbedroefd over de rol die zij gespeeld had, zich in hare kamer opsloot, met haar hoofd op het bed zonk, en haar vergrijp met veel bitterder berouw beweende, dan vele minder gemoedelijke menschen eene veel grootere schuld zouden gedaan hebben. Want doorgaans is het geweten eene elastieke stof, die zich zooveel laat rekken als men wil. Door voorzichtig het eene stuk na het andere er van af te leggen, evenals men in de lente zich zijne winterkleeding ontwent, brengen sommigen het zelfs zoover, dat zij het geheel en al kunnen missen; maar er zijn anderen, die dit kleed naar verkiezing kunnen aan- en uittrekken, en daar dit gebruik veel nuttigs en aangenaams heeft, is het ook het meest in de mode.

VII.

DE TWEE VRIENDEN.

"Frederik!" zeide Swiveller, "denk om het liedje: Weg met grillen, weg met zorgen! Blaas de zinkende vlam der vroolijkheid met de wiek der vriendschap aan, en reik mij den purperen beker."

De apartementen van den heer Richard Swiveller waren boven een tabakswinkel in de nabijheid van Drury-lane, zoodat hij om eens verfrisschend te niezen slechts even op de trap behoefde te gaan, waardoor hij van den last en de onkosten ontheven werd om er eene snuifdoos op na te houden. Het was in deze apartementen, dat genoemde heer goedvond de bovenstaande uitdrukkingen te bezigen, waarmede hij zijn neerslachtigen vriend wilde troosten en opbeuren; en het zal niet ongepast wezen aan te merken, dat deze gezegden in een dubbelen zin dichterlijk en beeldsprakig waren; want de purperen beker was niets anders dan een glas met jenever en water, dat,

zoo dikwijls het noodig was, uit eene flesch en eene kan, die op de tafel stonden, werd gevuld en tusschen de twee vrienden heen en weder ging, ten gevolge eener schaarschheid van glaswerk, welke, daar Swiveller slechts een jonge-heerenhuishouden had, zonder blozen bekend mag worden. Swiveller had eene poëtische verbeelding; en deze verleidde hem ook om van de kamer, die hij bewoonde, altijd in het meervoudige te spreken. Als die kamer onbezet was, sloeg de tabaksverkooper een bordje aan, waarop men las: "gemeubileerde apartementen te huur;" en Swiveller, voor wien deze wenk niet verloren ging, sprak ook altijd van zijne apartementen, en liet zijne hoorders vrijheid om zich die onbepaalde ruimte desverkiezende als eene lange reeks van prachtige zalen voor te stellen. De levendige verbeelding van den jongen heer werd nog eenigszins geholpen door een bedrieglijk stuk huisraad, eigenlijk eene bedstede, maar schijnbaar eene boekenkast, dat eene zeer in het oog vallende plaats op zijne kamer innam. Er is niet aan te twijfelen, of Swiveller geloofde over dag zelf, dat dit voorwerp eene boekenkast en niets anders was. In het gesprek met zijne vertrouwdste vrienden viel nooit een woord over het wezenlijke gebruik van dit meubel; men moest zelfs, om zijn vriend te blijven, tegen beter weten, aan de boekenkast gelooven.

"Kom, Frederik!" zeide Swiveller, toen hij zag dat zijne toespraak onopgemerkt bleef, "reik mij den purperen beker."

De jonge Trent schoof hem ongeduldig het glas toe, en verzonk terstond weder in zijn vorig gepeins.

"Nu zal ik eens een mooien toast instellen," vervolgde zijn vriend. "Luister, Frederik! Moge de...."

"Schei toch uit!" viel de ander hem in de rede. "Uw gesnater verveelt mij. Gij kunt altijd gekheid maken, geloof ik."

"Mijnheer Trent!" hernam Swiveller, "er is een spreekwoord, daar van verstandig en vroolijk inkomt. Sommige menschen zijn vroolijk en niet verstandig, en anderen verstandig en niet vroolijk. Ik behoor onder de eersten, en ik geloof, dat het beter is vroolijk en niet verstandig te zijn, dan, zooals gij, geen van beiden te wezen."

"Ba!" bromde zijn vriend knorrig.

"Ook goed," hernam Swiveller. "Ik geloof wel niet, dat men in beschaafde kringen gewoon is tegen een heer in zijne eigene apartementen "ba!" te zeggen; maar ik zie zoo nauw niet. Doe, alsof gij thuis waart."

Toen hij zag, dat het voorhoofd van zijn vriend, in weerwil van dezen zet, diepe rimpels bleef vertoonen, dronk Swiveller het glas ledig, maakte een tweede gereed, en nam het op, om voor het gezelschap, dat hij in zijne verbeelding zag, een toast in te stellen.

"Heeren!" zeide hij, "op de gezondheid van de familie Swiveller in het algemeen, en van mijnheer Richard in het bijzonder — mijnheer Richard, heeren!" vervolgde hij met nadruk, "die alles voor zijne vrienden over heeft, en daarvoor niets anders krijgt dan een "ba!""

De ander stond op, en nadat hij een paar malen de kamer had op en neer gestapt, zeide hij: "Dick! als gij vijf minuten ernstig kunt zijn, zal ik u een weg wijzen om met weinig moeite uw fortuin te maken."

"Gij hebt er mij al zooveel gewezen," hervatte Swiveller, "en er is niets anders van gekomen dan ledige zakken."

"Dit is heel wat anders," zeide zijn makker, zijn stoel bij de tafel schuivende. "Gij hebt mijne zuster Nelly wel gezien?"

"En wat zou dat?" vroeg Dick.

"Zij heeft een lief gezichtje, niet waar?"

"Ja wel!" antwoordde Dick. "Ik moet zeggen dat de familietrek tusschen u en haar niet heel sterk is."

"Heeft zij niet een lief gezichtje?" herhaalde zijn vriend ongeduldig.

"Nu ja," antwoordde Dick. "Een heel lief gezichtje zelfs. Maar wat heeft dat voor mij te beduiden?"

"Geduld! Gij zult wel begrijpen, dat de oude en ik nooit weer goede vrienden kunnen worden, en dat al het geld, dat hij eerst beloofd had onder ons te deelen, als de oude gierigaard sterft, alleen voor haar zal zijn. Dat ziet gij wel in?"

"Dat zou een mol wel zien," prevelde Swiveller.

"Let nu eens op! Nelly is veertien jaren oud."

"Een mooi meisje, maar vrij klein voor hare jaren," merkte Swiveller terloops aan.

"Houd u toch stil, als gij meer wilt hooren. Ik kom nu tot de hoofdzaak."

"Daar ben ik blij om," zeide Dick.

"Nelly is gevoelig en weekhartig, en gewoon om anderen te gehoorzamen. Als ik er eenige moeite toe wil doen, kan ik haar door vleien en dreigen spoedig geheel naar mijne hand zetten. Om er niet lang over te spreken — want alle voordeelen van mijn plan zou ik in geene week kunnen optellen — waarom zoudt gij haar niet trouwen?"

Swiveller, die, terwijl zijn vriend met grooten ernst sprak, zeer koel over den rand van het glas had zitten kijken, hoorde niet zoodra deze laatste woorden, of hij riep verbaasd uit:

"Wat?"

"Waarom zoudt gij haar niet trouwen, zeg ik?" herhaalde zijn makker.

"Trouwen?" zeide Dick. "En zij is pas veertien jaar."

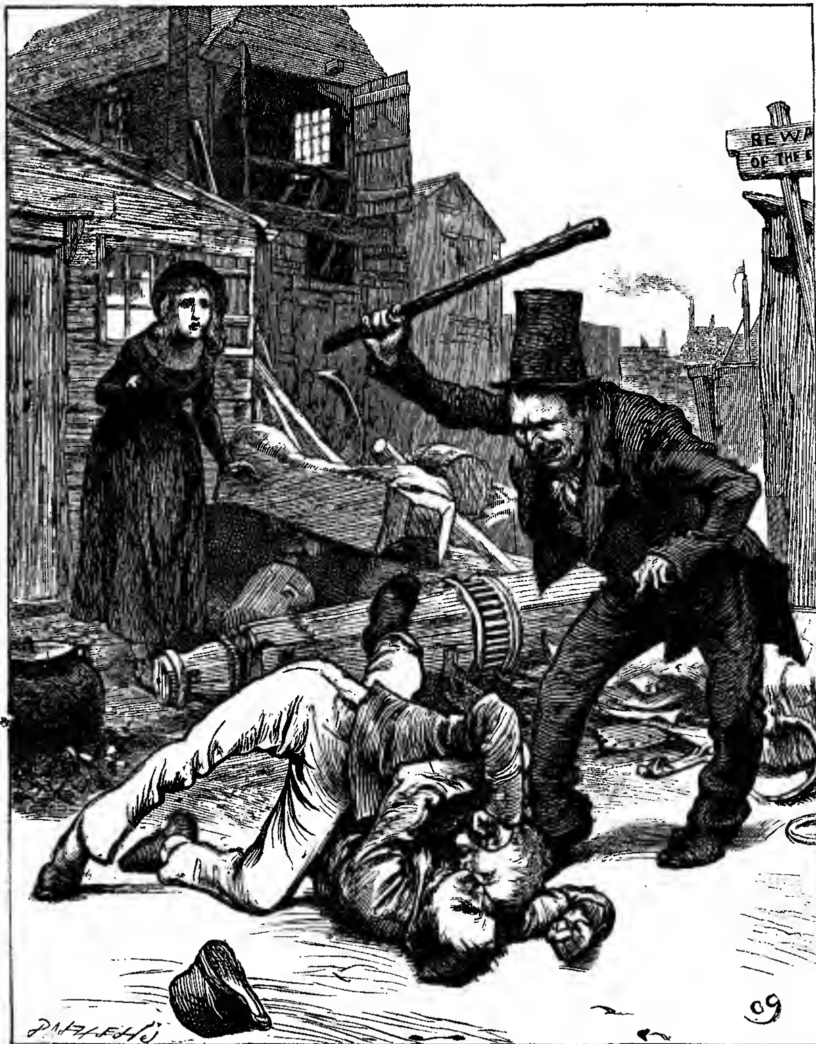
"Ik meen niet terstond," hernam de broeder knorrig; "maar over drie of vier jaar. De oude zal het niet lang meer maken."

"Hij ziet er niet naar uit," zeide Dick, terwijl hij zijn hoofd schudde; "maar men kan die oude

lui niet vertrouwen, Frederik! Ik heb eene tante in Dorsetshire, die al zou gaan sterven, toen ik acht jaar was, en nog heeft zij haar woord niet gehouden. Men kan nooit op hen rekenen, Frederik! of zij moeten aan beroerten onderhevig zijn, en zelfs dan foppen zij u nog dikwijls."

"Laat ons dan het tegenovergestelde geval beschouwen," zeide Trent op een vasten toon,

"Ik zeg u," hernam de ander met een ernst, die misschien geveinsd was, maar toch niet te minder indruk op zijn makker maakte, "dat de oude geheel en alleen voor haar leeft, en alles voor haar zou opofferen. Hij zou haar evenmin onterven, als hij mij, wat ik ook doen of laten mocht, ooit weer in gunst zou aannemen. Het zou hem niet over zijn hart kunnen."



"IK ZAL U TE MORSELEN KLOPPEN, REKELS!" (blz. 21).

dien hij wist dat doorgaans indruk maakte. "Als hij in het leven bleef, en ik Nelly overhaalde, of dwong, om in het geheim met u te trouwen, wat zou er dan van komen?"

"Een huishouden en een jaarlijksch inkomen van niemendal, om het den kost te geven," antwoordde Swiveller, nadat hij zich een oogenblik had bedacht.

"Dat is niet onwaarschijnlijk," merkte Swiveller nadenkend aan.

"Het is de waarheid," hernam zijn vriend. "Als gij hem nog eene goede reden wilt aan de hand doen om u te vergeven, moet er een onverzoenlijke haat tusschen u en mij ontstaan — ik meen natuurlijk, voor den schijn. Wat Nelly betreft, die kunt gij gerust aan mij over-

laten. Wat zal er derhalve gebeuren, hetzij hij sterft of in leven blijft? Gij wordt de eenige erfgenaam van den rijken vrek, wij verteren te zamen het geld, en gij hebt eene mooie jonge vrouw op den koop toe."

"Er is immers geen twijfel aan, of hij wel rijk is?" vroeg Swiveller.

"Twijfel?" riep de ander uit. "Hebt gij laatst niet gehoord wat hij zeide? Twijfel? Waar zult gij niet al verder aan twijfelen?"

Het zou vervelend zijn het geheele gesprek op te teekenen, of al de kunstmiddelen te beschrijven, door welke Swiveller zich liet overhalen. IJdelheid, armoede en lichtzinnigheid spanden samen, om hem het voorstel in een gunstig licht te doen beschouwen. Hierbij kwam nog de invloed, dien zijn vriend gewoon was op hem uit te oefenen, een invloed, die den ongelukkigen Dick reeds veel geld en al zijne vooruitzichten had gekost, maar toch in volle kracht bleef, hoewel Dick voor al de ondeugden van zijn vriend moest boeten, en meestal als zijn listige verleider werd beschouwd, terwijl hij inderdaad zijn gedachteloos werktuig was. De beweegredenen aan den anderen kant lagen wat dieper dan Swiveller vermoedde; maar dewijl deze van zelf aan het licht zullen komen, behoeven wij die thans niet uitvoerig te vermelden.

Swiveller was juist bezig met in hoogdravende bewoordingen te zeggen, dat hij er niets tegen had om een rijk huwelijk te doen, toen er aan de deur werd geklopt, en er dus "binnen" moest worden geroepen.

De deur werd geopend, maar er kwam niets binnen behalve een zeeperige arm en een krachtige lucht van tabak. De tabakslucht kwam uit den winkel beneden, en de zeeperige arm behoorde aan de meid, die juist bezig was de trap te doen, en haar arm uit een emmer met zeepsop had gehaald, om het briefje aan te nemen, dat zij nu binnenreikte, daarbij, met de juistheid in het opvangen van namen welke hare klasse onderscheidt, de luide aankondiging voegende, dat het voor mijnheer Snivelling was.

Dick trok een scheef gezicht, toen hij het adres bekeek, en nog meer, toen hij den inhoud las; en vervolgens merkte hij aan, dat alles wat zij bepraat hadden, goed en wel was, maar dat hij haar vergeten had.

"Haar! Wie?" vroeg Trent.

"Sophia Wackles," antwoordde Dick.

"Wie is zij?"

"Zij is al wat mijne verbeelding zich voorstelde," antwoordde Swiveller, nadat hij nog een teug uit het glas had genomen. "Zij is betooverend, goddelijk! Gij kent haar."

"Ik bedenk mij nu," zeide zijn makker. "Maar wat heeft zij hiermede te maken?"

"Mijnheer!" antwoordde Dick, "tusschen mejuffer Sophia Wackles en uw onderdanigen dienaar bestaat eene genegenheid van den zuiversten en edelsten aard. Hare bekoorlijkheden hebben mijn hart in vlam gezet, terwijl hare deugden met schroomvalligheid en eerbied door mij worden aangebeden."

"Ik weet niet, of ik u wel begrijp," hernam zijn vriend. "Zijt gij aan het vrijen geweest?"

"Ja," antwoordde Dick; "maar er zijn gelukkig nog geene beloften gegeven. Zij kan nooit schadevergoeding eischen; dat is één troost. Ik heb nooit iets op het papier gezet."

"En wat staat er in dien brief?"

"Het is eene herinnering aan een bal, een partijtje van twintig personen, daar ik van avond zou komen. Ik moet er heen, al was het maar om te zien, hoe ik van haar kan afkomen. Ik zal mij wel van haar losmaken; wees daarvoor niet bang. Maar ik moet toch weten, of zij zelve dit briefje heeft gebracht. Als zij dat gedaan had, zonder te weten wat haar geluk in den weg is gekomen, zou het aandoenlijk wezen; niet waar, Frederik?"

De meid werd geroepen, en nu vernam Swiveller, dat Sophia het briefje inderdaad zelve had gebracht, maar, ongetwijfeld welstaanshalve, in gezelschap van hare jongste zuster, en dat zij, toen men haar gezegd had dat mijnheer Swiveller thuis, en zij wel zelve boven kon gaan, daarover zeer verstoord was geweest en gezegd had dat zij liever zou willen sterven. Swiveller hoorde dit verslag met eene bewondering, die met het voornemen, dat hij pas had opgevat, zeer slecht scheen te strooken; maar zijn vriend hield die aandoening voor iets van zeer weinig beteekenis, waarschijnlijk dewijl hij wist, dat hij invloed genoeg had, om Dick, indien hij zulks voor zijne eigene belangen noodig achtte, geheel naar zijne hand te zetten.

VIII.

HET BAL IN HET INSTITUUT VOOR JONGE JUFVROUWEN.

Toen de zaken waren afgedaan, begon Swiveller zich te herinneren, dat het etenstijd was, en om zijne gezondheid door geene te lange onthouding in de waagschaal te stellen, zond hij eene boodschap naar het naastbij gelegen eethuis, dat men hem terstond ossenvleesch en groente voor twee personen zou bezorgen. De eigenaar van het eethuis, die ondervinding van dezen klant had, vond echter niet goed aan die aanvraag te voldoen, maar zond eene lompe boodschap terug, dat, als mijnheer Swi-

veller trek in ossenvleesch had, hij het daar kon komen eten, en dan te gelijk de rekening betalen, die al zoolang gestaan had. Niet ontmoedigd door deze eerste teleurstelling, zond Dick dezelfde boodschap naar een ander eethuis verder af, met het bijvoegsel, dat mijnheer zoo ver stuurde, niet slechts omdat het ossenvleesch daar zoo bijzonder goed was, maar omdat hij het van den onwilligen gaarkok de laatste maal zoo slecht en taai gehad had, dat het niet te eten was. Het goed gevolg van dit slim overleg bleek spoedig uit de aankomst eener piramide van tinnen borden, waarvan een schuimende bierkan den top vormde. Toen dit gebouw was afgebroken, leverde het alle benoodigdheden voor een goeden maaltijd, en gingen Swiveller en zijn vriend smakelijk aan het eten.

"Hebt gij geld om te betalen?" vroeg Trent toen de maaltijd was afgeloopen. — "Ik zal wel eens aankomen," zeide Swiveller, met een veelbeteekenenden wenk. "De knecht kan ons niets maken. Het is op, en daarmede is het uit."

De knecht scheen dit ook zoo te begrijpen; want toen hij de ledige borden kwam halen, en Swiveller met deftige onverschilligheid zeide, dat hij straks, als hij voorbijkwam, wel zou betalen, scheen hij met deze belofte wel slecht tevreden, maar deed toch niets anders dan vragen, hoe laat mijnheer wel zou aankomen, dewijl hij dan zou maken bij de hand te zijn, daar hij voor het geld aansprakelijk was. Swiveller rekende eene poos bij zich zelven, en antwoordde toen, dat het tusschen twee minuten vóór zessen en zeven minuten over zessen wezen zou; toen de knecht met dezen flauwen troost vertrokken was, haalde hij een smerig notitieboekje uit zijn zak, en ging er iets in aanteekenen.

"Doet gij dat, om niet te vergeten dat gij daar wezen moet?" vroeg Trent smalend.

"Dat juist niet," antwoordde Swiveller koelbloedig. "In dit boekje houd ik aanteekening van de straten, die ik niet passeeren kan zoolang de winkels open zijn. Dit middagmaal barricadeert Long-acre. Verleden week heb ik in Great Queen-street een paar laarzen gekocht, en zoo die straat verstopt. Er is nog maar eene dwarsstraat voor mij open, om naar het Strand te komen, en die moet ik van avond met een paar handschoenen dichtmaken. Ik ben zoo dicht ingesloten, dat ik, als mijne tante mij geen geld zendt, over eene maand een omweg van drie mijlen zal moeten nemen, om twee straten ver te komen."

Zou zij u niet eindelijk in den steek laten?" vroeg Trent.

"Ik hoop van neen," antwoordde Swiveller; "maar doorgaans zijn er zes brieven noodig om haar te vermurwen, en nu ben ik al tot acht gekomen, zonder dat het geholpen heeft. Ik zal morgen nog een brief schrijven, en wat water in de peperbos doen, om er berouwvolle tranen op te maken. "Ik ben zoo ontroerd, dat ik nauwelijks weet, wat ik schrijf...." Eene vlek. "Indien gij mij op dit oogenblik kondt zien schreien over mijne vorige misstappen...." Eene vlek. "Mijne hand beeft, als ik denk..." Nog eens de peperbos. "Als dat niet helpt, weet ik niets meer te verzinnen."

Dit zeggende, stak hij met een ernstig gezicht zijn notitieboekje in zijn zak. Kort daarop herinnerde zijn vriend zich, dat hij ergens elders moest wezen, en zoo bleef Richard Swiveller alleen, om op zijn gemak over zijne betrekking tot Sophia Wackles te peinzen.

Wat hem vooral op het hart drukte, was de mogelijkheid, dat hij niet bestand zou zijn tegen den invloed der bekoorlijkheden van de jonge juffer Wackles, en in een oogenblik van overijling zijn lot onherroepelijk met het hare zou verbinden, waardoor het heerlijke plan, dat hem aan de hand was gedaan, in eens zou verijdeld worden. Hij begreep derhalve, dat hij wel zou doen, als hij terstond met zijne beminde in oneenigheid raakte, en toen hij naar een voorwendsel daartoe zocht, kwam eene ongegronde jaloezie hem het beste voor. Toen hij tot dit gewichtige besluit was gekomen, vulde en ledigde hij nog eenige malen zijn glas, om zijne rol met des te meer overleg te kunnen spelen, bracht daarop zijn toilet eenigszins in orde, en begaf zich eindelijk op weg naar de plek waar hij het schoone voorwerp zijner overdenkingen moest aantreffen.

Deze plek was Chelsea; want daar woonde Sophia Wackles met hare moeder, eene weduwe, en twee zusters, met welke zij te zamen eene zeer kleine meisjesschool hield; welke omstandigheid den voorbijgangers werd bekend gemaakt door een ovaal bord boven de deur, waarop men met groote krulletters las: "Instituut voor jonge jufvrouwen," en welke men tusschen half tien en tien ure in den morgen ook nu en dan kon opmaken uit het gezicht van een klein meisje, dat, op hare teenen staande, eene menigte vruchtelooze pogingen deed, voordat zij met haar AB-boek den klopper van de deur kon bereiken. De verschillende vakken van onderwijs waren verdeeld tusschen de drie zusters, Melissa, Sophia en Jane, terwijl hare moeder het oppertoezicht uitoefende. Melissa kon in de dertig zomers gezien hebben, en begon oud te worden; Sophia was een aardige, frissche, vroolijke meid van twintig jaren, terwijl Jane er nauwelijks zestien telde; en jufvrouw Wackles was eene deftige, maar tamelijk vinnige dame van bij de zestig.

Naar dit instituut voor jonge jufvrouwen begaf Richard Swiveller zich op weg, met oogmerken zeer gevaarlijk voor de zielsrust der

schoone Sophia, die, in maagdelijk wit gekleed, zonder eenig sieraad dan eene blozende roos, hem bij zijne komst in het midden der schitterende toebereidselen voor het bal ontving. Twee bloempotten, die anders het vensterkozijn sierden, stonden nu in de kamer; in het rond zat de keur der schoolgaande jonge jufvrouwen, in feestgewaad gedost; Jane had eene buitengewone menigte krullen in het haar; terwijl jufvrouw Wackles en hare oudste dochter eene statige beleefdheid ten toon spreidden, die Swiveller als iets bijzonders in het oog viel, zonder dat hij echter de moeite nam om er verder over te denken.

De waarheid is, dat jufvrouw Wackles en hare oudste dochter de aanzoeken van mijnheer Swiveller nooit zeer begunstigd hadden, hem doorgaans op eene eenigszins verachtelijke wijze een lossen jongen noemden, en met een onheilspellenden zucht hare hoofden schudden, als zijn naam genoemd werd. Daar Swiveller over zijne gezindheid omtrent Sophia zich altijd in zulke algemeene bewoordingen had uitgedrukt, dat het twijfelachtig bleef, of hij wel ernstig aan een huwelijk dacht, begon de jonge juffer zelve het wenschelijk te achten, dat zij op de eene of andere wijze vernam, waaraan zij zich te houden had. Zij had zich derhalve laten overhalen om Richard tot een beslissenden stap te brengen, door hem met een mededinger te dreigen, een groentenkoopman, van wien men zeker wist, dat hij op de geringste aanmoediging met een huwelijksvoorstel zou voor den dag komen.

"Als hij iets heeft te wachten, om op eene fatsoenlijke manier eene vrouw te onderhouden, zal hij er nu van spreken of nooit," zeide jufvrouw Wackles tot hare oudste dochter.

"Als ik hem wezenlijk niet onverschillig ben, moet hij zich van avond verklaren," dacht Sophia bij zich zelve.

Swiveller vermoedde van dit alles volstrekt niets, en stond bij zich zelven te overleggen, hoe hij best jaloersch zou kunnen worden, toen een aantal andere gasten binnentrad, en daaronder de groentenkoopman, die Cheggs heette. Cheggs kwam echter niet alleen, want voorzichtigheidshalve had hij tot zijn bijstand zijne zuster medegebracht, die terstond naar Sophia trippelde, haar bij beide handen vatte, op beide wangen een kus gaf, en zeer verstaanbaar fluisterend vroeg, of zij niet te vroeg gekomen waren.

"Te vroeg? Wel neen," antwoordde Sophia.

"Och lieve!" hernam mejuffer Cheggs, eveneens fluisterend als te voren, "ik ben zoo gehaast en gejacht geworden, dat we bijna vóór vieren waren gekomen. Alick was zoo machtig ongeduldig om hier te wezen. Zoudt gij wel gelooven, dat hij vóór den eten al gekleed was, en sedert niets gedaan heeft dan op de klok kijken en mij haasten? Dat is alles uwe schuld, gij stout nest!"

Dit gezegde deed Sophia blozen, en Cheggs, die bij dames zeer bloode was, bloosde insgelijks, terwijl Sophia's moeder en zusters, om Cheggs weder op zijn gemak te brengen, hem met beleefdheden overlaadden, en Richard Swiveller alleen lieten staan. Dit was juist wat deze verlangde; en nu had hij eene goede reden om zich kwaad te houden: maar nu hij deze reden had, die hij wel had willen zoeken, maar niet gedacht had te vinden, werd hij in goeden ernst kwaad, en verwonderde zich, hoe duivel die Cheggs zoo onbeschaamd kwam.

Swiveller had echter Sophia's hand voor de eerste quadrille, en behaalde zoo een voordeel over zijn mededinger, die treurig in een hoek bleef zitten en zijne oogen onafgewend op de jonge juffer gevestigd hield. Dit was de eenige overwinning niet, die Swiveller op den groentenkoopman behaalde; want, met het besluit, om de familie te laten zien, welk eene soort van man haar bal met zijne tegenwoordigheid vereerde, en misschien wat opgewonden door de geledigde glazen, deed hij zulke forsche sprongen, en maakte zulke vlugge wendingen en draaiingen, dat het geheele gezelschap er over verbaasd stond, vooral een bijzonder lang heer, die bij toeval een der kleinste scholiertjes tot danseres had gekregen. Zelfs jufvrouw Wackles vergat voor een oogenblik drie kleine meisjes te bekijven, die recht vroolijk waren, en kon de in haar hart opkomende gedachte niet onderdrukken, dat het toch iets grootsch zou wezen, zulk een danser in de familie te hebben.

In dit gewichtig oogenblik bewees mejuffer Cheggs, dat zij eene trouwe en nuttige bondgenoote van haar broeder was; want zij vergenoegde zich niet met over de kunststukken van Swiveller verachtelijk te glimlachen, maar nam zelfs elke gelegenheid waar om Sophia een paar woorden in het oor te fluisteren, waarin zij deze beklaagde, dat zij met zulk een zotskap was opgescheept. Zij werd doodelijk bang, zeide zij, dat Alick hem in zijne verontwaardiging een slag om de ooren zou geven, en verzocht Sophia om eens te zien, hoe de oogen van gezegden Alick van liefde en gramschap schitterden; hartstochten, dit kunnen wij niet nalaten aan te merken, die zoo sterk waren, dat zij zich uit zijne oogen in zijn neus overstortten, en dien met een hoogrooden glans versierden.

"Nu moet gij met mejuffer Cheggs dansen," zeide Sophia tegen Richard, nadat zij zelve tweemalen met den groentenkoopman had gedanst, en op eene in het oog vallende wijze zijne beleefdheden had aangemoedigd. "Zij is zulk een lief meisje — en haar broeder is een zeer aardig man."

"Hij schijnt ook zeer in zijn schik te wezen,"

prevelde Dick. “Dat zou ik ten minste opmaken uit de manier, waarop hij naar dezen kant ziet.”

Hier kwam Jane (die vooraf hare les had gekregen) met al hare krullen tusschenbeide, en fluisterde hare zuster toe, dat zij eens moest opletten, hoe jaloersch mijnheer Cheggs was.

“Jaloersch?” zeide Swiveller. “Hoe komt hij zoo verwaand?”

“Verwaand, mijnheer Swiveller!” hervatte Jane, haar hoofd in den nek werpende. “Pas maar op, dat hij u niet hoort; anders zou het u wel kunnen spijten.”

“Foei, Jane!” zeide Sophia.

“Waarom foei?” hernam hare zuster. “Waarom zou mijnheer Cheggs niet jaloersch mogen wezen, als hij verkiest? Dat vind ik waarlijk aardig. Mijnheer Cheggs heeft evenveel recht om jaloersch te wezen, als iemand anders; en misschien zal hij spoedig meer recht daarop krijgen, als hij dat al niet heeft. Dat zult gij zelve best weten, Sophia!”

Dit alles was nu wel afgesproken werk tusschen Sophia en hare zuster, en had ten oogmerk Swiveller uit te lokken om zich bijtijds te verklaren, maar dit oogmerk werd niet bereikt; Jane, die voor hare jaren zeer schrander maar ook vrij vinnig was, overdreef hare rol zoodanig, dat Swiveller ten uiterste verstoord afdeinsde, en zijne beminde aan Cheggs overliet, terwijl zijne blikken eene uitdaging bevatten, welke die heer met groote verontwaardiging terugzond.

“Hebt gij tegen mij gesproken, mijnheer?” vroeg Cheggs, toen hij Swiveller naar een hoek was gevolgd. “Wees zoo goed om een vriendelijk gezicht te zetten, mijnheer! opdat men ons niet verdenke. Hebt gij tegen mij gesproken, mijnheer?”

Swiveller bekeek zijn mededinger met een hoogmoedigen glimlach van het hoofd tot de voeten, en antwoordde toen kortaf: “Neen, mijnheer!”

“Hm!” zeide Cheggs over zijn schouder omziende. “Wees zoo goed om weder een vriendelijk gezicht te zetten. Misschien hebt gij mij dan willen spreken, mijnheer?”

“Neen, mijnheer! ook niet.”

“Misschien hebt gij dan nu iets te zeggen?” hervatte Cheggs zeer barsch.

Swiveller bekeek zijn vijand wederom een paar malen van het hoofd tot de voeten, en zeide toen: “Neen, mijnheer!”

“Zoo, mijnheer!” zeide Cheggs. “Dat doet mij pleizier. Gij weet toch waar ik te vinden ben, in geval gij mij iets te zeggen m o c h t hebben?”

“Als ik het weten wil, kan ik het gemakkelijk vragen, mijnheer!”

“Het is onnoodig, geloof ik, dat wij iets verder zeggen, mijnheer!”

“Geheel onnoodig, mijnheer!” — Toen besloten zij het dreigende gesprek door wederzijds hun voorhoofd te fronsen, waarop Cheggs zich haastte om Sophia zijne hand te gaan aanbieden, terwijl Swiveller zeer onvergenoegd in een hoek bleef zitten.

Dicht bij dezen hoek zat ook jufvrouw Wackles met twee harer dochters naar het dansen te kijken, en bij haar vervoegde zich tusschenbeide mejuffer Cheggs, om het een of ander te zeggen, dat voor Swiveller gal en alsem moest wezen. Zeer recht overeind, en met de oogen op hare meesteressen gericht, zaten twee scholiertjes, en trachtten, als de meesteressen glimlachten, hare gunst te winnen door insgelijks te glimlachen; maar jufvrouw Wackles stuitte deze familiariteit door terstond een donker gezicht te zetten en te zeggen, dat zij dadelijk naar huis zouden gezonden worden, als zij nog eens zoo impertinent waren. Deze bedreiging bracht een der jonge juffertjes, dat wat zwak op de zenuwen was, aan het schreien, en voor dit misdrijf werden beide oogenblikkelijk uit de kamer gebracht, met een spoed, die de harten van alle scholiertjes met schrik vervulde.

“Nu heb ik wat nieuws,” zeide mejuffer Cheggs, wederom naderende. “Gij hadt eens moeten hooren wat Alick tegen Sophia heeft gezegd. Gij behoeft nu niet meer te twijfelen, of hij het wel meent.”

“Wat heeft hij dan gezegd, lieve?” vroeg jufvrouw Wackles.

“Allerlei,” was het antwoord. “Gij kunt u niet verbeelden, hoe duidelijk hij gesproken heeft!”

Swiveller achtte het raadzaam niet langer te blijven luisteren; maar toen het dansen even ophield, en Cheggs naar den hoek kwam, om met de oude jufvrouw te spreken, nam hij de gelegenheid waar, en stapte met eene zeer gedwongene ongedwongenheid naar de deur, waar hij even staan bleef, om met Sophia, welke, nog eenigszins verbijsterd en ontsteld door de verklaring van den groentenkoopman, bij die deur was gezeten, eenige woorden tot afscheid te wisselen.

“Vaarwel!” prevelde Swiveller, haar een donkeren blik toewerpende.

“Gaat gij al heen?” vroeg Sophia, wie de moed ontzonk, toen zij den uitslag harer krijgslist zag, maar die toch de grootste onverschilligheid veinsde.

“Ik ga,” antwoordde Dick bitter. “Ja, ik ga. Wat wilt gij zeggen?”

“Niets, dan dat het nog zeer vroeg is,” antwoordde Sophia. “Maar gij zijt natuurlijk uw eigen meester.”

“Ik wenschte, dat ik genoeg mijn eigen meester was geweest,” hernam Dick, “om nooit aan u te denken.” Sophia beet op hare lip, en deed alsof zij met zeer veel aandacht

naar Cheggs keek, die in de verte een glas limonade stond te drinken.

"Ik ben hier gekomen," vervolgde Dick, het oogmerk vergetende, waarmede hij inderdaad gekomen was, "met een hart, kloppende van blijde ontroering: ik vertrek met aandoeningen, die men zich kan verbeelden, maar niet beschrijven; met de rampzalige bewustheid, dat mijne schoonste hoop verijdeld en vernietigd is."

"Ik weet waarlijk niet wat gij meent, mijnheer Swiveller!" hernam Sophia. "Het zou mij spijten, als..."

"Spijten?" viel Dick hierop in. "Zou het u spijten, dat gij een Cheggs hebt gekregen? Maar ik zeg u vaarwel, en wil alleen nog aanmerken, dat er eene schoone en rijke jonge juffer is, die op dit oogenblik niets anders te doen heeft, dan voor mij groot te worden, en die haar naasten bloedverwant heeft verzocht om mij hare hand aan te bieden. Gij zult zeker blijde zijn, dat een jong lief meisje met opzet voor mij grootgebracht en bewaard wordt. Ik dacht, dat moest ik u eens vertellen. Ik moet nu nog maar verschooning vragen, dat ik u zoo lang heb opgehouden. Goeden nacht!"

"Het geeft toch één voordeel," zeide Swiveller bij zich zelven, toen hij thuis gekomen was, en den domper op zijne kaars wilde zetten; "namelijk, dat ik nu met hart en ziel het plan kan doorzetten, dat Frederik met de kleine Nelly heeft. Hij zal er zeker blij om wezen. Morgen zal ik hem alles vertellen."

Eenige minuten later lag hij gerust te slapen, en droomde dat hij met Nelly Trent getrouwd en een rijk man geworden was, en dat het eerste, wat hij met zijn geld deed, was den moestuin van Cheggs uit te roeien, en er eene steenbakkerij van te maken.

IX.

DE ONTDEKKING.

In haar vertrouwelijk gesprek met jufvrouw Quilp had Nelly lang niet alles geopenbaard, wat haar hart met droefheid en angst vervulde. Behalve dat het moeielijk was, iemand, die niet van nabij met hare levenswijze bekend was, een denkbeeld te geven, hoe eenzaam en akelig het in het huis van haar grootvader was, had ook de vrees, dat zij den ouden man, aan wien zij zoo teeder gehecht was, op eene of andere wijze mocht benadeelen, haar, zelfs toen haar gevoel zich met geweld lucht maakte, bedwongen, en verhinderd van de hoofdoorzaak harer droefheid te spreken.

Het was niet de eentonigheid van dagen, die zonder eenige afwisseling of vroolijke gezelligheid werden doorgebracht, of het akelige van donkere vervelende avonden en lange eenzame nachten, of het gemis van al de onschuldige en onkostbare vermaken, die jeugdige harten sneller doen kloppen, of het pijnlijke eener kindsheid, welke niets, dat dien leeftijd eigen is, bezat, dan deszelfs zwakheid en teergevoeligheid, dat Nelly zulke tranen had afgeperst. Dat zij den grijsaard onder den last van een geheim verdriet zag neerzinken, — dat zij telkens bespeurde hoe onrustig en zwaarmoedig hij was, — dat zij dikwijls moest vreezen, dat zijne geestvermogens gekrenkt waren, — dat zij in zijne woorden en blikken de nadering eener akelige krankzinnigheid moest ontdekken, — dat zij dit alles dagelijks moest ondervinden en gevoelen, dat zij, wat er ook mocht gebeuren, alleen op de wereld waren, zonder iemand om hen te helpen of te raden, — dit waren oorzaken van angst en treurigheid, die eene volwassene vrouw zouden hebben ontmoedigd, al ware zij ook omringd door andere opwekkingen tot blijdschap en vroolijkheid, hoeveel te meer een jong meisje, bestendig omgeven door al wat zulke treurige gedachten kon levendig houden.

In de oogen van den grijsaard was Nelly echter steeds dezelfde. Als hij voor een oogenblik het spook kon verbannen, dat hem altijd vervolgde, zag hij daar nog zijne jeugdige gezellin met denzelfden glimlach, hetzelfde diepe gevoel, dezelfde kinderlijke vroolijkheid, waaraan hij zoo gewoon was, dat hij zich niet anders verbeeldde, of hij had zich zijn leven lang in dat genot verheugd. En daarbij bleef het; steeds las hij in het boek van haar hart het eerste blad, dat voor hem werd opengeslagen, weinig denkende wat de andere bladen inhielden, en prevelde bij zich zelven, dat zijne kleindochter ten minste nog weltevreden en gelukkig was.

Eens was zij dat geweest. Eens had zij zingende door die donkere kamers gehuppeld, en vroolijk rondgetrippeld tusschen derzelver met stof en roest bedekte schatten. Maar thans waren die holle vertrekken koud en akelig, en als zij, om de vervelende uren te korten, haar eigen kamertje verliet, en zich op eene andere plaats nederzette, was zij zoo stil als de onbezielde beelden, die om haar heen stonden.

Een dezer vertrekken had een venster, dat op de straat uitzag, en voor dat venster, bleef het meisje menigen langen avond, en dikwijls tot laat in den nacht, alleen en in gedachten zitten. Niemand is zoo schroomvallig, als zij die met angst wachten; en op zulk een tijd kwamen haar allerlei akelige denkbeelden voor den geest.

Als het donker begon te worden, zette zij zich hier neder, en keek naar de menschen, die op straat voorbijgingen, of zich voor de vensters aan den overkant vertoonden, terwijl

zij bij zich zelve dacht, of die kamers ook zoo hol en stil waren, en of die menschen het ook zoo gezellig vonden, dat zij haar daar zagen zitten. Boven een der daken stak een oude schoorsteen uit, en zij had zoo dikwijls daarnaar getuurd, dat zij zich nu verbeeldde er een leelijk gezicht te zien uitkomen, hetwelk haar begluurde; zij was blijde als het zoo donker werd, dat zij dien schoorsteen niet meer kon onderscheiden, hoewel het haar te gelijk speet, als de lantarens in de straat werden aangestoken; want dan werd het op eens zoo laat, en zoo donker in huis. Dan haalde zij haar hoofd binnen, om in de kamer rond te zien, of alles nog op zijne plaats stond, en niets zich bewogen had; en als zij dan weder naar de straat keek, gebeurde het wel eens, dat zij eene doodkist zag voorbijdragen. Zulk een gezicht deed haar dan huiveren, en bracht haar opnieuw het veranderd uitzicht van haar grootvader in de gedachten, met eene nieuwe reeks van zorgen en angstige voorstellingen. Als hij eens stierf, — plotseling een toeval kreeg, en nooit weder levend thuis kwam, — of als hij eens thuis kwam en, nadat hij haar naar gewoonte goeden nacht had gezegd, terwijl zij gerust lag te slapen, en misschien genoeglijk te droomen, zich de keel afsneed, en het bloed onder de deur van haar eigen slaapkamertje kwam doorzijpelen! Zulke gedachten waren te akelig om er bij te vertoeven; en dan keerde zij zich weder naar de straat, waarin het nu donkerder en stiller was dan te voren. De eene winkel na de andere werd gesloten, en aan de lichten voor de bovenramen kon men zien, dat de buren naar bed gingen. Eindelijk gingen al de lichten uit, of werden hier en daar verwisseld met het flauwe schijnsel eener nachtkaars, die den geheelen nacht moest blijven branden. Slechts één winkel, die laat sloot, wierp nog een rood schijnsel op de straatsteenen; maar dan werd ook die gesloten, en bleef vervolgens alles donker en stil, behalve wanneer men de voetstappen van een enkel voorbijganger hoorde, of een buurman, die later dan gewoonlijk thuis kwam, daverend aan zijne deur klopte, om zijne slapende huisgenooten te wekken.

Als de nacht zoo ver geloopen was — en thans zelden vroeger — sloot Nelly het venster, en sloop zacht naar beneden, terwijl zij dacht, hoe zij schrikken zou, als een van die afschuwelijke gezichten uit het magazijn, die haar dikwijls in hare droomen kwelden, haar tegenkwam, en door een bovennatuurlijk licht zichtbaar werd. Maar deze vrees verdween, als zij haar eigen kamertje bereikt had en daar de lamp vond branden. Na een vurig gebed voor haar grootvader, en om de terugkomst van het stille geluk, dat zij eens genoten hadden, legde zij dan haar hoofd op haar kussen, en schreide totdat zij in slaap viel; maar voordat het dag werd, werd zij nog dikwijls met een schrik wakker, als zij zich in haar slaap verbeeldde, dat zij de schel had gehoord.

Op zekeren avond, den derden na het gesprek van Nelly met jufvrouw Quilp, zeide de oude man, die den geheelen dag ongesteld was geweest, dat hij niet zou uitgaan. Dit bericht deed de oogen van het meisje schitteren; maar hare blijdschap bedaarde terstond, toen zij er op lette, hoe ziekelijk en afgemat haar grootvader er uitzag.

"Twee dagen," zeide hij, "twee volle dagen voorbij, en nog geen antwoord! Wat heeft hij gezegd, Nelly?"

"Anders niet dan ik u gezegd heb, grootvader!"

"Ja, zoo!" hernam de oude man met eene flauwe stem. "Maar zeg het mij nog eens, Nelly! Mijn hoofd wordt zwak. Wat heeft hij u gezegd? Niets anders dan dat hij morgen of overmorgen zou aankomen. Dat stond ook in het briefje."

"Anders niet," antwoordde het meisje. "Wil ik morgenochtend vroeg nog eens naar hem toegaan? Ik zal maken, dat ik vóór het ontbijt terug ben."

"Het zou niet baten," zeide de oude man, treurig zijn hoofd schuddende; terwijl hij te gelijk zijne kleindochter naar zich toe trok. "Maar als hij mij nu begeeft, Nelly! — op dit oogenblik, nu ik, met zijne hulp, vergoeding zou hebben gekregen voor al wat ik verloren heb, voor al den zielsangst, dien ik heb uitgestaan, dan ben ik geruïneerd, — nog erger, nog veel erger — dan heb ik u geruïneerd, voor wie ik alles gewaagd heb! Als wij moeten gaan bedelen...."

"Welnu!" viel het meisje hem op een vasten toon in de rede; "laat ons gaan bedelen, en gelukkig zijn!"

"Bedelen — en gelukkig zijn! herhaalde de grijsaard. "Arm kind!"

"Lieve grootvader!" riep Nelly uit met eene aandoening, waarvan hare bevende stem, gloeiende wangen en hartstochtelijke gebaren duidelijke blijken gaven: "ik ben geen kind meer in mijne gedachten; maar al was dit zoo, toch bid ik, dat wij liever mogen bedelen, of in het opene veld werken, om een sober stuk brood te verdienen, dan zoo te blijven leven, als wij nu doen."

"Nelly!" zeide de oude man.

"Ja! liever dan zoo te blijven leven," herhaalde het meisje, nog ernstiger dan te voren. "Als gij verdriet hebt, zeg mij dan wat het is, en laat mij uw verdriet deelen; als gij zwakker en ziekelijker wordt, laat mij u dan oppassen en opbeuren; als gij arm zijt, laat mij dan met u armoede lijden; maar laat mij bij u blijven, en u niet zoo zien veranderen zon-

der te weten waarom, of ik zal van droefheid sterven. Lieve grootvader! laten wij morgen uit dit akelige huis vertrekken, en liever langs de deuren gaan bedelen."

De oude man verborg zijn gelaat in zijne handen, en legde zijn hoofd neder op het kussen der rustbank, waarop hij zat.

"Laat ons bedelaars worden!" zeide het meisje, terwijl zij haar arm om zijn hals sloeg. "Men zal ons wel genoeg geven; daarvoor ben ik niet bang. Wij moeten naar buiten op de dorpen gaan, en op het veld onder de boomen slapen, en nooit weer denken aan geld, of iets anders dat u treurig maakt, maar des nachts rusten, en over dag de zon in ons gezicht laten schijnen, en te zamen God daarvoor danken. Wij moeten nooit weer een voet zetten in eene donkere kamer of een akelig huis, maar rondzwerven zooals het ons bevalt; en als gij moede wordt, blijft gij zitten op het liefste plekje, dat wij vinden kunnen, en dan ga ik alleen voor ons beiden bedelen." Hier werd hare stem door haar snikken gesmoord — en zij weende niet alleen.

Dit waren geene woorden voor vreemde ooren; het was ook geen tooneel voor vreemde oogen: en toch waren er vreemde oogen en ooren, die scherp acht gaven op al wat er voorviel. De luisteraar was niemand anders dan Daniël Quilp, die, toen Nelly zich naast haar grootvader plaatste, onbemerkt was binnengekomen, en — zeker uit overdrevene kieschheid — zich onthouden had van het gesprek te storen. Daar het hem echter verveelde te blijven staan, en hij onder die menschen behoorde, die overal doen alsof zij thuis zijn, zag hij niet zoodra een stoel, of hij sprong er vlug bovenop, en zette zich, met zijne voeten op de zitting, op de leuning neder, waardoor hij beter kon kijken en luisteren, en te gelijk zijn eigenaardigen smaak bevredigen om iets te doen, dat vreemd en aapachtig was. Zoo bleef hij zitten met over elkander geslagene beenen, de kin in de hand, het hoofd wat op zijde en zijne leelijke trekken tot een grijnzenden glimlach verwrongen, totdat de oude man bij toeval zijn hoofd omkeerde, en hem tot zijne verbazing in die houding ontwaarde.

Nelly gaf een gil toen zij deze belachelijke gedaante zag: half in twijfel of hetgeen zij zagen inderdaad bestond, bleven zij en haar grootvader bevend van ontsteltenis de verschijning aanstaren. In het geheel niet bedremmeld door deze ontvangst, bleef Quilp stil zitten, en deed niet anders dan een paar malen met zijn hoofd knikken. Eindelijk noemde de oude man zijn naam en vroeg hoe hij daar kwam.

"Door de deur," antwoordde Quilp met zijn duim over zijn schouder wijzende. "Ik ben niet klein genoeg om door een sleutelgat te kruipen. Ik mocht wel lijden dat ik het was. Ik moet u eens alleen spreken."

Toen Nelly haar grootvader vragend aanzag, wenkte deze haar om zich te verwijderen, maar gaf haar eer zij ging een kus op de wang.

"He!" zeide de dwerg, met zijne lippen smakkende, "wat een lekker zoentje was dat — vlak op het plekje rozenrood! Wat een heerlijk zoentje!"

Dit gezegde deed Nelly vooral niet langzamer heengaan.

Quilp keek haar met een glurenden blik na, en toen zij de deur gesloten had begon hij den ouden man over hare bekoorlijkheden te complimenteeren.

"Welk een frisch, zedig ontluikend rozeknopje, buurman," zeide hij, terwijl hij zijn opgetrokken been wreef en zijne oogen flikkerend heen en weer gingen; "die mollige, blozende, aanhalige Nelly!"

De oude man antwoordde met een gedwongen glimlach, en worstelde blijkbaar met het pijnlijkste ongeduld. Quilp, wiens grootste genot was iemand te martelen, merkte dit zeer wel op.

"Zij is zoo klein," zeide hij, zeer langzaam sprekende en alsof hij zich geheel in zijn onderwerp verdiepte, "zoo fijn, zoo fraai gevormd, zoo blank, met zulke blauwe adertjes en zulk een doorschijnend velletje, en zulke kleine oortjes en vleiende maniertjes. Maar wat scheelt u, buurman? Gij schijnt zenuwachtig. Ik had niet gedacht," vervolgde de dwerg, terwijl hij van den stoel klom en zich op de gewone wijze daarop neerzette, met eene langzaamheid en behoedzaamheid zeer verschillend van de vlugheid, waarmede hij ongehoord er op was gesprongen; "ik had niet gedacht, dat ons bloed nog zoo warm was en zoo snel stroomde. Ik dacht dat het traag voortliep en koel, heel koel was. Gij moet niet wel zijn, buurman."

"Ik geloof het ook," zuchtte de oude man, terwijl hij zijne beide handen tegen zijn voorhoofd drukte. "Ik heb de koorts, en hier — hier voel ik nu en dan iets, waaraan ik geen naam durf geven."

De dwerg sprak niet verder. De oude man zette zich neder, bleef eene poos zitten, met zijn hoofd op de borst gezonken, lichtte het toen eensklaps op, en vroeg: "Hebt gij geld voor mij medegebracht?"

"Neen!" antwoordde Quilp.

"Dan zijn wij verloren!" riep de oude man uit, terwijl hij wanhopig zijne handen wrong.

"Buurman!" zeide Quilp, nadat hij, om de aandacht van den grijsaard te trekken, een paar malen met zijne hand op de tafel had geslagen, "ik zal er rond mede voor den dag komen en zuiverder spel spelen dan toen gij al de kaarten in handen hadt, en ik ze alleen van achteren zag. Ik weet uw geheim."

De oude man zag verschrikt op.

"Gij zijt verwonderd," vervolgde Quilp. "Dat is misschien niet onnatuurlijk. Ik weet nu, zeg ik, waar al dat geld, dat ik u geleend en geschoten heb, gebleven is: wilt gij het hooren?"

"Het is mij nu onverschillig," antwoordde de oude man.

"Gij hebt het naar de speeltafel gebracht," hernam Quilp, "waar gij alle nachten naar toe sluipt. Dat was dan uw kostelijk plan om uw fortuin te maken. Dat was dan die speculatie, waarin ik mijn geld moest gezet hebben, indien ik zoo gek was geweest, als gij dacht. Dat was uwe onuitputbare goudmijn, uw D o r a d o, niet waar?"



HIJ ZAG NIET ZOODRA EEN STOEL, OF HIJ SPRONG ER VLUG BOVENOP, EN ZETTE ZICH, MET ZIJNE VOETEN OP DE ZITTING, OP DE LEUNING NEDER, WAARDOOR HIJ KON KIJKEN EN LUISTEREN. (blz. 32).

"Ja!" antwoordde de grijsaard met schitterende oogen. "Dat was het, dat is het, dat zal het wezen, totdat ik sterf."

"Dat ik mij zoo heb laten bedotten," zeide Quilp met een verachtelijken blik, "door een onnoozelen bloed van een speler!"

"Ik ben geen speler!" riep de oude man met woestheid uit. "Ik roep den hemel tot getuige, dat ik nooit gespeeld heb uit zucht tot het spel, of om voor mij zelven iets te winnen; dat ik, bij elken inzet, bij mij zelven den naam heb gefluisterd van dat weesje, en den hemel heb aangeroepen om mij de kans te zegenen — hetgeen toch nooit gebeurd is. Wie hebben mijn geld gewonnen? Menschen, die van roof en ontucht een beroep maken, die in allerlei losbandigheid en goddeloosheid hun goud verkwisten. Van hen had ik moeten winnen, en al mijne winst zou ik tot den laatsten penning toe gegeven hebben aan een onschuldig kind, dat daardoor voor geheel haar leven gelukkig zou zijn geworden. Wat hebben zij er mede gekregen? De middelen om zich zelven en anderen in het verderf te storten. Wie zou in zulk een geval niet gehoopt hebben? Wie had niet moeten hopen?"

"En wanneer zijt gij met die dolheid begonnen?" vroeg Quilp, wiens zucht om te schimpen voor een oogenblik door de woeste smart des grijsaards bedwongen was.

"Wanneer ik begonnen ben?" hernam de oude man, terwijl hij met zijne hand over zijn voorhoofd streek. "Ja — wanneer is dat ook geweest? Het moet toen geweest zijn, toen ik begon te denken hoe weinig ik kon besparen, hoelang het duren zou eer ik iets had bespaard, hoe kort mijn leven misschien nog zou wezen, hoe zij dan aan de barmhartigheid der wereld

zou zijn overgelaten met een inkomen, nauwelijks groot genoeg om haar voor drukkende armoede te bewaren. Toen begon ik er aan te denken.”

“Nadat gij mij zijt komen vragen, of ik u helpen kon om uw lieven kleinzoon naar zee te krijgen?” vroeg Quilp.

“Kort na dien tijd,” antwoordde de oude man. “Ik had er dikwijls over gedacht en er maanden lang van gedroomd. Toen begon ik. Ik had er geen vermaak in, en dat had ik ook niet verwacht. Wat heeft het mij ooit gegeven, dan angstige dagen en slapelooze nachten, dan het verlies van gezondheid en zielsrust en de winst van verzwakking en verdriet.”

“Eerst hebt gij zeker verloren wat gij bespaard hadt, en toen zijt gij bij mij gekomen? Terwijl ik dacht, dat gij, gelijk uw zeggen was, bezig waart met uw fortuin te maken, deedt gij niets anders dan u zelven tot een bedelaar maken, he? En zoo is het nu gekomen, dat ik al de panden van waarde in handen heb, die gij bij elkander kondt halen, en een beleenbrief op — op het magazijn en den inboedel,” zeide Quilp, terwijl hij opstond, en om zich heen zag, als wilde hij zich verzekeren, dat niets was weggenomen. “Maar hebt gij nooit gewonnen?”

“Nooit!” zuchtte de oude man. “Nooit mijn verlies terug gewonnen.”

“Ik dacht,” zeide de dwerg smalend, “dat als iemand lang genoeg doorspeelde, hij zeker winnen moest, of ten minste niet verliezen.”

“Zoo is het ook,” riep de oude man uit, wiens doffe neerslachtigheid eensklaps voor de heftigste gemoedsbeweging plaats maakte. “Zoo is het ook. Dat heb ik van het begin af geweten en gevoeld; maar nooit heb ik het zoo duidelijk gevoeld, als op dit oogenblik. Quilp! ik heb drie nachten achtereen gedroomd, dat ik dezelfde groote som won. Voorheen kon ik dat nooit droomen, hoewel ik er dikwijls moeite toe heb gedaan. Verlaat mij niet, nu ik deze kans heb. Ik heb niemand, om mij te helpen, dan u. Laat mij deze laatste kans nog beproeven.”

De dwerg haalde zijne schouders op, en schudde zijn hoofd.

“Goede, beste Quilp!” zeide de oude man, terwijl hij eenige papieren uit zijn zak haalde, en den dwerg bij den arm vatte. “Zie maar eens hier. Zie maar eens naar deze tabellen, de uitslag van lange berekeningen en dure ondervinding. Ik m o e t winnen. Ik heb nog maar voor eenmaal een gering voorschot noodig. Veertig pond, beste Quilp!”

“Het laatste voorschot is zeventig geweest,” zeide de dwerg; “en dat is in één nacht verdwenen.”

“Dat weet ik wel,” hernam de oude man. “Maar toen was het de ongelukkigste avond van allen; en de tijd was nog niet gekomen. Bedenk, bedenk, Quilp!” riep hij uit, terwijl hij zoo sterk beefde, dat de papieren, die hij in zijne hand had, ritselden alsof de wind er mede speelde, “dat arme weesje! Als ik alleen was, zou ik gaarne willen sterven, misschien zelfs dien dood te gemoet loopen, die zoo ongelijk wordt uitgedeeld, die trotschen en gelukkigen treft in hunne volle kracht, en de behoeftigen en bedroefden verschoont, die hem in hunne wanhoop inroepen; — maar ik heb alles voor haar gedaan. Help mij om harentwil, smeek ik u! Het is niet voor mij zelven, maar voor haar.”

“Het spijt mij, dat ik nog eene boodschap heb te doen,” zeide Quilp, nadat hij zeer bedaard op zijn horloge had gekeken; “anders zou ik gaarne nog een half uurtje bij u zijn gebleven, om te wachten, totdat gij wat bedaard waart.”

“Neen, Quilp, Quilp!” riep de oude man angstig, terwijl hij den dwerg bij het pand van zijn rok vatte; “wij hebben dikwijls te zamen gesproken over het ongeluk van hare arme moeder. Misschien heeft dat mij zoo bevreesd gemaakt, dat zij tot armoede zou vervallen. Val mij niet al te hard, maar neem dat in aanmerking. Gij hebt veel aan mij gewonnen. Och! geef mij nog het geld voor deze laatste kans!”

“Ik kan er u waarlijk niet aan helpen,” zeide Quilp met ongewone beleefdheid. “Maar ik zal u wat zeggen — en het is wel waard te onthouden, daar het bewijst hoe de slimste somtijds bedrogen kan worden: ik was zoo volkomen misleid door de armoedige manier, waarop ik u hier, alleen met Nelly, zag leven...”

“Alles, om maar iets te besparen, waarmede ik tot fortuin kon komen, en om haar triomf des te grooter te maken,” viel de oude man hierop in.

“Ja, ja! dat begrijp ik nu wel,” hervatte Quilp; “maar ik wilde zeggen, dat ik zoo volkomen misleid werd door uwe gierigaardsmanieren, — door den naam, dien gij hadt, van rijk te wezen, — en door uwe verzekeringen, dat gij van het geld driemaal meer interest kondt trekken, dan gij mij moest betalen, — dat ik u zelfs nu nog zou geleend hebben wat gij vraagt, ofschoon ik wel vermoedde, dat de zaak niet richtig was, als ik uw geheim niet had ontdekt.”

“En wie heeft dat afgeloerd en u overgebracht, in weerwil van al mijne voorzichtigheid?” vroeg de oude man op een wanhopigen toon. “Spreek! Wie was het?”

De listige dwerg begreep, dat, als hij Nelly noemde, de kunstgreep, welke hij had aangewend, misschien aan den dag zou komen, hetgeen hem tot niets nuttig zou zijn. Hij antwoordde derhalve niet, maar vroeg: “Wie denkt gij wel?”

"Het moet Kit geweest zijn," zeide de oude man. "Hij heeft mij beloerd, en gij hebt hem omgekocht."

"Hoe kwaamt gij aan hem te denken?" zeide de dwerg op een zeer beklagelijken toon. "Ja, het was Kit. Arme Kit!"

Daarop knikte hij zeer vriendelijk, en ging de deur uit. Op een geringen afstand bleef hij staan, en prevelde bij zich zelven:

"Arme Kit! Het was Kit, geloof ik, die zeide, dat ik zulk een leelijke dwerg was, als er ooit in een spel te kijk was geweest. Ha, ha, ha! Arme Kit!"

Toen ging hij verder, terwijl hij van innig genoegen grinnikte.

X.

DE RAADSELACHTIGE BOODSCHAP.

Zoowel bij het binnentreden als bij het verlaten van het huis des ouden mans, was Daniël Quilp niet onopgemerkt gebleven. Onder eene poort aan den overkant, de ingang van een der vele steegjes, die in de straat uitkwamen, stond iemand, die daar reeds had post gevat, toen de schemering begon te vallen, en dien post met onuitputtelijk geduld nog bleef bezetten. Hij leunde tegen den muur, als iemand, die wel weet, dat hij nog lang wachten moet, en uit gewoonte het wachten niet meer vervelend vindt. Deze schildwacht trok slechts weinig de aandacht der voorbijgangers, en lette even weinig op hen. Zijne oogen bleven bestendig op één voorwerp gevestigd — het venster, waaraan Nelly gewoonlijk zat. Als hij zijn hoofd voor een oogenblik omkeerde, was het slechts om een blik te werpen op de klok, die een paar huizen verder in een winkel stond en dan weder met nog meer aandacht naar het venster te turen. Hoewel hij, gelijk wij zeiden, geen ongeduld liet blijken, begon hij evenwel, toen het later werd, eenige verwondering en angst aan den dag te leggen, en meermalen naar de klok te kijken, om daarna zijne oogen met minder hoop weder op het venster te vestigen. Eindelijk werd de klok door nijdige luiken voor zijn gezicht verborgen; daarop sloegen de kerkklokken elf uur, en kwartier over elven; en toen scheen de overtuiging bij hem op te komen, dat het nergens toe diende, nog langer te blijven staan.

Dat deze overtuiging zeer onwelkom was, bleek duidelijk uit zijn tegenzin om de plek te verlaten. Verscheidene malen ging hij langzaam heen, terwijl hij over zijn schouder naar hetzelfde venster bleef kijken, en keerde telkens met overhaasting terug, als hij zich verbeeldde te hooren of te zien, dat dit venster zacht werd opengeschoven. Eindelijk moest hij de zaak als hopeloos opgeven; en toen zette hij het op eens in een draf, alsof hij zich zelven met geweld moest wegjagen, en liep zonder om te zien voort, door een aantal straten en stegen, totdat hij in een klein vierkant hofje kwam; toen ging hij met bedaarder stap naar een huisje, waarin nog licht scheen, lichtte de klink van de deur op, en trad binnen.

"Wie is daar?" riep eene vrouw, die zich driftig omkeerde. "O! gij, Kit?"

"Ja, moeder! ik ben het."

"Wat zijt gij buiten adem!"

"Meester is van avond niet uitgegaan," zeide Kit, "en daardoor is zij in het geheel niet aan het venster gekomen." Met deze woorden ging hij zeer onvergenoegd en neerslachtig bij het vuur zitten.

Het vertrekje, waarin hij zich zoo nederzette, zag er zeer armoedig uit, maar had toch dat genoeglijke, hetwelk orde en zindelijkheid elk verblijf kunnen mededeelen, of het moet al zeer ellendig zijn. Hoe laat het ook wezen mocht, de arme vrouw was nog hard aan het werk op hare strijktafel; een jong kind lag in eene wieg te slapen; een ander, een dikke jongen van twee of drie jaren, met eene nachtjapon aan, die hem veel te klein was, zat, klaar wakker, rechtop in eene kleerenmand, en keek met zijne ronde oogen over den rand, alsof hij vast besloten had om nooit meer te slapen; hetgeen, daar het reeds lang over zijn gewonen tijd was, zijne huisgenooten een zeer aangenaam vooruitzicht gaf. Het was een komiek huishouden; want Kit, zijne moeder en de andere kinderen geleken allen sprekend op elkander.

Kit was zeer genegen om uit zijn humeur te zijn, gelijk den besten menschen wel eens gebeurt; maar toen hij om zich heen zag naar het jongste kind, dat zoo gerust sliep, naar zijn ander broertje in de kleerenmand, en naar zijne moeder, die, zonder te klagen, van den vroegen morgen af aan het werk was geweest, kwam het hem in de gedachten, dat hij toch veel beter zou doen, als hij een goed humeur toonde. Hij begon derhalve eens te wiegen, trok een gezicht tegen den rebel in de kleerenmand, hetwelk dezen aan het lachen maakte, en nam zich voor om spraakzaam en vriendelijk te wezen.

"He, moeder!" zeide Kit, terwijl hij een groot stuk brood en vleesch naar zich toehaalde, dat reeds uren lang voor hem gereed had gestaan, "er zijn er toch niet veel zooals gij."

"Er zijn er, hoop ik, velen, die beter zijn, Kit!" antwoordde vrouw Nubbles. "En ik kon ook nog veel beter wezen, zooals de dominé laatst in zijne preek zeide."

"Ja, hij weet er veel van," hernam Kit ver-

achtelijk. "Wacht maar, totdat hij eene weduw is, en zoo hard moet werken als gij, en zoo weinig verdient, en er zoo vroolijk bij blijft, dan spreken wij elkander nader."

"Uw bier staat daar bij den haard, Kit!" zeide vrouw Nubbles, om van het onderwerp af te komen.

"Uwe gezondheid, moeder!" antwoordde haar zoon, terwijl hij de kan opnam: "en die van den dominé ook! want ik wensch hem toch geen kwaad."

"Hebt gij niet gezegd, dat uw meester niet was uitgegaan?" vroeg vrouw Nubbles.

"Ja," antwoordde Kit; "ongelukkig!"

"Zeg liever gelukkig," hernam zijne moeder; "want nu is Nelly niet alleen gebleven."

"Ja, daar dacht ik niet om," zeide Kit. "Ik zeide ongelukkig, omdat ik van acht uur op de wacht heb gestaan, en haar niet gezien heb."

"Het zou mij verwonderen, wat zij wel zeggen zou," zeide zijne moeder, terwijl zij even haar werk neerlegde, "als het arme meisje wist, dat gij alle avonden, als zij alleen voor het venster zit, op de straat op de wacht blijft staan, om op te passen, dat haar geen kwaad overkomt, en niet heengaat, al zijt ge nog zoo moe, voordat gij kunt denken, dat zij gerust in haar bed ligt."

"Zij zal er nooit iets van zeggen," antwoordde Kit, terwijl iets, dat naar een blos geleek, zich op zijne bolle wangen vertoonde; "want zij zal er nooit iets van weten."

Vrouw Nubbles streek eene poos stilzwijgend voort. Toen zij naar den haard ging om een ander ijzer te halen, keek zij tersluiks naar Kit om, terwijl zij het op eene plank wreef en met een stoffer afstofte; maar zij sprak niet voordat zij weder bij de tafel was gekomen, en toen, terwijl zij het ijzer op een vrij gevaarlijken korten afstand van hare wang hield, om te voelen of het niet te heet was, keek zij met een glimlach om en zeide: "Weet gij wel, wat sommige menschen zouden zeggen, Kit?"

"Och, gekheid!" viel Kit hierop in, die zeer wel begreep, wat er volgen zou.

"Zij zouden zeggen, dat gij zin in haar gekregen hadt. Dat zouden zij zeker."

Hierop gaf Kit geen antwoord dan door zijne moeder met groote verlegenheid te verzoeken om "heen te loopen," en terwijl hij zijn gezicht in allerlei gekke plooien trok, eenige vreemde bewegingen met armen en beenen te maken. Daar echter deze hulpmiddelen niet schenen te baten, nam hij een grooten hap van zijn brood en een snellen teug van zijn bier, waardoor het hem gelukte zich bijna te doen stikken en aldus eene afleiding aan het netelige onderwerp te geven.

"Maar om ernstig te spreken, Kit!" begon zijne moeder na eene poos opnieuw, "want dat was natuurlijk maar gekheid: het is toch braaf en goed van u, dat gij dat doet, zonder dat iemand er van weet; en als zij het eens te hooren komt, zal zij er u zeker dankbaar voor zijn. Het is toch al te erg, om dat lieve kind daar zoo op te sluiten, en het verwondert mij niet, dat de oude man het voor u geheim wil houden."

"Hij denkt zeker niet, dat het Nelly zoo hard valt," zeide Kit; "anders zou hij het voor al het goud en zilver op de wereld niet willen doen. Daar ken ik hem te goed voor."

"Maar waarom doet hij het dan, en waarom houdt hij het zoo geheim voor u?" zeide vrouw Nubbles.

"Dat weet ik niet," antwoordde haar zoon. "Maar als hij het niet zoo geheim had willen houden zou ik er nooit achter zijn gekomen; want het was, omdat ik zooveel vroeger naar huis werd gestuurd, dat ik eerst nieuwsgierig werd om te weten wat er toch voorviel. Luister! wat is dat?"

"Het is iemand op de straat."

"Het is iemand, die hier naar toe komt," zeide Kit, terwijl hij opstond, om te luisteren. "Zou hij toch nog zijn uitgegaan, en er brand in huis zijn gekomen?"

De jongen bleef een oogenblik staan, daar de vrees voor een of ander ongeluk hem het vermogen benam om zich te bewegen. De voetstappen naderden, de deur werd geopend, en Nelly zelve trad bleek en buiten adem de kamer binnen.

"Juffer Nelly! Wat is er gebeurd?" riepen moeder en zoon te gelijk.

"Ik kan geen oogenblik blijven," antwoordde zij. "Grootvader is ziek geworden. Ik heb hem in een toeval op den grond vinden liggen."

"Ik loop spoedig om een dokter," zeide Kit; "ik ben oogenblikkelijk...."

"Neen, neen!" riep Nelly; "er is al een dokter, en gij, gij — gij moet nooit weer bij ons komen."

"Wat?" riep Kit ontzet.

"Nooit weder," antwoordde het meisje. "Vraag mij niet waarom, want ik weet het niet. Wees niet boos op mij; ik kan het niet helpen; ik heb er waarlijk niets toe gedaan."

Kit staarde haar met wijd geopende oogen aan, maar kon geen woord uitbrengen.

"Hij klaagt en spreekt aldoor over u," vervolgde Nelly. "Ik weet niet, wat gij gedaan hebt, maar ik hoop, dat het niet heel slecht is geweest."

"Ik gedaan?" riep Kit uit.

"Hij zegt, dat gij de oorzaak van zijn ongeluk zijt," zeide het meisje met tranen in de oogen; "en hij roept en schreeuwt gedurig om u. Zij zeggen, dat gij niet bij hem moet komen, want dat hij sterven zou, als hij u zag. Gij moet nooit weer bij ons komen. Dat kwam

ik u zeggen. Het zou beter zijn, dacht ik, dat ik zelf kwam, dan iemand, die geheel vreemd was. O Kit! wat hebt gij gedaan! Ik vertrouwde u zoo, en gij waart bijna de eenige vriend, dien ik had."

De ongelukkige Kit spalkte zijne oogen nog wijder open, maar gaf geen geluid.

"Ik heb zijn geld van deze week medegebracht," zeide Nelly, terwijl zij de vrouw aanzag, en het geld op de tafel nederlegde; "en — en nog wat meer; want hij is altijd goed en vriendelijk voor mij geweest. Ik hoop, dat het hem spijten zal; maar hij moet het zich niet al te sterk aantrekken. Het spijt mij, dat ik zoo van hem scheiden moet; maar het kan niet anders. Het moet gebeuren. Goeden nacht!" .

Met de tranen in de oogen en bevende van ontroering, spoedde Nelly zich naar de deur, en verdween even snel, als zij gekomen was.

De arme vrouw, die anders geen reden had om de braafheid en eerlijkheid van haar zoon te verdenken, begon evenwel te twijfelen, daar hij geen woord tot zijne verdediging inbracht. Allerlei vermoedens, hoofdzakelijk gegrond op de gedachte, dat zijn gedurig laat uitblijven, waarvan hij zulk eene zonderlinge verklaring had gegeven, eene andere en strafwaardige oorzaak had gehad, kwamen bij haar op, en maakten haar bevreesd om hem te ondervragen. Zij wierp zich op een stoel, wrong hare handen, en begon bitter te schreien; maar Kit deed niets om haar te troosten, en bleef geheel verbijsterd staan. Het kind in de wieg werd wakker, en begon te schreeuwen; het andere in de kleerenmand viel daarmede om, en de mand boven op hem; de moeder snikte nog harder: maar Kit was en bleef doof voor het rumoer; het scheen dat hij alle bewustheid had verloren.

XI.

DE DRIE ROOKERS.

Nu heerschten niet langer eenzaamheid en stilte onder het dak, dat de kleine Nelly eene schuilplaats verleende. Den volgenden morgen werd de oude man door eene ijlende koorts aangetast, en hij bleef verscheidene weken lang in levensgevaar. Er werd nu ook nog wel gewaakt, maar door gehuurde vreemdelingen, die daarvan een beroep maakten, en zeer gezellig te zamen aten, dronken en vroolijk waren; want ziekte en dood waren hunne huisgoden. In het gewoel, door zulke omstandigheden altijd veroorzaakt, stond het meisje echter nog alleen; zij stond alleen in hare ongeveinsde droefheid, haar oprecht medelijden, hare zorg en liefde voor hem, die in de hitte der koorts raaskalde. Nacht en dag bleef zij bij het bed van den bewusteloozen lijder, om al zijne behoeften te raden en te bevredigen, en te luisteren naar zijne klachten en bekommeringen, waarvan zij nog altijd het onderwerp was.

Het huis behoorde hun niet langer. Zelfs het ziekevertrek schenen zij slechts als door eene gunst van Quilp te mogen bewonen. De oude man was nog slechts weinige dagen ziek geweest, toen Quilp plechtig bezit kwam nemen van het huis en al wat er in was, uit kracht van zekere contracten en papieren, waarvan niemand iets begreep, maar welker geldigheid niemand durfde betwisten. Toen de dwerg, met hulp van een rechtsgeleerde, dien hij had medegebracht, zich omtrent dit gewichtige punt had verzekerd, achtte hij het geraden zich met zijn medehelper in het huis te vestigen, en ging derhalve de achterkamer, die hij wilde bewonen, volgens zijn eigen smaak inrichten. Nadat hij den winkel had gesloten, ten teeken dat de affaire niet langer werd voortgezet, zocht hij voor zijn eigen gebruik den fraaisten en gemakkelijksten stoel uit, dien hij onder het oude huisraad vinden kon, en een anderen, zeer leelijken en ongemakkelijken, welken hij voor zijn vriend bestemde, en liet ze naar zijne kamer brengen. Deze kamer was ver van het ziekevertrek verwijderd; maar Quilp achtte het toch raadzaam tegen besmetting op zijne hoede te zijn, en om de lucht te zuiveren wist hij geen beter middel, dan zelf zonder ophouden tabak te rooken, en zijn rechtsgeleerden vriend te noodzaken hetzelfde te doen. Hij liet ook den jongen van de werf komen, en beval den knaap dicht bij de deur te gaan zitten en bestendig eene pijp aan te houden, zonder die eene minuut neder te leggen. Toen al deze aanstalten waren gemaakt, zag Quilp grijnzend om zich heen, en zeide, dat hij nu in zijn schik was.

De rechtsgeleerde heer, die Brass heette, zou ook recht in zijn schik zijn geweest, ware dit niet door twee omstandigheden verhinderd. Vooreerst kon hij onmogelijk goed op zijn stoel blijven zitten, die eene harde, gladde, vooroverhellende zitting had; ten tweede kon hij het rooken niet verdragen, maar daar hij vele redenen had om Quilp tot vriend te houden, hield hij zich zoo goed hij slechts kon.

Deze Brass was een met weinig lof bekende zaakwaarnemer, een lang mager man, met een neus als een baviaan, een overhangend voorhoofd, diep liggende oogen en vuurrood haar. Hij droeg een zwarten jas, die hem tot aan de enkels reikte, eene broek, die hem veel te kort was, hooge schoenen en grijze kousen. Bij kruipende manieren, had hij eene zeer harde, onaangename stem, en zijn vriendelijk-

ste glimlach was zoo terugstootend, dat men liever wilde dat hij maar zuur zag.

Quilp zag zijn rechtsgeleerden vriend aan, en toen hij opmerkte hoeveel hinder deze van het rooken had, wreef hij genoeglijk in zijne handen.

"Rook door, rekel!" riep hij daarop den jongen toe. "Terstond weer gestopt zoodra de pijp uit is, of ik zal den steel in het vuur steken, en u gloeiend heet in den bek duwen."

Gelukkig was de knaap in de wol geverwd, en had eene pijp als een kalkoven kunnen uitrooken.

"Goede tabak! Lekker, niet waar Brass?" vervolgde Quilp. "Is het u niet alsof gij de Groote Turk zelf waart?"

Brass dacht heimelijk, dat indien dit waar was de Groote Turk lang niet te benijden zou zijn, maar antwoordde toch dat de tabak heerlijk was, en hij zich werkelijk haast verbeeldde de genoemde Potentaat te zijn.

"Zoo houdt men zich de koorts van het lijf," hervatte Quilp. "Wij zullen onze pijpen aanhouden zoolang wij hier blijven."

"Hoelang blijven wij hier, mijnheer Quilp?" vroeg Brass.

"Ik denk, totdat de oude heer dood is," antwoordde Quilp.

"Ha, ha, ha!" lachte Brass. "Die zet is grappig."

"Rook door!" riep Quilp. "Gij kunt wel praten terwijl gij rookt. Verlies toch geen tijd!"

"Ha, ha, ha!" lachte Brass weder, maar veel flauwer, terwijl hij de gehate pijp weder opnam. "Maar als hij beter wordt?"

"Dan blijven wij hier zoolang totdat hij beter is, en langer niet," antwoordde de dwerg.

"Hoe menschlievend is het van u, dat gij zoolang wacht," zeide Brass. "Een ander zou misschien het goed verkocht of weggehaald hebben, zoodra de wet het maar toeliet. Een ander zou misschien volstrekt geene inschikkelijkheid hebben gebruikt. Een ander zou misschien...."

"Een ander zou misschien zulk een klappenden ekster niet bij zich hebben genomen," viel de dwerg hierop in.

"Ha, ha, ha!" lachte Brass. "Gij zijt altijd zoo komiek."

Hier werd het gesprek gestoord door den rookenden schildwacht bij de deur, die, zonder de pijp uit den mond te nemen, bromde:

"Daar komt de kleine meid naar beneden."

"Wie, rekel?" zeide Quilp.

"De kleine meid," antwoordde de jongen. "Ben je doof?"

"Wacht maar!" zeide Quilp zeer vriendelijk. "Wij zullen straks afrekenen. Er wordt een goed pak slaag voor u bewaard, lieve jongen! Ah! daar is Nelly. Hoe gaat het nu met hem, mijn diamantje?"

"Slecht, zeer slecht," antwoordde het meisje schreiende.

"Welk een lief kind, niet waar?" zeide Quilp.

"Allerliefst," riep Brass.

"Komt Nelly op mijne knie zitten," vervolgde de dwerg, "of gaat zij in haar bedje slapen? Wat gaat de lieve Nelly doen?"

"Hoe aardig kan hij toch met kinderen omgaan!" prevelde Brass, als in vertrouwen tusschen zich zelven en den zolder.

"Ik blijf niet hier," stamelde Nelly. "Ik moet maar iets uit mijn kamertje krijgen, en dan — dan kom ik hier niet weer."

"Een aardig kamertje!" zeide de dwerg haar naziende. "En komt gij daar niet weer slapen, Nelly?"

"Neen," antwoordde het meisje, terwijl zij met de kleederen, die zij gehaald had, wegsnelde. "Nooit weer. Nooit weer."

"Zij is al te aandoenlijk," zeide de dwerg. "Maar dat kamertje bevalt mij, en het ledikantje zal juist groot genoeg voor mij zijn. Ik geloof, dat ik het maar tot mijn kamertje zal maken."

Hij ging er terstond binnen, om het ledikant te probeeren, en strekte zich met zijne pijp in den mond op het bed uit. Daar hij dit zacht en gemakkelijk vond, nam hij dadelijk het besluit om het des nachts tot zijne slaapplaats en over dag tot eene soort van divan te maken, welk laatste hij terstond deed, door er zijne pijp op te blijven uitrooken. Brass, die misselijk en duizelig van het rooken was, had zich intusschen op eene rustbank uitgestrekt, waarop hij tot den volgenden morgen bleef slapen.

Dit waren de eerste bedrijven van Quilp, toen hij zijn nieuw eigendom in bezit kwam nemen. De volgende dagen werd hij door bezigheden verhinderd om nieuwe kuren te beginnen, daar hij met Brass eene inventaris der goederen maakte, en somtijds, tot groote blijdschap van den rechtsgeleerden heer, eenige uren moest uitgaan, om op zijne andere zaken te passen. Zijne hebzuchtige bezorgdheid liet hem echter niet toe een nacht buiten het huis door te brengen, en zijn verlangen naar een of ander einde der ziekte van den ouden man, die hoe langer hoe heviger werd, maakte zich spoedig lucht door ontevreden gemor en ongeduldige uitroepingen.

Nelly was zoo bevreesd om Quilp of den rechtsgeleerde te ontmoeten, dat zij zelden de kamer van haar grootvader verliet, dan laat in den nacht, als de stilte haar aanmoedigde om eenige oogenblikken de zuiverder lucht van een der vertrekken te gaan inademen. Op zekeren avond had zij zich treurig voor haar gewoon venster nedergezet, toen zij beneden op de straat haar naam hoorde uitspreken, en toen zij naar buiten keek, Kit zag staan.

"Jufvrouw Nelly!" riep de knaap zacht.

"Wat wilt gij?" vroeg zij.

"Ik heb u al lang eens willen spreken," was het antwoord, "maar de menschen beneden wilden mij niet inlaten. Gij gelooft toch niet, dat ik het verdiend heb om zoo weggejaagd te worden, Nelly?"

Ik moet het wel gelooven," antwoordde zij. "Waarom zou grootvader anders zoo boos op u zijn?"

"Ik weet het niet," zeide Kit. "Ik heb het nooit aan hem of u verdiend; dat durf ik gerust zeggen. En om dan van de deur gejaagd te worden, als ik maar kom vragen hoe mijn oude meester vaart..."

"Ik heb het niet geweten," zeide Nelly, "anders zou het mij zeer gespeten hebben."

"Dat dacht ik ook wel van u," hervatte Kit; "maar ik ben toch blij, dat gij het zegt. Juffer Nelly!" vervolgde hij zachter, terwijl hij nader bij het venster kwam: "nu zijn er nieuwe meesters in huis. Dat is eene verandering voor u!"

"Ja wel eene verandering!" zuchte het meisje.

"En dat zal het voor hem ook wezen, als hij beter wordt!" hernam de knaap.

"Als hij beter wordt!" herhaalde Nelly, buiten staat om hare tranen te bedwingen.

"O! hij zal zeker weer beter worden," zeide Kit. "Laat toch den moed niet zakken, juffer Nelly! Neen, doe dat toch niet!"

Deze weinige, eenvoudige woorden van troost en opbeuring ontroerden het arme meisje zoo sterk, dat zij nog luider begon te schreien.

"Hij zal zeker beter worden," vervolgde de knaap met drift, "als gij u maar niet zoo angstig maakt, dat gij zelve ziek wordt; want dan zou hij weer instorten. Maar als hij weer beter wordt, juffer Nelly! doe dan een goed woord voor mij."

"Zij zeggen dat ik hem uw naam zelfs niet moet laten hooren," antwoordde het meisje. "En al durfde ik voor u spreken, wat zou u dat helpen? Wij zullen zoo arm zijn, dat wij haast geen brood om te eten hebben."

"Ik vraag u dat niet, omdat ik hier weer in dienst wil komen," hernam Kit. "Daarom heb ik niet zoolang op de wacht gestaan om u te spreken. Denk toch niet, dat ik, onder zulk eene omstandigheid, over zulke dingen zou willen spreken."

Het meisje wierp hem een vriendelijken en dankbaren blik toe, maar wachtte wat hij verder zeggen zou.

"Neen!" vervolgde Kit aarzelend; "het is heel iets anders. Ik dacht, als hij maar eens wist, dat ik hem altijd trouw en eerlijk heb gediend, dan zou hij er misschien niet tegen hebben...."

Hier bleef Kit steken, en aarzelde zoo lang, dat Nelly hem eindelijk verzocht om spoedig te zeggen wat hij te zeggen had, daar zij niet langer aan het venster kon blijven.

"Luister dan!" zeide Kit, plotseling stoutmoedig wordende. "Hij heeft nu geen huis meer. En het huis van mijne moeder is wel klein en armoedig, maar het zal daar toch beter voor hem zijn, dan hier met al die vreemde menschen. Waarom zou hij dan niet bij ons komen, totdat hij tijd heeft om eene betere woning te zoeken?"

Nelly gaf geen antwoord; en Kit, wiens tong los was geworden, nu het hooge woord er uit was, deed zijn best om zijn voorstel aan te dringen. "Gij zult wel zeggen," zeide hij, "dat het bij ons klein en behelperig is; dat is waar, maar het is toch zindelijk en knap, en het hofje is het fatsoenlijkste van de geheele stad. Voor de kinderen behoeft gij ook niet bang te wezen; want zij zijn altijd even zoet, en zullen u zeker niet hinderen. Probeer het maar eens, juffer Nelly! Het voorkamertje boven zou net goed voor u zijn, zegt moeder; en zij zou u bedienen en ik zou de boodschappen doen. Maar wij willen er geen geld voor hebben; neen, daarom is het niet. Zult gij er van spreken, juffer Nelly? O! zie toch of gij er hem niet toe brengen kunt, maar vraag eerst wat ik toch gedaan heb. Wilt gij mij dat beloven, juffer Nelly?"

Voordat het meisje kon antwoorden, werd de straatdeur geopend, en Brass stak zijn met eene slaapmuts versierd hoofd buiten, met eene grove stem roepende: "Wie is daar?" Kit sloop terstond heen, terwijl Nelly zacht het venster sloot, en weder naar het ziekenvertrek ging. Toen Brass zijne vraag eenige malen had herhaald, kwam ook Quilp buiten, en keek op de straat en naar al de vensters van het huis; maar dewijl hij niemand zag, ging hij spoedig weder naar binnen, zich luidkeels beklagende, dat er een complot bestond om hem te bestelen, en verklarende dat hij terstond maatregelen zou nemen om den boel te verkoopen, en naar zijne eigene vreedzame woning terug te keeren. Na dit dreigement, dat Nelly op de trap hoorde, begaf hij zich weder naar bed, terwijl het meisje zacht naar boven sloop.

XII.

HET VERTREK.

Eindelijk was de crisis der ziekte voorbij, en begon de oude man te herstellen. Langzamerhand herkreeg hij zijne bewustheid; maar zijn geest bleef dof en werkeloos. Hij was stil en geduldig, en zat dikwijls lang, maar niet naargeestig, te peinzen. Hij was licht te vermaken,

zelfs door een zonnestraal, die op den vloer of den muur viel; klaagde niet dat de dagen lang of de nachten vervelend waren, ja scheen zelfs alle kennis van tijd en omstandigheden verloren te hebben. Dikwijls zat hij uren lang met het handje van Nelly in zijne hand, speelde met hare vingers, en bukte zich tusschenbeide om hare wangen te streelen, of haar een kus op haar voorhoofd te drukken; en als hij tranen in hare oogen ontdekte, zag hij verbaasd om zich heen, alsof hij naar de reden daarvan zocht, maar vergat dan spoedig, terwijl hij zoo om zich heen zag, zelfs de oorzaak zijner verwondering.

Door kussens ondersteund werd hij in eene koets gezet en ging met Nelly rijden. Het gerucht en de beweging op straat schenen hem in 't eerst te bedwelmen; maar hij was niet verwonderd of nieuwsgierig, en legde geene de minste aandoening aan den dag. Als men hem vroeg, of hij zich dit of dat herinnerde, antwoordde hij: "O ja wel! Waarom niet?" Somtijds keerde hij zich om, en zag met een strakken blik en uitgerekten hals een vreemdeling na, maar als men vroeg, waarom hij zulks deed, gaf hij geen antwoord.

Op zekeren morgen zat hij in zijn armstoel, terwijl Nelly naast hem stond, toen iemand buiten de deur vroeg, of hij mocht binnenkomen. "Ja," antwoordde hij, zonder de minste ontroering. "Het is Quilp — ik hoor het wel. Quilp is hier immers meester? Waarom zou hij niet binnenkomen?"

De dwerg trad derhalve binnen, en zette zich tegenover den grijsaard op een stoel neder.

"Ik ben blij dat gij eindelijk beter zijt, buurman!" zeide hij. "Gij zijt nu immers weer tot krachten gekomen?"

"Ja!" antwoordde de oude man met eene zwakke stem. "Ja!"

"Ik wil u niet haasten, dat weet gij wel, buurman!" zeide de dwerg, zijne stem verheffende, want de oude man scheen wat doof te wezen: "maar hoe eer gij de noodige schikkingen kunt maken, des te beter."

"Dat is waar," zeide de oude man. "Des te beter voor iedereen."

"Gij begrijpt wel," hervatte Quilp, na eene korte poos van stilte, "als het goed weggehaald was, zou het huis eigenlijk onbewoonbaar wezen."

"Dat is ook waar," zeide de oude man; "en hoe zou mijne arme Nelly het dan hebben!"

"Juist," balkte de dwerg; "zeer juist aangemerkt. Gij zult er dan aan denken, buurman?"

"Zeker," antwoordde de oude man. "Wij zijn niet voornemens om hier te blijven."

"Dat dacht ik wel," hervatte de dwerg. "Ik heb den boel al verkocht. Er is niet zooveel van gekomen, als ik wel gewild had, maar het schikt nog al. Vandaag is het dinsdag. Wanneer zal ik het goed laten weghalen? Er is geene haast bij — zullen wij het op van avond bepalen?"

"Zeg vrijdagochtend," antwoordde de oude man.

"Goed," zeide Quilp; "het zij zoo! Maar onthoud, dat ik dan geen verder uitstel kan geven."

"Ja wel," antwoordde de oude man; "ik zal er om denken."

Quilp scheen eenigszins verwonderd over de vreemde bedaardheid en onverschilligheid, waarmede dit alles gezegd werd, en verwijderde zich, nadat hij zijn vriend er nog eenige complimenten over had gemaakt, dat hij er zoo bijzonder wel uitzag. Dien geheelen dag en ook den volgenden bleef de oude man in dien toestand. Hij zwierf door de kamers op en neder, als dacht hij er aan, om ze vaarwel te zeggen, maar sprak geen enkel woord over hetgeen er gebeurd was, of thans gebeuren moest. Hij scheen wel een flauw denkbeeld te hebben, dat zijne kleindochter ongelukkig en hulpbehoevend was; want dikwijls drukte hij haar aan zijne borst en zeide, dat zij maar moed moest houden; maar verder scheen zijn begrip van haar toestand niet te gaan, en hij bleef bedaard en kalm. Men noemt dit een staat van kindsheid, maar het is dezelfde jammerlijk valsche schijn daarvan welke de dood van den slaap is. Waar is in de doffe oogen van den suffenden grijsaard, het vroolijke, levendige licht der kindsheid die blijdschap die nog nooit is gesmoord, die openhartigheid die nog nooit is teruggestooten, die hoop die nog nooit is verwelkt, die vreugde die bij verder ontluiken verkwijnt? Waar, in de strakke trekken van den afzichtelijken dood, is de kalme schoonheid des sluimers, die zichtbaar uitrust van de vroegere wakende uren, met zachte hoop voor die welke aanstaande zijn? Leg slaap en dood naast elkander, en wie zal vinden dat deze twee op elkander gelijken? Plaats het kind en den kindschen grijsaard naast elkander, en bloos over den trots, die onzen vroegeren gelukkigen staat zoozeer hoont en zijn naam aan een wanstaltig beeld daarvan geeft.

Het werd donderdag, en nog bleef hij dezelfde: maar des avond, toen hij en Nelly stil bij elkander zaten, kwam er eene verandering.

Op eene bekrompen binnenplaats, waarop zijn venster uitzag, stond een boom — voor zulk eene plaats tamelijk frisch en groen — die, terwijl de wind de bladeren deed ritselen, eene bevende schaduw op den witten muur wierp. De oude man zat op dit plekje licht en schaduw te turen, totdat de zon onderging, en bleef daar zitten toen de maan opkwam. Voor iemand, die zoolang op een koortsig ziekbed had gelegen, was dit groen en dat stille licht

hoe weinig en flauw ook, iets verkwikkelijks. Het deed hem aan het vrije veld, aan rust en vrede denken.

Nelly bemerkte zijne ontroering, en sprak daarom niet. Eindelijk rolden eenige tranen over zijne wangen — tranen, die haar beklemd hart verlichtten — en met eene beweging, alsof hij op zijne knieën wilde vallen, smeekte hij het meisje om hem te vergeven.

"U vergeven — wat?" riep Nelly, terwijl zij hem in zijne beweging tegenhield. "Wat zou ik u moeten vergeven, grootvader?"

"Waarvoor, grootvader?"

"Voor hetgeen gij gezegd hebt, toen wij pas bedelaars waren geworden, Nelly! Maar stil! wij moeten zacht spreken; want als zij mij beneden hoorden, zouden zij zeggen, dat ik krankzinnig was geworden, en u van mij wegnemen. Wij zullen hier niet langer blijven, maar ver, zeer ver weggaan."

"Ja, wij moeten gaan," zeide het meisje met warmte, "en nooit hier terug komen, of zelfs om dit huis denken. Laat ons liever blootsvoets door de wereld omzwerven, dan langer hier te blijven."



"GOEDE TABAK! LEKKER, NIET WAAR BRASS?" (blz. 38).

"Al wat er gebeurd is. Al wat ik in dien benauwden droom heb gedaan," antwoordde de oude man.

"Spreek toch zoo niet!" zeide het meisje. "Laten wij liever over iets anders spreken."

"Ja, ja, dat zullen wij," hernam de grijsaard. "Wij zullen nu weer spreken over dat, waarover wij toen gesproken hebben — maanden geleden — of is het weken, of dagen? Hoelang is het geleden, Nelly?"

"Ik begrijp u niet," zeide het meisje.

"Het is mij vandaag weder in de gedachten gekomen. God zegene u er voor, Nelly!"

"Dat zullen wij doen," hernam de oude man. "Wij zullen te voet langs rivieren, velden en bosschen trekken, en op God vertrouwen in de plaatsen, waar Hij woont. Het is veel beter des nachts in de opene lucht te slapen, zooals die daar — zie maar hoe helder zij is! — dan in deze benauwde kamers, die vol zorg en zware droomen zijn. Wij zullen weder vroolijk en gelukkig worden, Nelly, en dezen tijd leeren vergeten, alsof hij er nooit geweest was."

"Wij zullen weder gelukkig worden!" riep het meisje uit. "Hier kunnen wij het nooit zijn."

"Neen nooit — dat is waar," hervatte de oude man. "Wij moeten morgen ochtend heengaan — vroeg en stil, dat zij ons niet hooren of zien, en ons niet kunnen volgen. Arme Nelly! uwe wangen zijn bleek en uwe oogen rood van het waken en schreien — om mijnentwil, dat weet ik wel. Maar gij zult weer beter worden, en vroolijk ook, als wij maar ver van hier zijn. Morgenochtend, lieve Nelly, zullen wij dit huis met al zijn verdriet verlaten en zoo vrij en gelukkig zijn, als de vogelen in de lucht."

Daarop sloeg de oude man zijne handen boven haar hoofd ineen, en zeide met afgebrokene woorden, dat zij voortaan overal te zamen zouden omzwerven, en nooit scheiden, totdat de dood een van beiden wegnam.

Het hart der kleine Nelly klopte vroolijk, vol hoop en vertrouwen. Zij dacht niet aan honger, dorst of ellende. Zij zag in dit alles niets, dan de terugkomst dier eenvoudige vermaken, welke zij eens genoten had, eene verlossing van de nare eenzaamheid, waarin zij leefde, en van de ongevoelige menschen, die haar omringden, de herstelling van haar grootvaders gezondheid en zielsrust, en een leven van stil geluk. Zij zag niets voor zich dan zonnige velden en stroomen, en heerlijke zomerdagen; het schitterende tafereel had geene enkele donkere tint.

De oude man had eenige uren gerust geslapen, en Nelly was nog bezig met alles voor hunne vlucht in gereedheid te brengen: eenige kleederen, om mede te nemen, eenige andere, die bij hunne tegenwoordige omstandigheden pasten, om aan te trekken, en een stok, om de zwakke schreden van den grijsaard te schragen. Daarop ging zij voor het laatst de vertrekken bezoeken, tot welke de toegang haar openstond. Hoe verschillend was het afscheid van hetgeen zij zich dikwijls had voorgesteld! Hoe had zij ooit kunnen denken, dat zij dit huis met blijdschap en hoop zou vaarwel zeggen, nu de herinnering van vele uren die zij daar had doorgebracht in haar zwoegend hart opkwam, en haar deed denken dat het verlangen daartoe eene ondankbaarheid was, hoe treurig en eenzaam ook velen dier uren geweest waren! Zij zette zich voor het venster, waaraan zij zoovele avonden had gesleten — veel donkerder dan deze — en elke gedachte van hoop of blijdschap, die haar daar was ingevallen, kwam haar weder te binnen, en wischte alle droevige herinneringen uit. Het speet haar, dat zij haar eigen kamertje, waarin zij zoo dikwijls gebeden had om den tijd, dien zij hoopte dat nu aanstaande was — het kamertje, waar zij zoo gerust geslapen en zoo genoeglijk gedroomd had — niet nog eens kon bezoeken en het zonder een vriendelijken blik of een dankbaren traan moest verlaten. Er lagen nog eenige kleinigheden zonder waarde, die zij gaarne had willen medenemen; maar dat was onmogelijk. Dit deed haar aan haar vogeltje denken, dat daar nog hing, en zij schreide bitter, totdat, zij wist zelf niet hoe, het denkbeeld bij haar opkwam, dat Kit het misschien op de eene of andere wijze in handen zou krijgen, en het om harentwil zou oppassen. Met dezen troost begaf zij zich ter rust.

Nauwelijks begon de dag aan te breken, of zij stond op en kleedde zich voor de reis. De oude man sliep nog, en zij wekte hem niet voordat de zon op was. Hij was spoedig gereed, want hij wilde zonder een oogenblik tijdverlies het huis verlaten. Daarop nam het meisje hem bij de hand, en zij gingen zacht naar beneden, bevende als er een trap kraakte. De oude man had eene soort van reiszak, dien hij moest medenemen, vergeten, en de weinige stappen, die hij moest teruggaan, om dien te halen, schenen hem ontzettend lang op te houden.

Eindelijk kwamen zij beneden in den gang, waar het snorken van Quilp en zijn vriend hun als het gebrul van twee leeuwen in de ooren klonk. De grendels der deur waren roestig en moeielijk af te schuiven zonder gerucht te maken. Toen dat evenwel gedaan was, bevonden zij, dat de deur gesloten en de sleutel weggenomen was. Nelly herinnerde zich nu eerst, dat eene der oppassters haar eens gezegd had, dat Quilp des avonds beide huisdeuren sloot, en de sleutels in zijn slaapvertrek op de tafel legde.

Niet zonder grooten angst trok Nelly hare schoenen uit, en sloop door de achterkamer, waar Brass op eene matras lag te slapen, naar haar eigen kamertje. Hier bleef zij eene poos vol ontzetting aarzelen, op het gezicht van Quilp, die zoover buiten zijn bed hing, dat hij bijna op zijn hoofd scheen te staan, en met een wijd geopenden mond hijgde en snorkte, terwijl het wit, of liever het vuile geel zijner oogen, duidelijk zichtbaar was. Het was echter geen tijd, om hem te vragen of hem iets scheelde; Nelly nam derhalve slechts haastig den sleutel weg, en trippelde weder naar haar grootvader. De deur werd zonder gedruis geopend, en nu stonden zij op straat.

"Welken weg?" vroeg het meisje.

De oude man zag verward en besluiteloos eerst haar aan, toen links en rechts naar de straat, en schudde zijn hoofd. Het was duidelijk, dat zij hem voortaan geleiden en besturen moest. Nelly begreep dit, doch voelde geene bezorgdheid of twijfeling, maar vatte hem bij den arm, en leidde hem zachtjes voort.

Het was in het begin van Juli, en de helderblauwe lucht werd door geen wolkje beneveld. Er was nog bijna niemand op straat; de huizen waren nog gesloten, en de frissche morgenlucht was verkwikkelijk en versterkend.

Stilzwijgend, maar vol hoop en tevredenheid,

stapten de oude man en het meisje te zamen voort. Zij waren nu weder alleen bij elkander, en al wat zij zagen was aangenaam en vroolijk; niets herinnerde hen, dan slechts door het contrast, de eentonigheid en het bedwang, waaraan zij zich onttrokken hadden, en alles scheen zich met hen in het morgenlicht te verheugen.

In die stemming verlieten de twee arme zwervelingen de nog sluimerende stad, zonder te weten waarheen zij hunne schreden zouden richten.

XIII.

VERGISSING EN TELEURSTELLING.

Onbewust van eenig onheil, bleven Quilp en Brass gerust liggen slapen, totdat er, eerst zacht, maar vervolgens harder, en eindelijk onbesuisd hard en aanhoudend, op de straatdeur werd geklopt, waardoor Quilp ontwaakte, en langzamerhand tot begrip kwam, dat er waarschijnlijk iemand aan de deur zou wezen. Zoover gekomen zijnde, begon hij zich te herinneren, dat het vrijdag was, en dat hij zijne vrouw last had gegeven, om vroeg bij hem te komen. Het kloppen duurde intusschen voort, en scheen zelfs nog geweldiger te worden, zoodat Brass insgelijks ontwaakte, en toen hij zag, dat Quilp zijne kleederen aantrok, na lang geeuwen en rekken, zich insgelijks begon aan te kleeden. Terwijl hij hiermede bezig was, kroop de dwerg onder de tafel, en scharrelde over den grond, onder het brommen van allerlei vloeken en verwenschingen; hetgeen Brass eindelijk op den inval deed komen, om hem te vragen of hij iets zocht.

"Ik zoek den sleutel," antwoordde Quilp, hem nijdig aanziende. "Weet gij niet, waar hij gebleven is?"

"Hoe zou ik dat weten, mijnheer?" hernam Brass.

"Hoe zou ik dat weten!" herhaalde Quilp smalend. "En gij hebt nog al gestudeerd, uilskuiken!"

Daar Brass het niet raadzaam achtte, den dwerg in zijne tegenwoordige luim onder het oog te brengen, dat zijne studie hem bezwaarlijk kon in staat stellen, om te weten waar een ander een sleutel had gelaten, zeide hij slechts zeer vriendelijk, dat die waarschijnlijk den vorigen avond bij vergissing in het slot was blijven steken. Hoezeer Quilp van het tegendeel overtuigd meende te zijn, daar hij zich duidelijk herinnerde, dat hij den sleutel op de tafel had gelegd, moest hij echter toegeven, dat de zaak mogelijk was, en ging brommend naar voren, waar hij den sleutel inderdaad in het slot vond steken.

Juist toen Quilp met groote verwondering opmerkte, dat de grendels waren afgeschoven, begon het kloppen weder met verdubbeld geweld, en werd het licht, dat door het sleutelgat scheen, van buiten onderschept door een menschelijk oog. De dwerg, die uit zijn humeur was, en naar iemand verlangde, om zijne kwaadaardigheid te ontladen, nam nu het besluit om eensklaps uit te schieten, en zijne vrouw er gevoelig voor te betalen, dat zij hem zoo onzacht in zijn slaap had gestoord en zulk een ontzettend leven maakte.

Met dit oogmerk draaide hij zeer zacht den sleutel om, rukte toen op eens de deur open, en rende daarop met het hoofd vooruit, slaande en schoppende, tegen den persoon aan, die buiten stond, en juist weder de hand aan den klopper had geslagen. Doch wel verre van iemand te ontmoeten, die geen tegenstand bood en hem om genade smeekte, liep Quilp niet zoodra in de armen van den onbekende, dien hij voor zijne vrouw had gehouden, of hij werd met een paar forsche vuistslagen op zijn hoofd begroet, gevolgd door een paar stompen op zijne borst; en toen hij zich wilde te weer stellen, werd hij door zulk eene hagelbui van slagen overstelpt, dat hij wel begreep, dat hij in sterke en geoefende handen was gevallen. Niet ontsteld door deze ontvangst, klemde hij zich aan zijn vijand vast, en verweerde zich zoo manhaftig, dat het een paar minuten duurde, voordat hij genoodzaakt was los te laten. Na verloop van dien tijd lag hij echter, weerloos en buiten adem, midden op de straat, terwijl onze oude kennis, Richard Swiveller, eene soort van krijgsdans om hem uitvoerde, en verlangde te weten of hij genoeg had.

"Er is nog voorraad in het magazijn," zeide Swiveller, terwijl hij in eene dreigende houding op en neder wipte. "De winkel is nog ruim voorzien; ieder kan naar believen geholpen worden. Wilt gij er nog wat van, mijnheer? Zeg niet neen, als gij er lust in hebt."

"Ik dacht dat het iemand anders was," zeide Quilp, terwijl hij zijne schouders wreef. "Waarom hebt gij niet gezegd wie gij waart?"

"Waarom hebt gij niet gezegd wie g ij waart," hernam Swiveller, "in plaats van als een razende het huis uit te vliegen?"

"Dan hebt g ij zoo — zoo aangeklopt?" vroeg Quilp, terwijl hij kreunend opstond.

"Om u te dienen," antwoordde Dick. "Die jufvrouw was begonnen, maar zij klopte te zacht, en daarom loste ik haar af." Dit zeggende, wees hij naar jufvrouw Quilp, die bevende op een afstand was blijven staan.

"Hm!" mompelde de dwerg, zijne vrouw kwaadaardig aanziende. "Ik dacht wel dat het uwe schuld was. En gij, mijnheer! weet gij

niet, dat hier iemand ziek geweest is, dat gij klopt alsof gij voornemens waart de deur open te breken?"

"Dat was ook mijn voornemen," antwoordde Dick. "Ik dacht, dat gij allemaal dood waart."

"Gij moest dan hier wezen, denk ik?" hernam Quilp. "Wat was uwe boodschap?"

"Ik kwam om te vragen hoe de oude man vaart," antwoordde Swiveller, "en om de kleine Nelly eens te spreken. Ik ben een vriend van het huis, mijnheer! ten minste een vriend van iemand uit de familie, en dat is hetzelfde."

"Dan moest gij maar binnenkomen," zeide Quilp. "Zonder complimenten, mijnheer! Ga binnen, vrouw! Ik zal u volgen."

Jufvrouw Quilp aarzelde; want zij wist wel, dat Quilp haar niet uit beleefdheid wilde laten voorgaan, maar achter haar wilde blijven, om haar eenige knepen in hare armen te kunnen geven, die zelden vrij waren van de blauwe en zwarte sporen zijner vingers. Swiveller, die niet in dit geheim was, verwonderde zich eensklaps, toen hij achter zich een onderdrukten gil hoorde, en jufvrouw Quilp hem met eene vaart voorbijdrong; maar hij achtte het niet der moeite waard verder over deze omstandigheid na te denken.

"Vrouw!" zeide de dwerg, toen zij in de achterkamer waren gekomen, "nu moest gij zoo goed wezen, om eens naar boven te gaan en Nelly te roepen."

"Gij schijnt te doen alsof gij thuis waart," zeide Swiveller, die niet wist, dat Quilp hier thans gezag voerde.

"Ik ben thuis, jonge heer!" antwoordde de dwerg.

Dick stond zich nog te bedenken wat deze woorden beteekenden, en vooral wat Brass daar kon te doen hebben, toen jufvrouw Quilp terugkwam, en zeide dat er boven niemand te vinden was.

"Niemand te vinden, zottin?" zeide de dwerg.

"Ik kan u verzekeren, Quilp," antwoordde zijne vrouw bevende, "dat ik in al de kamers ben geweest, en dat zij allen ledig zijn."

"En dat," zeide Brass met nadruk, "verklaart het onverklaarbare van den sleutel."

Quilp zag zijn rechtsgeleerden vriend vragend aan; maar dewijl deze niet verder sprak, snelde hij naar boven, om spoedig terug te komen met de bevestiging van het eerste bericht.

"Dat is eene zonderlinge manier om te vertrekken," zeide hij, met een blik op Swiveller. "Het is vreemd, dat hij er mij niets van gezegd heeft, daar ik toch zijn beste vriend ben. Maar hij zal mij wel schrijven — of Nelly laten schrijven; want Nelly houdt toch zooveel van mij."

Swiveller's gezicht teekende eene grenzelooze verbazing; maar zonder zich hieraan te storen keerde Quilp zich tot Brass, en zeide, met geveinsde onbezorgdheid, dat dit voorval hen niet verhinderde om het goed te laten wegbrengen. "Wij wisten toch, dat zij vandaag zouden heengaan," zeide hij, "al dachten wij niet, dat zij zoo vroeg of zoo stil zouden gaan. Maar daar hebben zij zeker hunne redenen voor."

"Waar duivel zijn zij dan naar toe?" vroeg de verbaasde Dick.

Quilp kneep zijne lippen dicht, alsof hij veel meer wist, dan hij zeggen wilde.

"En wat beteekent het, dat gij het goed laat weghalen?" vervolgde Dick, vol verwondering om zich heen ziende.

"Dat ik het gekocht heb, mijnheer!" antwoordde Quilp. "Wat zou het anders beteekenen?"

"Heeft dan de slimme oude vos zijne fortuin gemaakt, en gaat hij nu stil op een buitentje leven?" hernam Dick, wiens verbazing hoe langer hoe hooger klom.

"Zou hij zijne woonplaats ook geheim houden, om niet al te dikwijls bezoek te krijgen van lieve kleinzoontjes en hunne goede vrienden?" zeide Quilp, in zijne handen wrijvende. "Ik zeg niets; maar is dat niet uwe meening, mijnheer?"

Richard Swiveller was verplet door deze onverwachte verandering der omstandigheden, die het plan, waarin hij zulk eene voorname rol moest spelen, geheel in duigen scheen te zullen werpen. Daar Frederik Trent hem eerst laat in den vorigen avond had gezegd, dat de oude man ziek was, had Dick, onder voorwendsel van naar de gezondheid des grijsaards te vernemen, een gesprek met Nelly willen aanknoopen, en zich gereedgemaakt om met de eerste beleefdheden voor den dag te komen van die lange reeks, welker kracht eindelijk haar hart zou moeten winnen. En nu hij zich zoo goed op alles had voorbereid, en zich reeds verheugde over de straf, die Sophia Wackles zou treffen, waren Nelly, de oude man en het geld verdwenen, zonder dat iemand wist waarheen, als ware het met voordacht om zijn plan te verijdelen, voordat hij nog aan de uitvoering was begonnen.

Zonder het te laten bemerken, stond ook Quilp verwonderd en verslagen over deze vlucht. Het was zijne scherpe aandacht niet ontsnapt, dat de vluchtelingen eenige kleederen hadden medegenomen, en daar hij wist dat de oude man suf en kindsch was, verwonderde hij zich, welk plan de grijsaard had kunnen ontwerpen, waarin Nelly zoo gereedelijk had bewilligd. Men denke echter niet — want daarmede zou men Quilp het grootste onrecht aandoen — dat hij door eene onbaatzuchtige bezorgdheid voor de vluchtelingen werd gekweld. De oorzaak zijner onrust was de vrees, dat de oude man nog een geheimen spaarpenning had bezeten; en het denkbeeld, dat dit geld hem ontsnapt was, vervulde hem met spijt en verdriet. In

deze stemming strekte het hem tot eenigen troost, te zien, dat Swiveller door hetzelfde voorval eene zeer onaangename teleurstelling scheen te hebben ondergaan. Het was duidelijk, meende de dwerg, dat Richard door zijn vriend was gezonden, om den grijsaard door vleierijen of dreigementen een gedeelte van zijn vermeenden rijkdom af te persen; en daarom verlustigde hij zich met den jongen losbol te kwellen door eene schildering der schatten, die de oude man had opgespaard, en van de schranderheid, welke deze had getoond, door zich buiten het bereik, van allen overlast te begeven.

"Het zal dan niet helpen," zeide Dick zeer bedremmeld, "of ik langer hier blijf?"

"Volstrekt niet," antwoordde de dwerg.

"Maar gij zult hem toch wel zeggen, dat ik hier geweest ben?" hernam Dick.

Quilp knikte en zeide, dat hij de eerste gelegenheid daartoe zou waarnemen.

"En zeg hem dan, mijnheer," hervatte Swiveller, "zeg hem, dat ik hierheen werd gedragen op de vleugelen der eendracht; dat ik kwam om met de hark der vriendschap alle zaden van wederzijdsch ongenoegen weg te halen, en in plaats daarvan het zaad van gezellige harmonie te strooien. Wilt gij zoo goed zijn, mijnheer, om u met die boodschap te belasten?"

"O, ja wel!" antwoordde Quilp.

"Wilt gij dan zoo goed zijn om er bij te voegen, mijnheer," vervolgde Dick, terwijl hij een kaartje uithaalde, "dat dit mijn adres is, en dat ik des morgens altijd thuis ben. Als men tweemaal klopt, komt de meid terstond opendoen. Mijne bijzondere vrienden niezen altijd, als de deur opengaat, om haar te doen begrijpen, dat zij mijne vrienden zijn, en niet met hatelijke oogmerken vragen of ik thuis ben. Maar, neem het mij niet kwalijk, mijnheer! Mag ik dit kaartje nog eens zien?"

"Och ja wel," antwoordde Quilp.

"Door eene geringe en niet onnatuurlijke vergissing," zeide Dick, terwijl hij het kaartje met een ander verwisselde, "had ik u het toegangkaartje gegeven van een uitgezochten gezelligen kring, de Broeders van Apollo genoemd, waarvan ik de eer heb Grootmeester te zijn. Hier is het rechte, en nu wensch ik u goeden morgen."

Dit zeggende, wipte de Grootmeester der Broeders van Apollo even zijn hoed op, zette dien zeer schuin weder op zijn hoofd en ging fluitend heen.

Intusschen waren er een paar wagens gekomen, om het goed weg te halen; en nu begonnen eenige sterke mannen met latafels en meer bagatellen van dien aard op hunne hoofden te balanceeren, en andere kunststukken van spierkracht te vertoonen, die hun het zweet uitpersten. Om zich in geen opzicht de loef te laten afsteken, ging ook Quilp met ijver aan het werk, maakte veel leven en beweging dreef de menschen aan alsof hij den duivel in het lijf had, belastte zijne vrouw met allerlei onuitvoerlijke taken, droeg zware vrachten op en neer, zonder dat dit hem eenige inspanning scheen te kosten, gaf den jongen van de werf bij elke gelegenheid een schop, en bracht Brass, die aan de deur stond, om de vragen der nieuwsgierige buren te beantwoorden, met zijne vrachten een aantal behendige stooten toe. Zijn voorbeeld en zijn gedurig drijven deelden het werkvolk zulk eene vlugheid mede, dat er binnen weinige uren niets meer in huis was, behalve eenige oude matten en andere voorwerpen van geene waarde.

Gelijk een Afrikaansche prins op een dezer matten gezeten, was de dwerg in de achterkamer bezig met zijn ontbijt te gebruiken, toen hij bemerkte, dat er een jongen om den hoek van de voordeur kwam kijken. Zich overtuigd houdende dat het Kit was, hoewel hij weinig meer dan een neus kon zien, riep Quilp den knaap bij zijn naam; waarop Kit binnenkwam, en vroeg wat hij hebben wilde.

"Kom hier!" zeide de dwerg. "Waar zijn uw oude meester en zijne kleindochter gebleven?"

"Waar zij gebleven zijn?" hernam Kit, terwijl hij om zich heen zag.

"Wilt gij mij wijsmaken, dat gij het niet weet?" beet Quilp hem toe. "Waar zijn zij gebleven, vraag ik."

"Ik weet het niet," antwoordde Kit.

"Geen gekheid!" hernam Quilp. "Gij zult wel weten, dat zij van morgen stil zijn heengegaan."

"Neen," zeide de knaap, met blijkbare verwondering.

"Niet?" vervolgde Quilp. "Ik weet toch wel, dat ik u gisteravond als een dief om het huis zag sluipen? Heeft Nelly er u toen niets van gezegd?"

"Neen," antwoordde Kit.

"Niet?" zeide Quilp weder. "Wat heeft zij u dan gezegd? Waarover hebt gij gesproken?"

Kit, die geene reden wist om de zaak nu nog geheim te houden, verhaalde waarom hij gekomen was, en welk voorstel hij gedaan had.

"Zoo!" zeide de dwerg, nadat hij zich eene poos had bedacht; "dan denk ik, dat zij nog wel bij u zullen komen."

"Denkt gij dat?" vroeg Kit snel.

"Ik geloof het wel," antwoordde Quilp. "Maar als het gebeurt, moet gij het mij komen zeggen, hoort gij? Ik wilde hun vriendschap doen, en dat kan ik immers niet, als ik niet weet waar zij wonen. Hoort gij wat ik zeg?"

Misschien zou Kit een antwoord hebben gegeven, dat den oploopenden vrager niet aangenaam zou geweest zijn, indien de jongen van de werf, die overal rondliep, om te zoeken

of er niets vergeten was, niet had geroepen: "Daar is een vogeltje; wat moet daarmede gedaan worden?"

"Draai het den nek om," antwoordde Quilp.

"O neen! doe dat niet!" zeide Kit, vooruitkomende. "Geef het aan mij."

"Wel, dat geloof ik!" zeide de andere jongen. "Kom, laat de kooi los! Hij heeft immers gezegd, dat ik het den nek mocht omdraaien? Laat los!"

"Geef het hier!" snauwde Quilp. "Vecht er om, rekels! of ik draai het zelf den nek om."

Zonder naar eene herhaling van dit bevel te wachten, vielen de jongens elkander terstond op het lijf, terwijl Quilp, met de kooi in zijne hand, vol opgetogenheid met zijn mes over den grond schrapte, en de jongens aanzette om vinniger te vechten. Zij waren in krachten ten naastenbij aan elkander gelijk, en rolden te zamen over den vloer, onder het wisselen van klappen en stompen, die lang geen kinderspel waren, totdat Kit eindelijk zijn vijand een goed aankomenden stoot op de borst gaf, zich losmaakte, vlug opsprong, Quilp het kooitje uit de hand rukte, en met zijn buit heensnelde.

Hij stond niet stil voordat hij te huis was, waar zijn bebloed gezicht een grooten schrik verwekte, en zijn oudste broertje vreeselijk aan het huilen maakte.

"Lieve hemel, Kit!" riep vrouw Nubbles uit, "wat is er gebeurd? wat hebt gij gedaan?"

"Het is niets, moeder!" antwoordde haar zoon, terwijl hij met een handdoek zijn gezicht afveegde. "Ik ben niet bezeerd; wees maar niet bang. Ik heb om een vogeltje gevochten en het gewonnen; dat is alles. Houd u toch stil, Jacob! Heb ik ooit zoo'n schreeuwleelijk gezien?"

"Hebt gij om een vogeltje gevochten?" riep zijne moeder uit.

"Ja! hier is het," antwoordde Kit. "Het is Nelly's vogeltje; en zij wilden het den nek omdraaien, terwijl ik er bij was; — neen! dat ging zoo gemakkelijk niet. Ha, ha, ha!"

Dat Kit, met zijn gezwollen en gekneusd gezicht, zoo hartelijk lachte, maakte zijne moeder en zijn broertje insgelijks aan het lachen; en toen deze bui over was, liet Kit het vogeltje — een onnoozel vinkje — als eene groote rariteit kijken, en maakte vervolgens eene stellage van een stoel en eene tafel, om een ouden spijker, die in den muur zat, er uit te halen.

"Wacht eens!" zeide Kit. "Ik zal het beestje bij het venster hangen; daar is het lichter en vroolijker, en daar kan hij ook een stukje van de lucht zien. Hij is een baas in het zingen; dat kan ik u zeggen."

De stellage werd derhalve verplaatst, en nadat Kit met den pook den spijker had ingeslagen, hing hij met een zeer genoeglijk gezicht het kooitje op, terwijl zijne moeder er naar keek, of het wel recht hing.

"En nu zal ik eens uitgaan, moeder!" zeide de knaap, "om te zien of ik ook ergens iemand kan vinden, die mij een paard wil laten vasthouden. Dan kan ik wat zaad koopen, en misschien nog wat lekkers voor u."

XIV.

DE NOTARIS EN ZIJN KLERK.

Kit had niet veel moeite om zich zelven te overreden dat het oude huis in zijn weg lag, want zijn weg was overal heen, en hij ging het derhalve voorbij, meer alsof dit eene onaangename noodzakelijkheid was, dan wel iets dat in zijne vrije keus stond. Het is niets ongewoons, dat menschen, wier opvoeding veel meer gekost heeft dan die van Christoffel Nubbles, zelfs in zaken van minder onberispelijken aard, hun vermaak tot eene deugd maken, en zich zelven prijzen voor de zelfverloochening, waarmede zij hun eigen zin doen.

Kit behoefde thans niet voorzichtig rond te sluipen; want het huis zag er zoo eenzaam en verlaten uit, alsof het dat reeds maanden lang was geweest. De vensterluiken beneden waren gesloten, terwijl de bovenvensters half open waren blijven staan; en er hing een slot voor de deur. In het venster, dat hij zoo dikwijls had bewaakt, waren eenige ruiten gebroken, en die kamer zag er nog eenzamer en naargeestiger uit dan de anderen. Een troep kinderen had de stoep in beslag genomen: eenigen hielden de klopper in beweging, en luisterden, met vermaak en angst te gelijk, naar den hollen weergalm in het ledige huis; terwijl anderen bij beurten door het sleutelgat keken, en elkander half ernstig, half schertsend vertelden, dat zij het spook zagen, hetwelk de duisternis van een uur, bij het geheimzinnige gevoegd dat der vroegere bewoners eigen was geweest, nu reeds had opgeroepen. In het midden der woelige drukte van de straat stond het huis afgezonderd en eenzaam; en Kit, die zich herinnerde hoe vroolijk het vuur daar op winteravonden placht te branden, en welk een opgeruimden lach dan door de kleine kamer klonk, keerde zich treurig om.

Als wij den armen Kit recht willen doen, moeten wij aanmerken, dat hij in geenen deele sentimenteel was, en misschien dat woord nog nooit in zijn leven had gehoord. Hij had slechts een gevoelig en dankbaar hart, en niets dat beschaafd of fatsoenlijk kon heeten; bijgevolg ging hij dan ook niet vol zielesmart naar huis, om zijne broertjes te slaan of zijne moeder te

kwellen (want als sentimenteele menschen uit hun humeur zijn, willen zij alle anderen insgelijks ongelukkig hebben;) maar hij ging een zeer gemeen middel beproeven, om hun een genoeglijken avond te bezorgen.

De heeren, die hij te paard zag voorbijrijden, waren niet te tellen; maar slechts zeer weinigen schenen lust te hebben om af te stappen. Kit kuierde verscheidene straten door, talmde nu eene poos, als hij zag, dat een ruiter zijn paard inhield en om zich heen keek, en liep dan zoo hard hij kon eene zijstraat in, als hij in de verte een heer te paard ontdekte, die zoo langzaam reed, dat hij voor elke deur scheen te willen afstappen; maar zij reden allen door. "Ik zou wel eens willen weten," dacht de jongen, "als een van die heeren wist, dat onze broodkast ledig is, of hij dan niet opzettelijk eens zou afstappen, om mij eene kleinigheid te laten verdienen."

Vermoeid van het gaan, en verdrietig over zijne teleurstelling, had hij zich op eene stoep neergezet, toen er juist eene sjees op vier wielen kwam aanrijden, getrokken door een hit, die door een dik, oud heertje, met een zeer rond en genoeglijk gezicht, werd gemend. Naast dit oude heertje zat eene oude dame, die er even welgevoed en genoeglijk uitzag. De sjees, of liever het wagentje, reed op een zeer ongelijken draf, daar de hit gewoon was hierin zijn eigen zin te volgen. Als de oude heer zijn ongenoegen toonde door aan de teugels te rukken, antwoordde de hit door zijn kop te schudden; het was, naar het scheen, eene stilzwijgende afspraak tusschen hen beiden, dat de hit wel de straat moest inslaan, waarin de oude heer juist wezen wilde, maar dat zijn meester hem verder volle vrijheid moest laten om te loopen hoe en waar hij wilde.

Toen dit wagentje voorbijreed, zag Kit den ouden heer zoo strak aan, dat deze hem insgelijks aanzag, waarop Kit zijn hoed afnam en opstond, en de oude heer zijn hit een teeken gaf om te blijven stilstaan, hetgeen deze voor ditmaal zonder tegensporrelen deed.

"Neem het mij niet kwalijk, mijnheer!" zeide Kit. "Het spijt mij, dat gij daarvoor ophoudt, mijnheer! Ik wilde maar vragen, of gij ook iemand noodig hadt om op uw paard te passen."

"Ik moet in de andere straat wezen," antwoordde de oude heer. "Als gij ons naloopt, wil ik u wel een fooitje laten verdienen."

Daarop reed het wagentje verder — Kit, gelijk men wel denken kan, liep het achterna — tot voor eene deur, waarop eene koperen plaat was gehecht, met de woorden "Witherden, Notaris." Hier stapte de oude heer af, hielp de oude dame uit het rijtuig, en haalde toen van onder de bank een ontzettend grooten bloemruiker. Met dezen ruiker in de hand stapte de oude dame zeer statig het huis in; en de oude heer, die een paardenvoet had, volgde haar op de hielen.

Men kon gemakkelijk hooren, dat zij naar de zijkamer gingen, die eene soort van kantoor scheen te zijn, en daar de vensters om de warmte waren opengezet, kon men ook, door de zonneblinden heen, alles verstaan wat er binnen gezegd werd.

Eerst scheen men elkander te groeten en den ruiker te presenteeren, daar men het gescharrel van eenige voeten hoorde, en terstond daarop eene stem, naar de luisteraar meende die van den notaris Witherden, riep: "o hoe mooi!" en vervolgens een neus, waarschijnlijk het eigendom van denzelfden heer, den reuk met bijzonder welgevallen en kracht opsnoof.

"Ik heb hem ter eere van deze gelegenheid medegebracht, mijnheer," zeide de oude dame.

"Eene gelegenheid, mevrouw, die ik mij tot eer reken," antwoordde de notaris Witherden. "Reeds menig jong heer is bij mij als articled clerk op het kantoor geweest, mevrouw, menigeen. Sommigen van hen zijn nu schatrijk en denken niet meer om hun ouden vriend, mevrouw, maar anderen komen mij nog dikwijls opzoeken en zeggen dan wel: "mijnheer Witherden, eenige van de pleizierigste uren uit mijn leven heb ik hier in dit kantoor en op dien stoel, doorgebracht," maar nooit is er een onder dat getal geweest, mevrouw, hoeveel ik ook van sommigen heb gehouden, van wien ik mij zooveel groots voorspelde als van uw eenigen zoon."

"O," zeide de oude dame, "ik kan u niet zeggen hoe gelukkig het ons maakt, dat gij dat zegt."

"Ik zeg u wat ik denk," liet de notaris hierop volgen, "als een eerlijk man, die, gelijk de dichter opmerkt, het edelste werk van God is. Ik stem dat dien dichter volkomen toe, mevrouw. De reusachtige Alpen aan den eenen kant en het kolibrietje aan den anderen zijn als meesterstukken der schepping niet te vergelijken bij een eerlijk man — of vrouw — of vrouw."

"Alles wat mijnheer Witherden van mij kan zeggen," merkte eene zeer zachte en bedeesde stem aan, "kan ik ook met interest van hem zeggen."

"Het is ook eene gelukkige omstandigheid, eene bijzonder gelukkige omstandigheid," hervatte de notaris, "dat dit juist op zijn acht en twintigsten verjaardag plaats heeft, en ik kan met oprechtheid zeggen dat ik mij daarin verheug. Ik vertrouw, beste mijnheer Garland, dat wij elkander bij deze heilbelovende gelegenheid wederkeerig mogen feliciteeren."

De oude heer antwoordde dat hij zich daarvan insgelijks verzekerd hield. Daarop scheen men elkander nog eens de hand te geven, en toen dit gedaan was, zeide de oude heer,

dat hoewel hij het zelf zeide, die het eigenlijk niet zeggen moest, hij toch geloofde dat geen zoon ooit een grooter troost voor zijne ouders was geweest dan Abel Garland voor de zijnen was.

"Dat zijne moeder en ik zoo laat trouwden, mijnheer, nadat wij vele jaren hadden gewacht tot wij rijk genoeg waren, — dat wij dus trouwden toen wij lang niet jong meer waren, en toen met één kind gezegend werden, dat altijd gehoorzaam is geweest en ons altijd heeft liefgehad — dat is voor ons beiden eene bron van groot geluk, mijnheer."

"Dat moet het wel zijn, daar twijfel ik niet aan," zeide de notaris met zekere aandoening in zijne stem. "Als ik aan zoo iets denk, moet ik het lot beklagen dat mij ongetrouwd heeft doen blijven. Er was eens eene jonge juffer, mijnheer, de dochter van een commissionair van den eersten rang — maar dit is eene zwakheid. Chuckster, geef het contract van mijnheer Abel eens hier."

"Gij begrijpt wel, mijnheer Witherden," zeide de oude dame nu, "dat Abel niet is groot gebracht gelijk de meeste jonge lieden tegenwoordig zijn. Hij heeft altijd genoegen in ons gezelschap gehad en is altijd bij ons gebleven. Hij is nooit een dag van ons afgeweest; is hij wel, lieve man?"

"Nooit, melieve," antwoordde de oude heer, "behalve dat hij eens met mijnheer Tomkinley, die ondermeester op zijne school was geweest, op een zaterdag naar Margate is geweest en tot maandag uitgebleven. Maar gij weet ook nog wel dat hij er toen heel ziek van werd; toen had hij al heel erg uitgespat."

"Hij was er niet aan gewoon," zeide de oude dame, "en kon het daarom niet verdragen. Behalve dat was hij niet op zijn gemak omdat hij daar zonder ons was, en niemand had om mee te praten of zich te vermaken."

"Ja, dat was het," zeide dezelfde zachte en bedeesde stem, die nog eens gesproken had. "Ik was geheel van de wijs, moeder, zoo eenzaam en verlaten, en als ik er aan dacht dat de zee tusschen ons was! — O ik zal nooit vergeten wat ik voelde, toen ik er voor het eerst aan dacht, dat de zee tusschen ons was."

"Zeer natuurlijk in zulke omstandigheden," merkte de notaris aan. "Mijnheer Abel's gevoel strekt zijn karakter tot eer, en uw karakter, mevrouw, en zijn vader's karakter, en de menschheid in het algemeen. Ik zie hetzelfde karakter in al zijne stille en geregelde manieren. — Ik zal nu, als gij er op letten wilt, mijn naam schrijven onder het contract, dat mijnheer Chuckster als getuige zal teekenen; en mijn vinger zettende op dezen ouwel met uitgetanden rand, ben ik verplicht met eene duidelijk hoorbare stem te zeggen — schrik niet, mevrouw, het is maar een wettig formulier — dat ik dit uitvaardig als mijn act and deed. Mijnheer Abel zal zijn naam bij den anderen ouwel schrijven, dezelfde cabalistische woorden uitspreken, en de zaak is afgeloopen. Ha, ha, ha! gij ziet nu, hoe gemakkelijk zulke dingen gedaan worden."

Er volgde eene korte stilte, terwijl Abel, naar het scheen, de voorgeschrevene plechtigheid vervulde, en toen weder een handgeven en gescharrel van voeten, en kort daarop een klinken met glazen onder groote spraakzaamheid van alle kanten. Ongeveer een kwartier later kwam Chuckster (met eene pen achter zijn oor en eene door de geledigde glazen verhoogde kleur) naar buiten, riep Kit, wien hij met schertsende vriendelijkheid den naam van "kleinen slungel" gaf, en berichtte hem dat de menschen heengingen.

Het duurde niet lang of de heer Witherden een zwaarlijvig en deftig man, kwam met de oude dame naar buiten, gevolgd door de heeren Garland, vader en zoon. De jonge heer Abel, die een vrij zonderling voorkomen had, scheen bijna even oud te zijn als zijn vader, op wien hij sprekend geleek, en had insgelijks een paardenvoet. Het eenige verschil in hun uitzicht was, dat de genoeglijke rondheid van het gezicht van den ouden man, in dat van zijn zoon door eene schroomvallige bedeesdheid werd vervangen.

Toen de oude lieden gezeten waren, klom Abel op een achterbankje, dat voor hem scheen gemaakt te zijn; en vervolgens stak de oude heer zijne hand in den zak, om naar een halven shilling voor Kit te zoeken. Toevallig had hij er geen, en kon niemand hem er aan helpen. Een geheele shilling was, naar zijne gedachten, wel te veel, maar hij zag zich nu genoodzaakt dien te geven, als hij zich niet langer wilde ophouden.

"Daar, jongen!" zeide hij schertsend. "Maandag kom ik op denzelfden tijd hier terug. Maak dat gij dan bij de hand zijt, om de andere helft te verdienen."

"Dankje, mijnheer!" zeide Kit. "Ik zal zorgen, dat ik hier ben."

Hij zeide dit in vollen ernst; en toch begon iedereen er hartelijk om te lachen, vooral Chuckster, die de grap alleraardigst scheen te vinden. Kit had zijn gezegde willen rechtvaardigen; maar daar het wagentje terstond wegreed, kon hij niet anders doen, dan insgelijks heen te gaan. Nadat hij voor zijn shilling het een en ander had gekocht, hetwelk hij dacht dat thuis te pas zou komen, waarbij het zaad voor het vogeltje niet vergeten werd, liep hij zoo hard hij kon naar zijne moeder, zoo opgetogen over zijn fortuintje, dat hij meer dan half verwachtte, dat Nelly en de oude man hem reeds zouden zijn voorgekomen.

XV.

DE BOERENFAMILIE.

Toen Nelly met haar grootvader, op den ochtend van hun vertrek, nog door de stille straten der stad wandelde, beefde zij dikwijls, half van blijdschap, half van schrik, als zij in de verte iemand meende te zien, die naar den eerlijken Kit geleek; en hoe gaarne zij hem ook de hand had willen geven en voor zijn welgemeend aanbod dankzeggen, verheugde zij zich telkens, dat zij zich vergist en een vreemdeling voor hem aangezien had; want al had zij niet gevreesd voor den indruk, dien zulk eene ontmoeting op haar reisgenoot kon maken, gevoelde zij, dat het voor haar hart te veel zou zijn, als zij nu nog dien getrouwen vriend had moeten vaarwel zeggen. Het afscheid van voorwerpen, die voor hare liefde en smart ongevoelig waren, had haar reeds genoeg gekost.

Wat zou de reden zijn, dat het afscheidnemen zoo moeielijk valt? Des avonds voor eene verre reis, die misschien jaren lang duren zal, ziet men vrienden, die teeder aan elkander gehecht zijn, elkander met den gewonen groet, den gewonen handdruk verlaten, en hoort men hen zeggen, dat zij elkander morgen nog even hopen te zien, terwijl zij beiden weten, dat dit slechts eene uitvlucht is, om het enkele woord vaarwel niet uit te spreken. En aan den anderen kant, hoe gaarne zeggen wij een stervenden vriend vaarwel! Hoe hard en bitter valt het ons, als er iemand, die ons dierbaar was, in het graf is nedergedaald, zonder dat wij uitdrukkelijk afscheid van hem hebben genomen!



OM ZICH IN GEEN OPZICHT DE LOEF TE LATEN AFSTEKEN, GING OOK QUILP MET IJVER AAN HET WERK. (blz. 45).

Het was een vroolijke, liefelijke morgenstond; en de twee pelgrims stapten hand in hand stilzwijgend maar opgeruimd voort. Er was echter iets naargeestigs in het voorkomen dier lange eenzame straten, die evenals lichamen zonder ziel, hare gewone uitdrukking geheel verloren hadden, en in hare doodsche rust allen op elkander geleken. Alles was zoo stil, dat de weinige menschen, die zij ontmoetten, evenmin bij het tooneel schenen te passen, als de lantarens,

die hier en daar nog brandden, bij den vollen zonneschijn.

Voordat zij echter nog ver waren doorgedrongen in dien doolhof van menschelijke woningen, welke tusschen hen en het vrije veld lag, begon deze stilte voor gewoel en gedruis te wijken. Eerst werd zij afgebroken door een enkel rijtuig, dat nu en dan voorbijreed; vervolgens kwamen er meer, en eindelijk zeer velen. Eerst was het iets bijzonders een winkel open te zien, maar later werd het eene zeldzaamheid er een te vinden, die nog gesloten was. Toen zag men rook uit de schoorsteenen opstijgen, vensters opschuiven, deuren openen, en dienstmeiden met hare emmers en bezems te voorschijn komen.

Daarna kwamen zij in eene andere wijk der stad, de zetel van handel en nijverheid, waar alles reeds in drukke beweging was. Hier zag de oude man schuw en verlegen om zich heen; want dit waren juist de tooneelen, die hij wilde ontvluchten. Hij drukte zijn vinger op zijne lippen, en trok zijne kleindochter door achterstraten en stegen met zich voort, telkens achter zich omziende en mompelende, dat in die groote straten ongeluk en zelfmoord op de loer lagen, en hen zouden vervolgen en achterhalen, als zij niet snel de vlucht namen.

Toen kwamen zij in eene armoedige, dicht bevolkte buurt, met ellendige huizen, die bij gedeelten werden verhuurd. In sommige straten schenen menschen te wonen, die van beteren stand tot behoeften waren vervallen, en hun best deden om hun fatsoen nog staande te houden; maar de armoede, die nog worstelde, zag er nauwelijks minder akelig uit, dan die, welke reeds lang van zulk eene poging had afgezien.

Dit was eene uitgestrekte ruimte — want de armoedige nasleep van het leger des rijkdoms slaat mijlen ver in het rond zijne tenten op — maar zij had overal hetzelfde voorkomen. Vochtige, morsige huizen, waarvan velen ledig stonden, velen nog niet volbouwd en toch reeds in verval waren, — slecht gevoede en gekleede kinderen, die in het stof der straat door elkander woelden, — havelooze moeders, die scheldend en kijvend heen en weder liepen, — vaders, die moedeloos naar den arbeid gingen, welke hun d a g e l ij k s c h b r o o d, en niets meer, opleverde, — mangelvrouwen, waschvrouwen, schoenlappers en kleermakers, die in kelders, voorkamertjes en zoldertjes hunne beroepen uitoefenden, — steenkooperijen met tuintjes, omheind met latten, die van oude duigen waren gemaakt, en hier en daar een met gras en netelen begroeide mesthoop — dit waren de voorwerpen, welke deze streek van de andere gedeelten der stad onderscheidden.

Eindelijk geraakten deze huizen al verder en verder van elkander verwijderd, zoodat zij op het laatst geene straat meer vormden. Nu zag men tuintjes met bouwvallige, van oude planken opgeslagen koepels, die verderop vervangen werden door nette buitentjes, met bloemperken er voor, afgedeeld door paadjes, veel te smal om er een voet op te zetten. Toen kwamen herbergen en uitspanningen, theetuinen en kolfbanen aan de beurt, en vervolgens fraaie landhuizen, vrij ver van elkander, met kleine parken, sommigen zelfs met eene portierswoning bij den ingang; daarna een tolhek, en daarachter velden en boomen; ten laatste een heuvel, waarop de reiziger kon blijven stilstaan, zich omkeeren, en, een blik werpende op de tegenwoordige grenzen der reusachtige stad, zich geluk wenschen, dat hij eindelijk buiten L o n d e n was.

Op deze plek, met het uitzicht op de stad en een verrukkelijk landschap, zetten de oude man en zijne geleidster zich neder, om eene poos te rusten. Nelly had uit voorzorg eenige sneden brood en vleesch medegenomen, en hier gebruikten zij derhalve hun sober ontbijt.

De frischheid van den morgenstond, het gezang der vogelen, het heldere groen van het welige gras, de donkerder kleur van het geboomte, de bonte afwisseling der wilde bloemen, en de welriekende geuren, die de lucht vervulden, verkwikten de harten der twee wandelaars. Het meisje had dien morgen reeds haar eenvoudig gebed gedaan, en wel met nog meer ernst en aandacht dan nog ooit in haar leven; maar thans kwam het haar onwillekeurig nogmaals op de lippen. De oude man nam zijn hoed af en zeide amen, hoewel hij de woorden niet had verstaan.

Thuis had Nelly eens een oud exemplaar van Bunyan's Christens Reize met grove prenten gevonden, waarin zij geheele avonden had gelezen, zich verwonderende of dat alles waar gebeurd was, en waar toch die landen zouden liggen, die zulke zonderlinge namen hadden. Nu kwam haar eene plaats uit dit boek in de gedachten.

"Grootvader!" zeide zij: "het is hier veel mooier dan het daar op de prent is; maar anders dunkt mij, dat wij beide nu veel van Christen hebben, en, evenals hij, al onze zorgen en bezwaren op dit gras hebben neergelegd, om ze nooit weder op te nemen."

"Neen, nooit weder — wij keeren nooit weder terug," antwoordde de oude man, terwijl hij zijne hand naar de stad uitstrekte. "Wij zijn nu vrij, Nelly, en men zal ons nooit weder daarheen lokken."

"Zijt gij moede?" vroeg het meisje. "Zijt gij niet te zwak om zoo ver te gaan?"

"Neen," was het antwoord. "Nu wij maar eens weg zijn, ben ik sterk. Laat ons verder gaan, Nelly! Wij moeten nog verder, veel verder wezen. Wij zijn nog te dichtbij, om hier te blijven rusten. Kom!"

Er stroomde een beekje door het veld, waarin het meisje, voordat zij zich weder op weg begaven, hare handen en haar gezicht wiesch, en hare voeten verfrischte. Zij bewoog haar grootvader om hetzelfde te doen, en liet hem zich daartoe op het gras aan den waterkant nederzetten. "Ik kan tegenwoordig mij zelven niet helpen," zeide de oude man, toen Nelly hem hare hulp verleende. "Eens kon ik het wel; maar dat is voorbij. Gij moet mij niet verlaten, Nelly! Zeg, zult gij mij niet verlaten? Ik heb u waarlijk altijd liefgehad. Als ik u ook moet verliezen, moet ik sterven."

Hij legde zijn hoofd op haar schouder en schreide bitter. Slechts weinige dagen geleden had het meisje zulke woorden niet kunnen hooren, zonder insgelijks in tranen uit te barsten, maar nu troostte zij hem zacht en vriendelijk, glimlachte over den inval, dat zij hem ooit zou kunnen verlaten, en schertste vroolijk over die grap. De oude man liet zich spoedig tot bedaren brengen, en nadat hij eene poos, evenals een klein kind, bij zich zelven had gezongen, viel hij in slaap.

Toen hij ontwaakte was hij verfrischt, en nu gingen zij verder. Hun weg liep thans tusschen weiden en korenlanden; want zij waren nu in het open veld, en de huizen, die zij ontmoetten, stonden dikwijls mijlen ver van elkander. Nu en dan kwamen zij aan een hoopje armoedige hutten, sommigen met een stoel of eene plank dwars voor de deur, om de kleine kinderen binnen te houden, anderen dicht gesloten, daar al de bewoners op het veld aan het werk waren. Dikwijls was zulk een hoopje hutten het begin van een dorp, en dan kwam een eind verder de schuur van den wagenmaker of het fornuis van den smid; daarop eene landhoeve, waarbij eenige koeien lagen te slapen, terwijl de paarden over den lagen muur keken, en ijlings wegholden, wanneer zij op den weg aangespannen paarden zagen aankomen, alsof zij wilden laten zien, dat zij vrij waren. Daarbij zwierven ook nog eenige varkens in het rond, die, naar voedsel zoekende, overal den grond omwoelden, vette duiven, die over daken trippelden, en eenden en ganzen, die de vijvers en plassen verlevendigden. Voorbij zulk eene boerenwoning zag men dan de kleine herberg, en verderop de woningen van den winkelier, den notaris en den predikant. Nog verder zag men de kerk boven eene groep boomen uitsteken; dan volgden weder eenige hutten, daarop een eindweegs groene heggen en tuinen, en eindelijk weder het open veld.

Zij stapten den geheelen dag door, en sliepen dien nacht in een huisje, waarin reizigers nachtverblijf konden krijgen. Den volgenden morgen waren zij weder vroeg op de been; en hoewel zij eerst nog moede en stijf waren, herstelden zij zich spoedig, en gingen daarop met vlugge schreden verder voort. Dikwijls bleven zij rusten, maar slechts voor een oogenblik, en stapten dan weder voort, zonder bijna iets te gebruiken. Het was bijna vijf uur in den namiddag, toen zij wederom een hoopje arbeidershutten naderden, en het meisje nieuwsgierig naar binnen keek, in twijfel waar zij zou vragen, of zij daar een oogenblik mocht uitrusten en eene teug melk kon bekomen.

Het was niet gemakkelijk een besluit te nemen; want zij was bloode en bevreesd voor eene weigering. Hier was een huilend kind, en daar eene kijvende vrouw. Hier schenen de menschen te arm, en daar te veel in getal. Eindelijk bleef zij staan voor een huisje, waar de familie om de tafel zat — vooral dewijl zij daar een oud man in een leuningstoel bij den haard zag zitten, en dacht, dat die man ook een grootvader moest wezen, en wel medelijden met haar grootvader zou hebben. De andere personen waren een boer en zijne vrouw, en drie frissche, gezonde kinderen.

Nauwelijks had Nelly gezegd wat zij verlangde, of de oudste jongen liep naar buiten, om melk te halen, terwijl de tweede twee bankjes naar de deur sleepte, en het derde kind zich achter den rok zijner moeder verschool, en de vreemdelingen nieuwsgierig begluurde.

"God zegene u, meester!" zeide de oude boer, met eene zwakke piepende stem. "Zijt gij ver gekomen?"

"Ja heel ver," antwoordde Nelly, toen haar grootvader haar vragend aanzag.

"Van Londen?" vroeg de grijsaard.

"Ja," antwoordde het meisje.

"O!" zeide de oude boer, hij was ook dikwijls te Londen geweest, toen hij nog met de kar uitging — maar de laatste maal was nu al twee en dertig jaren geleden, en hij had gehoord, dat de stad geheel veranderd was. Het kon wel wezen. Hij was ook geheel veranderd. Twee en dertig jaren maakten een langen tijd, en vier en tachtig een hoogen ouderdom, hoewel hij wel menschen had gekend, die niet eens zoo gezond en sterk waren als hij, en toch bij de honderd jaren waren geworden.

"Ga in den leuningstoel zitten, meester!" zeide hij, met zijn stok op den steenen vloer stampende en zijn best doende om daarbij te toonen hoe krachtig hij nog was, "want gij zijt ook een oud man, al zijt gij bij mij maar een jongen. Als hij had blijven leven, zou ik een zoon gehad hebben, omtrent zoo oud als gij; maar hij nam dienst als soldaat, en hij kwam wel weer thuis, maar met één been. De arme jongen zeide altijd, dat hij bij den zonnewijzer zou begraven worden, waarop hij klouterde, toen hij nog een kind was, en dat is ook zoo uitgekomen; ik zou u zelf de plek kunnen laten zien."

Daarop schudde hij zijn hoofd, en zeide, terwijl hij zijne dochter met vochtige oogen aanzag, dat hij er niet verder over spreken zou. Hij had niemand verdriet willen doen, en als hij door zijn spreken iemand verdriet gedaan had, vroeg hij om verschooning.

Nu kwam de melk, en Nelly zocht de beste stukken uit haar mandje voor haar grootvader, waarop zij smakelijk gingen eten. Het huisraad van het vertrek was natuurlijk zeer eenvoudig; eenige grove stoelen en eene tafel, een hoekbuffet met eenig aardewerk en een mooi pronktheeblad, aan de muren eenige prenten van bijbelsche historiën, eene klok en eenige helder geschuurde schotels en sauskommen, dat was alles. Maar alles was net en zindelijk, en het beviel Nelly hier bijzonder wel.

"Hoever zijn wij hier van eene stad of dorp?" vroeg zij den boer.

"Ruim een uur, meisje!" was het antwoord. "Maar gij gaat toch van avond niet verder?"

"Ja, ja, Nelly!" viel haar grootvader hierop in. "Verder, meisjelief! verder; al moesten wij tot middernacht loopen."

"Ik heb hier dichtbij eene goede schuur, meester!" zeide de man, "en wat verderop kan men in de Ploeg en de Egge blijven slapen. Neem het mij niet kwalijk, maar gij schijnt moede te wezen, en als gij niet noodzakelijk verder moet...."

"Ja, ja, wij moeten verder," zeide de oude man ongeduldig. "Verder, niet waar, lieve Nelly?"

"Ja," zeide het meisje, zich naar zijn ongeduldig verlangen schikkende; "wij kunnen hier niet blijven. Ik ben al gereed, grootvader!"

De boerin had echter uit den pijnlijken gang van het meisje opgemaakt, dat hare voeten doorgeloopen waren; en daar zij eene vrouw, en bovendien eene moeder was, wilde zij haar niet laten gaan, voordat zij de blaren met een huismiddeltje had verbonden, hetgeen zij, met hare van het werken vereelte handen, zoo zacht en liefderijk deed, dat het hart van het kind te vol werd, om iets anders te zeggen, dan een vurig "God zegene u!" en zij niet durfde omzien, voordat zij het huisje op eenigen afstand achter zich had gelaten. Toen zij eindelijk haar hoofd omkeerde, zag zij, dat het geheele gezin, zelfs de oude grootvader, was buitengekomen, om hen na te zien, en met de hand te wuiven; en zoo scheidden zij, aan de eene zijde niet zonder tranen.

Langzamer dan eerst stapten de reizigers nog omtrent eene mijl voort, toen zij een rijtuig achter zich hoorden, en,. toen zij zich omkeerden, eene ledige kar met vrij veel spoed zagen aankomen. Toen de voerman hen bereikt had, hield hij stil en vroeg: "Hebt gij daar ginds niet bij een boer wat gerust?"

"Ja," antwoordde Nelly.

"Zij hebben mij verzocht of ik eens naar u zou kijken," hervatte de voerman. "Ik moet denzelfden weg als gij. Gaat maar op mijne kar zitten."

Dit was inderdaad eene uitkomst; want zij waren nu zoo moede, dat zij nauwelijks meer voort konden. De hotsende kar scheen eene gemakkelijke reiskoets te wezen, en nooit hadden zij pleizieriger gereden. Nelly had zich nauwelijks op een hoop stroo nedergezet, of zij viel gerust in slaap.

Zij ontwaakte toen de kar stilhield. De voerman, die een bijweg moest inslaan, hielp haar vriendelijk uit den wagen, en wees haar naar eenige boomen op geringen afstand. Daar lag de stad, zeide hij, en zij moesten het pad maar volgen, dat over het kerkhof liep. Naar deze plek richtten de vermoeide reizigers derhalve hunne schreden.

XVI.

DE TROEP VAN SHORT.

De zon ging juist onder, toen zij het eenvoudige houten hek van het kerkhof bereikten. De kerk was oud en grijs; het klimop slingerde zich langs de muren en het dak, en overdekte ook, terwijl het de zerken scheen te vermijden, de eenvoudige grafheuvels, waaronder nederige dooden sliepen, wier graven alzoo met kransen werden versierd, die in hunne soort duurzamer waren dan anderen, welke diep in steen waren gebeiteld, en met ophef melding maakten van deugden, die vele jaren lang verborgen waren gebleven, en eindelijk slechts door de executeuren en treurende erfgenamen der overledenen waren ontdekt.

Het paard van den predikant, dat vrij op het kerkhof mocht grazen, zwierf tusschen de graven om; maar een magere ezel, die zich door dit voorbeeld had laten verlokken, zonder op die vrijheid recht te hebben, stond niet ver van daar in het schuthok, en staarde zijn gelukkigen buurman met hongerige oogen aan.

Nelly en haar grootvader verlieten het pad, om tusschen de graven door over het zachte gras te gaan. Toen zij achter de kerk waren gekomen, hoorden zij stemmen dichtbij, en kort daarop kregen zij de sprekers in het gezicht.

Het waren twee mannen, die zich op het gras hadden nedergezet, en zoo druk bezig waren met hetgeen zij deden, dat zij de nadering der vreemdelingen in het eerst niet bemerkten. Het was niet moeielijk te zien, dat zij reizende straat-komedianten — meesters van eene poppenkast — waren; want boven op een

grafsteen, achter hen, zat Punch [1] in eigen persoon, kenbaar aan zijn haakneus en zijne puntkin. Zijn gezicht vertoonde zijn gewonen glimlach, hoewel hij, geheel slap en zonder vorm, in eene zeer ongemakkelijke houding zat te balanceeren, en het overwicht van zijne groote muts hem ieder oogenblik met een zwaren val bedreigde.

Gedeeltelijk op den grond verspreid, gedeeltelijk in eene platte kist gesmeten, lagen de andere personen van het drama: de vrouw en het kind van den held, langhals, de dokter, de vreemde heer, die, daar hij geen Engelsch verstaat, nooit iets anders zegt dan het uitheemsche woord Shallabala, de lastige buurman, de dood en de duivel. De eigenaars schenen die plek te hebben uitgekozen om aan hunne tooneelbehoeften eenige noodzakelijke herstellingen te verrichten; want de een was bezig om met een eindje touw eene gebrokene galg aaneen te binden, terwijl de ander den lastigen buurman, die kaal geklopt was, eene nieuwe pruik op het hoofd spijkerde.

Toen de oude man en zijne geleidster dicht bij hen waren gekomen, keken zij nieuwsgierig op. De een, zeker de vertooner van het spel, was een klein mannetje, met een genoeglijk gezicht, dat onwillekeurig iets van het karakter van zijn held scheen overgenomen te hebben. De andere — wiens post het was het geld op te halen — had een tamelijk knorrig en wantrouwig voorkomen, misschien insgelijks ten gevolge zijner dagelijksche bezigheid.

De vroolijke bol was de eerste, die de vreemdelingen met een hoofdknik begroette, en toen hij zag waarheen de oude man zijne oogen richtte, aanmerkte, dat het misschien voor het eerst was, dat hij Punch zoo dichtbij zag. Punch, om dit terloops aan te merken, scheen met de punt zijner muts naar een zeer hoogdravend grafschrift te wijzen en daarover met al zijn hart te grinniken.

"Waarom komt gij dit hier doen?" vroeg de oude man, terwijl hij zich naast hen nederzette, en met kinderachtige blijdschap de poppen bekeek.

"Wel," antwoordde de kleine man, "wij moeten daar ginds in de herberg overnachten, en het zou geene zaak zijn de menschen daar te laten zien, hoe wij onzen troep oplappen."

"Waarom niet?" vroeg de oude man met bijzondere belangstelling.

"Wel, dan zou alle aardigheid er af zijn." was het antwoord. "Denkt gij, dat iemand iets om den Lord Kanselier zou geven, als hij hem eens in zijn nachtgoed en zonder pruik had gezien? Ik geloof van neen."

"Gij hebt gelijk," zeide de oude man, die het nu waagde eene der poppen aan te raken, maar zijne hand met een schellen lach terugtrok. "Gaat gij van avond spelen?"

"Dat zijn wij ten minste voornemens," was het antwoord, "en als ik mij niet vergis zit Tommy Codlin al te berekenen, wat wij er door verloren hebben, dat gij ons hier hebt getroffen. Wees maar getroost, Tommy!" vervolgde hij met een wenk, waarmede hij aanduidde, dat hij geene hooge gedachten koesterde van de financiën der reizigers; "het zal niet veel wezen."

"Dat kan mij niet schelen," antwoordde Tommy, terwijl hij Punch van den grafsteen rukte en in de kist smeet; "maar gij zijt al te los, Short! Als gij in mijne plaats waart, en buiten de kast stondt, waar gij het publiek kondt zien, zoudt gij de menschen beter kennen."

"Ja, dat is uw ongeluk geweest, dat gij dat vak hebt genomen," zeide Short. "Voorheen waart gij zulk een vroolijke klant, en nu vertrouwt gij geen mensch meer. Ik heb nooit iemand zoo zien veranderen."

"Dat komt er ook al niet op aan," hernam Codlin met het gezicht van een ontevreden philozoof. "Ik ben nu wijzer; en misschien heb ik er spijt van."

Daarop schommelde hij de poppen in de kist met zekere verachting door elkander, en haalde er eindelijk eene uit.

"Kijk hier!" zeide hij. "Daar zijn Judy's kleeren al weer aan stuk. Gij hebt zeker geen naald en draad bij u?"

Short schudde treurig zijn hoofd en krabde zich achter het oor, toen hij den ongelukkigen toestand van een der hoofdpersonen gewaar werd. Terwijl zij zoo in verlegenheid waren, zeide Nelly bedeesd: "Ik heb eene naald in mijn mandje, en garen ook. Wilt gij mij laten probeeren of ik het kan dichtnaaien? Ik denk, dat het wel gaan zal."

Zelfs Codlin had niets tegen dit voorstel in te brengen, en Nelly begon derhalve terstond hare taak, die zij uitmuntend voltooide.

Terwijl zij hiermede bezig was, beschouwde Short haar met eene belangstelling, die niet scheen te verminderen, toen hij een blik wierp op haar hulpbehoevenden reisgenoot. Toen zij haar werk gedaan had, bedankte hij haar, en vroeg waar zij heen gingen.

"N — niet verder van avond, geloof ik," terwijl zij haar grootvader vragend aanzag.

"Als gij naar eene slaapplaats zoekt," hervatte Short, "zou ik u raden om met ons mede te gaan. Daar — dat lage, witte huis; daar is het goedkoop."

De oude man zou, ondanks zijne vermoeienis den geheelen nacht op het kerkhof zijn gebleven, indien zijne nieuwe bekenden daar ook gebleven waren. Maar nu gaf hij vroolijk zijne toestemming om naar de herberg te gaan, en

[1] Punch is de Engelsche Janklaassen.

bleef onderweg dicht bij de kist met poppen, die Short aan een riem over zijn schouder droeg. Nelly hield haar grootvader bij de hand en Codlin kwam dralend achteraan, onder het voortstappen naar den kerktoren en de boomen opkijkende, gelijk hij in eene stad gewoon was naar de bovenvensters op te zien, als hij naar eene gunstige plaats zocht om eene voorstelling te geven.

De herberg werd gehouden door een dikken ouden waard en zijne vrouw, die geene zwarigheid maakten om hunne nieuwe gasten te ontvangen, maar integendeel zeer met Nelly schenen ingenomen te zijn. In de keuken was geen ander gezelschap dan de twee poppekastlieden, en het meisje was zeer blijde, dat zij zoo goed te recht gekomen waren. De waardin stond er verbaasd over, dat zij te voet van Londen waren gekomen, en scheen zeer nieuwsgierig om te weten waar zij verder heen wilden. Nelly had echter niet veel moeite om hare vragen te ontwijken; want toen de oude vrouw zag, dat hare nieuwsgierigheid het kind hinderde, vroeg zij niet verder.

“Die twee heeren hebben over een uur eten besteld,” zeide zij, terwijl zij Nelly naar het voorhuis medenam, “en gij zult best doen maar met hen mede te eten. Intusschen zal ik u iets laten proeven, dat u goed zal doen; want gij moet wel doodmoede wezen. Laat den ouden man nu maar zitten; als gij gedronken hebt, krijgt hij ook wat.”

Daar echter niets het meisje kon bewegen om iets te proeven, zonder dat haar grootvader vooraf zijn deel had gehad, was de oude vrouw genoodzaakt om hem eerst te helpen. Na het gebruiken dezer verversching begaven allen zich naar den ledigen stal, waar de poppenkast stond, en waar, bij het licht van eenige kaarsen, op een hoepel, die aan den zolder hing, gestoken, het spel terstond vertoond zou worden.

Nadat Codlin, de menschenhater, zich op de pansfluit buiten adem had geblazen, plaatste hij zich naast de kast, stak zijne handen in zijne zakken, en hield zich gereed om op al de vragen en aanmerkingen van Punch te antwoorden, en, zoo goed het gaan wilde, den schijn aan te nemen, alsof hij de boezemvriend van dien held was, en vast geloofde, dat deze in dien geruiten tempel als een heer leefde, en altijd even slim en komiek was, als de aanschouwers hem nu zagen. Hij deed dit alles met het voorkomen van iemand, die besloten heeft zich manmoedig in een onverdragelijk lot te schikken, en liet onder zijne snedigste antwoorden zijne oogen langzaam rondgaan, om te zien hoe die grappen door het gezelschap, en vooral door den waard en de waardin, werden opgenomen, hetgeen een zeer belangrijken invloed op het aanstaande avondmaal zou kunnen hebben.

Hij behoefde zich echter in dit opzicht niet ongerust te maken; want de vertooning werd uitbundig toegejuicht, en de mildheid, waarmede vrijwillige giften werden geofferd, was een nog beter bewijs, dat iedereen voldaan was. Niemand lachte smakelijker dan de oude man. Nelly hoorde men niet; want het arme kind was in slaap gevallen, en sliep zoo vast, dat het aanstooten van haar grootvader, die haar in zijn vermaak wilde laten deelen, haar niet deed ontwaken.

Het avondmaal was zeer goed; maar zij was te zeer vermoeid om te eten, en wilde toch den ouden man niet verlaten voordat zij hem in zijn bed een kus had gegeven. Hij, gelukkig onvatbaar voor alle zorg en kommer, zat opgetogen te luisteren naar al wat zijne nieuwe vrienden zeiden; en niet voor dat deze zich geeuwende naar hunne kamer hadden begeven, ging hij met Nelly naar boven. Zij vonden daar eene vliering, in tweeën afgeschoten, maar waren zeer wel met die slaapplaats tevreden, daar zij geen nachtverblijf, dat half zoo goed was, hadden durven verwachten. Toen de oude man zich had nedergelegd, werd hij onrustig, en wilde dat Nelly bij hem zou komen zitten, gelijk zij zoovele nachten had gedaan. Zij ging naar zijn bed, en bleef daarbij zitten totdat hij was ingesluimerd. In haar kamertje was een venster, weinig meer dan eene reet in den muur, en toen zij haar grootvader verlaten had, zette zij dit open, bevreemd over de stilte daarbuiten. Het gezicht der oude kerk en der graven daar om heen, nu door de maan beschenen, en der donkere boomen, die met elkander schenen te fluisteren, stemde haar tot zwaarmoedig gepeins. Zij sloot het venster weder, en op het bed gezeten dacht zij na over hunne vooruitzichten. Zij had wel eenig geld bij zich, maar het was zeer weinig, en als dat op was, moesten zij gaan bedelen. Er was een goudstuk onder, en er kon een oogenblik van dringenden nood komen, hetwelk deszelfs waarde voor hen honderdvoudig zou vergrooten. Het zou best wezen dit stuk geld te verbergen, en het niet voor den dag te halen, dan wanneer hun toestand wanhopig was, en hun geen ander redmiddel overbleef. Met dit voornemen naaide zij het in haar kleedje, begaf zich toen met meer gerustheid naar bed, en viel weldra in slaap.

XVII.

DE TROEP VAN GRINDER.

Toen het heldere daglicht Nelly deed ontwaken, zag zij eerst verbaasd en verschrikt om

zich heen, daar zij zich in eene vreemde kamer bevond; maar spoedig herinnerde zij zich wat er was voorgevallen en sprong vlug en vroolijk uit het bed. Het was nog vroeg, en daar haar grootvader nog sliep, ging zij naar buiten naar het kerkhof, en schudde met hare voetstappen de dauwdroppels van het hooge gras; want dikwijls ging zij door het hoogste gras, om niet op de graven te treden. Het verschafte haar een zonderling genoegen, zoo tusschen de woningen der dooden om te dwalen, en de grafschriften der brave menschen te lezen; — er lag daar een groot aantal brave menschen begraven. Het was zeer stil op deze plek, gelijk het op zulk eene plek wezen moest. Het eenige geluid was het gekras der kraaien, die in eenige oude boomen nestelden, en dat, nu harder, dan zachter, nu verder af, dan dichter bij, zonder ophouden aan den gang bleef.

Nu en dan naderde Nelly de kerk, en keek door de lage vensters naar binnen, waar zij de versletene boeken op de lessenaars zag liggen, terwijl het groene laken, waarmede de banken waren bekleed, groote gaten had, waardoor het bloote hout te voorschijn kwam. Verderop zag zij de eenvoudige doopvont, waar de kinderen hunne namen ontvingen, het nederig altaar, waar zij later voor knielden, en de zwarte baar, die hen droeg, als zij voor het laatst de oude kerk bezochten. Alles gaf lang gebruik en langzaam verval te kennen; zelfs het touw van de klok in den toren was uitgerafeld en grijs van ouderdom.

Nelly had juist het grafschrift gelezen van een jonkman, die, vijf en vijftig jaar geleden, in den ouderdom van drie en twintig jaar gestorven was, toen zij slepende voetstappen achter zich hoorde, en, zich omkeerende, eene oude vrouw zag, die onder den last der jaren scheen te wankelen, en haar verzocht, om haar het opschrift van dien steen voor te lezen. De oude vrouw dankte haar, toen zij gedaan had, en zeide, dat zij die woorden reeds jaren lang van buiten had gekend, maar de letters nu niet meer zien kon.

"Waart gij zijne moeder?" vroeg Nelly.

"Ik was zijne vrouw, kindlief!"

Zij de vrouw van een drie en twintigjarigen jonkman! Doch ja; het was vijf en vijftig jaar geleden.

"Gij verwondert u, dat ik dat zeg," hervatte de oude vrouw. "Gij zijt de eerste niet. Er zijn wel andere menschen, die zich daarover verwonderd hebben. Ja! ik was zijne vrouw. De dood doet ons niet sterker veranderen dan het leven, kindlief!"

"Komt gij dikwijls hier?" vroeg het meisje.

"Des zomers zit ik hier dikwijls," antwoordde zij. "Voorheen kwam ik hier om te schreien en te treuren; maar dat is lang geleden, Goddank! — Ik kom hier madeliefjes plukken, en neem ze mede naar huis," vervolgde zij na eene poos; "sedert vijf en vijftig jaren heb ik geene bloempjes zoo mooi gevonden als deze. Dat is een lange tijd, en ik begin mooi oud te worden."

Zij nam deze gelegenheid waar, om uit te weiden over een onderwerp, waarvoor zij nu een nieuwen toehoorder, al was het maar een kind, had gevonden, en verhaalde, hoe zij had geweend en geklaagd en gebeden om ook te sterven, toen dat pas gebeurd was; en hoe zij, toen zij voor het eerst naar dat kerkhof ging, als eene jeugdige vrouw, sterk in liefde en smart, gehoopt had dat haar dat hart reeds brak, gelijk het scheen te doen. Maar die tijd was voorbijgegaan, en ofschoon zij nog treurig bleef als zij daar kwam, was zij toch niet meer zoo hartstochtelijk bedroefd, en zoo had zij voortgeleefd totdat het bezoeken van het kerkhof geene smart meer voor haar was, maar een ernstig genot, een plicht, die haar door gewoonte dierbaar was geworden. En nu vijf en vijftig jaren verloopen waren, sprak zij van den doode, alsof hij haar zoon of kleinzoon was geweest, met eene soort van medelijden voor zijne jeugd, bij haar ouderdom, en met opgetogenheid over zijne kracht en mannelijke schoonheid, bij hare zwakte en verval vergeleken. Maar dan sprak zij weder over hem als haar echtgenoot, en over zich zelve in betrekking tot hem, gelijk zij vroeger, niet gelijk zij thans was, en over hun wederzien in eene andere wereld, — als ware hij eerst gisteren gestorven, en als dacht zij, zich zelve in haar vroegeren toestand als iemand anders beschouwende, aan het geluk dier jonge vrouw, die met hem gestorven scheen te zijn.

Nelly verliet haar, terwijl zij op het graf bloemen plukte, en ging nadenkend naar de herberg terug.

De oude man was nu op en gekleed. Codlin, steeds veroordeeld om zich met nietige wereldsche zaken te bemoeien, was bezig met de eindjes kaars, die den vorigen avond waren overgeschoten, tusschen zijn ander goed te pakken; terwijl zijn makker voor de deur met eenige boeren stond te praten, die hem in hunne gedachten niet van den kluchtigen P u n c h konden afscheiden, en bijna evenveel van hem hielden als van dien vroolijken snaak. Toen hij zich genoeg in zijne populariteit had verheugd, kwam hij naar binnen, en nu zette men zich te zamen aan het ontbijt.

"Waar gaat gij vandaag heen?" zeide Short, zich tot Nelly keerende.

"Ik weet het niet recht; wij hebben er nog niet over gesproken," antwoordde het meisje.

"Wij gaan naar de harddraverij," zeide Short. "Als u dat niet uit den weg is en ons gezelschap u bevalt, kunnen wij te zamen gaan. Maar als gij liever alleen gaat, ook goed. Wij willen u niet lastig vallen."

"Neen, wij gaan met u mede," zeide de oude man. "Met hen mede, Nelly!"

Het meisje bedacht zich een oogenblik; en toen zij zich herinnerde, dat zij binnen kort zouden moeten bedelen, en zij dit nergens beter konden doen, dan waar vele rijke heeren en dames tot vermaak bijeenkwamen, besloot zij deze lieden zoover te vergezellen. Zij bedankte derhalve Short voor zijn aanbod, en zeide, dat, als zijn vriend er niets tegen had....

"Er iets tegen hebben?" zeide Short. "Kom, Tommy! wees nu eens beleefd, en zeg dat gij het gaarne hebben zoudt. Het is toch immers zoo? Kom! wees nu eens beleefd!"

"Short!" zeide Codlin, die zeer langzaam sprak en zeer gulzig at, gelijk niet ongewoon is bij philozofen en menschenhaters, "gij zijt al te gul."

"Welnu! wat kwaad kan dat?" hernam de ander.

"In dit geval misschien geen kwaad," antwoordde Codlin. "Maar het is toch gevaarlijk."

"Nu! zullen zij met ons medegaan of niet?"

"Zij zullen medegaan," zeide Codlin; "maar gij hadt immers wel kunnen wachten tot zij er om vroegen?"

Short gaf geen verder antwoord op de onvergenoegde aanmerkingen van zijn makker, maar viel met graagte op het ontbijt aan, dat uit koud vleesch en brood met thee bestond, terwijl hij het gezelschap uitnoodigde om zijn voorbeeld te volgen. Voor Codlin was deze uitnoodiging overbodig, daar hij reeds zooveel gegeten had als hij met mogelijkheid kon binnen krijgen, en nu op zijn gemak bij eene kan bier zat, die hij smakelijk uitdronk, zonder er iemand iets van aan te bieden; een gedrag, waaruit ten klaarste bleek, dat hij een menschenhater was.

Toen het ontbijt eindelijk was afgeloopen, vroeg hij naar de vertering, waarvan de eene helft door de twee speellieden, de andere helft door Nelly en haar grootvader werd betaald, terwijl Codlin het bier, dat hij alleen gedronken had, maar stil op de algemeene rekening liet blijven. Daarna nam men afscheid van den waard en de waardin, en hervatte den tocht.

En nu bleek het duidelijk, dat Codlin, de menschenhater, zich in eene valsche betrekking tot de maatschappij bevond, en daardoor natuurlijk onvergenoegd en knorrig moest worden; want terwijl Punch hem gisteren als "baas" had aangesproken, alsof die held van de poppenkast voor zijn vermaak alleen zijne grappen vertoonde, moest hij nu op een heeten dag en over een stoffigen weg de kast zelve op zijne schouders dragen; en in plaats van zijn baas te vervroolijken met zijne vernuftige kwinkslagen of het lustig geratel van zijn stok op de hoofden zijner vrienden en bekenden, lag nu die geestige Punch, van ruggegraat beroofd, slap toegeslagen, met zijne beenen om zijn nek, in eene donkere kist.

Short ging vooruit, met de kist, het andere goed, dat niet veel was, in een doek geknoopt, en eene trompet, die aan een touw om zijn hals hing. Nelly en haar grootvader gingen naast hem, terwijl Codlin langzaam achteraankwam, en tusschenbeide brommend bleef stilstaan, om uit te rusten.

Als zij in eene stad of een dorp, of zelfs bij een huis kwamen, dat er tamelijk goed uitzag, blies Short op zijne trompet, en zong dan vervolgens een der gewone poppekastliedjes op den daarbij behoorenden toon. Als er menschen voor de vensters kwamen, zette Codlin de kast neder, en maakte plaats voor Short, die er inkroop, en vervolgens het geruite behangsel liet zakken, dat de kast omringde en dat gedurende het dragen werd opgebonden, opdat de drager een onbelemmerd gezicht zou hebben. Codlin speelde eerst zijn deuntje op de pansfluit, en dan begon terstond de vertooning, wier lengte Codlin moest bepalen, die de zegepraal van den held over den vijand des menschdoms verhaastte of vertraagde, naarmate hij dacht, dat de oogst van koperen munt rijkelijk of schraal zou wezen. Als die oogst ingezameld was, nam hij zijn last weder op, en ging men verder.

Somtijds speelden zij voor den tol over eene brug of pontveer, en eens op groot verzoek bij een tolhek, waar de tolbaas, die zich in zijne eenzaamheid een roes had gedronken, een shilling betaalde, om de vertooning alleen te zien. Op eene veelbelovende plaats werd hunne hoop te leur gesteld, daar de beadle [1], begrijpende, dat eene pop, die een gegaloneerden rok aan had en een domme kerel was, een paskwil op hem moest wezen, de speellieden tot een overhaasten aftocht noodzaakte; maar doorgaans werden zij wel ontvangen, en zelden verlieten zij een dorp, zonder dat een troep jongens hen juichend naliep.

In weerwil van al dit oponthoud maakten zij eene lange dagreis, en waren nog op weg, toen de maan reeds aan den hemel prijkte. Short kortte zich den tijd met liedjes en grappen, en nam alles ten beste op; maar Codlin verwenschte zijn noodlot en alle wereldsche ijdelheden (Punch in het bijzonder), en zwoegde brommend en klagend onder de kast.

Zij bleven eene poos rusten bij een kruisweg, waar een wegwijzer stond, en Codlin had zich in eene naargeestige stemming van de wereld afgezonderd, door zich in de kast neder te zetten, waarvan hij het behangsel had laten vallen, toen men langs den weg, dien

[1] Kerspel- of diaconie-dienaar, koster, hondenslager en andere dingen te gelijk, die doorgaans eene soort van livrei draagt.

zij gekomen waren, twee monsterachtige lange schaduwen zag aankomen. Eerst schrikte Nelly van die magere reuzen, want die schenen de voorwerpen te zijn, die met ontzaglijke schreden kwamen aanstappen; maar Short zeide haar, dat zij niets te vreezen had, en blies toen eens op zijne trompet, welk geluid met een vroolijken kreet werd beantwoord.

"De troep van Grinder, niet waar?" riep Short zoo hard hij kon.

"Ja!" antwoordden een paar schelle stemmen.

"Dat dacht ik wel," zeide Short. "Komt hier! Laat je eens kijken!"

Nu kwam de troep van Grinder met nog meer Schotsche mutsen lagen op het instrument van den heer Grinder.

"Gij gaat naar de harddraverij, zie ik," zeide Grinder, buiten adem aankomende. "Wij ook. Hoe gaat het, Short?" Daarmede gaf hij hem de hand; maar de jonge lieden, die daartoe te hoog verheven waren, begroetten Short op hunne eigene manier. De jonge heer lichtte zijne eene stelt en klopte hem daarmede op den schouder, terwijl de jonge juffer op hare tamboerijn ratelde.

"Doen zij dat om er zich aan te wennen?" vroeg Short, naar de stelten wijzende.

"Neen," antwoordde Grinder. "Zij moeten



NELLY BEGON DERHALVE TERSTOND HARE TAAK. (blz. 53).

spoed aanstappen, en had weldra het gezelschap bereikt. Deze zoogenoemde troep bestond uit een jongen heer en eene jonge juffer, die op stelten liepen, en den heer Grinder zelf, die met eene groote trom op zijn rug, op de gewone wijze te voet ging. De staatsiekleeding der jonge lieden was naar de Schotsche mode; maar dewijl de nacht vochtig en koel was, droeg de jonge heer over zijn kort rokje een wijden jas, die hem tot op de hielen hing, en een hoed van wasdoek op het hoofd, terwijl de jonge juffer zich in een ouden mantel gewikkeld en een zakdoek om haar hoofd geknoopt had. Hunne met zwarte pluimen versierde ze dragen of er op loopen, en zij vinden het laatste het pleizierigste. Men heeft zoo een mooi gezicht. Welken weg neemt gij? Wij nemen den kortsten."

"Wij wilden den langsten nemen," zeide Short, "om daar ginds te kunnen overnachten; maar als gij doorgaat, kunnen wij wel met u medegaan."

"Waar is uw kameraad?" vroeg Grinder.

"Hier!" riep Codlin, terwijl hij boven uit de kast kwam kijken, "en hij zal zijn kameraad laten villen voordat hij van nacht doorgaat. Nu weet gij hoe hij er over denkt."

"Zeg toch zulke akelige dingen niet op een

tooneel, waar niets dan vroolijkheid thuis behoort," zeide Short. "Men moet tijd en plaats in acht nemen, Tommy!"

"Plaats of geen plaats," zeide Codlin, terwijl hij met zijne hand op het dwarshout sloeg, waarop Punch gewoon is zijne beenen neer te leggen; "ik zeg, dat ik van avond niet verder ga dan de Vroolijke Jagers. Als gij daar bij mij wilt blijven, ga dan mee. Wilt gij alleen gaan, zie dan hoe gij het buiten mij stellen kunt."

Dit zeggende dook hij naar omlaag, bond zoo gauw hij kon het behangsel op, nam met een ruk de kast op zijne schouders, en stapte met buitengewone vlugheid voort.

Daar alle verder beraad nu onmogelijk was, moest Short Grinder en zijn troep verlaten, om zijn knorrigen makker te volgen. Nog een oogenblik bleef hij bij den wegwijzer de steltenloopers staan nakijken, blies vervolgens eens op zijne trompet, en snelde toen zijn metgezel achterna. Om meer spoed te maken gaf hij Nelly de hand, en bemoedigde haar en haar grootvader met het bericht, dat zij spoedig onder dak zouden wezen, waarnaar hij nu zelf begon te verlangen, dewijl de lucht betrok en met regen dreigde.

XVIII.

DE TROEP VAN JERRY.

De Vroolijke Jagers was eene kleine herberg aan den weg, op welker uithangbord drie jagers te zien waren, wier vroolijkheid door drie schuimende bierkannen werd vergroot. Daar de reizigers onderweg vele teekenen hadden bespeurd, dat zij eene stad naderden, waar eene harddraverij zou gehouden worden, zooals karren met speeltenten en derzelver benoodigdheden beladen, troepen heidens, straatkomedianten, kunstenaars van verschillende soorten en bedelaars van allerlei slag, die allen denzelfden weg volgden, was Codlin bevreesd, dat hij in de herberg geene plaats meer zou vinden. Deze vrees deed hem zijne schreden versnellen, en in weerwil van zijne vracht liep hij op een goeden draf, totdat hij de deur bereikte. Hier zag hij met genoegen, dat zijne vrees ongegrond was; want de waard stond lui en ledig tegen den post te leunen, en keek naar den regen, die nu begon te vallen, terwijl in het huis alles stil was.

"Nog niemand hier?" vroeg Codlin, terwijl hij zijne vracht neerzette en zijn voorhoofd afveegde.

"Nog niemand," antwoordde de waard; "maar ik denk, dat er van avond wel meer zullen komen. Hier, jongens! brengt die kast naar de schuur. Kom binnen, Tom! Toen ik zag, dat het ging regenen, heb ik vuur laten aanleggen, en nu vindt gij in de keuken een warmen haard."

Codlin volgde zeer gewillig, en bevond, dat de waard niet te veel beloofd had. Onder den wijden schoorsteen brandde een ontzaglijk vuur, en daarboven hing een groote ijzeren pot te koken. Een roode gloed verlichtte het vertrek, en toen de waard het deksel van den ketel afnam, kwam er een dikke damp en een krachtige reuk uit, die Codlin zoo wel beviel, dat hij zich glimlachend bij den haard neerzette. Daar bleef hij stilzwijgend den waard zitten aankijken, terwijl deze, nadat hij het vuur nog wat had aangestookt, met een loozen blik het deksel weder van den ketel nam, en daarmede in zijne hand bleef staan, alsof dit voor het koken zoo noodig was, maar eigenlijk opdat zijn gast den krachtigen reuk in zijn neus zou krijgen. Deze maatregel scheen doel te treffen; want Codlin veegde eerst eenige malen met zijne mouw zijne lippen af, en vroeg toen fluisterend: "Wat is het?"

"Vleesch, spek, kluifjes, erwten, bloemkool, aardappelen en selderij," antwoordde de waard, tusschen ieder woord ophoudende, om met zijne lippen te smakken; "en dat zal te zamen eene heerlijke soep geven."

"En wanneer zal die klaar zijn?" vroeg Codlin met eene flauwe stem.

De waard keek eens op de klok, bedacht zich eene poos, en antwoordde toen: "Precies om half elf."

"Geef mij dan een pint heet bier," zeide Codlin, "en dan zelfs geen beschuitje voordat de soep klaar is."

De waard ging heen, om het bier te halen, en warmde het vervolgens in eene tinnen kan van een bijzonder fatsoen, die met opzet zoo gemaakt was, om ze beter op het volle vuur te kunnen zetten. Spoedig was het bier gereed, en toen Codlin dezen bedarenden drank had geproefd, begon hij om zijne reisgenooten te denken, en zeide den waard, dat men hunne komst spoedig kon te gemoet zien. Het regende nu dat het goot, en Codlin was zoo goed in zijn humeur, dat hij meer dan eens zijne hoop te kennen gaf, dat zijne makkers niet zoo dwaas zouden zijn, om zich nat te laten regenen.

Eindelijk kwamen zij opdagen, doornat en in een jammerlijken toestand, hoewel Short het meisje, zoo goed hij kon, onder de panden van zijn jas had geborgen, en zij zooveel haast hadden gemaakt, dat zij geheel buiten adem waren. Maar niet zoodra hoorde de waard, die bij de deur met verlangen naar hunne komst had gewacht, hunne voetstappen dicht bij het huis, of hij snelde naar de keuken en nam het deksel van den ketel. De indruk geleek naar

een electrieken schok. Allen kwamen met vroolijke gezichten binnen, hoewel het water uit hunne kleederen droop, en het eerste woord van Short was: "He! wat ruikt dat lekker!"

Bij een vroolijk vuur en in eene lichte kamer vergat men spoedig eene regenbui en een modderigen weg. Allen werden met muilen voorzien en trokken de droge kleederen aan, die het huis of hunne eigen pakjes opleverde. Daarop plaatsten zij zich, gelijk Codlin reeds gedaan had, zoo dicht mogelijk bij den haard, en vergaten spoedig het doorgestane leed, of dachten er slechts aan, als aan iets, dat het genot van het tegenwoordige oogenblik verhoogde. Overweldigd door de vermoeienissen, die zij hadden ondergaan, en door de warmte, die zij nu voelden, hadden Nelly en de oude man niet lang gezeten, of zij vielen gerust in slaap.

"Wie zijn dat?" fluisterde de waard.

Short schudde zijn hoofd en zeide, dat hij er zelf nieuwsgierig naar was.

"Weet gij het niet?" vroeg de waard, zich naar Codlin keerende.

"Neen," zeide deze. "Zij deugen niet veel, geloof ik."

"Het is goed volk," zeide Short. "Daarop kunt gij gerust wezen. Maar wil ik u eens wat zeggen? Ik geloof dat die oude man niet wel bij het hoofd is."

"Als gij niets van meer belang weet," bromde Codlin, naar de klok ziende, "zoudt ge beter doen, dat gij ons maar om het eten liet denken."

"Maar laat mij dan uitspreken," hernam zijn vriend. "Ik geloof ook vast, dat zij niet aan dat leven gewoon zijn. Ik laat mij nooit wijsmaken, dat dat mooie meisje gewoon zou zijn om zoo langs den weg te zwerven, als zij nu een paar dagen gedaan heeft. Dat zie ik wel beter."

"En wie spreekt u tegen? Wie wil zeggen, dat zij daaraan gewoon is?" bromde Codlin, terwijl hij bij afwisseling naar de klok en den ketel keek. "Weet gij niets beter te doen, dan met u zelven ruzie te maken?"

"Ik wenschte, dat gij al gegeten hadt," hernam Short; "want vóór dien tijd zal er geen vrede met u te houden zijn. Hebt gij wel opgelet, hoe verlangend die oude man is om maar voort te komen — dat hij altijd verder en verder weg wil? Hebt gij daarop gelet?"

"En wat zou dat?" mompelde Codlin.

"Luister!" antwoordde Short. "Hij is van zijne familie weggeloopen, dat geloof ik vast, en heeft dat lieve kleine meisje, dat zooveel van hem houdt, overgehaald om met hem mede te gaan — waarheen, dat weet ik evenmin als een eerstgeboren kind. Maar ik wil dat zoo niet aanzien."

"Wilt gij dat niet aanzien?" riep Codlin uit, terwijl hij nog eens naar de klok keek, en met eene soort van wanhoop naar zijne haren greep; maar of dit razende ongeduld veroorzaakt werd door de aanmerking van zijn makker, of door den tragen gang van den tijd, was moeielijk te beslissen. "Wat raakt dat u?"

"Ik wil het niet aanzien," herhaalde Short langzaam en nadrukkelijk. "Ik wil het niet aanzien, dat dit lieve jonge kind in slechte handen geraakt, gelijk zeker gebeuren zal, als zij zoo blijven omzwerven. Daarom, als ik zie dat zij voornemens zijn om ons te verlaten, zal ik zorgen, dat zij worden aangehouden, weder naar hunne familie gebracht, die zeker reeds in geheel Londen heeft laten aanplakken, dat zij weggeraakt zijn."

"Short!" zeide Codlin, die tot nog toe met alle blijken van ondragelijk ongeduld voor zich op den grond had gezien, maar nu eensklaps opkeek, "het is wel mogelijk, dat gij gelijk hebt; en als het zoo is, en er eene belooning is uitgeloofd, onthoud dan onze afspraak, om al wat wij opdoen samen te deelen."

Zijn metgezel had geen tijd om deze herinnering anders dan met een hoofdknik te beantwoorden, want op dit oogenblik werd Nelly wakker. Zij hadden dicht bij elkander zitten fluisteren, en schoven nu haastig van elkander af, terwijl zij vrij onbehendig beproefden om op hun gewonen toon over onverschillige zaken voort te spreken, toen men buiten de deur vreemde voetstappen hoorde en er een nieuw gezelschap binnenkwam.

Het waren vier honden, die achter elkander de deur kwamen intrippelen, met een ouden poedel, die er zeer knorrig uitzag, aan het hoofd. Zoodra zij allen binnen waren, verhief de poedel zich op zijne achterpooten, en dit was het teeken voor zijne volgelingen, om zich, insgelijks op hunne achterpooten, op eene rij te scharen. Al deze honden zagen er zeer mager en armzalig uit; maar dit was het eenige niet, waardoor zij de aandacht trokken, want ieder had eene soort van rokje aan van eene of andere in het oog vallende kleur, en met doffe pailletten bezaaid; en een had eene muts op zijn kop, die wel was vastgebonden, maar hem toch op zijn neus was gezakt, zoodat hij slechts met één oog zien kon. Als men hierbij bedenkt, dat al deze fraaie rokjes doornat en de dragers overal bemodderd waren, zal men zich eenigszins kunnen verbeelden, hoe zonderling deze nieuwe gasten er uitzagen.

De waard en zijne twee bekenden schenen zich echter in het geheel niet te verwonderen, maar vergenoegden zich met aan te merken, dat het de honden van Jerry waren, en dat Jerry zelf nu niet ver af zou zijn. De honden bleven intusschen geduldig op hunne achterpooten staan, maar keken toch zeer aandachtig naar den kokenden pot, totdat Jerry zelf verscheen, als wanneer zij zich op hunne voor-

pooten lieten neervallen, en op de gewone manier rondliepen.

Jerry, de directeur der dansende honden, was een lang man met zwarte bakkebaarden, die bij den waard en zijne gasten wel bekend scheen te zijn, en hen met gemeenzame vriendelijkheid begroette. Hij ontlastte zich van een draaiorgel, hetwelk hij op een stoel plaatste, zonder echter zijne zweep neer te leggen, waarmede hij zijn viervoetigen troep in bedwang hield, en kwam toen naar het vuur.

"Hebben uwe honden op reis altijd hunne pakjes aan?" vroeg Short. "Dat moet duur uitkomen."

"Neen," antwoordde Jerry, "anders niet; maar wij hebben vandaag onderweg gespeeld, en ik heb nieuwe rokken laten maken, om er bij de harddraverij mede voor den dag te komen; daarom vond ik het de moeite niet waard om hun deze uit te trekken. Stil, Pedro!"

Dit gold den hond met de muts, die, daar hij pas onder den troep was gekomen, en zijn plicht nog niet goed wist, zijn bruikbaar oog op zijn meester hield gevestigd, en telkens op zijne achterpooten ging staan, zonder dat het noodig was, en dan weder neerviel.

"Ik heb hier een beest," zeide Jerry, terwijl hij zijne hand in den wijden zak van zijn rok stak, alsof hij naar een appel of dergelijk klein voorwerp zocht, "een beest, dat gij, denk ik, wel kennen zult, Short!"

"Laat eens kijken!" zeide Short.

"Hier is hij," zeide Jerry, terwijl hij een klein mopshondje uit zijn zak haalde. "Hij is eens een Toby van u geweest, niet waar?"

In sommige omwerkingen van het groote drama van Punch komt een kleine hond voor, die het eigendom van den held moet wezen, en altijd Toby heet. Deze Toby is, toen hij jong was, van een anderen heer gestolen, en werd verkocht aan den onergdenkenden held, die, daar hij zelf tot geen bedrog in staat is, ook geen achterdocht heeft omtrent anderen; maar Toby, die uit dankbaarheid aan zijn ouden meester is gehecht, en geen nieuwen heer zijne genegenheid wil schenken, weigert niet alleen, om zijne trouw des te duidelijker te doen blijken, op bevel van Punch eene pijp te rooken, maar pakt hem ook, tot groot vermaak der aanschouwers, ongenadig bij den neus. Dit was de rol, die de mops voorheen had gespeeld, en alle twijfel daaromtrent zou spoedig verjaagd zijn door zijn gedrag; want niet slechts gaf hij, toen hij Short zag, duidelijke blijken van herkenning, maar toen hij de platte kist ontdekte, begon hij ook zoo razend te blaffen tegen den grooten neus, dien hij wist dat er in was, dat zijn meester genoodzaakt was hem weder in zijn zak te steken.

De waard begon nu de tafel te dekken, waarbij Codlin zeer vriendelijk hielp, door zijn eigen bord op de beste plaats te schuiven en zich zelf daarvoor neder te zetten. Toen alles gereed was, nam de waard het deksel van den ketel, en nu kondigde de wasem, die daaruit opsteeg, zulk een lekkeren maaltijd aan, dat de herbergier, indien hij van verder uitstel had gesproken, gewis op zijn eigen haard zou zijn om hals gebracht. Hij deed dit echter niet, maar hielp eene sterke meid om den inhoud van den ketel in eene groote terrine over te gieten, — een arbeid, waarbij de honden met angstige oplettendheid de wacht hielden, zonder zich te storen aan de heete spatten, die op hunne neuzen vielen. Eindelijk werd de terrine op de tafel gezet, waarop reeds te voren eenige kannen bier waren geplaatst, en nadat Nelly het gewaagd had een gebed te doen, begon men te eten.

De arme honden stonden nu weder allen op hunne achterpooten; en het meisje had zooveel medelijden met hen, dat zij, hoeveel honger zij ook had, hun eenige brokken wilde toewerpen, voordat zij zelve nog iets had geproefd; maar hun meester kwam tusschenbeide.

"Neen, kindlief!" zeide hij; "zij mogen nooit iets krijgen dan van mij. Die hond," vervolgde hij toen met eene verschrikkelijke stem, op den ouden aanvoerder van den troep wijzende, "heeft vandaag een halfpenny verloren. Hij krijgt van avond geen eten."

Het arme dier liet zich terstond op zijne voorpooten zakken, kwispelstaartte en zag zijn meester smeekend aan.

"Neen! gij moet beter oppassen," zeide Jerry, terwijl hij zijn draaiorgel van den stoel nam en op den grond zette. "Kom hier! Gij zult muziek maken zoolang wij eten; en schei eens uit als gij durft!"

De hond begon terstond te draaien; en nadat zijn meester hem de zweep had laten zien, zette hij zich weer neder, en riep de andere honden, die zich op zijn bevel op hunne achterpooten en op eene rij plaatsten.

"Geef acht!" zeide Jerry: "de hond, die geroepen wordt, mag eten, en de andere houden zich stil. Carlo!"

De gelukkige, die geroepen werd, hapte het stuk op, dat hem werd toegeworpen, maar de andere vertrokken geene spier; en zoo kreeg ieder zijne portie. Intusschen bleef de boeteling aan het orgel draaien, en nu snel, dan langzaam, maar zonder een oogenblik op te houden. Als er wat veel met lepels en vorken werd gerammeld, of een zijner makkers een buitengewoon groot stuk kreeg, accompagneerde hij de muziek met een kort gehuil; maar zoodra zijn meester omzag, hield hij zich stil en ging weder met vernieuwden ijver aan het draaien.

XIX.

DE HARDDRAVERIJ.

Men had nog niet gedaan met eten, toen men nog twee reizigers zag verschijnen die in de Vroolijke Jagers hun intrek kwamen nemen, en daar zij eenige uren door den regen hadden geloopen, blonken en dropen zij van het water. Een van deze twee was de eigenaar van een reus en van eene juffer zonder armen of beenen, die reeds met een wagen vooruit waren; de ander was een deftig heer, die met goochelen den kost won. De eerste van dit paar heette Vuffin; de ander, waarschijnlijk omdat hij een afschuwelijk leelijk gezicht had, Mooie William. De waard gaf zich alle moeite om deze nieuwe gasten spoedig van het noodige te voorzien, en binnen zeer korten tijd zaten beide op hun gemak bij den haard.

"Hoe vaart de reus?" vroeg Short, toen zij allen om het vuur zaten te rooken.

"Hij begint wat zwak in de beenen te worden," antwoordde Vuffin. "Ik vrees dat zijne knieën zullen gaan doorzakken."

"Een slecht vooruitzicht!" zeide Short.

"Ja, wel slecht!" antwoordde Vuffin met een zucht. "Als een reus eens niet fiksch meer op zijne beenen staat, wil geen mensch meer wat voor hem geven."

"Wat wordt er toch van zulke oude reuzen?" vroeg Short na een oogenblik nadenkens.

"Zij worden doorgaans in de spellen gehouden om de dwergen op te passen," antwoordde Vuffin.

"Het moet nog al duur uitkomen hen te onderhouden, als men hen niet meer kan laten kijken," hervatte Short met een twijfelachtigen blik.

"Dat is toch nog beter, dan dat zij in het armhuis komen of loopen bedelen," antwoordde Vuffin. "Laat een reus eens gemeen worden, en het is met alle reuzen gedaan. Denk maar om de houten beenen. Als er maar één man met een houten been in het land was, wat zou hij een geld opbrengen!"

"Dat zou hij!" zeiden de waard en Short te gelijk. "Dat is waar."

"Maar," vervolgde Vuffin, "al adverteerde men nu, dat er een stuk zou gespeeld worden, geheel door houten beenen, ik geloof dat het geen shilling zou opleveren."

"Dat denk ik ook," zeide Short.

"Daaruit blijkt nu," hervatte Vuffin op den toon van een redeneerend wijsgeer, "dat het verstandig is de versletene reuzen toch nog in de spellen te houden, waar zij hun leven lang voorniet den kost krijgen; en doorgaans zijn zij blij als zij mogen blijven. Eenige jaren geleden was er een reus — een zwarte — die niet in zijn spel wilde blijven, en naar Londen ging, om daar met het rondbrengen van biljetten den kost te winnen, zoodat iedereen hem voor niet zien kon. Hij is dood," vervolgde Vuffin plechtig, "en ik wil van de dooden geen kwaad spreken, maar hij zou het geheele vak bedorven hebben. Goed, dat hij dood is! — Ik herinner mij den ouden Maunders nog, die drie en twintig spellen had, en als hij des winters op zijn buitentje woonde, alle dagen acht dwergen en dwerginnen aan zijne tafel had, die hij door acht oude reuzen in livrei liet bedienen. Er was een oude nijdige dwerg onder, die, als een reus hem niet gauw genoeg hielp, hem met eene speld in zijne beenen stak, omdat hij niet hooger reiken kon. Dat heeft Maunders mij zelf verteld."

"Maar hoe gaat het met dwergen, als zij oud worden?" vroeg de herbergier.

"Hoe ouder een dwerg wordt, des te meer is hij waard," antwoordde Vuffin. "Bij een dwerg met een grijs hoofd en rimpels denkt men aan geen bedrog. Maar als een reus zwak in de beenen wordt, houd hem dan in het spel, maar laat hem nooit kijken; dat raad ik u."

Terwijl Vuffin en zijne twee vrienden elkander, onder het rooken van een pijpje, met zulke gesprekken den tijd kortten, zat de goochelaar in een warm hoekje, en hield zich bezig met zich in zijne kunst te oefenen, door eene menigte kopergeld in te slikken (naar het scheen ten minste), eene veder op zijn neus te laten balanceeren, en meer zulke kunsten te doen, zonder dat hij zich met het gezelschap of het gezelschap zich met hem bemoeide. Eindelijk haalde Nelly, die doodmoede was, haar grootvader over om naar bed te gaan, en zij namen afscheid, terwijl het gezelschap nog om het vuur bleef zitten, en de honden op een eerbiedigen afstand lagen te sluimeren.

Nauwelijks had Nelly den ouden man goeden nacht gewenscht en zich naar het voor haar bestemde kamertje begeven, of er werd aan de deur geklopt. Zij opende die, en stond eenigszins verbaasd op het gezicht van Codlin, die, toen zij heenging, gerust scheen te zitten slapen.

"Wat moet gij hebben?" vroeg het meisje.

"Niets, kindlief!" antwoordde haar bezoeker. "Ik ben uw vriend. Misschien hebt gij dat niet gedacht, maar ik ben toch uw vriend — hij niet."

"Wie niet?" vroeg Nelly.

"Short," antwoordde Codlin. "Ik zal u wat zeggen. Al heeft hij eene manier van spreken, die u beter bevalt dan de mijne, ik ben toch openhartiger dan hij. Al lijkt het zoo niet, het is toch zoo."

Nelly begon zich nu eenigszins ongerust te maken, daar zij zich verbeeldde, dat Codlin dronken moest wezen.

"Short schijnt wel vriendelijk," hernam de menschenhater; "maar hij overdrijft het, en dat doe ik niet."

Inderdaad, indien men Codlin een gebrek kon verwijten, was het zeker niet, dat hij zijne vriendelijkheid overdreef. Het meisje stond verlegen en wist niet wat zij zou antwoorden.

"Luister naar mijn raad," hervatte Codlin. "Ik kan u niet zeggen waarom; maar zoolang gij met ons medegaat, blijf zoo dicht bij mij als gij kunt. Ga nooit van ons af, maar blijf bij mij, en zeg dat ik uw vriend ben. Zult gij dat onthouden, en altijd zeggen, dat ik uw vriend ben?"

"Tegen wien moet ik dat zeggen?" vroeg het meisje onnoozel.

"O! Tegen niemand in het bijzonder," antwoordde Codlin, naar het scheen een weinig verlegen met deze vraag. "Ik verlang maar, dat gij mij daarvoor houdt. Gij weet niet hoeveel belang ik in u stel. Waarom hebt gij mij nog niet verteld, wat er met u gebeurd is? Ik had u den besten raad kunnen geven, want ik stel veel meer belang in u dan Short. Nu, goeden nacht! Gij weet nu wie uw vriend is. Niet Short, maar Codlin. Short is wel een goed man, maar Codlin is toch eigenlijk uw vriend."

Hij besteedde nog eenigen tijd met het herhalen van deze betuigingen, en sloop toen op de teenen weg, terwijl Nelly zeer verwonderd staan bleef. Zij peinsde nog over deze zonderlinge gezegden, toen de trap kraakte onder de voeten der andere reizigers, die zich naar bed begaven. Toen zij allen voorbij waren, kwam een hunner terug, scheen eene poos te zoeken, als twijfelde hij aan welke deur hij wezen moest, en klopte eindelijk aan de hare.

"Wie is daar?" vroeg Nelly.

"Ik ben het — Short!" antwoordde eene stem door het sleutelgat. "Ik wilde u maar zeggen, dat wij morgenochtend vroeg weg moeten; want als wij de honden en den goochelaar niet voorkomen, zijn de dorpen geen stuiver meer waard. Zult gij vroeg opstaan en met ons medegaan? Ik zal u roepen."

Nelly antwoordde, dat zij vroeg gereed zou zijn, en hoorde hem daarop heengaan. Zij gevoelde eenige onrust over de bezorgdheid, die deze lieden aan den dag legden, welke nog vergroot werd, toen zij zich herinnerde, hoe zij beneden zaten te fluisteren, en hoe zij schrikten toen zij wakker werd. Zij twijfelde er aan of zij met haar grootvader wel in het beste gezelschap was geraakt. Hare ongerustheid kon echter niet tegen hare vermoeienis opwegen, en weldra vergat zij die in een diepen slaap.

Den volgenden morgen vroeg vervulde Short zijne belofte, klopte zacht aan hare deur, en verzocht haar om spoedig op te staan, daar de eigenaar der dansende honden nog lag te slapen, zoowel als de goochelaar, die in zijn slaap sprak, en naar het scheen in zijn droom bezig was met een ezel te laten balanceeren, zoodat zij deze twee een goed eind vooruit konden komen. Nelly sprong terstond uit haar bed, wekte vervolgens haar grootvader, en maakte zooveel haast, dat zij bijna even spoedig gereed waren als Short zelf, waarover deze zich bijzonder scheen te verheugen.

Nadat zij haastig hadden ontbeten, verlieten zij de herberg. Het was een schoone, warme ochtend; maar de regen had den grond verkoeld, en het groen zag er helder en vroolijk uit, terwijl de lucht frisch en zuiver was. Dit alles maakte zulk een aangenamen indruk, dat de reizigers vrij vlug en opgeruimd voortstapten.

Zij waren nog niet ver op weg, toen Nelly zich weder verwonderde over de verandering in het gedrag van Codlin, die niet meer alleen vooruitging of achteraankwam, zooals hij voorheen had gedaan, maar dicht bij haar bleef, en als zijn makker hem niet kon zien, haar door wenken en scheeve gezichten waarschuwde, dat zij Short niet moest vertrouwen, maar zich alleen op hem verlaten. Hij bepaalde zich zelfs niet tot blikken en gebaren; want als Nelly en haar grootvader naar Short gingen, en deze met zijne gewone vroolijkheid over allerlei dingen babbelde, gaf Codlin zijne jaloezie en achterdocht te kennen, door hen dicht op de hielen te volgen, en nu en dan de pooten van zijne kast op eene pijnlijke manier met Nelly's enkels in aanraking te brengen, als eene waarschuwing tot voorzichtigheid.

Dit alles maakte het meisje natuurlijk nog achterdochtiger en oplettender, en zij merkte spoedig op dat, als zij stilhielden om bij eene herberg of ander huis te spelen, Codlin, terwijl hij zijne rol vervulde, haar en den ouden man toch nauwkeurig in het oog hield, en den laatsten met bijzondere vriendelijkheid verzocht om op zijn arm te leunen, en hem dan stevig vasthield totdat de vertooning was afgeloopen en zij weer verder gingen. Zelfs Short scheen eenigszins veranderd te zijn, en onder al zijne kluchten zorgvuldig op te letten waar zijne reismakkers bleven; hetgeen Nelly nog ongeruster maakte.

Intusschen naderden zij de stad, waar den volgenden dag de harddraverij moest beginnen; want nadat zij eerst verscheidene troepen heidens en ander gespuis hadden gezien, die zich langs allerlei bijwegen en voetpaden naar hetzelfde punt richtten, kwamen zij langzamerhand onder een levendig gewoel van menschen, waarvan sommigen naast beladene wagens, paarden of ezels te voet gingen, terwijl anderen zware pakken op hunne ruggen torschten, maar toch allen dezelfde richting volgden. De herbergen langs den weg, die verderaf ledig en stil waren geweest, waren nu vol gewoel en gedruis, en

voor al de beslagene vensters zag men breede roode gezichten naar den weg uitkijken. Op ieder stuk braakland of gemeene weide stond een man met een speeltafeltje, die zich schor schreeuwde, om de voorbijgangers uit te lokken om hun fortuin te beproeven. Langzamerhand werd het gedrang dichter en luidruchtiger; stalletjes met vergulden koek spreidden hunne schatten ten toon: en dikwijls kwam er een rijtuig met vier paarden aanrennen, en verduisterde alle andere voorwerpen door de stofwolk, die het opjoeg.

Het was donker voordat zij de stad zelve bereikten, want de laatste mijlen wegs hadden veel tijd gekost. Hier was alles vol opschudding en verwarring; de straten wemelden van vreemdelingen, die men aan hun nieuwsgierig rondkijken herkende; de klokken luidden, en voor de meeste huizen hingen vlaggen. Op de voorpleinen der groote herbergen liepen knechts heen en weder, en elkander overhoop; paarden stampten op de steenen, treden van rijtuigen vielen kletterend naar omlaag, en de walgelijke reuk van allerlei eten door elkander verspreidde zich als een lauwe damp in de lucht. In de kleinere herbergen hoorde men het krassen van violen, het stampen van voeten, en het gejoel van dronken lieden, die wilden zingen, maar de wijs en de woorden hunner drinkliedjes hadden vergeten. Op de straat stonden hier en daar troepen menschen die zich om rondreizende kunstendoeners hadden verzameld, wier Turksche trommen en piepende fluiten het rumoer nog vergrootten.

Verschrikt en beangst door al dit tumult, leidde het meisje den verbijsterden grijsaard voort, zich dicht bij haar wegwijzer houdende, wien zij vreesde in dit gedrang te zullen verliezen. Eindelijk geraakten zij de stad door, en begaven zich, terwijl zij om uit het gewoel te komen hunne schreden versnelden, naar de voor de harddraverij bestemde plaats, eene omtrent een half uur van de stad af gelegene heide.

Hoewel hier eene menigte menschen, die er niet zeer fatsoenlijk uitzagen, druk bezig waren met tenten en staketsels op te slaan, hetgeen niet zonder veel schreeuwen en vloeken plaats had, — hoewel er tusschen de karren op bossen stroo een aantal kinderen lag, die zich zelven in slaap huilden, — en armoedige magere paarden en ezels, pas uitgespannen, tusschen de menschen, de smeulende vuren, de flikkerende en afdruipende kaarsen en de pannen en potten omzwierven, om te grazen, — was Nelly toch blijde, dat zij buiten de stad was, en haalde hier ruimer adem.

Na een karig avondmaal, welks kosten echter haar geld zoover verminderden, dat zij slechts nog eenige koperen munt overhield, om den volgenden morgen een ontbijt te betalen, legde zij zich met haar grootvader in den hoek eener ledige tent te rust, en viel weldra in slaap, hoewel het gerucht om haar heen den geheelen nacht voortduurde.

Nu was de tijd gekomen, dat zij moesten bedelen. Kort nadat de zon was opgegaan, sloop Nelly de tent uit, en ging op de omgelegene velden wilde rozen en andere nederige bloemen plukken, met het voornemen om daarvan ruikertjes te maken, en die, als er menschen kwamen, de dames in de rijtuigen aan te bieden. Terwijl zij hiermede bezig was, waren ook hare gedachten niet ledig; en toen zij was teruggekomen, en zich met hare bloemen weder bij haar grootvader had nedergezet, trok zij hem bij zijne mouw, en zeide, terwijl zij naar hunne twee geleiders wees, die nog in een anderen hoek lagen te slapen, met eene zachte stem:

"Grootvader! zie niet naar die lieden, van wie ik spreek, en houd u alsof ik van niets anders sprak dan van deze bloemen. Wat hebt gij mij ook gezegd, voordat wij dat oude huis verlieten? Was het niet, dat zij, als zij wisten wat wij wilden doen, zouden zeggen dat gij krankzinnig waart, en mij van u zouden afnemen?"

De oude man zag haar met wilden schrik in het gezicht; maar zij gaf hem een teeken om stil te zwijgen, en nadat zij hem eenige bloemen had gegeven, om voor haar vast te houden, fluisterde zij hem in het oor:

"Ik weet nog wel, wat gij mij toen gezegd hebt. Gij behoeft niet te spreken. Het was niet denkelijk dat ik het zou vergeten. Grootvader! die twee mannen denken, dat wij heimelijk van onze familie zijn heengegaan, en willen ons zeker bij een burgemeester of zoo iemand brengen, om ons te laten aanhouden en weder terug te zenden. Als gij uwe hand zoo laat beven, zullen wij nooit van hen wegkomen; maar als gij u maar stilhoudt, zal het gemakkelijk gaan."

"Wat?" prevelde de oude man. "Wat, Nelly! zullen zij mij dan opsluiten in eene donkere kamer met steenen muren, en mij aan een ketting binden, en met eene zweep slaan, en u van mij afnemen?"

"Daar heeft gij alweder," zeide het meisje. "Blijf den geheelen dag maar dicht bij mij, en zie niet naar hen, maar naar mij. Ik zal wel op den tijd passen, dat wij kunnen wegsluipen; en als ik dat doe, ga dan met mij mede, zonder een woord te spreken. Stil! Nu weet gij alles."

"Heidaar! wat doet ge daar al?" vroeg Codlin, terwijl hij geeuwend zijn hoofd oplichtte. Toen wierp hij een blik op zijn slapenden makker, en vervolgde: "Onthoud het wel: Codlin is uw vriend — Short niet."

"Ik maak ruikers," antwoordde Nelly, "en zal beproeven of ik er wat van kan verkoopen

op de drie dagen van de harddraverij. Wilt gij er een hebben — present meen ik?"

Codlin wilde opstaan, om het geschenk aan te nemen, maar Nelly snelde naar hem toe, en gaf het hem in de hand; en nadat Codlin het ruikertje, met een voor een menschenhater zeer genoeglijk gezicht, in zijn knoopsgat had gestoken, wierp hij een triomfeerenden blik op zijn slapenden vriend, en mompelde, terwijl hij zich weder neerlegde: "Codlin zal toch wel de vriend blijven."

Toen het later op den dag werd, namen de tenten een vroolijker voorkomen aan, en kwamen lange treinen van rijtuigen zacht over het gras aanrijden. Kerels, die den geheelen nacht in linnen kielen en lederen slopkousen hadden rondgeloopen, kwamen nu, als goochelaars of kwakzalvers, met zijden rokken en bepluimde hoeden te voorschijn, of met prachtige livreien, als knechts van de speeltenten, of als welgestelde landlieden, die voor de leus moesten spelen en winnen, om daardoor anderen te lokken. Bruine heidinnetjes, met zwarte oogen en bonte zakdoeken om het hoofd, zochten lichtgeloovigen op, die zich wilden laten waarzeggen, en lange bleeke vrouwen, met teringachtige gezichten, volgden de voetstappen der buiksprekers en potsenmakers, om het geld op te halen. De kleine kinderen werden, met andere teekenen van morsigheid en armoede, bij de karren, paarden en ezels achteraf in veiligheid gebracht; terwijl de grooteren overal rondliepen, tusschen de beenen der toekijkers en de wielen der rijtuigen doorkropen, en ongedeerd onder de hoeven der paarden vandaan kwamen. De dansende honden, de steltenloopers, en ontelbare muzikanten met orgels en andere instrumenten, verlieten de hoeken en gaten waarin zij den nacht hadden doorgebracht, en prijkten in den vollen zonneschijn.

Tusschenbeide op zijne trompet blazende, geleidde Short zijn gezelschap langs het renperk; en achter hem kwam Codlin met de kast aan, die Nelly en haar grootvader zorgvuldig in het oog hield. Het meisje had haar mandje met bloemen aan den arm, en bleef nu en dan schroomvallig en bedeesd bij een rijtuig staan, om hare ruikertjes aan te bieden; maar, helaas! het wemelde daar van bedelaars, die veel stouter en behendiger waren, en hoewel sommige dames glimlachten, terwijl zij hare hoofden schudden, en anderen de heeren, die bij haar in het rijtuig zaten, toeriepen: "Zie eens, welk een lief gezichtje!" lieten zij dat lieve gezichtje voorbijgaan, zonder er aan te denken, dat het er ook hongerig en vermoeid uitzag.

Er was slechts ééne dame, die het kind scheen te begrijpen. Zij zat alleen in een fraai rijtuig, terwijl twee elegant gekleede jonge heeren, die er juist uit waren afgestapt, op een kleinen afstand stonden te praten en te lachen, en haar geheel vergeten schenen te hebben. In den omtrek waren nog vele dames; maar deze zagen allen naar een anderen kant, en lieten haar alleen. Zij zond eene heidin weg, die haar hare toekomst wilde voorspellen, zeggende, dat die haar reeds lang bekend was; maar zij riep Nelly tot zich, nam vriendelijk hare bloemen aan, stak haar eenig geld in de bevende hand, en zeide daarop, dat zij naar huis moest gaan, en om 's hemelswil thuis blijven.

Verscheidene malen gingen zij die lange rijen langs, en zagen alles, behalve de paarden en het rennen; want telkens, als de klok geluid werd, om het perk te ontruimen, gingen zij tusschen de karren zitten rusten, en kwamen daar niet vandaan, voordat die rid was afgeloopen. Tusschenbeide vertoonde Punch ook zijne kluchten; maar al dien tijd hield Codlin hen oplettend in het oog, en was het onmogelijk onbemerkt weg te sluipen.

Eindelijk, laat op den dag, zette Codlin de kast op eene woelige plek, en weldra had zich een hoop aanschouwers daaromheen verzameld. Nelly had zich met den ouden man dicht achter de kast nedergezet, en zag peinzend voor zich, totdat eene uitbarsting van gelach, over een geestigen zet van Punch, haar de oogen deed opslaan. Indien zij ooit onbemerkt zouden wegkomen, was het nu het geschiktste oogenblik. Short liet Punch naar alle kanten stokslagen uitdeelen, zoodat de andere personen van het stuk tegen de zijden van de kast vlogen; de aanschouwers stonden met lachende gezichten hiernaar te kijken, terwijl de hoop op eene rijke inzameling Codlin grijnzend deed rondzien, of de menschen hunne handen reeds in hunne zakken staken. Als zij ooit onbemerkt zouden wegkomen, was dit het oogenblik. Zij grepen het aan, en vloden.

Zij drongen tusschen de tenten, rijtuigen en menschen door, en stonden geene enkele maal stil, om achter zich om te zien. Juist, toen zij de touwen bereikten, werd de klok geluid om het perk te ontruimen; maar zij liepen er doorheen, zonder het geschreeuw en gejoel te hooren, dat hunne schennis van dit heiligdom deed opgaan, en zoodra zij uit het gedrang waren, richtten zij hunne schreden naar het vrije veld.

XX.

KIT VERDIENT DEN ANDEREN HALVEN SHILLING.

Dag aan dag sloeg Kit, als hij van zijn tocht, om een of ander werk te zoeken, naar huis terugkeerde, zijne oogen op naar het venster van het kamertje, dat hij Nelly had aangepre-

zen, in de hoop, dat hij haar daar zou zien zitten. Zijn eigen vurig verlangen, vereenigd met de verzekering die Quilp hem had gegeven, vervulde hem met het vaste geloof, dat zij de nederige schuilplaats, welke hij haar had aangeboden, nog wel zou komen opzoeken; en de hoop, die elken avond stierf, verrees elken morgen met nieuw leven.

"Ik denk, dat zij morgen toch wel komen zullen; niet waar, moeder?" zeide Kit, terwijl hij met een zucht zijn hoed neerlegde. "Zij zijn nu al eene week weg. Zij kunnen ken over deze tegenspraak, niet minder omdat hij die wel verwacht had, dan omdat hij inzag dat zij gegrond was. Maar deze drift duurde slechts een oogenblik, en zijn gezicht stond dadelijk weder in eene vriendelijke plooi.

"Wat denkt gij dan, moeder, dat er van hen geworden is? Zij zullen toch niet naar zee zijn gegaan?"

"Als matrozen zeker niet," antwoordde zijne moeder glimlachend. "Maar ik zou toch wel gelooven, dat zij naar een vreemd land zijn gegaan."



"GEEF ACHT!" ZEIDE JERRY; "DE HOND, DIE GEROEPEN WORDT, MAG ETEN." (blz. 60).

toch niet langer dan eene week wegblijven — zouden zij wel?"

Zijne moeder schudde haar hoofd, en herinnerde hem hoe dikwijls hij reeds te leur gesteld was.

"Dat is wel waar, moeder!" zeide Kit; "maar ik denk toch, dat eene week lang genoeg voor hen is, om op hen zelven rond te zwerven. Vindt gij dat ook niet?"

"Ja zeker, lang genoeg, en zelfs al te lang; maar het is daarom nog niet gezegd, dat zij terug zullen komen."

Kit was zeer genegen om zich boos te ma-

"Hemel, moeder! zeg dat toch niet!" riep Kit ontsteld uit.

"Ik vrees, dat het zoo is," hernam zij. "Al de buren zeggen het, en sommigen weten zelfs, dat zij aan boord van een schip zijn gezien, en waar dat naar toe voer; maar ik weet het niet te zeggen, want de plaats had een heel raren naam."

"Ik geloof er geen woord van," zeide Kit. "Hoe zouden die babbelaars dat kunnen weten?"

"Zij kunnen wel ongelijk hebben," hervatte zijne moeder; "maar het is ook wel mogelijk, dat zij gelijk hebben; want de spraak gaat, dat

de oude man wat geld bewaard had, waar niemand van wist, zelfs dat leelijke kereltje niet, van wien gij mij verteld hebt — hoe heet hij ook weer? o ja, Quilp; — en dat hij met juffer Nelly buitenslands gegaan is, naar eene plaats, waar niemand het hun kan afnemen, of hen kan lastig vallen. Dat laat zich ook wel hooren, niet waar?"

Kit krabde zich verdrietig achter het oor, daar hij met weerzin moest bekennen, dat het wel zoo wezen kon, en nam toen de kooi van den muur, om die schoon te maken en het vogeltje eten te geven. Deze bezigheid deed hem zeer natuurlijk aan den ouden heer denken, die hem den shilling gegeven had, en nu herinnerde hij zich eensklaps, dat het juist de dag, ja zelfs bijna het uur was, waarop de oude heer gezegd had, dat hij weder bij den notaris zou komen. Niet zoodra was hem dit in de gedachten gekomen, of hij hing de kooi met overhaasting weder op, en nadat hij met weinige woorden had gezegd waar hij heen ging, liep hij op een draf naar de bepaalde plaats.

Het was een paar minuten over den tijd, toen hij de plek bereikte, die vrij ver van zijn huis was, maar gelukkig was de oude heer nog niet gekomen; er was ten minste geen wagentje te zien, en het was niet te denken, dat het reeds weder weggereden zou zijn. Zeer blijde dat hij niet te laat kwam, ging Kit tegen een lantaarnpaal leunen, om adem te scheppen en op het wagentje te wachten. Het duurde niet lang, of hij zag het den hoek van de straat omslaan, met den hit er voor, terwijl de kleine oude heer en de oude jufvrouw, die juist zulk een bloemruiker als de vorige maal had medegebracht, er in zaten. De hit scheen nog meer kuren in den kop te hebben dan de eerste maal, en bleef, zes huizen van den notaris af, voor de deur van een kleermaker staan, waarop eene dergelijke koperen plaat was gespijkerd. Daar goede woorden onvermogend bleken te zijn, om het koppige dier te bewegen om nog eenige stappen verder te gaan, klom de oude heer uit het rijtuig, om zijn ongezeggelijk paard bij den teugel te leiden; maar juist op dat oogenblik veranderde de hit van gedachten, misschien omdat hij zijne vergissing bemerkte, of wel omdat hij eene nieuwe kuur in den kop kreeg, en liep op een draf tot voor het rechte huis, waar hij weder bleef stilstaan, terwijl de oude heer hijgend achteraankwam.

Nu kwam Kit voor den dag, om het paard vast te houden, en lichtte met een glimlach zijn hoed op.

"Wel, lieve tijd!" riep de oude heer uit, "daar is de jongen! Ziet gij wel, vrouw?"

"Ik heb gezegd, dat ik hier zou wezen, mijnheer!" zeide Kit, terwijl hij den hit op den hals klopte. "Ik hoop, dat gij eene pleizierige reis gehad hebt, mijnheer! Dat is een aardig hitje."

"Vrouw!" zeide de oude heer; "dat is een ongewone jongen. Hij moet een brave jongen wezen."

"Dat zal hij zeker wel zijn," antwoordde de oude jufvrouw.

Kit wist hierop niet anders te antwoorden, dan door met een hoogrood gezicht nog eens zijn hoed op te lichten. Vervolgens hielp de oude heer zijne vrouw uit het rijtuig, en nadat zij den knaap met een vriendelijken glimlach hadden aangezien, gingen zij naar binnen, terwijl zij — gelijk Kit wel begreep — over hem spraken. Kort daarop kwam de notaris Witherden, met den ruiker onder zijn neus, voor het venster, om naar hem te kijken, en vervolgens kwam de jonge heer Abel, en daarna kwamen de oude heer en zijne vrouw, en ten laatste kwamen zij allen te gelijk, terwijl Kit, die zeer verlegen werd, deed alsof hij dit niet bemerkte. Om zich goed te houden klopte hij maar gedurig den hit op den nek, en de hit was vriendelijk genoeg om dit toe te laten.

Niet lang waren de gezichten van het venster verdwenen, toen Chuckster, de klerk, in zijn kantoorjasje en met den hoed zoo scheef op een oor alsof hij zoo van den kapstok op zijn hoofd was gevallen, buiten kwam, om Kit te zeggen, dat hij binnen moest komen, en dat hij intusschen wel op het wagentje zou passen, te gelijkertijd aanmerkende, dat hij bij zijne arme ziel niet wist, of hij (Kit) "razend stom" of "razend slim" was, hoewel zijn wantrouwig hoofdschudden scheen aan te duiden, dat hij tot het laatste gevoelen overhelde.

Kit trad zeer bedremmeld het kantoor binnen; want hij was niet gewoon voor vreemde heeren en dames te verschijnen, en de blikken doozen en bestoven papieren hadden in zijne oogen een zeer eerwaardig voorkomen. Hierbij kwam nog, dat de arme jongen, op wien aller oogen gevestigd waren, wel wist, dat hij er armoedig uitzag, en dat de notaris Witherden een driftig heer was, die zeer hard en snel sprak.

"Wel, jongen!" zeide de notaris, "gij zijt immers gekomen om de andere helft van dien shilling te verdienen, en niet om er nog een te krijgen, he?"

"Neen waarlijk niet, mijnheer!" antwoordde Kit, moed vattende om zijne oogen op te slaan; "daar heb ik niet aan gedacht."

"Vader nog in leven?" vroeg de notaris.

"Dood, mijnheer!"

"En moeder?"

"Die leeft nog, mijnheer!"

"Weer getrouwd, he?"

Kit antwoordde, niet zonder verontwaardiging, dat zij eene weduwe met drie kinderen was, en dat, als mijnheer haar kende, hij ze-

ker niet denken zou, dat zij ooit weer zou trouwen. Op dit antwoord begroef de notaris zijn neus nogmaals in de bloemen, en fluisterde achter de bloemen den ouden heer toe, dat de jongen, naar zijne gedachten, zoo eerlijk was als men kon verlangen.

"Vandaag geef ik u niets," zeide de heer Garland, nadat hij nog eenige vragen had gedaan.

"Heel goed, mijnheer!" zeide Kit, en hij meende dit oprecht, daar dit bericht hem scheen te ontheffen van de verdenking, waarvan de notaris had gesproken.

"Maar," hernam de oude heer, "misschien zou ik wel wat meer van u willen weten. Zeg mij daarom waar gij woont, dan zal ik het opschrijven."

Kit zeide hem dit, en de oude heer teekende het in zijn zakboekje aan; maar nauwelijks was dit gebeurd, of er ontstond op de straat een groot rumoer, en de oude jufvrouw, die naar het venster snelde, riep, dat de hit met het wagentje op hol was gegaan, waarop Kit terstond naar buiten vloog, en de anderen hem volgden.

Het bleek nu, dat Chuckster met zijne handen in zijne zakken voor den hit was blijven staan, en het beest beleedigd had, door tusschenbeide te roepen: "Ho! — sta bonk! — stil!" enz., uitdrukkingen, die een hit van fatsoen niet verdragen kan. Het gevolg was, dat het beest, hetwelk thans door geen plichtgevoel of vrees werd weerhouden, eindelijk goedvond om weg te loopen, en nu reeds aan het eind van de straat was, terwijl Chuckster, met zijne pen achter het oor, tot groot vermaak der aanschouwers, achter aan het wagentje bleef hangen, om het tegen te houden. Maar zelfs onder het hollen kon de hit zijne kuren niet vergeten; want hij was nog niet ver gekomen, toen hij eensklaps bleef stilstaan, en vervolgens even hard achteruit begon te loopen. Op deze wijze werd Chuckster op eene vrij onzachte en bespottelijke manier, naar de deur van den notaris teruggedrongen, waar hij geheel buiten adem en zeer uit zijn humeur aankwam.

Toen de hit weder bedaard was, klommen de oude jufvrouw en haar zoon in het rijtuig. De oude heer deed dit insgelijks, nadat hij Chuckster zooveel hij kon had vertroost over de onbeleefdheid van zijn hit, en daarop reden zij weg, terwijl de oude heer zich verscheidene malen omkeerde, om Kit, die hem midden op de straat bleef staan nakijken, nog eens vriendelijk toe te knikken.

XXI.

PLANNEN EN VOORUITZICHTEN.

Kit ging heen, en had weldra het wagentje met den hit en het geheele gezelschap vergeten, daar de gedachte, wat er toch wel van zijn ouden meester en diens lieve kleindochter mocht geworden zijn, hem geen oogenblik rust liet. Hij zocht angstig naar de eene of andere waarschijnlijke reden, waarom zij niet naar zijne moeder waren gekomen, en trachtte zich dan weder te overreden, dat zij nu toch wel spoedig komen zouden. Zoo richtte hij zijne schreden huiswaarts, met het voornemen, om het werk af te doen, waarin de herinnering aan zijne vroegere afspraak hem had gestoord, en dan weder uit te gaan, om te beproeven, of hij hier of daar nog iets kon verdienen.

Toen hij de straat bereikte, waarin hij woonde, zag hij tot zijne verwondering voor den ingang van het hofje weder het wagentje staan, met niemand daarin dan den jongen heer Abel, die het hitje, dat geen oogenblik te vertrouwen was, nauwkeurig onder opzicht hield, maar toch, toen hij beide zijne oogen opsloeg, Kit herkende, en daarop zoo hard begon te knikken, alsof hij zijn hoofd wilde opknikken.

Kit verwonderde zich wel, dat hij hier het wagentje wedervond, maar het kwam hem niet in de gedachten, waarom het daar gekomen was, of waar de oude heer en de oude jufvrouw gebleven waren, totdat hij de klink van de deur oplichtte, binnentrad, en hij beiden bij zijne moeder zag zitten, op welk onverwacht gezicht hij haastig zijn hoed afnam, en eene tamelijk onthutste buiging maakte.

"Wij zijn u voorgekomen, gelijk gij ziet, Christoffel!" zeide mijnheer Garland glimlachend.

"Ja, mijnheer!" zeide Kit, en keek daarbij naar zijne moeder, als verwachtte hij van haar eene verklaring van dit bezoek.

"Mijnheer is zoo vriendelijk geweest," zeide vrouw Nubbles, tot antwoord op deze stomme vraag, "om mij te komen vragen, of gij wel eene goede plaats, of misschien in het geheel geene plaats hadt; en toen ik hem zeide, dat gij er geene hadt, was hij zoo goed om te zeggen, dat...."

"Dat wij in ons huis een braven, oppassenden jongen noodig hadden," vielen de oude heer en zijne vrouw haar te gelijk in de rede; "en dat wij er misschien eens over zouden denken, als wij bevonden, dat alles was zooals wij verlangden."

Dit er eens over denken beteekende duidelijk er over te denken, om Kit in dienst te nemen, en het was derhalve natuurlijk dat Kit terstond even bedremmeld werd als zijne moe-

der; want de oude lieden waren zeer bedenkelijk en voorzichtig, en hadden zooveel te vragen, dat hij begon te vreezen, dat hij hen onmogelijk zou kunnen voldoen.

"Gij begrijpt wel, goede vrouw!" zeide jufvrouw Garland, "dat wij bij zoo iets zeer omzichtig en oplettend moeten zijn; want wij zijn maar met ons drieën in huis, en houden allen evenveel van rust en stilte, en het zou ongelukkig zijn, als wij te laat zagen, dat wij ons vergist hadden, en het anders bevonden, dan wij gehoopt en verwacht hadden."

Vrouw Nubbles antwoordde, dat zij dit zeer wel begreep, en dat de jufvrouw volkomen gelijk had, maar dat zij ook, goddank! geene reden had om voor eenige navraag omtrent zich zelve of haar zoon te vreezen; want dat haar zoon een brave jongen was, en naar zijn vader aardde, die een door en door braaf en goed man was geweest, gelijk Kit zou kunnen getuigen, en de kleine Jakob insgelijks, als hij maar oud genoeg was, hetgeen hij ongelukkig niet was, hoewel het misschien veel beter was, dat hij en zijn broertje nog zoo jong waren, daar zij nu niet voelden, hoeveel zij al verloren hadden. Daarmede besloot zij hare lange aanspraak, terwijl zij te gelijk met haar voorschoot hare oogen afveegde, en den kleinen Jakob, die aan de wieg stond en de vreemdelingen met groote oogen aanstaarde, over zijn hoofd streelde.

Toen vrouw Nubbles gedaan had, begon jufvrouw Garland weder, en zeide, dat zij vast geloofde, dat de moeder van Kit eene eerlijke en fatsoenlijke vrouw moest wezen, want dat zij anders niet zoo spreken zou, en dat de knapheid van hare kinderen en de zindelijkheid van haar huisje allen lof verdienden, en haar veel eer aandeden, hetgeen vrouw Nubbles beantwoordde door zeer beleefd te nijgen. Daarop begon de goede vrouw een uitvoerig verhaal der levensgeschiedenis van Kit, van zijne geboorte af tot op den tegenwoordigen tijd,. waarbij zij niet vergat te vermelden, hoe het kind eens, als door een wonder, den dood was ontkomen, toen het uit het venster van eene bovenkamer was gevallen, en hoeveel het had uitgestaan, toen het de mazelen had, welk verhaal verlevendigd werd, door eene zeer natuurlijke voorstelling van de manier, waarop het nacht en dag om drinken riep, en dan telkens zeide: "Huil maar niet, moeder! ik zal spoedig weer beter worden," hetwelk alles kon bevestigd worden door de getuigenis van jufvrouw Green, die boven den kruidenier op den hoek woonde, en verscheidene andere personen (van zekeren Brown onder anderen, van wien zij niet beter wist, of hij diende thans als korporaal in de Oost, en was derhalve zeer gemakkelijk te vinden,) die dat alles hadden bijgewoond. Toen dit verhaal uit was, begon mijnheer Garland Kit over zijne bekwaamheden te ondervragen, terwijl zijne vrouw hare aandacht op de kinderen vestigde, en, nadat zij van vrouw Nubbles had gehoord, welke merkwaardige omstandigheden hunne geboorte hadden vergezeld, eenige andere merkwaardige omstandigheden vertelde, die bij de geboorte van haar zoon Abel hadden plaats gehad, waaruit duidelijk bleek, dat vrouw Nubbles en zij veel meer smarten en gevaren hadden doorgestaan, dan eenige andere vrouw hoegenaamd. Eindelijk werd er onderzocht hoe het met de kleeren van Kit gesteld was; en nadat er een voorschot was gedaan, om eenige noodzakelijke verbeteringen daaromtrent te bewerkstelligen, werd Kit formeel gehuurd als lijfbediende van den heer Garland, op Abel-Cottage bij Finchly, op een jaarlijksch inkomen van zes pond, boven en behalve het genot van vrije kost en inwoning.

Het zou moeielijk zijn te zeggen, wie van het belanghebbende viertal het meest voldaan scheen te zijn over deze schikking. Men bepaalde nog, dat Kit op den morgen van den derden dag in dienst zou treden: en nadat de oude lieden den kleinen Jakob en het kindje in de wieg elk eene blinkende halve kroon in de hand hadden gestopt, namen zij afscheid, en werden door hun nieuwen bediende in hun rijtuig geholpen.

"Wel, moeder!" riep Kit, terwijl hij weder naar binnen stoof, "nu zou ik haast denken, dat mijn fortuin gemaakt is."

"Dat zou ik waarlijk ook denken," antwoordde zijne moeder. "Zes pond in het jaar!"

"He!" zeide Kit, die gaarne eene deftigheid wilde bewaren, welke bij het spreken over zulk een belangrijk onderwerp paste, maar tegen wil en dank van blijdschap grinnikte; "dat is geld! Nu zult gij op zondag als eene dame gekleed kunnen gaan, moeder! En nu kunnen wij Jakob naar school sturen, en het bovenkamertje heelemaal opknappen. Zes pond in het jaar!"

"Hm!" zeide eene vreemde krassende stem: "wat hoor ik daar van zes pond in het jaar?" En tegelijkertijd trad Quilp de deur in, wien Richard Swiveller op de hielen volgde. "Wie zeide, dat hij zes pond in het jaar zou krijgen?" vroeg Quilp, terwijl hij scherp om zich heen zag. "Heeft de oude man dat gezegd, of kleine Nelly? En wat krijgt hij daarvoor, en waar zijn ze — he?"

De goede vrouw ontstelde zoodanig op de onverwachte verschijning van zulk een allerleelijkst mirakel, dat zij haastig het kind uit de wieg opnam, en naar een hoek van de kamer vluchtte, terwijl kleine Jakob eene verschrikkelijke keel opzette. Quilp bleef met zijne handen in de zakken staan, en grijnsde van genoegen over de opschudding, die hij verwekte.

"Wees maar niet bang, vrouwtje!" zeide hij eindelijk. "Uw zoon kent mij wel. Ik eet geene kinderen; ik lust ze niet eens. Maar die kleine schreeuwleelijk mag zijn mond wel houden; anders mocht ik een ongeluk begaan. Stil, jongen!"

De kleine Jakob verstomde van schrik.

"Pas op, dat gij niet weer begint, bengel!" zeide Quilp, terwijl hij het kind barsch aanzag, "of ik zal een gezicht trekken, dat gij de stuipen krijgt. En gij, jongen! waarom zijt gij niet bij mij gekomen, zooals gij beloofd hadt?"

"Waarom zou ik bij u komen?" vroeg Kit. "Ik had niets met u te maken, en gij niets met mij."

"Zeg eens, vrouw!" zeide Quilp, zich tot de moeder van den knaap keerende: "wanneer hebt gij het laatst zijn ouden meester gezien of van hem gehoord? Is hij nu hier, of waar is hij naar toe?"

"Hij is in het geheel niet hier geweest," antwoordde zij. "Ik wenschte wel te weten waar hij gebleven is, want dan zou mijn zoon veel geruster wezen, en ik ook. Gij heet immers Quilp? Ik had gedacht, dat gij het weten zoudt. Dat heb ik Kit van morgen nog gezegd."

"Zoo!" zeide Quilp, blijkbaar ongenegen om te gelooven dat vrouw Nubbles de waarheid sprak. "En is dat hetzelfde, dat gij dezen heer vertelt?"

"Als mijnheer dezelfde vraag komt doen, moet ik hem ook hetzelfde antwoord geven," antwoordde zij. "Om onzen eigen wil wenschte ik wel, dat het anders ware."

Quilp zeide nu, dat, daar hij Swiveller vlak bij het huis had ontmoet, hij niet anders kon denken, of deze kwam insgelijks naar de vluchtelingen vernemen, en vroeg daarop Dick, of het niet zoo was.

"Ja," was het antwoord; "dat was de reden van mijne komst. "Maar helaas!"

"Gij schijnt te leur gesteld," merkte Quilp aan.

"Ik ben wanhopig, mijnheer! wanhopig, anders niet," hervatte Dick. "Ik had een heerlijk plan, dat nu in duigen ligt; en nu zal bovendien een wezen vol onschuld en schoonheid geofferd worden op het altaar van een Cheggs."

De dwerg beschouwde Richard met een spottenden grijns; maar deze, die bij een vriend een vrij groot getal borrels had gebruikt, lette daar niet op, en ging voort met over zijn ongeluk te jammeren. Quilp begreep duidelijk, dat het bezoek van Swiveller en diens buitengewone teleurstelling eene geheime oorzaak moesten hebben, en besloot om die uit te vorschen, in de hoop, dat hij daardoor eene gelegenheid zou bekomen om den een of ander een kwaadaardigen streek te spelen. Niet zoodra had hij dit besluit genomen, of hij zette zulk een eenvoudig en eerlijk gezicht, als hem slechts mogelijk was, en begon Swiveller zeer medelijdend te beklagen.

"Ik ben ook te leur gesteld," zeide Quilp, "hoewel ik hen slechts uit vriendschap wilde opzoeken. Maar gij schijnt bijzondere redenen gehad te hebben om hen te willen spreken, en daarom moet uwe teleurstelling veel erger zijn dan de mijne."

"Dat is zij ook," bromde Swiveller.

"Dat spijt mij. Ik ben ook slecht in mijn schik. Mij dunkt, daar wij lotgenooten in het ongeluk zijn, moesten wij te zamen den naasten weg opzoeken om het te vergeten. Als gij niets noodzakelijks te verrichten hebt — daar aan den waterkant staat een huis, waar echte Schiedammer te krijgen is; — gesmokkeld, zegt men, maar dat blijft tusschen ons. Vlak aan het water staat een tuinhuisje, waar wij te zamen eene pijp konden rooken. Of hebt gij iets te verrichten, waarom gij noodzakelijk een anderen weg moet gaan? Zeg, mijnheer Swiveller!"

Terwijl de dwerg sprak, was het gezicht van Dick reeds opgehelderd. Hij gaf nu met een zwijgenden hoofdknik zijne toestemming te kennen, en keek met een even sluwen blik uit de hoogte op Quilp neer, als deze uit de laagte naar hem op keek. Zij stapten dus te zamen uit, en zoodra zij den rug gekeerd hadden, ontdooide de kleine Jakob en hervatte zijn huilen juist op het punt waar Quilp hem had doen bevriezen. Het tuinhuisje, waarvan Quilp gesproken had, was een van half verrotte planken getimmmerd hokje, dat ieder oogenblik in het slijk der rivier, waarover het heen hing, dreigde neer te storten. De herberg zelf was een oud bouwvallig huis, dat door houten stutten, waarmede de verzakte muren waren geschoord, werd staande gehouden. Van binnen zag dit gebouw er even onbehagelijk uit als van buiten. De kamers waren laag en bedompt; de vochtige muren waren verzakt; ja zelfs de balken waren zoo uit hun verband geweken, dat men het bijna voor onveilig moest houden, zich er onder neder te zetten.

Quilp bracht Swiveller naar deze bekoorlijke plek, welker schoonheden hij onder het voortgaan hemelhoog opvijzelde, en weldra werd op de met vele galgjes en naamletters besneden tafel een houten kroes vol van het geprezen vocht gezet. Met zeer veel behendigheid schonk Quilp uit dezen kroes de glazen vol, deed er omtrent een derde deel water bij, stak vervolgens zijne pijp aan, en zette zich toen op zijn gemak neder.

"Is hij goed en sterk?" vroeg Quilp, toen Swiveller met zijne lippen smakte.

"Sterk?" antwoordde Dick, terwijl hij nog wat water in zijn glas deed; "ik zou het ie-

mand zetten om dat vurige goed enkel te drinken."

"Zetten?" riep Quilp uit. "Zie maar eens hier! Zie nog eens! en nog eens!"

Dit zeggende, dronk hij achtereen drie glazen klare jenever uit, deed toen eenige forsche trekken aan zijne pijp, en slikte den rook in, om dien door zijne neusgaten weder uit te blazen. Na deze heldendaad zette hij zich weer neder, en lachte dat het klonk.

"Wij moeten eene gezondheid instellen," zeide Quilp. "De gezondheid van een mooi meisje, en dan de glazen schoon uitgedronken! Kom, hoe zal zij heeten?"

"Als gij een naam moet hebben laat het dan Sophia Wackles zijn," antwoordde Dick.

"Sophia Wackles," herhaalde de dwerg, "die spoedig jufvrouw Swiveller zal wezen, niet waar?"

"Dat hadt gij eenige weken geleden kunnen zeggen, maar nu niet meer," zeide Dick. "Zij laat zich offeren op het altaar van een Cheggs."

"Laat Cheggs naar den duivel loopen!" hervatte Quilp. "Jufvrouw Swiveller moet zij worden, en anders niet. Nog eens, hare gezondheid, en van haar vader en moeder, zusjes en broertjes, van de geheele vermaarde familie van Wackles! Daar, leeg is het glas."

"Wel!" zeide Swiveller, die met het glas in de hand was blijven zitten, en eene poos met stomme verbazing had aangezien, hoe de dwerg zijne armen en beenen van zich afsmeet; "gij zijt een vroolijke bol, maar gij hebt toch eene verduiveld rare manier van vroolijk wezen. Ik heb het nog nooit zoo van iemand gezien."

Deze rondborstige verklaring scheen den dwerg aan te sporen om nog eens zooveel grimassen te maken; maar onder de hand droeg hij zorg, dat Swiveller rijkelijk zijne portie van den echten Schiedammer kreeg, zoodat deze hoe langer hoe gezelliger en spraakzamer, en op het laatst bijzonder spraakzaam en vertrouwelijk werd. Nu was de taak, die Quilp zich had voorgeschreven, niet moeielijk meer; en weldra was hij bekend met al de bijzonderheden van het plan, dat de onnoozele Dick en zijn listige vriend hadden beraamd.

"Goed bedacht, goed bedacht!" zeide Quilp. "Dat is een heerlijk plan. Dat moet gelukken. Daar hebt gij mijne hand er op. Van dit oogenblik af ben ik uw vriend."

"Wat?" vroeg Dick verwonderd; "denkt gij dan, dat er nog eenige kans is, om er in te slagen?"

"Kans?" herhaalde de dwerg. "Zekerheid! Sophia Wackles mag worden wat zij wil, maar geen jufvrouw Swiveller. Gij zijt tot fortuin geboren. Hij is rijker dan een woekerjood. Mij dunkt ik zie u al, als de man van Nelly, met uwe ellebogen in goud en zilver zitten. Ik zal u helpen, en het zal u gelukken. Let op mijne woorden: het zal gelukken."

"Maar hoe?" vroeg Dick.

"Wij hebben tijd genoeg," antwoordde de dwerg. "Wij zullen er nog eens over praten. Schenk uw glas maar in, terwijl ik even heenga. Ik kom oogenblikkelijk terug."

Met deze haastige woorden liep Quilp naar eene plek achter de herberg, die voorheen tot eene kegelbaan had gediend, en wierp zich daar op den grond, terwijl hij zijne pret letterlijk uitgilde.

"Dat is een pleiziertje!" riep hij; "en alles vooruit voor mij klaargemaakt; ik heb het zoo maar aan te zien. Die onnoozele domkop zal mij niet voorniet een pak slaag hebben gegeven; en die Trent, zijn vriend en medehelper, zal er voor boeten, dat hij eens mijne vrouw oogjes heeft toegegooid. Als zij een jaar of drie met dat kostelijke plan hebben getobd, zullen zij eindelijk bevinden, dat zij eene bedelaarster hebben gekregen, en dat een van hen beiden voor geheel zijn leven aan haar vast is. Ha, ha, ha! Hij zal Nelly trouwen: en ik zal de man zijn, die hem op zijn bruiloftsdag zeggen zal wat hij gewonnen heeft, en hoe ik hem geholpen heb. Dat zal heeten eene oude rekening af te doen. Ha, ha, ha!"

Bijna was Quilp op eene onaangename wijze in zijne buitensporige vroolijkheid gestoord; want toen hij, bij zijn spartelen over den grond, dicht bij een oud hondenhok kwam, schoot er op eens een groote nijdige hond uit, die hem op eene gevoelige manier zou begroet hebben, als zijn ketting niet bijzonder kort was geweest. Nu bleef de dwerg, in volkomen veiligheid, een paar voet van den hond af, op zijn rug liggen, en vermaakte zich met het dier te sarren, totdat het bijna dol werd. Toen hij een weinig tot bedaren was gekomen, stond hij op; en nadat hij den hond nog eene poos had geplaagd, ging hij in eene zeer genoeglijke stemming weder naar het tuinhuis, waar hij zijn onergdenkenden vriend vond, die zeer ernstig in het water tuurde, en over het goud en zilver peinsde, waarvan Quilp gesproken had.

XXII.

KIT TREEDT IN ZIJN NIEUWEN DIENST.

Den volgenden dag heerschte er in het huisje van vrouw Nubbles eene ontzettende drukte, daar al wat tot de uitrusting van Kit behoorde met zooveel zorg en oplettendheid werd gereed gemaakt, alsof hij eene reis rondom de wereld of in de binnenlanden van Afrika had moeten doen. Zeker werd nooit binnen vier en twin-

tig uren zoo dikwijls eene kist geopend en gesloten, als die, waarin zijne kleederen en andere benoodigdheden gepakt werden, hoewel de voornaamste inhoud uit drie hemden en een evenredig getal kousen en zakdoeken bestond. Eindelijk werd de kist afgehaald door den bode, aan wiens huis te Finchley Kit die den volgenden morgen vinden zou. En nu bleven er nog twee gewichtige vragen te behandelen: vooreerst, of de bode de kist niet onderweg zou verliezen, of voorwenden dat hij die verloren had; en ten tweede, hoe de moeder van Kit het maken zou, als haar zoon weg was.

"Ik geloof niet, dat hij de kist inderdaad zal verliezen," zeide vrouw Nubbles, bij de behandeling van het eerste punt. "Maar een bode kan zoo gemakkelijk zeggen, dat hij iets verloren heeft."

"Dat is vast waar," zeide Kit zeer ernstig. "Ik vrees, moeder, dat wij de kist niet alleen hadden moeten vertrouwen. Er had iemand mede moeten gaan."

"Het is nu niet te veranderen," hervatte zijne moeder; "maar wij hebben er niet wel aan gedaan. Men moet de menschen niet in verzoeking brengen."

Kit besloot bij zich zelven, dat hij nooit weer een bode in verzoeking zou brengen, behalve met eene ledige kist; en na het opvatten van dit Christelijk voornemen, vestigde hij zijne aandacht op de tweede vraag.

"Gij moet nu niet zitten pruilen en kniezen, moeder! omdat ik niet thuis ben," zeide hij. "Ik zal u nu en dan wel eens kunnen opzoeken, of een brief zenden. En als ik elk vierendeeljaar mijne huur krijg, zal ik ook wel een vrijen dag hebben; en dan zult gij zien of wij den kleinen Jakob niet mede naar de komedie nemen."

"Ik hoop dat de komedie niet zondig is," zeide vrouw Nubbles, "maar ik ben er waarlijk bang voor."

"Ik weet wel, hoe u dat in het hoofd is gebracht," hervatte Kit op een treurigen toon. "Dat hebt gij weder in die kapel gehoord. Gij moest daar niet zoo dikwijls naartoe gaan, moeder! want als ik u ook zulk een lang, verdrietig gezicht zag krijgen, en bij voorbeeld hooren moest, dat de kleine Jakob een kind van den duivel was, terwijl hij toch zulk een braven vader heeft gehad, zou ik het mij zoo aantrekken, dat ik dienst zou nemen als soldaat, en met mijn hoofd tegen den eersten kanonkogel aanloopen, dien ik zag aankomen."

"Och, Kit! praat toch zoo niet!"

"Dat zou ik waarlijk, moeder! en als gij mij geen groot verdriet wilt aandoen, houd dan dat lintje op uwe muts, dat gij er verleden week al haast hadt afgedaan. Het kan zeker geen kwaad, dat iemand er zoo knap en vroolijk uitziet als hij maar kan. Of denkt gij, dat het ergens goed voor zou kunnen zijn, om zoo te druilen en te teemen, en zoo geweldig door zijn neus te spreken, als die dominé doet? Het is, alsof hij een trompetje in zijn neus heeft, ha, ha, ha!"

Het lachen van Kit was altijd aanstekelijk; ook nu hield zijne moeder hem gezelschap, en toen zij uitgelachen hadden, gingen zij vroolijk zitten eten.

Met meer kussen en tranen, dan menig jonkheer, die zijn ouderlijk huis vaarwel zegt en op reis gaat, waarschijnlijk zou achten (als hij zich verwaardigde, om aan zulke gemeene dingen te denken), nam Kit den volgenden morgen vroeg van zijne moeder afscheid, en stapte den weg naar Finchley op, niet weinig trotsch op de verandering, die zijn voorkomen had ondergaan. Daar een of ander nieuwsgierig zou kunnen zijn om te weten hoe Kit gekleed was, zal het niet ongepast wezen aan te merken, dat hij geene livrei droeg, maar een donkergrijzen rok, een geel vest en eene lichtgrijze broek aanhad. Behalve dat pronkte hij met een paar nieuwe laarzen en een bijzonder stijven en glansrijken hoed, die, als men er tegen aantikte, een klank gaf als eene trom. In dezen dos, en met eenige verwondering, dat hij zoo weinig aandacht trok, hetgeen hij toeschreef aan de slaperigheid der voorbijgangers, die vroeger dan anders waren opgestaan, begaf hij zich op weg naar Abel-Cottage.

Onderweg had hij geene andere meldenswaardige ontmoeting, dan dat hij een jongen tegenkwam met een hoed zonder rand, het juiste evenbeeld van zijn ouden, en hem de helft van de sixpence gaf, die zijn eenigen schat uitmaakte. Tot eeuwige eer des menschdoms kunnen wij zeggen, dat hem aan het huis van den bode zonder eenige zwarigheid zijne kist werd uitgeleverd, en nadat men hem verder den weg naar het buitentje van den heer Garland had gewezen, stapte Kit, met zijne kist op den schouder, verder voort.

Het was inderdaad een allerliefst buitentje. Het huis had een rieten dak en kleine torenspitsen op de puntige gevels, en stukjes gekleurd glas in sommige vensters, nagenoeg zoo groot als een brieventasch. Aan den eenen kant was een stalletje, juist van pas voor den hit, en daarboven een kamertje, juist van pas voor den nieuwen bediende. Voor de vensters hingen witte gordijnen, en zaten vogeltjes in fraaie kooitjes te zingen; langs het pad naar het huis waren twee rijen heesters geplant, en de tuin was vol bloemen, die een liefelijken geur verspreidden. Alles in en buiten het huis scheen een voorbeeld van orde en netheid te wezen. In den tuin was geen spruitje onkruid te zien; en naar de gereedschappen te oordeelen, die op een der paden lagen, was de heer Garland zelf dien morgen reeds aan het werk geweest.

Kit zag vol bewondering een geruimen tijd om zich heen, voordat hij tot het besluit kon komen om zich om te keeren en aan te schellen. Hij had echter nog tijd genoeg om rond te zien; want toen hij gescheld had, kwam er niemand opendoen; en nadat hij nog een paar malen had gescheld, zette hij zich op zijne kist neder, om geduldig te wachten.

Hij moest nog vele malen aanschellen en toch kwam er niemand. Maar eindelijk, terwijl hij op zijne kist zat te denken aan kasteelen van reuzen, en bij de haren vastgebondene prinsessen, en draken die uit poorten komen springen, en andere dergelijke ontmoetingen, die in kindersprookjes dikwijls aan jongelingen van lagen rang overkomen als zij voor de eerste maal een vreemd huis bezoeken, werd de deur zachtjes geopend en vertoonde zich een zeer zedig en stemmig, maar toch ook zeer lief dienstmeisje.

"Gij zult zeker Christoffel wezen?" zeide zij.

Kit stond van zijne kist op en antwoordde, dat hij die persoon was.

"Ik vrees, dat gij dikwijls hebt moeten bellen," hernam zij; "maar wij konden u niet hooren, omdat wij aan het opvangen van den hit waren."

Kit verwonderde zich wat dit beduidde; maar te bescheiden om er naar te vragen, nam hij de kist weder op zijn schouder, en ging met het meisje den gang in, waar hij door eene achterdeur zijn nieuwen meester zag aankomen, die den hit in zegepraal aan den teugel leidde, nadat het koppige beest (gelijk Kit naderhand hoorde) het geheele huishouden, anderhalf uur lang op eene kleine weide achter het huis had laten rondloopen.

De oude heer ontving hem zeer vriendelijk, en de oude jufvrouw insgelijks, wier goede meening van den knaap nog versterkt werd, toen zij zag, hoe zorgvuldig hij op de mat zijne laarzen afveegde. Daarop moest Kit in de voorkamer komen, om zich in zijn nieuw pak te laten bekijken; en nadat men bevonden had, dat hij er nu zeer goed uitzag, werd hij naar den stal gebracht, waar hij zijne kennis met den hit vernieuwde, die hem met buitengemeene welwillendheid ontving; vervolgens naar het voor hem bestemde kamertje, dat zeer net en zindelijk was, en eindelijk naar den tuin, waar de oude heer hem zeide, dat hij hem daarin zou leeren werken, en nog meer vertelde van hetgeen hij voor hem doen wilde, als hij goed oppaste. Kit beantwoordde al deze vriendelijke beloften met hartelijke dankbetuigingen, waarbij hij zoo dikwijls naar zijn nieuwen hoed tastte, dat de rand er reeds aanmerkelijk van leed, en werd vervolgens weder bij de oude jufvrouw gebracht, die toen het dienstmeisje riep (dat Barbara heette), en haar beval, om Kit mede beneden naar de keuken te nemen, en hem wat eten en drinken te geven.

Nu kwam Kit beneden in een keukentje, zooals hij nog nooit gezien had dan voor het venster van een speelgoedwinkel; alles was zoo aardig, net en zindelijk als Barbara zelve; en hier zette hij zich aan eene helder wit geschuurde tafel, op welke Barbara een stuk koud vleesch benevens brood en bier plaatste, en onder het eten ging hij bijzonder onhandig met zijn mes en vork te werk, omdat er ondertusschen eene onbekende Barbara naar hem stond te kijken.

De tegenwoordigheid dezer onbekende Barbara had echter weinig ontzettends; want het meisje, dat niet gewoon was vreemde menschen te zien, was zeer verlegen, en wist evenmin als Kit hoe zij zich houden zou. Toen deze laatste eene poos naar het tikken van de klok had zitten luisteren, waagde hij het een blik naar de aanrechtbank te werpen, en nu zag hij daar, bij de schotels en borden, den bijbel, het gezangboek en het gebedenboek van Barbara liggen en haar werkdoosje staan. Bij het venster, in een goed licht, hing haar spiegeltje, en achter de deur haar hoed. Toen hij al deze stilzwijgende teekenen harer tegenwoorheid had bezichtigd, was het natuurlijk, dat hij een blik naar Barbara zelve wierp, die zoo stil als een muisje erwten zat te doppen; en juist, toen Kit hare oogleden bekeek, en in de eenvoudigheid van zijn hart dacht, welke kleur van oogen zij toch wel hebben mocht, gebeurde het, dat Barbara haar hoofd een weinig oplichtte, om hem aan te zien. Beide paren oogen werden haastig nedergeslagen; Kit boog zich over zijn bord en Barbara over hare erwtenschillen, de een even verlegen als de ander, dat zij elkander zoo betrapt hadden.

XXIII.

VERDERE AFSPRAKEN.

Toen Swiveller van de Wildernis (dit was de gepaste naam der geliefkoosde ververschingplaats van Quilp) naar huis wilde gaan, waren in zijn gang duidelijke teekenen te zien, dat zijn hoofd lang niet helder meer was. Zijn weg over de straat zou een sierlijke slangentrek zijn geweest, als hij dien meer geregeld had voortgezet; maar dikwijls gebeurde het dat hij eensklaps bleef stilstaan, om dan weder een eind driftig voort te stappen, en vervolgens weder te blijven stilstaan en zijn hoofd te schudden. Hij werd nu gekweld door de gedachte, dat de dwerg eigenlijk de rechte man niet was, om zulk een gewichtig en teeder geheim aan toe te vertrouwen; en daar de dron-

kenschap hem doorgaans in dien bijzonderen toestand verplaatste, welken men gewoon is slijmerig te noemen, wist hij er niets aan te doen, dan zijn hoed op den grond te smijten, en zoo hard hij kon te balken, dat hij een ongelukkige wees was, en dat hij nooit zoo ongelukkig zou zijn geworden, als hij geen ongelukkige wees was geweest.

"Ik heb allebei mijne ouders vroeg verloren," jammerde hij; "als een onnoozel kind ben ik de wereld ingezonden, en nu heb ik dien schelmachtigen dwerg ontmoet; — het moest wel slecht afloopen. Ik ben een ongelukkige wees — een ongelukkige wees!"

"Gij hebt een wees bedrogen, mijnheer!" zeide Swiveller zeer plechtig.

"Ik?" hernam Quilp. "Ik ben een tweede vader voor u."

"Gij mijn vader, mijnheer?" teemde Dick. "Ik ben zeer wel bij mijne zinnen, mijnheer! en ik verzoek, dat gij mij dadelijk alleen laat."

"Wat zijt gij toch een rare snaak!" riep Quilp uit.

"Ga," antwoordde Dick hierop, terwijl hij zich met de eene hand aan een paal vasthield, en met de andere zwaaide. "Ga, bedrieger der onschuld! eens zult gij misschien gevoelen,



ER WAS SLECHTS ÉÉNE DAME, DIE HET KIND SCHEEN TE BEGRIJPEN. ZIJ ZAT ALLEEN IN EEN FRAAI RIJTUIG. (blz. 64).

"Dan zal ik een vader voor u zijn," zeide eene stem vlak achter hem.

Dick tuurde door den mist, die hem scheen te omringen, en bemerkte eindelijk een paar schitterende oogen die hem aankeken; vervolgens ontdekte hij, dat die twee oogen in het midden van een gezicht stonden, en dat dit gezicht met een lijf en beenen in verband stond; eindelijk kwam hij zoo ver, dat hij Quilp herkende, die hem nog geen oogenblik had verlaten, hoewel hij in de verbeelding was, dat hij den dwerg in het tuinhuisje had laten zitten en alleen was heengegaan.

wat het zegt een ongelukkige wees te zijn. Gaat gij haast heen, mijnheer?"

Daar de dwerg zich deze gezegden volstrekt niet scheen aan te trekken, kwam Swiveller op hem af, om hem voor zijne boosheid te tuchtigen; maar voordat hij Quilp bereikte, vergat hij zijn voornemen of veranderde hij van gedachten, vatte hem bij de hand, zwoer hem eeuwige vriendschap, en vertelde hem nog eens zijn geheim, thans met eene hartroerende uitweiding over Sophia Wackles, die, gelijk hij zeide, de oorzaak was, dat zijne spraak op het oogenblik belemmerd scheen, hetgeen

alleen aan zijn diep gevoel en volstrekt aan geene bedwelming van wijn of sterken drank was toe te schrijven. Daarop stapten zij arm in arm zeer vriendschappelijk met elkander voort.

"Ik ben zoo slim als een fret," zeide Quilp bij het afscheid nemen. "Breng Trent bij mij. Zeg hem, dat ik zijn vriend ben, hoewel ik geloof, dat hij mij niet al te veel vertrouwt — ik weet niet waarom, want ik heb het niet aan hem verdiend; en dan hebt gij beide uw fortuin gemaakt — in het vooruitzicht namelijk."

"Dat is het leelijke van het geval," hervatte Dick. "Zulke fortuinen in het vooruitzicht zijn zoo razend veraf."

"En daardoor schijnen zij niet zoo groot als zij zijn," zeide Quilp. "Gij zult u nooit kunnen verbeelden, hoeveel uw prijs waard is, voordat gij er dicht bij komt."

"Denkt gij dat?" vroeg Swiveller.

"Ja zeker!" antwoordde Quilp. "Breng Trent bij mij. Zeg hem, dat ik uw en zijn vriend ben."

"Mijn vriend, nu ja!" hernam Dick; "maar geen kameraad, dat begrijpt gij. Dat zou pas kunnen wezen, als gij ook een knappe jongen waart, zooals ik."

"En ben ik dan geen knappe jongen?" vroeg Quilp.

"Het lijkt er niet naar," antwoordde Swiveller. "Gij zijt het leelijkste ventje dat ik ooit gezien heb. Knappe jongens zien er geheel anders uit, mijnheer!" vervolgde hij, terwijl hij zich zelven met kracht op de borst sloeg.

Quilp beschouwde zijn rondborstigen vriend met een boosaardigen grijns, maar gaf hem op hetzelfde oogenblik de hand, zeggende, dat hij een origineel was, en hem de hoogste achting had ingeboezemd. Hiermede scheidden zij. Swiveller ging naar huis, om uit te slapen, en Quilp, om over de gemaakte ontdekking na te denken, en zich te verheugen in het vooruitzicht om naar hartelust kwaad te stichten en wraak te nemen.

Het was niet zonder tegenzin en angst, dat Swiveller, met een hoofd dat nog door de dampen van den vermaarden Schiedammer werd gemarteld, zich den volgenden morgen naar de woning van zijn vriend Trent begaf (een zolderkamertje in een oud bouwvallig huis), en trapsgewijze verhaalde, wat er den vorigen dag tusschen hem en Quilp was voorgevallen; ook bracht hij dit verhaal niet ten einde, zonder een aantal bittere schimpschoten en verwijten over zijne zotheid te moeten hooren.

"Ik wil mij niet verdedigen, Frederik!" zeide de boetvaardige Richard; "maar die kerel heeft zulke rare manieren over zich en is zulk een slimme rekel, dat hij mij aan het klappen bracht, voordat ik recht wist of ik er wel of kwalijk aan deed. Als gij hem hadt zien drinken en rooken, zooals ik gedaan heb, hadt gij ook niets voor hem kunnen verzwijgen. Hij is een salamander — dat is hij."

Zonder te vragen, of een salamander dan zoo bij uitstek geschikt was om de rol van vertrouwde te spelen, wierp Trent zich op een stoel, bedekte zijn gezicht met zijne handen, en trachtte na te gaan, welke redenen Quilp kon gehad hebben om Swiveller uit te hooren; want dat de dwerg dit gedaan had, en dat Richard niet van zelf had gebabbeld, bleek duidelijk genoeg uit het verhaal van den laatsten.

De dwerg had Swiveller tweemaal ontmoet, terwijl deze berichten van de vluchtelingen zocht in te winnen; en dit was misschien reeds genoeg geweest, om iemand, die zoo ergdenkend en wantrouwend van aard was, nieuwsgierig te maken. Maar welke reden had hij, toen hem het plan was medegedeeld, om zijne hulp daarbij aan te bieden? Deze vraag was moeielijker te beantwoorden; en daar schurken doorgaans zich zelven bedriegen door anderen hunne eigene beweegredenen toe te schrijven, kwam Trent terstond op het denkbeeld, dat er tusschen den ouden man en Quilp eene vijandschap moest bestaan, en deze laatste zich nu wilde wreken, door het meisje, waaraan de grijsaard zoo gehecht was, tot eene verbintenis te brengen, waarvan haar grootvader een afschuw moest hebben. Hij begon derhalve te gelooven dat Quilp, zijn eigen doel hebbende, dat door de uitvoering van hun plan bevorderd zou worden, ook wel oprecht voornemens zou zijn om hen bij te staan; en daar hij begreep, dat de dwerg een machtig en bruikbaar bondgenoot zou zijn, besloot hij zich dien avond naar diens huis te begeven, en indien datgene wat Quilp zeide en deed hem in zijne meening bevestigde, dezen zijn deel te geven aan den arbeid der onderneming, maar niet aan de winst. Nadat hij tot dit besluit was gekomen, deelde hij Swiveller zooveel van zijne overdenkingen mede als hem goeddacht, (Dick zou met nog minder volkomen tevreden zijn geweest) schonk hem den geheelen dag om verder uit te slapen, en ging des avonds met hem naar het huis van Quilp.

De dwerg was of scheen zeer blijde, dat hij de twee vrienden zag; bovendien was hij ontzettend beleefd jegens zijne vrouw en schoonmoeder, en hield de eerste scherp in het oog, om te zien hoe zij den jongen Trent zou ontvangen. Jufvrouw Quilp was zoo onschuldig als hare eigene moeder aan eenige ontroering, van welken aard ook, die zijn gezicht kon opwekken; maar, dewijl de blik van haar man haar beschroomd en verlegen maakte, en zij niet begreep, wat hij van haar hebben wilde, aarzelde Quilp niet hare verwarring aan de oorzaak toe te schrijven, waarvoor zijne achterdocht hem deed vreezen, en verbeet hij zich van jaloezie, terwijl hij zich zelven te gelijk met zijne schran-

derheid geluk wenschte. Hij liet hiervan echter niets blijken, maar was zeer vriendelijk en bijzonder gul met zijn rum.

"Laat eens zien," zeide Quilp. "Het moet nu bijna twee jaren zijn, dat wij voor het eerst met elkander kennis maakten."

"Omtrent drie, geloof ik," zeide Trent.

"Omtrent drie?" hervatte Quilp. "Wat verloopt die tijd toch snel! Hadt gij wel gedacht, dat het al zoo lang was, vrouw?"

"Ja, naar mijne gedachten moest het al langer dan drie jaren wezen," was het ongelukkige antwoord.

"Zoo!" dacht Quilp. "De tijd is u lang gevallen, dat gij hem gemist hebt. Goed zoo! — Het staat mij zoo duidelijk voor, alsof het pas gisteren gebeurd was," vervolgde hij hardop, "dat gij met de Mary Anne naar Demerary zijt gegaan. Nu! een mensch moet ééns wat los wezen. Ik ben het ook geweest."

De wenk, waarmede hij deze woorden vergezelde, deed jufvrouw Jiniwin van verontwaardiging blozen; en zij kon niet nalaten, haar schoonzoon toe te fluisteren, dat hij met zijne bekentenissen ten minste moest wachten, totdat zijne vrouw er niet bij was; voor welke vermetelheid Quilp haar eerst zoolang strak aankeek, totdat zij hare oogen moest nederslaan, en daarop zeer plechtig hare gezondheid dronk.

"Ik dacht altijd, dat gij wel dadelijk weerom zoudt komen, Frederik!" zeide Quilp, terwijl hij zijn glas nederzette; "en toen de Mary Anne terugkwam met uw persoon aan boord, in plaats van een brief, om te zeggen hoe boetvaardig gij waart en hoe blij met de plaats, die men u bezorgd had, moest ik er hartelijk om lachen. Ha, ha, ha!"

De jonkman glimlachte, maar niet alsof het onderwerp naar zijn smaak was; en dit was juist de reden, waarom Quilp het voortzette. "Ik zeg altijd," hervatte hij, "dat als een rijk man twee bloedverwanten heeft, zusters of broeders, of broeder en zuster, die hem even na zijn en van hem afhangen, het zeer slecht is, als hij een van beiden alles wil geven, en den anderen laat loopen."

De jonkman maakte eene beweging van ongeduld; maar Quilp vervolgde zoo bedaard, alsof hij over een zeer afgetrokken onderwerp sprak, waarbij niemand der aanwezigen het minste belang had: "Uw grootvader sprak, wel is waar, van herhaalde vergiffenis, ondankbaarheid, lichtmisserij, doorbrengen en zoo al voort. "Maar dat zijn zeer gewone gebreken," zeide ik. — "Maar hij is een schurk," zeide hij. — "Dat nu eens voor een oogenblik toestemmende," zeide ik; "een groot aantal fatsoenlijke jonge heeren, ja zelfs jonge edellieden, zijn ook schurken." Maar hij wilde zich niet laten overtuigen."

"Dat verwondert mij, mijnheer Quilp!" zeide de jonkman spottend.

"Het verwonderde mij ook," hernam Quilp; "maar hij was altijd koppig. Hij was zoo half en half een vriend van mij; maar altijd was hij dwars en koppig. Kleine Nelly is een lief meisje, Frederik! maar gij blijft toch haar broeder. Dat kan hij niet veranderen, zooals gij laatst tegen hem gezegd hebt."

"Als hij kon, zou hij het zeker doen," zeide de jonkman ongeduldig; "dat de duivel er hem voor hale! Maar het is tot niets nut om langer hierover te spreken; het zou beter zijn, dat onderwerp maar te laten rusten."

"Met alle pleizier," hervatte Quilp. "Ik weet zelfs niet, hoe ik er op gekomen ben. Ik wilde u maar laten zien, Frederik, dat ik u altijd heb voorgesproken. Gij wist weinig wie uw vriend en wie uw vijand was, niet waar? Gij dacht dat ik tegen u was, en daardoor bleven wij op een afstand; maar het lag waarlijk geheel aan u. Laat ons elkander nog eens de hand geven, Frederik!"

Met een neergedoken hoofd en een afschuwelijken grijns op zijn gezicht, strekte de dwerg zijn korten arm over de tafel uit. Na een oogenblik bedenkens, reikte Trent hem zijne hand, welke de dwerg gevoelig kneep, terwijl hij te gelijk zijne andere hand op zijne lippen legde en een donkeren blik op Swiveller wierp. Trent zag hieruit, dat de dwerg de betrekking tusschen hem en zijn vriend, die niets meer dan een werktuig in zijne handen was, volkomen begreep; en daar het altijd streelend is zijne meerderheid erkend te zien, al is die meerderheid het gevolg van eene schurkachtige slimheid, deed deze stilzwijgende hulde den jonkman eene gunstige meening van het leelijke manneke opvatten, en besluiten om van zijne hulp partij te trekken.

Quilp oordeelde nu, dat het zaak was om het gesprek zoo spoedig mogelijk af te breken, opdat Swiveller in zijne voorbarigheid niets zou zeggen, dat de vrouwen niet behoefden te hooren, en deed het voorstel om een partijtje cribbage te spelen. Toen men afnam, werd Trent de maat van jufvrouw Quilp, en Quilp zelf die van Swiveller. Jufvrouw Jiniwin, die bijzonder veel van het spel hield, werd om die reden door haar schoonzoon buitengesloten, en kreeg den post om de glazen te vullen, terwijl Quilp haar gestadig in het oog hield, ten einde haar te beletten om zelve een proefje uit de rumflesch te nemen, waarvan zij evenzeer hield als van de kaart; zoodat hij de oude vrouw op eene zeer schrandere manier eene dubbele pijniging aandeed. Zijne aandacht was echter niet onverdeeld op zijne schoonmoeder gevestigd; want bij zijne overige onschuldige aanwendsels, was hij ook een liefhebber van valsch te spelen, en moest derhalve nauw-

keurig op het spel letten, maar ook Swiveller, die nu en dan zijne verwondering over de snelheid, waarmede de kaarten geteld werden, te kennen wilde geven, met wenken en blikken in orde te houden. Bovendien zat zijne vrouw tegenover Trent, en had de dwerg ooren en oogen noodig voor elken blik, dien deze twee wisselden, en ieder woord, dat zij spraken. Hij gebruikte zelfs allerlei streken om de teekenen te ontdekken, die misschien onder de tafel gegeven werden, en trapte zijne vrouw nu en dan op de teenen, om te zien, of zij zou schreeuwen of zich stilhouden, in welk laatste geval het duidelijk blijken zou, dat Trent haar te voren op de teenen had getrapt. Met dat al hield hij bestendig een oog op zijne schoonmoeder, en als deze, hetgeen nu en dan gebeurde, met een theelepeltje een proefje uit een pas geschonken glas wilde nemen, stiet hij het altijd bij toeval omver, op het oogenblik, dat zij meende haar doel bereikt te hebben. Op deze wijze hield Quilp zich den geheelen avond bezig. Eindelijk werden de kaarten nedergelegd, en, nadat de vrouwen zich op een wenk van den huiselijken dwingeland hadden verwijderd, om naar bed te gaan, en Swiveller op zijn stoel in slaap was gevallen, trok de dwerg zijn anderen gast naar een hoek van het vertrek, om met elkander te kunnen fluisteren, zonder dat Swiveller er iets van hooren kon.

"Uw achtenswaardige vriend behoeft niet alles te weten wat wij zeggen," zeide Quilp. "Is het nu tusschen ons afgesproken, Frederik? Zal hij over eenigen tijd de kleine Nelly trouwen?"

"Gij hebt natuurlijk zelf een of ander inzicht," hernam de ander.

"Natuurlijk," antwoordde Quilp, van genoegen grijnzende bij de gedachte, hoe weinig Trent vermoedde wat zijne ware bedoeling was. "Misschien is het om den oude iets betaald te zetten, of misschien maar uit de grap; maar ik heb invloed genoeg, Frederik, om u te helpen of tegen te werken. Wat zal ik doen? Daar hangt de schaal. Aan welken kant moet ik mijn gewicht er in gooien?"

"Aan den mijnen," antwoordde Trent.

"Goed!" zeide Quilp, terwijl hij zijne gesloten hand uitstak, en toen opende, alsof hij er een gewicht uit liet vallen. "Nu kunt gij zeker zijn, dat de schaal naar uw kant overslaat."

"Maar waar zijn zij naar toe?" vroeg Trent.

Quilp antwoordde, dat hij dit op het oogenblik niet wist, maar dat het gemakkelijk te ontdekken was. Zoodra zij den ouden man hadden gevonden, zouden zij hunne maatregelen nemen. Hij zou hem gaan bezoeken, of liever Swiveller zou dat doen, en dan Nelly voor zich trachten in te nemen, door groote belangstelling in het welzijn van haar grootvader te veinzen. Was hij eens zoo ver, dan zou hij binnen een paar jaren gemakkelijk zijn oogmerk kunnen bereiken; want Nelly wist niet beter, of haar grootvader was doodarm, gelijk hij, evenals de meeste gierigaards, gewoon was de menschen wijs te maken.

"Hij heeft het mij maar al te dikwijls willen wijsmaken," zeide Trent.

"Mij ook," hervatte Quilp; "hetgeen te meer zonderling is, daar ik zeer wel weet hoe rijk hij is."

"Gij zijt dan nauwkeurig met zijne zaken bekend?" vroeg Trent.

"Dat verzeker ik u," antwoordde Quilp; en dit kon hij met waarheid zeggen.

Nadat zij nog eene poos hadden gefluisterd, wekte Trent zijn slapenden vriend en nam afscheid. Quilp sloop naar het venster, dat zij op de straat voorbij moesten komen, en luisterde. Trent was juist aan eene lofrede op zijne vrouw, en beide vrienden verwonderden zich, hoe deze dwaas genoeg had kunnen zijn om zulk een wanschepsel te trouwen. Met een nog hatelijker grijns dan anders zag de dwerg hen na, en ging toen naar bed.

Bij het ontwerpen van hun plan hadden Quilp en Trent geen oogenblik aan het geluk of ongeluk der onschuldige Nelly gedacht. Het zou vreemd zijn geweest, indien de onbezonnen lichtmis, die beider speelbal was, zich met zulke gedachten had gekweld; want hij had zulk een hoog gevoelen van zich zelven, dat hij het plan gewis eer voor loffelijk dan berispelijk moest houden; en indien hij in staat was geweest om een oogenblik tot ernstig nadenken te komen, zou hij zijn geweten tot zwijgen hebben gebracht met de gedachte, dat hij niet voornemens was zijne vrouw te slaan, en derhalve een even goed man voor Nelly zou zijn als iemand anders.

XXIV.

DE DORPSSCHOOLMEESTER.

Het was niet voor dat zij geheel buiten adem waren, dat Nelly en haar grootvader het waagden te blijven stilstaan, en zich aan den kant van een boschje neder te zetten. Hier konden zij wel de baan niet zien, maar hoorden toch in de verte het rumoer van het volk. Toen Nelly op eene hoogte klom, die tusschen hen en de plek, van waar zij gevlucht waren, inlag, kon het meisje zelfs de witte tenten en de vlaggen onderscheiden; maar zij zag niemand naderen, om hunne rust te storen.

Het duurde echter eenigen tijd voordat zij haar verschrikten reisgenoot kon geruststellen,

die zich verbeeldde, dat er in het boschje menschen waren verscholen, die hem wilden vatten, en onophoudelijk beangst was, dat men hem in een donkeren kelder zou opsluiten, waar men hem in boeien slaan zou, en waar, hetgeen het ergste van alles was, Nelly hem nooit zou kunnen komen zien, dan door de traliën van de kijkgaten in den muur. Zijn angst begon zich aan Nelly mede te deelen; ook bij haar kwam de gedachte op, dat men hen overal zou vervolgen, en de moed ontzonk haar; hetgeen in zulk een jong meisje, dat sedert eenige dagen zooveel vreemds had beleefd, niet te verwonderen was. Maar dikwijls klopt in eene zachte borst een edel, stoutmoedig hart; en toen het meisje hare oogen op den grijsaard vestigde, en bedacht, hoe zwak hij was, en hoe hulpeloos hij wezen zou als zij hem ontzonk, wapende zij zich met nieuwen moed, en gevoelde zij nieuwe kracht.

"Wij zijn nu veilig, wij hebben niets te vreezen, lieve grootvader," zeide zij.

"Niets te vreezen?" hernam de oude man. "En als zij u nu van mij weghalen? Ach! niemand blijft mij trouw! Niemand! Zelfs Nelly niet."

"Och, spreek toch zoo niet!" zeide het meisje; "want als iemand het ooit trouw en eerlijk gemeend heeft, dan ben ik het. Dat weet gij immers wel?"

"Hoe kunt gij dan zeggen, dat wij veilig zijn," hernam de grijsaard, vreesachtig rondziende, "terwijl zij overal naar mij zoeken, en ons misschien op het oogenblik zullen overvallen?"

"Omdat ik zeker weet, dat niemand ons gevolgd is," antwoordde Nelly. "Zie maar zelf, grootvader, hoe stil alles om ons heen is. Wij zijn geheel alleen, en kunnen gaan waar wij willen. Zou ik zoo gerust kunnen zijn, als ik dacht, dat gij niet veilig waart?"

"Dat is waar," antwoordde hij, terwijl hij haar de hand drukte, maar toch angstig om zich heen zag. "Maar wat hoor ik daar?"

"Het is een vogeltje," antwoordde Nelly, "dat het boschje invliegt en ons den weg wijst. Weet gij nog wel, hoe wij zeiden, dat wij vergenoegd en vroolijk zouden zijn, als wij door bosschen en velden konden dwalen? En hier blijven wij nu treurig zitten, en verliezen onzen tijd. Zie welk een mooi paadje; en daar is hetzelfde vogeltje, dat naar een anderen boom vliegt en gaat zitten zingen. Kom!"

Zij stonden op, en sloegen het beschaduwde pad in, dat door het bosch liep. Nelly sprong vlug vooruit over het veerkrachtige zachte mos, en lokte den ouden man van de eene plek naar de andere verder voort, hem nu een vogeltje wijzende, dat door de takken voorthuppelde, en hem dan roepende om naar het gezang te luisteren, dat de vreedzame stilte afbrak, of om naar de zonnestralen te zien, die hier en daar tusschen het dichte gebladerte de met klimop begroeide stammen beschenen. Terwijl zij zoo voortgingen, daalde de opgeruimdheid, welke Nelly eerst slechts geveinsd had, werkelijk in hare borst neder; en ook de oude man stelde zich gerust, en zag niet langer angstig om zich heen; want onder deze groene schaduw was alles vreedzaam, stil en liefelijk.

Eindelijk liep het pad aan het eind van het boschje op een rijweg uit, en toen zij dien een eind ver hadden gevolgd, kwamen zij aan eene laan, boven welke de takken der aan beide zijden geplante boomen een groen gewelf vormden. Op een ouden wegwijzer stond te lezen, dat deze laan naar een dorp voerde, hetwelk drie mijlen verder gelegen was; en daarheen besloten de twee zwervelingen zich te begeven.

De mijlen kwamen hun zoo lang voor, dat zij verscheidene malen begonnen te vreezen, dat zij verkeerd waren gegaan; maar eindelijk kwamen zij aan het eind van de laan, en zagen toen tot hunne blijdschap het dorp in eene boomrijke vallei aan hun voet liggen. Het was een klein, nederig dorpje. De mannen en jongens waren op het grasperk aan het c r i c k e t spelen; de meeste andere inwoners stonden daarbij te kijken; en zoo zwierf Nelly met haar grootvader eene poos rond, zonder te weten, waar zij eene rustplaats zouden zoeken. Slechts één oud man zat in het tuintje voor zijn huis, maar hem durfden zij niet naderen, want hij was zeker de schoolmeester, daar op een wit bord voor zijne woning met zwarte letters "school" te lezen stond. Hij was een lang mager man, met een bleek, maar eenvoudig en goedhartig gezicht, en zat in zijn versleten zwart pak, tusschen zijne bloemen en bijenkorven, onder het met klimop en andere planten begroeide afdak voor zijne deur, zijne pijp te rooken.

"Spreek hem eens aan, Nelly!" fluisterde de oude man.

"Ik durf hem haast niet storen," antwoordde zij. "Hij schijnt ons niet te zien. Als wij wat wachten, zal hij zich misschien wel eens naar ons toekeeren."

Zij wachtte eene poos; maar de schoolmeester zag niet op. Hij bleef stil en nadenkend zitten. Nelly was zeer moede, en zou misschien moeds genoeg gehad hebben om zelfs een schoolmeester aan te spreken, indien de man niet iets in zijn voorkomen had gehad, hetwelk scheen aan te duiden, dat hij treurig of misnoegd was. Terwijl zij aarzelend op een geringen afstand bleven staan, zagen zij, dat hij eene poos onrustig heen en weder schoof, daarop zijne pijp nederlegde, eenige malen zijn tuintje op en neer wandelde, naar het hek kwam en naar het grasperk keek, vervolgens met een zucht zijne pijp weder opnam, en zich treurig weder neerzette.

Daar het nu donker begon te worden vatte Nelly eindelijk moed, en kwam met haar grootvader aan de hand naderbij. Het gerucht dat zij maakten, bij het openen van het houten hek, trok de aandacht des schoolmeesters. Hij zag hen vriendelijk aan, maar scheen te leur gesteld te zijn, en schudde flauw zijn hoofd.

Nelly neeg, en zeide hem, dat zij arme reizigers waren, die een nachtverblijf zochten, waarvoor zij gaarne wilden betalen, zoover hunne middelen toelieten. Terwijl zij sprak, zag de schoolmeester haar oplettend aan, legde vervolgens zijne pijp neder, en stond op.

"Wij zouden u zeer dankbaar zijn, mijnheer," zeide Nelly, "als gij ons kondt te recht helpen."

"Gij zijt zeker ver gekomen?" zeide de schoolmeester.

"Ja, mijnheer!" antwoordde Nelly.

"Ik zie dat gij moede zijt," hervatte de schoolmeester, terwijl hij vriendelijk zijne hand op haar hoofd legde. "Uwe kleindochter, vriend?"

"Ja, mijnheer!" antwoordde de oude man; "de steun en troost van mijn ouderdom."

"Komt binnen!" zeide de schoolmeester.

Zonder verdere voorafspraak bracht hij hen naar zijn schoolvertrek, dat te gelijk zijne woonkamer en keuken was, en zeide hun, dat hij hen tot den volgenden dag wilde herbergen. Voordat zij nog aan het eind hunner dankbetuigingen waren, spreidde hij een grof maar zindelijk tafellaken over de tafel, zette vervolgens een stuk koud vleesch, benevens brood en eene kan bier op, en verzocht hen om maar toe te tasten.

Toen Nelly zich had nedergezet, zag zij in het vertrek om zich heen. Er stonden een paar oude banken, en een lessenaar op vier pooten, waaraan zonder twijfel de meester zat. Op eene hooge plank lagen eenige boeken vol vouwen en ooren, en daarnaast een hoop tollen, ballen, hengelsnoeren, knikkers, aangebeten appelen, en andere verbeurdverklaarde eigendommen van kleine deugnieten. Aan een spijker in den muur hingen de geduchte stok en liniaal, en daarbij lag op een afzonderlijk plankje de ezelsmuts van oude couranten gemaakt, en met groote ouwels beplakt. Het voornaamste sieraad van het vertrek bestond echter in een aantal zedelijke spreuken, fraai met een staande hand geschreven, en uitgewerkte optelling- en vermenigvuldigsommen, blijkbaar van dezelfde hand, die in het rond tegen de muren waren geplakt, naar het scheen met het dubbele oogmerk, om te doen zien, hoe goed de kinderen in deze school werden onderwezen, en om bij de leerlingen een edelen naijver op te wekken.

"Ja," zeide de schoolmeester, toen hij zag, dat deze schrijfvoorbeelden Nelly's aandacht trokken, "dat is mooi geschreven."

"Zeer mooi," zeide het meisje schroomvallig. "Is dat uw schrift, mijnheer?"

"Neen," antwoordde de schoolmeester, terwijl hij zijn bril opzette om de voorbeelden, waarop hij zoo trotsch was, met innig welgevallen te beschouwen. "Ik zou het nu niet meer zoo kunnen. Het is het schrift van een klein handje, nog kleiner dan het uwe, maar van een zeer knap handje."

Toen hij dit zeide, zag hij, dat op een der voorbeelden eene inktspat was gekomen, en hij ging derhalve naar den muur, om die met een pennemes zorgvuldig uit te krabben. Toen hij gedaan had, ging hij langzaam achteruit, en bewonderde het schrift, gelijk iemand eene meesterlijke schilderij zou doen; maar er was iets treurigs in zijne stem en in zijn voorkomen, dat Nelly aandeed, hoewel zij er de oorzaak niet van wist.

"Een kleine jongen is hij," zeide de arme schoolmeester; "maar veel knapper dan al zijne makkers, niet alleen in het leeren, maar ook in het spelen, en het is verbazend, hoeveel dat kind van mij houdt. Dat ik veel van hem houd is geen wonder, maar...." Hier zweeg de schoolmeester, en nam zijn bril af, om dien af te vegen, alsof de glazen beslagen waren.

"Ik hoop dat hem niets scheelt, mijnheer!" zeide Nelly bekommerd.

"Niet veel, meisjelief!" antwoordde de schoolmeester. "Ik had gehoopt, dat ik hem van avond op het grasperk zou zien. Hij was anders altijd onder de eersten. Maar hij zal morgen wel komen."

"Is hij ziek geweest?" vroeg Nelly, wier medelijden spoedig gaande werd.

"Niet erg ziek. Gisteren en eergisteren zeiden zij, dat hij ijlde; maar dat gebeurt doorgaans in die soort van ziekte; het is geen kwaad teeken — in het geheel geen kwaad teeken."

Nelly zweeg. De schoolmeester ging naar de deur, en keek eene poos oplettend naar buiten. De duisternis begon te vallen, en alles was stil.

"Als hij kon uitgaan, zou hij zeker naar mij toekomen," zeide de schoolmeester, toen hij weder naar binnen kwam. "Hij kwam mij altijd in den tuin goeden nacht zeggen. Maar misschien is hij pas aan het beteren, en is het te laat voor hem om uit te gaan; want de sterke dauw maakt het wat vochtig. Het is veel beter, dat hij van avond niet uitgaat."

De schoolmeester stak eene kaars aan, deed de vensterluiken dicht, en sloot de deur; maar nadat hij dit had gedaan, en eene poos was blijven zitten, kreeg hij zijn hoed, en zeide, dat hij eens zou gaan vragen, hoe het was, als Nelly wilde opblijven totdat hij terugkwam. Het meisje was hiertoe gewillig, en hij ging.

Nelly bleef langer dan een half uur zitten wachten. Het was haar vreemd en eenzaam;

want zij had haar grootvader overgehaald, om naar bed te gaan, en er was niets te hooren, dan het tikken van eene oude klok en het suizen van den wind door de boomen. Toen de schoolmeester terugkwam zette hij zich bij den haard neder, maar sprak een geruimen tijd geen woord. Eindelijk keerde hij zich tot Nelly, en zeide met eene zachte stem, dat hij hoopte, dat zij in haar avondgebed aan een ziek kind zou gedenken.

"Die lieve knappe jongen!" zeide de arme schoolmeester, terwijl hij aan eene pijp trok, die hij vergeten had aan te steken, en om zich heen naar de muren zag. "Wie weet of hij ooit weer schrijven zal!"

XXV.

DE KLEINE VRIEND.

Verkwikt door een gerusten slaap, stond Nelly des morgens vroeg op, en verliet haar slaapvertrek, een kamertje onder het rieten dak, dat jaren achtereen door den doodgraver was bewoond, maar nu ledig stond, daar de vorige bewoner thans getrouwd was en een eigen huisje had. Toen zij beneden kwam, zag zij dat de schoolmeester reeds opgestaan en uitgegaan was, en begon daarom de kamer, waar zij den vorigen dag haar avondmaal had gebruikt, op te ruimen en zoo net mogelijk in orde te brengen. Zij was hiermede juist gereed, toen haar vriendelijke gastheer terugkwam.

De schoolmeester zeide haar dank, er bijvoegende dat de oude vrouw, die dit werk anders voor hem deed, nu het zieke kind oppaste, waarvan hij gesproken had. Nelly vroeg daarop, hoe de arme kleine voer, zeggende, dat zij hoopte dat hij beter was.

"Neen," antwoordde de schoolmeester, treurig zijn hoofd schuddende; "niet beter. Zij zeggen erger."

"Dat spijt mij waarlijk," zeide Nelly.

De hartelijke toon, waarop zij dit zeide, scheen den armen schoolmeester genoegen te doen, maar te gelijk zijne onrust eer te vergrooten dan te verminderen; want hij merkte haastig aan, dat de menschen het kwade doorgaans nog erger voorstellen dan het is. "Ik kan haast niet denken, dat hij erger wezen zou," zeide hij met zijne gewone treurige bedaardheid.

Nu maakte Nelly het ontbijt gereed, en toen haar grootvader beneden gekomen was, zetten zij zich te zamen aan de tafel. Onder het ontbijt merkte de gastheer op, dat de oude man nog zeer moede scheen te zijn.

"Als gij nog verder wezen moet," zeide hij, "en het u op een enkelen dag niet aankomt, wil ik u gaarne nog een nacht hier houden. Ik zou waarlijk blijde zijn, als gij wildet blijven, vriend!"

Hij zag, dat de grijsaard twijfelend naar Nelly keek, en vervolgde daarom: "Ik zou gaarne uwe lieve kleindochter nog een dag bij mij hebben. Als het u mogelijk is een eenzaam oud man een liefdedienst te doen, en te gelijker tijd uit te rusten, hoop ik, dat gij het doen zult. Maar als gij noodzakelijk verder moet, wensch ik u goede reis, en zal ik een eind met u meegaan, voordat de school aangaat."

"Wat zullen wij doen, Nelly?" zeide de oude man besluiteloos.

Nelly bedacht zich niet lang, om te antwoorden dat het veel beter zou zijn daar te blijven. Zij wilde gaarne den goeden schoolmeester hare dankbaarheid toonen, door hem op hare beurt die diensten te bewijzen, welke hij in zijne kleine huishouding noodig had. Toen zij hiermede gedaan had, kreeg zij eenig naaiwerk uit haar mandje, en ging daarmede voor het venster zitten, om hetwelk eene kamperfoelie, die het vertrekje met haar aangenamen geur vervulde, hare takken slingerde. Haar grootvader zat zich buiten in de zon te koesteren, en keek gedachteloos naar de wolken, die door het zachte zomerwindje werden voortgedreven.

Toen de schoolmeester, nadat hij de twee banken had gereed gezet, voor zijn lessenaar plaats nam, werd Nelly bevreesd dat zij in den weg zou zijn, en vroeg of zij niet naar boven wilde gaan; maar de schoolmeester wilde hiervan niet hooren, en daar hij op haar gezelschap gesteld scheen te zijn, bleef zij zitten.

"Hebt gij veel scholieren, mijnheer?" vroeg Nelly.

De arme schoolmeester schudde zijn hoofd, en antwoordde, dat de twee banken nog niet vol waren.

"Zijn de anderen ook al knap, mijnheer?" vroeg zij verder, met een blik op de tegen den muur geplakte voorschriften.

"Zij doen hun best, tamelijk wel," antwoordde de schoolmeester; "maar zoo zullen zij het nooit maken."

Op dit oogenblik kwam een kleine jongen met een door de zon gebruind gezicht en witte haren de deur in, maakte een boerschen dienaar voor den meester, en zette zich toen op een der banken. Vervolgens legde hij een boek vol vouwen en ooren op zijne knieën open, stak zijne handen in zijne zakken, en begon de knikkers, die hij daarin had, over te tellen; terwijl zijn gezicht duidelijk bewees, dat zijne aandacht zich met alles bezig hield, behalve met de letters, waarop zijne oogen staarden. Kort daarop kwam er nog een knaap van dezelfde grootte, toen een paar te gelijk, die wat kleiner waren, toen een, die weer wat groo-

ter was, en zoo ging het voort, totdat er twaalf of veertien jongens op de banken zaten, die tusschen de vier en veertien jaren oud schenen te zijn, want de voeten van de kleinsten bleven, als zij op de bank zaten, een heel eind van den vloer, en de oudste was een groote lummel, omtrent een half hoofd langer dan de schoolmeester.

Het eene einde der voorste bank, de eerste plaats van de school, bleef ledig, zoo ook de eerste pen van den kapstok, waaraan de jongens, die hoeden of petten hadden, deze ophingen. Geen der knapen verstoutte zich, de heiligheid dier ledige plekken te schenden, maar menigeen keek er naar, en fluisterde dan achter zijne hand met zijn nabuur.

Daarop begon het gebrom van het lessenleeren, het stilletjes spelen en grappen maken, en al het gewoel en gedruis eener school; en in het midden van al die opschudding zat de arme schoolmeester, en poogde vruchteloos zijn kleinen afwezigen vriend te vergeten, en zijne aandacht op zijn dagwerk te vestigen. Zijne vervelende taak herinnerde hem nog sterker aan zijn knappen en gewilligen leerling; het was duidelijk, dat hij zijne gedachten niet bij elkander had.

Niemand zag dit beter dan de ondeugendste jongens, die, door straffeloosheid stouter wordende, hoe langer hoe meer leven maakten; zij waagden het eindelijk zelfs onder het oog van den meester even of oneven te spelen, openlijk de appels op te eten, die zij hadden medegebracht, elkander te knijpen en te stompen, zonder om den stok te denken, en zelfs in de pooten van den lessenaar letters te snijden. De lomperd, die naast dien lessenaar stond, om zijne les op te zeggen, staarde niet langer naar den zolder, om te zien, of daar de woorden stonden, die hij vergeten had, maar kwam dichterbij, en keek, zonder dat de meester er op lette, in het boek; de hansworst van den troep maakte grimassen, zonder zijn boek voor zijn gezicht te houden, en zijne bewonderaars schaterden van lachen. Als de meester nu en dan eens opschoot en scheen te zien wat er voorviel, werd het aanstonds stil, en keek ieder bedeesd in zijn boek; maar zoodra hij weder in gepeins verzonk, werd het leven nog erger dan te voren.

O! hoe verlangden die bengels om maar buiten te wezen, en hoe gluurden zij naar de open deur, alsof zij half voornemens waren, met geweld uit te breken en voortaan als wilden door de bosschen te loopen! Hoe kwellend was de gedachte aan eene ondiepe plek in de koele rivier voor een boutigen knaap, die zijn hemd zoo ver hij kon had opengehaald, en terwijl hij zijn rood gezicht met zijn spelboek toewaaide, wenschte, dat hij een walvisch, of een eend, of iets anders ware, alles behalve een jongen, die op zulk een smoorheeten dag op school moest zitten, terwijl nog bovendien een der jongens, die het dichtst bij de deur zat, zijne makkers half dol maakte door naar buiten te sluipen, zijn gezicht in een emmer bij den waterput te wasschen, en dan op het gras te gaan rollen. Het was ook waarlijk al te heet om te leeren; zelfs de bijen waren diep in de kelken der bloemen gekropen, als hadden zij voorgenomen om dien dag geen honig te fabriceeren. Het was een dag die gemaakt was om lui te wezen, om op zijn rug in het gras te liggen, en naar de blauwe lucht te kijken, totdat men in slaap viel; en op zulk een dag moesten zij met een boek voor zich in eene donkere kamer zitten, waar niet eens de zon scheen. Het was al te erg!

Nelly zat bij het venster te naaien, en lette op al wat er voorviel, hoewel zij een weinig schuw was voor de wilde jongens. Toen de lessen waren opgezegd, moest er geschreven worden; en daar er slechts één lessenaar was, namelijk die van den meester, ging elke jongen op zijne beurt daaraan zitten, om zijne hanepooten en letters te teekenen, terwijl de meester zoolang rondwandelde. Het was nu stiller; want doorgaans stond de meester over den schouder van den schrijver te kijken, en zeide hem zeer vriendelijk, dat hij op dit of dat voorbeeld aan den muur moest letten, om dien mooien neerhaal en dien fijnen ophaal te maken; en zoo zachtzinnig ging de goede man daarbij te werk, dat de jongens berouw schenen te hebben, dat zij hem zoo geplaagd hadden, en het nu en dan wel twee minuten achtereen uithielden, zonder een of ander kwaad te doen.

"Ik geloof, jongens," zeide de schoolmeester, toen de klok twaalf sloeg, "dat ik u van middag maar eene buitengewone vacantie zal geven."

Op dit bericht hieven de jongens, onder voorgang van den oudsten en grootsten, zulk een vreugdekreet aan, dat de meester niet verder kon spreken. Maar toen hij zijne hand ophief en wenkte dat zij zwijgen zouden, waren zij goed genoeg om op te houden, zoodra de beste schreeuwers geheel buiten adem waren.

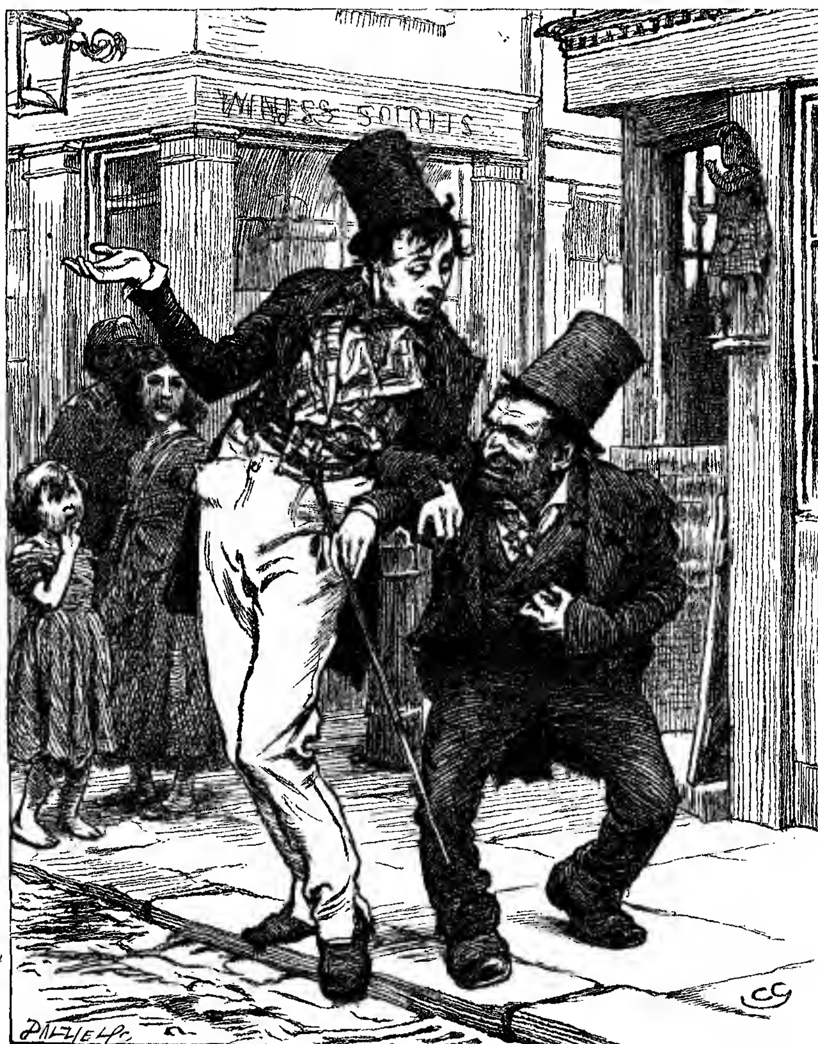
"Gij moet mij eerst beloven," zeide de schoolmeester, "dat gij geen leven zult maken, of dat gij ten minste, als gij het niet laten kunt, een eind buiten het dorp zult gaan. Gij zult toch zeker uw ouden speelkameraad niet willen hinderen of zieker maken."

Al de jongens mompelden eene belofte, dat zij volstrekt geen leven zouden maken, en op dat oogenblik meenden zij dit ook van harte.

"Vergeet het dan niet, lieve kinderen!" zeide de schoolmeester; "maar gij zult brave jongens zijn, dat weet ik wel. Weest anders zoo vroolijk als gij kunt, en dankt God, dat gij met ge-

zondheid zijt gezegend. Goedendag nu allemaal!"

"Dag, meester!" zeide de eene stem na de andere, terwijl de jongens zeer langzaam en stil heengingen. Maar daar buiten scheen de zon zoo helder en zongen de vogelen zoo vroolijk, als zij slechts op vacantiedagen schijnen te doen. De boomen schenen alle vrije jongens uit te noodigen, om in hunne takken te klouteren, het hooi hen te lokken om er in te rollen, het golvende koorn hen te wenken om verder te gaan, de groene velden hen aan te zetten om te loopen en te springen en wandelingen te doen, de hemel weet hoe ver. Het was meer dan een troep jongens kon uithouden, en op eens liep de geheele hoop juichend en schaterend naar alle kanten uiteen.



DAAROP STAPTEN ZIJ ARM IN ARM ZEER VRIENDSCHAPPELIJK MET ELKANDER VOORT. (blz. 74).

"Het is natuurlijk, Goddank!" zeide de arme schoolmeester, terwijl hij hen nazag. "Ik ben blij, dat zij het al vergeten hebben."

Het is echter moeielijk het iedereen naar den zin te maken, gelijk de meesten onzer wel reeds zullen weten, zelfs zonder de fabel, welke die waarheid moet verduidelijken; en in den loop van den dag kwamen de moeders en tantes van verscheidene jongens opzettelijk aan, om te zeggen, dat zij den maatregel van den schoolmeester hoogelijk afkeurden. Eenige weinigen beperkten zich tot een bedekten wenk, bij voorbeeld, beleefd te vragen, of er dien dag

een bijzondere heilige in den almanak stond; anderen (dit waren de staatkundige tinnegieters van het dorp) beweerden, dat het zeer onbehoorlijk was, ja zelfs eene revolutionnaire denkwijze aan den dag legde, een halven vacantiedag te geven bij eene mindere gelegenheid dan de verjaardag van den Koning; maar de meesten kwamen onbewimpeld voor de zaak uit, en zeiden, dat het niet beter was dan bedriegen en stelen, als de meester zijne leerlingen de hun toekomende portie onderwijs onthield; en eene spijtige oude jufvrouw, die met verdriet zag, dat zij den vredelievenden schoolmeester niet boos kon maken, stormde de deur uit, om een half uur lang, vlak voor het venster, met eene andere oude jufvrouw te blijven praten, zeggende, dat hij dien halven dag van het schoolgeld moest laten afhouden, of dat iedereen zijne kinderen van de school zou nemen; dat er geen gebrek aan luilakken op het dorp was (hier verhief zij hare stem), en dat, als iemand nog te lui was om schoolmeester te wezen, er wel een ander komen kon, die hem zijn werk uit de handen nam, en dat hij daarom wel mocht voor zich zien en op zijne zaken passen. Maar al deze verwijten en schimpschoten konden den zachtzinnigen schoolmeester geen woord uit de keel halen; hij bleef naast Nelly zitten — misschien wat treuriger dan anders, maar zonder te morren of te klagen.

Tegen den avond kwam eene oude vrouw met alle haast aanstrompelen, om den schoolmeester te vragen, of hij eens spoedig bij vrouw West wilde komen. Hij en Nelly stonden juist gereed om eene wandeling te gaan doen, en zonder de hand van het meisje los te laten, stapte de schoolmeester terstond driftig naar het dorp. Hij bleef voor een huisje staan, en klopte zacht aan de deur, die spoedig geopend werd. Nu kwamen zij in een vertrek, waar eenige vrouwen om eene andere heenstonden, die de oudste van allen scheen te zijn, en bitter schreiende hare handen wrong.

"O! is het zoo erg, vrouw?" vroeg de schoolmeester, naderbij komende.

"Hij zal het niet lang meer maken," riep de oude vrouw snikkend. "Mijn arme kleinzoon sterft. Het is uw bedrijf. Ik zou u niet bij hem laten, als hij er niet zoo naar verlangde. Dat komt nu van al dat leeren. Och, och, had ik het maar bedacht!"

"Zeg toch niet, dat het mijne schuld is," zeide de schoolmeester zeer zachtzinnig. "Ik neem het u niet kwalijk. Neen, neen! Gij zijt diep bedroefd, en gij meent niet wat gij zegt."

"Ik meen het wel," hernam de oude vrouw. "Als hij niet zoo bang voor u was geweest, en daarom altijd bij zijne boeken was blijven zitten, zou hij wel gezond gebleven zijn."

De schoolmeester zag rond naar de andere vrouwen, alsof hij bad dat toch iemand een goed woord voor hem zou doen, maar zij schudden het hoofd en mompelden elkander toe, dat zij nooit gedacht hadden, dat er van dat leeren veel goeds kwam en dit haar nu overtuigde. Zonder een woord tegen te spreken, volgde de schoolmeester de vrouw, die hem was komen roepen, naar het andere vertrek, waar zijn kleine vriend te bed lag. Het was nog een zeer jong knaapje. Zijn haar hing nog in krullende lokken om zijn gezichtje, en zijne oogen schitterden, maar met een onnatuurlijken glans. De schoolmeester zette zich naast het bed neder, en riep het kind fluisterend bij zijn naam. Dit deed den kleine opspringen. Hij sloeg zijn arm om den hals van den ouden man, en zeide, dat hij nu zijn besten vriend bij zich had.

"Ik hoop, dat ik dat geweest ben. Ik heb het wel met u gemeend, dat weet God!" zeide de arme schoolmeester.

"Wie is dat?" vroeg de kleine, toen hij Nelly zag. "Ik durf haar geen kus geven, om haar ook niet ziek te maken. Vraag haar, of zij mij de hand wil geven."

Snikkend kwam Nelly naderbij, en nam de kleine machtelooze hand in de hare. Na eene korte poos trok de zieke zijne hand los en legde zich weer neder.

"Denkt gij nog wel om den tuin, Harry?" zeide de schoolmeester, om den lijder, die slaperig scheen te worden, op te wekken. "Weet gij nog wel, hoe pleizierig het 's avonds daar was? Gij moet maken, dat gij er spoedig weer in komt, want ik geloof, dat de bloemen u missen; zij zijn niet zoo frisch meer als voorheen. Gij zult wel spoedig weer komen, niet waar?"

De kleine glimlachte flauw — zeer flauw, en legde zijne hand op het hoofd van zijn grijzen vriend; hij bewoog ook zijne lippen, maar men hoorde geen geluid.

In de stilte, die hierop volgde, drong door het opene venster het gerucht van stemmen op een afstand.

"Wat is dat?" vroeg de kleine zieke, zijne oogen weder openende.

"Het zijn de jongens, die op het grasperk spelen."

De lijder nam een zakdoek van zijn kussen, en wilde daarmede boven zijn hoofd wuiven; maar zijn arm zonk krachteloos neder.

"Wil ik het doen?" vroeg de schoolmeester.

"Buiten het venster," antwoordde de kleine met eene flauwe stem. "Knoop hem daar vast. Misschien zien zij het, en denken dan nog eens aan mij."

Hij lichtte zijn hoofd op, zag eerst naar het zwierende sein, toen naar zijn tol die met zijne lei, een paar boeken en andere dingen op eene tafel lag. Daarna liet hij zijn hoofd weder zinken, en vroeg of het meisje nog in de kamer

was, want hij kon haar niet zien. Nelly trad naderbij, en drukte de verstijfde hand, die op het dek lag. De twee boezemvrienden — want dat waren zij, hoewel de een een man en de andere een kind was — sloten elkander in de armen, en toen keerde de kleine zijn gezicht naar den muur en sluimerde in.

De arme schoolmeester bleef onbewegelijk zitten, met die kleine koude hand in de zijne, om haar te warmen. Het was de hand van een kinderlijkje. Hij voelde het wel; maar toch kon hij haar niet loslaten.

XXVI.

HET HUIS OP WIELEN.

Met oogen, rood van het schreien, keerde Nelly met den schoolmeester naar zijne woning terug. Te midden harer smart, moest zij echter de oorzaak harer tranen voor haar grootvader verborgen houden; want het gestorven kind had ook slechts eene grootmoeder achtergelaten, die nu alleen op de wereld was.

Zij ging spoedig naar bed, om ongehinderd te kunnen uitschreien. Maar in het treurige tooneel, dat zij had bijgewoond, vond zij toch eene les, om tevreden en dankbaar te zijn; tevreden met haar lot, dat haar gezondheid en vrijheid had gelaten; dankbaar, dat zij nog voor dien eenigen vriend, dien zij op de wereld had, gespaard was, terwijl zoovele kinderen, even jong en vol hoop als zij, ontijdig in het graf daalden. Hoevele heuveltjes op dat kerkhof, waar zij laatst had rondgedwaald, zouden geene kindergraven bedekken! Zij dacht wel als een kind, en besefte misschien niet genoeg, welk een heilrijke verwisseling zij ondergaan, die jong sterven, en hoe de dood hen ontheft van de smart van anderen om zich heen te zien sterven, en iets, waaraan zij hun hart gehecht hebben, naar het graf te dragen (hetgeen oude lieden in hun lang leven meer dan eens sterven doet); maar zij was toch schrander en nadenkend genoeg, om uit hetgeen zij gezien had eene nuttige les te trekken, en die diep in haar gemoed te bewaren.

Zij droomde van den kleinen doode; niet zooals hij nu in zijne kist liggen zou, maar als een kleine engel onder andere van hemelsche vreugde schitterende engelen. De zon, die hare stralen door het venster van haar kamertje schoot, deed haar ontwaken; en nu had zij niets meer te doen dan afscheid van den armen schoolmeester te nemen en verder te trekken.

Toen zij en haar grootvader gereed waren, was de school reeds aangegaan. In de donkere kamer heerschte weder hetzelfde gewoel als den vorigen dag; misschien was het iets bedaarder, maar toch zeer weinig. De schoolmeester stond op, en bracht hen tot buiten de deur.

Met eene bevende hand bood Nelly hem het geld aan, dat de dame haar bij de harddraverij voor hare bloemen had gegeven: en zij haperde in hare dankbetuiging, toen zij bedacht hoe weinig het was. Maar hij zeide haar, dat zij het maar weder bij zich moest steken, gaf haar een kus op de wang, en ging toen weder in huis.

Zij waren nauwelijks zes schreden ver, toen hij weder aan de deur kwam; de grijsaard keerde terug, om hem nog eens de hand te geven en Nelly deed hetzelfde.

"Ik wensch u gezondheid en voorspoed," zeide de arme schoolmeester. "Ik ben nu geheel eenzaam. Als gij ooit weder dezen weg uitkomt, zult gij de kleine dorpsschool niet vergeten."

"Wij zullen u nooit vergeten, mijnheer!" antwoordde Nelly, "en u altijd dankbaar zijn voor uwe vriendelijkheid."

"Ik heb kinderen dikwijls zoo hooren spreken," zeide de schoolmeester, terwijl hij met een treurigen glimlach zijn hoofd schudde, "maar zij vergaten spoedig, wat zij gezegd hadden. Ik had een kleinen, trouwen vriend gekregen, des te beter vriend omdat hij zoo klein was — maar dat is voorbij — God zegene u!"

Zij zeiden hem nog verscheidene malen vaarwel, en gingen toen langzaam heen, zich nog telkens omkeerende, totdat zij het huis en het geheele dorp uit het gezicht hadden verloren. Toen stapten zij wat sneller voort, met voornemen, om den straatweg te volgen, waarheen die hen ook brengen mocht. Maar straatwegen loopen ontzettend ver; en behalve langs een paar onaanzienlijke gehuchten en eene eenzame herberg, waar zij een soberen maaltijd deden, had deze straatweg hen laat in den namiddag nog nergens gebracht, en liep nog altijd eentonig voort. Zij hadden echter geene keus, en bleven derhalve voortstappen, maar veel langzamer dan in het begin, want zij waren nu flauw en moede.

Het begon avond te worden, toen zij een punt bereikten, waar de weg een scherpen hoek maakte, en vervolgens over eene gemeene weide liep. Op die weide, vlak bij den hoek, stond eene vervoerbare kraam, een net, aardig huisje op vier wielen, met witte katoenen gordijnen vóór de vensters, en groene vensterluiken met vurig rood afgezet, welke twee afstekende kleuren de geheele kast een zeer bont en in het oog vallend voorkomen gaven. Twee stevige, welgevoede paarden, blijkbaar bestemd om dezen wagen voort te trekken, liepen op de weide te grazen; en voor de opene deur van het huisje, dat met een blinkenden koperen klopper was versierd, zat eene dikke forsche dame,

met een hoed op, die met eene menigte hooge strikken was versierd. Uit de bezigheid dezer dame bleek, dat zij het zich zelve niet aan het noodige behoefde te laten ontbreken; want zij zat zeer op haar gemak thee te drinken. Het theegoed, waaronder een fleschje van een tamelijk verdacht voorkomen en het hieltje van eene ham, was op eene groote trom, die met een servet overdekt was, gereed gezet; en met deze soort van tafel wist de dikke dame zich zeer goed te behelpen.

Het toeval wilde, dat zij juist, toen de twee reizigers aankwamen, haar kopje uitdronk, en daarbij hare oogen omhoog sloeg, in eene soort van verrukking over den geur van de thee of de kracht van het vocht, dat zij uit het verdachte fleschje daarbij geschonken had. Zij zag derhalve de twee wandelaars niet, voordat deze reeds voorbij waren.

"Hei!" riep zij op eens. "Hoor eens hier, meisje! Wie heeft het tweede zilveren servies gewonnen?"

"Wat gewonnen, jufvrouw?" vroeg Nelly.

"Het tweede zilveren servies, kind! Den grooten prijs op den tweeden dag van de harddraverij?"

"Op den tweeden dag, jufvrouw?"

"Wel ja, op den tweeden dag," hernam de dame ongeduldig. "Kunt gij niet antwoorden, als men u ordentelijk iets vraagt?"

"Ik weet niet, wie het gewonnen heeft, jufvrouw!"

"Weet gij het niet? Gij zijt er toch geweest. Ik heb u immers met mijne eigene oogen gezien."

Nelly schrikte, toen zij dit hoorde, daar zij dacht, dat de dame misschien eene kennis was van de heeren Short en Codlin; maar hetgeen volgde, stelde haar weder gerust.

"En het speet mij wel," hervatte de dame, "dat gij u met eene poppenkast ophieldt. Dat is immers het gemeenste, dat men bedenken kan."

"Het was mijne schuld niet," antwoordde Nelly. "Wij wisten den weg niet, en die twee mannen waren zoo vriendelijk om ons mede te nemen. Kent gij hen, jufvrouw?"

"Of ik hen ken?" riep de dame met een halven gil. "Maar gij zijt nog jong en onnoozel, en daarom is het u wel te vergeven, dat gij zoo iets vraagt. Zie ik er dan uit, alsof ik zulke kerels kennen zou?"

"Neen, jufvrouw!" antwoordde Nelly bedeesd. "Ik hoop, dat gij het niet kwalijk neemt."

De dame zeide, dat zij dit niet deed, maar scheen toch eenigszins uit haar humeur te zijn geraakt. Daarop verhaalde Nelly, dat zij reeds op den eersten dag van de harddraverij waren heengegaan, en nu naar de naaste stad wilden, waar zij den nacht meenden door te brengen. Daar het gezicht der dikke dame wat ophelderde, waagde Nelly het te vragen, hoever dat nog wel was. Het antwoord — waarbij de dikke dame het bericht invlocht, dat zij op den eersten dag, maar alleen voor haar pleizier en met eene sjees, naar de harddraverij was geweest — was, dat de naaste stad nog twee uren ver lag. Dit was eene slechte tijding, en Nelly kon nauwelijks een traan weerhouden, toen zij naar den weg en de reeds vallende duisternis zag. Haar grootvader uitte geen klacht, maar zuchtte zwaar, terwijl hij over zijn stok gebogen vruchteloos in het benevelde verschiet poogde te turen.

De dame begon juist haar theegoed op te ruimen, maar toen zij de angstige weifeling van het meisje zag, hield zij daarmede op. Nelly bedankte haar voor haar bericht, gaf haar grootvader de hand en stapte voort, maar zij was nog niet ver gekomen toen de dame haar terugriep.

"Kom hier, kind!" zeide zij. "Hebt gij honger?"

"Niet veel," antwoordde Nelly; "maar wij zijn moede, en het is nog zoo ver."

"Nu, honger of niet, gij kunt toch wel wat thee drinken," hernam hare nieuwe bekende. "Wat zegt gij daarvan, oude heer?"

De grootvader nam nederig zijn hoed af en dankte haar. Daarop liet de dame hem bij zich op het trapje komen, maar dewijl de trom geene gemakkelijke tafel voor twee bleek te zijn, klommen zij weder af en zetten zich op het gras, waar zij hun het theeblad, het brood, kortom alles waarvan zij zelve had gebruikt, aangaf, behalve het fleschje, dat zij reeds ongemerkt in haar zak had gestoken.

"Daar!" zeide zij: "eet en drinkt nu, zooveel als gij kunt; dat is al wat ik van u hebben wil."

De reizigers draalden niet, om van deze gulle uitnoodiging gebruik te maken, en deden een smakelijken maaltijd, terwijl de dame, met hare handen op den rug, statig heen en weder wandelde, tusschenbeide even stilstaande, om haar rijtuig met een blik van innig welgevallen te beschouwen. Toen dit eene poos had geduurd, zette zij zich op de trap neder, en riep: "George!" Dit gold een man met een voermanskiel, die tot nog toe achter eene heg verscholen had gezeten, waar hij alles kon zien wat er voorviel, zonder zelf gezien te worden. Hij boog nu de takken, die hem verborgen, van elkander, zoodat men hem daar zag zitten met een aarden schotel op zijne knieën, eene groote kruik naast zich, een mes in de rechter- en eene vork in de linkerhand.

"Wel jufvrouw?" zeide George.

"Hoe hebt ge den kouden koek gevonden?"

"Niet kwaad, jufvrouw."

"En het bier?" hervatte de dame, op een toon alsof zij in deze vraag meer belang stelde

dan in de vorige. "Is het redelijk, George?"

"Het kon wel wat krachtiger," zeide George, "maar het is toch zoo slecht niet."

Om zijne meesteres gerust te stellen nam hij nog een forschen teug uit de kruik, smakte toen met zijne lippen, knipte met één oog en knikte met zijn hoofd. Zonder twijfel met dezelfde vriendelijke gezindheid, nam hij terstond mes en vork weder op, als een duidelijk blijk, dat het bier zijn eetlust niet bedierf.

De dame bleef een poosje goedkeurend toekijken en zeide toen:

"Hebt gij haast gedaan?"

"Zoo meteen, jufvrouw." En inderdaad, na den schotel met zijn mes afgeschrapt en de lekkere bruine kruimels in zijn mond gestoken te hebben, en na vervolgens nog zulk een wel overlegden teug uit de kruik te hebben genomen, dat zijn hoofd langzamerhand al verder en verder achteroverzakte, tot hij bijna zoo lang als hij was op den grond lag, zeide hij dat hij klaar was en kwam daarop uit zijne schuilplaats voor den dag.

"Ik hoop dat ik u niet gehaast heb, George," zeide zijne meesteres, die zijne laatste bezigheid met innig genoegen scheen te hebben aangezien.

"Als dat zoo wezen mocht," antwoordde de schrandere knecht, "moeten wij het de volgende maal maar zien goed te maken, anders zit er niet op."

"Wij zijn niet zwaar geladen, George."

"Dat zeggen vrouwen altijd," antwoordde de knecht, in het rond kijkende alsof hij zich op de geheele natuur beriep als getuige der onredelijkheid van het schoone geslacht. "Als men vrouwen ziet rijden, zal men altijd gewaar worden, dat zij nooit hare zweep kunnen stilhouden; het paard kan nooit hard genoeg voor haar loopen. Als de beesten hunne behoorlijke vracht hebben, kunt gij eene vrouw nooit beduiden, dat zij niet nog wat meer kunnen trekken. Waar zou dat vandaan komen?"

"Zouden die twee veel verschil voor de paarden maken, als wij ze meenamen?" zeide de meesteres, zonder in het wijsgeerig onderzoek te willen treden, en naar Nelly en haar grootvader wijzende, die zich gereedmaakten om hun weg te voet te vervolgen.

"Zij zouden natuurlijk verschil maken," antwoordde George tamelijk norsch.

"Maar zouden zij v e e l verschil maken?" hernam zijne meesteres. "Zij kunnen niet heel zwaar zijn."

"Die twee met hun beiden," zeide George, de twee wandelaars bekijkende, alsof hij op een lood na wilde berekenen hoeveel zij wogen, "zullen op weinig na zooveel wegen als Olivier Cromwell."

Nelly verwonderde zich, dat die voerman zoo juist bekend was met de zwaarte van een man, van wien zij had gelezen, dat hij lang vóór dezen tijd had geleefd; maar zij vergat dit spoedig, toen zij tot hare blijdschap hoorde, dat zij en haar grootvader in de kraam zouden mederijden, waarvoor zij de dame hartelijk dank zeide. Zij hielp spoedig het theegoed opruimen, en toen de paarden voorgespannen waren, klom zij in het rijtuig, gevolgd door haar verheugden grootvader. Hare weldoenster sloot daarop de deur, en zette zich bij de trom voor het open venster; vervolgens nam George de trap weg, en borg die onder den wagen; en toen ging het voorwaarts, met een geweldig gerammel, gekraak en gepiep, waarbij de klopper, die nooit door eene menschenhand werd opgelicht, door het hotsen in beweging gebracht, zonder ophouden aanklopte.

XXVII.

DE NIEUWE BETREKKING.

Toen zij een eind op weg waren, waagde Nelly het een blik om zich heen te werpen, om het rijdende kamertje wat nauwkeuriger op te nemen. De eene helft daarvan — dat gedeelte, waar de eigenares was gezeten — was met een tapijt bedekt, en aan het einde was eene soort van bedstede, naar eene kooi in de kajuit van een schip gelijkende, die evenals de venstertjes met witte gordijnen was behangen, en er knap genoeg uitzag, hoewel het een onverklaarbaar geheim was, hoe de dikke dame er in kon komen. De andere helft van den wagen diende tot keuken, en was voorzien van eene kachel, welker pijp door het dak uitstak. Bovendien bevatte dit gedeelte eenige kasten en kisten, terwijl aan het beschot een aantal keukengereedschappen hingen. Aan de andere zijde waren de wanden met een triangel en eene tamboerijn versierd.

De eigenares van den wagen zat tusschen de muziekinstrumenten, terwijl Nelly en haar grootvader aan den anderen kant in alle nederigheid tusschen de potten en ketels zaten, en zoo reden zij langzaam voort. Eerst spraken zij weinig; maar allengs werden zij gemeenzamer met elkander, en praatten over de verschillende voorwerpen, die zij voorbijreden, totdat de oude man eindelijk in slaap viel; waarop de dame Nelly verzocht om naast haar te komen zitten.

"Wel, meisje!" zeide zij: "hoe bevalt u die manier van reizen?"

Nelly antwoordde, dat zij die zeer pleizierig vond; waarop de dame hervatte, dat het inderdaad het geval was, als iemand een gestel had, dat hem vroolijk en opgeruimd maakte. Wat haar zelve betrof, zeide zij, zij was altijd

neerslachtig en zwaarmoedig, en moest daartegen bestendig huismiddeltjes gebruiken; maar of zij met het huismiddeltje de bovengemelde verdachte flesch meende, of iets anders, zeide zij niet.

"Dat is het geluk van jonge lieden, zooals gij," vervolgde zij. "Gij weet niet eens, wat zwaarmoedigheid is. Dan hebt gij ook altijd een goeden eetlust; en wat is dat een zegen!"

Nelly dacht bij zich zelve, dat zij haar eetlust somtijds zeer wel zou kunnen missen, en bovendien, dat het voorkomen der dame en hare manier van theedrinken niemand zouden doen vermoeden, dat het haar aan eene gezonde spijsvertering ontbrak; maar zij was schrander genoeg, om deze gedachte voor zich zelve te houden.

Nu zaten zij weder eene poos zonder te spreken bij elkander; maar eindelijk stond de dame op, kreeg uit een hoek eene rol beschilderd linnen van omtrent eene el breed, en rolde die met haar voet op den vloer uit. "Lees dat eens," zeide zij.

Nelly zag de uitgebreide rol langs, die bijna de geheele lengte van den wagen besloeg, en las daarop met ontzettend groote letters: "Jarley's wassen beelden."

"Lees nog eens," zeide de dame.

"Jarley's wassen beelden," herhaalde Nelly.

"Dat ben ik; ik ben jufvrouw Jarley," zeide de dame, terwijl zij, opdat het onverwachte bericht, welk een gewichtig persoon zij voor zich zag, Nelly niet zou doen ontstellen, het meisje een aanmoedigenden blik schonk. Zij haalde daarop nog eenige rollen te voorschijn, waarop men las: "Honderd levensgroote beelden." — "De eenige collectie van echte wassen beelden in de wereld." — "Dagelijks hier te zien." — "De eenige echte Jarley." — "Vereerd met de begunstiging der Koninklijke Familie," enz. En toen Nelly deze reusachtige biljetten genoeg had bewonderd, liet de dame haar eenige stalen van de kleinere zien, zoogenoemde strooibiljetten, sommigen in verzen, en daaronder parodieën van algemeen bekende gedichten en straatliedjes, anderen in proza, gesprekken bij voorbeeld van den Keizer van China en een oester, of tusschen den Aartsbisschop van Canterbury en een dissenter over de tienden, maar die allen op hetzelfde punt neerkwamen, namelijk, dat de lezer zich haasten moest om de wassen beelden van jufvrouw Jarley te gaan zien, en dat kinderen en dienstboden half geld betaalden. Toen jufvrouw Jarley hare jonge reisgenoote deze getuigschriften van den hoogen stand, waarop zij in de maatschappij geplaatst was, had vertoond, rolde zij die weder ineen, en beschouwde Nelly met een zegepralenden blik.

"Houd u nooit weder met een gemeenen Punch op," zeide zij.

"Ik heb nog nooit een wassenbeeldenspel gezien, jufvrouw!" zeide Nelly: "is het nog komieker dan Punch?"

"Komieker?" zeide jufvrouw Jarley met eene schelle stem. "Het is in het geheel niet komiek."

"O!" zeide Nelly met alle nederigheid.

"Het is in het geheel niet komiek," herhaalde jufvrouw Jarley. "Het is — hoe zegt men dat ook weer? — o ja! — deftig en klassiek. Er is geen lawaai en tumult bij, zooals in zulk eene voddige poppenkast, maar alles is fatsoenlijk en ernstig. En daarbij zijn de wassen beelden zoo gelijk aan levende menschen, dat gij, als ze maar gingen en spraken, het onderscheid niet zoudt kunnen zien."

"Hebt gij ze hier, jufvrouw?" vroeg Nelly wier nieuwsgierigheid door deze beschrijving was opgewekt.

"Hier? — de beelden hier?" herhaalde jufvrouw Jarley. "Wel neen, kind! Hoe komt u dat in het hoofd? Hoe zou ik zulk eene collectie hier hebben, waar geene andere berging is, dan dat kastje en die kisten? De beelden zijn met de andere wagens vooruit naar de assembleezaal, waar zij overmorgen vertoond zullen worden. Gij zult zeker ook wel eens komen zien, niet waar?"

"Ik geloof, dat ik dan niet meer in de stad zal zijn, jufvrouw!" zeide Nelly.

"Niet?" riep jufvrouw Jarley uit. "Waar zult gij dan wezen?"

"Ik — ik weet het zelf niet recht. Het is geheel onzeker."

"Zwerft gij dan zoo maar door het land, zonder te weten, waar gij naar toe gaat?" vroeg jufvrouw Jarley. "Wat zijt gij toch zonderlinge lieden! Wat hebt gij dan voor eene kostwinning? Daar bij de harddraverij kon ik het u, naar mij dunkt, aanzien, dat gij geheel buiten uw element waart, en bij toeval daar waart gekomen."

"Dat was ook zoo. Wij waren bij toeval daar gekomen," zeide Nelly, bedremmeld door deze rechtstreeksche vragen. "Wij zijn arme lieden, jufvrouw! en zwerven zoo maar rond. Wij hebben geene kostwinning. Ik wenschte, dat wij er eene hadden."

"Het eene is al verbazender dan het andere," zeide jufvrouw Jarley, nadat zij eene poos zoo stom was gebleven als een van hare eigen beelden. "Wat zijt gij dan? Toch geene bedelaars?"

"Om de waarheid te zeggen, jufvrouw!" antwoordde het meisje, "ik weet niet wat wij anders zijn."

"Wel lieve hemel!" riep de dame uit: "heb ik ooit zoo iets gehoord! Wie zou dat gedacht hebben!"

Na deze uitroeping bleef zij zoolang stilzwijgen, dat Nelly begon te vreezen, dat de eigenares der wassen beelden zich in haar fatsoen gekrenkt voelde, dewijl zij zich had laten be-

wegen om zulke arme lieden met haar gezelschap te vereeren. Deze onzekerheid werd niet verminderd door den toon, waarop de dame eindelijk vroeg:

"En gij kunt toch lezen — en schrijven misschien ook?"

"Ja, jufvrouw!" antwoordde Nelly, bevreesd dat deze bekentenis nieuwen aanstoot mocht geven.

"Dat is van belang," hernam jufvrouw Jarley. "Ik kan het niet."

Nelly antwoordde niet, dan met een uitroep, die te kennen gaf, óf dat zij zich verwonderde, dat de eenige en echte Jarley, de gunsteling der koninklijke familie, in zulke gewone kunsten onbedreven was, óf dat zij begreep, dat zulk eene groote dame zulke alledaagsche bekwaamheden niet noodig kon hebben. Hoe jufvrouw Jarley dit antwoord ook opvatte, zij zeide verder niets, maar bleef nadenkend bij het venster zitten, totdat Nelly weder naar haar grootvader was gegaan, die nu wakker was.

Eindelijk maakte de dame een eind aan haar gepeins, en nadat zij den voerman geroepen had, om bij haar venster te komen, hield zij op een zachten toon een gesprek met hem, alsof zij over eene gewichtige aangelegenheid raadpleegden. Toen dit gesprek ten einde was, wenkte zij Nelly, om weder naderbij te komen.

"En de oude heer ook," zeide zij, "want ik moet hem ook eens spreken. — Zoudt gij geene goede conditie voor uwe kleindochter willen hebben, meester? Zoo ja, dan kan ik er haar eene bezorgen. Wat zegt gij?"

"Ik kan haar niet verlaten," antwoordde de oude man. "Ik kan haar niet missen. Wat zou er zonder haar van mij worden?"

"Mij dunkt, dat gij oud genoeg zijt, om op u zelven te passen," hernam jufvrouw Jarley bits.

"Dat kan hij toch niet," fluisterde Nelly; "en ik vrees dat hij het nooit weer zal kunnen doen. Spreek hem niet hard aan, bid ik u! — Wij zijn u zeer dankbaar," vervolgde zij overluid; "maar wij kunnen geen van beiden elkander verlaten, al konden wij er de halve wereld mede winnen."

Jufvrouw Jarley scheen eenigszins ontevreden over dit antwoord, en zag den ouden man, die zijne kleindochter met angstige teederheid bij de hand had gevat, aan alsof zij wel gewenscht had, dat hij haar uit den weg ware geweest. Na eene poos van verlegen stilzwijgen stak zij haar hoofd weder uit het venster, en hield nog een gesprek met den voerman over een punt, waarover zij het niet zoo spoedig eens scheen te worden als over het vorige; maar eindelijk brak zij af en sprak den grootvader aan.

"Als gij ook wat zoudt willen doen," zeide zij, "zou ik u wel werk kunnen geven met de beelden af te stoffen en de kaartjes aan te nemen. Uwe kleindochter zou ik willen hebben om ze voor het gezelschap uit te leggen; zij zou dat spoedig leeren, en zij heeft eene manier van spreken, die de menschen wel bevallen zou, al zijn ze nu aan mij gewend; want ik ben altijd gewoon geweest om zelf mee te gaan, en dat zou ik ook wel blijven doen, maar voor mijne gezondheid is het noodig, dat ik mijn gemak wat houd. Het is geene kleinigheid, die u hier wordt aangeboden," vervolgde zij, terwijl zij opstond op den toon en met de gebaren, waarmede zij gewoon was haar gehoor aan te spreken. "Eene collectie van wassen beelden is geen gemeen kijkspel. Het is eene fatsoenlijke tentoonstelling, binnenshuis, in een of ander hotel; geene gemeene kermistent; en er komen niet anders dan fatsoenlijke lieden. Bedenk! het is eene collectie, waarvan de weerga niet in Europa bestaat. De entree is niet meer dan zes stuivers; en dit is waarlijk eene gelegenheid zooals u misschien nooit weer zal voorkomen."

Nu nam zij haar gewonen toon weder aan, om over de voorwaarden te spreken, waarop zij Nelly en haar grootvader bij zich wilde nemen. Wat het salaris betrof, dit kon zij niet bepalen, voordat zij Nelly's bekwaamheden op de proef had gesteld; maar tafel en bed zou zij beiden verschaffen, en zij beloofde stellig, dat de eerste altijd goed en ruim voorzien zou wezen.

Nelly en haar grootvader hielden daarop te zamen raad, terwijl jufvrouw Jarley even statig in den wagen op en neer wandelde, als zij na het theedrinken op den grond had gedaan; eene opmerkenswaardige omstandigheid, daar de wagen al dien tijd zoo ongemakkelijk hotste, dat iemand anders moeite zou gehad hebben om staande te blijven.

"Wel nu, meisje!" zeide jufvrouw Jarley eindelijk.

"Wij zijn u zeer verplicht, jufvrouw!" antwoordde Nelly, "en nemen uw aanbod met dankbaarheid aan."

"En het zal u nooit berouwen, daar ben ik zeker van," hervatte jufvrouw Jarley. "Kom! nu dat is afgehandeld moeten wij om ons avondeten denken."

Intusschen hotste de wagen zwaaiend voort, alsof hij ook sterk bier had gedronken en daarvan dommelig was, en zoo kwam men eindelijk in de straten van een stadje, die thans geheel ledig waren; want het was nu bijna middernacht. Daar het te laat was, om het logement op te zoeken, hield men stil op een onbebouwd stuk gronds bij de oude poort, waar reeds een andere wagen stond, die gebruikt werd om de beelden te vervoeren. Dit rijtuig, dat nu ledig was — want de beelden waren reeds ontpakt — werd den ouden man tot slaap-

plaats aangewezen, en Nelly maakte hem daarin zoo goed zij kon een bed. Zij zelve zou in de reiskoets van jufvrouw Jarley slapen, als een bijzonder blijk van de gunst en het vertrouwen dezer dame.

Toen zij haar grootvader goeden nacht had gezegd, en naar den anderen wagen wilde terugkeeren, lokte de aangename koelte van den nacht haar uit, om nog een weinig in de opene lucht te vertoeven. De maan scheen vlak op de oude poort, die derhalve onder haar boog eene zeer donkere schaduw wierp. Nelly zag met eene mengeling van nieuwsgierigheid en vrees omhoog, en dacht bij zich zelve, van hoevele vreeselijke gevechten en bloedige moorden die stille eenzame plek in vorige tijden misschien wel getuige was geweest, en bij welke gelegenheid de beelden, die in de ledige nissen hadden gestaan, daaruit waren weggenomen of gevallen, — toen er van onder den donkeren boog eensklaps een man te voorschijn kwam. Zij herkende hem oogenblikkelijk; want wie kon zich in den leelijken, mismaakten Quilp vergissen? Nelly verschool zich in een donkeren hoek, en zag hem dicht langs haar voorbijgaan. Toen hij buiten de schaduw van de poort gekomen was, bleef hij stilstaan, keek om, naar het scheen vlak naar de plek, waar zij stond, en wenkte met een stok, dien hij in zijne hand had. Gelukkig had hij het niet op haar gemunt; want terwijl zij sidderend staan bleef, twijfelende of zij om hulp zou roepen, of hare schuilplaats verlaten en de vlucht nemen, kwam er van onder den boog langzaam eene tweede gedaante te voorschijn; het was een jongen, die een koffer op zijn schouder droeg.

"Kom aan, haast u wat!" riep Quilp.

"Het is zulk eene zware vracht, mijnheer!" zeide de jongen. "Ik maak zoo gauw voort, als ik kan."

"Gij kruipt als eene slak, rekel!" hervatte Quilp. "Daar speelt de klok; het zal half een wezen."

Hij bleef staan luisteren, keerde zich toen tot den jongen, met eene woestheid, waarvan deze ontstelde, en vroeg daarop, hoe laat de diligence naar Londen den hoek van den weg langs kwam. De jongen antwoordde ten een ure.

"Maak dan voort," zeide Quilp, "of ik zal te laat komen. Wat schielijker, hoort gij?"

De jongen haastte zich zooveel hij kon, terwijl Quilp voor hem uitging, doch zich telkens omkeerde, om hem met dreigementen tot grooteren spoed aan te zetten. Nelly durfde zich niet bewegen, voordat zij niets meer van hen zag of hoorde; en toen haastte zij zich naar haar grootvader, zich verbeeldende, dat de nabijheid van den dwerg genoeg moest zijn geweest om den grijsaard met schrik en angst te vervullen; maar hij sliep gerust, en zij ging stil weder heen.

Terwijl zij naar den anderen wagen ging, besloot zij niets van dit voorval te zeggen, daar, om welke reden de dwerg ook op reis was gegaan (en zij vreesde, dat het was, om hen op te zoeken), het uit zijn vragen naar de Londensche diligence duidelijk bleek dat hij naar huis wilde, en zij derhalve, ten minste hier, niets meer van hem te vreezen had. Deze bedenkingen verdreven echter haar angst niet; want zij had al te zeer geschrikt, en het was haar, alsof een legioen Quilpen haar aan alle kanten lagen legde.

De dikke dame was op eene onbegrijpelijke manier in de kleine bedstede gekropen, en lag gerust te slapen. Bij het licht eener lamp, die aan den zolder hing, zag Nelly, dat er op den vloer reeds een bedje voor haar gemaakt was; en het stelde haar eenigszins gerust, dat, zoodra zij in den wagen was, de trap werd weggenomen, zoodat het niet gemakkelijk was om bij haar te komen. Bovendien hoorde zij na verloop van eenigen tijd een gesnork, hetwelk aantoonde, dat de voerman onder den wagen lag te slapen, hetgeen haar nog meer veiligheid scheen te beloven. Doch hoewel de bewustheid dezer bescherming hare onrust eenigszins deed bedaren, duurde het lang, voordat zij in slaap kon komen, en schrikte zij telkens wakker uit droomen, waarin Quilp, jufvrouw Jarley en de wassen beelden op de ongeregeldste wijze ondereen waren gemengd. Tegen het aanbreken van den dag viel zij eindelijk van vermoeienis in een vasten slaap.

XXVIII.

DE GALERIJ VAN WASSEN BEELDEN.

Toen Nelly ontwaakte, was jufvrouw Jarley reeds gekleed en druk bezig met het ontbijt gereed te maken. Zij nam Nelly's verontschuldiging, dat zij zoo laat opstond, zeer vriendelijk op, en zeide, dat zij haar niet zou hebben wakker gemaakt, al had zij den halven dag blijven slapen. "Het doet iemand goed, als hij moe is, dat hij zijne vermoeienis geheel kan uitslapen," zeide zij. "Dat is ook al een zegen van uwe jaren, dat men dan zoo gerust slapen kan."

"Hebt gij een slechten nacht gehad, jufvrouw?" vroeg Nelly.

"Ik heb zelden een goeden nacht, kind," antwoordde jufvrouw Jarley met het gezicht eener martelares. "Het verwondert mij somtijds, hoe ik het nog uithoud."

Daar Nelly zich herinnerde, welk een ge-

snork zij uit de bedstede had hooren komen, dacht zij, dat jufvrouw Jarley moest gedroomd hebben, dat zij wakker lag; maar zij zeide toch, dat het haar speet te vernemen dat het met de gezondheid van de jufvrouw zoo slecht gesteld was, en zette zich toen met deze dame en haar grootvader aan het ontbijt. Zoodra dit was afgeloopen, versierde jufvrouw Jarley zich met een bijzonder opzichtigen hoed en omslagdoek, en maakte zich gereed, om uit te gaan.

"De wagen zal achteraankomen," zeide zij, "en het zal best zijn, dat gij er maar in blijft zitten. Ik moet te voet gaan, of ik wil of niet; de menschen zouden er anders wat op te zeggen hebben. Hoe zie ik er uit, kind?"

Nelly gaf het gepaste antwoord, en daarop ging jufvrouw Jarley, na zich overal met spelden te hebben bestoken, en verscheidene vruchtelooze pogingen te hebben aangewend om haar eigen rug goed in het oog te krijgen, zeer statig de straat op.

De wagen volgde op een grooten afstand; en terwijl Nelly voortreed, keek zij uit het venster, nieuwsgierig om te zien, in welke soort van stad zij gekomen was, en toch bevreesd, dat zij de oogen van Quilp zou ontmoeten. Het was eene tamelijk groote stad, met een plein in het midden, waarop het stadhuis stond, dat met een klokketoren was versierd. Er waren huizen van grijzen, rooden en gelen steen, en ook eenigen van hout, die er zeer oud en ouderwetsch uitzagen, en op sommige plaatsen vrij over de straat heen hingen. De straten waren zeer zindelijk, zonnig, stil en eentonig. Bij twee herbergen op de markt, en bij de deuren der winkels, slenterden eenige menschen ledig rond, en op de stoep van een armhuis zaten eenige oude lieden op stoelen te dutten; maar anders zag men bijna niemand, en als er eene enkele maal iemand voorbijging, hoorde men een geruimen tijd zijne voetstappen op de straatsteenen.



OP DIT OOGENBLIK KWAM EEN KLEINE JONGEN MET EEN DOOR DE ZON GEBRUIND GEZICHT EN WITTE HAREN DE DEUR IN, MAAKTE EEN BOERSCHEN DIENAAR VOOR DEN MEESTER, EN ZETTE ZICH TOEN OP EEN DER BANKEN. (blz. 79).

Eindelijk stond de wagen stil voor het huis, waar de tentoonstelling zou plaats hebben, en Nelly klom af, ten aanzien eener groep van opgetogene kinderen, die haar blijkbaar voor geen gewoon meisje hielden, en haar grootvader stellig voor een kunstig wassenbeeld aanzagen. De kisten werden door George en een ander man naar binnen gebracht en door jufvrouw Jarley ontsloten, die reeds stond te wachten, om den inhoud — welke uit lange stukken rood doek, linten, strikken en andere

behangersdecoratiën bestond — tot versiering der vertoonzaal aan te wenden.

Allen gingen met ijver aan het werk. Daar de beelden nog met doeken overdekt waren, opdat het stof hen niet zou beschadigen, hielpen Nelly en haar grootvader zooveel zij konden mede. De twee mannen schenen aan het werk gewoon te zijn, en de arbeid ging vlug van de hand.

Terwijl zij aldus bezig waren, trad een rijzig heer, met een haviksneus en zwart haar de zaal binnen. Hij droeg eene half militaire kleeding — een korten nauwsluitenden jas, die voorheen met lussen en koorden versierd was geweest, maar de meeste dezer belegsels had verloren en er zeer afgedragen uitzag. Het overige van zijn gewaad droeg insgelijks sporen van grooten ouderdom. Deze heer sloop met een vriendelijken glimlach naderbij, en daar jufvrouw Jarley met haar rug naar hem toe stond en hem niet hoorde, tikte hij haar op den schouder, en riep schertsend: "Boe!"

"Heere, mijnheer Slum!" riep jufvrouw Jarley uit. "Wie zou u hier verwacht hebben?"

"Op mijn woord van eer," antwoordde mijnheer Slum, "dat is wél aangemerkt. Wie zou mij hier verwacht hebben! Hoe vaart gij, goede vriend George?"

George antwoordde vrij barsch, dat hij wel voer, en bleef lustig voorthameren.

"Op mijn woord van eer," hervatte mijnheer Slum, "ik kan zelf niet zeggen, wat mij hier brengt. Ik moest mij wat inspireeren, mijne ideeën wat opfrisschen. Maar," zeide hij, eensklaps rondziende, "hoe duivels klassiek is die draperie! Op mijn woord van eer, het is echt antiek."

"Als het klaar is, zal het er vrij goed uitzien," zeide jufvrouw Jarley.

"Vrij goed!" riep Slum. "Geloof mij, de poëzie is de lust van mijn leven, als ik bedenk, dat ik mijne pen voor zulke onderwerpen mag spitsen. A propos! ook iets noodig? Een klein versje?"

"Het komt zoo duur uit, mijnheer!" antwoordde jufvrouw Jarley; "en ik geloof waarlijk niet, dat het veel helpt."

"Stil, neen!" riep Slum uit. "Niet jokken! Dat wil ik niet hooren. Zeg niet, dat het niet helpt. Dat weet ik beter."

"Ik geloof het waarlijk niet," zeide jufvrouw Jarley.

"Ha, ha!" riep Slum uit; "nu begint gij al bij te komen. Vraag de parfumisten, de schoensmeerfabrikanten en hoedenmakers maar. Vraag wien gij maar wilt onder al die menschen, wat mijne verzen voor hen gedaan hebben, en ik verzeker u, men zal den naam van Slum zegenen. Hier heb ik eene kleine aardigheid," vervolgde hij, terwijl hij een papiertje uit zijn zak haalde, "die juist voor u geschikt zou zijn, en eene groote sensatie zou maken. Het is een naamvers, dat ik in een gelukkig oogenblik uit liefhebberij heb gedicht. De naam is nu Warren; maar het idee is op alles toe te passen, en er is zeer wel Jarley van te maken. Dat naamvers moet gij nemen."

"Het zal zeker heel duur zijn?" vroeg jufvrouw Jarley.

"Vijf shillings," antwoordde Slum. "Dat is nog goedkooper dan proza."

"Ik kan niet meer dan drie geven," zeide jufvrouw Jarley.

"En zes pence," hervatte Slum. "Kom, 'zeg drie en zes!"

Jufvrouw Jarley was niet bestand tegen den aandrang des dichters; en Slum nam afscheid met de belofte, om het veranderde naamvers dien avond nog te brengen.

Zijne tegenwoordigheid had het werk niet doen stilstaan; en kort na zijn vertrek waren alle toebereidselen voltooid. Toen al de draperieën zoo sierlijk mogelijk waren opgehangen, werden de beelden ontdekt, en nu zag men de verbazende collectie in volle pracht staan op eene langs de wanden van het vertrek loopende verhevenheid van een voet hoogte, die door een rood koord van de aanschouwers was afgescheiden. De verzameling bestond uit een aantal merkwaardige personen, in de kleederdracht van allerlei volken en eeuwen uitgedost. Allen stonden min of meer wankelend op hunne beenen, en hadden wijdgeopende oogen en neusgaten en zeer verbaasde gezichten. Al de heeren hadden hooge borsten en blauwe baarden, en al de dames verbazend nette fatsoentjes; en allen, heeren zoowel als dames, staarden even strak in de ledige ruimte.

Nadat Nelly's eerste verrukking over dit heerlijke gezicht een weinig bedaard was, liet jufvrouw Jarley al de anderen heengaan, zette zich toen op een leuningstoel in het midden van het vertrek, stelde daarop het meisje den stok ter hand, waarmede zij zelve gewoon was de beelden aan te wijzen, en begon haar in hare nieuwe taak te onderrichten.

"Dat," zeide jufvrouw Jarley, op haar uitlegtoon, toen Nelly het eerste beeld aanraakte, "is de ongelukkige staatsdame van koningin Elisabeth, die gestorven is aan een prik in haar vinger, toen ze op zondag zat te werken. Let wel op het bloed, dat langs haar vinger loopt, en ook op de naald met een goud oog uit dien tijd, waarmede zij zit te naaien."

Nelly herhaalde dit eenige malen; en toen ging men tot het volgende beeld over.

"Dat, heeren en dames!" zeide jufvrouw Jarley, "is Jasper Packlemerton, de gruwelijke moordenaar, die veertien vrouwen heeft getrouwd, en haar onder de voetzolen heeft doodgekitteld, terwijl zij gerust lagen te slapen. Toen hij naar het schavot werd gebracht, en hem



"DAT, HEEREN EN DAMES!" ZEIDE JUFVROUW JARLEY, "IS JASPER PACKLEMERTON, DE GRUWELIJKE MOORDENAAR." (blz. 90).

gevraagd werd, of hij berouw had van hetgeen hij gedaan had, antwoordde hij, ja, hij had berouw, dat hij er haar zoo gemakkelijk had laten afkomen, en hoopte, dat alle Christelijke mannen het hem vergeven zouden. Dit is eene waarschuwing voor alle jonge juffers, om voorzichtig te zijn in de keus van hare mannen. Let wel op dat zijne vingers gebogen zijn alsof hij er mee krieuwelde, en dat hij een spottend gezicht zet, gelijk hij deed bij het plegen zijner gruwelijke moorden."

Toen Nelly de geheele geschiedenis van mijnheer Packlemerton van buiten kende, ging jufvrouw Jarley verder, en bracht haar achtereenvolgens in kennis met den dikken, den mageren, den langen en den korten man, met de oude vrouw, die zich in haar honderd twee en dertigste jaar had doodgedanst, met den wilden boschjongen, met de vrouw, die eene familie met vergiftigde hazelnoten had vermoord, en een aantal andere merkwaardige personen; en Nelly was zoo vlug van begrip en goed van geheugen, dat zij, toen zij een paar uren met hare leermeesteres was opgesloten geweest, volkomen in staat was om den aanschouwers alles aan te wijzen en uit te leggen. Jufvrouw Jarley was hierover zeer weltevreden, en nam hare jonge leerlinge mede, om de overige toebereidselen binnenshuis te bezichtigen. De gang was met groen karsaai bekleed, en met de opschriften behangen, welke Nelly reeds in den wagen had gezien. In het portaal stond een tafeltje, waaraan jufvrouw Jarley moest zitten, om het geld te ontvangen, in gezelschap van Zijne Majesteit George III, den potsenmaker Grimaldi, Maria, Koningin van Schotland, een onbekenden kwaker, en den minister Pitt, met de wet op het vensterIgeld in zijne hand. Ook buitenshuis had men de noodige maatregelen genomen om de aandacht van het publiek te trekken: op een uitstek boven de deur stond eene schoone non haar rozenkrans te tellen; en een Italiaansche struikroover met pikzwarte knevels, die een miniatuurportret van eene dame stond te bekijken, reed op een wagentje door de stad.

Nu moesten nog de biljetten en verzen worden uitgedeeld, hetgeen door de bedienden van jufvrouw Jarley werd bewerkstelligd, terwijl die dame in persoon naar de kostscholen ging, met opzettelijk voor zulke gestichten gedrukte brieven, waarin betoogd werd, dat wassen beelden den geest beschaafden, den smaak verfijnden en het gemoed veredelden. Toen dat alles verricht was, zette die onvermoeibare dame zich aan het middagmaal, en dronk uit het verdachte fleschje op het geluk van hare onderneming.

XXIX.

DE AFGELEGEN HERBERG.

Het kan niet ontkend worden, dat jufvrouw Jarley een vindingrijk vernuft bezat. Onder de middelen, om menschen te lokken, werd zelfs de kleine Nelly niet vergeten. Het wagentje, waarop de Italiaansche roover gewoonlijk rondreed, werd fraai opgesierd en zoo ingericht, dat Nelly naast den roover kon gaan zitten. Zoo reed zij, met kunstbloemen versierd, elken morgen in staatsie door de stad, met een mandje vol biljetten op haar schoot, die zij bij de muziek van eene Turksche trom en eene trompet uitdeelde. De schoonheid van het meisje en hare bevallige en beschroomde manieren trokken ieders aandacht. De Italiaansche roover, die eerst de hoofdpersoon was geweest, werd nu voorbijgezien. Volwassen menschen begonnen het lieve meisje met belangstelling te beschouwen, en een dozijn kleine jongens werden smoorlijk op haar verliefd en brachten presentjes van koek en appelen aan de deur der tentoonstelling.

Jufvrouw Jarley begreep daaruit, dat zij haar doel bereikt had; en opdat Nelly niet al te gemeen zou worden, zond zij weldra den roover weder alleen uit, en hield het meisje in de zaal, waar zij, tot groote tevredenheid van haar bewonderend gehoor, ieder half uur de beelden uitlegde. Onder deze bezoekers bevonden zich een groot aantal der fatsoenlijkste inwoners van de stad, alsook vele jonge juffers van kostscholen, om wier gunst te winnen jufvrouw Jarley bijzondere moeite had aangewend. Te dien einde had zij Grimaldi zijn hansworstenpak uitgetrokken, en hem genoegzaam veranderd, om Lindley Murray voor te stellen, gelijk deze groote taalkenner zijne Engelsche spraakkunst zat te schrijven; en bovendien had zij eene befaamde moordenares in Mistress Hannah More hervormd; welke beide portretten voor sprekend gelijkend werden verklaard door jufvrouw Monflathers, eigenares der voornaamste kostschool in de stad, die met acht harer oudste leerlingen de tentoonstelling particulier was komen bezichtigen. Bij die gelegenheid had de minister Pitt, in eene nachtjapon en met pantoffels, den dichter Cowper voorgesteld, en was Maria, koningin van Schotland, met eene zwarte pruik, omgeslagen hemdsboord en manskleeren, door de jonge juffers als Lord Byron bewonderd. Jufvrouw Monflathers had echter jufvrouw Jarley ernstig berispt, dat zij niet keuriger op hare collectie was, daar Zijne Lordschap, als een vrijdenker, geene aanspraak maken kon op de eer om in was te worden afgebeeld.

Hoewel Nelly werk genoeg had, vond zij in de eigenares der wassen beelden eene vrien-

delijke en goedhartige vrouw, die het niet slechts gaarne zelve goed had, maar ook haar best deed om te maken dat allen, die haar aangingen, het goed hadden, en hier verdient het wel te worden aangemerkt, dat deze laatste smaak, zelfs bij menschen van veel hoogeren rang, veel zeldzamer dan de eerste en in geenen deele een noodwendig gevolg daarvan is. Daar de bezoekers haar menigmaal eene kleine vereering gaven, waarvan hare meesteres haar nooit een gedeelte afeischte, en daar haar grootvader ook aan het werk geholpen en wel behandeld werd, had zij het zeer wel naar haar zin, en kende zij geene andere bekommering, dan die haar door de gedachte aan Quilp werd ingeboezemd; want zij vreesde nog, dat deze eens onverwacht zou terugkomen.

Quilp met zijn leelijk gezicht en zijne gedrochtelijke gedaante was inderdaad een spook, dat het meisje overal vervolgde. Opdat zij des te beter bewaard zouden zijn, sliep zij in de zaal bij de wassen beelden, en nooit kon zij naar bed gaan of zij pijnigde zich zelve — het was haar onmogelijk dit na te laten — met de verbeelding, dat een of ander dier strakke gezichten op den dwerg geleek; en somtijds overmeesterde deze verbeelding haar zoover, dat zij hijna geloofde, dat hij het beeld weggenomen had en in diens kleeren gekropen was. Bovendien was zij, behalve dat, reeds akelig van al die beelden met hunne groote glazige oogen, die naast elkander om haar bed stonden, en zooveel en tevens zoo weinig naar levende menschen geleken; en dikwijls lag zij zoolang in de schemering naar hen te kijken, totdat zij moest opstaan en licht aansteken, of aan het venster gaan zitten, om uit het gezicht der heldere sterren moed te scheppen. In zulke oogenblikken kwam haar het oude huis en het venster, waaraan zij voorheen gewoon was te zitten, in de gedachten; en dan dacht zij ook aan den armen Kit en al zijne vriendschap, totdat de tranen haar in de oogen kwamen, en zij te gelijk schreide en glimlachte.

In die stille eenzaamheid vestigden hare gedachten zich ook dikwijls op haar grootvader, en dan vroeg zij zich zelve, hoeveel hem nog wel van hun vroeger leven zou heugen; of hij bewustheid zou hebben van de voorgevallen verandering en van hunne tegenwoordige armoede en hulpeloosheid. Terwijl zij rondzwierven had zij zich zelve hierover bekommerd; maar nu kon zij niet nalaten te bedenken, wat er van hem worden zou, als hij of zij zelve ziek werd. Hij was zeer geduldig en gewillig, en blijde als hij op de eene of andere wijze van dienst kon zijn; maar hij bleef toch even dof en wezenloos, — een gedachteloos kind, — een sufferig oud man, die niemand eenig leed deed, — die nog wel vatbaar was voor liefde en gehechtheid, en ook voor aangename en onaangename indrukken, maar verder niet nadacht of redeneerde. Het smartte haar te weten, dat dit zoo was; en dikwijls, als zij zag hoe hij uren lang stil bleef zitten en haar wezenloos glimlachend toeknikte, wanneer zij naar hem omzag, — of wel, gelijk hij gaarne deed, een kind in zijne armen wiegde en heen en weder droeg, en versuft stond over de eenvoudige vragen van den kleine, terwijl hij te gelijk zijne eigen zwakheid scheen te gevoelen, en zich zelfs voor de verstandelijke meerderheid van een stamelend wicht scheen te buigen — als zij dat alles zag, barstte zij dikwijls in tranen uit, en begaf zij zich naar eene eenzame plaats, om daar op hare knieën te vallen en voor zijne herstelling te bidden. Doch hoe diep het haar ook smartte hem in dezen toestand te zien, weldra kreeg zij eene reden voor nog grootere droefheid.

Op zekeren avond, toen zij vrijaf hadden, gingen Nelly en haar grootvader te zamen eene wandeling doen. Even buiten de stad sloegen zij een voetpad in, dat door het veld liep, denkende dat zij een weinig verder wel weder op den weg zouden kunnen komen, dien zij verlieten. Het voetpad liep echter veel verder om, dan zij gedacht hadden, en de zon was reeds ondergegaan, toen het hen weder op den weg bracht. De lucht was langzamerhand betrokken, en thans geheel zwart en dreigend, behalve waar de ondergaande zon den gezichteinder met een gouden gloed kleurde. De wind begon op te steken, en eenige zware wolken, die tegen dezen optrokken, dreigden met eene donderbui. Weldra begonnen er groote regendroppels te vallen, terwijl de wolken zich dichter op elkander pakten, en men in de verte den donder reeds hoorde rollen. Bevreesd om eene schuilplaats onder een boom te zoeken, spoedden de grijsaard en het meisje zich voort, in de hoop, dat zij aan den weg een huis zouden vinden, waar zij de woede van den onweersstorm konden ontvluchten, die weldra met vreeselijk geweld losbarstte. Doornat van den regen, verbijsterd door de zware donderslagen en verblind door de schitterende bliksemstralen, zouden zij een huis, dat geheel afgezonderd aan den weg lag, zijn voorbijgegaan, zonder het te zien, indien een man, die aan de deur stond, hen niet luidkeels had geroepen om binnen te komen.

“Waarom wildet gij voorbijgaan?” vroeg hij, terwijl hij de deur sloot en hen door een gang naar eene achterkamer bracht.

“Wij zagen het huis niet voordat wij u hoorden roepen, mijnheer!” antwoordde Nelly.

“Dat wil ik wel gelooven,” hernam de man. “Zulke bliksemstralen zouden iemand blind kunnen slaan. Ga maar wat bij het vuur, om u te drogen. Als gij wat hebben wilt, kunt gij hier alles krijgen; maar als gij niets hebben

wilt, behoeft gij niets te nemen; wees daar niet bang voor. De Dappere Soldaat is eene heerlijke herberg."

"Heet dit huis de Dappere Soldaat, mijnheer?" vroeg Nelly.

"Waar komt gij vandaan, dat gij dat niet weet?" hernam de man. "Ja! dit is de Dappere Soldaat, en de kastelein is James Groves, een man van goeden naam en faam; en als iemand iets op hem te zeggen heeft, laat hij het dan zeggen dat hij het hoort, dan is hij de man, die hem te woord zal staan."

Met deze woorden sloeg hij zich op de borst, om aan te duiden dat hij zelf de bedoelde persoon was, deed met dreigend vooruitgestoken vuist een paar passen naar zijn eigen portret, dat in het karakter van een bokser boven den schoorsteenmantel hing, zette een reeds half geledigd glas aan den mond en dronk op de gezondheid van den kastelein uit de Dappere Soldaat.

Daar het warm weder was, had men een groot schut dwars door de kamer gezet, als eene bescherming tegen den gloed van het vuur. Het scheen dat iemand achter dat scherm zich eenigen twijfel aan de dapperheid des kasteleins had veroorloofd en daardoor dezen eigenlof uitgelokt; want baas Groves besloot zijne uitdaging met een tik tegen het schut, en wachtte toen, naar het scheen, op een antwoord. "Er is maar één man, die James Groves onder zijn eigen dak durft tegenspreken," hervatte de herbergier, toen alles stil bleef, "en hij is geen honderd uren hier vandaan. Maar ik ben een goed vriend van hem, en daarom laat ik hem zeggen wat hij wil, dat weet hij wel."

Dit compliment werd beantwoord door eene grove stem, die den vriendschappelijken Groves beval om zijn "bakkes te houden," en verder aanmerkte, dat de herbergier geen grooten bek behoefde op te zetten, want dat de meeste menschen toch wel wisten wat voor een kerel hij was.

"Nelly! zij — zij zitten te spelen," zeide de oude man eensklaps. "Hoort gij het niet?"

"Steek eene kaars aan," zeide dezelfde grove stem; "ik kan de kaarten haast niet onderscheiden; en doe dat luik dicht. Als de donder het bier maar niet zuur maakt. Uit. Ik krijg zeven en zes pence, Isaäk! Kom maar over."

"Hoort gij wel, Nelly?" zeide de oude man met klimmende belangstelling, toen het geld op de tafel klonk.

"Ik heb nog nooit zulk een onweer gehoord," zeide eene onaangename krakende stem, "behalve toen de oude Lucas Withers dertienmaal achtereen het rood uitspeelde. Het was altijd, alsof de duivel dien vent hielp."

"Ja!" hernam de grove stem: "maar, hoeveel Lucas naderhand ook gewonnen heeft, mij heugt de tijd toch wel, dat hij altijd ongelukkig was, en nooit dobbelsteenen of kaarten in de hand nam, of hij werd geheel kaal geplukt."

"Hoort gij dat, Nelly?" fluisterde de oude man.

Met verbazing en schrik zag het meisje, dat het voorkomen van haar grootvader eene volkomene verandering had ondergaan. Zijn gezicht was rood en opgezet, zijne oogen stonden strak, zijne tanden waren op elkander geklemd, zijne borst hijgde, en de hand, die hij op haar arm legde, beefde geweldig.

"Ik heb het altijd gezegd," mompelde hij, "ik heb het berekend en er van gedroomd, dat het zoo wezen moest. Hoeveel geld hebben wij, Nelly? Ik heb u gisteren geld zien hebben. Geef het mij!"

"Neen, neen, laat mij het houden, grootvader!" zeide het verschrikte meisje. "Laten wij heengaan, al regent het nog zoo hard."

"Geef het mij, zeg ik!" hernam de oude man woest. "Ga niet schreien, Nelly! Ik meende het niet kwaad. Het is tot uw eigen bestwil. Ik heb u ongelukkig gemaakt, Nelly! maar ik zal het weder goedmaken. Waar is het geld?"

"Och! neem het mij niet af, lieve grootvader!" smeekte Nelly. "Laat ik het houden of wegwerpen; het is veel beter, dat ik het wegwerp, dan dat gij het mij afneemt. Laten wij heengaan, terstond heengaan!"

"Ik moet het hebben," hernam de oude man. 'Kom, lieve Nelly! Ik zal alles weder goedmaken; wees maar niet bang."

Zij haalde haar beursje uit haar zak. Met hetzelfde ongeduld, waarmede hij gesproken had, rukte de oude man het haar uit de hand en ging toen driftig naar den anderen kant van het scherm, terwijl Nelly hem bevend volgde. De herbergier had licht aangestoken, en was nu bezig met de venstergordijnen dicht te schuiven. De sprekers, die zij gehoord hadden, waren twee mannen, die een spel kaarten en eenig zilvergeld bij zich op de tafel hadden liggen, terwijl op het scherm zelf de spellen, die zij gespeeld hadden, met krijt waren aangeteekend. De man met de zware stem was een forsche, grove, gemeene kerel van middelbare jaren; hij had een bruinachtig witten hoed op het hoofd, terwijl een dikke stok naast zijn stoel stond. De ander, die door zijn makker Isaäk werd genoemd, was ouder en magerder; hij had een ronden rug, hooge schouders, en een echt schurkengezicht.

"Wat is dat, oude heer?" vroeg Isaäk opziende. "Kent gij een van ons beiden? Deze kant van het scherm is onze kamer."

"Ik hoop, dat gij het niet kwalijk neemt," hernam de oude man.

"Wel zeker neem ik het duivelsch kwalijk," viel de ander hem in de rede, "als iemand ons komt storen, terwijl wij onze zaken hebben."

"Ik wilde u niet storen," zeide de oude man,

angstig naar de kaarten ziende. "Ik dacht...."

"Wat duivel hadt gij te denken, mijnheer?" snauwde de ander.

"Wel, gij dwarskop," viel de grove medespeler hierop in, die nu voor de eerste maal opzag, "kunt gij hem niet laten uitspreken?"

De herbergier, die waarschijnlijk onzijdig had willen blijven, totdat hij zag, welke partij Mat — zoo heette de grove kerel — kiezen zou, kwam nu ook aan met: "Wel ja! kunt gij hem niet laten uitspreken, Isaäk List?"

"Kunt gij hem niet laten uitspreken?" herhaalde Isaäk, zoo goed hij kon met zijne schelle stem de spraak van den herbergier nabootsende. "Ja, ik kan hem laten uitspreken, Jemmy Groves!"

"Welnu, doe dat dan!" hernam de herbergier.

Isaäk's gezicht scheen met eene voortzetting van het geschil te dreigen, toen zijn makker, die den ouden man oplettend had bekeken, er tijdig op inviel: "Wie weet, of de oude heer niet maar alleen beleefd wilde vragen, of hij de eer mocht hebben van mede te spelen?"

"Dat wilde ik ook vragen," riep de oude man. "Dat wilde ik ook vragen."

"Ik dacht het wel," hernam Mat. "Maar mijnheer weet misschien niet, dat wij nooit spelen dan om geld?"

De oude man antwoordde door zijn beursje te laten zien, wierp het vervolgens op de tafel, en haalde de kaarten naar zich toe, gelijk een gierigaard geld zou bijeenschrapen.

"Zoo!" zeide Isaäk: "was dat uwe meening? Dan vraag ik mijnheer excuus. En is dat mijnheers beursje? Een mooi beursje, maar vrij licht," vervolgde hij, terwijl hij het omhoog wierp en handig weder opving; "maar er is toch genoeg in, om er een half uurtje pleizier mee te hebben."

"Wij zullen er een spelletje van vieren van maken, en Groves laten meedoen," zeide Mat. "Kom, Jemmy!"

De herbergier, die aan zulke partijtjes wel gewoon scheen, zette zich terstond aan de tafel, terwijl Nelly haar grootvader angstig ter zijde trok, en hem nogmaals smeekte, om met haar heen te gaan.

"Ga met mij mede," zeide zij. "Wij kunnen immers zoo gelukkig wezen!"

"Wij zullen weder gelukkig worden," zeide de oude man haastig, "maar kaarten en dobbelsteenen moeten ons helpen. Eerst kleine winsten, en naderhand groote. Hier is maar weinig te winnen; maar de groote winsten zullen mettertijd wel volgen. Ik wil mijn eigen goed maar terug hebben, en het is alles voor u, lieveling!"

"God helpe ons!" zuchtte Nelly. "Ach, hoe ongelukkig, dat wij hier gekomen zijn!"

"Stil!" zeide de oude man, zijne hand op haar mond leggende. "De fortuin wil geene verwijten hooren. Als wij haar beleedigen, vermijdt zij ons. Dat heb ik ontdekt."

"Kom aan!" zeide Mat: "als gij niet wilt medespelen, geef ons de kaarten dan maar."

"Ik kom al," antwoordde de oude man. "Ga daar zitten, Nelly! en houd u stil. Het is alles voor u; elke penning, dien ik win. Hun zeg ik dat niet; want dan zouden zij niet spelen willen, uit vrees, dat zij tegen iemand, die om zulke reden speelt, zeker zouden verliezen. Zie hen maar eens aan! Zie wat gij zijt en wat zij zijn! Wie twijfelt er aan, of wij moeten winnen!"

"Mijnheer heeft zich bedacht, en hij komt niet," zeide Isaäk met eene beweging, alsof hij wilde opstaan. "Het spijt mij, dat mijnheer bang wordt. Die niet waagt, die niet wint; maar mijnheer moet zelf weten, wat hij wil."

"Ik ben al gereed," zeide de oude man. "Niemand is zoo ongeduldig om te beginnen als ik."

Dit zeggende, nam hij plaats aan de tafel, en het spel begon.

Nelly zette zich op een stoel, en bleef met een angstig kloppend hart naar het spel zitten kijken. Het was haar onverschillig, wie won of verloor; zij gaf op niets acht, dan op den wanhopigen hartstocht, die haar grootvader opnieuw overmeesterd had. Daar zat hij, zich nu over eene kleine winst verheugende, dan door een verlies ter neer geslagen, met zulk eene woeste rusteloosheid in zijn voorkomen, met zulk een koortsigen angst en zulk eene razende begeerte naar den beuzelachtigen inzet, dat het haar minder leed zou hebben gedaan, als zij hem dood had gezien. En toch was zij de onschuldige oorzaak van deze marteling, en had de oude man, die met zulk eene gierige winzucht, als zelfs de onverzadelijkste speler nimmer gevoelde, zat te spelen, geene enkele zelfzuchtige gedachte.

De drie anderen integendeel — schurken en spelers van beroep — waren, hoe aandachtig zij ook op het spel letten, zoo koel en bedaard, alsof zij de eerlijkste en deugdzaamste menschen van de wereld waren geweest. Tusschenbeide gebeurde het, dat een hunner opzag, en een ander wenkte, of de kaars snoot, of met eene soort van wrevelig ongeduld naar een bijzonder zwaren donderslag luisterde; maar anders bleven zij stil zitten, volkomen onverschillig voor alles behalve hunne kaarten, en met even weinig blijken van drift of hartstocht, alsof zij steenen beelden waren geweest.

Het onweder had drie uren lang aangehouden; de bliksem was flauwer en minder geworden, en de donder, die eerst boven hunne hoofden scheen te rollen, was in de verte weggestorven; maar nog zaten zij te spelen, en nog bleef de bedroefde Nelly geheel vergeten.

XXX.

DE ANGSTVOLLE NACHT.

Eindelijk werd het spel gestaakt; Isaäk was de eenige, die gewonnen had. Mat en de herbergier droegen hun verlies met voorbeeldige gelatenheid, terwijl Isaäk zijne winst opstak met het gezicht van een man, die vooraf geweten had, dat hij winnen moest, en er zich derhalve niet over verheugde of verwonderde.

De kleine schat van Nelly was geheel uitgeput; maar hoewel het beursje ledig naast hem lag, en de andere spelers waren opgestaan, bleef de oude man zitten, en gaf evenals te voren de kaarten rond, om te zien wat elk zou gekregen hebben, als men voortgespeeld had. Hij was geheel verzonken in deze bezigheid, toen Nelly hare hand op zijn schouder legde, en hem zeide dat het bijna middernacht was.

"Zie nu eens, Nelly!" zeide hij, terwijl hij naar de op de tafel uitgespreide kaarten wees, "welk een vloek de armoede is! Als ik maar eene korte poos had kunnen voortspelen, zou de kans mij voordeelig zijn geworden. Het is zoo duidelijk als de oogen op de kaarten. Zie maar hier — en hier — en daar alweer!"

"Werp hen weg," zeide Nelly, "doe uw best om ze te vergeten."

"Mijn best doen om ze te vergeten?" hernam hij, haar met ongeloovige verbazing aanstarende. "Hoe zullen wij ooit rijk worden, als ik ze vergeet?"

Het meisje kon niets anders doen dan haar hoofd schudden.

"Neen, neen, Nelly!" vervolgde de oude man, hare wangen streelende; "zij moeten niet vergeten worden. Wij moeten dit zoodra mogelijk verbeteren. Geduld maar, en ik zal u alles nog wel vergoeden; dat beloof ik u. Vandaag verliezen, morgen winnen; en er is niets te winnen zonder angst en zorg — niets. Kom! ik ben gereed."

"Weet ge wel, hoe laat het is?" zeide de herbergier, die met zijne vrienden eene pijp zat te rooken. "Over twaalven."

"En een regenachtige nacht," voegde Mat er bij.

"De Dappere Soldaat bij James Groves. Goed logies voor den reizenden man," hervatte Groves, zijn uithangbord opzeggende. "Half een."

"Het is al te laat," zeide Nelly ongerust. "Ik wenschte, dat wij vroeger heengegaan waren. Wat zullen zij van ons denken? Het zal twee uur zijn, voordat wij te huis komen. Wat zou het kosten, mijnheer, als wij hier bleven?"

"Twee bedden en avondeten voor twee, twee shillings en zes pence," was het antwoord.

Nelly had het goudstuk nog, dat zij eens in haar kleedje had genaaid; en toen zij bedacht, hoe laat het reeds was, hoe vast juffvrouw Jarley sliep, en hoe deze schrikken zou, als zij in het midden van den nacht werd opgeklopt, — en aan den anderen kant in aanmerking nam, dat zij, als zij den volgenden morgen vroeg opstonden, terug konden wezen, voordat hare meesteres ontwaakte, en zij hun uitblijven daarmede konden verontschuldigen, dat zij onverwacht door zulk eene zware onweersbui waren overvallen — besloot zij, na lange aarzeling om daar te blijven. Zij nam derhalve haar grootvader ter zijde, en nadat zij hem gezegd had, dat zij nog geld genoeg had, om er voor te betalen, deed zij hem het voorstel om daar te blijven slapen.

"Had ik dat geld maar gehad! Had ik er eenige minuten geleden maar van geweten!" mompelde de oude man.

Toen Nelly den herbergier met haar besluit bekend had gemaakt, zette deze brood, kaas en bier op de tafel, en verzocht zijne gasten om te doen, alsof zij thuis waren. Nelly en haar grootvader aten weinig, daar beide te veel met hunne gedachten bezig waren; de andere gasten, die het bier te flauw vonden, deden hun avondmaal met jenever en tabak.

Daar Nelly den volgenden morgen vroeg wilde vertrekken, wilde zij hare vertering betalen, voordat zij naar bed ging. Maar daar zij het noodzakelijk achtte haar kleinen schat voor haar grootvader verborgen te houden, en zij toch het goudstuk wisselen moest, nam zij eene gelegenheid waar, toen de herbergier uit de kamer ging, om hem naar het voorhuis te volgen, en hem daar te verzoeken, om haar geld terug te geven. De herbergier scheen eenigszins verwonderd op het gezicht van het goudstuk, bekeek het, liet het klinken, en zag Nelly aan, alsof hij lust had om haar te vragen hoe zij er aan kwam. Daar het stuk evenwel echt was en bij hem werd gewisseld, begreep hij waarschijnlijk, als een verstandige kastelein, dat dit hem niet aanging. Hoe dit zij, hij wisselde het zonder eenige aanmerking te maken. Nelly keerde naar de achterkamer terug, toen zij zich verbeeldde, dat zij eene gedaante de deur daarvan zag insluipen. Tusschen die deur en het voorhuis was niets dan een lange, donkere gang; en daar zij zeker wist, dat er niemand de voordeur was ingekomen, kwam de gedachte in haar op, dat iemand haar moest bespied hebben. Maar wie zou dat geweest zijn? Toen zij de kamer weder binnentrad, zaten de overigen daar nog evenals zij hen verlaten had. Zij zag rond, of het gezelschap ook vermeerderd was; maar neen. Toen vroeg zij haar grootvader fluisterend, of iemand de kamer had verlaten, terwijl zij weg was; maar hij antwoordde: "Neen, niemand."

Het moest dan verbeelding zijn geweest; maar het bevreemdde haar toch, dat zij, zonder vooraf aan zoo iets te denken, zich zoo duidelijk had kunnen verbeelden, dat zij iemand de deur der kamer zag ingaan. Zij zat hierover nog te denken, toen er eene meid kwam, om haar naar hare slaapkamer te brengen.

Haar grootvader nam te gelijk afscheid van het gezelschap, en zij gingen te zamen naar boven. Het was een groot, ongeregeld gebouwd huis, met lange gangen en breede trappen, die bij het licht der flikkerende kaarsen nog donkerder schenen te zijn. Zij liet haar grootvader in zijne kamer, en ging toen verder naar de voor haar bestemde, aan het eind van denzelfden gang, maar eenige trappen op. De meid bleef nog eene poos bij haar, om te praten en te klagen. Zij had geen goeden dienst, zeide zij; het loon was gering en het werk zwaar. Zij zou over veertien dagen vertrekken, en vroeg of Nelly ook den een of anderen dienst voor haar wist. Het zou moeielijk wezen, vreesde zij, om een dienst te krijgen, nu zij daar gewoond had; want het huis had een vrij slechten naam, er werd veel te veel gespeeld; en zoo voorts. Het zou haar machtig verwonderen, of de menschen, die daar het meest kwamen, wel zoo eerlijk waren als zij behoorden te zijn, maar zij zou om alles in de wereld niet willen weten, dat zij dit gezegd had. Daarop volgden eenige toespelingen op een afgewezen minnaar, die gedreigd had dat hij soldaat zou worden, eene belofte om het meisje vroeg te roepen, en eindelijk "goeden nacht!"

Toen Nelly alleen was, gevoelde zij zich niet zeer op haar gemak. De gedaante, die zij door den gang had zien sluipen, kwam haar weer in de gedachten; en wat de meid gezegd had, was niet geschikt om haar gerust te stellen. Die spelers hadden een zeer slecht voorkomen. Misschien wonnen zij wel den kost met het vermoorden en berooven van reizigers. Wie zou het zeggen?

Als zij deze vrees voor eene poos vergat, werd zij gekweld door een angst, waartoe de voorvallen van dien avond aanleiding hadden gegeven. De oude hartstocht was weder in de borst van haar grootvader ontwaakt, en de hemel alleen wist, tot welke dwaasheden die hem verleiden zou. Welke ongerustheid zou hun uitblijven misschien veroorzaakt hebben! Mogelijk liepen er op dat oogenblik nog menschen naar hen zoeken! Zou men het hun morgenochtend vergeven, of hen weder de wijde wereld inzenden? Och! waarom waren zij hier in huis gekomen. Zij hadden, welk een weer het ook was, maar verder moeten gaan.

Eindelijk viel zij in een afgebroken slaap, die telkens door onrustige droomen werd gestoord. De laatste was van eene gedaante in de kamer. Zij werd wakker — en de gedaante stond inderdaad voor haar. Zij had de gordijn van het venster opgehaald, opdat zij zou kunnen zien als het licht werd, en daar zag zij die gedaante dicht bij haar bed, op den tast, maar doodstil, rondsluipen. Zij kon zich niet bewegen noch geluid geven, en bleef vol angst afwachten, wat er gebeuren zou.

De gedaante naderde langzaam en voorzichtig het hoofdeinde van haar bed, en kwam zoo dicht bij haar kussen, dat zij haar hoofd terugtrok, bevreesd dat die zoekende handen haar gezicht zouden aanraken. Toen sloop de gedaante weder naar het venster, met het hoofd naar haar toegekeerd. Het was slechts eene donkere vlek op de lichte duisternis, die de kamer vervulde; maar zij zag het draaien van het hoofd, en voelde, als het ware, de oogen haar begluren en de ooren luisteren. Nadat de gedaante eene poos onbewegelijk was blijven staan, zag Nelly de handen bewegen en hoorde zij geld klinken. Daarop kwam zij weder voorzichtig nader, en nadat zij de weggenomen kleederen weder op hunne plaats had gelegd, liet zij zich op handen en knieën zinken, en kroop zoo voort. Hoe langzaam scheen zij zich te bewegen, nu men de beweging wel kon hooren, maar niet zien! Eindelijk hoorde Nelly de trap kraken; de gedaante moest derhalve buiten de kamer zijn.

De eerste gedachte van het meisje was, de vlucht te nemen, om slechts niet alleen in de kamer te zijn, slechts iemand bij zich te hebben; — dan, dacht zij, zou zij weder het vermogen hebben om te spreken. Zonder te weten dat zij zich bewoog, kwam zij bij de deur. Daar stond die vreeselijke schaduw onder aan de trap! Zij kon die niet voorbijkomen; misschien had zij dit in het donker kunnen doen, zonder gegrepen te worden; maar de gedachte deed haar huiveren. De gedaante stond onbewegelijk stil; Nelly insgelijks, niet uit stoutmoedigheid, maar omdat zij evenzeer te beangst was om weder naar binnen als om verder voort te gaan. Eindelijk bewoog de gedaante zich weder, en Nelly deed onwillekeurig hetzelfde. Als zij maar bij haar grootvader in de kamer was, zou zij veilig wezen.

De schaduw kroop langs den gang naar de deur, die het meisje zoo vurig verlangde te bereiken, en stond daar weder stil. Plotseling kwam het denkbeeld in haar op — als die gedaante daar eens binnenging, om den ouden man te vermoorden! Zij werd duizelig; want de gedaante ging inderdaad naar binnen, en er brandde licht in de kamer. De deur was half open gebleven. Zonder te weten, wat zij eigenlijk doen wilde, maar met de gedachte om haar grootvader het leven te redden of met hem om te komen, trad zij met wankelende schreden voort, en keek naar binnen.

Wat moest zij nu zien? Het bed was ledig,

en niemand had er op gelegen; en aan de tafel zat de oude man zelf, het eenige levende wezen in het vertrek, met oogen, die van gretigheid glinsterden, het geld te tellen, dat hij zijne kleindochter ontroofd had.

---

haar eigen slaapvertrek. De schrik, dien zij eerst gevoeld had, was niets bij de aandoening, die haar nu beklemde. Geen vreemde roover of moordenaar had haar de helft der ontzetting kunnen aanjagen, waarmede het oogenblik, waarin zij haar geheimzinnigen bezoeker herkende, haar had vervuld. Dat die grijze groot-



WAAR ZIJ HUN HET THEEBLAD, HET BROOD, KORTOM ALLES WAARVAN ZIJ ZELVE HAD GEBRUIKT, AANGAF, BEHALVE HET FLESCHJE. (blz. 84).

XXXI.

DE BOODSCHAP NAAR DE KOSTSCHOOL.

Met nog minder vaste schreden, dan zij de kamer genaderd was, verwijderde Nelly zich van de deur, en ging op den tast weder naar

vader als een spook in hare kamer sloop en haar bestal, terwijl hij dacht dat zij sliep, was veel erger, veel vreeselijker om aan te denken, dan het ergste, dat hare verbeelding zich had kunnen voorstellen. Als hij eens terugkwam — er was geen slot of grendel aan de deur — en, twijfelende, of hij eenig geld had laten liggen, kwam zoeken of hij nog wat meer

kon vinden! Zij ijsde van de gedachte, en bleef angstig zitten luisteren. Hoor! Een voetstap op de trap, en daarop ging de deur langzaam open. Het was slechts verbeelding; maar die verbeelding was even erg als de wezenlijkheid; — neen veel erger; want aan de wezenlijkheid moest een begin en een einde zijn, maar de verbeelding begon telkens opnieuw, en er kwam nooit een einde aan.

Het gevoel, dat het meisje ontwaarde, was een onwillekeurig afgrijzen, dat haar denkvermogen benevelde en verwarde. Zij was niet bevreesd voor haar goeden, ouden grootvader, wiens liefde voor haar zijn verstand aldus beneveld had; maar de man, wien zij dien nacht aan de speeltafel had zien zitten, in hare kamer rondsluipen, en bij het flikkerende licht geld tellen, scheen een ander wezen in zijne gedaante te zijn, eene gedrochtelijke caricatuur van zijn beeld, iets, dat haar des te meer afschuw moest inboezemen, omdat het naar hem geleek, en even dicht bij haar bleef, als hij deed. Zij was nauwelijks in staat om haar vriendschappelijken reisgezel te herkennen in dien grijsaard, die zooveel en toch zoo weinig op hem geleek. Zij had geweend, omdat hij zoo dof en wezenloos was. Hoeveel meer reden had zij thans om te weenen!

Het meisje zat op deze wijze na te denken, totdat het spook, hetwelk hare verbeelding haar voorgoochelde, zoo akelig en vreeselijk werd, dat zij gevoelde, dat het haar eenigszins tot bedaren zou brengen, als zij de stem van den ouden man hoorde, of hem slechts weder zag, en daardoor het ijselijke, dat zijn beeld thans mismaakte, eenigszins verminderde. Zij sloop weder naar zijne kamer. De deur stond nog half open, en de kaars brandde nog.

Zij had hare eigene kaars medegenomen, en als zij hem wakker vond, wilde zij zeggen, dat zij niet slapen kon, en nog kwam zien of de zijne brandde. Toen zij bij de kamer kwam, zag zij, dat hij stil te bed lag, en vatte toen moed, om binnen te treden.

Hij sliep gerust. Geene drift, gierigheid, angst of woeste begeerte stond op dat gelaat te lezen; alle trekken waren zacht, stil en vreedzaam. Dit geleek niet naar den speler of naar de gedaante in hare kamer; zelfs niet naar den door angst en zorg verteerden grijsaard, wien zij zoo dikwijls bij het aanbreken van den dag thuis had zien komen. Dit was haar beminde oude vriend, haar zachtmoedige reisgezel, haar goede, vriendelijke grootvader. Toen zij deze sluimerende trekken beschouwde, gevoelde zij geene vrees, maar eene diepe, stille smart, die in tranen lucht kreeg.

“God zegene hem!” zeide zij, bukkende, om hem zacht een kus op de wang te drukken. “Ik zie nu maar al te wel, dat zij ons van elkander zouden nemen en hem opsluiten, als zij ons weervonden. Hij heeft niemand om hem te helpen, dan mij. God helpe ons beiden!”

Zij stak hare kaars aan, begaf zich weder naar haar vertrek, en bleef daar het overige van dien akeligen nacht opzitten. Eerst toen het aanbreken van den dag het licht van hare kaars deed verbleeken, viel zij in slaap, en kort daarop kwam de meid haar roepen. Zij was spoedig gekleed en ging naar beneden; maar eerst zocht zij in haar zak, en bevond dat al haar geld weg was. Zij had niets overgehouden.

De oude man was gereed, en spoedig waren zij op weg. Het kwam Nelly voor, dat hij hare oogen vermeed en verwachtte, dat zij van haar verlies zou spreken. Zij begreep, dat zij dit doen moest, daar hij anders misschien de waarheid zou vermoeden.

“Grootvader!” zeide zij met eene haperende stem, nadat zij omtrent eene mijl stilzwijgend hadden voortgewandeld; “zoudt gij denken, dat die menschen daar in huis eerlijk zijn?”

“Waarom?” antwoordde de oude man bevende. “Of ik hen voor eerlijk houd? Ja; in het spel waren zij eerlijk.”

“Ik zal u zeggen, waarom ik het vraag,” hervatte Nelly. “Verleden nacht ben ik geld kwijtgeraakt, dat ik bij mij had; ik ben er zeker van. Of iemand moest het uit de grap hebben weggenomen, lieve grootvader! enkel uit de grap; en als ik dat wist, zou ik er hartelijk om lachen.”

“Wie zou uit de grap geld wegnemen?” zeide de oude man haastig. “Die geld wegneemt, doet het om het te houden. Spreek van geene grap.”

“Dan is het uit mijne kamer gestolen,” zeide het meisje, wier laatste hoop door dit antwoord verijdeld werd.

“Maar hebt gij niets overgehouden, Nelly?” vroeg de oude man. “Is alles weg? Hebt gij niets, volstrekt niets meer?”

“Niets,” antwoordde het meisje.

“Wij moeten meer zien te krijgen,” hernam de oude man; “wij moeten het zien te verdienen, het bewaren, bijeenschrapen, maken dat wij het krijgen hoe wij er ook aan mogen komen. Dit verlies moet gij u niet aantrekken. Zeg er niemand iets van, dan kunnen wij het misschien terugwinnen. Vraag mij niet hoe — wij zullen het terugwinnen, en nog veel meer daarenboven; maar gij moet er niemand iets van zeggen, of wij zouden er moeite van kunnen hebben. Hebben zij u dan alles afgenomen, terwijl gij laagt te slapen!” vervolgde hij op een medelijdenden toon, zeer verschillend van de bedekte manier, waarop hij tot nog toe had gesproken. “Arme Nelly! Arm kind!”

Het meisje liet haar hoofd hangen en weende. Zij hoorde, dat haar grootvader oprecht medelijden met haar had; en de bewustheid, dat al wat hij deed, om harentwil geschiedde, was

niet het lichtste gedeelte van haar verdriet.

"Spreek er met niemand over, behalve met mij," zeide de oude man. "Neen, met mij ook niet," vervolgde hij haastig; "want waartoe zou dat dienen? Het grootste verlies, dat ooit is geleden, is uwe tranen niet waard, lieveling! want wij zullen alles terugwinnen."

"Laat alles liever verloren blijven," zeide Nelly opziende, "en ik zal er nooit weder een traan om laten, al was elke penny duizend pond geweest."

"Och!" zeide de oude man, een driftig antwoord, dat hem op de tong kwam, weerhoudende: "zij weet niet beter. Ik moest er dankbaar voor zijn."

"Maar luister naar mij," zeide het meisje ernstig. "Wilt gij naar mij luisteren?"

"Ja, ja wel," antwoordde de oude man. "Gij hebt eene lieve stem, waarnaar ik gaarne luister. Uwe moeder had ook zulk eene stem, toen zij nog een kind was."

"Laat ik u dan bewegen," hervatte Nelly, "och! laat ik u toch bewegen, om geheel van het spel af te zien! Denk niet meer aan winst of verlies, en laten wij tevreden zijn met wat wij hebben."

"Het is alles voor u," antwoordde haar grootvader, strak voor zich ziende, alsof hij in gepeins verzonken was en met zich zelven sprak. "Wier beeld is het, dat het spel heiligt?"

"Hebben wij het dan slechter gehad," hervatte Nelly, "sedert gij al die zorgen ter zijde hebt gezet, en wij te zamen hebben omgezworven? Zijn wij niet veel gelukkiger geweest, toen wij geen huis hadden, dat wij ons eigen konden noemen, dan wij ooit geweest zijn in dat ongelukkige huis, waar zoovele zorgen u kwelden?"

"Zij spreekt de waarheid," prevelde de oude man op denzelfden toon als te voren. "Ik moet er mij niet aan storen, maar zij spreekt toch de waarheid."

"Bedenk maar, wat wij geweest zijn, sedert dien helderen morgen, toen wij voor altijd dat huis hebben verlaten," hervatte Nelly. "Bedenk maar eens, welke genoeglijke dagen en geruste nachten wij gehad hebben, — hoe gelukkig en weltevreden wij geweest zijn! Zijn wij tusschenbeide moede en hongerig geweest, wij werden spoedig weder verkwikt, en sliepen des te beter. En hoe kwam die gelukkige verandering?"

Hij wenkte haar om stil te zwijgen, en zeide daarop, dat zij nu niet meer spreken moest, daar hij ergens over wilde denken. Na eene poos gaf hij haar een kus, en wandelde toen weder voort, terwijl hij in de verte voor zich uitzag, en tusschenbeide met een gefronst voorhoofd naar den grond keek, alsof hij eene pijnlijke poging aanwendde, om zijne verstrooide gedachten te verzamelen. Eens zag zij tranen in zijne oogen. Eenigen tijd later nam hij hare hand, gelijk hij gewoon was te doen, zonder eenig spoor van drift of aandoening, en zoo verzonk hij trapsgewijze weder in zijne wezenlooze bedaardheid en tevredenheid.

Toen zij hunne tegenwoordige woning bereikten, bevond Nelly, dat jufvrouw Jarley nog niet op was, en hoewel zij zich eenigszins ongerust had gemaakt, naar bed was gegaan in de overtuiging, dat de twee wegblijvers door het onweer overvallen waren, en ergens eene schuilplaats hadden gezocht, zoodat zij des morgens wel van zelf zouden te recht komen.

"Wij hebben, zoolang wij hier zijn, nog maar acht jonge juffers van jufvrouw Monflathers gehad," zeide jufvrouw Jarley toen zij ontbeten hadden; "en er zijn er acht en twintig, zooals ik van de keukenmeid heb gehoord, die ik een vrijkaartje heb gegeven. Wij moeten probeeren of er niet wat aan te doen is met eenige nieuwe biljetten, en gij moet ze brengen, liefje!"

Daar de boodschap van veel belang was, hielp jufvrouw Jarley zelve Nelly haar hoed opzetten, en verklaarde, toen het meisje gereed was, dat zij er engelachtig uitzag en het etablissement eer aandeed. Nelly had weinig moeite om de vermaarde kostschool te vinden. Het was een groot huis, omringd door een hoogen muur met eene groote tuinpoort, die met eene groote koperen plaat en een klein met ijzeren traliën gesloten luikje was voorzien, door hetwelk de meid van jufvrouw Monflathers alle bezoekers inspecteerde, voordat zij hen inliet; want niets, dat naar een man geleek, zelfs geen melkboer, mocht zonder bijzonder verlof der meesteres worden toegelaten. Zelfs de belastinggaarder, een bejaard zwaarlijvig man, met een bril op den neus, moest voor de poort blijven staan wachten, totdat hem het geld, dat hij hebben moest, door de traliën werd toegereikt. De slagersjongen had eerbied voor deze geheimzinnige poort en hield op met fluiten als hij aanschelde.

Toen Nelly de geduchte poort naderde, werd deze juist langzaam geopend, en trad daaruit een lange sleep van jonge juffers te voorschijn, die twee aan twee gingen, en ieder een open boek, sommigen ook een parasol, in de hand hadden. Aan het eind van den statigen optocht kwam jufvrouw Monflathers zelve, met eene paarsche parasol, en tusschen twee altijd glimlachende secondantes, schrikkelijk wangunstig op elkander en schrikkelijk gedienstig voor de meesteres.

Verlegen gemaakt door het aankijken en fluisteren der meisjes, bleef Nelly met neergeslagene oogen staan en liet de processie voorbijtrekken, totdat jufvrouw Monflathers haar naderde; toen neeg zij voor deze dame en bood haar het medegebrachte pakje aan, hetgeen

ten gevolge had, dat jufvrouw Monflathers haar troep halt kommandeerde.

"Gij zijt het wassenbeeldenmeisje, niet waar?" vroeg jufvrouw Monflathers.

"Ja, jufvrouw!" antwoordde Nelly hoog blozende; want de jonge juffers hadden zich nu om haar heen verzameld, en zij was het middelpunt, waarop aller oogen gevestigd waren.

"En denkt gij niet, dat zulk een beroep voor een klein meisje, zooals gij, een zeer zondig beroep is?" vroeg jufvrouw Monflathers, die een vrij ongestadig humeur had, en geene gelegenheid wilde verzuimen om hare leerlingen nuttige zedelessen te geven.

De arme Nelly, die nooit hieraan had gedacht, bleef verstomd staan, en bloosde nog hooger dan te voren.

"Weet gij niet," hervatte jufvrouw Monflathers, "dat zulk een beroep tot allerlei slechtheid en onzedigheid leidt, en een misbruik is van de talenten, welke de goedgunstige Voorzienigheid den mensch heeft geschonken, om door eene edele beschaving ten nutte der maatschappij ontwikkeld te worden?"

De twee secondantes gaven door een gemurmel hare bewondering over deze treffende aanmerking te kennen, en zagen glimlachend hare gebiedster aan; maar toen hare oogen elkander ontmoetten, wisselden zij een blik, die duidelijk zeide, dat ieder zich in het bezit rekende van het uitsluitend recht om hare meesteres glimlachend aan te zien, en het zeer verwaand en onbescheiden vond, indien de andere het waagde zulks te doen.

"Gevoelt gij niet," begon jufvrouw Monflathers weder, "hoe goddeloos het is een wassenbeeldenmeisje te zijn, terwijl gij in staat waart om met edele zelfvoldoening, zoover uwe kinderlijke vermogens reiken, bevorderlijk te zijn aan den bloei der manufacturen van uw vaderland, en uwen geest te ontwikkelen door de bestendige beschouwing van het stoomwerktuig, — terwijl gij te gelijk een eerlijk inkomen van twee of drie shillings in de week zoudt kunnen verdienen? Weet gij niet, dat de mensch dan alleen gelukkig is, als hij door nuttigen arbeid tot het welzijn der maatschappij bijdraagt?"

Deze welsprekende redevoering werd gevolgd door een gemompel van toejuiching, niet slechts van de twee secondantes, maar ook van al de leerlingen; maar spoedig werden aller oogen weder op Nelly gevestigd, daar juist een van allen de ontdekking maakte, dat het meisje schreide. Nelly had inderdaad tranen in de oogen gekregen, en toen zij die met haar zakdoek wilde afwisschen, gebeurde het, dat zij dien liet vallen. Voordat zij kon bukken om dien op te rapen, kwam een jong juffertje, van vijftien of zestien jaren, dat zich bestendig op eenigen afstand van de anderen had gehouden, alsof zij geene erkende plaats onder haar had, snel naderbij, en gaf haar haar zakdoek terug. Het meisje wilde zich schroomvallig weder verwijderen, toen jufvrouw Monflathers haar tegenhield.

"Dat is zeker Miss Edwards die dat doet; dat weet ik al vooruit," zeide jufvrouw Monflathers op den toon eener voorspelling.

Het was Miss Edwards: iedereen zeide dit en Miss Edwards zelve stemde het insgelijks toe.

De meesteres deed hare parasol dicht, om de schuldige, die zich zoover kon vergeten om den zakdoek van een wassenbeeldenmeisje op te rapen, met eene trotschere houding te kunnen aanzien, en sprak haar aldus aan:

"Is het niet iets verbazends, Miss Edwards! dat gij zulk eene bijzondere genegenheid voor de lagere standen hebt, dat gij nooit laten kunt om u met dezelve op te houden? of liever, is het niet iets onbegrijpelijks, dat al wat ik zeg of doe onvermogend is om u die neigingen te ontwennen, welke uw oorspronkelijke stand in de maatschappij u, helaas! tot eene gewoonte heeft gemaakt? Gij blijft nog altijd een meisje van eene zeer gemeene denkwijze."

"Ik dacht waarlijk niet dat ik er kwaad aan doen zou, jufvrouw!" antwoordde eene welluidende stem. "Ik deed het onwillekeurig."

"Onwillekeurig!" herhaalde jufvrouw Monflathers op een verachtelijken toon. "Het verwondert mij hoe gij zoo iets zeggen durft." — Beide secondantes gaven haar bijval te kennen. — "Het verbaast mij." Beide secondantes waren insgelijks verbaasd. — "Het zal dan ook wel onwillekeurig wezen, dat gij zoo terstond de partij opvat van alle gemeene lieden, die u in den weg komen." — Beide secondantes waren van dezelfde meening.

"Maar gij moet weten, Miss Edwards!" vervolgde jufvrouw Monflathers op een nog strenger toon, "dat ik, al ware het slechts om de eer en het fatsoen van mijn instituut te handhaven, u geenszins zal veroorloven om uwen meerderen zoo stout in het aangezicht te vliegen. Indien gij geene reden hebt om tegenover gemeene kinderen eene edele trotschheid te gevoelen, er zijn jonge juffers hier, welke daartoe gegronde redenen hebben, en gij zult u naar deze jonge juffers moeten schikken, of mijn instituut verlaten, Miss Edwards!"

Dit meisje, dat moederloos en arm was, was als kweekelinge op de school geplaatst, waar zij voorniet kost, inwoning en onderwijs kreeg, voorniet anderen moest leeren wat zij reeds geleerd had, en dien ten gevolge door alle bewoners van het huis voor nog minder dan een voetveeg werd gehouden. De dienstmeiden gevoelden zich boven haar verheven; want zij werden beter behandeld, konden vertrekken

als zij wilden, en behoefden niet te dulden dat iemand haar met minachting bejegende. De secondantes achtten haar verre beneden zich; want zij hadden eens schoolgeld moeten betalen, en werden nu zelven betaald. De kostjuffertjes bemoeiden zich weinig met een makkertje, dat niets van den rijkdom in haar ouderlijk huis kon vertellen, — dat geene vrienden had, die haar met postrijtuig kwamen bezoeken, en voor wie de meesteres eene flesch wijn liet opentrekken, — dat bij het begin der vacantie door geen eigen rijtuig naar huis werd gehaald, — kortom, dat niets had, om mede te pralen.

Maar hoe kwam het, dat jufvrouw Monflathers altijd zoo gebeten was op de arme kweekelinge? De reden was deze. De roem en de trots der kostschool van jufvrouw Monflathers was de dochter van een baronet — een wezenlijken, echten baronet — die, door eene zonderlinge verkrachting van de wetten der natuur, niet slechts leelijk, maar ook uitermate dom en traag van begrip was, terwijl de arme kweekelinge een vlug verstand, eene bevallige houding en een fraai gezichtje had. Hoe ongeloofelijk het schijne, Miss Edwards, die voorniet werd onderhouden, liet de baronetsdochter dagelijks ver achter zich, hoewel deze alle extra's leerde, of er ten minste les in nam en hare halfjaarsrekening eens zoo hoog was als die van eene der andere leerlingen; om niet te spreken van de eer, dat er eene dochter uit zulk eene aanzienlijke familie op de school was. Dit was de reden dat jufvrouw Monflathers Miss Edwards niet lijden mocht, en toen het meisje medelijden met de kleine Nelly had, haar zoo bits en vernederend bejegende.

"Gij gaat vandaag niet mede wandelen, Miss Edwards!" zeide jufvrouw Monflathers. "Wees zoo goed van naar uwe kamer te gaan en die niet te verlaten zonder mijn verlof."

Het arme meisje verwijderde zich haastig, toen zij — om een zeemansterm te bezigen — gepraaid werd door een onderdrukten gil van jufvrouw Monflathers.

"Zij gaat heen zonder mij te groeten!" riep de meesteres uit, terwijl zij hare oogen ten hemel hief. "Zij gaat waarlijk heen, alsof zij mij niet eens zag!"

Het meisje keerde zich om en neeg. Nelly zag, dat zij hare donkere oogen tot hare onbarmhartige meesteres opsloeg, en dat in de uitdrukking van haar gelaat een stil maar treffend verwijt over deze mishandeling lag. Tot antwoord wierp jufvrouw Monflathers slechts haar hoofd in den nek, en zielsbedroefd trad de arme kweekelinge de poort weder binnen.

"Wat u betreft, goddeloos kind!" zeide jufvrouw Monflathers, zich tot Nelly keerende: "zeg uwe meesteres, dat ik, als zij weder de stoutheid heeft om mij eene boodschap te zenden, aan den magistraat zal verzoeken om haar in den stok te zetten, of in een wit hemd boete te laten doen; en als gij hier terug durft komen, kunt gij zeker zijn, dat gij naar den tredmolen zult gezonden worden. Komt, dames! laat ons verder gaan." — En nu trok de processie weder voort.

XXXII.

DE TWEE ZUSTERS.

De gramschap van jufvrouw Jarley, toen zij hoorde dat iemand haar met den stok en boete had durven bedreigen, ging alle beschrijving te boven. Dat zulk een schepsel als jufvrouw Monflathers op zulk eene wijze van haar had durven spreken, deed haar bijna barsten van spijt; en toen zij bedacht, hoe onmachtig zij was om zich over deze beleediging te wreken, riep zij uit: "Ik zou haast kunnen vloeken, als ik er aan denk!" Zij deed dit echter niet, maar haalde het verdachte fleschje, liet op hare geliefkoosde trom eenige glazen zetten, riep toen al hare onderhoorigen bijeen, en verhaalde hun verscheidene malen woord voor woord, welke beleedigingen zij had moeten verduren. Daarop riep zij met eene soort van wanhoop, dat zij de flesch ledig moesten drinken, en nam zelve eene teug; vervolgens begon zij te lachen, toen te schreien, en nam weder eene teug; en zoo ging de goede vrouw voort, terwijl haar lachen telkens wat langer en haar schreien telkens wat korter werd, totdat zij eindelijk jufvrouw Monflathers niet genoeg kon uitlachen, en deze dame, van het voorwerp eener gloeiende wraakzucht, in dat van verachtelijke bespotting veranderde.

"Het zou mij benieuwen, wie er het best aan toe is, zij of ik," zeide jufvrouw Jarley. "Het zijn toch eigenlijk niets meer dan praatjes; en als zij spreekt van mij in den stok te laten zetten, kan ik ook spreken van haar in den stok te laten zetten. Wat kan het wijf mij eigenlijk schelen?"

Toen zij op deze wijze zich zelve getroost had, begon zij ook Nelly met vriendelijke woorden te troosten, en te vermanen, om nooit aan jufvrouw Monflathers te denken, zonder het malle, grootsche wijf uit te lachen.

Zoo eindigde hare gramschap, die reeds lang bedaard was voordat de zon onderging; maar hetgeen de arme Nelly kwelde, was niet zoo gemakkelijk uit het hoofd te zetten. Gelijk zij gevreesd had, ging haar grootvader dien avond heimelijk uit, en kwam niet terug voor laat in den nacht. Hoe vermoeid zij ook was, zij bleef opzitten totdat hij terugkwam, zonder

geld, naargeestig, afgetobd, maar nog evenzeer ingenomen met zijne dwaze hersenschimmen.

"Maak dat ik geld krijg!" zeide hij op een woesten toon, toen zij elkander goeden nacht hadden gewenscht. "Ik moet geld hebben, Nelly! Eens zal het u met goeden interest terugbetaald worden; maar al het geld, dat gij in handen krijgt, moet gij mij geven — niet voor mij zelven, maar om het voor u te gebruiken. Onthoud dat, Nelly! om het voor u te gebruiken."

Wat kon het meisje anders doen, dan hem elken penning geven, dien zij in handen kreeg, uit vrees dat hij anders in verzoeking mocht komen om hunne weldoenster te bestelen? Als zij de waarheid openbaarde (zoo dacht zij), zou men hem als een krankzinnige behandelen; als zij hem geen geld bezorgde, zou hij het zich zelven bezorgen; en toch, als zij hem geld gaf, voedde zij immers het vuur, dat hem verteerde, en maakte zij misschien zijn herstel onmogelijk. Gefolterd door deze gedachten, ter neer gedrukt door een verdriet, dat zij niemand durfde openbaren, door eene ondragelijke onrust gekweld als haar grootvader afwezig was, en sidderende zoowel voor zijn uitblijven als voor zijne terugkomst, begon de kleur harer wangen te verbleeken en de glans harer oogen te verflauwen. Haar vorig verdriet was nu teruggekomen, door nieuwe vrees en zorg vermeerderd; nacht noch dag liet haar kommer haar een oogenblik rust.

Het was natuurlijk, dat zij, in deze droefenis, dikwijls aan het lieve jonge juffertje dacht, dat zij slechts een oogenblik had gezien, maar wier medelijden, hoewel slechts door eene enkele weinig beteekenende daad aan den dag gelegd, haar als een liefdedienst van jaren in het geheugen was gebleven. Dikwijls dacht zij, hoeveel lichter haar hart zou zijn, als zij aan zulk eene vriendin haar nood kon klagen — ja dat zij zelfs reeds gelukkiger zou wezen, als zij slechts nu en dan die stem hooren mocht. Dan wenschte zij wel eens, dat zij niet zoo arm en laag van stand was: dan zou zij immers dit meisje kunnen aanspreken, zonder voor eene smadelijke afwijzing te vreezen; terwijl zij nu moest gevoelen, dat er een onmetelijke afstand tusschen haar beiden bestond, en zij niet hopen kon, dat het jonge juffertje nog om haar zou denken.

Het was nu vacantietijd geworden; de kostjuffertjes waren naar huis, en jufvrouw Monflathers bevond zich, naar men zeide, in Londen, waar zij de zielsrust van bejaarde heeren strikken spande; maar niemand zeide iets van Miss Edwards, of zij insgelijks naar huis was gegaan, dan of zij misschien geen thuiskomen had, en derhalve op de school was gebleven. Doch op zekeren avond, toen Nelly van eene eenzame wandeling terugkeerde, kwam zij de herberg voorbij, waar de diligences uitspanden, toen er juist eene stilhield; en daar zag zij het meisje, dat zij zich zoo wèl herinnerde, en dat door de omstanders heendrong, om een ander meisje te omhelzen, dat men van het dak van het rijtuig hielp. Het was hare kleine zuster, die veel jonger dan Nelly was. In vijf jaren hadden de meisjes elkander niet gezien, en de arme kweekelinge (zoo hoorde men naderhand) had zeer lang alles gespaard wat zij kon, om zooveel bijeen te brengen, dat hare zuster haar voor een korten tijd kon komen bezoeken. Het was Nelly alsof haar hart moest breken, toen zij deze ontmoeting zag. Zij verwijderden zich op eenigen afstand van het gedrang om de diligence, vielen elkander toen om den hals, en snikten van blijdschap. Beider eenvoudige kleeding, de afstand dien het kind alleen was gekomen, beider aandoening en verrukking, waren voldoende om te doen gissen wat zij waren.

Na eene korte poos werden zij bedaarder, en gingen te zamen heen, niet zoozeer hand aan hand, als wel aan elkander vastgekneld.

"Zijt gij wel gelukkig, zuster?" vroeg de kleine, toen zij Nelly voorbijkwamen.

"Ja, nu ben ik gelukkig," was het antwoord.

"Maar altijd?" vroeg het kind. "Ach! waarom keert gij uw gezicht van mij af?"

Nelly kon niet nalaten de meisjes op een afstand te volgen. Zij gingen naar het huis van eene oude min, waar de oudste eene slaapkamer voor hare zuster had besteld.

"Ik zal elken morgen vroeg bij u komen," zeide zij, "en dan kunnen wij den geheelen dag bij elkander blijven."

"Maar waarom des nachts ook niet? Dat zouden zij u immers niet kwalijk nemen?"

Waarom waren de oogen van Nelly, evenals die der twee zusters, dien avond nat van tranen? Waarom gevoelde zij zich dankbaar dat zij elkander ontmoet hadden, en deed het haar leed, dat zij spoedig weder moesten scheiden? Laten wij niet gelooven, dat eene zelfzuchtige vergelijking met haar eigen lot — al ware dit zelfs onbewust geweest — deze sympathie opwekte, maar God danken, dat de onschuldige vreugde van anderen ons zoo sterk kan ontroeren, en dat wij, gevallen menschen, nog eene bron van zuivere aandoening bezitten, welke zelfs engelen moeten waardeeren.

Dikwijls in het vroolijke morgenlicht, meermalen in de zachte avondschemering, ging Nelly uit, om, met een eerbied voor het kort en gelukkig te zamen zijn der twee zusters, die haar verbood te naderen en haar aan te spreken, hoewel haar hart brandde van verlangen om dit te doen, de meisjes in de verte op hare wandelingen te volgen. Telkens als de zusters stilstonden, zich op het gras neerzetten, en daarna weder opstonden en voortwandelden, deed Nelly hetzelfde, en zoo gevoelde

zij, hoewel zij bestendig op een afstand bleef, zich als het ware in haar gezelschap. Des avonds wandelden zij gewoonlijk langs de rivier; en hier kwam Nelly dan ook, zonder dat de zusters het wisten of haar zagen; en toch was het haar, alsof zij hare vriendinnen waren, alsof zij elkander wederkeerig haar leed vertrouwden, alsof haar last lichter en minder hard was, alsof zij elkander beklaagden en vertroostten.

Het was eene dwaze verbeelding misschien, de kinderachtige inval van een jong verlaten meisje; maar elken avond, als de zusters daar wandelden, volgde Nelly met een verruimd en verteederd hart hare schreden.

Op zekeren avond thuis komende, stond zij verbaasd, toen zij hoorde, dat jufvrouw Jarley een bericht had laten aanplakken, dat de collectie nog slechts één dag te bezichtigen zou zijn, en de tentoonstelling ook inderdaad den daaropvolgenden dag gesloten werd.

"Gaan wij nu terstond naar eene andere stad, jufvrouw?" vroeg Nelly.

"Zie maar eens hier, kind!" was het antwoord: "dan zult gij het wel beter begrijpen." Dit zeggende, vertoonde jufvrouw Jarley haar een biljet, waarop te lezen stond, dat op verzoek van een groot aantal liefhebbers, die te laat waren gekomen om de collectie te bezichtigen, en op algemeen verlangen, de tentoonstelling den volgenden dag weder zou geopend worden, en nog eene week open zou blijven. "Want nu de scholen gesloten en de eigenlijke nieuwsgierigen voldaan zijn," zeide jufvrouw Jarley, "komen wij aan het groote publiek, en dat moet wakker gemaakt worden."

Den volgenden dag plaatste jufvrouw Jarley zich achter eene prachtig versierde tafel, omringd door bovengemelde beroemde beelden, en liet de deuren openzetten, om het groote publiek in te laten. De eerste dag bracht echter zeer weinig op, daar het groote publiek, hoewel het zich zeer nieuwsgierig toonde naar jufvrouw Jarley zelve en de beelden, die in het portaal voorniet te zien waren, niet te bewegen scheen, om zes pence voor het bezichtigen der geheele collectie te betalen. Hoewel derhalve een groote hoop volk voor de deur bleef staan kijken, en uren lang naar het draaiorgel luisteren, zoodat het scheen, dat de helft van de bevolking der stad daar op schildwacht stond en regelmatig door de andere helft werd afgelost, bleek het des avonds niet, dat de kas daarvan eenige winst had getrokken. Jufvrouw Jarley zag nu de noodzakelijkheid in, om al het mogelijke te doen, ten einde de nieuwsgierigheid op te wekken. De machinerie in de non boven de deur werd in orde gemaakt en in beweging gebracht, zoodat zij nu den geheelen dag haar hoofd schudde. De twee voerlieden gingen bestendig in en uit, telkens anders gekleed, en verklaarden overluid, dat de vertooning het geld dubbel waardig was, terwijl zij de omstanders met tranen in de oogen aanmaanden om zulk eene kostelijke gelegenheid niet te verzuimen. Jufvrouw Jarley zat van den morgen tot den avond achter haar tafeltje met zilvergeld te rammelen, en kondigde telkens plechtig af, dat de entrée niet meer dan zes pence was, en dat de collectie over acht dagen onherroepelijk vertrok, om eene reis door geheel Europa te doen, ten einde door alle gekroonde hoofden bezichtigd te worden.

"Repje, repje, repje!" riep jufvrouw Jarley tot slot van elke zoodanige aanspraak. "Dit is Jarley's kostbare collectie van over de honderd beelden, en de eenige collectie op de wereld; want al het andere is namaaksel en bedrog. Repje, repje, repje!"

XXXIII.

SAMPSON BRASS EN ZIJNE HUISGENOOTEN.

Daar de loop van dit verhaal vereischt, dat wij thans eenigszins bekend worden met de huiselijke aangelegenheden van den heer Sampson Brass, neemt de geschiedschrijver den genegen lezer bij de hand, en vliegt met hem door de lucht, evenals Don Cleophas met zijn geleigeest deed, om in Bevis-Marks voor de woning van gedachten procureur neder te dalen.

Voor het venster der benedenvoorkamer van dit huis hing, toen Brass het bewoonde, een verschoten groen gordijn, zoo versleten, dat men er overal zeer gemakkelijk doorheen kon zien, en alles in het donkere voorkamertje onderscheiden. Er was echter niet veel te kijken. Eene oude tafel, waarop eenige morsige bundels papieren lagen, die door het lang in den zak dragen er zeer verplukt begonnen uit te zien, — een paar oude stoelen, tegenover elkander bij deze tafel staande, — een verraderlijke leuningstoel bij den schoorsteen, waarop reeds menig client had zitten zweeten, — eene oude pruikendoos, tot bewaarplaats van allerlei papieren gebruikt, — een paar rechtsgeleerde boeken, — een inktfleschje, — een zandkoker, — een versleten haardbezem, — een vloerkleed vol gaten — dit alles maakte, met de geel berookte muren, de zwarte zoldering, het stof en de spinnewebben, de voornaamste sieraden uit, die in het kantoor van Brass te vinden waren.

Dit was echter slechts een stilleven, welks beschouwing even onbelangrijk zou zijn, als het aan den klopper van de huisdeur gebonden briefje: "Kamers te huur voor een eenig heer." Doorgaans zag men in dat kantoor twee

levende schepsels opgesloten, welke in deze geschiedenis van meer belang zijn. De eerste was Brass zelf, van wien de lezer reeds het een en ander heeft vernomen; de andere was zijne zuster en hulpgenoote, klerk, huishoudster en geheime raadgeefster, die hem streken hielp verzinnen en rekeningen verhoogen, mejuffer Sally Brass, eene soort van rechtsgeleerde Amazone, met wier beschrijving wij ons nu eenige oogenblikken moeten ophouden.

Sally Brass was eene dame van vijf en dertig jaren of daaromtrent, schraal en beenig van fatsoen, en met een manhaftig voorkomen, dat, terwijl het alle teedere aandoeningen onderdrukte en minnaars op een afstand hield, de vreemdelingen, die het geluk hadden haar te naderen, een gevoel inboezemende, hetwelk vrij wel naar ontzetting zweemde. In haar gezicht geleek zij sprekend op haar broeder, zelfs zoozeer, dat indien hare maagdelijke schaamte haar had toegelaten om uit de grap een pak van zijne kleederen aan te trekken en naast hem te gaan zitten, het zeer moeielijk zou zijn geweest te zeggen, wie Sam en wie Sally was, vooral daar de dame op hare bovenlip een roodachtig dons had, dat licht voor een baard kon worden aangezien. Deze kneveltjes waren echter waarschijnlijk niets anders dan ooghaartjes op eene verkeerde plaats; want aan hare oogleden ontbraken die nuttelooze uitspruitsels geheel. De kleur van haar gelaat was vuil bleek, waarbij de roode gloed die het topje van haar mopneus versierde, niet onaardig afstak. Hare stem was bijzonder krachtig, en maakte zulk een buitengewonen indruk, dat men ze niet licht vergat, als men haar eens had hooren spreken. Hare gewone dracht was een groene japon, in kleur zweemende naar het gordijn voor het venster, die haar nauw om het lijf sloot, en tot aan den hals dicht was. Daar zij waarschijnlijk in de meening verkeerde, dat eenvoudigheid het kenteeken van het ware schoone is, droeg zij geen kraag, en ook geene muts op haar hoofd, maar in plaats daarvan een doek, waarvan de kleur niet meer te onderscheiden was, en dien zij met achteloozen zwier om haar hoofd knoopte, gelijk het toeval het wilde.

Zoodanig was het uitwendig voorkomen van Sally Brass. Haar geest was buitengewoon ontwikkeld en geoefend, daar zij zich van hare vroegste jeugd af op de studie der rechtsgeleerdheid had toegelegd; niet op de behandeling en beslissing van buitengewone gevallen, maar op de kunstgrepen en slinksche loopjes, die in de alledaagsche praktijk kunnen te stade komen. Zij was ook niet, gelijk vele andere studenten uit liefhebberij, bij de theorie blijven staan, maar had zich ook met de praktijk bezig gehouden. Zij kon met bewonderenswaardige vlugheid dagvaardingen schrijven en processtukken opmaken, en verder alles doen wat tot de taak van een procureursklerk behoort. Het is moeielijk te begrijpen, hoe juffrouw Brass, in het bezit van al deze luisterrijke eigenschappen, zoolang ongehuwd was gebleven; maar hetzij juist hare rechtsgeleerde wetenschap de minnaars op de vlucht dreef, of wel dat zij haar hart tegen alle huwelijksaanzoeken had versteend, zeker is het, dat zij in de maatschappij nog geene andere plaats had, dan op den stoel tegenover haar broeder; en even zeker is het, in het voorbijgaan gezegd, dat tusschen die twee stoelen menigeen in de asch was geraakt.

Op zekeren morgen zat Sampson Brass op zijn stoel een processtuk te kopieeren, en zijne zuster tegenover hem eene pen te versnijden, om eene rekening te schrijven — hare geliefkoosde bezigheid. Een geruimen tijd zwegen zij; maar eindelijk brak Sally de stilte af, door te zeggen: "Hebt gij haast gedaan, Sammy?"

"Neen," antwoordde haar broeder. "Maar het zou toch al gedaan zijn geweest, als gij mij wat meer geholpen hadt."

"Zoo, zoo?" riep Sally uit. Hebt gij dan mijne hulp nog noodig? Gij gaat immers een klerk houden!"

"Is het dan voor mijn eigen pleizier, of uit eigen beweging, dat ik een klerk ga houden, gij vuilaardige schobbejak?" hernam Brass, zijne zuster nijdig aangrijnzende. "Waarom zit gij zonder ophouden daarop te schimpen? Kan ik het helpen?"

Opdat de omstandigheid dat Brass eene dame het woord schobbejak toevoegde den lezer niet al te zeer verwondere, moeten wij hier aanmerken, dat hij door de gewoonte van zijne zuster de bezigheden van een man te zien verrichten, zich langzamerhand gewend had om tegen haar te spreken alsof zij inderdaad een man was. Dit gevoel was geheel wederkeerig, en wanneer Brass zijne zuster een schobbejak noemde, of zelfs nog een krachtig woordje voor dat schobbejak plaatste, beschouwde zij dit als iets dat van zelf sprak, en trok het zich zoo weinig aan als eene andere dame zou gedaan hebben indien men haar engel had genoemd.

"Al wat ik weet is," zeide Sally met een stijf glimlachje, want zij deed niets liever dan haar broeder plagen, "dat, als ieder van uwe clienten ons kon dwingen om een klerk te nemen, of wij hem noodig hadden of niet, het beter voor u zou zijn, als gij uwe zaken aan kant deedt."

"Hebben wij dan nog een client, die naar hem gelijkt?" hernam Brass. "Wat kunt gij daarop antwoorden?"

"Meent gij op zijn gezicht?" vroeg zijne zuster.

"Meent gij op zijn gezicht?" herhaalde Brass

smalend, terwijl hij zijn journaal opnam en het snel doorbladerde. "Zie maar eens! Hier Daniël Quilp — daar Daniël Quilp — overal Daniël Quilp. Moet ik dan niet den klerk nemen, die door hem wordt aanbevolen, of moet ik liever dat alles verliezen? Zeg!"

Sally verwaardigde zich niet eenig antwoord te geven, maar begon zeer bedaard te schrijven.

"Ik weet wel, waar het u zit," hervatte Brass, na eene korte poos van stilte. "Gij zijt bang, dat gij uw neus dan niet meer zoo in alle zaken zult hebben, als gij gewoon zijt. Denkt gij, dat ik dat niet begrijp?"

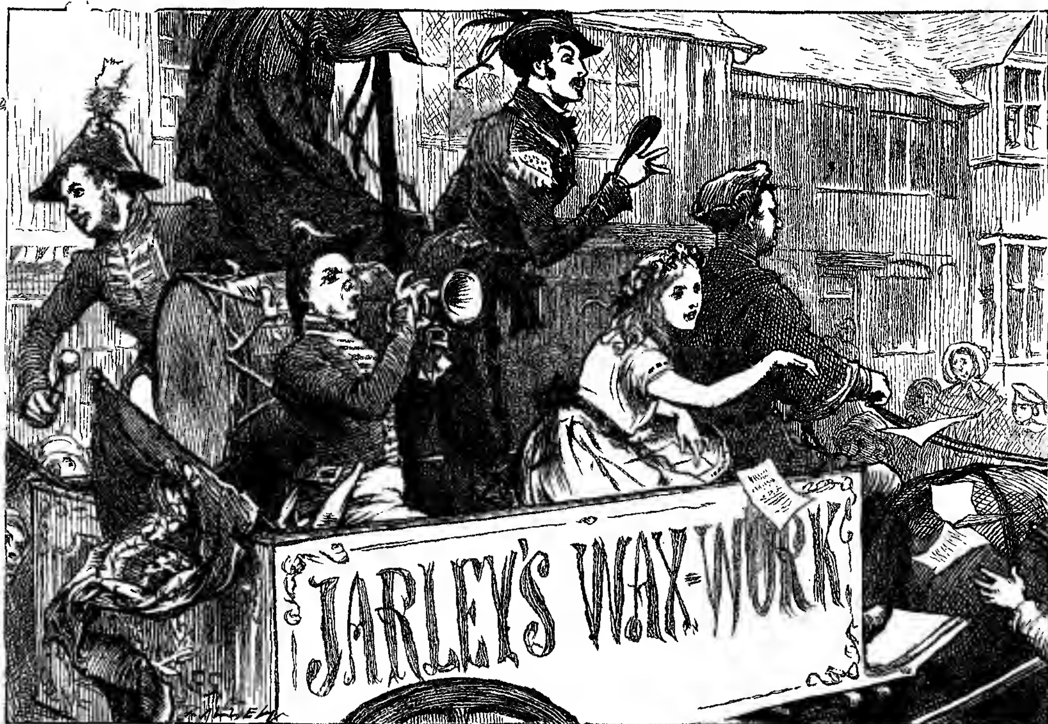
"Ik geloof, dat de zaken niet lang aan den gang zouden blijven zonder mij," antwoordde zijne zuster even bedaard. "Wees niet gek, Sammy! en maak mij niet kwaad; maar doe uwe dingen, zooals ik de mijne doe."

Brass, die heimelijk bang voor zijne zuster was, ging knorrig weder aan het schrijven, terwijl zij vervolgde:

"Als ik goedvond, dat er geen klerk zou komen, dan zou hij ook niet komen. Dat weet gij wel; schei dus maar uit met uw gekkenpraat."

Dit gezegde bracht Brass in eene nog nederiger stemming. Hij vergenoegde zich met binnensmonds te mompelen dat zulke aardigheden hem niet bevielen, en Sally "een veel beter kerel" zou zijn als zij hem niet dol poogde te maken. Sally antwoordde daarop dat dit nu eenmaal hare liefhebberij was, en zij zich daarin niet wilde laten hinderen; en daar Brass geen lust scheen te hebben om het gesprek voort te zetten, gingen beide weder aan het schrijven.

Terwijl zij hiermede bezig waren, werd het eensklaps donker, alsof er iemand dicht voor het venster kwam staan, en toen beide opkeken, om te zien wie dat was, werd het bovenste gedeelte van het venster naar beneden geschoven, en stak Quilp zijn hoofd door de opening.



ZOO REED ZIJ, MET KUNSTBLOEMEN VERSIERD, ELKEN MORGEN IN STAATSIE DOOR DE STAD. (blz. 91).

"Heidaar!" zeide hij, terwijl hij, op zijne teenen op het vensterkozijn staande, naar binnen keek. "Is er iemand thuis? Is er wet en recht te huur of te koop?"

"Ha, ha, ha!" lachte Brass, alsof hij geheel opgetogen was: "dat is een goede zet, mijnheer! Wat is hij toch komiek!"

"Doe de deur open," zeide Quilp. "Ik heb hem bij mij. Nu zult gij een klerk hebben, Brass! een juweel van een klerk, een troefaas van een klerk. Doe gauw de deur open; want als er nog een procureur in de straat woont, en hij bij ongeluk uit het venster kijkt, kaapt hij hem voor uw neus weg."

Het is waarschijnlijk, dat het verlies van dien feniks der klerken, al ware die dan ook een mededinger ten deel gevallen, Brass niet van spijt zou hebben doen barsten; maar hij liep toch met allen schijn van drift en ijver naar de deur, en opende die, waarop zijn client binnentrad, gevolgd door niemand anders dan Richard Swiveller.

"Daar is zij," zeide Quilp, die in de deur bleef staan en met saamgetrokken wenkbrauwen naar Sally tuurde; "daar is de vrouw die ik had moeten trouwen, daar is de schoone Sara, die al de bekoorlijkheden harer sekse bezit, en geen enkele van hare zwakheden. O Sally, Sally!"

Op deze galante toespraak gaf jufvrouw Brass slechts kortbondig ten antwoord: "Och maal niet!"

"Zoo hard als een steen!" hervatte Quilp. "Zou zij zich dan nooit laten vermurwen?"

"Schei toch uit met die malligheid, mijnheer Quilp," zeide Sally met een barsch glimlachje. "Ik verwonder mij dat gij u niet schaamt voor zulk een vreemd jong mensch."

"Dat vreemde jonge mensch," antwoordde Quilp, "is veel te teerhartig om mij niet wel te begrijpen."

"Dit is mijn vriend, mijnheer Swiveller," vervolgde hij, "een jonkman van goede familie, en die veel te wachten heeft, maar die zich door jeugdige onvoorzichtigheid in eenige moeielijkheden heeft gewikkeld, en daarom genegen is om voor een tijd den nederigen post van klerk te aanvaarden — wel nederig, maar hier benijdenswaardig. De lucht is hier verkwikkelijk."

Indien dit gezegde eene oneigenlijke beteekenis moest hebben, en aanduiden, dat jufvrouw Brass de lucht, waarin zij ademde, eene bijzonder liefelijke eigenschap mededeelde, had Quilp zeker goede redenen om zoo te spreken; maar indien het letterlijk gemeend was, had hij gewis een bijzonderen smaak, want het kantoor van Brass was zeer dompig en benauwd, om niet te spreken van den reuk, welken de oude kleeren, waarin hij tusschenbeide zaken deed, aan het vertrek mededeelden. Swiveller scheen ook aan het aangename van dezen dampkring te twijfelen; want nadat hij een paar malen zijn neus had opgehaald, zag hij den grijnzenden dwerg ongeloovig aan.

"Miss Sally!" vervolgde Quilp, "mijnheer Swiveller, is van gedachten, dat een half brood beter is, dan in het geheel geen eten. Buiten schot te wezen acht hij ook een voorrecht, en daarom neemt hij het aanbod van uw broeder aan. Brass! mijnheer Swiveller is uw man."

"Ik ben er zeer blijde over, mijnheer!" zeide Brass. "Mijnheer Swiveller is gelukkig, dat hij zulk een vriend heeft. Gij moogt wel trotsch wezen, mijnheer, op de vriendschap van mijnheer Quilp."

Swiveller mompelde iets over eene volle flesch, en over het ruien van de vlerken der vriendschap, maar gaf geen duidelijk antwoord, daar hij geheel verzonken scheen in de beschouwing van de rechtsgeleerde Sally. De blik, welken hij op die schoone vestigde, was zoo vol benauwde verbazing, dat de dwerg hem met innig genoegen gadesloeg. Wat de schoone zelve betreft, zij wreef hare handen als een man van zaken, en stapte met eene pen achter haar oor een paar malen het kantoor op en neder.

"Het is juist maandagochtend," zeide de dwerg, zich onvoorziens naar zijn rechtsgeleerden vriend keerende. "Als mijnheer Swiveller nu maar terstond aan het werk ging?"

"O! zeer gaarne, zeer gaarne," antwoordde Brass.

"Jufvrouw Sally zal hem wel een lesje geven," hernam de dwerg; "zij zal de nieuwe wereld der rechtsgeleerdheid voor hem openen; dan kunnen zij te zamen wandelen door al de bloemrijke doolhoven der statuten en besluiten."

"Schoon gezegd!" riep Brass uit, zijn best doende, om aan dezen uitroep den schijn van iets onwillekeurigs te geven.

"Waar zal mijnheer Swiveller zitten?" vroeg Quilp, terwijl hij om zich heen zag.

"Wij zullen nog een stoel koopen," antwoordde Brass. "Wij hadden nooit gedacht, dat wij nog iemand bij ons zouden nemen, mijnheer! voordat gij zoo goed waart om ons op die gedachte te brengen, en wij houden niet van overtollige meubelen. Ondertusschen kan mijnheer Swiveller op mijne plaats gaan zitten, en zijne hand probeeren met eene kopie van deze dagvaarding te schrijven; want ik zal waarschijnlijk den geheelen morgen wegblijven."

"Ga met mij mede," viel Quilp hierop in. "Ik moet u over iets spreken. Hebt gij tijd?"

"Of ik tijd heb om met u te spreken, mijnheer?" antwoordde de rechtsgeleerde, terwijl hij zijn hoed opzette. "Nu steekt gij er toch den gek mede, mijnheer! Als ik voor u geen tijd had, zou ik al weinig tijd moeten hebben."

Met een droog kuchje keerde de dwerg zich om, ten einde jufvrouw Sally vaarwel te zeggen. Nadat zijne galante begroeting tamelijk stuursch door haar beantwoord was, knikte hij even tegen Swiveller en ging met den procureur de deur uit.

Dick bleef als versteend voor den lessenaar staan, zonder iets te doen, dan de schoone Sally aan te staren, als ware zij een zonderling uitheemsch dier geweest.

Toen de dwerg op de straat was gekomen, klom hij nog eens op de vensterbank, en keek nog een oogenblikje in het kantoor, zooals iemand in eene kooi zou doen. Dick zag naar

hem op, maar alsof hij hem niet herkende; en lang nadat de ander verdwenen was, bleef hij nog naar Sally staan staren, als ware het hem onmogelijk aan iets anders te denken.

Sally die weder aan hare rekening zat, stoorde zich niet het minst aan Richard, maar bleef met hare krassende pen als eene stoommachine doorwerken. Dick stond nog altijd in sprakelooze verbazing te kijken, nu naar haar groenen japon, dan naar haar vaal kapsel, en dan weder naar haar gezicht of hare rappe pen, als wist hij niet of hij waakte of droomde. Eindelijk slaakte hij een diepen zucht, en begon langzaam zijn rok uit te trekken. Toen hij dien zeer zorgvuldig had opgevouwen, trok hij een blauw buisje met vergulde knoopen aan, eigenlijk gemaakt om mede uit visschen te gaan, maar dat hij nu op het kantoor wilde gebruiken; en daarna liet hij zich op den stoel van Brass nederzinken, waarop hij eene poos stokstijf bleef zitten, altijd naar Sally starende, alsof hij nooit in staat zou zijn om zijne oogen van haar af te wenden.

Eindelijk nam hij toch het geschrift op, dat hij moest kopieeren, en begon, na vele toebereidselen, langzaam te schrijven; maar hij had nog slechts een paar regels op het papier gebracht, toen hij, zijne pen willende indoopen, zijne oogen weder opsloeg, en dat akelige, vale kapsel, dien groenen japon — kortom, jufvrouw Sally met al hare ontzettende bekoorlijkheden, weder voor zich zag. Dit gebeurde zoo dikwijls, dat hij eindelijk eene onverklaarbare aandrift tot geweldigheden begon te gevoelen, en de gedachte bij hem opkwam om Sally de hersens in te slaan, of ten minste haar kapsel van het hoofd te rukken. Er lag eene lange liniaal op de tafel. Dick nam die op en wreef er zijn neus mede. Het duurde niet lang, of hij begon er ook eens mede te zwaaien, als ware de liniaal eene knods geweest, en het was niet onnatuurlijk, dat dit werktuig in eene richting naar Sally's hoofd werd bewogen. Tusschenbeide kwam de liniaal zoo dicht daarbij, dat het slechts een duimbreed scheelde, of het kapsel had op den grond gelegen; maar de van niets kwaads bewuste dame bleef voortschrijven, zonder eene enkele maal hare oogen op te slaan.

Nu wist Dick eene uitkomst. Hij had slechts te schrijven, totdat hij geheel disperaat was, en dan kon hij de liniaal opnemen en daarmede naar het hatelijke kapsel hakken, met de troostrijke gedachte, dat het ieder oogenblik in zijne macht was om dat af te slaan, en als hij bang was dat Sally zou opzien, kon hij altijd doen alsof hij de liniaal tot niets anders gebruikte, dan om er zijn neus mede te wrijven. Door eene herhaalde aanwending van dit middel gelukte het Swiveller zijne gemoedsbeweging in zooverre tot bedaren te brengen, dat hij eenige regels achtereen schrijven kon — en dit was eene groote overwinning.

XXXIV.

DE COMMENSAAL.

Na verloop van een paar uren was Sally aan het eind van hare taak gekomen, hetgeen daaruit bleek, dat zij hare pen aan haar groenen japon afveegde, en uit het blikken doosje, dat zij in haar zak droeg, een snuifje nam. Vervolgens bond zij hare papieren in een pakje bij elkander, en ging er mede heen; maar nauwelijks was Swiveller opgesprongen, om, nu hij weder alleen was, een razenden horlepijp te dansen, of hij werd in zijne blijdschap gestoord, daar de deur weder geopend werd, en Sally haar hoofd door de reet stak.

"Ik ga uit," zeide Sally.

"Goed, jufvrouw!" antwoordde Dick. "Gij behoeft u niet te haasten om terug te komen," voegde hij er inwendig bij.

"Als er iemand komt, neem dan de boodschap aan, en zeg dat mijnheer niet thuis is," hernam Sally.

"Goed, jufvrouw!" zeide Dick weder.

"Ik zal niet lang uitblijven," zeide Sally heengaande.

"Dat spijt mij machtig," antwoordde Dick, toen zij de deur gesloten had. "Ik hoop, dat men u onvoorziens zal ophouden, maar nog beter zou het zijn, als gij u liet overrijden."

Nadat Dick dit met een zeer ernstig gezicht had gezegd, wandelde hij het kantoor een paar malen op en neer, en wierp zich toen in den leuningstoel.

"En zoo ben ik dan klerk bij Brass geworden?" zeide hij, "en klerk bij zijne zuster — die meerkat? Mooi zoo, heel mooi! Wat zal ik verder nog worden? Een tuchthuisboef misschien in een grijs pak, met een nommertje netjes op mijn uniform geborduurd, en de orde van den kouseband aan het been? Zal ik dat worden? Zal dat genoeg wezen, of zou het nog te fatsoenlijk zijn? Zooals ge maar wilt; ge kunt uw zin krijgen, natuurlijk."

Daar hij geheel alleen was, is het te denken dat Richard zich bij het uiten dezer gezegden tot zijn noodlot richtte, hetwelk wij weten dat helden gewoon zijn met bittere ironie te beschimpen, als zij in omstandigheden geraken die hun niet bevallen.

"Quilp biedt mij deze betrekking aan, en zegt dat hij ze mij kan bezorgen," hervatte Dick na eene peinzende stilte, en telde de omstandigheden aan zijne vingers op, "en Frederik, die zelf nooit van zoo iets zou willen

hooren, dringt mij tot mijne verbazing om ze aan te nemen — bons nommer een. Mijne tante wil niet meer afschuiven en schrijft een vriendelijk briefje dat zij een nieuw testament gemaakt en mij onterfd heeft — bons nommer twee. Geen geld, geen crediet; geene hulp meer van Frederik, die op eens een stille jongen schijnt te worden, de huur van mijne kamers opgezegd — bons nommer drie, vier, vijf en zes. Als iemand zoo den eenen bons op den anderen krijgt, kan hij er niets meer aan doen. Niemand smijt zich zelf op den grond, en als zijn noodlot hem op den grond smijt, moet het hem maar weer oprapen. Ik ben dus blij dat het mijne dat alles zelf heeft gedaan, en om het te sarren zal ik het mij zoo weinig aantrekken als ik maar kan en doen alsof ik hier thuis was. Ga dus uw gang maar, jongetje," zoo besloot hij met een veelbeteekenend knikje, waarmede hij van zijn noodlot afscheid nam, "wij zullen zien wie van ons beiden het eerst moe wordt."

Nadat hij aldus zijn gemoed had lucht gegeven, zette hij zich zijn ongeluk uit het hoofd en om zijne gewone opgeruimdheid geheel te herkrijgen, begon hij het kantoor wat nauwkeuriger op te nemen, dan hij tot nog toe had kunnen doen. Nadat hij alles nagezien en doorgesnuffeld had, opende hij het venster en ging er uit liggen, totdat er een bierjongen voorbijkwam, door wien hij een pint porter liet halen, dat hij contant betaalde, met oogmerk om voor het vervolg crediet te krijgen. Daarop kwamen er eenige jongens van andere procureurs, van denzelfden stempel als Brass, welke Swiveller aannam en beantwoordde met eene deftigheid, die een hansworst in eene pantomine niet had kunnen verbeteren. Nadat dit alles voorbij was, plaatste hij zich weder op zijn stoel, om onder het fluiten van een vroolijk liedje, caricaturen van Sally te teekenen.

Hij was nog hiermede bezig, toen er een rijtuig voor de deur stilhield, en er terstond daarop hevig werd aangeklopt. Daar men niet aan de kantoorschel trok, begreep Swiveller dat dit kloppen hem niet aanging, en bleef stil zitten, hoewel hij zich overtuigd hield, dat er niemand anders in huis was. Hierin bedroog hij zich echter; want nadat er nog eens was aangeklopt, werd de deur geopend, en hoorde hij iemand met een zwaren tred naar boven gaan. Swiveller stond zich juist te verwonderen, of Sally nog eene zuster zou hebben toen er aan de deur van het kantoor werd getikt.

"Binnen!" riep hij. "Maak geen complimenten. Als ik nog veel meer klanten krijg, zullen de zaken tamelijk ingewikkeld worden. Binnen!"

"Wilt ge, als het u belieft, de kamers eens laten zien?" zeide daarop een pieperig stemmetje, terwijl de deur openging.

Dick keerde zich om en zag een klein meisje voor zich, geheel zoodanig in een grof, morsig voorschoot gewikkeld, dat er niets van haar te zien was behalve haar gezichtje en hare voeten.

"Wie zijt gij?" vroeg Dick.

"Wilt ge, als het u belieft, de kamers eens laten zien?" herhaalde het kind. Zij zag er zoo verouderd en vervallen uit, alsof zij reeds in de wieg aan zwaar werk was gezet, en scheen even bang voor Dick te zijn als deze verwonderd over haar was.

"Ik heb niets met de kamers te maken," antwoordde Dick. "Zeg, dat zij weerom moeten komen."

"Och, laat als het u belieft de kamers maar eens zien," hernam het meisje. "Het is achttien shillings in de week, met tafel- en beddegoed. Laarzen en kleeren schoonmaken is extra, en vuur in den winter is acht pence daags."

"Waarom laat gij ze zelf niet zien, als gij er toch alles van weet?" vroeg Dick.

"Jufvrouw Sally zeide, dat ik niet mocht, omdat de menschen zouden denken, dat de bediening niet goed was, als zij zagen hoe klein ik ben."

"Maar dat zullen zij immers naderhand toch zien?"

"Ja, maar dan hebben zij al voor veertien dagen gehuurd," antwoordde het kind met een loozen blik; "en als de menschen eens wonen, verhuizen zij niet gaarne."

"Dat ziet er wonderlijk uit," zeide Dick opstaande. "Maar wat zijt gij dan? Keukenmeid?"

"Ja," antwoordde het kind: "keukenmeid en werkmeid ook, ik doe al het werk in huis."

"Ik geloof dat Brass, zijne lieve zuster en ik toch wel het vuilste werk zullen doen," dacht Richard. En daar hij in eene peinzende stemming was, zou hij misschien nog veel meer gedacht hebben; maar het meisje begon weder op haar verzoek aan te dringen, en zeker vreemd gebons in den gang en op de trap scheen aan te duiden, dat de heer, die de kamers wilde zien, ongeduldig begon te worden. Hij stak derhalve eene pen achter ieder oor, en nam er nog een in zijn mond, ten teeken dat hij het zeer druk had, en ging toen heen, om met den vreemdeling te onderhandelen.

Het verwonderde hem niet weinig, toen hij zag, wat de oorzaak was van het bonzen en stampen, dat hij gehoord had. De vreemdeling was namelijk bezig, om met hulp van den koetsier een koffer de trap op te slepen, die zoo groot en zwaar was, dat het onmogelijk scheen hem boven te krijgen. Telkens bleven zij er in een hoek mede steken, en moesten dan met alle macht trekken, om hem weer los te krijgen. Dick volgde hen op den voet, en protesteerde luidkeels tegen deze handelwijs, die volgens zijn zeggen niets anders was, dan

het huis stormenderhand in te nemen. De vreemdeling bracht geen woord hiertegen in; maar toen de koffer eindelijk in de slaapkamer was geraakt, zette hij zich daarop neder, en begon zeer bedaard zijn gezicht en zijn kaal hoofd met zijn zakdoek af te vegen. Hij was geheel in het zweet, en dit was niet onnatuurlijk, daar hij, om niet te spreken van de inspanning, welke het hem gekost had, om den koffer naar boven te krijgen, geheel in dichte winterkleederen was gemoffeld, hoewel het weder bijzonder warm was.

"Ik geloof, dat gij de kamers verlangt te zien, mijnheer!" zeide Swiveller. "Het zijn zeer mooie kamers, mijnheer! Zij hebben een vrij uitzicht op — op den overkant van de straat, en het huis is vlak bij — vlak bij den hoek. En dicht hierbij is uitmuntende porter te krijgen, mijnheer!"

"Wat is de huur?" vroeg de vreemdeling.

"Een pond in de week," antwoordde Dick, de vrijheid nemende, om den eisch een weinig te verhoogen.

"Goed!"

"Laarzen en kleeren schoonmaken is extra, en vuur in den winter...."

"Alles goed."

"Vóór veertien dagen vast," begon Dick weder.

"Veertien dagen?" riep de vreemdeling uit. "Ik blijf hier twee jaren. Daar hebt gij tien pond vooruit. — Gij kunt gaan, koetsier! en gij ook, mijnheer!"

De manier, waarop de vreemdeling alles kortaf naar zijne hand zette, deed Swiveller verbaasd staan; maar deze scheen hierop niet te letten, en begon langzaam den doek af te doen, dien hij om zijn hals had. Vervolgens trok hij zijne laarzen uit, en daarna zijne andere kleederen, die hij stuk voor stuk opvouwde, en op den koffer neerlegde. Eindelijk liet hij de venstergordijnen zakken, wond zijn horloge op, en ging zonder verdere omstandigheden naar bed.

"Neem het briefje weg," waren zijne laatste woorden, toen hij tusschen de gordijnen uitkeek, "en laat niemand mij roepen voordat ik schel." Hiermede vielen de gordijnen dicht, en hij scheen onmiddellijk te snorken.

"Dit is een raar huis," zeide Swiveller, terwijl hij weder naar het kantoor ging. "Eerst krijg ik eene meerkat tot kameraad; dan komt er eene werkmeid van drie voet hoog uit den grond oprijzen; en ten laatste komt er een vreemdeling, en gaat, zonder iemand verlof te vragen, op het midden van den dag naar bed. Als hij eens een van die miraculeuze lieden was, waarvan men somtijds hoort, en voor twee jaren achtereen was gaan slapen, zou ik er mooi mee in zitten. Maar het is mijn noodlot, en ik hoop dat Brass er mee tevreden zal zijn. Zoo niet, dan zal het mij spijten. Maar eigenlijk is het mijne zaak niet; ik heb er niets hoegenaamd mee te maken."

XXXV.

HET BOMBARDEMENT.

Toen Brass bij zijne thuiskomst het voorgevallene vernam, wreef hij van genoegen in zijne handen, en het gezicht der banknoot van tien pond, die echt en goed was, vergrootte zijne tevredenheid. Zijne blijdschap maakte hem zoo gul, dat hij Swiveller uitnoodigde om eene kom punch met hem te gaan drinken, niet terstond, maar op dien onbepaalden tijd, welke doorgaans met "eens" wordt aangeduid; bovendien overlaadde hij zijn klerk met complimenten over zijne ongemeene bedrevenheid in zaken, welke hij reeds op den eersten dag had ten toon gespreid.

Brass was van gedachte dat, daar complimenten geen geld kosten, men nooit te gul daarmede kon wezen; en daar hij jaren lang dien grondregel had gevolgd, was hij zoo gewoon geworden om uitroepingen van verwondering en goedkeuring om zich heen te werpen, dat hij nooit om zulke uitdrukkingen verlegen was. Hij was verwonderlijk vlug en glad van tong, hetgeen hem in zijn beroep bijzonder wel te pas kwam; maar gelukkig voor anderen bleef zijn gezicht altijd even barsch en terugstootend, een baken door de natuur gezet, om hen, die in den gevaarlijken maalstroom der wet waren geraakt, te waarschuwen, dat zij hier geene veilige reede konden vinden, maar dat de grond slecht en verraderlijk was.

Terwijl Brass beurtelings zijn klerk met complimenten overstelpte en het bankbriefje bekeek, toonde Sally zich niet zeer voldaan over het gebeurde; want daar hare beroepsbezigheden hare natuurlijke schraapzucht nog hadden opgescherpt, speet het haar zeer, dat de vreemdeling de kamers zoo goedkoop had gekregen, en begreep zij, dat Swiveller, toen hij zag, dat de man zoo bijzonder op die woning gesteld was, het dubbele of driedubbele der gewone huur had moeten vragen. Maar noch de tevredenheid van Brass, noch de ontevredenheid van Sally, maakte eenigen indruk op dien jongen heer, die de verantwoordelijkheid van al wat er gebeurd was, of nog gebeuren mocht, op zijn ongelukkig noodlot schoof, en zich gereed hield om het ergste en beste met dezelfde wijsgeerige gerustheid en onverschilligheid af te wachten.

"Goeden morgen, mijnheer Richard!" zeide Brass, op den tweeden dag van Swiveller's klerk-

schap. "Sally heeft gisteren nog een stoel voor u gekocht. Zij is knap om een koopje op te loopen, dat kan ik u zeggen, mijnheer! Gij zult ondervinden dat het een heerlijke stoel is. Geloof mij maar op mijn woord."

"Op het oog schijnt hij nog al oud en wrak," zeide Dick.

"Heel gemakkelijk om op te zitten, daar kunt gij op aan," hervatte Brass. "Hij stond op straat te koop, vlak over het hospitaal, en daar hij een paar maanden in de open lucht is gebleven, is hij wat stoffig en bruin geworden — anders niet."

"Dan hoop ik maar dat er geene koortsen of andere ziekten in steken," zeide Dick, zich ontevreden neerzettende. "Een van de pooten is langer dan de andere."

"Dan valt er nog een stukje brandhout af," liet Brass hierop volgen. "Ha, ha, ha! dan valt er nog een stukje brandhout af. Het geeft altijd een voordeeltje als mijne zuster iets gaat koopen. Sally, mijnheer Richard is...."

"Wilt gij wel stilhouden?" viel Sally hierop in, van hare papieren opkijkende. "Hoe kan ik werken als ge zoo zit te snateren?"

"Wat zijt ge toch ongestadig," zeide Brass weder. "Somtijds wilt ge zelve niets dan praten, en dan weder niets dan werken. Iemand weet nooit in welk humeur hij u zal vinden."

"Ik ben nu in een humeur om te werken," antwoordde Sally; "hinder mij dus niet. En houd hem ook maar niet van zijn werk," hierbij wees zij met hare pen naar Richard, "hij zal toch niet meer uitvoeren dan hij niet laten kan, durf ik wel zeggen."

Brass scheen wel genegen om een toornig antwoord te geven, maar voorzichtigheid of vreesachtigheid wederhield hem, en hij mompelde maar zoo iets over dwarsheid en hatelijkheid, niet alsof hij daarmede iets of iemand in het bijzonder op het oog had, maar bij wijze eener algemeene bespiegeling.

Zij gingen nu allen aan het werk, en bleven een langen tijd voortschrijven in zulk eene doodsche stilte, dat Swiveller op het punt was om in slaap te vallen, en reeds verscheidene malen met geslotene oogen eenige vreemde woorden met onbekende letterteekenen had gekrabbeld, toen Sally de eentonige stilte afbrak door met veel beweging een snuifje te nemen, en daarna te zeggen, dat naar hare gedachten, mijnheer Richard het mooi gemaakt had.

"Wat mooi gemaakt, jufvrouw?" vroeg Richard.

"Weet gij niet," hernam Sally, "dat onze huurder nog niet op is — dat hij niets van zich heeft laten hooren sedert hij gisterenmiddag naar bed is gegaan?"

"Welnu, jufvrouw!" zeide Dick, "hij mag immers zoolang slapen als hij verkiest?"

"Maar ik begin te denken, dat hij nooit wakker zal worden," zeide Sally.

"Bijzonder, zeer bijzonder," viel Brass er op in, terwijl hij zijne pen neerlegde. "Mijnheer Richard, indien er eens een ongeluk gebeurd was, bij voorbeeld als die heer zich had opgehangen, dan zult gij u wel herinneren, dat hij u die banknoot van tien pond gegeven heeft, op afrekening van den huurprijs voor twee jaren? onthoud dat wel, mijnheer Richard! Gij moest er liever eene aanteekening van maken, in geval gij er eens getuigenis van moest afleggen." Richard nam een groot vel papier en begon met een gezicht vol diepen ernst in een hoekje een zeer korte aanteekening te schrijven. "Men kan nooit te voorzichtig zijn," hervatte Brass. "Wij leven in eene booze wereld. Heeft die heer ook bij toeval gezegd — maar dat komt er nu niet op aan. Schrijf eerst die aanteekening maar af."

Richard deed zulks en gaf het papier aan Brass over.

"Zoo, is dat de aanteekening?" zeide deze. "Heel goed! Kunt gij u nu ook herinneren, mijnheer Richard, dat die heer nog iets meer gezegd heeft, dan ik van u gehoord heb?"

"Neen," antwoordde Richard.

"Bedenk u eens wel," hervatte Brass plechtig.

"Hij heeft anders geen goed woord gezegd," zeide Richard.

"Bedenk u nog eens," zeide Brass weder. "Als lid van het eerwaardig beroep in dit land, mijnheer, is het mij ongeoorloofd u in zulk een gewichtig geval eene bepaalde vraag te doen; maar ik vraag u, mijnheer, of die heer, die gisteren hier gekomen is, en een naar het scheen welgevulden koffer heeft medebracht, ook nog iets meer heeft gezegd, dan gij mij hebt medegedeeld."

"Kom, wees nu niet gek, en spreek!" zeide Sally.

Swiveller keek eene poos lang beurtelings Brass en Sally aan, en antwoordde eindelijk: "Neen, niets."

"Wel, mijnheer Richard, wat zijt gij onbegrijpelijk!" zeide Brass met een glimlach. "Heeft hij niets van zijn goed gezegd?"

"Vraag het maar ronduit," zeide Sally.

"Welnu dan," begon Brass op een zachten, vertrouwelijken toon: "zeide hij bij voorbeeld ook, dat hij een vreemdeling in Londen was, — dat hij niet kon of wilde zeggen, waar hij vandaan kwam, — en dat, in geval hem iets overkwam, hij begeerde, dat het goed, hetwelk hij had medegebracht, als het mijne zou beschouwd worden, tot vergoeding van den overlast, dien hij mij zou kunnen aandoen? Herinnert gij u ook, dat hij zoo iets gezegd heeft, ten einde u te bewegen om hem in te nemen, en dat hij eigenlijk op deze voorwaarden mijne kamers heeft gehuurd?"

"Neen, niets daarvan," antwoordde Dick.

"Dan, mijnheer Richard," zeide Brass met een trotschen, verwijtenden blik, "ben ik van

gevoelen, dat gij een verkeerd beroep hebt gekozen, en dat gij nooit een goed procureur zult worden."

"Nooit, al werdt gij duizend jaren oud," voegde Sally er bij.

Verder gebeurde er niets, totdat Richard, die ten drie ure ging eten, ten vijf ure terugkwam.

"De man is nog niet op," voerde Brass hem te gemoet. "Hij wil maar niet wakker worden. Wat zullen wij doen?"

"Ik zou hem laten uitslapen," antwoordde Richard.

"Uitslapen?" hernam Brass. "Hij heeft nu al zes en twintig uren geslapen. Wij hebben boven zijn hoofd latafels verzet, en de meid al verscheidene malen van de trap laten vallen, want zij is licht en bezeert zich niet erg — maar hij wil niet wakker worden."

Richard deed het voorstel om door het dak te klouteren en zich door den schoorsteen te laten zakken, om te zien hoe het met den vreemdeling gesteld was; maar dit plan en verscheidene anderen werden als onuitvoerbaar afgekeurd, en eindelijk deed Brass het voorstel, om gezamenlijk naar boven te gaan, en nog eens te beproeven of men den slaper kon wekken, voordat hij er toe overging om de deur te laten opensteken. Swiveller wapende zich met zijn stoel en de lange liniaal, en begaf zich met Brass en Sally naar boven.

"Ik kan niet anders zien dan de gordijnen van het bed," zeide Brass, met zijn oog voor het sleutelgat. "Is hij groot en sterk, mijnheer Richard?"

"Geweldig," antwoordde Swiveller.

"Het zou eene onaangename ontmoeting wezen, als hij op eens kwam uitschieten," zeide Brass. "Staat er niets in den weg op de trap? Ik zou hem natuurlijk wel staan; maar ik ben de huisheer, en moet de wetten der gastvrijheid eerbiedigen. Heidaar! heidaar! heidaar!"

Terwijl Brass, om zijn huurder te wekken, dit geschreeuw aanhief, en Sally met hetzelfde oogmerk met eene tafelschel luidde, zette Swiveller zijn stoel naast de deur tegen den muur en ging er bovenop staan, zoodat, indien de vreemdeling uitschoot, hij hem waarschijnlijk in zijne drift zou voorbijstuiven, — en begon toen met zijne liniaal zoodanig op de deur te trommelen dat het geluid der schel er door verdoofd werd, en de kleine meid, die onder aan de trap stond, gereed om oogenblikkelijk de vlucht te nemen, zich de ooren dicht hield.

Slechts eenige minuten had dit concert geduurd, toen de deur met een ruk geopend werd.

De kleine meid vluchtte naar het kolenhok; Sally verschool zich in haar slaapvertrek; terwijl Brass, wiens moed nooit bijzonder uitblonk, de straat oprende, en eerst toen hij zag dat men hem niet met een pook nazette, langzaam terugkwam. Richard bleef intusschen op zijn stoel staan, maar drukte zich zoo plat als hij kon tegen den muur, en keek niet zonder bekommering naar omlaag op den vreemdeling neer, die voor de deur bleef staan brommen en vloeken, en zijne laarzen in zijne hand hield, als ware hij gereed om die den eersten den besten naar den kop te smijten. Toen hij niemand meer zag, keerde hij zich om en wilde brommend weder naar binnen gaan; maar nu viel Richard hem in het oog.

"Hebt gij dat gruwelijke leven gemaakt?" vroeg de vreemdeling.

"Ik heb meegeholpen, mijnheer!" antwoordde Richard, terwijl hij even zijne liniaal oplichtte, ten teeken wat de vreemdeling te wachten had, indien hij eenig geweld wilde plegen.

"En hoe durft gij dat?" vroeg de vreemdeling.

Swiveller beantwoordde deze vraag met eene wedervraag, en begeerde te weten, of het behoorlijk en fatsoenlijk was om zes en twintig uren achtereen te slapen, en of de rust van een braaf en eerlijk gezin voor niets moest gerekend worden.

"Is mijne rust niets?" zeide de vreemdeling.

"Is hunne rust niets, mijnheer?" hernam Dick. "Wij maakten ons doodelijk ongerust, dat gij dood waart, mijnheer," vervolgde hij, terwijl hij zich langzaam op den grond liet zakken; "en ik moet u kortaf zeggen, dat, als iemand hier dubbel wil slapen, hij ook dubbel dient te betalen."

"Zoo!" zeide de vreemdeling.

"Ja, mijnheer," hervatte Dick; "tegen zulk ontzettend slapen is geen bed of ledikant bestand, en als gij zoo voort wilt gaan, zult gij moeten betalen alsof gij eene kamer met twee bedden hadt."

In plaats van hierover nog heviger in drift op te stuiven, begon de vreemdeling te lachen.

Daar het duidelijk bleek, dat hij een opvliegende driftkop was, verheugde Swiveller zich, dat hij zoo spoedig weder in een goed humeur was, en begon, om hem daarin te houden, insgelijks te lachen, te gelijk aanmerkende, dat hij hoopte dat mijnheer nu zou opstaan en nooit weer zoo lang zou slapen.

"Kom met mij mee, onbeschaamde rekel!" zeide de vreemdeling, terwijl hij weder naar binnen ging.

Swiveller volgde hem, maar nam uit voorzichtigheid zijne liniaal mede, en was blijde, dat hij dit gedaan had, toen hij zag, dat de vreemdeling, zonder een woord te spreken, de deur op het nachtslot draaide.

"Lust gij wat te drinken?" vroeg de vreemdeling daarop, en haalde, toen Swiveller deze vraag toestemmend had beantwoord, uit zijn grooten koffer eene soort van tempel, als gepolijst zilver blinkende, dien hij zorgvuldig op

de tafel plaatste. Swiveller lette nauwkeurig op, wat de vreemdeling verder deed. In een der kamertjes van dezen tempel liet hij een ei glijden, in een ander wat koffie, in een derde een stuk rauw vleesch, dat hij uit eene blikken doos nam; in een vierde goot hij water. Toen stak hij met behulp van een doosje lucifers eene voorlooplamp aan, die onder in den tempel was geplaatst, en sloot vervolgens al de deurtjes van de kamertjes. Eene korte poos later opende hij die weder, en nu was, tot Swiveller's verbazing, het vleesch gebraden, het ei gekookt, de koffie getrokken en het ontbijt gereed.

"Daar hebt gij heet water," zeide de vreemdeling, "en daar is rum, suiker en een reisglas. Schenk zelf maar in, en haast u."

Richard gehoorzaamde, terwijl hij zijne oogen tusschen den wondertempel en den grooten koffer liet heen en weer dwalen, en de vreemdeling begon intusschen te ontbijten, alsof hij aan deze wonderen lang gewoon was.

"De man van het huis is een procureur, niet waar?" vroeg de vreemdeling.

"Ja," antwoordde Richard.

"En wat is de vrouw?"

"Een draak," zeide Dick.

Dit antwoord scheen den vreemdeling, die misschien op zijne reizen meer dieren van dat soort had ontmoet, in het geheel niet te bevreemden; hij vroeg slechts verder: "Vrouw of zuster?"

"Zuster," antwoordde Dick.

"Zooveel te beter," hernam de vreemdeling. "Dan kan hij haar wegjagen, wanneer hij dat verkiest."

"Ik ben een vriend van te doen wat ik wil, jonkman!" hervatte hij na eene poos. "Ik wil naar bed gaan en opstaan, uitgaan en terugkomen, juist zooals ik verkies, zonder dat iemand mij iets vraagt of mij bespionneert. In dit laatste opzicht zijn meiden duivelsch lastig. Hier is er maar eene."

"En wel een zeer kleintje," zeide Dick.

"En wel een zeer kleintje," herhaalde de vreemdeling. "Nu! het zal mij hier wel bevallen. Denkt ge dat ook niet?"

"O ja wel," antwoordde Richard.

"Afhaalders, geloof ik?" zeide de vreemdeling.

Richard knikte en dronk in eens zijn glas uit.

"Zeg hen dat ik mijn zin wil doen," zeide de vreemdeling opstaande. "Als zij mij lastig vallen, verliezen zij een goed huurder. Als de huisheer weet, dat ik dat ben, weet hij genoeg, en als hij beproeft meer te weten te komen, houd ik de huur voor opgezegd. Het is best, dat men terstond daarop rekent. Goeden morgen."

"Neem mij niet kwalijk," zeide Dick, toen de vreemdeling de deur opende, om hem uit te laten. "Maar men zou toch den naam...."

"Wat meent gij?"

"Den naam," hervatte Richard aarzelend, "in geval van brieven of pakjes."

"Die krijg ik nooit," antwoordde de vreemdeling.

"Of indien er iemand naar u kwam zien?"

"Er komt nooit iemand naar mij zien."

"Maar als er een abuis mocht plaats hebben, doordien wij uw naam niet weten, kan ik het niet helpen, mijnheer!" begon Dick weder.

"Dat weet ik wel," snauwde de vreemdeling zoo driftig, dat Swiveller in een oogenblik buiten de deur was.

Brass en Sally stonden op het portaal; want zij waren slechts door het plotseling uitschieten van Swiveller van het sleutelgat verjaagd. Zij hadden echter geen woord van het gesprek verstaan, dewijl zij zich zelven het luisteren hadden belet door een geschil om de beste plaats, hetwelk, schoon zij het alleen met stompen en knijpen en dergelijke pantominische bewegingen hadden kunnen voeren, toch den geheelen tijd geduurd had, en gingen derhalve spoedig naar het kantoor, om een verslag van het voorgevallene te hooren. Swiveller verhaalde al wat de vreemdeling gezegd en gedaan had, zonder aanmerkelijk van de waarheid af te wijken, behalve in hetgeen den grooten koffer betrof; want toen hij aan de beschrijving van dat wonderstuk kwam, was het hem onmogelijk zijne dichterlijke verbeelding te beteugelen. Volgens zijn zeggen bevatte de koffer een voorraad van allerlei eten en drinken, als men slechts bedenken kon, en diende al wat men begeerde, volgens zijne gedachten door middel van raderwerk, van zelf voor. De kooktoestel bezat, naar zijne beschrijving, het vermogen om in twee en eene halve minuut een lendenstuk van zes pond te braden, en bovendien verzekerde hij, hoewel de zaak hem onverklaarbaar was, dat hij op een enkelen wenk van den vreemden heer water had zien borrelen en koken: waaruit hij opmaakte, dat de vreemdeling een kunstig goochelaar of chimist moest wezen, wiens inwoning zijn huisheer waarschijnlijk tot eer en voordeel zou verstrekken. Er was slechts een punt waarover Richard het niet noodig achtte uit te weiden, en dit was over het glas dat hij zelf had gedronken, en krachtig genoeg was geweest om hem zulk een nadorst te doen krijgen, dat hij des avonds in de herberg nog een paar glazen noodig had om dien te verdrijven.

XXXVI.

DE KLEINE MEID KRIJGT VLEESCH.

Daar de vreemde heer — die, gelijk hij zelf gezegd had, een zeer goed huurder bleek te zijn, alles vooruitbetaalde, weinig moeite gaf, en niet laat uitbleef — nadat hij eenige weken de kamers had bewoond, nog geen woord met Brass of Sally had willen wisselen, maar altijd Swiveller koos om zijne boodschappen over te brengen, werd Richard langzamerhand een gewichtig persoon in het gezin, dewijl men begreep dat hij onontbeerlijk was als onderhandelaar met den geheimzinnigen huurder, wien niemand ongeroepen durfde naderen.

Om de waarheid te zeggen, was de omgang tusschen Richard en den vreemdeling toch nog zeer beperkt; maar dewijl hij na een kort gesprek met den onbekende, nooit terugkwam, zonder uit te weiden over de vriendelijkheid en gemeenzaamheid, waarmede de vreemde heer hem behandelde, geloofden Brass en Sally op zijn woord dat hij een onbeperkten invloed op hun zonderlingen inwoner bezat.



“GIJ ZIJT HET WASSENBEELDENMEISJE, NIET WAAR?” (blz. 100).

Bovendien was er nog iets, dat Richard in aanzien deed stijgen en zijn toestand eenigszins aangenamer maakte. Hij had gunst gevonden in de oogen van Sally. De lichtzinnige

verachter van den invloed van vrouwelijke bekoorlijkheden denke niet, dat hij hier het verhaal eener minnarij zal aantreffen, waarover hij zijn spotlust zal kunnen botvieren; want hoe beminnenswaardig jufvrouw Brass wezen mocht, was het geenszins haar zwak om spoedig verliefd te worden. Van hare jeugd af waren rechtsgeleerde studiën zoowel hare bezigheid als hare uitspanning geweest; toen zij nog een klein meisje was, kende zij geen grooter vermaak, dan den gang en de manieren van een deurwaarder na te bootsen, en een harer speelmakkertjes te arresteeren, of wel de meubelen van haar poppenhuisje in beslag te nemen, en een inventaris van de stoeltjes en tafeltjes te maken. Dit kinderlijk spel was de lust en blijdschap van haar waardigen vader, wegens zijne buitengemeene schranderheid door zijne vrienden met den bijnaam van "de oude vos" vereerd, die de liefhebberij zijner dochter zooveel hij kon aanmoedigde, en wiens grootste verdriet, toen hij voelde dat hij weldra op het kerkhof van Houndditch zou liggen, daarin bestond, dat Sally geene aanstelling als procureur kon krijgen, om welke reden hij zijn zoon Sampson plechtig aanmaande om haar als assistente bij zich te nemen. Sedert dien tijd was Sally ook de steunpilaar van het kantoor geweest.

Daar zij van hare kindsheid af al hare aandacht slechts op één punt had gevestigd, kan men licht begrijpen dat Sally overigens weinig van de wereld wist, alsmede dat men bij eene vrouw, wier geest zich met zulk eene edele studie bezig hield, geene groote bedrevenheid te wachten had in die kunsten, waarin alledaagsche vrouwen gewoon zijn zich te oefenen. De wet was als het ware hare schoolmatres en gouvernante geweest, en indien haar karakter eenige min loffelijke eigenschappen had aangenomen, was dit alleen aan hare opvoedster te wijten.

Voor zulk eene dame was Swiveller een nieuw verschijnsel, waarvan zij nooit gedroomd had. Hij vervroolijkte het kantoor met liedjes en grappen, goochelde met inktkokers en ouweldoosjes, balanceerde met stoelen en messen, en verrichtte honderd andere dergelijke kunsten, waarmede hij, als Brass afwezig was, zijn vervelend schrijfwerk afwisselde. Deze aardigheden, waarvan Sally voor het eerst bij toeval getuige was, bevielen haar zoo wel, dat zij Swiveller dikwijls verzocht om maar te doen, alsof zij er niet bij was, aan welk verzoek Richard altijd met de grootste bereidwilligheid voldeed. Zoo werden zij vrienden, en begon Swiveller eindelijk te vergeten, dat zij de zuster van zijn patroon was; ja hij verloor zelfs het denkbeeld van hare sekse uit het oog, en beschouwde en behandelde haar in alle opzichten als zijn kameraad. Zij zaten te zamen appelen te eten, en bier of brandewijn te drinken, ja dikwijls haalde hij haar over om zijn schrijfwerk voor hem af te doen, en beloonde haar dan met een frisschen klap op haar rug, of met een van die eeretitels, welke jonge lieden van zijn stempel elkander vriendschappelijk naar het het hoofd smijten, welke complimenten jufvrouw Brass altijd ten beste opnam.

Er was slechts iets dat Richard hinderde, en dit was de gedachte aan de kleine werkmeid, die altijd onder de oppervlakte der aarde bleef, en nooit bovenkwam dan wanneer de vreemde heer schelde, maar dan ook terstond weder verdween. Zij ging nooit uit, kwam nooit in het kantoor, had altijd hetzelfde vuile gezicht en hetzelfde morsige voorschoot voor, en had nooit de minste vrijheid of uitspanning. Niemand kwam haar ooit opzoeken, nooit werd er van haar gesproken, en niemand scheen ooit om haar te denken. Brass had eens gezegd, dat zij een "speelkind" was, hetgeen waarschijnlijk niet beteekende een kind, dat geboren was om te spelen; en dit was al, wat Richard van haar had vernomen.

"Het zou niet helpen, al vroeg ik de meerkat," zeide Richard eens bij zich zelven, terwijl hij tegenover Sally zat te schrijven. "Ik geloof zelfs, dat onze vriendschap spoedig uit zou zijn, als ik daarnaar vroeg."

"Waar gaat gij naar toe, kameraad?" vervolgde hij overluid, toen Sally, volgens gewoonte, hare pen aan haar japon afveegde en opstond.

"Eten," was het antwoord.

"Eten," dacht Swiveller. "Ik geloof haast niet, dat die kleine werkmeid ooit iets te eten krijgt."

"Mijn broeder komt niet thuis," zeide Sally, "wacht maar, tot ik terugkom. Ik zal niet lang wegblijven."

Swiveller knikte, en volgde haar met zijne oogen naar de deur en met zijne ooren naar de achterkamer, waar zij en haar broeder gewoonlijk aten. "Ik zou wel wat willen geven," dacht hij, "als ik wat had namelijk, om te weten hoe zij dat kind behandelen. Die drommelsche nieuwsgierigheid heb ik zeker van mijne moeder overgeërfd. Maar ik geloof toch vast, dat er iets bijzonders is met die kleine meid."

Nadat hij nog eene poos zoo had zitten peinzen, opende hij de deur, om aan den overkant van de straat een glas porter te gaan drinken; maar op hetzelfde oogenblik zag hij het vale kapsel van Sally de keukentrap af in den grond zinken. "Zij gaat naar de meid," dacht Richard. "Nu of nooit!"

De kleine werkmeid stond met een hangend hoofd zeer bedeesd op Sally's bevelen te wachten. "Zijt gij daar?" vroeg deze.

"Ja, jufvrouw!" antwoordde het kind met een pieperig stemmetje.

"Ga wat verder van den schapenbout af; anders snoept gij er van, terwijl ik mij omkeer."

Toen het kind naar een hoek was gegaan, haalde Sally een sleutel uit haar zak, opende eene kast, en nam daaruit een bord met koude aardappelen, die er zoo eetbaar uitzagen als keisteenen. Dit zette zij op de tafel, en nadat zij de kleine meid had gewenkt om te gaan eten, begon zij met veel beweging een groot voorsnijmes aan te zetten.

Hij sloop voorzichtig naar beneden, en bereikte de deur eener kelderkeuken juist op het oogenblik, toen Sally daar binnentrad, met een kouden schapenbout op een schotel in hare hand. Het was een akelig, benauwd, vochtig hok. In den haard lag slechts een hoopje smeulende asch. Alles scheen achter slot bewaard te worden; want voor elke kast hing een hangslot. Er was niet genoeg voor eene vlieg om mede te ontbijten. Het zag er hier zoo schraal en mager uit, dat zelfs een kameleon er niet had kunnen leven; bij den eersten hap zou het dier bevonden hebben, dat de lucht niet eetbaar was, en dat het hier van honger moest sterven.

"Ziet gij dit?" vroeg zij, toen zij, na al dien omslag, een stukje vleesch van een paar duim had afgesneden, dat zij nu op de punt van de vork hield.

De kleine meid keek er met hare hongerige oogen scherp genoeg naar, om er ieder vezeltje van te zien, en antwoordde: "Ja!"

"Zeg dan niet, dat gij hier geen vleesch krijgt," hernam Sally. "Daar, eet dat op."

Dit was spoedig gedaan.

"Lust gij nog meer?" vroeg Sally.

Het uitgehongerde kind antwoordde zeer flauw: "Neen!" Het was duidelijk blijkbaar, dat zij eene geleerde les opzeide.

"Nu hebt gij vleesch gehad," hervatte Sally, "en ik heb u gevraagd, of gij meer lust, en gij hebt "neen" geantwoord. Zeg dan niet, dat gij hier op portie wordt gezet; hoort gij?"

Daarmede zette Sally het vleesch weg, sloot de kast, en ging vervolgens achter den stoel der kleine meid staan, terwijl deze de aardappelen opat.

Het bleek duidelijk, dat er eene buitengewone reden tot ongenoegen in de zachte borst van Sally kookte, die haar bewoog om, zonder eenige zichtbare aanleiding, het kind met den rug van het mes, nu op de vingers, dan op het hoofd, dan weder op de schouders te tikken, als kon zij onmogelijk zoo dicht bij haar staan, zonder haar te kloppen. Het verwonderde echter Swiveller niet weinig, toen hij zag, dat zijn kameraad, nadat zij langzaam de deur genaderd was, alsof het haar inspanning kostte om den kelder te verlaten, eensklaps op de kleine meid toeschoot, en haar met hare vuist eenige stompen gaf. Het slachtoffer schreeuwde, maar zacht, alsof zij bang was dat men haar hooren zou; en nadat Sally, waarschijnlijk om zich te bedaren, een snuifje had genomen, ging zij weder naar boven, juist toen Richard weder veilig in het kantoor was gekomen.

XXXVII.

EEN PAAR OUDE KENNISSEN.

Onder de zonderlinge luimen van den commensaal — en hij had er een genoegzamen voorraad van, om dagelijks met iets te voorschijn te komen — behoorde ook die, dat hij er bijzonder op gesteld was om eene poppenkast te zien vertoonen. Als hij slechts in de verte de stem van een Punch hoorde [1], zelfs al lag hij in zijn bed te slapen, sprong hij dadelijk op, schoot zijne kleeren aan en vloog de deur uit, om kort daarop aan het hoofd van een troep straatjongens terug te komen, die het wandelende schouwtooneel en deszelfs eigenaars omstuwden. Dan liet hij de kast tegenover zijne woning zetten, en ging uit het venster van zijne voorkamer liggen, terwijl het spel vertoond werd, met al het daarbij behoorende gefluit, getrommel en geschreeuw, tot groote overlast der bewoners van het anders zoo stille Bevis Marks. Men zou natuurlijk denken, dat na het einde der komedie, de spelers en het gehoor zich weder verwijderden; maar neen, dan volgde er nog een naspel vooral niet minder lastig dan de eigenlijke vertooning; want niet zoodra was de duivel dood, of de poppenkastlieden werden door den commensaal van Brass boven op zijne kamer geroepen en op jenever of brandewijn onthaald, terwijl zij telkens lang bleven praten over dingen, naar welke niemand raden kon. Het heimelijke dezer gesprekken was echter van weinig belang; erger was het dat, zoolang zij duurden, de volkshoop voor het huis bleef staan, de jongens met hunne vuisten op de trom sloegen, het geschreeuw van Punch namaakten, met hunne neuzen tegen het venster en met hunne oogen voor het sleutelgat van de deur kwamen liggen, en telkens, als er slechts een stukje van den commensaal of een zijner gasten voor het venster der bovenkamer te zien was, een daverend gejuich aanhieven, hetwelk zoolang duurde, totdat de poppenkastlieden weder buiten kwamen en met hunne kast heengingen. Zoo werd de vreedzame stilte van Bevis Marks telkens op de alleronaangenaamste wijze gestoord.

---

[1] Een schel gesjilp, door een paar tusschen de lippen genomene strohalmpjes, veroorzaakt.

Niemand verontwaardigde zich sterker over dit straatrumoer dan Brass, die evenwel, daar hij een commensaal, van wien hij zooveel winst trok, niet gaarne wilde verliezen, het voorzichtig achtte te zwijgen, en zich vergenoegde met het gehoor, dat zich bij zulke gelegenheden voor zijn huis verzamelde, zijne wraak te doen gevoelen door alle middelen, die hem ten dienste stonden, maar zich evenwel daartoe beperkten, dat hij hen, zonder dat zij zagen wie het deed, met vuil water begoot en uit het dakvenster met steenen smeet, of ook eenige voerlieden van zijne kennis eene fooi gaf, om onverwacht den hoek om te slaan en in vollen ren onder het volk te rijden. Misschien verwondert men zich, dat Brass, een rechtsgeleerde van beroep, niet eenige der lieden, die hem lastig vielen, gerechtelijk vervolgde: maar men bedenke dat, evenals dokters zelden zich zelven een drankje voorschrijven, en godgeleerden niet altijd betrachten wat zij preeken, zoo ook rechtsgeleerden niet gaarne voor hunne eigene rekening de wet ter hand nemen, daar zij weten dat het een scherp werktuig is, waarmede men zich licht kan bezeeren.

"Nu zijn wij al twee dagen zonder Punch geweest," zeide Brass op zekeren namiddag. "Ik zou haast hopen, dat zij eindelijk zullen wegblijven."

"Waarom zoudt gij dat hopen?" vroeg Sally. "Wat voor kwaad doen zij u?"

"Wat voor kwaad?" herhaalde Brass. "Is het niet erg genoeg, zulk een geschreeuw en gejoel aan zijne ooren te hebben, dat men onmogelijk aan zijn werk kan blijven? Is het niet...." Hij bleef steken, luisterde een oogenblik, en toen hij de welbekende stem herkende, sloeg hij zijne oogen naar den zolder en mompelde: "Daar komt er waarachtig alweer een!"

Op hetzelfde oogenblik werd het venster van den commensaal opengeschoven.

"Daar komt er weer een!" hervatte Brass. "Ik wou dat ik eene diligence met vier harddravers kon krijgen, om den heelen boel het onderste boven te rijden."

Nogmaals hoorde men in de verte het piepend gillen van een Punch. De commensaal rukte zijne deur open, liep met eene vaart de trap af, de straat op, het venster voorbij, zonder hoed, naar den kant waar men het geluid hoorde, zonder twijfel met voornemen om de poppenkast mede te brengen.

"Ik wou, dat ik zijne familie maar kende!" mompelde Brass, terwijl hij zijne zakken vol papieren stopte; "als zij mij wilde belasten met een procesje, om hem voor krankzinnig te verklaren, zou ik het er op wagen of de kamers eene poos ledig bleven." Dit zeggende, drukte hij zijn hoed diep in de oogen, en verliet met allen spoed het kantoor en het huis.

Swiveller was geen vijand van de poppenkast, daar hij begreep dat het toch altijd veel pleizieriger was, uit het venster naar Punch te kijken dan te werken, en had om deze reden vrij wat moeite aangewend om zijn "kameraad" eenig gevoel voor de schoonheden van dit spel in te boezemen. Hij en Sally stonden derhalve op en plaatsten zich voor het venster, op welks kozijn reeds een aantal kleine jongens en meisjes, die altijd in de buurt op de straat liepen, en deze vertooningen nooit verzuimden bij te wonen, hadden post gevat.

Daar de glazen beslagen waren, rukte Swiveller, wien als een goed kameraad zulk eene vrijheid wel veroorloofd was, Sally haar vaal kapsel van het hoofd, en veegde de ruiten daarmede af. Toen hij het teruggegeven en de schoone eigenares het weder opgezet had (hetgeen zij met de grootste bedaardheid en onverschilligheid deed), kwam de commensaal reeds aan, met de poppenkast en eene menigte toeschouwers in zijn gevolg. De vertooner kroop spoedig onder het overtrek, terwijl zijn kameraad zich naast die kast plaatste en het gehoor met een zeer knorrig gezicht overzag, dat nog knorriger werd, toen hij een luchtig dansje op de pansfluit begon te spelen.

Het spel was het gewone en de toeschouwers stonden er met de gewone belangstelling naar te kijken.

Nauwelijks was het ten einde, of de commensaal riep, gelijk hij altijd deed, de poppenkastlieden om bij hem boven te komen.

"Komt allebei!" riep hij uit het venster, toen hij zag, dat alleen de eigenlijke vertooner, een kort rond manneke, zich gereed maakte, om aan zijn verlangen te voldoen. "Ik moet u eens spreken. Komt allebei!"

"Kom aan, Tom!" zeide het dikke mannetje.

"Ik hou niet van praten," zeide de ander. "Zeg hem dat maar. Waarom zou ik met hem gaan praten?"

"Ziet gij niet, dat hij eene flesch en een glas heeft?" hernam de kleine.

"Waarom hebt gij dat niet terstond gezegd?" riep nu de ander, eensklaps levendig wordende. "Waarom haast gij u niet? Moeten wij mijnheer den geheelen dag laten wachten?"

Met dit verwijt stiet de knorrige man, die niemand anders was dan Thomas Codlin, zijn vriend en kunstbroeder, den ons bekenden Short Trotters, op zijde, en snelde voor hem uit naar boven.

"Zoo, vrienden!" zeide de commensaal: "daar doet gij wel aan. Wat wilt gij gebruiken? Maar zeg dien kleine, die daar achteraankomt, dat hij de deur dicht doe."

"Doe de deur dicht!" snauwde Codlin zijn vriend toe. "Gij kondt toch wel begrijpen, dat mijnheer de deur dicht wilde hebben, zonder dat hij het zeide?"

Short gehoorzaamde, terwijl hij half fluiste-

rend aanmerkte, dat zijn vriend buitengewoon ongemakkelijk was.

De commensaal wees naar een paar stoelen, en beduidde hun met een nadrukkelijken hoofdknik dat zij moesten gaan zitten. Codlin en Short keken elkander eene poos twijfelend en besluiteloos aan, maar zetten zich toch eindelijk neder — ieder op den uitersten kant van den stoel, die hem werd aangewezen, — terwijl de commensaal uit de flesch, die op de tafel stond, een paar glazen inschonk en met alle deftigheid presenteerde.

"Gij zijt allebei nog al bruin van de zon," zeide de commensaal: "komt gij van eene reis?"

Short antwoordde met een knik en een glimlach; en Codlin met een knik en een kermenden zucht, alsof hij nog de zwaarte der kast op zijne schouders voelde.

"Gij zijt zeker naar kermissen, markten en harddraverijen geweest?" hernam de commensaal.

"Ja, mijnheer!" antwoordde Short: "zoo wat het geheele westen van Engeland door."

"Zoo!" hervatte hun gastheer, vrij snel sprekende. "Ik heb wel lieden van uw beroep uit het noorden, zuiden en oosten gesproken, maar er nog nooit een getroffen, die uit het westen kwam."

"Dat is altijd onze zomerreis, mijnheer!" hervatte Short. "In de lente en den winter blijven wij in Londen, maar in den zomer gaan wij naar het westen, hoewel ik juist niet zeggen kan dat het daar juist zoo voordeelig is; want dikwijls loopen wij een geheelen dag, zonder een penning op te doen."

"Laat mij u nog eens inschenken!"

"Als 't je belieft, mijnheer!" zeide Codlin, terwijl hij den arm van Short wegduwde, en zijn eigen glas voorhield. "Ik ben er altijd het slechtste aan toe, mijnheer, of wij op reis gaan of thuis blijven. Van koude en hitte, stof en regen heeft Tom Codlin altijd de grootste portie. En dan mag hij niet eens klagen. Short mag brommen zooveel hij wil, maar als Codlin maar even zijn mond opendoet, dan krijgt hij meteen den wind voorin. Hij mag nergens over klagen."

"Codlin is wel een knap man," hervatte Short met een schalkachtigen blik; "maar hij houdt niet altijd de oogen open. Hij doet wel eens een dutje. Denk maar om de laatste harddraverij, Tom!"

"Het is, of gij dat schimpen nooit laten kunt," zeide Codlin. "Ja, toen ik in eens over de vijf shillings ophaalde, toen zou ik geslapen hebben, niet waar? Ik deed mijn werk, en ik kon mijne oogen niet op twintig plaatsen te gelijk hebben. Als ik niet knap genoeg ben, om op een oud man en eene kleine meid te passen, gij zijt het ook niet — dat is leer om leer."

"Gij moest nu maar van die historie zwijgen, Tom!" zeide Short. "Ik geloof niet, dat mijnheer er zeer nieuwsgierig naar is."

"Dan hadt gij er niet van moeten beginnen," antwoordde Codlin. "Ik zal mijnheer maar excuus voor u vragen; want gij zijt een babbelaar, die er alles maar uitflapt, zonder te bedenken of het te pas komt of niet."

Bij het begin van deze woordenwisseling had de commensaal ongeduldig nu den eenen, dan den anderen spreker aangezien, alsof hij eene gelegenheid afwachtte om hun nog iets te vragen; maar later, toen hij van Codlin's slaperigheid hoorde, werd hij zeer oplettend.

"Gij zijt juist de twee lieden, die ik hebben moet en naar wie ik lang heb gezocht," zeide hij. "Waar zijn die oude man en dat meisje, van wie gij spreekt."

"Mijnheer!" zeide Short aarzelend, terwijl hij zijn makker aankeek.

"De oude man en zijne kleindochter, die met u gereisd hebben, waar zijn zij? Het zal u niet berouwen, als gij ronduit spreekt; integendeel, het zal u meer opbrengen dan gij denkt. Ik hoor daar, dat zij bij die harddraverij van u afgeraakt zijn. Zij zijn tot die plaats nagespoord, en daar uit het gezicht verloren. Weet gij niet te bedenken of te raden, waar zij verder zouden gebleven zijn?"

"Heb ik het niet altijd gezegd," riep Short uit, terwijl hij zich met een blik vol verbazing tot zijn makker keerde, "dat er zeker naar die twee reizigers zou gevraagd worden?"

"Hebt gij dat gezegd?" hervatte Codlin. "Heb ik niet altijd gezegd, dat dat meisje het liefste kind was, dat ik ooit gezien had? Heb ik niet altijd gezegd, dat ik ontzettend veel van haar hield? Als ik er nog aan denk, hoe zij zeide: "Codlin is mijn vriend, maar Short niet. Short is wel genoeg," zeide zij; "ik heb niets op hem te zeggen; maar Codlin heeft toch het meeste gevoel, al ziet hij er niet naar uit." "

Dit zeggende, wreef Codlin zijn neus en schudde treurig zijn hoofd, waaruit de nieuwsgierige vreemdeling, zulks verkiezende, kon opmaken dat, toen hij zijne jeugdige reisgenoote verloor, ook zijn geluk en zielevrede hem ontvloden waren.

"Goede God!" zeide de commensaal, terwijl hij door het vertrek op en neder stapte: "heb ik deze menschen dan eindelijk gevonden, alleen om te vernemen, dat zij mij volstrekt geene inlichting of bijstand kunnen geven! Het zou beter zijn geweest, dat ik hen nooit had aangetroffen. Dan had ik van dag tot dag op hoop geleefd, terwijl nu al mijne verwachtingen verijdeld zijn."

"Wacht een oogenblik!" zeide Short. "Een man, die Jerry heet — gij kent Jerry wel, Thomas?"

"Praat mij van geen Jerry," antwoordde Codlin. "Wat kan Jerry mij schelen, als ik aan dat lieve kind denk! "Codlin is mijn vriend," zeide zij; "die goede Codlin, die mij

altijd pleizier wil doen!" Eens," vervolgde hij nadenkend, "eens zeide zij "vader Codlin" tegen mij. Ik dacht dat ik zou gebarsten hebben."

"Een man, die Jerry heet, mijnheer," zeide Short, zich van zijn eigenlievenden makker tot hun nieuwen bekende keerende, "en die een troep dansende honden houdt, heeft mij zoo terloops verteld, dat hij dien ouden heer bij den wagen van een wassenbeeldenspel had gezien, dat hij niet kende; maar omdat zij van ons waren weggeloopen, en er niets van gekomen was en het heel ver weg was, dat hij hen had gezien, heb ik er niet verder naar gevraagd. Maar als gij dat wilt, kan ik het nog wel doen."

"Is die man in de stad?" vroeg de ongeduldige commensaal. "Spreek wat gauwer!"

"Neen, maar hij komt morgen," antwoordde Short; "want hij logeert in hetzelfde huis als wij."

"Breng hem dan hier," zeide de commensaal. "Daar hebt gij elk een souverein, en dat zal de eerste van wel twintig wezen, als gij mij helpen kunt om die menschen te vinden. Komt morgen terug; maar zorgt dat niemand ergens van hoort — hoewel ik u dat nauwelijks zal behoeven te zeggen, want gij zult dat om uw eigen wil wel doen. Geeft mij nu uw adres, dan kunt gij heengaan."

De twee poppenkastlieden gaven hun adres en gingen daarop heen; de troep volk liep met hen mede, en de commensaal bleef in buitengemeene ontroering twee uren lang door zijne kamer op en neer stappen, boven de hoofden van Swiveller en Sally Brass, die zich hierover zeer verwonderden.

XXXVIII.

WIE DIE COMMENSAAL TOCH ZIJN MAG.

Terwijl de voorvallen plaats hadden, waarover in de laatste vijftien hoofdstukken gehandeld is, was Kit, dien wij zoolang uit het oog, maar niet uit de gedachten hebben verloren, langzamerhand gewoon geworden aan zijne nieuwe betrekking. Hij verkeerde thans op een gemeenzamen voet met den heer en jufvrouw Garland, hun zoon Abel, den hit en Barbara, en hij was op Abel-Cottage zoo thuis, alsof hij er van zijne vroegste jeugd had gewoond.

Wacht eens — nu ja! de woorden zijn geschreven en kunnen ook wel blijven staan, als zij maar niemand op de geheel verkeerde gedachte brengen, dat Kit in zijn nieuw verblijf, waar hij zoo goed gehuisvest was en zulk eene welvoorziene tafel had, den schralen kost en het armoedige huisraad van zijne oude woning begon te vergeten, of wel met minachting daaraan te denken. Hoe dikwijls dacht hij nog aan de betrekkingen, die hij daar had achtergelaten, zijne moeder en zijne twee kleine broertjes! Geen vader vertelde ooit uit de volheid van zijn hart meer mirakelen van zijn ongeloofelijk schrander zoontje, dan Kit des avonds, als hij bij Barbara zat, van den kleinen Jakob vertelde. Nooit was er zulk eene moeder geweest als de zijne, en nooit was er een klein huishouden onder armoede en bezwaren zoo vroolijk en vergenoegd geweest, als dat, waaruit hij gekomen was, indien men op zijne naar lofredenen gelijkende beschrijvingen kon afgaan.

Laat ons hier een oogenblik stilstaan, om aan te merken dat, zoo ooit de gehechtheid aan huis en huisgezin iets schoons en edels is, zij dit vooral bij de armen moet wezen. De banden, die rijken en aanzienlijken aan hun huis boeien, mogen op de aarde zijn gesmeed; maar die, welke den arme aan zijn nederigen haard kluisteren, zijn van een hemelschen oorsprong. De trotsche edelman moge zijne aangeërfde kasteelen en landen hoogschatten als tropeën van zijne geboorte en macht, en daaraan de herinnering vastknoopen van rijkdom, aanzien en luister; de gehechtheid van den arme aan het huisje, waarvan hij niets meer dan huurder is, dat vóór hem door vreemdelingen is bewoond, en waaruit hij misschien spoedig weder zal vertrekken, heeft een veel edeler oorsprong. Zijne huisgoden zijn van vleesch en bloed, niet van goud, zilver of kostbare steenen; het is de genegenheid van zijn hart, welke hem die naakte muren, tusschen welke hij arbeidt of zijn soberen maaltijd gebruikt, dierbaar maakt, en die liefde voor zijn huiselijken haard verheft zijne armoedige hut tot een prachtig paleis.

O! dat zij, die het lot van volken regelen, hieraan dachten! dat zij er aan dachten, hoe bezwaarlijk die liefde voor huis en huisgezin, welke de bron van zoovele deugden is, in het hart der armen kan ontkiemen, als zij in dichte drommen opeengepakt zijn, waar zelfs die afzondering, welke de welvoeglijkheid gebiedt, geene plaats kan vinden! De liefde voor huis en huisgezin is het beginsel der vaderlandsliefde, en wie zijn, in tijd van nood, de beste verdedigers des lands, zij die den grond waardeeren, omdat zij eigenaars zijn van bosschen, velden, stroomen, of zij die hun vaderland liefhebben, hoewel zij binnen deszelfs uitgestrekte grenzen geen voetstap in eigendom bezitten?

Kit wist niets van zulke bespiegelingen; maar hij wist, dat zijne vroegere woning zeer armoedig en niet bij zijne nieuwe te vergelijken was, en toch zag hij met dankbare tevredenheid en teedere bezorgdheid terug en schreef menigen brief aan zijne moeder, om haar eene geringe som over te zenden, die hij aan de mildheid van den jongen heer Abel te danken

had. Somtijds, als hij in de buurt kwam, ging hij haar ook wel eens bezoeken, en dan werd hij door zijne moeder met trotsche blijdschap, door den kleinen Jakob met luidruchtige vreugdebetuigingen, en door het geheele hofje met hartelijke gelukwenschen ontvangen, en hij kon nooit genoeg vertellen van de pracht en heerlijkheid van Abel-Cottage, waarnaar iedereen opgetogen luisterde.

Hoewel Kit bij den ouden heer en zijne vrouw, zoowel als bij den jongen heer Abel en Barbara, in blakende gunst stond, is het toch zeker, dat geen lid van het huisgezin eene grootere ingenomenheid met hem aan den dag legde dan de koppige hit, die in zijne handen het zachtste en gezeggelijkste beestje was. Het is waar dat hij, naarmate hij zich gemakkelijker door Kit liet regeeren, des te onhandelbaarder werd wanneer iemand anders hem wilde naderen (als legde hij het er op toe, om Kit onmisbaar te maken), en dat hij zelfs onder het bestuur van zijn gunsteling somtijds eenige dolle kuren kreeg, die de oude jufvrouw een geweldigen schrik op het lijf joegen; maar dewijl Kit altijd zeide, dat het beestje dit maar uit de grap deed, of wel om zijne blijdschap te toonen als het zijn meester zag, liet jufvouw Garland zich langzamerhand tot dat geloof overhalen, en werd daarin eindelijk zoo sterk bevestigd, dat, als de hit in een van zijne luchtige buien het wagentje had omgesmeten, zij zeker zou geloofd hebben, dat hij het toch goed gemeend had.

Behalve dat Kit in korten tijd de handigheid had gekregen om een paard op te passen, was hij ook een tamelijk knap tuinman geworden, en had de jonge heer Abel, die hem elken dag een nieuw bewijs van zijne gunst en zijn vertrouwen schonk; hem als het ware tot zijn lijfknecht gemaakt. De notaris Witherden beschouwde hem insgelijks met genegene oogen; ja zelfs Chuckster, de klerk, vereerde hem nu en dan met een knik of een schertsend woord van vriendschappelijke goedkeuring.

Op zekeren morgen had Kit zijn jongen meester met het wagentje naar het kantoor van den notaris gebracht, gelijk hij somtijds deed, en wilde juist naar den stal van een huurkoetsier rijden, toen Chuckster naar buiten kwam, en een lang uitgerekt "hoo!" aanhief, waarmede hij, naar het scheen, den hit een heilzamen schrik wilde aanjagen.

"Stap maar af," zeide Chuckster, zich tot Kit keerende. "Gij wordt binnen geroepen."

"Heeft mijnheer Abel wat vergeten?" vroeg Kit, terwijl hij afklom.

"Vraag maar niet," antwoordde Chuckster. "Gij zult het wel hooren. Hoo! sta stil! Als die hit van mij was, zou ik hem wel leeren."

"Gij moet hem wat zacht behandelen," zeide Kit, "of hij zal het u lastig maken. Gij moet hem niet bij zijne ooren trekken, want dat kan hij niet velen."

Chuckster gaf hierop geen antwoord, maar ried Kit op een voornamen toon om maar spoedig naar binnen te gaan, en toen de knaap weg was, stak hij zijne handen in zijne zakken, en trachtte het voorkomen aan te nemen, alsof hij niets met den hit te maken had, maar slechts voor zijn eigen pleizier daar wat stond te kijken.

Kit veegde zijne schoenen zorgvuldig af (want hij had zijn eerbied voor de bundels papier en de blikken doozen nog niet verloren) en klopte aan de deur van het kantoor, die spoedig door den notaris zelven werd geopend.

"Kom binnen, Christoffel!" zeide notaris Witherden.

"Is dat die jongen?" vroeg een bejaard heer van een gezond en stevig voorkomen, die insgelijks in de kamer was.

"Dat is hij," antwoordde de notaris. "Het was hier vlak voor de deur, mijnheer! dat mijn client, de heer Garland, hem aantrof. Ik heb alle reden om te denken, dat hij een brave jongen is, en dat gij gelooven kunt wat hij zegt. Laat mij u den heer Abel Garland voorstellen, mijnheer! — de jonge meester, mijn leerling en vriend, mijnheer!"

"Uw dienaar, mijnheer!" zeide de vreemdeling.

"De uwe, mijnheer!" antwoordde Abel. "Ik hoor, dat gij Christoffel wildet spreken."

"Juist, mijnheer! namelijk met uw verlof."

"O, zeer gaarne."

"Wat ik te zeggen heb is geen geheim, of, moest ik eigenlijk zeggen, behoeft h i e r geen geheim te wezen," zeide de vreemdeling, toen hij zag, dat de notaris en Abel wilden heengaan. "Ik wilde vragen naar een koopman in rariteiten, bij wien hij gewoond heeft, en in wien ik bijzonder veel en hartelijk belang stel. Ik ben lang buitenslands geweest, mijne heeren! en ik hoop, dat gij het mij niet kwalijk zult nemen, als ik geene complimenten maak."

"Volstrekt niet, volstrekt niet, mijnheer!" zeiden de notaris en Abel te gelijk.

"Ik heb in de buurt, waar zijn oude meester gewoond heeft, navraag gedaan," hervatte de vreemdeling, "en daar vernomen, dat deze knaap in zijn dienst is geweest. Toen heb ik zijne moeder opgezocht, en deze heeft mij hierheen gewezen, als de plaats waar ik hem het gemakkelijkst zou kunnen vinden. Dat is de reden dat ik nu bij u kom."

"Ik ben zeer verheugd, mijnheer," zeide de notaris, "dat gij eene aanleiding hebt gehad om mij met een bezoek te vereeren."

"Mijnheer!" hervatte de vreemdeling, "gij spreekt, alsof gij niets anders dan een man van de wereld waart, en ik geloof dat gij iets beters zijt. Ik verzoek u daarom, uw waar ka-

rakter niet te verlagen, door mij nietsbeduidende complimenten te zeggen."

"Hm!" kuchte de notaris. "Gij houdt van oprecht spreken, mijnheer!"

"En van oprecht handelen," hervatte de vreemdeling. "Het kan zijn, dat mijne lange afwezigheid en mijne onervarenheid mij zoo doen oordeelen, maar ik verbeeld mij, dat menschen, die oprecht handelen, hier nog zeldzamer zijn, dan die oprecht spreken. Als mijn spreken u mishaagt, mijnheer! hoop ik, dat mijne manier van handelen het weder goed zal maken."

De heer Witherden scheen door deze manier van spreken eenigszins uit het veld geslagen; en wat Kit betreft, deze stond den vreemdeling vol verbazing aan te gapen, zich verwonderende, hoe een man, die zich zooveel vrijheid tegen een notaris veroorloofde, wel met een armen jongen, zooals hij was, zou omspringen. Het was echter niet met barschheid maar slechts met zekere drift, welke zijn gestel eigen scheen te wezen, dat de vreemdeling zich tot Kit keerde en zeide:

"Als gij denkt, jongen! dat ik bij het doen van deze navraag een ander oogmerk heb, dan hen, naar wie ik zoek, van dienst te zijn en wel te doen, doet gij mij groot onrecht en bedriegt u zelven. Geloof dat niet, maar vertrouw op mijne verzekering. De zaak is, heeren!" vervolgde hij, zich weder tot den notaris en den jongen heer Abel keerende, "dat ik mij in eene zeer onverwachte en onaangename verlegenheid bevind. Ik ben naar Londen gekomen met een enkel doel, dat mij boven alles ter harte ging, en dat ik voor zeer gemakkelijk te bereiken hield. Nu vind ik eensklaps de uitvoering van mijn plan verhinderd door eenige geheimzinnige omstandigheden, waarvan ik niets begrijp. Elke poging, die ik heb aangewend om achter het geheim te komen, heeft slechts gediend om het nog donkerder te maken, en ik ben ongenegen om openlijke maatregelen te nemen, dewijl ik vrees, dat zij, die ik zoo ijverig zoek, dan nog verder zouden vluchten. Ik verzeker u dat, indien gij mij eenige hulp kondt verleenen, gij dat gaarne zoudt doen, als gij wist hoezeer ik die noodig heb, en van welk een bezwaar gij mij daardoor zoudt ontheffen."

Het eenvoudige en vertrouwelijke dezer aanspraak wekte in de borst van den goedhartigen notaris een overeenkomstig gevoel op, en hij antwoordde, dat hij volkomen gewillig was om den vreemdeling de diensten te bewijzen, die in zijn vermogen waren.

Daarop werd Kit in het verhoor genomen. De vreemdeling deed hem allerlei vragen betreffende zijn ouden meester en diens kleindochter, hunne zonderlinge levenswijze en gestrenge afzondering. De nachtelijke afwezigheid van den ouden man, de eenzaamheid zijner kleindochter in dien tijd, zijne ziekte en zijn herstel, de manier waarop Quilp in het bezit van het huis was gekomen, en hun plotseling verdwijnen, waren allen onderwerpen, waarover veel gevraagd en geantwoord werd. Ten laatste onderrichtte Kit den vreemdeling, dat het huis tegenwoordig te huur stond, en te bevragen was bij Sampson Brass, een procureur in Bevis Marks, van wien men misschien wel iets anders zou kunnen vernemen.

"Niet door hem te vragen," zeide de vreemdeling, terwijl hij zijn hoofd schudde. "Ik woon daar."

"Woont gij bij Brass den procureur?" riep Witherden, die den zaakwaarnemer wel kende, eenigszins verwonderd uit.

"Ja," was het antwoord. "Ik heb onlangs de kamers bij hem gehuurd, voornamelijk dewijl ik gezien had, dat dat huis bij hem te bevragen was, en ik eene flauwe hoop koesterde dat ik daar het een of ander zou vernemen. Ja, ik woon bij Brass; daar mocht ik mij wel voor schamen, niet waar?"

"Dat wil ik niet zeggen," antwoordde de notaris; "maar de man heeft toch een zeer dubbelzinnigen naam."

"Zoo!" hernam de vreemdeling. "Ik ben blij, dat die nog dubbelzinnig is. Ik dacht, dat niemand meer aan hem twijfelde. Maar kan ik u eens afzonderlijk spreken?"

Zij gingen te zamen naar eene andere kamer, en bleven daar omtrent een kwartieruurs in gesprek. Toen traden zij het kantoor weder binnen; maar de vreemdeling had zijn hoed in de andere kamer laten liggen, en scheen zich in dien korten tijd op een zeer vriendschappelijken voet geplaatst te hebben.

"Ik zal u niet langer ophouden," zeide de vreemdeling, terwijl hij Kit eene kroon in de hand stopte; "gij zult wel nader van mij hooren; maar zeg niemand een woord hiervan, behalve uw meester en uwe meesteres."

"Moeder, mijnheer!" zeide Kit aarzelend, "zou zoo gaarne iets hooren..."

"Wat gaarne hooren?"

"Het een of ander — als het maar geen kwaad was — van juffer Nelly."

"Zou zij dat? Welnu, als zij een geheim kan bewaren, moogt gij het haar wel zeggen; maar onthoud het wel, verder geen woord aan iemand anders."

"Ik zal er wel op passen, mijnheer!" antwoordde Kit.

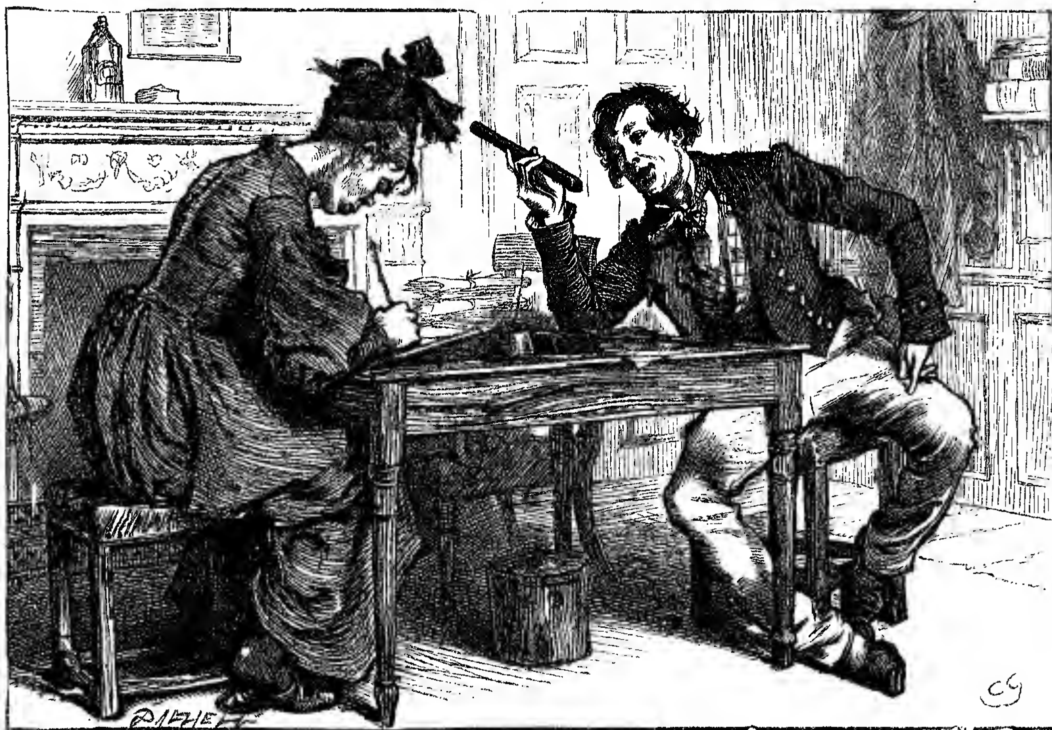
Nu wilde het toeval, dat de vreemdeling, in zijn ijver om Kit het stilzwijgen aan te bevelen, hem tot aan de deur gevolgd was; en verder wilde het toeval, dat op hetzelfde oogenblik de oogen van onzen bekende, Richard Swiveller, naar dien kant waren gericht, zoodat hij zijn geheimzinnigen vriend en Kit bij elkander zag. Het was inderdaad een toeval, dat op de volgende wijze was gekomen. Chuckster

een jong heer van eene vroolijke inborst en een fijnen smaak, was lid der Broederschap van Apollo, waarvan Swiveller grootmeester was; en toen deze laatste, die eene boodschap voor Brass doen moest, de straat door kwam, en een der broeders met aandacht naar een hit zag staan turen, stapte hij over, om hem volgens de wetten der broederschap te begroeten. Nauwelijks had hij dit gedaan, en was hij tot eenige aanmerkingen over den staat van het weder gekomen, of hij sloeg zijne oogen op en zag den geheimzinnigen commensaal, die ernstig met Christoffel Nubbles stond te spreken.

"Zeg eens!" zeide Dick: "wie is dat?"

Terwijl zij zoo spraken, trad de man, die het onderwerp van hun gesprek was en naar het scheen Swiveller niet had bemerkt, het huis weder binnen, terwijl Kit de stoep af en bij hen kwam, waarop Swiveller dezen terstond dezelfde vraag deed, die hij zijn vriend Chuckster had gedaan, maar met geen beter gevolg. "Hij is een zeer fatsoenlijk man, mijnheer!" zeide Kit, "en dat is al, wat ik van hem weet."

Chuckster scheen zeer genegen om zich over dit antwoord boos te maken; maar Swiveller vroeg zeer vriendelijk, welken weg Kit heenreed, en toen hij dit vernomen had, zeide hij, dat hij toevallig denzelfden weg op moest, en



TUSSCHENBEIDE KWAM DE LINIAAL ZEER DICHT BIJ SALLY'S HOOFD. (blz. 107).

"Hij is van morgen aangekomen, om mijn patroon te spreken," antwoordde Chuckster, "en behalve dat, weet ik niets van hem."

"Maar toch wel hoe hij heet?"

Chuckster betuigde met eene onder de Broeders van Apollo gebruikelijke bekrachtiging, dat de naam van den vreemdeling hem onbekend was.

"Al wat ik van hem weet," vervolgde hij, "is, dat het zijne schuld is, dat ik hier een half uur op straat heb gestaan, en daarom haat ik hem met een gloeienden haat, en zou ik hem eeuwiglijk willen vervolgen, als ik er maar tijd toe had."

daarom een eindje met hem zou mederijden. Kit had gaarne deze eer van de hand willen wijzen; maar dewijl Swiveller zich reeds naast hem op het bankje had geplaatst, had hij dit op geene andere wijze kunnen doen, dan door dezen er weder af te smijten; hij achtte het derhalve beter om maar voort te rijden, hetgeen hij dan ook met zooveel spoed deed, dat het afscheid tusschen Chuckster en zijn grootmeester op eene vrij onbeleefde manier werd afgebroken, en de eerstgenoemde zich zelfs niet snel genoeg uit de voeten kon maken om zijne likdorens te redden, die nu van den ongeduldigen hit een gevoeligen trap kregen.

Daar de hit het lange staan moede was, en Swiveller de natuurlijke drift van het beestje nog aanvuurde door te fluiten en te schreeuwen, reed het wagentje te hard om veel gelegenheid tot gesprek te laten, vooral daar het paardje, netelig over het geschreeuw van Swiveller, het er op toe scheen te leggen om tegen de lantaarnpalen en over de stoepen te loopen. Het was derhalve niet voor dat men den stal had bereikt, en het wagentje met vrij veel moeite bevrijd was uit de beklemming, waarin het was geraakt, doordien de hit het door eene nauwe deur naar zijn gewonen voederbak had willen medenemen, dat Swiveller een gesprek kon beginnen.

“Daar zou men warm van worden!” zeide hij. “Wat dunkt u van eene kan bier?”

Kit bedankte eerst, maar liet zich naderhand overhalen, en zij gingen derhalve te zamen naar de gelagkamer.

“Wij zullen de gezondheid drinken van onzen vriend zonder naam,” zeide Dick, terwijl hij de schuimende kan omhoog hield, “die daar straks met u stond te praten. Ik ken hem wel. Hij is een beste kerel, maar een rare vogel. Zijne gezondheid! Hij woont bij mij in huis,” vervolgde hij, toen Kit hem bescheid had gedaan; “ten minste in het huis, waar het kantoor gehouden wordt, waarin ik zooveel ben als — als jongste compagnon. Hij is een ongemakkelijk schepsel om wat uit te krijgen, maar wij houden toch veel van hem.”

“Ik moet nu heengaan, mijnheer!” zeide Kit, terwijl hij zich naar de deur keerde.

“Haast u zoo niet, Christoffel!” hervatte Swiveller. “Wij moeten uw moeders gezondheid nog drinken.”

“Dank je, mijnheer!”

“Het is eene beste vrouw, uwe moeder, Christoffel!” zeide Swiveller. “Ik zal zien of ik dien man zonder naam niet zoover kan brengen, dat hij iets voor haar doet. Hij is niet gierig. Kent hij haar al, Christoffel?”

Kit schudde zijn hoofd, terwijl hij den vrager met een loozen glimlach aanzag, en pakte zich weg, voordat de ander een woord verder kon zeggen.

“Hm!” zeide Swiveller peinzend: “dat is zonderling. Alles wat met het huis van Brass in verband staat, schijnt vol geheimen te wezen. Ik zal de kat eens stil uit den boom kijken. Tot nog toe heb ik altijd alle menschen tot vertrouwden gemaakt, maar nu zal ik mijne zaken eens alleen gaan doen. Maar het is toch zonderling!”

Nadat hij met een zeer diepzinnig gezicht nog eene poos zoo had nagedacht, riep hij een jongen, die met verbazing naar hem had staan kijken, goot de weinige droppels, die nog in de kan waren, als een plengoffer op den vloer, en verzocht den knaap, terwijl hij hem de ledige kan overgaf, zijn compliment aan de buffetjuffer te doen, hem te gelijk aanradende, om altijd matig te leven en zich van alle bedwelmende dranken te onthouden. Na het geven van dezen raad — waarmede hij, gelijk hij nog aanmerkte, den jongen veel beter voor zijne moeite beloonde, dan hij door het geven van een nietig koperstuk zou gedaan hebben — stak de grootmeester der Broeders van Apollo zijne handen in zijne zakken, en stapte, steeds diep in gedachten, langzaam de straat op.

XXXIX.

DE HALVE DAG.

Hoewel Kit den geheelen dag naar zijn jongen meester moest blijven wachten, ging hij toch niet naar het huis van zijne moeder, daar hij vast besloten had om het genoegen van den volgenden dag volstrekt niet vooruit te loopen, maar het dan op eens en volop te smaken; want die volgende dag was een groote, lang met blijdschap verwachte dag, het einde van zijn eerste vierendeeljaars. Dan zou hij voor de eerste maal het vierde gedeelte van zijn jaarlijksch inkomen van zes pond ontvangen — de geweldige som van dertig shillings; dan zou hij een halven dag vrijaf hebben, om louter voor zijn pleizier te besteden, en dan zou de kleine Jakob zien wat er in de wereld te koop was, en mede naar de komedie gaan.

Alles liep te zamen om zijn geluk te vergrooten. Niet alleen had zijn meester hem reeds gezegd, dat er niets van zijn loon zou worden afgekort, om iets op het voor zijne kleederen betaalde voorschot af te doen, — niet alleen had de onbekende heer die reeds ontzaglijke som van dertig shillings met nog vijf shillings vermeerderd, — maar bovendien was het ook juist Barbara's vierendeeljaarsdag, en zou Barbara, zoowel als Kit, een halven dag vrijaf hebben, terwijl hare moeder bij de moeder van Kit zou komen, om kennis te maken en thee te drinken.

Men kan licht bedenken, dat Kit dien morgen zeer vroeg uit zijn venster keek, om te zien naar welken kant de wolken dreven, en dat Barbara hetzelfde zou hebben gedaan, indien zij den vorigen avond niet zoo laat was opgebleven, om de kantjes te strijken en te plooien, waarmede zij zich wilde opschikken. Beide waren echter zeer vroeg op, maar hadden bij het ontbijt weinig eetlust, en nog minder bij het middagmaal, en beide beefden van blijdschap, toen Barbara's moeder eindelijk kwam, met het bericht, dat het zeer mooi weer was (maar toch met eene groote paraplu; want menschen, ge-

lijk Barbara's moeder, moeten, als zij in staatsie uitgaan, noodzakelijk eene paraplu medenemen), en de schel hen riep, om boven te komen en hun geld te ontvangen.

Men stelle zich voor, hoe vriendelijk de heer Garland zeide: "Christoffel! daar is uw geld; gij hebt het wel verdiend," en zijne vrouw daarop liet volgen: "Barbara! daar is uw geld; ik ben best over u tevreden," en hoe beide daarop hunne quitantie teekenden, Kit met eene stoute vaste hand, en Barbara bevende van verlegenheid; en hoe jufvrouw Garland toen een glas wijn inschonk voor Barbara's moeder, en deze daarop den meester en de meesteres van hare dochter allerlei geluk en voorspoed wenschte, en zoolang over dat glaasje dronk, als ware het een groot bierglas geweest, en hoe die drie te zamen schertsten, toen zij op de diligence zaten, en in het oneindige over dat alles keuvelden.

Dan stelle men zich de moeder van Kit eens voor! Zou iemand niet gedacht hebben, dat zij al haar leven eene dame was geweest? Daar zat zij haar gezelschap af te wachten met een compleet stel theegoed voor zich, en had den kleinen Jakob en het andere kleintje zoo opgeknapt, dat hunne kleeren er uitzagen, alsof zij nieuw waren, hoewel dit, om de waarheid te zeggen, zeer veel scheelde. Nauwelijks hadden de twee moeders elkander gezien, of zij vonden dat zij elkander uitmuntend bevielen, en dat zij zeer wel met elkander zouden te recht komen, en daarop volgde natuurlijk een stroom van complimenten over den zoon van de eene en de dochter der andere.

"En wij zijn allebei weduwen," zeide Barbara's moeder. "Het is, alsof wij er voor gemaakt zijn om vriendinnen te wezen."

"Dat is waar," antwoordde vrouw Nubbles. "Het is jammer, dat wij elkander niet vroeger gekend hebben."

"Ja, maar nu hebben wij ook het pleizier dat onze kinderen ons bij elkander hebben gebracht," hernam Barbara's moeder; "en dat is weder eene vergoeding."

Het was zeer natuurlijk, dat de loop van het gesprek haar vervolgens op hare overledene echtgenooten bracht, en dat toen zij aan het vergelijken van elkanders levensloop gingen, waarbij zij verscheidene omstandigheden ontdekten, die op eene zeer bijzondere wijze overeenstemden, zooals, dat de vader van Barbara juist vier jaren en tien maanden ouder was geweest dan die van Kit, en dat de een op een woensdag en de ander op een donderdag was gestorven, en dat beide zeer knappe lieden waren geweest, benevens andere buitengewone punten van overeenkomst. Daar deze herinneringen echter aanleiding tot zekere treurigheid schenen te geven, bracht Kit eenige andere onderwerpen op het tapijt, en weldra was het gezelschap weder even vroolijk als te voren. Onder anderen sprak Kit over zijn ouden dienst en de buitengemeene schoonheid van Nelly (waarvan hij Barbara reeds wel honderd malen had verteld); maar dit onderwerp scheen zijne toehoorderessen niet zoo wel te bevallen als hij verwacht had; want zijne moeder en die van Barbara zeiden beide, dat Nelly wel een mooi meisje wezen kon, maar dat zij toch maar een kind was, en dat er vele meisjes waren, die er even goed uitzagen als zij; terwijl Barbara zelve zeide, dat zij dit insgelijks geloofde, en meende, dat Christoffel zich vergissen moest; waarover Kit zich ten uiterste verwonderde, daar hij niet begreep, welke reden zij hebben konden om aan zijn gezegde te twijfelen. Bovendien merkte Barbara's moeder aan, dat jonge lieden op hun veertiende jaar dikwijls zeer veranderden en van mooi leelijk werden, hetgeen zij ophelderde met een voorbeeld van zeker jonkman, die zeer veel zin in Barbara scheen te hebben, hoewel zij volstrekt geen zin in hem had, hetgeen, naar hare gedachte, zeer jammer was. Kit zeide hierop zeer gul, dat hij dit ook zeer jammer vond, en verwonderde zich vervolgens weder, waarom Barbara op eens zoo stil werd, en waarom zijne moeder hem aanzag alsof hij dat niet had moeten zeggen.

Het was nu echter hoog tijd om aan de komedie te denken; want men had nog veel gereed te maken; onder anderen een zakdoek met appelen en een tweeden met sinaasappelen, die moeielijk waren toe te binden, omdat de appelen er telkens weder uitrolden. Eindelijk was men gereed en begaf men zich op weg. Vrouw Nubbles droeg zelve haar jongste kindje, dat schrikkelijk klaar wakker was, terwijl Kit den kleinen Jakob aan de hand had en zijn anderen arm aan Barbara gaf, hetgeen de twee moeders, die achteraan kwamen, deed zeggen, dat zij er uitzagen als getrouwde lieden. Barbara kon dit niet hooren, zonder uit te roepen: "Och, moeder!" Maar Kit zeide, dat zij het zich niet behoefde aan te trekken; en dit had zij ook volstrekt niet behoeven te doen, indien zij geweten had, hoe ver al wat naar vrijerij geleek uit Kit's gedachten was. — Die arme Barbara!

Eindelijk bereikten zij het Astley-theater, dat het doel van hun tocht was; en binnen de twee minuten nadat zij voor de nog ongeopende deur waren gekomen, was kleine Jakob bijna plat gedrukt, had het kleintje een duw gekregen, was Barbara's moeder hare paraplu kwijtgeraakt (die haar echter over de hoofden heen weder werd aangereikt) had Kit een kerel die zijne moeder opzettelijk drong met den zakdoek met appelen op zijn kop geslagen, en was daarop een groot tumult gevolgd. Doch toen zij eens het betaalkantoortje voorbij waren en

met hunne briefjes voortrenden, alsof het om hun leven te doen was; en vooral toen zij in de zaal waren en plaatsen kregen, die niet beter hadden kunnen zijn, al hadden zij ze vooraf besteld, werd dit alles voor eene heerlijke grap en een onmisbaar gedeelte van het vermaak gehouden.

Hoe verbaasd waren zij over al wat zij zagen! Dat verguldsel, — die spiegels, — die gordijn, welke zoovele wonderen verborgen hield, — dat witte zaagsel in het perk — die menschen, die binnenkwamen en naar plaatsen zochten, — die muzikanten, die hunne instrumenten stemden en zoo onverschillig rondkeken, alsof zij het spel al van buiten kenden, en het hun volstrekt niet meer schelen kon! Hoe schemerden hunne oogen, toen die lange rij schitterende lichten naar boven kwam, en hoe beefden zij van ongeduld, toen eindelijk het tooneelklokje luidde en de muziek in goeden ernst begon, met fortes voor de Turksche trom en piano's voor de triangel! Wel mocht Barbara's moeder zeggen, dat de galerij toch de beste plaats was, en zich verwonderen dat die niet duurder was dan de loges; en wel mocht Barbara niet weten, of zij van blijdschap lachen of schreien zou!

En toen kwam de vertooning: de paarden, die de kleine Jakob terstond zag dat levende beesten waren, en de heeren en dames, die hij maar niet voor wezenlijke menschen wilde erkennen, daar hij nooit iets gezien had, dat er naar geleek; het schieten, dat Barbara hare oogen deed toeknijpen; de ongelukkige prinses, die haar deed schreien; de tiran, die haar deed beven; de hofnar, die haar deed lachen; de hit, die op zijne achterpooten ging staan, toen hij den moordenaar zag, en niet weder op zijne vier pooten wilde loopen, voordat deze in hechtenis was genomen; de clown, die iedereen voor den gek durfde houden; de dame, die over negen en twintig linten sprong — alles was verbazend, verrukkelijk, overheerlijk. De kleine Jakob applaudisseerde, totdat zijne handen zeer deden; Kit riep telkens bis, zelfs toen het stuk van drie bedrijven uit was; en Barbara's moeder stampte van verrukking met hare paraplu op den vloer, dat de punt er bijna afbrak.

In het midden van al die pret scheen Barbara nog te hebben nagedacht over hetgeen Kit onder het theedrinken had gezegd; want toen zij uit het theater kwamen, vroeg zij met een zonderlingen, angstigen glimlach of Nelly wel zoo mooi was als die dame, die over de linten had gesprongen.

"Zoo mooi als die?" antwoordde Kit. "Wel eens zoo mooi."

"O Christoffel!" zeide Barbara; "zij was de schoonste dame, die men met oogen zien kan."

"Gekheid!" hervatte Kit. "Zij zag er vrij goed uit, dat wil ik wel bekennen; maar bedenk daarbij, hoe zij geblanket en opgedrild was, en welk een verschil dat maakt! Gij zelve ziet er eigenlijk veel beter uit dan zij, Barbara!"

"O Christoffel!" zeide Barbara, terwijl zij hare oogen nedersloeg.

"Dat doet gij zeker," zeide Kit, "en uwe moeder ook." — Die arme Barbara!

Maar wat was dat alles, bij de pret, die nu volgde, toen Kit stoutmoedig een oesterhuis binnenstapte, en zonder naar iemand om te zien of de minste verlegenheid te toonen, zijn gezelschap naar een kabinetje met roode gordijnen bracht, waarin een gedekt tafeltje gereed stond, en daarop een heer met knevels, die hem, Christoffel Nubbles, "mijnheer" noemde, en hier zooveel als oppasser was, beval hem drie dozijn groote oesters te geven. De heer met knevels bracht niet alleen terstond het gevraagde, maar daarbenevens nog een versch brood en eene schaal met boter. Daarop zeide Kit: "Eene kan bier!" zoo maar lomp weg; en in plaats dat de heer met knevels vroeg: "Durft gij dat tegen mij zeggen?" herhaalde hij slechts: "Kan bier, mijnheer!" ging terstond eene volle, schuimende kan halen, zette die in een fleschbakje op de tafel; en de beide moeders verklaarden toen hij heenging, dat hij zulk een knap en fatsoenlijk jong mench was als zij ooit gezien hadden.

Toen begon het gezelschap aan het avondmaal; maar de malle Barbara zeide, dat zij niet meer dan twee oesters op kon, en moest lang genood worden voordat zij er vier at. Hare moeder en die van Kit aten echter zoo hartelijk, dat Kit het met innig genoegen aanzag, terwijl hij zelf niet weinig zijn best deed. Maar de grootste held was de kleine Jakob, die oesters at, als ware dit zijn dagelijksche kost geweest, en naderhand van de schelpen op het midden van de tafel een grotje bouwde. En dan het schootkindje, dat den geheelen avond geen oog had gesloten, maar starend naar de lichtkroon had gekeken, ondertusschen zijn best doende om een grooten sinaasappel in zijn mondje te stoppen — daar zat het nog en staarde weder naar het licht, en bekrabbelde zijn gezichtje met een oesterschelp, zoo lief dat het een ijzeren hart moest vermurwen. Kortom, het kostbaarste souper had niet beter kunnen smaken, en de vreugde steeg ten top, toen Kit tot slot nog een glas punch liet komen, om de gezondheid van den heer en jufvrouw Garland te drinken.

Maar aan alle vermaak moet een einde komen, en men begreep, dat het nu tijd was om naar huis te gaan. Kit en zijne moeder maakten een omweg, om Barbara en hare moeder naar het huis van eene vriendin te brengen, waar zij dien nacht zouden slapen; en nadat zij hadden afgesproken om den volgenden mor-

gen vroeg te zamen naar Finchley terug te keeren, en een aantal plannen hadden beraamd, hoe zij den volgenden vierendeeljaarsdag zouden besteden, nam Kit den kleinen Jakob op zijn rug, en stapte met zijne moeder, die het kleinste kleintje droeg, vroolijk huiswaarts.

XL.

HET GESPREK IN DEN TUIN.

Met die bijzondere soort van half berouw hebbende treurigheid, welke een pleizierdag meestal den volgenden morgen opwekt, stapte Kit bij het opgaan der zon de deur uit, om Barbara en hare moeder te gaan opzoeken. Hij wilde geen der leden van het kleine huisgezin, die nog van hunne ongewone vermoeienissen lagen uit te rusten, wakker maken, en legde derhalve zijn geld op den schoorsteenmantel, zorg dragende er met krijt bij te schrijven dat het daar lag en voor zijne moeder was van haar liefhebbenden zoon. Daarop ging hij heen, met een hart, wel wat zwaarder dan zijne zakken, maar toch vrij van eigenlijke neerslachtigheid.

O die pleizierdagen! Waarom moeten zij ons altijd eenig naberouw kosten? Waarom kunnen wij hen in ons geheugen niet een paar weken verschuiven, en hen zoo terstond op dien gewenschten afstand brengen, waarop wij hen met kalme onverschilligheid of met eene niet onvermakelijke poging tot betere herinnering kunnen beschouwen?

Wien zou het kunnen verwonderen, dat Barbara hoofdpijn had, en dat hare moeder eenigszins uit haar humeur was, en nu begreep, dat Astley toch zoo mooi niet was als zij gisteren had gedacht. Kit verwonderde er zich niet over, want ook hem had de gedachte reeds gehinderd, dat die schitterende tooneelspeelsters en kunstrijders eigenlijk slechts hun dagelijksch werk verrichtten, en dit ook voor het vervolg zouden doen, al kwam hij er niet naar zien. Zoo groot is het onderscheid tusschen heden en gisteren. Wij allen gaan naar de komedie, of zijn er uit thuis gekomen.

Doch langzamerhand begon het wandelende drietal zich met vroolijker herinneringen bezig te houden, en toen zij Finchley bereikten, waren zij zoo welgemoed, dat Barbara's moeder en Kit beide zeiden, dat zij nooit minder moede of beter in hun schik waren geweest. Barbara had onderweg zeer weinig gesproken, maar zeide nu toch hetzelfde. Die arme Barbara! Zij was zeer stil.

Zij waren zoo vroeg thuis, dat Kit den hit reeds had verzorgd, voordat de heer Garland naar beneden kwam om te ontbijten, voor welk oppassend gedrag hij hoogelijk werd geprezen. Op zijn gewoon uur (of liever op zijne gewone minuut en seconde, want hij was de stipte nauwkeurigheid zelve) ging de jonge heer Abel naar buiten, om op de diligence naar Londen te wachten, terwijl Kit en de oude heer in den tuin gingen werken.

Dit was een arbeid, waarin Kit bijzonder veel vermaak had, vooral als het mooi weder was. Jufvrouw Garland ging dan doorgaans mede naar buiten, en zette zich met haar werkmandje bij een tafeltje neder, terwijl de oude heer Kit met allen ijver hielp snoeien, graven of schoffelen. Dien dag moest de wingerd worden aangebonden; Kit klom derhalve op een laddertje, en begon met lust te spijkeren en te binden, terwijl zijn meester hem het benoodigde aangaf.

"Gij hebt een nieuwen vriend gekregen, niet waar, Christoffel?" zeide de heer Garland eindelijk.

"Wat belieft, mijnheer?" vroeg Kit naar omlaag ziende.

"Ik heb van mijn zoon Abel gehoord, dat gij op zijn kantoor een nieuwen vriend hebt gekregen."

"O, ja, mijnheer, ja! Hij heeft mij eene goede fooi gegeven."

"Dat doet mij pleizier," hernam de oude heer met een glimlach. "Maar hij wil u nog meer geven."

"Zoo, mijnheer!" zeide Kit. "Dat is wel vriendelijk van hem, maar ik weet niet waarom."

"Hij zou gaarne hebben," vervolgde de oude heer, "dat gij bij hem in dienst kwaamt — pas op! gij zult vallen en u bezeeren."

"Dat ik bij hem zou komen dienen, mijnheer?" riep Kit uit, terwijl hij, zoo vlug als de knapste koorddanser, op de ladder rechtsomkeert maakte. "Dat meent hij toch zeker niet?"

"Ja, hij meent het wel," antwoordde de heer Garland, "en hij heeft er met mijn zoon over gesproken."

"Heb ik ooit van zoo iets gehoord!" zeide Kit, verslagen om zich heen ziende. "Ik sta er verbaasd over."

"Gij begrijpt wel, Christoffel!" hernam zijn meester, "dat dit eene zaak van veel belang voor u is, en waarover gij niet los moet heenloopen. Die heer kan u niet beter en vriendelijker behandelen, hoop ik, dan ik doe, maar toch veel meer geld geven."

"En wat zou dat, mijnheer?" viel Kit er op in.

"Wacht eens!" hervatte de heer Garland. "Dat is nog niet alles. Uw vorigen meester en zijne kleindochter hebt gij, naar ik hoor, getrouw gediend, en indien het dezen heer gelukt hen terug te vinden, waartoe hij voornemens is alle moeite te doen, twijfel ik niet, of gij zoudt ook voor uwe vroegere diensten beloond worden. Bovendien," hier sprak hij met grooteren nadruk,

"bovendien zoudt gij het genoegen hebben van weder met die menschen in betrekking te komen, aan wie gij zoo sterk gehecht zijt. Gij moet dat alles bedenken, Christoffel, en geene onberadene keus doen."

Het kostte Kit een enkel oogenblik van pijnlijke inspanning, om bij het besluit, dat hij genomen had, te blijven, toen dit laatste gezegde van zijn meester hem aan de verwezenlijking van zijne hoop deed denken. Maar dit was spoedig voorbij, en hij antwoordde stoutweg, dat die vreemde heer wel zou doen als hij naar een anderen knecht omzag.

"Hij behoeft niet te denken, dat ik bij hem zal komen!" hervatte Kit na eene poos. "Denkt hij, dat ik gek ben?"

"Dat zal hij misschien denken, Christoffel! als gij zijn aanbod afslaat," zeide de heer Garland ernstig.

"Laat hij dat maar denken, mijnheer!" barstte Kit uit; "wat kan het mij schelen! Maar ik weet, dat ik èen gek en nog iets ergers dan een gek zou zijn, als ik den besten meester, dien ik ooit hebben kan, en die mij van de straat heeft opgenomen, toen ik honger en gebrek leed, verliet, om naar hem of iemand anders te gaan. Als juffer Nelly terugkwam, jufvrouw!" vervolgde hij, zich tot jufvrouw Garland keerende, "dan zou het iets anders wezen; en als zij mij noodig had, dan zou ik misschien nu en dan wel eens verzoeken, om iets voor haar te mogen doen, als hier alles gedaan was. Maar als zij terugkomt, begrijp ik dat zij zoo rijk zal wezen, als mijn oude meester altijd zeide, dat zij worden zou; en wat zou eene rijke jonge dame van mij noodig hebben? — Neen, neen!" begon hij weder; "zij zal mij nooit weer noodig hebben, en ik hoop dat zij het nooit doen zal, hoewel ik het aan den anderen kant toch wel gaarne hebben zou."

Nu dreef Kit een spijker in den muur, met veel forscher slagen dan wel noodig was, en dit gedaan hebbende, keerde hij zich nog eens om. "En dan de hit, mijnheer," zeide hij, "Whisker, jufvrouw (hij weet zoo goed dat ik van hem spreek, dat hij aanstonds begint te brieschen) zou hij willen hebben dat iemand hem genaakte behalve ik? En de tuin, mijnheer, en mijnheer Abel, jufvrouw. Zou mijnheer Abel mij willen missen, mijnheer, of zou iemand meer van den tuin kunnen houden? Mijne moeder zou het van verdriet besterven, mijnheer, en zelfs de kleine Jakob zou al verstandig genoeg zijn om zich de oogen uit te schreien, jufvrouw, als hij dacht dat mijnheer Abel mij al zoo gauw zou willen missen, nadat hij mij pas gezegd heeft, dat hij hoopte dat wij nog jaren lang bij elkander zijn."

Het is niet te bepalen, hoelang Kit nog op de ladder zou blijven staan redevoeren, beurtelings zijn meester en zijne meesteres aansprekende en zich daarbij doorgaans naar den verkeerde keerende, indien niet op dat oogenblik Barbara was aangekomen, om te zeggen, dat er iemand van het kantoor was, met een briefje, hetwelk zij haar meester overgaf.

"Zoo!" zeide de oude heer, toen hij het briefje had gelezen: "laat den man maar hier komen." En nadat Barbara weder was weggetrippeld, keerde hij zich tot Kit, en zeide, dat zij de zaak maar zouden laten rusten, en dat hij even ongaarne Kit zou laten vertrekken, als deze zou willen heengaan; eene verklaring, waarmede zijne vrouw volmondig instemde.

"Maar, Christoffel!" vervolgde de heer Garland, het briefje, dat hij in zijne hand had, nog eens inziende, "als die heer u tusschenbeide eens voor een uurtje, of zelfs voor een dag, zou willen leenen, dan kunnen wij niet anders doen dan hem genoegen geven, en moet gij u daar ook naar schikken. O daar komt hij! Hoe vaart gij, mijnheer?"

Dit laatste gezegde was tot Chuckster den klerk gericht, die met zijn hoed op éèn oor wijdbeens kwam aanstappen.

"Dankje mijnheer! Ook wel, hoop ik, mijnheer? Ook wel, jufvrouw? Een allerliefst buitentje!"

"Gij komt om Kit te halen, naar ik zie?" merkte de heer Garland aan.

"Ik ben met eene vigilante gekomen, mijnheer!" was het antwoord, "en heb den voerman gezegd, dat hij wachten moest."

Er was echter zooveel haast niet, of Chuckster begreep, dat hij het aanbod van eenige versnapering, hetwelk de heer Garland hem deed, nog wel kon aannemen. Onder het gebruik van eenige koude gerechten met wijn en bier, welke hem werden voorgezet, deed hij zijn best om zijn gastheer te vermaken, en zijnen hoorders te gelijk een denkbeeld der verhevenheid van zijn geest te geven, met welk oogmerk hij het gesprek bracht op de c r o n i q u e s c a n d a l e u s e van den dag, die zijne vrienden terecht zeiden, dat hij altijd op zijn duim had. Hij wist te vertellen, dat het duel van den marquis van Mizzler en Lord Bobby door eene flesch champagne, en niet, gelijk de nieuwsbladen hadden gezegd, door eene duivenpastei was aangekomen, en kon zijne toehoorders bekend maken met het juiste bedrag van het inkomen, dat de hertog van Thigsberry eene zangeres der Italiaansche Opera had beloofd, hetwelk, gelijk hij stellig wist, bij het vierendeeljaars en niet bij het halve jaar werd betaald. Nadat hij den heer en jufvrouw Garland had verzekerd, dat zij zich op deze berichten gerust konden verlaten, onderhield hij hen met de nieuwste b o n m o t s en anekdoten der Londensche tooneelisten, en zoo wist hij, zonder eenige vreemde hulp, het aangename gesprek drie kwartier lang aan den gang te houden.

"Nu geloof ik, dat de knol van de vigilante wel weer op adem zal zijn gekomen," zeide hij eindelijk, met eene zwierige buiging opstaande, "en zal ik mijne biezen maar pakken."

Niemand verzette zich tegen de uitvoering van dit voornemen, en derhalve waren na weinige oogenblikken Kit en Chuckster op weg naar de stad, de eerste naast den voerman van de vigilante gezeten, de ander in volle staatsie binnenin met zijne hielen op de voorbank.

Toen zij het huis van den notaris bereikten, moest Kit in het kantoor komen, waar de jonge heer Abel hem verzocht te blijven wachten, daar de heer, die hem spreken wilde, uitgegaan was en misschien eenigen tijd zou uitblijven. Dit vooruitzicht werd ook bewaarheid; want Kit was reeds verscheidene malen over het Londensche adresboek in slaap gevallen, voordat de vreemdeling, dien hij reeds eenmaal daar had gezien, binnentrad. Hij bleef eene poos met den notaris en Abel in een afzonderlijk vertrek spreken, en daarop werd Kit binnen geroepen, die er zeer benieuwd naar was, wat men van hem zou willen hebben.

"Christoffel!" zeide de vreemde heer, zoodra Kit de deur in kwam: "ik heb uw ouden meester en uwe jonge meesteres gevonden."

"Gevonden, mijnheer?" riep Kit uit. "Waar zijn zij, mijnheer! en hoe varen zij? Zijn zij — zijn zij hier dichtbij?"

"Ver hier vandaan," antwoordde de vreemdeling, terwijl hij zijn hoofd schudde. "Ik ga van nacht op reis om hen te halen, en gij moet met mij medegaan."

"Ik, mijnheer?" riep Kit verheugd en verbaasd.

"Hoever ligt die plaats ook van hier, daar die hondenman van sprak?" vroeg de vreemdeling, zich tot den notaris keerende. "Zestig mijlen?"

"Tusschen de zestig en zeventig."

"Hm! Als wij den geheelen nacht door galoppeeren, zullen wij er morgenochtend bijtijds wezen. Nu is de eenige vraag, daar zij mij niet kennen, en het meisje, God zegene haar! denken zou, dat een vreemdeling, die hen wilde medenemen, de vrijheid van haar grootvader belaagde — of ik wel beter zou kunnen doen, dan dezen knaap, dien zij beide kennen, mede te nemen, om hen te verzekeren, dat ik als hun vriend kom."

"Gewis niet," antwoordde de notaris.

"Neem mij niet kwalijk, mijnheer!" zeide Kit, wiens gezicht onder dit gesprek betrokken was; "maar ik vrees, dat ik meer kwaad dan goed zou doen. Juffer Nelly kent mij wel, en zou mij ook wel vertrouwen; maar mijn oude meester — ik weet niet waarom, en dat weet niemand — heeft mij na zijne ziekte nooit weer onder zijne oogen willen hebben, en juffer Nelly zelve heeft mij gezegd, dat ik moest maken dat hij mij niet wederzag. Daarom vrees ik, dat ik alles bederven zou als ik medeging. Ik zou wel alles in de wereld willen geven om maar mee te gaan, maar ik geloof dat het beter is van neen."

"Alweder een bezwaar!" riep de driftige vreemdeling uit. "Heeft men ooit iemand zoo zien dwarsboomen! Is er dan niemand anders, dien zij kenden, en wien zij vertrouwden?"

"Weet gij iemand, Christoffel?" vroeg de notaris.

"Neen," antwoordde Kit. "Ja — wacht — mijne moeder — die hebben zij dikwijls gezien, en zij behandelden haar altijd even vriendelijk als zij mij deden."

"Waar duivel is die vrouw?" riep de ongeduldige vreemdeling, naar zijn hoed grijpende. "Waarom is zij niet hier? Waarom is dat mensch nooit bij de hand, als men haar noodig heeft?"

Met moeite liet hij zich door den notaris weerhouden van terstond de deur uit te vliegen en vrouw Nubbles met geweld uit haar huis te halen. Eindelijk begreep hij toch ook, dat het best zou wezen, Kit naar haar toe te zenden, om haar te vragen, of zij in staat en genegen was om zoo eensklaps zulk eene reis te doen. Dit gaf aanleiding tot eenige bedenkingen van de zijde van Kit, en nieuwe uitbarstingen van drift van die van den ongeduldigen heer, die telkens weder door den notaris en den jongen heer Abel werd ter neer gezet. Het einde van de zaak was, dat Kit, na alles wel overwogen te hebben, uit naam zijner moeder beloofde dat zij binnen de twee uren gereed zou zijn om de reis te aanvaarden, en hij haar, geheel voor den tocht uitgerust, binnen dien tijd daar zou brengen.

Terstond na het geven dezer vrij onvoorzichtige belofte, begaf hij zich op weg, om maatregelen tot vervulling daarvan te nemen.

XLI.

KLEIN BETHEL.

Kit draafde, zonder om te zien, door straten en stegen voort, totdat hij voor het magazijn van rariteiten kwam, waar hij, gedeeltelijk uit gewoonte, gedeeltelijk dewijl hij geheel buiten adem was, eene poos staan bleef. Het was een donkere herfstavond, en naar zijne gedachten had het huis er nog nooit zoo naargeestig uitgezien. Daar stond het, donker en eenzaam, als een slagboom, die de lichte en drukke winkels der straat in twee lange rijen verdeelde. Het koude, treurige gezicht vormde een akelig contrast met de vroolijke vooruitzichten,

welke de knaap voor de vorige bewoners van dit huis koesterde. Kit voelde zich als het ware te leur gesteld: hij wist wel, dat het huis er niet anders kon uitzien; maar, dat hij het nu, in het midden van vroolijke verwachtingen en wenschen, zoo akelig en verlaten zag, maakte een onaangenamen indruk op hem.

Gelukkig was Kit niet geleerd of sentimenteel genoeg, om zich met voorboden van nakend onheil te plagen, en snelde derhalve weder voort, hoewel hij toch, zonder echter te weten waarom, bijna wenschte, dat hij het huis niet ware voorbijgegaan.

"Als zij nu eens uit was," zeide Kit bij zich zelven toen hij de armoedige woning zijner moeder naderde, "en ik haar niet vinden kon, wat zou die driftige heer dan aangaan! En waarlijk, er is geen licht, en de deur is toe. Nu, als dat de schuld van Klein Bethel is, dan mocht ik lijden, dat klein Bethel — veel verder weg was," zeide hij, zich spoedig bedenkende.

Zijn aankloppen was, gelijk hij wel verwacht had, nutteloos, maar deed toch eene vrouw, die naast de deur woonde, buitenkomen en vragen, wie hij was en wat hij hebben wilde.

"Ik ben het. Zij is zeker naar Klein Bethel?" zeide Kit, den naam van de gehate kapel met verachtelijken nadruk uitsprekende.

De buurvrouw knikte.

"Dan zal ik daar maar naar toe gaan."

Niet oneigenaardig was dit Bethel "Klein Bethel" genoemd; want het was inderdaad een kapelletje van de kleinste soort, dat door eenige banken en een kleinen preekstoel geheel gevuld werd. Toen Kit binnentrad, scheen de man, die op de preekstoel stond — een schoenmaker, die zich geroepen voelde, om als leeraar van den godsdienst op te treden — nog in het midden van zijne preek, die reeds een geruimen tijd moest geduurd hebben, gelijk men uit den toestand van zijn gehoor kon opmaken, dat uit een gering getal personen, maar uit een nog kleiner getal eigenlijke hoorders bestond, daar de meesten zaten te slapen.

Onder deze slapers en slaapsters was ook de moeder van Kit, wier oogen nog bezwaard door de ongewone vermoeienis van den vorigen nacht, door de woordenrijkheid van den spreker geheel waren toegedrukt. Het kind in hare armen sliep even gerust als zij; en de kleine Jakob, voor wien de lange preek eene ware pijnbank was, viel nu en dan in slaap, als hij zijne oogen niet meer kon openhouden, om telkens wakker te schrikken met de gedachte, dat de prediker het zien zou.

"Hoe zal ik nu bij haar komen, of haar wegkrijgen?" dacht Kit, terwijl hij zich in eene ledige bank verschool. "Wat helpt het mij, of ik al hier ben? Zij wordt zeker niet wakker, voordat het gedaan is, en wie weet hoe lang dat nog duurt!"

Het scheen inderdaad ten minste nog een paar uren te zullen duren. De prediker was juist bezig de punten op te tellen, waarover hij nog wilde handelen, en het was duidelijk, dat hij in geene twee uren aan het eind kon komen, als hij slechts de helft zijner beloften hield. In deze verlegenheid zag Kit half wanhopig om zich heen; maar hoe stond hij verbaasd, toen hij, op een laag bankje voor den lessenaar van den voorzanger, Quilp zag zitten! Hij durfde zijne oogen bijna niet gelooven, maar het was toch zoo; daar zat Quilp, met zijne handen op zijne knieën, den gewonen grijnzenden lach op zijn gezicht, en zijne oogen strak op de zoldering gevestigd. Hij scheen wel niet naar Kit of zijne moeder te zien, ja hen zelfs niet eens te bemerken; maar Kit begreep toch terstond, dat de oplettendheid van den duivelachtigen dwerg op hen en op niemand anders was gevestigd. Hij had echter geen tijd om lang hierover na te denken, maar moest naar een middel zoeken, om zijne moeder mede te krijgen; want het was reeds laat, en de zaak werd ernstig. Hij wachtte totdat de kleine Jacob weder eens wakker werd, en besloot toen de aandacht van het kind te trekken, hetgeen hem gemakkelijk gelukte; want hij behoefde daartoe slechts eens op zijne gewone manier te niezen.

Het ongeluk wilde echter, dat de kleine Jakob zich op dat oogenblik verbeeldde, dat de prediker hem dreigend aanzag, en daardoor den wenk, om zijne moeder te wekken, dien zijn broeder hem gaf, niet durfde gehoorzamen, maar stokstijf bleef zitten, terwijl hij zeker luidkeels zou gehuild hebben, als de vrees hem niet had doen stilzwijgen.

"Dan moet ik het zelf doen," dacht Kit, terwijl hij naar de bank ging, waarin zijne moeder zat, en haar het kleine kind van den schoot nam.

"Stil, moeder!" fluisterde Kit. "Ga met mij mede. Ik heb u wat te zeggen."

"Waar ben ik?" vroeg vrouw Nubbles.

"Hier, in Klein-Bethel," was het antwoord.

"O ja!" hernam zijne moeder, die nu tot bezinning kwam. "O Christoffel! wat ben ik van avond gesticht!"

"Ja, dat begrijp ik wel," zeide Kit haastig. "Kom maar gauw mede. Alle menschen kijken ons aan. Houd u stil. Waar is kleine Jakob? Kom!"

"Sta, satan, sta!" riep de prediker, toen Kit naar de deur ging.

"Hij zegt, dat wij hier moeten blijven, Christoffel!" fluisterde zijne moeder.

"Sta, satan! sta!" schreeuwde de prediker weder. "Verzoek de vrouw niet, maar laat haar luisteren naar de stem des roependen. Hij heeft een lam van de kudde," vervolgde hij, zijne

stem verheffende, en op het kleine kind wijzende, "hij heeft een kostbaar lam geroofd. Hij komt als een wolf in den nacht, en verscheurt de kostbare lammeren."

Kit was niet opvliegend van aard, maar deze gezegden maakten hem toch zoo driftig, dat hij zich, met het kleine kind in zijne armen, naar den preekstoel keerde en overluid antwoordde:

"Dat doe ik niet. Het is mijn eigen broertje."

"Hij is mijn broeder!" riep de prediker.

en toen hij op straat was, herinnerde hij zich flauw, dat hij de menschen had zien wakker worden en verbaasd opkijken, en dat Quilp onbewegelijk was blijven zitten, zonder zijne oogen van den zolder af te wenden, of naar het scheen, in het minst te letten op hetgeen er voorviel.

"O, Kit!" zeide zijne moeder, met haar zakdoek voor hare oogen, "wat hebt gij gedaan! Ik durf er nooit weerkomen."

"Daar ben ik blij om, moeder! Was er dan



"WILT GE, ALS HET U BELIEFT, DE KAMERS EENS LATEN ZIEN?" ZEIDE DAAROP EEN PIEPERIG STEMMETJE, TERWIJL DE DEUR OPENGING. (blz. 108).

"Dat is niet waar," hernam Kit met verontwaardiging. "Ik weet niet, hoe gij dat zeggen kunt. En wat behoeft gij mij ook uit te schelden? Ik doe immers geen kwaad. Ik zou hen niet komen roepen, als het niet noodig was; dat moogt gij gelooven; en ik zou het zeer stil gedaan hebben, als gij mij maar hadt laten begaan. Nu kunt gij den satan zooveel uitschelden als gij verkiest, maar laat mij met vrede."

Dit zeggende, ging Kit de kapel uit, gevolgd door zijne moeder en den kleinen Jakob,

zooveel kwaad in het pleiziertje van gisterenavond, dat gij daarom vandaag verdrietig en melancholisch moest wezen? Maar zoo doet gij. Als gij ooit eens vroolijk en opgeruimd zijt, komt gij hier, om met dien kerel te zeggen, dat gij er berouw over hebt. Ik zou haast zeggen, het is schande."

"Stil toch, Kit!" zeide vrouw Nubbles; "gij meent niet wat gij zegt, maar het zijn zondige woorden."

"Meen ik het niet?" hervatte Kit. "Wel zeker meen ik het. Ik geloof niet, moeder, dat

de opgeruimdheid en vroolijkheid zondig zijn, evenmin als ik dat van hemdsboordjes kan denken; en de hemdsboordjes te verbieden is omtrent even verstandig als de vroolijkheid tot eene ondeugd te maken — dat is mijn geloof. Maar ik zal er niet meer van spreken, als gij maar belooft, dat gij niet huilen zult. Neem gij nu dien kleinen slaper, die is zooveel lichter, en geef Jakob aan mij; dan zal ik u onderweg vertellen, wat voor nieuws ik medebreng; en ik beloof u, dat het u niet weinig verwonderen zal. Zoo — nu is het goed, nu ziet gij er uit, alsof gij nooit in uw leven Klein-Bethel hadt gezien; en ik hoop, dat gij het nooit weer zien zult. Houd mij maar goed vast om mijn nek, kleine Jakob, en als een van die dominé's u wil zeggen, dat zuur te zien eene deugd is, zeg hem dan maar, dat hij het niet weet."

Zoo snappende, half in ernst en half in scherts, stapte Kit met vlugge schreden voort, en verhaalde vervolgens zijne moeder, wat hem eigenlijk naar Klein Bethel had doen komen. Vrouw Nubbles stond niet weinig verbaasd, toen zij vernam, welk dienstbewijs van haar gevorderd werd, en begon daarop eene vrij verwarde redevoering, waarvan de hoofdpunten waren, dat het al te veel eer voor haar was om in eene postkoets te rijden, en dat het eene onmogelijkheid was om de kinderen thuis te laten. Deze zwarigheid werd echter door Kit uit den weg gecijferd, evenals eenige anderen, welke daaruit ontstonden, dat sommige onmisbare kleedingstukken in de wasch, en andere, even onmisbaar, in het geheel niet voorhanden waren. Kit wist alle hinderpalen uit den weg te ruimen door alleen maar te spreken van de blijdschap om Nelly te vinden en in zegepraal terug te brengen.

"Wij hebben nog maar tien minuten tijd, moeder!" zeide Kit toen zij thuis kwamen. "Hier is eene hoededoos. Doe daar maar in wat gij noodig hebt, en dan gaan wij heen."

Het zou ons te lang ophouden, als wij omstandig wilden beschrijven, hoe Kit allerlei dingen in de doos wierp, die onmogelijk noodig konden zijn, en er juist die uitliet, waaraan zijne moeder zeker gebrek zou hebben; hoe er eene buurvrouw werd gehaald, om op de kinderen te passen, en hoe de kinderen eerst jammerlijk huilden, en vervolgens hartelijk lachten, toen de buurvrouw hun allerlei ongehoord en onmogelijk speelgoed beloofde; hoe vrouw Nubbles haar zoon ontelbare malen om den hals viel en kuste, en hoe Kit dit maar toeliet. Wij slaan dit alles over, daar het genoeg is te zeggen, dat Kit, weinige minuten na het verloop der bepaalde twee uren, met zijne moeder het huis van den notaris bereikte, voor hetwelk reeds eene postkoets met vier paarden stond te wachten.

"Met vier paarden, waarachtig!" zeide Kit, verrast door dit gezicht. "Dat zal er doorgaan, moeder! Hier is zij, mijnheer! Hier is mijne moeder, kant en klaar."

"Dat is goed," zeide de vreemde heer. "Wees maar nergens bang voor, jufvrouw! Ik zal goed op u passen. Waar is de kist met nieuwe kleeren en andere noodwendigheden voor hen?"

"Hier!" zeide de notaris. "Geef eens aan, Christoffel!"

"Het is al klaar, mijnheer!" zeide Kit.

"Kom dan!" zeide de vreemde heer, terwijl hij de moeder van Kit zijn arm bood. Daarop hielp hij haar zeer beleefd in het rijtuig, en zette zich naast haar.

Het portier werd toegeslagen, en de postkoets reed voort, terwijl vrouw Nubbles, uit het portier liggende, met een vochtigen zakdoek zwaaide, en een aantal boodschappen aan den kleinen Jakob en haar ander kleintje uitschreeuwde, waarvan niemand een woord verstond.

Kit bleef op de straat staan, en zag het rijtuig na met tranen in de oogen, daarin gebracht, niet door smart over deze scheiding, maar door de gedachte aan de terugkomst, welke hij te gemoet zag. "Te voet zijn zij heengegaan," dacht hij, zonder dat iemand hun vaarwel zeide of een vriendelijk woord tot afscheid toesprak: en als zij terugkomen in een rijtuig met vier paarden, hebben zij dien rijken heer tot vriend, en zijn al hunne rampen voorbij! Zij zal wel vergeten, dat zij mij leerde schrijven..."

Wat Kit naderhand nog dacht, scheen hem een geruimen tijd bezig te houden; want lang nadat de postkoets verdwenen was, bleef hij nog op de rijen gaslantarens staren, en kwam niet in huis, voordat de notaris en Abel, die zelve op de stoep waren gebleven, totdat zij het rijtuig niet meer hoorden, zich verscheidene malen verwonderd hadden, waarom hij daar toch staan bleef.

XLII.

HET HEIDENKAMP.

Wij moeten nu Kit weder voor eene poos verlaten, om Nelly te volgen, en den draad van het verhaal opvatten, waar wij dien eenige hoofdstukken vroeger hebben losgelaten.

Op eene dier avondwandelingen, terwijl zij, de twee zusters op een nederigen afstand volgende, in gedachten over de overeenkomst en het verschil van haar eigen lot en dat dezer meisjes, een troost en eene opbeuring vond, welke die oogenblikken tot oogenblikken van

waar genot maakten, hoewel dat genot van dien aard was, dat het zich in tranen oploste, — op eene dier wandelingen in de zachte schemering, als de hemel, de aarde, het kabbelende water en de flauwe klank der klokken in de verte in overeenstemming waren met de aandoeningen van het eenzame meisje, en haar aangename gedachten inboezemden, die echter niet in de wereld van een kind met deszelfs eenvoudige genoegens thuis behoorden, — op eene dier wandelingen, welke thans haar eenig vermaak, hare eenige ontheffing van knellende zorg waren geworden, had het licht zoover voor de duisternis plaats gemaakt, dat het geheel nacht geworden was; maar nog bleef het meisje in het donker omdwalen, daar zij, die zich tusschen het gewoel en gedruis der menschen zoo eenzaam en verlaten gevoelde, in deze statige stilte der natuur eene aangename gezelligheid vond.

De zusters waren naar huis gegaan, en zij was alleen. Zij sloeg hare oogen naar de heldere sterren op, en staarde in het verschiet, totdat zij voorbij die sterren steeds nieuwe sterren ontdekte, en het geheele uitspansel met fonkelende lichten prijkte, welker getal oneindig scheen te zijn. Het meisje zette zich onder een boom neder, en hield haar adem in, om de stilte van den nacht niet te storen. Tijd en plaats waren geschikt om na te denken, en zij dacht met stille hoop — misschien minder met hoop dan met berusting — aan het verledene, het tegenwoordige en de toekomst. Tusschen haar en den ouden man was langzamerhand eene vervreemding tot stand gekomen, welke zwaarder te dragen was dan al haar vorig verdriet. Elken avond, en ook dikwijls over dag, ging hij alleen uit; en ofschoon zij nu uit zijn gedurig vragen om geld en zijn akelig uitzicht maar al te duidelijk begreep, waarom en waarheen, vermeed hij alle navraag, was zeer achterhoudend, en schuwde zelfs haar bijzijn.

Zij zat treurig over deze verandering te peinzen, toen eene klok in de verte negen uur sloeg. Zij stond derhalve op en wandelde langzaam naar de stad terug. Zij had eene kleine houten brug over eene beek bereikt, toen haar eensklaps aan den overkant een roodachtig licht in het oog viel; en toen zij naderbij kwam, zag zij, dat het uit eene legerplaats van Heidens kwam, die, niet ver van het pad, dat zij volgen moest, een vuur hadden aangemaakt, en daaromheen gezeten of gelegen waren. Daar zij te arm was, om voor zulke lieden bevreesd te zijn, koos zij geen anderen weg (hetgeen zij ook niet had kunnen doen, zonder veel om te gaan), maar stapte slechts een weinig harder door. Toen zij de plek naderde, dreef eene schroomvallige nieuwsgierigheid haar echter aan, om naar het vuur te zien. Voor hetzelve stond eene gedaante, wier omtrek sterk tegen het licht afstak; en haar plotseling deed stilstaan. Daarop, als had zij bij zich zelve geredeneerd, en als ware zij tot het besluit gekomen, dat het de man, aan wien zij eerst gedacht had, niet was of wezen kon, ging zij weder voort. Maar op dat oogenblik werd het gesprek bij het vuur hervat, en de stem van den spreker — zij kon de woorden niet onderscheiden — klonk haar zoo bekend in de ooren als hare eigene. Zij keerde zich om en zag nog eens naar het vuur. De man, die eerst gezeten had, was nu opgestaan, en leunde met beide handen op een stok. Deze houding was haar niet minder gemeenzaam dan de stem. Het was haar grootvader.

Hare eerste gedachte was, hem te roepen. Daarop verwonderde zij zich, wie daar bij hem kon wezen, en wat zij daar deden. Zij maakte zich ongerust, hoewel zij zelve niet wist waarvoor, en kon den lust niet wederstaan, om langs eene heg naderbij te sluipen. Zoo kwam zij tot op weinige voeten afstands van het vuur, en bleef achter eenige jonge boomen staan, waar zij alles kon zien en hooren, zonder veel gevaar, dat men haar bemerken zou.

Er waren geene vrouwen of kinderen, zooals in andere legerplaatsen van Heidens, die zij gezien had, en slechts één Heiden, een rijzig, forsch gespierd man, die tegen een boom geleund, zijne donkere oogen op drie mannen bij het vuur gevestigd hield, terwijl hij oplettend, maar met geveinsde onverschilligheid, naar hun gesprek luisterde. Haar grootvader was een van die drie; in de anderen herkende zij de twee spelers, welke zij in den noodlottigen nacht van den storm in de herberg had aangetroffen: Isaäk List en zijn barschen makker. Eene lage tent, gelijk de Heidens doorgaans medevoeren, die niet ver van het vuur was opgezet, was of scheen ledig.

"Welnu, gaat gij!" zeide de barsche man, die zoo lang als hij was op den grond lag. "Gij hadt daar even zoo'n haast. Ga, als gij wilt! Gij kunt doen wat gij verkiest."

"Plaag hem zoo niet!" zeide List, die als een pad neergedoken aan den anderen kant van het vuur zat. "Hij meent het niet kwaad."

"Gij houdt mij arm en besteelt mij, en dan drijft gij nog den spot met mij," zeide de oude man, zich van den een tot den ander keerende. "Gij zult mij met uw beiden nog dol maken."

De besluiteloosheid en zwakheid van het grijsharige kind, zoo scherp afstekende bij het doorslepen uitzicht van hen, in wier handen hij zich bevond, deed het hart der jonge luisteraarster pijnlijk krimpen; maar zij bedwong zich, om stil op alles te letten.

"Wat duivel meent gij daarmee?" zeide de barsche man, zich op zijn elleboog opbeurende. "Houden wij u arm? Gij zoudt ons wel arm willen maken, als gij maar kondt; niet waar?

Zoo gaat het altijd met zulke armhartige spelers, als gij zijt. Als gij verliest, zijt gij altijd martelaars; maar als gij wint, kunnen anderen u niet schelen. En van stelen gesproken," hier verhief hij zijne stem, "wat meent gij met zulk een gemeenen uitval? zeg!"

De spreker strekte zich weder uit zoo lang als hij was, en legde door een paar forsche schoppen in de lucht zijne verontwaardiging aan den dag. Het was duidelijk, dat deze twee een bijzonder oogmerk hadden om de een de rol van moeitemaker, de ander die van vredestichter te spelen; of liever, ieder ander dan de oude man zou zulks duidelijk gezien hebben; want zij en de Heiden wisselden onophoudelijk blikken van verstandhouding. De oude man bleef eene poos bedremmeld staan, en zeide toen:

"Gij moet niet zoo tegen mij uitvaren. Gij hebt daar zoo even immers zelf van stelen gesproken, hebt gij niet?"

"Niet van stelen onder elkander," bromde de ander. "Daarvoor heb ik te veel fatsoen."

"Gij moet hem niet zoo rauw op het lijf vallen, Jowl!" zeide List. "Hij meent het niet kwaad. Kom, laat hooren wat gij verder zeggen wilt!"

"Ik ben een gek," hernam Jowl, "dat ik hier zit raad te geven, terwijl ik weet, dat ik niet eens dank voor mijne moeite zal krijgen. Maar zoo gaat het mij altijd. Ik ben altijd veel te goed geweest."

"Ik zeg u immers dat het hem spijt," zeide List, "en dat hij u gaarne verder wil hooren."

"Wil hij?" vroeg de ander.

"Ja!" zeide de oude man, terwijl hij zich met een zucht weder neerzette. "Ga maar voort. Het is vruchteloos er tegen te worstelen; ik kan niet. Ga voort!"

"Welnu dan!" zeide Jowl. "Ik zal weer beginnen waar ik was, toen gij zoo gauw opstondt. Als gij gelooft, dat het nu de tijd is, dat de kans moet keeren — iets dat ik ook geloof — en geen geld genoeg hebt om het te beproeven — en dat is het juist, want gij weet zelf wel, dat gij nooit geld genoeg hebt, om lang genoeg door te spelen — neem dan wat u zoo vlak in den weg ligt. Leen het, zeg ik, tot zoolang gij in staat zijt om het terug te geven."

"Wel zeker," viel Isaäk hierop in. "Als die jufvrouw van het wassenbeeldenspel zooveel geld heeft, en dat des nachts in een blikken trommel bewaart, en nooit hare deur sluit, omdat zij bang is voor brand, dan zou niets gemakkelijker te doen wezen; eene beschikking der voorzienigheid zou ik zeggen, want ik ben godsdienstig grootgebracht."

"En begrijpt gij wel, Isaäk," hernam de ander, die nog vuriger werd en overeind kwam, "begrijpt gij wel, er gaan aldoor vreemden in en uit, en gemakkelijk zou iemand zich onder haar bed of ergens elders kunnen verschuilen, zoodat het waarschijnlijk lang duren zal, voordat men den rechten man verdenkt. Ik zou hem r e v e n g e geven voor zooveel hij maar medebracht."

"Zoudt gij dat kunnen doen?" vroeg Isaäk. "Is uwe bank sterk genoeg?"

"Sterk genoeg!" herhaalde de ander met geveinsde verontwaardiging. "Hier, man! haal dat kistje eens uit het stroo."

Dit bevel was tot den Heiden gericht, die nu op handen en knieën in de lage tent kroop, en terugkwam met een geldkistje, dat de man, die gesproken had, opende met een sleutel, dien hij in zijn zak had.

"Ziet gij dit?" zeide hij, terwijl hij er eene greep uit nam, en het geld, als water, door zijne vingers liet loopen. "Hoort gij dat? Kent gij den klank van goud nog? Daar, zet het maar weer weg, en spreek niet weer van mijne bank, Isaäk! voordat gij er zelf een hebt."

Isaäk betuigde zeer nederig, dat hij nooit getwijfeld had aan het crediet van iemand, die overal zoo wel bekend was, als mijnheer Jowl, en dat hij het geld niet had verlangd te zien, omdat hij eenigen twijfel koesterde, maar alleen om zich eens te mogen verlustigen met het gezicht van zulk een schat, hetwelk vele menschen wel voor een vermaak hielden, dat niets wezenlijks had, maar voor iemand in zijne omstandigheden een genot was, zoo groot, dat het slechts door één genot kon worden overtroffen, namelijk door dat van dien schat zelf te bezitten. Hoewel List en Jowl uitsluitend tot elkander het woord richtten, was het toch duidelijk, dat zij onder het spreken den ouden man in het oog hielden, die, met zijne oogen op het vuur gevestigd, aandachtig zat te luisteren.

"Nu, ik heb mijn raad gegeven," zeide Jowl op een onverschilligen toon, terwijl hij zich weder neerlegde. "Het is eigenlijk eene gekheid van mij, dat ik iemand den weg wijs om mij misschien alles af te winnen wat ik heb; maar dat is mijn zwak. Ik ben altijd veel te goed geweest."

"Ik wenschte, dat ik rijk genoeg was om ook zoo mild te zijn," zeide Isaäk. "Maar het is, zooals gij zegt. Als hij wint, kan hij het teruggeven, en als hij verliest...."

"Daar behoeft hij in het geheel niet aan te denken," hervatte Jowl; "want als ik de kansrekening goed versta, kan niets onwaarschijnlijker wezen. Maar al verloor hij eens, dan is het toch beter het geld van een ander te verliezen, dan zijn eigen."

"He!" zeide Isaäk: "zooveel te winnen, dat moet een pleizier wezen! Het winnen is op zich zelf al een genot — het geld zoo op te strijken — die blinkende geeltjes — en ze in zijn zak te laten glijden. Het verrukkelijke van

eindelijk te triomfeeren, en te denken dat men niet bang werd en omkeerde, maar de fortuin halfweg te gemoet kwam. Het — maar gaat gij al heen, oude heer?"

"Ik doe het," zeide de oude man, die opgestaan was en zich reeds eenige schreden verwijderd had, maar nu terugkwam. "Ik zal het geld medebrengen."

"Dat is als een man gesproken," riep Isaäk, terwijl hij overeind sprong, en den grijsaard op den schouder klopte. "Ik dacht niet, dat gij nog zooveel jong bloed hadt. Ha, ha, ha! Het begint Jowl al te berouwen. Hij zal slecht wegkomen, denk ik."

ben ook wat te veel van mijn streek, om het stil te doen. Neen, morgennacht."

"Morgen dan," zeide Jowl. "En nu een slok er op!"

De Heiden haalde drie tinnen kroezen, en schonk die vol brandewijn. De oude man keerde zich ter zijde, en prevelde iets bij zich zelven, voordat hij dronk. Het luisterende meisje hoorde haar eigen naam, vereenigd met een wensch zoo vurig, alsof hij in doodsbenauwdheid werd uitgezucht. "God zij ons genadig," zeide zij bij zich zelve, "en helpe ons in dit bange uur! Wat zal ik doen, om hem te redden?"

Het overige van het gesprek werd fluiste-



"ZIET GIJ DIT?" (blz. 115).

"Maar hij geeft mij r e v e n g e," zeide de oude man, vol drift zijne dorre hand uitstrekkende. "Hij moet geld tegen geld zetten, zoolang er nog iets in de kist is. Dat weet gij?"

"Ik ben er getuige van," zeide Isaäk.

"Ik heb mijn woord gegeven," zeide Jowl met geveinsden tegenzin, en ik zal het ook houden. Wanneer zullen wij er om spelen? Ik wou dat het al gedaan was. Van nacht?"

"Ik moet eerst het geld hebben," antwoordde de oude man; "en dat heb ik eerst morgennacht...."

"Waarom van nacht niet?" begon Jowl weder.

"Het is nu te laat," zeide de oude; "en ik

rend gevoerd, en duurde slechts kort; het liep uitsluitend over de middelen om het plan ten uitvoer te brengen en alle achterdocht af te wenden. Daarop gaf de oude man zijne verleiders de hand en verwijderde zich.

De twee zagen hem na, terwijl hij langzaam heenging, en als hij zich nog eens omkeerde, hetgeen hij verscheidene malen deed, wuifden zij met hunne handen, of riepen hem eenige woorden tot aanmoediging toe. Eerst toen hij in de verte verdwenen was, waagden zij het een luid gelach aan te heffen.

"Het is dan eindelijk klaar," zeide Jowl, terwijl hij bij het vuur zijne handen warmde.

"Het heeft meer moeite gekost om er hem toe te krijgen, dan ik gedacht had. Het is nu al drie weken, sedert ik er het eerst van sprak. Hoeveel zou hij wel medebrengen, denkt gij?"

"Wat hij brengt deelen wij half en half," zeide Isaäk List.

De ander knikte. "Wij moeten maken dat wij het spoedig krijgen," zeide hij, "en ons dan van hem afmaken; anders mochten wij in verdenking komen. Men kan niet te voorzichtig wezen."

Dit werd door List en den Heiden toegestemd; en nadat zij allen nog wat gespot hadden met de dwaasheid van hun slachtoffer, werd het gesprek voortgezet in eene brabbeltaal, waarvan Nelly niets verstond. Daar dit gesprek echter over een ander onderwerp scheen te loopen, hetwelk hun bijzonder belang inboezemde, achtte zij het nu den besten tijd om zich onopgemerkt te verwijderen, en voorzichtig kroop zij langs de heg en door een paar droge slooten voort, totdat zij, geheel buiten hun gezicht op den open weg kwam. Toen snelde zij naar huis, in hare ontsteltenis niet eens voelende hoe zij zich aan dorens en distelen had gewond, en wierp zich half bedwelmd door schrik en angst op haar bed.

XLIII.

DE ONTWEKEN MISDAAD.

Hare eerste gedachte was, oogenblikkelijk de vlucht te nemen, hem met geweld mede te slepen, en liever van gebrek aan den weg te sterven, dan hem weder aan zulk eene vreeselijke verzoeking bloot te stellen. Daarop herinnerde zij zich, dat de misdaad eerst den volgenden nacht moest gepleegd worden, en zij derhalve nog tijd van beraad had; maar terstond daarop beving haar de vrees, dat de oude man misschien zoolang niet wachten zou, en zij maakte zich ongerust, dat hij nu reeds aan het werk zoude zijn, terwijl zij zich de akeligste voorstellingen vormde van hetgeen, waartoe hij zich misschien zou laten vervoeren, als hij op de daad betrapt werd, en slechts eene vrouw den roof wilde beletten. Het was onmogelijk zulk eene pijniging langer te verduren. Zij sloop naar de kamer waar het geld was, opende de deur en zag naar binnen. God dank! hij was daar niet, en jufvrouw Jarley lag gerust te slapen.

Zij ging weder naar hare kamer, en wilde zich te bed begeven; maar wie zou, vol van zulke akelige denkbeelden, kunnen slapen? Dezelfde angst overviel haar weder. Half ontkleed en met woest om haar hoofd zwierende haren vloog zij naar de kamer van den ouden man, greep hem bij de hand, en wekte hem uit zijn slaap.

"Wat is dat?" riep hij, terwijl hij verschrikt opsprong en zijne oogen op haar doodsbleek gelaat vestigde.

"Ik heb een vreeselijken droom gehad," riep zij, met eene kracht, welke slechts de angst haar geven kon. "Nog eens had ik reeds zulk een droom. Een droom van een oud man zooals gij, die des nachts in eene donkere kamer de slapenden hun geld ontsteelt. Sta op! Sta op!"

De oude man beefde aan al zijne leden, en vouwde zijne handen, alsof hij wilde bidden.

"Ja, bid den hemel om ons voor zulke daden te bewaren! Die droom is maar al te waar. Ik kan niet slapen. Ik kan niet hier blijven. Ik kan u niet alleen laten onder een dak, waar zulke droomen komen. Sta op! Wij moeten vluchten!"

Hij staarde haar aan, alsof hij een spook zag, en begon nog sterker te beven.

"Er is geen tijd te verliezen," vervolgde het meisje. "Sta op, en ga met mij mede."

"Van nacht!" prevelde de grijsaard.

"Ja, van nacht," antwoordde Nelly. "Morgen zou het te laat zijn. Dan zou de droom terugkomen. Niets dan de vlucht kan ons redden. Sta op!"

Met het koude angstzweet op zijn voorhoofd stond de grijsaard op, boog zich voor het meisje, als ware zij een engel geweest, dien de hemel tot hem gezonden had, en maakte zich gereed om haar te volgen. Zij vatte hem bij de hand en leidde hem voort. Toen zij de deur voorbijkwamen van het vertrek, waarin hij had willen stelen, huiverde zij en zag hem in het gelaat. Hoe bleek was dat gelaat, en welk een blik ontmoette den haren!

Zij bracht hem naar haar eigen kamertje, hem bestendig bij de hand houdende, als durfde zij hem geen oogenblik loslaten, pakte zoo hunne geringe bezitting bijeen, en hing haar mandje aan haar arm. Daarop gaf zij den grijsaard zijn valies, dat hij omhing, en ook zijn stok, dien zij insgelijks had medegebracht; en toen leidde zij hem weder voort.

Zij stapten met snelle maar bevende schreden door de straten der stad, en beklommen, zonder eene enkele maal om te zien, den heuvel, waarop het kasteel gelegen was. Maar toen zij die met klimop en mos begroeide oude muren naderden, welke door de volle maan werden beschenen, zag het meisje achter zich om naar de slapende stad, diep in de schaduw van het dal, en toen liet zij de hand, welke zij vastgeklemd had, los, en viel, terwijl zij in tranen uitbarstte, den grijsaard om den hals.

Toen dit oogenblik van zwakheid voorbij was, herzamelde Nelly al den moed, die haar tot nog toe had staande gehouden, en poogde zich

verder te sterken met het denkbeeld, dat zij misdaad en schande ontvluchtten, en dat het behoud van haar grootvader voortaan alleen van hare standvastigheid zou afhangen. Terwijl deze, bedeesd en verslagen, voor haar, als voor een wezen van verhevener aard, scheen neer te bukken, werd het meisje een nieuw gevoel ontwaar, dat haar met eene kracht en een zelfvertrouwen vervulde, gelijk zij tot nog toe niet had gekend. Zij gevoelde, dat zij voortaan voor beiden verantwoordelijk was, voor beiden moest denken en handelen. "Ik heb hem gered," dacht zij. "In alle gevaar en nood zal ik mij dat herinneren."

Op een anderen tijd zou de gedachte, dat zij eene vriendin, die haar zoo wel behandeld had, zonder een woord van verontschuldiging had ontloopen, en door haar voor ondankbaar en trouweloos moest gehouden worden, ja zelfs de herinnering dat zij de twee zusters had verlaten, haar zeer gesmart hebben; maar nu werden alle andere gedachten verzwolgen door de bekommering voor de zoo onzekere toekomst, en het was juist het wanhopige van haar toestand, dat haar moed en kracht gaf. In den bleeken maneschijn, die hare kleur nog bleeker deed worden, verhaalden dat fijne gezichtje, waarop peinzende zorg zich reeds met de innemende bekoorlijkheid der jeugd vereenigde, die al te heldere oogen, dat edele voorhoofd, die lippen met zooveel vastheid gesloten, die tengere gestalte, moedig opgericht en toch zoo broos, stilzwijgend hunne geschiedenis; maar zij verhaalden die slechts aan den wind die voorbij suisde, en misschien daarmede beladen naar de peluw eener moeder zwevende, haar deed droomen van eene kindsheid die in haar bloei verwelkte en zich te rust legde in dien slaap, die geen ontwaken kent.

Het werd intusschen later in den nacht; de maan ging onder, de sterren verbleekten, en de morgen begon langzaam aan te breken. Toen steeg van achter een vergelegen heuvel de trotsche zon op, en dreef den mist in golvende wolken voor zich uit. Toen zij hooger geklommen was, en hare glansrijke stralen eene koesterende warmte begonnen te verspreiden, legden de twee reizigers zich bij den kant van een water op het gras neder, om te slapen. Doch Nelly hield steeds den arm van haar grootvader vast, en lang nadat deze gerust lag te sluimeren, bleef zij hem nog angstig bewaken. Eindelijk overmeesterde haar de vermoeienis, langzamerhand liet hare hand hem los, en nu lagen zij naast elkander in diepen slaap verzonken.

XLIV.

DE SCHIPPERS.

Een verward gedruis van stemmen deed haar ontwaken. Een man van een ruw en gemeen voorkomen stond bij hen, en sprak met een paar zijner makkers, die in eene lange lompe schuit zaten, welke dicht bij den oever lag. De schuit had geen mast of zeil, maar werd door een paar paarden voortgetrokken, die nu op het pad stonden te rusten, terwijl het touw, waaraan zij waren gespannen, slap en druipende in het water hing.

"Heidaar!" zeide de man. "Wat is dat hier?"

"Wij lagen maar te slapen, mijnheer!" antwoordde Nelly. "Wij waren den geheelen nacht op weg geweest."

"Gij zijt een aardig paar, om den geheelen nacht op weg geweest te zijn," merkte de man aan; "de een is een beetje te oud voor dat werk, en de andere een beetje te jong. Waar gaat gij naar toe?"

Nelly aarzelde, en wees op het geval af naar het westen; waarop de man vroeg, of zij eene stad meende, die hij noemde. Om verder vragen voor te komen, antwoordde Nelly: "Ja!"

"Waar zijt gij vandaan gekomen?" was de volgende vraag; en daar deze gemakkelijker te beantwoorden was, noemde Nelly het dorp, waar zij bij den schoolmeester huisvesting hadden gevonden, daar dit den man waarschijnlijk onbekend zou zijn, en derhalve tot geene verdere vragen aanleiding geven.

"Ik dacht, dat iemand u hier misschien uitgeplunderd of kwaad gedaan had," zeide de man. "Dat is alles. Dag samen!"

Blijde, dat zij van hem ontslagen was, zag Nelly hem op het paard klimmen, en de schuit wegvaren. Maar kort daarop zag zij, dat die weder bleef stilliggen en de mannen haar wenkten. Zij ging naar hen toe, en vroeg of zij haar riepen. "Gij kunt meevaren, als gij wilt," zeide een der lieden in de schuit. "Wij gaan naar dezelfde plaats."

Nelly aarzelde een oogenblik; maar de vrees, welke reeds vroeger bij haar was opgekomen, dat de mannen, die zij den vorigen nacht had gezien, haar grootvader misschien zouden volgen, om te beproeven of er niet nog meer van hem te halen was en de gedachte, dat, als zij thans medevoer, er geen spoor zou te vinden zijn, waar zij gebleven waren, deed haar besluiten, het aanbod aan te nemen; en weldra zat zij met haar grootvader in de schuit.

De zon scheen vroolijk op het heldere water, dat nu eens door geboomte werd overschaduwd, en dan weder door opene velden, met boschrijke heuvelen, bouwlanden en boerenwoningen, heenliep. Nu en dan zag men een een-

voudig dorpje met deszelfs puntigen toren, en meer dan eens eene afgelegen stad, uit welke de rook van fabrieken opsteeg, en die zoolang in het gezicht bleef, dat men daaruit duidelijk kon opmaken, hoe langzaam de reis voortging. De oevers van het kanaal waren doorgaans vlak en laag, en behalve de bovengenoemde afgelegene voorwerpen, en eenige menschen, die op het veld werkten, of op de bruggen, onder welke zij doorvoeren, naar hen stonden te kijken, zagen zij niets, dat de eentonigheid afbrak.

Toen zij laat in den namiddag bij een dorp bleven stilliggen, vernam Nelly tot hare spijt, dat zij de plaats hunner bestemming eerst den volgenden dag zouden bereiken, en zij derhalve wel zou doen, als zij daar eenigen voorraad kocht, in geval zij dien niet bij zich had. Zij bezat slechts weinige stuivers, en zelfs daarmede moest zij spaarzaam wezen, daar zij, zonder middel om iets te verdienen, op weg waren naar eene geheel vreemde plaats. Een klein broodje en een stuk kaas was al wat zij kon bekostigen, en daarmede nam zij weder plaats in de schuit, die spoedig weder voortvoer.

De schippers hadden bier en jenever opgedaan, en begonnen spoedig vrij luidruchtig en ruzieachtig te worden. Nelly vermeed derhalve de zoogenoemde kajuit, die donker en morsig was, en bleef met haar grootvader in de opene lucht zitten, hoewel zij verscheidene malen beneden werden geroepen. Zij luisterde met een angstig kloppend hart naar het rumoer van haar gezelschap, en wenschte bijna dat zij maar weder veilig aan land waren. Het waren inderdaad ruwe gasten, ongelikte beeren, die schippers, hoewel zij hunne beide passagiers vrij beleefd behandelden. Zelfs toen er een twist tusschen den man aan het roer en zijn vriend in de kajuit ontstond, over de vraag wie er het eerst van gesproken had om Nelly wat bier aan te bieden, en die twist op eene vechtpartij uitliep, waarbij zij elkander, tot hare onbeschrijfelijke ontzetting, duchtig afklopten, zocht geen van beiden zijn ongenoegen op haar thuis, maar wreekten zij dit uitsluitend op elkander, niet alleen door stompen en slagen, maar ook door eene verscheidenheid van complimenten, die, gelukkig voor het meisje, geheel onverstaanbaar voor haar waren. De zaak eindigde daarmede, dat de man, die eerst uit de kajuit was gekomen, den ander hals over kop daarin smeet en zelf het roer nam, zonder zich het gebeurde verder aan te trekken, hetgeen zijn vriend evenmin deed, daar hij, met een tamelijk sterk gestel begaafd en aan zulke beuzelingen wel gewoon, stil bleef liggen gelijk hij was neergekomen en in korten tijd gerust lag te snorken.

Het was nu weder nacht geworden, en hoewel Nelly met haar dun kleedje veel koude moest lijden, bekommerde zij zich niet om haar eigen tegenwoordigen toestand, maar hield zich bezig met na te denken over alle mogelijke middelen om haar grootvader en zich zelve voortaan van het noodige te voorzien. Dezelfde gedachte, welke haar moed den vorigen nacht had staande gehouden, deed dit ook nu. Haar grootvader lag veilig naast haar te slapen, en de misdaad, waartoe zijne krankzinnigheid hem had aangezet, was niet gepleegd. Dit was haar troost.

Hoe kwam elke omstandigheid van haar kort, maar wisselvallig leven haar dien nacht in de gedachten! Geringe toevallen, die zij zich nooit weder herinnerd had; gezichten, eens gezien, en terstond vergeten; woorden, bij het hooren niet eens opgemerkt; tooneelen van gister en van een jaar geleden onder elkander verward; nu en dan eene zonderlinge verbijstering die het haar moeielijk maakte zich te bezinnen, hoe zij daar gekomen was en waar zij heenging; woorden en vragen, die hare verbeelding haar zoo duidelijk deed hooren, dat zij verscheidene malen op het punt was om te antwoorden, — al deze teekenen van eene overspanning, welke veelal het gevolg van nachtwaken en rustelooze plaatsverandering is, had het meisje bij zich zelve kunnen opmerken.

En nu wilde het toeval nog, dat de man, die aan het roer stond, eene sentimenteele bui kreeg, en haar vriendelijk verzocht om eens een liedje voor hem te zingen. "Gij heb een lief stemmetje, een vriendelijk oog en een goed geheugen," zeide hij. "Het stemmetje en het oog heb ik bewijs van, en het geheugen raad ik maar naar; maar ik ben iemand die nooit mis raad. Laat mij eens dadelijk een liedje hooren."

"Ik ken er op het oogenblik geen, mijnheer!" antwoordde Nelly.

"Gij kent zeven en veertig liedjes," zeide de man, met een ernst, die geene tegenspraak duldde. "En het mooiste van allen moet gij dadelijk voor mij zingen."

Bevreesd om hem boos te maken, zong de arme Nelly een eenvoudig liedje, dat zij in gelukkiger dagen geleerd had en haar ruwen vriend zoo wel beviel, dat hij terstond om een tweede verzocht, waarbij hij vervolgens, zonder woorden of wijs, maar met eene vervaarlijke stem, eene partij zong. Dit gerucht deed zijn slapenden makker ontwaken en op het dek komen, waar hij den man, met wien hij pas gevochten had, de hand drukte, zeggende dat zingen de lust van zijn leven was. Op zijn bevel moest Nelly het derde liedje aanheffen, en nu werd het koor niet slechts door zijne stem, maar ook door die van den jager versterkt, die natuurlijk slechts schreeuwde, als hij zijne makkers hoorde schreeuwen. Menig landman werd met schrik gewekt door het bulderende koor der liedjes, waarmede Nelly de schippers den

geheelen nacht in eene goede luim moest houden.

Eindelijk brak de morgen aan; maar te gelijk begon het te regenen. Daar Nelly de afschuwelijke lucht der kajuit niet kon verdragen, bedekten de schippers haar met een stuk geteerd zeildoek, waaronder ook haar grootvader eene schuilplaats zocht, zoodat zij, hoewel de regen hoe langer hoe sterker werd, toch tamelijk droog bleven.

Zij begonnen nu de plaats hunner bestemming te naderen. Het water werd minder helder; dikwijls voeren andere schuiten hen voorbij; de met koolasch bestrooide wegen kenteekenden de nabijheid eener groote fabriekstad. Daarop kregen zij huizen in het gezicht, welke zij weldra naderbij kwamen. Zij hoorden het werken en stampen der machines in de lange fabriekgebouwen, uit welker hooge schoorsteenen zwarte rookwolken opstegen; met dat geluid vereenigde zich het gedruis van het menschengewoel eener dichtbevolkte stad, dat hoe langer hoe sterker werd; tot alle afzonderlijke klanken zich tot een dof, maar verdoovend gebrom vereenigden, en hun aldus het einde hunner reis aankondigden.

Voor de werf, waar zij behoorde, bleef de schuit stilliggen. De schippers waren dadelijk aan het werk. Nelly en haar grootvader wachtten eene poos om hen te bedanken en naar den weg te vragen, en sloegen toen een steegje in, dat hen in eene drukke straat bracht, waar zij, onder al het gewoel en in den stortregen, zoo verbijsterd bleven staan, alsof zij duizend jaren vroeger hadden geleefd en door een wonder uit het graf geroepen en naar die plek overgebracht waren.



EINDELIJK WAS MEN GEREED EN BEGAF MEN ZICH OP WEG. (blz. 123).

XLV.

DE GEHEIMZINNIGE WELDOENER.

De vloed van menschen stroomde in twee tegenstrijdige richtingen voort, zonder, naar het scheen, ooit te zullen stilstaan of verminderen. Ieder vervolgde zijn weg, zonder zich een oogenblik te laten ophouden door het gerommel van wagens met ijzerwerk beladen, het uitglippen der paarden op de natte en smerige steenen, het kletteren van den regen op de paraplu's,

of al het gewoel en gedruis eener drukke straat op den druksten tijd van den dag; terwijl de twee arme vreemdelingen, verbijsterd door het gewoel, treurig bleven staan toezien, en midden onder den volkshoop een gevoel van eenzaamheid ontwaarden, met niets te vergelijken, dan met den dorst van een schipbreukeling, die zich in eene boot heeft gered, en terwijl zijne oogen schemeren door den glans van het water, dat hem omringt, geen enkelen droppel heeft, om zijne brandende tong te verkoelen.

Onder eene poort zochten zij eene schuilplaats voor den regen, en bespiedden van daar de gezichten der voorbijgangers, om in een er van iets te vinden, dat hen kon opbeuren of bemoedigen. Eenigen zagen donker; anderen glimlachten; sommigen mompelden bij zich zelven; eenigen maakten gebaren, als voerden zij reeds het gesprek, dat zij te gemoet zagen; sommigen waren haastig en driftig, anderen langzaam en traag; op sommige gezichten stond winst, op andere verlies geschreven. Men drong zich, als het ware, in het vertrouwen van al die menschen, als men, terwijl zij voorbijsnelden, hunne gezichten zoo oplettend waarnam. Op drukke plaatsen, waar ieder zijne eigene zaken heeft, en begrijpt, dat anderen die ook hebben, staat ieders karakter en oogmerk duidelijk op zijn gezicht geschreven. Op openbare wandelplaatsen komen de menschen slechts om te zien en gezien te worden, en daar dragen alle gezichten, op weinige uitzonderingen na, dezelfde uitdrukking. De alledaagsche gezichten laten de waarheid veel helderder doorschijnen. Verzinkende in eene verstrooiing, waartoe zulk eene eenzaamheid aanleiding geeft, bleef Nelly op de voorbijsnellende volksmenigte staren met eene verwondering en belangstelling, die haar haar eigen toestand bijna deed vergeten. Maar de koude, de honger, de vermoeienis en de onzekerheid, waar zij eene plaats zou vinden om haar hoofd neder te leggen, deden haar spoedig tot bezinning komen. Zij zag niemand, wien zij durfde aanspreken; en na eene poos verlieten zij hunne schuilplaats, en lieten zich door den volksstroom medevoeren.

Het werd avond, en nog zwierven zij op en neder. Het was nu stiller om hen heen, maar zij gevoelden zich nog even eenzaam en verlaten. Huiverend van koude, afgemat en flauw, had Nelly al hare standvastigheid noodig, om slechts voort te kruipen. Waarom waren zij in die woelige stad gekomen, terwijl er nog stille dorpen waren, waar zij ten minste gerust honger en dorst hadden kunnen lijden, zonder dat akelige rumoer om zich heen! Hier waren zij slechts een stofje in een berg van ellende, waarvan het gezicht hunne hopeloosheid nog vergrootte.

Bij haar eigen leed had Nelly nog de verwijten van haar grootvader te dragen, die nu begon te morren, dewijl zij hem gedwongen had om hunne laatste woonplaats te verlaten, en daarheen terug wilde. Daar zij geen geld en geen uitzicht op eenige hulp hadden, zochten zij, na lang dwalen, de werf weder op, in de hoop dat zij daar de schuit zouden vinden, waarmede zij gekomen waren, en dat men hun zou veroorloven om daarin nog dien nacht te slapen. Maar ook hierin zagen zij zich te leur gesteld; want de poort was gesloten, en eenige groote honden, die op hunne nadering woedend begonnen te blaffen, deden hen spoedig de wijk nemen.

"Wij moeten van nacht in de opene lucht slapen, lieve grootvader!" zeide het meisje met eene zwakke stem. "En morgen zullen wij een stil dorpje opzoeken, en zien of wij daar met een of ander werk ons brood kunnen winnen."

"Waarom hebt gij mij hier gebracht?" zeide de oude man wrevelig. "Ik kan die benauwde eindelooze straten niet uitstaan. Wij leefden daar stil en gerust. Waarom hebt gij mij gedwongen om daar vandaan te gaan?"

"Omdat die droom, daar ik u van verteld heb, niet moet terugkomen," antwoordde Nelly, al hare krachten inspannende om standvastig te zijn, terwijl haar toch de tranen over de wangen rolden. "En wij moeten onder arme menschen leven, of hij komt terug. Ik weet wel dat gij oud en zwak zijt, lieve grootvader! Maar zie mij aan; ik heb ook te lijden; maar ik zal niet klagen, als gij niet klaagt."

"Arm kind! ongelukkige verlatene wees!" riep de oude man uit, terwijl hij zijne handen ineensloeg en haar strak aanstaarde, als zag hij nu voor het eerst haar jammerlijken toestand. "Heeft dan al mijn zorgen u zoover gebracht? Moest dit dan het einde wezen? Heb ik daarom al wat ik had verloren?"

"Als wij nu maar buiten waren," zeide Nelly, met geveinsde opgeruimdheid, "zouden wij wel een goeden ouden boom vinden, die zijne groene armen uitstrekte, alsof hij ons lief had, en wenkte en ruischte, alsof hij wilde dat wij maar in slaap vielen en aan hem dachten terwijl hij waakte. Als het God behaagt, zullen wij spoedig weder buiten zijn; morgen of overmorgen op het laatst. Laten wij nu maar denken, dat het goed is dat wij hier zijn; want het is hier zoo druk en woelig, dat niemand ons zal vinden, al mocht men ons met een boos opzet vervolgen. Daar zie ik een open gang, donker, maar droog; en warm ook, want de wind staat er niet op. — Wat is dat?"

Zij deinsde terug, toen uit den donkeren gang, waarin zij eene schuilplaats wilde zoeken, eene zwarte gedaante te voorschijn kwam en haar bleef staan aanzien.

"Spreek nog eens!" zeide de gedaante: "ken ik die stem?"

"Neen," antwoordde Nelly beschroomd. "Wij zijn vreemdelingen, die geen geld hebben om naar eene herberg te gaan, en hier wilden slapen."

Op eenigen afstand hing eene lantaarn. De gedaante wenkte met de hand daarheen, en plaatste te gelijk zich zelve in het volle licht, als ware het om te kennen te geven, dat zij niet schroomde zich te laten zien. Het was ook een man, ellendig gekleed en zwart van den rook, waardoor zijn gezicht misschien nog bleeker scheen dan het inderdaad was. Dat het toch bijzonder bleek moest wezen, was reeds genoegzaam op te maken uit zijne ingevallene wangen en diep in hunne holten liggende oogen, alsmede uit zekere trekken van zijn gelaat, die een geduld schenen aan te kondigen, dat zwaar genoeg beproefd was. Zijne stem was schor, maar niet ruw; en hoewel zijn gelaat, dat door bovengemelde teekenen werd gekenmerkt, nog bovendien door lange zwarte haren werd overschaduwd, was toch de uitdrukking daarvan noch woest, noch boosaardig.

"Hoe kwam het u in het hoofd om daar te gaan slapen?" vroeg hij. "Of liever," vervolgde hij, toen hij Nelly met meer oplettendheid had aangezien, "hoe komt het, dat gij geene andere schuilplaats hebt?"

"Onze rampen," antwoordde de grootvader, "zijn de oorzaak daarvan."

"Weet gij wel," hernam de onbekende, terwijl hij Nelly met nog meer oplettendheid aanzag, "hoe nat zij is, en dat het haar eene ziekte kan kosten, als zij op straat blijft slapen?"

"Ik weet het wel, God helpe mij," zuchtte de grijsaard. "Maar wat kan ik er aan doen?"

De man raakte de kleederen van Nelly aan, waarlangs het water bij stralen afliep, en zeide, nadat hij zich eene poos had bedacht: "Ik kan u toch onder een warm dak helpen, al kan ik niets anders doen. Ik woon daar," hier wees hij den gang in; "maar daar ginds zult gij het beter hebben. Bij het vuur is het wel een ruwe boel, maar gij kunt er toch veilig slapen, als gij u aan mij wilt toevertrouwen. Ziet gij dat roode licht daar in de verte?"

Zij zagen een rooden gloed in de lucht, als van een ver verwijderden brand.

"Het is niet ver," vervolgde de man. "Wilt gij medegaan? Dan behoeft gij niet op de koude steenen te slapen, al kan ik u geen ander bed geven dan een hoop warme asch."

Zonder naar verder antwoord te wachten, dan dat hij in hunne oogen las, nam hij Nelly in zijne armen op, en beval den ouden man hem te volgen.

Haar zoo voorzichtig en te gelijk met zooveel gemak dragende, als ware het meisje een klein kind geweest, ging hij met snelle, maar vaste schreden vooruit, door het armoedigste gedeelte van de stad. Hij week niet ter zijde uit, om plassen of overgeloopene goten te vermijden, maar stapte, zonder daarop te letten, recht door alles heen. Zoo gingen zij een kwartieruurs stilzwijgend voort, en hadden, in de nauwe stegen, den gloed, dien hij had aangewezen, geheel uit het oog verloren, toen zij dien op eens weder vlak voor zich zagen. Het was de vlam, die uit den hoogen schoorsteen van een groot gebouw opsloeg.

"Hier is het," zeide de man, terwijl hij Nelly voor eene deur neerzette. "Wees niet bang. Niemand zal u kwaad doen."

Deze verzekering was niet overbodig om hun moed te geven; want toen zij binnentraden, kwamen zij in een ruim en hoog gebouw, welks dak door ijzeren pilaren werd ondersteund, terwijl de buitenlucht vrijen toegang had door groote openingen omhoog in de muren. Overal weergalmde het daverend kloppen van zware hamers, en het brullen van brandende fornuizen, gemengd met het sissen van gloeiend ijzer, dat in water werd gestoken, en honderd andere vreemde geluiden. Tusschen de vlammen en door rook, die hen half onzichtbaar maakte, liepen een aantal zwarte gedaanten heen en weder, terwijl anderen aan het smeden waren, met zulke zware hamers, dat een misslag zeker den een of ander het hoofd zou hebben verpletterd. Sommigen, wier rusttijd het was, lagen op hoopen steenkool of asch te slapen; noch anderen voedden het vuur der fornuizen, waaruit, als zij de gloeiende deuren openden, eene vlam schoot, die de aangebodene brandstof begeerig scheen op te lekken, terwijl weder anderen groote bladen gloeiend ijzer, die eene ondragelijke hitte verspreidden, uit de ovens haalden en klaterend op den grond lieten vallen.

Tusschen al die verbijsterende voorwerpen en klanken door, bracht hun geleider hen naar een afgelegen donkeren hoek van het gebouw, waar een enkel fornuis nacht en dag bleef branden; dit begrepen zij ten minste uit de beweging zijner lippen; want zij konden nog niet hooren, wat hij zeide. De man, die bij het vuur de wacht had gehouden, en wiens tijd nu om was, ging met blijdschap heen, en liet de twee reizigers alleen met hun nieuwen vriend, die terstond Nelly's mantel over een hoop asch uitspreidde, haar eene plaats aanwees, waar zij haar bovenkleederen te drogen kon hangen, en daarop haar en haar grootvader met teekenen beduidde, dat zij moesten gaan slapen. Hij zelf zette zich op een steen tegenover de deur van het fornuis neder, legde zijne kin in zijne handen, en bleef toen in het vuur zitten staren, dat door den rooster scheen.

De warmte van haar bed en hare vermoeienis deden Nelly weldra gewennen aan al het gerucht om haar heen, en het duurde niet lang,

of zij viel, evenals haar grootvader, in slaap. Het was nog nacht, toen zij wakker werd, en zij wist niet, of zij lang of kort had geslapen; maar zij bevond, dat men eenige kleederen van werklieden over haar had heengelegd, om haar zoowel voor den kouden tocht, die des nachts in het gebouw heerschte, als voor den zengenden gloed van het fornuis te beschermen. Toen zij een blik naar haar vriend wierp, zag zij, dat hij nog in dezelfde houding zat, en zich zoo stil hield, dat hij zelfs niet scheen te ademen. In een toestand tusschen waken en slapen, lag zij zoolang op zijne roerlooze gedaante te staren, dat zij begon te vreezen dat hij dood was. Zij stond op en naderde hem, en nu keerde hij zich om en zag haar vragend aan.

"Ik was bang, dat gij niet wel waart," zeide zij. "De anderen zijn allen in beweging, en gij zit zoo stil."

"Zij laten mij alleen," antwoordde hij. "Zij kennen mijn zwak. Zij lachen mij uit, maar dat deert mij niet. Ziedaar! dat is mijn vriend."

"Het vuur?" zeide Nelly.

"Het heeft even lang geleefd als ik," antwoordde de man. "Wij spreken en denken te zamen den geheelen nacht lang."

Het meisje zag hem verwonderd aan; maar hij had zijne oogen reeds van haar afgewend, en staarde weder mijmerend in het vuur.

"Het is voor mij zoo goed als een boek," zeide hij, "het eenige, dat ik kan lezen, en het vertelt mij van allerlei. Het is muziek; in dat brullen hoor ik eene menigte andere stemmen. Het heeft ook schilderijen. Gij weet niet, wat ik al in die gloeiende kolen zie. Het is mijn geheugen, dat vuur; ik zie er mijn geheele leven in."

Nelly bukte, om naar hem te luisteren, en zag toen, dat zijne oogen een zonderlingen glans hadden.

"Ja," vervolgde hij met een flauwen glimlach; "het was hetzelfde, toen ik als een klein kind op handen en voeten er bij omkroop, tot ik in slaap viel. Mijn vader zat er toen bij te waken."

"Hadt gij dan geene moeder?" vroeg Nelly.

"Neen, zij was dood. Vrouwen moeten hier hard werken. Zij had zich dood gewerkt, heeft men mij gezegd, en wat zij mij toen zeiden heeft het vuur altijd blijven zeggen. Het zal wel waar zijn. Ik heb het altijd geloofd."

"Werdt gij dan hier grootgebracht?" vroeg het meisje.

"Ja," antwoordde hij. "Eerst heimelijk; maar toen zij mij ontdekten, lieten zij mij maar hier blijven. Dat vuur heeft mij grootgebracht — dat zelfde vuur. Het is nooit uitgegaan."

"Gij houdt er dan veel van?" zeide Nelly.

"Wel zeker! Hij is er bij gestorven. Ik zag hem neervallen — daar, juist op die plek, waar nu die hoop asch ligt — en ik herinner mij nog wel, dat ik mij verwonderde, waarom het vuur hem niet hielp."

"Zijt gij dan altijd hier gebleven?"

"Altijd, sedert ik er bij kwam waken; maar er is een tijd tusschen in geweest, een koude, akelige tijd. Maar het vuur bleef toch branden, en brulde en flikkerde, toen ik terugkwam, evenals in onze speeldagen. Als gij mij aanziet, zult gij wel begrijpen, dat ik een geheel ander kind was, dan gij zijt; maar ik was toch een kind; en toen ik u dezen avond op straat vond, kwam het mij in de gedachten, hoe ik zelf was, toen hij stierf, en daarom wilde ik u bij het oude vuur brengen. Ik dacht weder aan dien ouden tijd, toen ik u daar zoo zag liggen. Maar gij moest nog wat gaan slapen. Ga weder liggen, arm kind! ga weder liggen!"

Dit zeggende bracht hij haar weder naar hare rustplaats, bedekte haar nogmaals met de kleederen en zette zich toen weder bij het vuur neer, waar hij stil bleef zitten, zonder zich te bewegen, dan slechts nu en dan, om brandstof in het fornuis te werpen. Het meisje bleef eene poos naar hem liggen kijken; maar eindelijk vielen hare oogen weder dicht, en sliep zij op haar aschhoop zoo gerust, als had zij op een donzen bed gelegen.

Toen zij voor de tweede maal wakker werd, scheen het heldere daglicht door de openingen in de muren, en de schuins invallende stralen, die slechts tot halverwege beneden reikten, schenen het gebouw nog donkerder te maken dan het in den nacht geweest was. Het gedruis was nog hetzelfde, en de vuren brandden nog even fel, als te voren; want zelden gebeurde het, dat dag of nacht hier rust of stilte aanbracht.

Haar vriend deelde zijn ontbijt — een stuk grof brood en eene kom koffie — met den grootvader en de kleindochter, en vroeg daarop, waar zij heengingen. Nelly zeide hem, dat zij naar een afgelegen dorpje, ver van eene stad, of zelfs van andere dorpen, wilden gaan, en vroeg hem daarop aarzelend, welken weg zij moesten inslaan.

"Ik weet weinig van het land," zeide hij, zijn hoofd schuddende; "want menschen, zooals ik, komen zelden buiten. Maar er zijn toch wel zulke plaatsen."

"En ver van hier?" vroeg Nelly.

"Zeker. Dicht bij ons zou het veld immers niet groen kunnen zijn? En dan loopt de weg mijlen ver aldoor langs zulke fabrieken, als deze. Het is een zwarte, akelige weg, waar gij bij nacht bang op zoudt worden."

"Wij moeten toch voort," zeide Nelly stoutmoedig; want zij zag, dat haar grootvader met angstige oplettendheid luisterde.

"Het is ruw volk, dat daar woont, en de weg is niet gemaakt voor zulke teere voetjes. Kunt gij niet terug, of hier blijven, meisje?"

"Neen," antwoordde Nelly. "Wijs ons den weg maar; of kunt gij dat niet, zoek ons dan niet op te houden. Gij weet niet, welk gevaar wij loopen, en hoe wél ik er aan doe dat ik het ontvlucht, of gij zoudt ons zeker niet willen ophouden."

"God beware mij er voor, als dat zoo is!" zeide de man, terwijl hij zijne oogen van Nelly op haar grootvader vestigde, die neerslachtig zijn hoofd liet hangen. "Ik zal u bij de deur den weg wijzen, zoo goed ik kan. Ik wenschte, dat ik meer kon doen."

Hij wees hun dan ook den weg om buiten de stad te komen, en daarop stapten de twee reizigers voort; maar nauwelijks waren zij aan den hoek van de straat, of de man kwam hen naloopen, en drukte Nelly iets in de hand: het waren twee koperen stuiverstukken, oud, afgesleten en zwart aangeslagen, maar die misschien in de oogen van engelen met meer luister schitterden, dan giften van goud, welker gedachtenis op praalgraven bewaard wordt.

En zoo scheidden zij, het jeugdige meisje om het voorwerp harer heilige zorgen verder buiten het bereik van schuld en schande te voeren, en de arbeider om met nieuwe belangstelling op de plek te turen waar zijne gasten hadden geslapen, en eene nieuwe geschiedenis in het vuur van zijn fortuin te lezen.

XLVI.

JAMMER EN ELLENDE.

Op al hunne tochten hadden zij nooit zoo vurig en smachtend naar de vrijheid van de zuivere lucht en het open veld verlangd, als nu. Zelfs niet op dien gedenkwaardigen ochtend, toen zij hun huis verlieten om eene vreemde wereld in te treden, hadden zij zoo naar de verkwikkende eenzaamheid van bosschen, heuvels en velden gereikhalsd, als thans, nu de morsigheid en het gedruis eener groote fabriekstad, vol honger en ellende, hen aan alle kanten scheen in te sluiten en alle hoop op uitkomst te ontzeggen.

"Twee dagen, zeide hij," dacht Nelly bij zich zelve, "zouden wij altijd tusschen zulke huizen blijven. O! als wij van ons leven nog maar weder op het land komen, al ware het slechts om te sterven, hoe zal ik dan den hemel danken!"

Met zulke gedachten, en met een onbestemd verlangen om tusschen akkers en stroomen om te zwerven, waar slechts arme en eenvoudige menschen woonden, en zij, door bij de boeren eenig werk te verrichten, een stuk brood konden verdienen, vatte het meisje, dat thans geene andere hulpmiddelen bezat dan de gift van den armen werkman, weder moed om haar tocht voort te zetten.

"Wij zullen vandaag niet ver komen," zeide zij, terwijl zij door de straten gingen. "Mijne voeten doen mij zeer, en ik heb pijn in al mijne leden, van de vochtigheid van gisteren. Ik zag, dat hij daar wel aan dacht, toen hij zeide, hoelang wij onderweg zouden blijven."

"Het was een akelige weg, daar hij van sprak," zeide haar grootvader treurig. "Kunnen wij geen anderen nemen?"

"Die weg brengt ons naar plaatsen," antwoordde Nelly op een vasten toon, "waar wij in vrede kunnen leven, zonder in verzoeking te komen om kwaad te doen. Dien weg moeten wij immers volgen, al was hij nog honderdmaal akeliger, niet waar?"

"Ja!" antwoordde haar grootvader met eene beving in zijne stem en door zijne leden. "Laten wij gaan. Ik ben gereed — geheel gereed, Nelly."

Nelly had meer moeite om te gaan dan haar reisgenoot vermoedde, want de pijn in hare leden werd hoe langer hoe erger; maar zij verried door geen enkel woord of blik wat zij leed, en hoewel de twee reizigers langzaam vorderden, zij kwamen toch verder, en geraakten eindelijk buiten de stad. Maar nu moesten zij nog eene lange voorstad doorgaan, tusschen rijen van zoogenoemde buitentjes, sommige met kleine tuintjes voor de deur, beplant met eenige kwijnende heesters, welker verschrompelde bladeren met de stof en het roet der fabriekschoorsteenen waren bedekt. Ook deze voorstad kregen zij achter den rug, en nu kwamen zij op een weg, die door een land liep, zoo dor en akelig, als men zich slechts kan voorstellen. Geen groen was hier te zien, dan aan de oppervlakte der moerassige plassen, die hier en daar den zwarten weg bezoomden. In de verte zag men niets dan hooge schoorsteenen, aan rijen geschaard, welke die eindelooze herhaling van dezelfde gedaante vertoonde, die in benauwde droomen zoo ijselijk is, en met den rook, dien zij uitbraakten, den hemel verduisterden en de lucht verpestten. Hier en daar zag men ook aan den weg, tusschen eenige aschhoopen en onder een bouwvallig afdak, eene stoommachine, die stuiptrekkend scheen te worstelen, gelijk een mensch, die op de pijnbank ligt, terwijl het kettingwerk rammelde, en de snorrende raderen nu en dan piepten en gilden, alsof zij hunne pijniging niet langer konden verduren. Verderop ontmoette men vervallen huizen, gestut met de overblijfselen van andere, die reeds in puin lagen, zonder dak, deuren of vensters, maar toch bewoond. Bleeke en haveloos gekleede mannen, vrouwen en kinderen werkten bij de machines, stookten de vuren, bedelden langs den weg of

gluurden half naakt uit de huizen, die geene deur meer tot sluiting hadden. Dan kwamen er weder ijzeren monsters, wier gelijken die menschen schenen te zijn, zoo woest en ontembaar zagen zij er uit, altijd gillende, stampende en draaiende; en altijd nog, voor en achter, rechts en links, had men hetzelfde eindelooze verschiet van steenen torens, die nooit ophielden met rook te braken, al wat leven had deden kwijnen, het daglicht verduisterden, en al deze afgrijselijkheden met eene dichte zwarte wolk overspreidden.

Zoo zag deze streek er bij dag uit, maar toen de nacht inviel, was alles nog veel akeliger. Toen veranderde de rook in vuur, en schoten er uit elken schoorsteen vlammen omhoog; toen werden openingen, die bij dag donkere holen schenen te zijn, gloeienden kolken, waarin duivelachtige gedaanten omzwierven, en elkander met schorre stemmen toeschreeuwden; toen scheen het brommen, bonzen en piepen van al die machines nog tienmaal sterker te worden; toen zag men troepen werkvolk zonder arbeid langs de wegen trekken, of zich bij toortslicht om hunne aanvoerders verzamelen, die hun het onrecht voorhielden, dat hun werd aangedaan, en hen tot wraak aanhitsten; toen zag men razenden, met messen en brandende fakkels gewapend, de vrouwen, die hen met tranen en gebeden wilden terughouden, van zich afstooten, en in dolle woede voortchollen, om — zich zelven in het verderf te storten; toen kwamen er wagens aanrijden vol doodkisten (want de dood had, door besmettelijke ziekten geholpen, een rijken oogst ingezameld), gevolgd door schreiende weezen en gillende weduwen; terwijl anderen om drank schreeuwden, om hunne zorgen te verdrinken, en weder anderen met wankelende schreden huiswaarts strompelden; want de nacht bracht hier geene rust of slaap aan. Wie kan zich verbeelden, hoeveel schrik en angst de arme Nelly in dien nacht moest uitstaan!

En toch legde zij zich neder in de opene lucht, zonder eenige vrees voor zich zelve; want dat was zij te boven. Zij gevoelde zich zoo zwak en flauw, en te gelijk zoo kalm en berustend, dat zij voor zich zelve niets meer wenschte of verlangde, maar God bad, dat Hij haar grootvader een vriend en helper zou beschikken. Zij trachtte zich den weg te herinneren, dien zij gekomen waren, en naar den kant te zien, waar het vuur brandde, bij hetwelk zij den vorigen nacht had geslapen. Zij had vergeten hun armen vriend naar zijn naam te vragen, en nu zij in haar gebed aan hem gedacht, wilde zij ten minste een blik werpen naar de plek, waar hij bij zijn vuur waakte.

Een broodje van een stuiver was al wat zij dien dag gehad hadden. Dit was zeer weinig; maar zij vergat zelfs haar honger in de onnatuurlijke kalmte, die hare zinnen benevelde. Stil en met een vreedzamen glimlach op haar gelaat legde zij zich neder, en sliep in. Hare sluimering geleek niet naar een gewonen slaap — en toch moet het een slaap zijn geweest; want hoe had zij anders den geheelen nacht zoo genoeglijk van den kleinen leerling des armen schoolmeesters kunnen droomen?

De morgen brak aan. Nelly was veel zwakker; zelfs haar gehoor en gezicht schenen verminderd; maar zij klaagde niet — zij zou misschien zelfs niet geklaagd hebben, al had zij niet om den wil van haar grootvader moeten zwijgen. Zij had de hoop verloren, dat zij ooit te zamen uit die akelige streek zouden gered worden; een onbestemd gevoel zeide haar, dat zij ziek was — misschien sterven zou; maar zij ontwaardde geene vrees of angst.

Een afkeer van voedsel, dien zij niet bespeurde, voordat zij haar laatsten stuiver had uitgegeven, om weder een broodje te koopen, belette haar zelfs aan dezen armoedigen maaltijd deel te nemen. Haar grootvader at gretig, en zij zag dit met genoegen. Hun weg bracht hen voorbij dezelfde tooneelen als den vorigen dag. De lucht was even zwaar en moeielijk om in te ademen; overal zag men hetzelfde barre verschiet, denzelfden nood en dezelfde ellende. Het uitzicht scheen echter meer beneveld en het gerucht minder te wezen; ook kwam de weg haar moeielijker en ongelijker voor, want dikwijls struikelde zij en had moeite om niet te vallen. Het arme kind begreep niet, dat hare wankelende voeten hun dienst begonnen te weigeren.

In den namiddag begon haar grootvader bitter over den honger te klagen. Zij ging naar een der ellendige hutten bij den weg, en klopte aan.

"Wat moet gij hebben?" vroeg een man, die de deur opende en wien het gebrek op het gezicht stond geteekend.

"Eene aalmoes; een stuk brood."

"Ziet gij dat?" zeide de man met eene schorre stem, terwijl hij naar iets wees, dat op den grond lag. "Dat is een dood kind. Drie maanden geleden ben ik met vijfhonderd anderen afgedankt. Dat doode kind is mijn derde en laatste. Denkt gij, dat ik een stuk brood overheb?"

Nelly deinsde terug en de deur werd gesloten. Door nood gedrongen klopte zij aan eene andere, die, toen zij er even tegen duwde, openging. Het scheen, dat er twee huisgezinnen in deze bekrompene hut woonden; want zij zag twee vrouwen, ieder met hare eigene kinderen om zich heen. In het midden van het vertrekje stond een deftig heer, in het zwart gekleed, die pas scheen te zijn binnengekomen en een jongen bij den arm hield.

"Hier, vrouw!" zeide hij; "hier is uw doof-

stomme zoon. Gij hebt het aan mij te danken, dat gij hem terug krijgt. Hij werd dezen morgen voor mij gebracht, beschuldigd van diefstal; en met een anderen jongen zou het slecht zijn afgeloopen, dat verzeker ik u. Maar ik had medelijden met zijn ongeluk, en dacht dat hij misschien niet beter had geleerd. Daarom heb ik gemaakt, dat hij vrij kwam. Gij moogt in het vervolg wel beter op hem passen."

"En krijg ik dan mijn zoon niet terug," zeide de andere vrouw, haastig opstaande, "die om dezelfde misdaad gedeporteerd is?"

"Was hij doofstom, vrouw?" vroeg de deftige heer barsch.

"Was hij niet, mijnheer?"

"Gij weet wel van neen."

"Hij was het wel!" riep de vrouw uit. "Hij was doof en blind voor al wat goed en recht is. Haar jongen heeft misschien niet beter geleerd, zegt gij! Waar had de mijne beter kunnen leeren?"

"Zwijg toch stil, vrouw! Uw zoon was immers al zijne zinnen machtig?"

"Dat was hij," antwoordde de vrouw; "en daarom was hij zooveel te gemakkelijker te verleiden. Als gij haar jongen vrijlaat, omdat hij misschien geen onderscheid weet tusschen goed en kwaad, waarom laat gij dan den mijne niet vrij, die het ook niet heeft geleerd? Gij, heeren, hebt evenveel recht om haar zoon te straffen, wien God het gehoor en de spraak heeft geweigerd, als om den mijnen te straffen, dien gij zelven in onwetendheid hebt gelaten. Hoevele kinderen — en volwassenen ook — die voor u gebracht worden, en met wie gij geen medelijden hebt, zijn doofstom naar de ziel, en doen in hunne onkunde kwaad, terwijl gij, heeren! het niet eens kunt worden, of zij dit of dat behoorden te leeren? Als gij rechtvaardig wilt zijn, geef dan mijn zoon terug."

"Maar vrouw, gij zijt immers razend," zeide de deftige heer, terwijl hij zijne snuifdoos uithaalde.

"Dat ben ik," antwoordde de vrouw, "en dat hebt gij mij gemaakt. Geef mijn zoon terug, om voor deze arme hulpelooze kinderen te werken."

Nelly had genoeg gezien en gehoord, om te begrijpen, dat dit geene plaats was om eene aalmoes te vragen, en zij gaf haar grootvader een wenk, dat zij verder moesten gaan. Zij werd gestadig zwakker en moedeloozer; maar met het vaste voornemen, om, zoolang zij nog een voet kon verzetten, haar zorgelijken toestand niet te verraden, dwong zij zich zelve dien geheelen moeielijken dag lang om voort te gaan, zonder zelfs zoo dikwijls te rusten als anders, om daardoor eenigermate den tijd uit te winnen, dien zij verloren, dewijl zij zoo langzaam moesten gaan. De avond begon te vallen toen zij eene woelige stad bereikten. Hoe zwak en flauw zij ook waren, konden zij hier niet blijven. Nadat zij aan eenige deuren vruchteloos om bijstand hadden gevraagd, spraken zij met elkander af, om zonder oponthoud verder te gaan en te beproeven, of zij buiten de stad niet meer medelijden zouden vinden.

Zij waren in de laatste straat, en Nelly gevoelde dat hare krachten haar weldra geheel zouden begeven, toen zij een man voor zich uit zagen gaan, die een valies over zijne schouders had hangen, terwijl hij een boek in zijne hand hield, waaruit hij al voortgaande las. Het was moeielijk hem in te halen; maar gelukkig stond hij een oogenblik stil, en nu snelde Nelly, door een flauwen straal van hoop versterkt, op hem aan, en begon hem met eene flauwe stem om eene aalmoes te smeeken.

De vreemdeling keerde zich om; Nelly sloeg hare handen te zamen, gaf een woesten gil, en zonk bewusteloos voor zijne voeten neder.

XLVII.

DE UITKOMST.

Het was de arme schoolmeester — niemand anders dan de arme schoolmeester. Nauwelijks minder ontroerd en verbaasd door het gezicht van het meisje, dan zij was, toen zij hem herkende, bleef hij een oogenblik als bedwelmd staan, zonder zelfs genoeg tegenwoordigheid van geest te hebben om haar van den grond op te beuren. Maar spoedig kwam hij tot bezinning, wierp zijn stok en boek uit de hand, knielde naast haar neder, en poogde haar weder tot bewustheid te brengen; terwijl haar grootvader verbijsterd staan bleef, zijne handen wrong, en haar met de teederste namen smeekte om nog maar een enkel woord te spreken.

"Zij is flauw," zeide de schoolmeester opziende; "gij hebt van hare krachten te veel gevergd, vriend."

"Zij sterft van gebrek," antwoordde de oude man. "Ach! het is mij nooit in de gedachte gekomen, dat zij zoo zwak en ziek was."

Hem een half medelijdenden, half verwijtenden blik toewerpende, nam de schoolmeester het meisje in zijne armen op, en droeg haar, terwijl de oude man hem volgde, naar eene kleine herberg in de nabijheid, waarheen het scheen dat hij zijne schreden richtte, toen hij zoo onverwacht werd aangesproken. Hij ging rechtstreeks naar de keuken, en zette de nog bewustelooze Nelly op een stoel voor het vuur, terwijl hij de menschen, die hij in de keuken vond, smeekte om haar te helpen. Deze stonden verschrikt op, en deden, wat men in zulke

omstandigheden doorgaans doet. Ieder riep om een of ander hulpmiddel, dat echter niemand bracht; allen zeiden, dat de lijderes meer lucht en ruimte hebben moest, en benauwden haar te gelijk nog meer, door om haar heen te dringen, terwijl ieder zich verwonderde, waarom iemand anders niet deed, wat hij volstrekt niet scheen te begrijpen, dat hij zelf kon doen.

De waardin echter, die beter op zoo iets gevat scheen te zijn, maakte spoedig wat brandewijn met heet water gereed, en beval hare meid om azijn, hertshoorn en andere opwekkende middelen te halen, door welker aanwending Nelly spoedig in zooverre herstelde, dat zij in staat was, om haar met eene flauwe stem te danken, en den schoolmeester, die met een angstig gezicht dicht bij haar stond, de hand te drukken. Daarop brachten de vrouwen haar naar bed, dekten haar dicht toe, wikkelden, nadat zij haar een voetbad hadden gegeven, hare koude voeten in flanel, en zonden toen iemand om den dokter.

De dokter, een heer met een rooden neus en een zwart satijnen vest, waaronder een zware bos cachetten bengelde, kwam met allen spoed, zette zich naast het bed neder, voelde haar den pols, liet haar de tong uitsteken, en keek daarop zeer diepzinnig naar het half geledigde glas.

“Gij moogt haar,” zeide hij eindelijk, “nu en dan een theelepeltje brandewijn met water geven.”

“Dat hebben wij al gedaan, mijnheer!” zeide de waardin verheugd.

“En dan,” vervolgde de dokter, die op het portaal eene tobbe met water had gezien, “moest gij haar een warm voetbad geven, en hare voeten in flanel wikkelen. En dan,” vervolgde hij, op een deftigen orakeltoon, “kan zij tot avondmaal wel iets gebruiken, dat licht te verteren is, een boutje van een gebraden hoen bij voorbeeld.”

“Wel, lieve tijd, mijnheer!” riep de waardin uit, “er staat er juist een te vuur.” En dit was ook zoo; want de schoolmeester had het besteld, en het was al zoover gereed, dat de dokter het wel had kunnen ruiken, en misschien ook wel geroken had.

“En dan mag zij ook wel een glaasje warme wijn hebben,” zeide de dokter, terwijl hij opstond.

“En een sneedje brood, mijnheer?” vroeg de waardin.

“Ja,” antwoordde de dokter op den toon van iemand, die een gewichtig punt inschikt. “Ja, maar dan oudbakken brood. Geef haar vooral geen versch brood, jufvrouw!”

Daarmede ging hij heen, terwijl iedereen verbaasd stond over eene wijsheid, die zoo juist met zijne eigene strookte. Allen zeiden, dat hij een zeer knap dokter was, en in een oogenblik kon zien hoe hij de menschen moest behandelen; en in dit opzicht hadden zij waarschijnlijk gelijk.

Nelly viel in een gerusten slaap, waaruit men haar wekte toen haar avondmaal gereed was; en dewijl het haar zeer scheen te hinderen dat haar grootvader beneden bleef en niet bij haar was, kwam hij met haar eten. Zij bleef zoo onrustig verlangend om hem op den duur in hare nabijheid te hebben, dat men den ouden man een bed spreidde in eene kamer, die in de hare uitkwam. Gelukkig stak de sleutel aan haar kant in de deur; en toen de waardin heen gegaan was, stond Nelly met moeite op om die deur te sluiten, en kroop vervolgens verheugd weder naar bed.

De schoolmeester zat intusschen bij den keukenhaard zijne pijp te rooken, innig vergenoegd, dat het toeval hem eene gelegenheid had gegeven om Nelly te hulp te komen, en ontweek zoo goed hij kon de nieuwsgierige vragen der waardin, die zeer verlangend scheen om te weten wie Nelly was, en wat er met haar was voorgevallen. De arme schoolmeester was zoo oprecht en eenvoudig, dat zij waarschijnlijk in de eerste vijf minuten haar oogmerk zou bereikt hebben, indien hij zelf niet, gelijk hij haar ook zeide, geheel onbekend was geweest met hetgeen zij verlangde te weten. De waardin, geenszins tevreden met dit antwoord, hetwelk zij voor een slim bedachte uitvlucht hield, zeide daarop dat hij zeker goede reden had om te zwijgen, en zij het hem ook niet kwalijk nam, daar zij zich niet eens gaarne met de zaken van anderen bemoeide, dewijl zij met hare eigene genoeg te doen had. Zij had maar eene losse vraag gedaan; ofschoon zij, wel is waar, liever had gehad, dat hij ronduit gezegd had, dat hij er niet over wilde spreken, want dan had zij geweten, waaraan zij zich te houden had. Maar zij kon of mocht het hem toch niet kwalijk nemen. Och, lieve hemel! neen.

“Ik verzeker u, jufvrouw,” zeide de schoolmeester zachtzinnig, “dat ik u de waarheid, niets dan de zuivere waarheid heb gezegd.”

“Nu, als gij dat zegt, geloof ik het ook,” hernam de waardin, nu inderdaad tevreden gesteld; “en het spijt mij, dat ik u zoo geplaagd heb. Maar gij weet wel, de vrouwen zijn nieuwsgierig.”

De herbergier krabde zijn hoofd, en zou misschien gezegd hebben dat de mannen ook wel eens nieuwsgierig waren; maar de schoolmeester kwam hem voor, zeggende:

“Ik zou mij met pleizier zes uren lang door u laten uithooren, en u alles vertellen wat ik maar wist, omdat gij haar zoo liefderijk hebt behandeld. Laat mij morgen toch vroeg weten hoe zij vaart, en maak u niet ongerust over de betaling. Ik neem die voor ons drieën op mij.”

Aldus scheidde men op een zeer vriendschap-

pelijken voet — niet minder hartelijk misschien uit hoofde van het laatste gezegde des schoolmeesters — en begaven allen zich naar bed.

Den volgenden morgen was Nelly beter, maar nog zeer zwak, en zou zeker nog een dag moeten uitrusten, voordat zij haar tocht kon voortzetten. De schoolmeester hoorde dit bericht zeer welgemoed aan, en zeide, dat hij tijd genoeg had om een dag, ja zelfs twee dagen daar te blijven; daarop vernam hij naar het uur, waarop hij Nelly zou kunnen bezoeken, ging toen met zijn boek uit wandelen, en kwam niet terug voordat het bepaalde uur sloeg.

Zoodra Nelly hem zag, begon zij te schreien en toen de schoolmeester bemerkte hoe bleek en vervallen zij er uitzag, kon hij ook zijne tranen niet weerhouden, hoewel hij met zeer veel kracht van rede betoogde, dat het zeer dwaas was te schreien, en dat men het ook gemakkelijk laten kon, als men maar wilde.

"Bij al uwe goedheid en vriendelijkheid, doet het mij toch leed," zeide Nelly, "dat wij u zoo tot last zijn. Hoe kan ik u ooit genoeg danken! Als ik u niet had ontmoet, zou ik zeker gestorven zijn, en dan zou hij ook alleen zijn gebleven."

"Spreek niet van sterven," zeide de schoolmeester; "en wat den last betreft, ik heb mijn fortuin gemaakt, sedert gij bij mij aan huis hebt geslapen."

"Waarlijk?" riep Nelly verheugd uit.

"Ja!" hernam haar vriend. "Ik ben koster en schoolmeester geworden in een dorp, dat ver van hier ligt, en ook, gelijk gij wel denken kunt, ver van dat oude, — op vijf en dertig pond in het jaar — vijf en dertig pond!"

"Daar ben ik blijde om," zeide Nelly, "zeer blijde."

"Ik ben nu op weg daarheen," vervolgde de schoolmeester. "Ik had op kosten van de gemeente met de diligence kunnen rijden, want zij zien op niets; maar omdat ik tijd genoeg had, wilde ik liever wandelen. En hoe blijde ben ik nu, dat ik dat gedaan heb!"



DE OUDE MAN BLEEF EENE POOS BEDREMMELD STAAN. (blz. 132).

"Hoe blijde moeten wij daarover zijn!"

"Ja, ja wel," hervatte de schoolmeester, onrustig op zijn stoel heen en weer schuivende; "dat is wel waar. Maar verhaal mij nu toch, waar gaat gij heen, en waar komt gij vandaan? wat is er sedert den tijd, dat ik u gezien heb, met u gebeurd? en wat was er vóór dien tijd toch met u voorgevallen? Het is waar, ik heb weinig ondervinding in de wereld; en misschien zoudt gij mij beter raad kunnen geven, dan ik u; maar ik meen het goed met u, en gij weet wel, dat ik eene reden heb om u lief te

hebben. Sedert dien tijd is het mij waarlijk geweest, alsof al mijne gehechtheid aan mijn lieveling, dien gij hebt zien sterven, op u was overgegaan, die toen bij zijn bed stondt."

De eenvoudige hartelijkheid van den goeden schoolmeester, en de oprechtheid, die uit al zijne woorden en blikken sprak, vervulden Nelly met een vertrouwen, dat de fijnste kunsten van een veinsaard haar nooit had kunnen inboezemen. Zij verhaalde hem alles: dat zij geen vriend of bloedverwant hadden, — dat zij eerst met den ouden man de vlucht had genomen, om hem voor een dolhuis en al de ellende, welke hij vreesde, te bewaren, — dat zij nu weder vluchtte, om hem van zich zelven te redden, — en dat zij eene schuilplaats zocht op een armoedig, afgelegen dorpje, waar hij de verzoeking, in welke hij onlangs was geraakt, niet meer had te vreezen, en het verdriet, dat haar getroffen had, haar niet weder kon overkomen.

De schoolmeester hoorde haar met verbazing aan. "Welk eene heldhaftigheid in zulk een kind!" dacht hij. "Welk eene standvastigheid onder armoede, lijden en gevaar, terwijl niets haar ondersteunde, dan hare liefde voor dien armen grijsaard en de bewustheid dat zij weldeed."

Wat hij verder dacht of zeide, behoeven wij niet aan te teekenen. Er werd afgesproken, dat Nelly en haar grootvader hem zouden vergezellen naar het dorp, waarheen hij nu op weg was, en dat hij hen daar aan een of ander werk zou trachten te helpen, waarvan zij konden leven. "Wij zullen zeker wél slagen," zeide de schoolmeester vroolijk. "Het doel is te goed, om te mislukken."

Zij besloten hunne reis den volgenden avond voort te zetten, dewijl er dan een vrachtwagen aan de herberg werd verwacht, die een eind ver denzelfden weg op moest, en de voerman voor eene kleine fooi Nelly wel zou laten mederijden. Toen de wagen kwam, was de koop spoedig gesloten; en tegen den avond begaf men zich op weg. Nelly had tusschen de zachte pakken een goed plaatsje gekregen; terwijl haar grootvader en de schoolmeester naast den voerman gingen.

Welk eene genoeglijke, slaperige manier van reizen is het, om in zulk een voortrollenden berg te liggen, terwijl men luistert naar het geklingel van de bellen der paarden, het klappen van de zweep des voermans, het doffe gerommel der breede wielen, het ratelen van het kettingtuig, en het vroolijke "goede nacht, goede reis!" der voorbijgangers op den weg — alles onduidelijk hoorbaar door het dikke zeil, dat gemaakt schijnt om er droomerig onder te liggen luisteren, totdat men in slaap valt, terwijl men zelfs in den slaap het denkbeeld behoudt, dat men, zacht schokkende, zonder moeite verder komt. En als men dan wakker wordt, ziet men door het van voren opene zeil omhoog de heldere lucht met ontelbare sterren, en omlaag de dansende lantaarn van den voerman, aan weerszijde de donkere boomen, en in de verte den langen weg, die al hooger en hooger rijst, totdat hij aan den top van den heuvel schijnt te stuiten, alsof daar geen weg meer was, en de hemel daar op den grond rustte. Tusschenbeide houdt men dan stil voor eene herberg, en komt uit den wagen en in eene kamer met vuur en licht, dat in het begin de oogen doet schemeren, waarbij men zich met zeker genot herinnert, dat het buiten toch koel was, en om dat genot te verhoogen, zich gaarne wil verbeelden dat het koeler was, dan het was. — Welk eene genoeglijke reis was voor Nelly die reis in den wagen!

Dan rijdt men weder voort, eerst zoo frisch en kort daarop weder zoo slaperig. Men ontwaakt op eens uit een gerusten slaap, als de postdiligence voorbijstuift, met de schitterende lantarens en galoppeerende paarden, en een conducteur achterop, die blijft staan om zijne voeten warm te houden, terwijl een heer met eene bonte muts zeer nuchter en verwilderd zijne oogen opent en rondkijkt. Dan komt men aan een tolhek, waar de tolbaas naar bed is gegaan, en men klopt, totdat men uit een bovenkamertje, waar een flauw lichtje brandt, antwoord krijgt, en de tolbaas, met zijne slaapmuts op, huiverend naar beneden en naar buiten komt, het hek opent en wenscht dat er des nachts geene wagens mochten rijden. Vervolgens komt die vinnige koude tusschentijd tusschen den nacht en het aanbreken van den dag, en ziet men in het oosten eene grijze streep, die spoedig wit, dan geel, en eindelijk gloeiend rood wordt. De zon gaat op, en verspreidt overal leven en vroolijkheid — men ziet mannen en paarden aan den ploeg, vogelen in de boomen en heggen, en jongens in de eenzame velden, die ze met ratels wegjagen. Men bereikt eene stad; de markt is vol en woelig; op het plein voor de herberg staan sjeezen en karren; men laat de paarden, die men te koop biedt, de straat op en neder draven; verder in een morsigen hoek, woelen de varkens door elkander; een loopt er weg met een lang touw aan zijn poot, vlucht in den zindelijken winkel van een apotheker, en wordt er met bezemstokken weder uitgejaagd; de nachtdiligence houdt stil, om paarden te verwisselen; de passagiers zijn koud, verhavend en verdrietig; terwijl de voerman er zoo netjes uitziet, alsof hij uit een doosje kwam, — hoeveel beweging — hoeveel te zien en op te merken! Nooit had Nelly zoo aangenaam gereisd als in dien wagen.

Nu en dan wandelde zij een half uurtje, terwijl haar grootvader reed, en eene enkele maal haalde zij ook den schoolmeester over

om eene poos hare plaats in te nemen. Zoo reisden zij zeer genoeglijk voort, totdat zij eene groote stad bereikten, waar de wagen bleef, en waar zij zouden overnachten. Zij gingen eene groote kerk voorbij, en in de straten zagen zij vele oude huizen, met lage toogdeuren, en sommige met uitstekende portalen van eikenhout en zonderling gebeeldhouwde banken, waarop de vorige inwoners zich in den zomer des avonds nederzetten; en de meeste vensters hadden kleine looden ruiten. Fornuizen en rook zagen zij niet meer, behalve een paar malen, waar eene fabriek in het midden van het veld, evenals een vuurspuwende berg, den omtrek verschroeide. Voorbij deze stad kwamen zij weder in het open veld, en nu begonnen zij de plaats hunner bestemming te naderen.

Deze was echter nog niet zoo nabij, of zij moesten nog eens op den weg vernachten. Zij hadden dit echter niet volstrekt behoeven te doen; maar toen de schoolmeester het dorp in de verte zag, begon hij te bedenken, dat het niet met zijne kosterlijke deftigheid strookte, om zoo met verhavende kleederen en bestofte schoenen zijne intrede te doen. Het was een schoone, heldere herfstochtend, toen zij eindelijk het dorp binnentraden.

"Zie, dat is de kerk!" riep de opgetogen schoolmeester uit; "en dat oude gebouw daarnaast zal zeker het schoolhuis wezen. Vijf en dertig pond in het jaar, op zulk een heerlijk dorp!"

Zij bewonderden alles: het oude grijze portaal; de vensters met krulwerk; de eerwaardige grafsteenen op het groene kerkhof; den zwaren toren, ja den weerhaan zelfs; de rieten daken van huizen en schuren, die tusschen de boomen te voorschijn kwamen; de beek, die voorbij den watermolen stroomde; de blauwe bergen van Wales in het verre verschiet. Zulk een plek was het, waarnaar het meisje in de benauwde straten dier akelige stad had gesmacht. Zulk een tooneel had haar voor den geest gezweefd, toen zij op haar bed van asch bij het fornuis lag te rusten — en nu was het daar, nog schooner in de werkelijkheid.

"Ik moet u een oogenblik verlaten," zeide de schoolmeester, de stilte afbrekende, waarin de blijdschap hen had doen verzinken. "Ik moet een brief overgeven, en hier en daar navraag doen, weet ge? Waar zal ik u brengen? Daar ginds in de herberg?"

"Laat ons hier maar wachten," antwoordde Nelly. "Het hek staat open. Wij zullen daar in het portaal van de kerk gaan zitten, totdat gij terugkomt."

De schoolmeester bracht hen naar het portaal, legde zijn valies op de steenen bank, trok een paar nieuwe handschoenen aan, die hij den geheelen weg over in zijn zak had gehad, en snelde toen vol hoop en ijver heen. Nelly zag hem na, totdat het geboomte hem voor haar gezicht verborg, en deed toen eenige schreden op het oude kerkhof. Het was zoo stil, dat zelfs het geritsel van haar kleedje hoorbaar was; want op de afgevallene bladeren, die het pad bedekten, maakten hare voetstappen geen gedruis. Het tooneel was eerbiedwekkend; de kerk scheen vele eeuwen geleden gebouwd te zijn, en bij een klooster te hebben behoord; want hier en daar zag men nog eenige vervallene muren met bogen en nissen. Dicht bij deze overblijfselen van lang vervlogene eeuwen, een gedeelte der ruïne vormende, dat men in later tijd bewoonbaar had willen maken, stonden twee lage huisjes met diepe vensterkozijnen en eiken deuren, nu onbewoond en ten val neigende.

Deze onaanzienlijke gebouwen trokken uitsluitend Nelly's aandacht, zonder dat zij zelve wist waarom. De kerk en de ruïne hadden evenveel aanspraak op de oplettendheid van een vreemdeling; maar zoodra zij die twee huisjes had gezien, kon zij op niets anders meer acht geven. Zelfs toen zij het kerkhof was rondgegaan en, naar het portaal teruggekeerd, nadenkend op de terugkomst van haar vriend zat te wachten, plaatste zij zich zoo, dat zij die twee huisjes nog in het oog hield, en voelde zij zich als het ware door eene tooverkracht naar die plek getrokken.

XLVIII.

HOE HET MET DE ONTDEKKINGSREIS VAN DEN COMMENSAAL AFLIEP.

Kit's moeder en de vreemde heer — die wij nu op hunne reis moeten volgen — werden, gelijk wij gezien hebben, door eene postkoets met vier snelle paarden weggevoerd, en waren spoedig buiten de stad. De goede vrouw, niet op haar gemak in haar ongewonen toestand, en verontrust door moederlijke bekommeringen dat misschien nu alreeds de kleine Jakob of het schootkindje, of wel allebei, in het vuur of van de trap waren gevallen, of tusschen eene deur waren plat geklemd, of zich de keel hadden verbrand door eene poging om aan de tuit van den theeketel hun dorst te lesschen, bewaarde een eenigszins treurig stilzwijgen, en ontwaarde, als zij uit het portier een voorbijganger zag, bij de bewustheid der deftigheid van haar nieuwen toestand, ten naastenbij het gevoel van iemand die als vriend mee te begraven gaat, hoewel de overledene hem eigenlijk vrij onverschillig was, en nu uit het portier van de rouwkoets een dagelijkschen bekende ziet, maar gedwongen is eene welvoe-

gelijke stijfheid in acht te nemen, en zich te houden, alsof hij voor alle uitwendige indrukken onvatbaar was.

Niemand had echter onvatbaar kunnen wezen voor de indrukken, welke de vreemde heer op zijn gezelschap maakte; want daartoe had men zenuwen van staal moeten hebben. Hij hield zich geen oogenblik stil. Onophoudelijk smeet hij met zijne armen en beenen om zich heen, haalde de glazen op, liet ze dan met geweld weder vallen, of stak zijn hoofd uit het eene portier, om het driftig weder in te halen en terstond uit het andere portier te steken. Daarenboven had hij een doosje lucifers in zijn zak, en nauwelijks had vrouw Nubbles hare oogen gesloten, of "krak—sss!" stak hij er een aan, om bij het vlammetje op zijn horloge te kijken, en liet dan de vonken maar zoo in het stroo vallen, alsof het geheel onder de onmogelijkheden behoorde, dat hij en vrouw Nubbles levend gebraden konden worden, eer de postiljons de paarden tot staan konden brengen. Als zij de paarden moesten wisselen, was hij in een oogenblik uit het rijtuig, zonder te wachten tot de trede was neergeslagen, vloog dan als een dolleman in het rond, haalde bij eene lantaarn zijn horloge uit, en vergat er op te zien voordat hij het weder in zijn zak stak; kortom hij bedreef zoovele buitensporigheden, dat vrouw Nubbles wezenlijk bang voor hem begon te worden. Als dan de paarden waren voorgespannen, kwam hij als een harlekijn in het rijtuig springen; en voordat zij eene mijl ver waren, kwamen horloge en lucifers weder te voorschijn, en schrikte vrouw Nubbles weder wakker.

"Dat hindert u immers niet?" vroeg hij, na een van die kuren.

"O neen, mijnheer!"

"Gij zijt immers niet koud?"

"Ik vind het wel wat koel," antwoordde vrouw Nubbles.

"Dat had ik wel kunnen denken," zeide de vreemde heer, terwijl hij een der voorglazen ophaalde. "Gij moest wat brandewijn met heet water hebben gedronken. Hei! bij de eerste herberg ophouden en vragen om een glas brandewijn met heet water."

Vruchteloos betuigde vrouw Nubbles, dat zij zoo iets niet verlangde. De vreemde heer was onverbiddelijk, en telkens, als hij van ongedurigheid niet meer wist wat hij doen zou, kwam hij op den inval, dat vrouw Nubbles brandewijn met heet water moest hebben. Zoo reden zij voort tot omtrent middernacht, en hielden toen stil, om een avondmaal te gebruiken, waarbij de vreemde heer alles liet opzetten wat er maar te bekomen was; en omdat vrouw Nubbles niet alles opat, begreep hij, dat zij ziek moest wezen.

"Ik geloof, dat gij niet wel zijt, jufvrouw!" zeide de vreemde heer, die zelf niets anders deed, dan het vertrek op en neder stappen.

"O neen, mijnheer! Ik ben volmaakt wel."

"Ik zie het wel beter. Zulk eene nachtreis is te vermoeiend voor u. Lieve hemel! als die vrouw er maar niet onder bezwijkt! Hoeveel kinderen hebt gij, jufvrouw?"

"Nog twee jongens, mijnheer! behalve Kit."

"Hebben zij al een peet?"

"Neen, mijnheer!"

"Dan zal ik het wezen. Maar gij moest wat heeten wijn nemen."

"Ik dank u, mijnheer!"

"Gij moet. Gij hebt het noodig. Ik had er eer om moeten denken."

Hij schelde terstond, en dwong vrouw Nubbles om een glas wijn uit te drinken, zoo heet dat de tranen haar langs de wangen liepen. Terstond daarop pakte hij haar weder in de postkoets, waar — misschien door de werking van dien krachtigen drank — zijne ongedurigheid haar niet lang meer hinderde, daar zij weldra in een vasten slaap viel en bleef doorslapen, totdat het helder dag was en de wielen van het rijtuig over de straatsteenen van eene stad ratelden.

"Hier is het!" riep haar reisgenoot, terwijl hij al de glazen liet zakken. "Naar het wassenbeeldenspel!"

De postiljons gaven hunne paarden de sporen, om met glans de stad in te rijden, zoodat alle vier in galop sprongen en door de straten renden met zulk een geweld, dat de bescheidene stem der torenklok, die juist half negen sloeg, geheel verdoofd werd, en de inwoners van het stadje verbaasd kwamen uitkijken. Eindelijk hielden zij stil voor eene deur, voor welke een hoop volks verzameld was.

"Wat is hier te doen? Is er iets gebeurd?" vroeg de vreemde heer, zijn hoofd buiten het portier stekende.

"Eene bruiloft," antwoordden verscheidene stemmen; "eene bruiloft. Hoezee!"

Eenigszins verbijsterd door dit onverwachte gewoel, klom de vreemde heer uit het rijtuig, en hielp vervolgens vrouw Nubbles er uit, waarop het volk begon te juichen: "Hoezee! Nog een paar!"

"Ik geloof, dat de menschen hier dol zijn," zeide de vreemde heer, terwijl hij zich met zijne vermeende bruid door het gedrang werkte. "Ga toch wat op zijde, en laat mij aankloppen!"

Eene gelegenheid om leven te maken is het gepeupel altijd welkom. Wel twintig morsige handen werden oogenbikkelijk opgeheven om voor hem aan te kloppen, en zelden heeft een klopper van gelijke grootte zulk een verdoovend geweld gemaakt. Na het bewijzen van dezen dienst weken de vrijwilligers een weinig achteruit, daar zij den vreemden heer gaarne alleen lieten afwachten, wat hierop volgen zou.

"Wat moet gij hebben, mijnheer?" vroeg een man, met een witten strik in zijn knoopsgat, die met een vrij barsch gezicht de deur opende.

"Wie is hier getrouwd, vriend?" vroeg de vreemde heer.

"Ik!"

"Gij? en met wie, voor den duivel?"

"Wat voor recht hebt gij, om zoo te vragen?" hernam de bruidegom, hem van het hoofd tot de voeten opnemende.

"Wat voor recht?" herhaalde de vreemde heer, terwijl hij vrouw Nubbles, die blijkbaar lust kreeg om weg te loopen, bij haar arm vasthield. "Een recht, waarvan gij niet gedroomd hebt. Hoort, goede lieden! als die kerel eene minderjarige heeft getrouwd — maar het kan niet wezen. Waar is het meisje, dat gij hier hebt, goede man? Gij noemt haar Nelly. Waar is zij?"

Toen hij dit zeide, gaf iemand in eene kamer dichtbij een ijselijken gil, en oogenblikkelijk kwam eene dikke dame, geheel in het wit gekleed, aanloopen en greep, om zich te steunen, den bruidegom bij den arm.

"Waar is zij?" riep deze dame. "Wat weet gij van haar? Wat is er van haar geworden?"

De vreemde heer deinsde terug, en beschouwde de gewezene jufvrouw Jarley (welke dien morgen, tot eeuwige spijt van Slum den dichter, met den philosophischen George in het huwelijk was getreden) met een blik, waarin vrees, teleurstelling en ongeloof om den voorrang streden. Eindelijk stamelde hij: "Ik vraag u waar zij is. Wat meent gij?"

"Ach, mijnheer!" riep de bruid; "als gij met een goed oogmerk voor haar hier komt, waarom zijt gij dan niet eene week vroeger gekomen?"

"Zij is toch niet — niet dood?" zeide de man, tot wien zij het woord richtte, verbleekende.

"Neen, zoo erg is het niet."

"Goddank!" zeide de vreemde heer met eene zwakke stem. "Laat mij binnenkomen."

Zij gingen op zijde om hem in te laten, en toen hij in huis was, sloten zij de deur.

"In mij ziet gij iemand," zeide hij, zich tot het jonggetrouwde paar keerende, "wien het leven zelf niet dierbaarder is, dan de twee menschen, die ik zoek. Zij zouden mij niet



EEN MAN VAN EEN RUW EN GEMEEN VOORKOMEN STOND BIJ HEN. (blz. 135).

kennen. Mijn gezicht is hun vreemd; maar als zij een van beiden hier zijn, breng dan deze goede vrouw bij hen, want haar kennen zij. Indien gij zegt, dat zij hier niet zijn, omdat gij mijne oogmerken wantrouwt, dan zult gij wel van gedachten veranderen, als gij ziet dat zij deze vrouw als eene oude vriendin herkennen."

"Ik heb het altijd gezegd!" riep de bruid uit. "Ik zag wel, dat zij geen gemeen kind was. Ach, mijnheer! wij kunnen u niet helpen; want al wat wij gedaan hebben om hen weder te vinden, is vruchteloos geweest."

Daarop verhaalde zij, zonder eenige achterhoudendheid, al wat zij van Nelly en haar grootvader wist, en hoe deze plotseling waren verdwenen; er bijvoegende (hetgeen ook waar was), dat zij veel moeite had gedaan om hen op te sporen, maar zonder eenig gevolg. Vervolgens weidde zij uit over de stompzinnigheid van den ouden man, — over de ongerustheid, welke Nelly altijd aan den dag legde, als hij alleen uitging, — over hare eigene vermoedens te dien opzichte, — en over de neerslachtigheid, welke langzamerhand de gezondheid van het meisje had verzwakt. Of Nelly den ouden man des nachts had gemist, en wetende of vermoedende waar hij was, hem was gaan opzoeken; of dat zij te zamen waren heengegaan, wist zij niet te zeggen; maar hetzij het denkbeeld om op deze wijze de vlucht te nemen van den ouden man of van zijne kleindochter afkomstig was, zij hield het toch voor zeer onwaarschijnlijk, dat zij ooit zouden terugkomen.

Naar dit alles luisterde de vreemde heer met het voorkomen van iemand, die door smart en teleurstelling geheel overstelpt wordt; en toen er over den grootvader werd gesproken, was zijne ontroering zoo sterk, dat hem de tranen over de wangen rolden.

Om dit gedeelte van het verhaal niet te rekken, vermelden wij slechts in het kort, dat voor het einde van het gesprek de vreemde heer zich volkomen overtuigd hield, dat men hem de waarheid had gezegd en daarop poogde, de bruid en den bruidegom eene belooning voor hunne goedheid voor het arme kind op te dringen, welke deze echter standvastig van de hand wezen. Eindelijk reed het gelukkige paar in den grooten wagen heen, om de wittebroodsweken op het land door te brengen, terwijl de vreemde heer en vrouw Nubbles treurig weder in de postkoets stapten.

"Waarheen, mijnheer?" vroeg de postiljon.

"Naar den.... naar de herberg," antwoordde de vreemde heer. Hij had eigenlijk iets anders willen zeggen; maar om vrouw Nubbles bedacht hij zich en zij reden naar de herberg.

Het gerucht had zich verspreid, dat het meisje, hetwelk de wassenbeelden uitlegde, het kind was van voorname ouders, die haar in hare vroegste jeugd hadden verloren en nu eerst op het spoor gekomen waren. Men was het oneens, of zij de dochter van een Prins, een Hertog, een Graaf of een Baron was; maar men stelde toch vast, dat de vreemde heer haar vader was, en ieder drong toe om al ware het slechts het topje van zijn adellijken neus te zien, terwijl hij vol droefheid wegreed.

Wat had hij er niet voor willen geven om te weten, en hoeveel leed zou het hem bespaard hebben als hij slechts geweten had, dat Nelly en haar grootvader op dat oogenblik, in het portaal der oude kerk, geduldig op de terugkomst des schoolmeesters zaten te wachten!

XLIX.

DE MEDELOGEERGAST.

Het gerucht aangaande den vreemden heer en hetgeen hij kwam verrichten liep met spoed van mond tot mond, en werd onderweg met allerhande bijvoegselen, het eene al wonderbaarlijker dan het andere, vergroot; want het gerucht, geheel anders dan de steen in het spreekwoord, is een steen die al rollende hoe langer hoe meer mos verzamelt. Dit was de reden, dat zich voor de deur der herberg, waar hij moest afstappen, een talrijke troep nieuwsgierige straatslijpers verzamelde, die, nu zij door het sluiten van het wassenbeeldenspel en den afloop der huwelijksplechtigheden als het ware buiten werk waren geraakt, zijne komst als eene heugelijke omstandigheid beschouwden, en deze dan ook met de levendigste vreugdeblijken begroetten.

Geenszins deelende in deze algemeene blijdschap, maar met den donkeren en neerslachtigen blik van iemand, die in eenzaamheid en stilte over zijne teleurstelling verlangde na te denken, stapte de vreemde heer uit het rijtuig, en hielp vervolgens vrouw Nubbles er uit, met eene naargeestige beleefdheid, welke een buitengemeenen indruk op de toeschouwers maakte. Daarop gaf hij haar zijn arm en bracht haar in huis, terwijl verscheidene vlugge knechts als tirailleurs vooruitliepen, om ruimbaan te maken en hem eene kamer te wijzen.

"Elke kamer is mij goed genoeg," zeide de vreemde heer, "als zij maar dicht bij de hand is."

"Dichtbij, mijnheer? Dezen weg, als het u belieft."

"Zou mijnheer ook zin hebben in deze kamer?" zeide eene stem, terwijl eene kleine deur tegenover de trap snel openging, en een hoofd kwam buitenkijken. "Hij is welkom hier. Zoo welkom als bloemen in Mei, of steenkolen op kerstmis. Zou deze kamer u ook bevallen, mijn-

heer! Doe mij de eer om binnen te komen. De kamer is volkomen tot uw dienst."

"Genadige hemel!" riep vrouw Nubbles ontzet uit. "Had ik ooit gedacht!"

Zij had wel reden om verbaasd te zijn; want de man, die zoo vriendelijk zijne kamer aanbood, was niemand anders dan Daniël Quilp. De deur, waaruit zijn hoofd stak, was vlak bij de vliegenkast, waarin het versche vleesch hing; en daar stond hij met koddige beleefdheid te buigen, zoo volkomen op zijn gemak, als ware hij in zijn eigen huis, maar met een gezicht, alsof hij een kwaadaardige kabouter was, die uit den grond was opgerezen, om den een of ander een boozen streek te spelen; ja het scheen bijna, alsof de schapenbouten en koude kippen zich reeds door zijne nabijheid tot bederf moesten zetten.

"Wilt gij mij die eer bewijzen?" vroeg Quilp.

"Ik ben liever alleen," antwoordde de vreemde heer.

"O!" hervatte Quilp, die met dezen uitroep weder binnenwipte en de deur dichtsloeg, zoo snel, als ware hij eene pop op eene klok, die, als het uur slaat, door het raderwerk in beweging wordt gebracht.

"Gisterenavond heb ik hem nog in Klein-Bethel gezien," fluisterde vrouw Nubbles haar reisgenoot in het oor.

"Zoo!" zeide deze. "Oppasser! wanneer is die man hier gekomen?"

"Van morgen, mijnheer! met de nachtdiligence."

"Hm! En wanneer gaat hij weer heen?"

"Ik weet het niet, mijnheer! Toen de meid hem vroeg, of hij ook een bed zou noodig hebben, trok hij eerst gezichten tegen haar, en wilde haar toen een zoen geven."

"Vraag hem, of hij eens bij mij wil komen," zeide de vreemde heer. "Zeg hem, dat ik hem gaarne eens wilde spreken. Vraag hem, of hij terstond zal komen; hoort gij?"

De knecht sloeg een paar verwonderde oogen op; want de vreemde heer had op het gezicht van Quilp niet slechts evenveel verbazing aan den dag gelegd als vrouw Nubbles, maar had zelfs, daar hij niet bevreesd was voor den dwerg, volstrekt geen moeite gedaan om zijn ongenoegen en afkeer te verbergen. Hij ging echter zijne boodschap doen, en kwam spoedig met Quilp zelven terug.

"Uw dienaar, mijnheer," zeide de dwerg. "Ik heb uw bode halverwege ontmoet. Ik dacht wel, dat gij mij zoudt vergunnen u mijn compliment te maken. Ik hoop dat gij bestendig welvaart?"

Er volgde eene korte poos van stilte, terwijl de dwerg met half geslotene oogen en een benepen gezicht naar een antwoord stond te wachten; maar toen dit niet kwam, keerde hij zich tot vrouw Nubbles, die hij meer gemeenzaam kende.

"Christoffel's moeder!" riep hij uit. "Zulk eene goede vrouw, en die het geluk heeft van zulk een braven zoon te hebben! Hoe vaart Christoffel's moeder? Heeft de verandering van lucht haar wat goed gedaan? En hoe gaat het met Christoffel en met de kleintjes? Groeien zij nog goed? Varen zij nog wel?"

Bij elke vraag had hij zijne stem eenige tonen laten rijzen, zoodat hij met een schel gepiep besloot; en nu bleef hij staan met zijn gewonen wezenloozen blik, die, hetzij deze hem aangeboren was, of wel opzettelijk door hem werd aangenomen, alle uitdrukking, waaruit men zijne gezindheid of meening zou kunnen opmaken, van zijn gezicht deed verdwijnen.

"Mijnheer Quilp!" zeide de vreemde heer.

De dwerg hield zijn hand achter zijn groot oor, alsof hij met stipte aandacht wilde luisteren.

"Wij hebben elkander al eens gezien...."

"Wel zeker, mijnheer! Zulk eene eer en genoegen — dat is het allebei, Christoffel's moeder, dat is het allebei — vergeet men niet zoo gauw. Lang niet!"

"Gij zult u wel herinneren, dat ik, toen ik in Londen kwam, en het huis, voor hetwelk ik stilhield, ledig en gesloten vond, door de buren naar u werd gewezen, en toen zonder te rusten of iets te gebruiken u kwam opzoeken."

"Hoe driftig was dat, en toch welk een krachtige en welgepaste maatregel!" zeide Quilp, in navolging van zijn vriend Brass met zich zelven sprekende.

"Ik vond u," vervolgde de vreemde heer, "op eene onverklaarbare wijze in het bezit van al wat zoo kort geleden aan een ander had toebehoord, terwijl die ander, die vóór dien tijd voor een rijk man was gehouden, plotseling doodarm geworden en uit het huis en hof gejaagd was."

"Wij hadden volmacht voor hetgeen wij deden, mijnheer!" hernam Quilp, met dezelfde sarrende bedaardheid. "En gij moest ook niet zeggen weggejaagd. Hij is vrijwillig heengegaan, is in den nacht verdwenen, mijnheer."

"Dat is hetzelfde," zeide de vreemde heer. "Hij was weg."

"Weg was hij, dat is waar," antwoordde Quilp nog even bedaard. "De eenige vraag was, waar hij heen was; en dat is nog de vraag."

"Wat moet ik dan van u denken," hervatte de vreemde heer, den dwerg gramstorig aanziende, "nu gij, die toen blijkbaar ongenegen waart om mij eenige inlichting te geven, en u achter allerlei ellendige uitvluchten verscholen hieldt, mij als een spion nasluipt?"

"Ik u nasluipen?" riep Quilp uit.

"Doet gij dat niet?" hernam de vreemde heer, die zijne drift bijna niet meer kon beteugelen. "Waart gij niet weinige uren geleden nog zes-

tig mijlen hier vandaan, in de kapel, waar deze goede vrouw haar godsdienst gaat verrichten?"

"Zij was daar toen ook nog, als ik wel heb," antwoordde Quilp, altijd even bedaard blijvende. "Als ik lomp wilde zijn, zou ik kunnen zeggen, dat gij mij als een spion nasluipt. Ja, ik was in de kapel. Wat beteekent dat? Ik heb wel gelezen, dat pelgrims, voordat zij eene reis begonnen, altijd naar eene kapel gingen, om voor hunne behoudene terugkomst te bidden. Dat is zeer verstandig; want het reizen is gevaarlijk, vooral buitenop per diligence. Er kan een wiel breken, de paarden kunnen op hol gaan, een dronken koetsier kan de diligence omsmijten. Ik ga altijd naar eene kapel, voordat ik op reis ga. Dat is het laatste, dat ik bij zulk eene gelegenheid doe."

Men behoefde niet schrander te zijn, om te begrijpen, dat Quilp onbeschaamd stond te liegen, hoewel uit zijn gezicht en stem niets anders was op te maken, of hij sprak de zuivere waarheid.

"Kerel! in des duivels naam," zeide de ongelukkige vreemde heer, "was het dan, om eene of andere reden, die gij zelf best weten zult, uw voornemen niet mij te volgen? Weet gij niet, met welk oogmerk ik hier gekomen ben, en zoo ja, kunt gij mij dan geene inlichtingen geven?"

"Gij denkt zeker, dat ik een toovenaar of waarzegger ben, mijnheer!" antwoordde Quilp, zijne schouders ophalende. "Als ik dat was, zou ik mijne kunst gebruiken om mijn fortuin te maken."

"Zoo!" zeide de ander, zich ongeduldig op eene sofa werpende: "ik begrijp, dat wij alles gezegd hebben, wat er te zeggen was. Laat ons nu alleen, als 't u belieft."

"Gaarne," antwoordde Quilp, "zeer gaarne. Christoffel's moeder, goede ziel, vaarwel! Pleizierige reis — t e r u g, mijnheer! Hm!"

Deze woorden tot afscheid uitsprekende, ging de dwerg, met een grijns op zijn gezicht, die volkomen onbeschrijfelijk is, maar uit eene vereeniging der leelijkste grimassen scheen te bestaan, waarvoor menschen- of apengezichten vatbaar zijn, langzaam achteruit en verliet het vertrek.

"Zoo, zoo!" zeide Quilp, toen hij weder in zijne eigene kamer was gekomen. "Zoo, zoo! zijt gij daar, vriend? Ei!" Grinnekend van genoegen, zette hij zich op een stoel, en daarop heen en weder wiegelende en tegelijk zijn linkerbeen wrijvende, verzonk hij in een mijmerend nadenken, waarvan het niet ongepast zal wezen de onderwerpen te vermelden.

Eerst herdacht hij de omstandigheden, welke hem deze reis hadden doen ondernemen en in het kort de volgende waren: Den vorigen avond was hij naar het kantoor van Brass gegaan, doch had daar niemand aangetroffen dan Swiveller, die, om zich in zijne eenzaamheid te troosten, jenever met heet water zat te drinken, en reeds genoeg van dat vocht had gebruikt, om zijne denkbeelden nog wat verwarder en onduidelijker dan anders te maken. In zulk een toestand gebeurt het niet zelden, dat iemand zich verbeeldt eene buitengewone mate van schranderheid en voorzichtigheid te bezitten, en lust krijgt om met deze eigenschappen te pronken. Dit was ook met Swiveller het geval, en verleidde hem tot de aanmerking, dat hij aangaande den commensaal op de bovenkamers eenige zeer merkwaardige ontdekkingen had gedaan, die hij echter vast besloten had voor zich zelven te houden, en noch dreigementen noch vleierij hem ooit zouden doen openbaren. Quilp gaf zijne hooge goedkeuring over dit voornemen te kennen, maar begon ook terstond Swiveller verder uit te hooren, en ontdekte weldra, dat deze den commensaal met Kit had zien spreken, en dat dit het geheim was, hetwelk nooit geopenbaard zou worden.

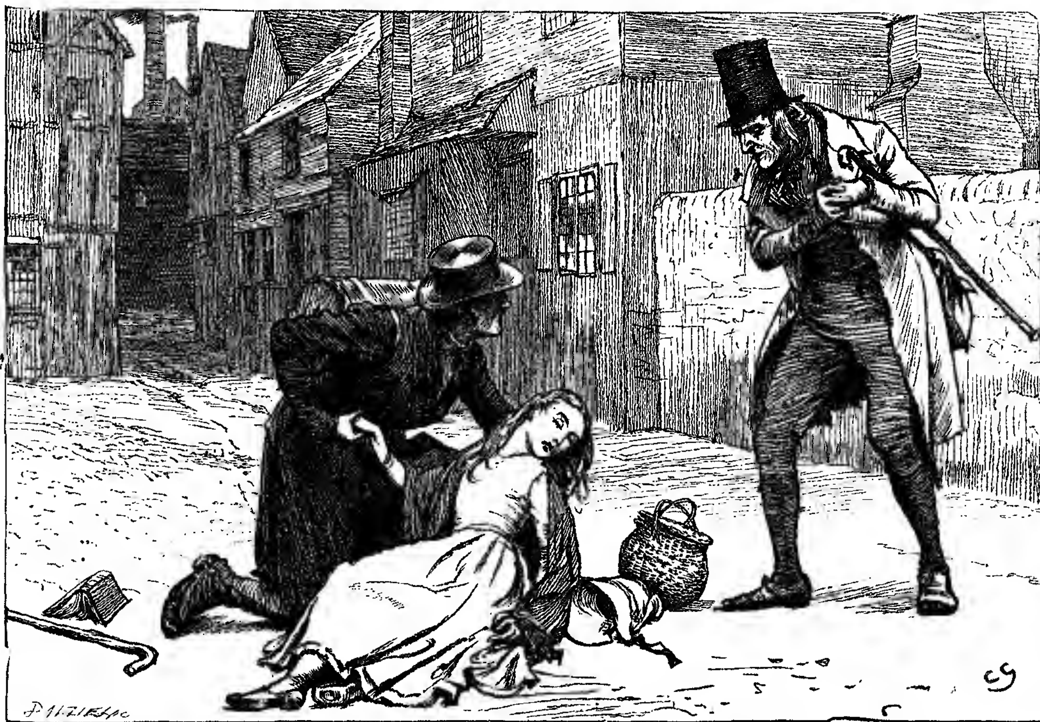
Quilp vermoedde terstond dat de commensaal dezelfde man moest wezen, die hem was komen opzoeken, en toen hij, door verder navragen, daaromtrent zekerheid had verkregen, viel het hem niet moeielijk het besluit op te maken, dat de vreemdeling geen ander oogmerk kon hebben, dan zijn ouden client en diens kleindochter op te sporen. Brandende van nieuwsgierigheid om te weten wat daar achter stak, besloot hij naar de moeder van Kit te gaan, dewijl hij begreep, dat hij deze, die het allerminst tegen zijne kunstgrepen was opgewassen, gemakkelijkst de inlichtingen, welke hij verlangde, zou kunnen ontlokken, en hij liet derhalve Swiveller spoedig weder alleen. Daar hij vrouw Nubbles niet thuis vond, deed hij navraag bij de buren, gelijk Kit zelf kort daarop eveneens deed; en toen hij van deze vernam, dat zij naar de kapel was gegaan, begaf hij zich insgelijks daarheen, om haar bij het uitgaan op te wachten.

Hij had nauwelijks een kwartier in de kapel gezeten, terwijl hij zijne oogen aandachtig op den zolder hield geslagen, en zich heimelijk vermaakte met het denkbeeld, dat hij in eene kerk was gekomen, toen Kit binnenkwam. Met een enkelen blik zag de waakzame dwerg, dat de knaap een of ander bijzonder oogmerk had; terwijl hij veinsde niets te hooren of te zien, gaf hij nauwkeurig acht op al wat er voorviel, en toen vrouw Nubbles met hare kinderen heenging, volgde hij haar op den voet. Om kort te gaan, hij sloop haar onbemerkt overal na, hoorde van een der postiljons, waarheen men rijden zou, en daar hij wist, dat er over eenige minuten eene nachtdiligence naar dezelfde stad moest afrijden, snelde hij, zonder zich een oogenblik te bedenken, naar het kantoor en nam eene plaats buitenop. Nadat hij in den nacht de

postkoets verscheiden malen had voorbijgereden en door deze weder ingehaald was, naarmate men zich hier of daar langer of korter ophield, bereikten beide rijtuigen bijna te gelijker tijd de plaats hunner bestemming. Quilp hield de postkoets in het gezicht, mengde zich onder den volkshoop, hoorde wat de vreemde heer kwam doen en hoe hij te leur gesteld werd, haastte zich toen naar de herberg, had daar het zoo even beschreven gesprek, en sloot zich eindelijk in zijne kamer op, om over het gebeurde na te denken.

"Zoo, vriend! zijt gij hier?" zeide hij, op zijne nagels bijtende. "Ik ben verdacht en word te van het geld, dat gij te veel hebt, mijnheer! zoolang er nog sloten en grendels zijn, om er uw vriend of bloedverwant achter te plakken. Ik heb een hekel aan die brave lui!" zeide de dwerg, een glas brandewijn in zijne keel gietende. "Ik gun hun allen zooveel kwaad, als ik maar doen kan."

Dit was geen los gezegde, maar eene bekentenis van zijne wezenlijke gezindheid; want langzamerhand was Quilp, die nooit iemand had liefgehad, zoover gekomen, dat hij iedereen, die met zijn geruïneerden client in betrekking stond, een hartgrondigen haat toedroeg. Hij haatte den ouden man zelven, om-



"ZIJ IS FLAUW," ZEIDE DE SCHOOLMEESTER, OPZIENDE. (blz. 143).

er buiten gehouden; maar Kit is de vertrouwde, niet waar? Ik vrees, dat ik hem uit den weg zal moeten werken. Als wij hen van morgen gevonden hadden," vervolgde hij na eene poos, "zou ik met een goeden eisch voor den dag zijn gekomen, en voordeelige zaken gedaan hebben. Als die schijnheilige femelaars, die jongen en zijne moeder, er niet waren, zou ik dien driftkop even gemakkelijk in het net krijgen als onzen ouden vriend — onzen wederzijdschen vriend, ha, ha! Het is in allen gevalle eene gelegenheid, die niet moet verwaarloosd worden. Laten wij hen eerst maar vinden, en dan zal ik wel raad weten om u te ontlasten van een gedeel- dat deze schrander genoeg was geweest om zijne waakzaamheid te ontsnappen; Nelly, omdat zij bestendig door jufvrouw Quilp, die zich steeds haar gedwongen verraad verweet, werd beklaagd; den vreemden heer, dewijl deze van hem zulk een klaarblijkelijken afkeer had; en Kit en diens moeder het ergste, om de reeds bovengemelde redenen.

In deze genoeglijke stemming dronk Quilp nog eenige glazen brandewijn, en ging toen een ander verblijf opzoeken, een gemeen, afgelegen bierhuis, waar hij heimelijk alle onderzoek deed, dat hem op het spoor der verlorenen had kunnen brengen. Alles was echter

vruchteloos. Zij waren des nachts heengegaan; niemand had hen zien vertrekken; niemand had hen zien heengaan; niemand had hen onderweg ontmoet; geen voerman of karreman had reizigers gezien die aan hunne beschrijving beantwoordden; niemand iets van hen bespeurd of gehoord. Overtuigd dat hij voor het tegenwoordige niets meer te hopen had, nam hij een paar spionnen aan, wie hij eene rijke belooning beloofde, als zij hem eenig bericht zonden, en reed den volgenden dag met de diligence naar Londen terug.

Toen hij boven op het rijtuig klom, zag hij met genoegen, dat vrouw Nubbles binnenin zat. Dit gaf hem onderweg veel vermaak; want, daar zij alleen was, had hij volle vrijheid om haar op allerlei manieren te kwellen en tot last te zijn; hij ging, bij voorbeeld, met levensgevaar, over den kant van het rijtuig hangen, om haar met zijne groote uitpuilende oogen aan te staren, die haar, nu zij zijn gezicht het onderste boven zag, nog veel akeliger voorkwamen, en joeg haar zoo van het eene raampje naar het andere; als zij van paarden verwisselden, klom hij spoedig af, en stak zijn hoofd, afschuwelijk scheel kijkende, in het portier; door welke kuren hij vrouw Nubbles zulk een angst aanjoeg, dat zij hem in vollen ernst voor een afgezant van dien boozen vijand begon te houden, die in Klein-Bethel zoo krachtig werd bestreden, en thans, nu zij zich had laten verleiden om naar de komedie te gaan, vrijheid had om haar met zijne aanvechtingen te vervolgen.

Bij de aankomst der diligence werd vrouw Nubbles door Kit opgewacht, aan wien door een brief van hare aanstaande terugkomst was kennis gegeven. De knaap was zeer verwonderd toen hij het welbekende gezicht van Quilp over den schouder des koetsiers zag gluren, als ware hij een booze geest, die voor ieders oogen, behalve de zijne, onzichtbaar moest wezen.

"Hoe gaat het u, Christoffel?" kraaide de dwerg van omhoog. "Alles wel, Christoffel. Moeder zit binnenin."

"Hoe komt hij hier, moeder?" fluisterde Kit.

"Ik weet niet hoe hij hier komt of waarom," antwoordde vrouw Nubbles, met hulp van haar zoon afstappende, "maar hij heeft mij den geheelen dag zulk een angst aangejaagd, dat ik haast buiten mij zelve ben."

"Heeft hij dat?" riep Kit uit.

"Gij zoudt het niet kunnen gelooven," antwoordde zijne moeder; "maar zeg geen woord tegen hem, want ik geloof waarlijk niet dat hij een mensch is. Stil! Kijk niet om alsof ik van hem sprak, want hij zit mij nu in het licht van de lantaren aan te grijnzen — ijselijk!"

In weerwil van het bevel zijner moeder, keek Kit driftig om. Quilp zat met kalm genoegen naar de sterren te turen, geheel verdiept in de beschouwing des hemels.

"O, hij is zoo geslepen!" riep vrouw Nubbles uit. "Maar kom voort. Spreek toch niet tegen hem."

"Ja, dat wil ik toch, moeder. Welke gekheid! Zeg eens, mijnheer." Quilp veinsde te schrikken en keek toen glimlachend om.

"Wilt gij mijne moeder wel met rust laten?" zeide Kit. "Hoe durft gij eene arme vrouw, zooals zij, zoo plagen en angstig maken, alsof zij buitendien al niet genoeg angst en zorg had. Schaamt gij u niet, gij klein gedrocht!"

"Gedrocht!" zeide Quilp glimlachend bij zich zelven. "Leelijkste dwerg die ergens in een spel te kijk is! Monster! Wacht maar!"

"Kom haar nog eens met uwe onbeschaamdheid aan," hervatte Kit, de hoededoos op schouder nemende, "en ik zeg u, mijnheer Quilp, ik verdraag het niet langer. Dat staat u geheel niet vrij. Wij hebben ons immers nooit met u bemoeid. Dit is de eerste maal niet; en als gij haar ooit weder plaagt of bang maakt, zult ge mij noodzaken (ofschoon ik het niet gaarne doen zou, omdat ge zulk een klein kereltje zijt) om u een pak slaag te geven."

Quilp gaf volstrekt geen antwoord, maar zoo dicht naar Kit toekomende, dat zijne oogen maar een paar duim van zijn gezicht af waren, keek hij den knaap strak aan, ging toen zonder zijne oogen af te wenden wat achteruit, naderde wederom, ging weder achteruit en herhaalde dit nog wel zesmaal, gelijk men een kop in eene phantasmagorie ziet naderen en teruggaan. Kit bleef staan alsof hij een aanval verwachtte, maar toen hij bevond dat er op deze gebaren niets meer volgde, knipte hij eens met zijne vingers en ging heen. Zijne moeder trok hem voort zoo hard zij kon, en zelfs te midden van zijn nieuws over den kleinen Jakob en het kleinste kleintje, keek zij angstig over haar schouder om, of Quilp hen ook volgde.

L.

DE LEVENDE DOODE.

Kit's moeder had zich de moeite van dat omkijken wel kunnen besparen, want Quilp dacht er niet aan om haar en haar zoon te volgen en den twist, waarmede zij gescheiden waren, te vernieuwen. Hij ging zijns weegs, en stapte, nu en dan een deuntje fluitende, met een zeer bedaard en genoeglijk gezicht huiswaarts, zich onderweg vermakende met te denken aan den angst, dien zijne vrouw moest hebben uitgestaan, dewijl hij, zonder vooraf te waarschuwen, drie dagen was weg-

gebleven, en dat zij nu waarschijnlijk razend van wanhoop zou wezen. Hij vond dit denkbeeld zoo grappig, dat hij telkens lachte, zoodat de tranen hem over de wangen rolden, en nu en dan, in eene zijstraat, zijne blijdschap lucht gaf in een gillenden schreeuw, die doorgaans een of ander voorbijganger deed schrikken, hetgeen zijn vermaak nog vergrootte en hem in eene zeer opgeruimde stemming deed voortwandelen.

Toen Quilp in deze vroolijke luim Tower-Hill bereikte, verbeeldde hij zich, dat hij voor het venster der bovenste kamer van zijn huis meer licht dan gewoonlijk zag, en toen hij naderbij kwam en oplettend luisterde, hoorde hij niet alleen de stemmen van zijne vrouw en schoonmoeder, maar ook van eenige mannen. "Zoo!" riep de jaloersche dwerg uit. "Krijgen zij hier zulk een bezoek, terwijl ik weg ben?" Hij zocht in zijn zak naar den sleutel, maar had vergeten dien mede te nemen, en moest derhalve aankloppen. "Licht in den gang?" dacht hij, terwijl hij door het sleutelgat keek. "Zachtjes aankloppen; dan zal ik u misschien toch nog verrassen, dametje!"

Hij klopte zeer zacht aan, maar kreeg geen gehoor; doch toen hij voor de tweede maal even zacht had aangeklopt, werd de deur door den jongen van de werf geopend. Quilp hield den knaap met de eene hand den mond dicht, en trok hem met de andere op straat.

"Laat los!" fluisterde de jongen: "gij zult mij smoren."

"Wie is er boven, rekel?" vroeg Quilp, insgelijks fluisterend. "Spreek! maar zacht, of ik knijp u voor goed de keel toe."

De jongen wees naar het venster, en antwoordde slechts met een gesmoord gelach, hetwelk zulk eene innige pret te kennen gaf, dat Quilp hem weder bij de keel greep, en misschien zijn dreigement ten uitvoer zou hebben gebracht, als de knaap zich niet had losgerukt, en zich vervolgens achter een lantaarnpaal verschanst, waardoor zijn meester, na eenige vruchtelooze pogingen om den jongen bij het haar te pakken, genoodzaakt was om tot een verdrag te komen.

"Wilt gij mij antwoorden?" zeide Quilp. "Wat voeren zij boven uit?"

"Gij laat mij niet spreken," antwoordde de jongen. "Zij — ha, ha, ha! — zij denken, dat gij dood zijt — ha, ha, ha!"

"Dood?" zeide Quilp met een grijnzenden lach. "Denken zij dat? Is het waar?"

"Zij denken, dat gij verdronken zijt," antwoordde de jongen, wiens boosaardig karakter naar dat van zijn meester zweemde. "Het laatste, dat men u gezien heeft, was op de werf bij den waterkant, en daarom denken zij dat gij er in zijt gevallen. Ha, ha, ha!"

Het vooruitzicht om onder zulke verrukkelijke omstandigheden te spionneeren en allen te leur te stellen, door levend voor den dag te komen, gaf Quilp meer genoegen, dan het grootste wezenlijke voordeel hem kon verschaft hebben. Hij lachte niet minder hartelijk dan zijn veelbelovende helper, en beide stonden eene poos, met den paal tusschen hen in, tegen elkander te grijnzen en te knikken, gelijk een paar van de allerleelijkste Chineesche afgodsbeelden.

"Spreek geen woord," zeide Quilp, terwijl hij op zijne teenen naar de deur sloop. "Geen geluid; laat geen plank kraken, zelfs geen stootje tegen een spinneweb. — Verdronken, vrouwtjelief! Wacht maar!"

Dit zeggende, blies hij de kaars uit, deed zijne schoenen uit, en ging op den tast naar boven, terwijl zijn jonge vriend op de straat van blijdschap allerlei bokkensprongen maakte. Daar de deur der achterkamer, die op de trap uitkwam, ongesloten was, trad Quilp deze binnen, en plaatste zich achter de deur tusschen dit vertrek en de voorkamer, die op eene kier stond en bovendien eene zeer geriefelijke reet had (welke Quilp dikwijls gebruikte om te spionneeren en te dien einde met zijn zakmes had verbreed), zoodat hij niet alleen hooren, maar ook wat er voorviel duidelijk zien kon.

Toen hij zijn oog voor de reet hield, zag hij Brass aan de tafel zitten, met papier, inkt en pennen en eene rumflesch — zijne eigene rumflesch — voor zich, terwijl heet water, citroenen en al wat er verder bij behoorde, dicht bij de hand gereed stond. Brass had een groot glas punch gereedgemaakt, hetwelk hij op dat oogenblik juist zat om te roeren, met een gezicht, waarop een flauwe schijn van sentimenteele treurigheid met de uitdrukking eener zeer genoeglijke vroolijkheid worstelde. Tegen hem over, met beide ellebogen op de tafel, zat juffvrouw Jiniwin, die nu niet genoodzaakt was om de punch bij theelepeltjes vol uit de glazen van anderen te snoepen, maar lange teugen uit haar eigen glas deed; terwijl hare dochter — die wel niet in zak en assche zat, maar wier gelaat toch eene welvoeglijke treurigheid vertoonde — op haar gemak in een armstoel zat, en hare smart met een glaasje van hetzelfde verkwikkende vocht lenigde. Achter Brass stonden nog twee watermen, elk met een paar dreggen voorzien, en ook deze lieden hadden ieder een glas in de hand, dat zij met grooten smaak uitdronken; zoodat het geheele gezelschap een zeer opgeruimd en genoeglijk tafereel vormde.

"Als ik het glas van die oude jufvrouw kon vergiftigen," prevelde Quilp, "zou ik vergenoegd sterven."

"Ach!" zeide Brass, terwijl hij met een zucht zijne oogen naar den zolder opsloeg: "wie weet of hij thans niet op ons nederziet! Wie weet of hij niet uit — ja, hier of daar vandaan —

zijne waakzame oogen op ons laat rusten. Och Heere!" Hij hield even op, om zijn glas half uit te drinken, en vervolgde toen, met een treurigen glimlach naar de andere helft turende: "Ik kan mij bijna verbeelden, dat ik hem nog voor mij zie, als ik zoo in mijn glas kijk. Wanneer zullen wij zulk een man wederzien? Nooit, nooit! Het eene oogenblik zijn wij hier," dit zeggende, lichtte hij zijn glas op, "het andere oogenblik zijn wij daar," nu goot hij den inhoud naar binnen, en sloeg nadrukkelijk op zijne benedenste ribben, "in het stille graf. Als ik bedenk, dat ik hier zijn eigen rum zit te drinken, schijnt het mij waarlijk een droom te wezen."

Als wilde hij beproeven of zijne verbeelding hem niet misleidde, schoof hij jufvrouw Jiniwin zijn glas toe, om het nog eens vol te schenken, en wendde zich toen naar de wachtende watermen.

"Gij hebt alzoo niets gevonden?"

"Niemendal, mijnheer! Maar ik denk, als hij boven komt, zal hij morgen met de eb wel zoo wat bij Greenwich aan land spoelen. Niet waar, kameraad?"

De ander bevestigde dit vermoeden, en merkte bovendien aan, dat hij eenige invaliden van het hospitaal had gewaarschuwd, die zouden oppassen.

"Dan kunnen wij niet anders doen, dan er in berusten en wachten," zeide Brass. "Maar het zou toch een troost, een treurige troost wezen, als wij zijn lijk hadden."

"Zeker zou het," zeide jufvrouw Jiniwin haastig. "Als wij dat maar hadden, zouden wij zeker zijn."

"Maar nu de advertentie met het signalement," zeide Brass, zijne pen opnemende. "Het is een treurig genoegen zich zijne trekken te herinneren. Wat van zijne beenen?"

"Wel, krom," antwoordde jufvrouw Jiniwin.

"Zijt gij van gedachte, dat zij inderdaad krom waren?" hervatte Brass zeer zoetsappig. "Mij dunkt, ik zie ze nog de straat opkomen, zoo wijd van een, met eene gele nankinsche broek, altijd wat opgestroopt. Wat is de aarde toch een jammerdal! Zal ik krom zetten?"

"Ik geloof ook, dat zij een beetje krom waren," zeide jufvrouw Quilp met een zucht.

"Kromme beenen dan," zeide Brass, schrijvende terwijl hij sprak. "Een groot hoofd, kort lijf, kromme beenen...."

"Zeer kromme beenen," viel jufvrouw Jiniwin er op in.

"Neen, jufvrouw!" zeide Brass teemend; "laten wij niet zeer krom zetten. Laten wij de gebreken van den overledene niet vergrooten. Hij is nu op eene plaats, waar het op geene beenen meer aankomt. Wij zullen het maar bij krom laten."

"Ik dacht dat gij de waarheid moest schrijven," zeide jufvrouw Jiniwin bits. "Maar het komt er niet op aan."

"Die lieve, goede vrouw!" prevelde Quilp bij zich zelven; "en wat kan zij drinken! Alweer een glas punch!"

"Dit is eene bezigheid," begon de solliciteur weder, terwijl hij zijne pen neerlegde en zijn glas uitdronk, "die mij hem voor de oogen schijnt te brengen, evenals de geest van Hamlet's vader, zoo in zijne dagelijksche kleeren. Zijn rok, zijn vest, zijne schoenen en kousen, zijne broek, zijn vernuft, zijne teergevoeligheid, en zijne paraplu, alles komt mij voor den geest, evenals de droombeelden mijner jeugd. En dan zijn linnengoed," vervolgde hij, met een glimlachje naar den muur starende, "dat altijd zulk eene bijzondere kleur had, hoe duidelijk zie ik dat voor mij!"

"Gij moest liever voortmaken, mijnheer!" zeide jufvrouw Jiniwin ongeduldig.

"Gij hebt gelijk, jufvrouw!" hervatte Brass. "De droefheid moet onze zinnen niet benevelen. Mag ik u nog een glaasje verzoeken, jufvrouw! Maar wat zal ik nu van zijn neus zetten?"

"Een stompneus," antwoordde jufvrouw Jiniwin.

"Een haviksneus!" riep Quilp, zijn hoofd binnen de deur stekende, en met de vuist naar zijn neus wijzende. "Een haviksneus, oude heks! Zie maar eens hier. Noemt gij dit een stompneus?"

"O, heerlijk, heerlijk!" riep Brass, alleen uit gewoonte. "Dat is eene grap. Wat weet hij de menschen toch aardig beet te nemen! Nooit heb ik zulk eene verrassing gezien."

Quilp sloeg geen acht op deze complimenten, noch op den angstigen, twijfelachtigen blik, waarmede zijn rechtsgeleerde vriend hem vervolgens aanstaarde, evenmin als op het gegil van zijne schoonmoeder en zijne vrouw, terwijl de eerste wegliep en de andere flauw viel. Zijne oogen strak op Brass gevestigd houdende, ging hij rechtstreeks naar de tafel, dronk de drie daarop staande glazen achter elkander uit, nam de rumflesch onder zijn arm, en bleef toen den solliciteur met een allerwonderlijkst vertrokken gezicht staan aankijken.

"Nog niet dood, Sampson!" zeide Quilp.

"Knap gedaan!" riep Brass, die weder een weinig moed vatte. "Ha, ha, ha! Ik weet geen mensch, die zich zoo goed zou houden. Het was eene allermoeielijkste positie, om zich goed te houden. Maar hij is altijd zoo komiek en zoo goed van humeur!"

"Goeden nacht, mijnheer!" vervolgde Brass, terwijl hij achterwaarts naar de deur ging. "Ik ben nog nooit van mijn leven zoo blij geweest. Dat was eene verrassing!"

Wachtende totdat de uitroepingen van Brass door den afstand onhoorbaar werden — want deze zweeg niet, voordat hij beneden in den

gang was — keerde Quilp zich tot de twee watermen, die, bedwelmd van verbazing, niet wisten wat zij doen of zeggen zouden, en vroeg, terwijl hij zeer beleefd de deur opende: "Zijt gij den geheelen dag bezig geweest met in de rivier te visschen, mijne heeren?"

"En gisteren ook," was het antwoord.

"Jongens, hoeveel moeite!" hervatte Quilp. "Nu, al wat gij bij het lijk vindt, moogt gij gerust houden. Goeden nacht."

De watermen zagen elkander aan, maar schenen het niet geraden te vinden om geld te vragen, en gingen schoorvoetend heen. Zoodra zij weg waren, sloot Quilp de deur, en bleef toen met de rumflesch nog onder zijn arm, zijne bewustelooze vrouw met een afschuwelijken grijns staan begluren.

LI.

DE NIEUWE ROBINSON.

Geschillen tusschen echtelieden worden meestal behandeld in den vorm van gesprekken, waarbij de man doorgaans het minst te zeggen heeft. Die tusschen Quilp en zijne vrouw waren echter uitzonderingen op den algemeenen regel, en bestonden uit eene lange alleenspraak, door den dwerg op een stouten toon voorgedragen, en slechts nu en dan afgebroken door een enkel woord, dat zijne vrouw zeer zacht en schroomvallig uitsprak. Ditmaal duurde het zelfs lang, voordat jufvrouw Quilp het waagde, zich op zulk eene nederige wijze te verdedigen, en bleef zij, toen zij uit hare flauwte was bijgekomen, schreiend, maar stilzwijgend en geduldig, zitten luisteren naar de verwijten van haar heer en meester. In het begin sprak Quilp zeer driftig en snel, en met zulke buitengewone verdraaiingen van zijne leden en gelaatstrekken, dat zijne vrouw, hoewel gewoon aan deze kuren, van angst bijna weder flauw viel. De rum en de blijdschap dat hij eene bittere teleurstelling had veroorzaakt, deden echter trapsgewijze zijne gramschap bedaren, zoodat hij langzamerhand weder in zijne gewone stemming kwam, waarin hij zijne boosheid slechts door schimpenden spot aan den dag legde.

"Gij waart dus van gedachte, dat ik dood was," zeide Quilp, "en dat gij al een weeuwtje waart! Ha, ha, ha!"

"Waarlijk, Quilp!" antwoordde zijne vrouw: "het spijt mij...."

"Wie twijfelt daaraan?" viel de dwerg haar in de rede. "Ik weet wel, dat het u spijt."

"Ik meen niet dat het mij spijt, dat gij gezond en wel weer thuis zijt gekomen," zeide zijne vrouw, "maar het spijt mij, dat ik u voor dood heb gehouden. Ik ben waarlijk zeer blijde, dat ik u wederzie."

Jufvrouw Quilp scheen inderdaad veel meer blijdschap over de terugkomst van haar man te gevoelen, dan men had kunnen verwachten, en legde eene mate van belangstelling in zijn welzijn aan den dag, welke, alles in aanmerking nemende, tamelijk onverklaarbaar was. Op Quilp maakte dit echter geen indruk; hij bleef zijne vrouw met allerlei spottende grimassen aanstaren.

"Hoe kondt gij voor zoolang heengaan, zonder er mij iets van te zeggen?" snikte het arme vrouwtje. "Hoe kondt gij zoo wreed zijn?"

"Hoe ik zoo wreed kon zijn?" riep de dwerg uit. "Omdat het zoo mijn humeur was. En dat is het nog. Ik zal wreed zijn. Ik ga weer heen."

"Och neen!"

"Ja, zeg ik. Ik ga weer heen — en dat wel terstond. Ik wil wonen en slapen waar het mij in het hoofd komt — op de werf — in het kantoor — en leven als een vroolijk jonggezel. Gij hebt u zelve tot een weeuwtje gemaakt, maar nu ga ik weer eens een jonggezel worden."

"Gij spreekt immers niet in ernst, Quilp?" snikte zijne vrouw.

"Ik wil mijn eigen huishouden hebben," antwoordde de dwerg. "Ik ga als een luchtig, onbezorgd jonggezel in het kantoor wonen; en kom daar eens bij mij, als gij durft! Maar pas op, dat ik u niet op een ongelegen tijd kom verrassen, want ik zal u bespionneeren, en komen en gaan als een mol of een ezel. Tom Scott! Tom Scott!"

"Hier ben ik, meester!" riep de jongen, toen Quilp het venster openschoof.

"Blijf daar wachten," zeide Quilp, "om mijn valies te dragen. — Ga het terstond pakken, vrouw, en roep die goede oude jufvrouw maar op, om u te helpen."

Hij greep terstond den pook, snelde naar het slaapvertrek van jufvrouw Jiniwin, en begon, terwijl hij een vervaarlijk geschreeuw aanhief, zoo geweldig op de deur te rammelen, dat de oude vrouw vol schrik uit haar bed vloog, niet anders denkende, of haar schoonzoon wilde haar vermoorden, omdat zij kwaad van zijne beenen had gesproken. Misschien zou zij in haar angst uit het venster zijn gesprongen, en dan door eene lantaren in het naaste huis zijn neergekomen, indien hare dochter haar niet had toegeroepen wat eigenlijk het geval was. Hierdoor eenigszins gerustgesteld, kwam jufvrouw Jiniwin in haar ondergoed te voorschijn, en nu begonnen moeder en dochter, bevende van ontsteltenis en koude — want het was nu reeds diep in den nacht — met stilzwijgende gehoorzaamheid de kleederen van den dwerg in een valies te pakken. Quilp bleef daarbij staan kijken, terwijl hij, om haar nog meer te plagen, zijn best deed om deze be-

zigheid zooveel mogelijk te rekken, en pakte eigenhandig een bord, mes, vork, lepel, kop en schoteltje en dergelijk huishoudgoed in. Daarop nam hij het valies op zijn schouder, en ging zonder verder een woord te spreken heen, steeds met de rumflesch, die hij geen oogenblik had nedergezet, onder zijn arm. Op de straat gaf hij Tom het zwaarste gedeelte zijner vracht over, en wandelde vervolgens met den knaap naar de werf, die hij tegen vier uur in den morgen bereikte.

"Het zal hier wel pleizierig wezen," zeide Quilp, toen hij op den tast naar het vroeger beschrevene kantoortje was gegaan, en de deur met den sleutel geopend had. "Kom mij om acht ure roepen, Tom!"

Zonder verder afscheid te nemen, of iets tot opheldering te zeggen, greep hij het valies, sloot zijn oppasser buiten de deur, klom toen op den lessenaar, wikkelde zich in een ouden schippersjas, en viel terstond in slaap.

Op den bepaalden tijd werd Quilp gewekt, en beval toen zijn lijfknecht om van eenige brokken oud hout op de werf een vuur aan te leggen, en koffie te zetten voor het ontbijt. Dit gedaan zijnde, zond hij den jongen uit om warm brood, suiker en eenige andere benoodigdheden te koopen. In korten tijd stond er een goed ontbijt gereed, en nu ging Quilp smakelijk zitten eten en drinken, niet weinig in zijn schik met deze vrije en heidensachtige manier van leven — waarover hij dikwijls had gedacht, als eene aangename afwisseling, wanneer het hem thuis verveelde, en een heerlijk middel, om zijne vrouw en schoonmoeder steeds in angst en onrust te houden. Vervolgens dacht hij op de middelen om zijn verblijf wat beter bewoonbaar te maken. Te dien einde ging hij eene oude hangmat koopen, die hij aan den zolder liet ophangen, en schafte zich eene oude kachel aan, welke hij zonder uitstel liet zetten, met eene pijp, die door het dak uitkwam.

"Nu heb ik eene buitenplaats, evenals Robinson Crusoe," zeide de dwerg, toen hij deze toebereidselen met innig genoegen overzag; "een stil, afgelegen plekje, evenals een onbewoond eiland, waar ik alleen kan wezen en doen wat ik wil, zonder dat iemand mij bespionneert of beluistert. Hier heb ik niemand bij mij dan eene partij ratten, en die aardige diertjes klappen niet. Ik zal zoo vroolijk zijn als een krekeltje onder die lieve dieren! Ik zal er een uitzoeken, die op Christoffel gelijkt, en hem rattenkruit geven — ha, ha, ha! Maar mijn pleizier moet mij mijne zaken niet doen vergeten. De tijd is van morgen omgevlogen."

Nadat hij Tom had belast om te wachten totdat hij terugkwam, en op straffe van dood gepijnigd te worden, niet op zijn hoofd te gaan staan of te buitelen, liet hij zich de rivier overzetten, en snelde toen naar de herberg in Bevis Marks, waar Swiveller gewoonlijk at, en waar hij dezen jongen heer ook juist aan zijn maaltijd vond.

"Ha, Dick! mijn allerbeste jongen! mijn oogappel!" zeide de dwerg, binnentredende.

"Zoo, zijt gij daar?" zeide Swiveller. "Hoe gaat het?"

"Hoe gaat het met mijn vriend, het roompje van alle klerken?" hernam de dwerg.

"Begint zuur te worden," antwoordde Dick.

"Wat scheelt er aan?" vroeg de dwerg, naderbij komende. "Zijt gij niet wel gemutst vandaag?"

"Die rechtsgeleerdheid verveelt mij schrikkelijk," antwoordde Dick. "Dat vak is mij veel te droog. Ik ben al voornemens geweest om weg te loopen?"

"En waar zoudt gij naar toe loopen?" vroeg de dwerg.

"Ik weet het niet," antwoordde Swiveller. "Naar Highgate misschien. Dan zouden de klokken misschien luiden: "Keer terug, Swiveller, Lord Mayor van Londen." Whittington heette ook Dick. Ik wou dat de katten maar wat zeldzamer waren."

Quilp gaf zijn grijnzend gezicht de uitdrukking eener komieke nieuwsgierigheid, en wachtte met geduld wat zijn makker verder zeggen zou; maar deze scheen volstrekt geen haast te hebben om zijn hart te ontlasten; hij voleindigde zeer bedaard zijn maaltijd, schoof toen zijn bord weg, sloeg zijne armen over elkander, en ging treurig in het vuur zitten kijken, waarin eenige eindjes cigaar alleen lagen te rooken, en een aangenamen geur opzonden.

"Zoudt gij misschien een stukje taart lusten?" vroeg Dick, zich eindelijk tot den dwerg keerende. "Ik zou het wel denken; want het is van uw eigen makelij."

"Wat meent gij?" vroeg Quilp. Swiveller haalde een zeer vet papiertje uit zijn zak, deed het langzaam open, en liet toen een smal sneedje taart kijken, dat er zeer onverteerbaar uitzag, met eene korst suiker van een duim dikte.

"Waar houdt gij dit voor?" vroeg hij.

"Ik zou zeggen dat het bruidstaart was," antwoordde Quilp.

"En van wie denkt gij wel?" vroeg Swiveller met ontzettende bedaardheid. "Van wie?"

"Toch niet..."

"Ja," zeide Swiveller; "van haar. Gij behoeft den naam niet te noemen. Er is nu zulk een naam niet meer. Zij heet nu Cheggs, Sophia Cheggs."

Met een zwaren zucht vouwde Swiveller het papier weder toe, sloeg daarop het pakje tusschen zijne handen plat, stak het in zijne borst, en knoopte zijn rok er over dicht.

"Ik hoop dat gij nu tevreden zijt, mijnheer!" vervolgde hij; "en Frederik ook. Gij hebt dat te zamen zoo gebrouwen, en ik hoop, dat gij

er pleizier van hebben zult. Dat is dan de triumf, dien ik hebben zou, niet waar? Maar het is mijn noodlot — helaas!"

Zijne geheime blijdschap over Swiveller's ongeval ontveinzende, koos de dwerg het zekerste middel om dezen wat op te vroolijken, door eene goede portie rooskleurigen wijn (dat is, het gewone surrogaat daarvan) te laten komen, en daarop een toast in te stellen, om met Cheggs den gek te steken en het geluk van een ongetrouwd leven te prijzen. Dit en de gedachte dat niemand zijn noodlot kon weerstaan, maakten zulk een indruk op Swiveller, dat hij binnen een verbazend korten tijd weder in eene vroolijke stemming geraakte, en den dwerg verhaalde op welke wijze hij het stukje taart had ontvangen, hetwelk, gelijk nu bleek, door de twee jongste zusters van Sophia, met veel gelach en pret, bij Brass aan huis was gebracht.

"Wacht maar!" zeide Quilp. "Het zal spoedig onze beurt zijn om te lachen. Maar gij hebt daar zoo even van den jongen Trent gesproken — waar is hij?"

Swiveller antwoordde, dat zijn achtenswaardige vriend kortelings eene vaste aanstelling had gekregen in een ambulant speelhuis, en nu daarmede op reis was.

"Dat is jammer," zeide de dwerg; "want ik kwam eigenlijk om naar hem te vragen. Er is mij iets ingevallen, Dick! Uw vriend daar aan den overkant."

"Wie?"

"Op de bovenkamer."

"Welnu?"

"Misschien kent hij hem."

"Neen," antwoordde Swiveller, terwijl hij zijn hoofd schudde.

"Hij heeft hem misschien nooit gezien," hervatte Quilp; "maar wie weet, als zij op eene behoorlijke manier bij elkander werden gebracht, of dan Frederik ons niet evengoed zou kunnen dienen, als de kleine Nelly of haar grootvader? Wie weet, of hij zoo niet tot fortuin komt, en dan ook u tot fortuin helpt."

"Gij moet weten," zeide Swiveller, "zij hebben elkander al gesproken."

"Zoo!" zeide de dwerg, zijn makker achterdochtig aanziende. "En wie heeft hen bij elkander gebracht?"

"Ik," antwoordde Swiveller eenigszins bedremmeld. "Heb ik u dat laatst niet verteld?"

"Dat weet gij wel beter," antwoordde de dwerg.

"Ik geloof, dat gij gelijk hebt," zeide Dick. "Ja, nu bedenk ik mij — ik had het vergeten. Dien zelfden dag had ik Frederik bij hem gebracht. Frederik had er om gevraagd."

"En wat is er van gekomen?"

"Wel! in plaats, dat mijn vriend, toen hij hoorde, wie Frederik was, in tranen zou zijn uitgebarsten, hem om den hals zou zijn gevallen, en hem gezegd zou hebben, dat hij zijn grootvader of zijne verkleede grootmoeder was (hetgeen wij vast hadden verwacht), maakte hij zich geweldig driftig. Hij schold hem de huid vol; en hij zeide, dat het grootendeels zijne schuld was, dat Nelly en de oude man tot armoede waren vervallen; hij presenteerde hem niet eens wat te drinken, en kortom, het scheelde niet veel, of hij schopte ons de kamer uit."

"Dat is vreemd," zeide de dwerg peinzende.

"Dat hebben wij toen ook tegen elkaar gezegd," hernam Dick zeer koel; "maar het is toch zoo."

Quilp was blijkbaar eenigszins uit het veld geslagen, en bleef een geruimen tijd zitten peinzen, terwijl hij tusschenbeide Swiveller scherp aanzag; maar dewijl hij in het gezicht van zijn makker niets ontdekte, hetwelk hem kon doen vermoeden, dat deze gelogen had, en Dick nu weder in eene treurige mijmering was verzonken, en zeer genegen scheen om nog wat over het verlies zijner beminde te weeklagen, nam de dwerg spoedig afscheid, en liet den ongelukkigen minnaar aan zijne zwaarmoedige gedachten over.

"Zij hebben elkander al gesproken," mompelde de dwerg onderweg. "Dick is mij vóór geweest; maar er is niets van gekomen, en dus kan het mij niet schelen, behalve om de bedoeling. Ik ben toch blij, dat hij zijne beminde kwijt is. De domkop moet vooreerst bij Brass blijven; dan weet ik, waar ik hem vinden kan, als ik hem noodig heb, en bovendien is hij mijn spion bij Brass, zonder dat hij het zelf weet. Als hij wat opheeft, vertelt hij mij al wat hij hoort en ziet. Gij komt mij te pas, Dick! en gij kost mij niets, behalve u nu en dan eens te tracteeren. Misschien kan ik ook door den tijd dien vreemden snaphaan op mijne hand krijgen, door hem uwe oogmerken omtrent Nelly te ontdekken: maar vooreerst zullen wij, met uw verlof, maar goede vrienden blijven."

Zoo nadenkende liet Quilp zich nog eens den Teems overzetten, en sloot zich vervolgens in zijne buitenplaats op, die evenwel, daar de nieuw gebouwde schoorsteen al den rook naar binnen blies, en niets daarvan naar buiten voerde, geen zoo aangenaam verblijf te noemen was als nauwziende lieden wel hadden kunnen verlangen. De dwerg stoorde zich echter hier niet aan, maar nadat hij een lekkeren maaltijd, dien hij uit de herberg had laten komen, had gebruikt, stak hij eene pijp aan, en rookte tegen de kachel in, totdat er niets van hem zichtbaar bleef behalve een paar roode vurige oogen, en nu en dan eene schemering van een hoofd en gezicht, wanneer eene onweerstaanbare hoestbui den rook, die om zijn hoofd kronkelde, een weinig verdreef. In dezen dampkring, waarin een ander mensch had moeten stikken,

bleef Quilp den geheelen avond zitten rooken en drinken, zich nu en dan vermakende met een gehuil, dat voor zingen moest gelden, maar niet de flauwste gelijkenis had op eenige vocale of instrumentale muziek, die ooit door menschen is uitgevonden, totdat hij zich tegen middernacht, uiterst met zich zelven voldaan, in zijne hangmat wierp.

Het eerste geluid, dat hem des morgens in de ooren drong — toen hij zijne oogen opendeed, en den zolder zoo dichtbij ziende, nog eenigszins slaapdronken, zich verbeeldde, dat hij des nachts in eene vlieg was herschapen — was een bedwongen schreien en snikken. Voorzichtig over den kant van zijne hangmat kijkende, zag hij zijne vrouw, die hij, nadat hij haar eene poos in stilte had begluurd, verschrikt deed opspringen, door eensklaps een akeligen gil te geven.

"Hemel, Quilp!" zeide zij opziende: "wat doet gij mij schrikken!"

"Dat was ook mijne meening, feeks!" zeide hij. "Wat moet gij hier hebben? Ik ben immers dood?"

"Och, kom toch naar huis!" snikte zijne vrouw. "Wij zullen het nooit weer doen, Quilp! En het was toch maar eene vergissing, die kwam doordat wij zoo angstig waren."

"Ja, angstig, dat ik niet dood zou zijn," zeide de dwerg grijnzend. "Ik zal thuis komen als het mij belieft, zeg ik u, en heengaan als het mij belieft. Ik zal als een dwaallichtje om u heen dansen, en voor den dag komen als gij mij het minst verwacht, om u gedurig in angst te houden. Wilt gij gaan?"

Zijne vrouw durfde niet antwoorden, dan door smeekend hare handen op te heffen.

"Ik zeg u, neen!" zeide de dwerg. "Neen! En als gij weer hier komt, zonder dat ik u laat roepen, zal ik een wachthond op de werf nemen die u zal aanblaffen en bijten, en klemmen laten zetten die u de beenen aan stuk slaan, en springgeweren, die afgaan als gij op een draadje trapt en u aan kleine stukjes in de lucht laten vliegen. Zult gij gaan?"

"Och, vergeef mij! Kom weder naar huis!" smeekte zijne vrouw.

"Neen!" snauwde Quilp. "Niet voordat ik verkies. Ik wil komen en gaan, zonder er iemand rekenschap van te geven. Daar is de deur. Wilt gij gaan?"

Hij sprak deze laatste woorden op zulk een forschen toon, en vergezelde die met zulk eene onverwachte beweging, waaruit zijn voornemen was op te maken, om uit zijne hangmat te springen en zijne vrouw, zooals hij daar lag, over straat naar huis te slepen, dat zij met allen spoed de vlucht nam. Haar lieve man rekte zijn hals uit, om haar na te zien, totdat zij de werf af was, begon toen hartelijk te lachen, zeer wel in zijn schik met deze gelegenheid om op zijn stuk te blijven staan en de onschendbaarheid van zijn kasteel te handhaven, en ging toen nog wat liggen slapen.

LII.

HET ONTHAAL IN HET ZOMERHUISJE.

De beminnelijke eigenaar van het buitenplaatsje op de werf bleef, door regen, modder, mist en ratten, welke hij allen voor aangename dingen hield, omringd, tot laat op den dag doorslapen; riep daarna zijn kamerdienaar, Tom Scott, om hem te helpen opstaan en een ontbijt te bezorgen, en maakte zijn toilet. Dezen plicht vervuld en goed ontbeten hebbende, begaf hij zich wederom naar Bevis Marks. Ditmaal wilde hij niet Swiveller, maar deszelfs vriend en patroon Sampson Brass een bezoek geven. Beide heeren waren echter niet thuis, ja zelfs de steunpilaar van het kantoor, de schoone Sally, had het verlaten, gelijk allen belanghebbenden werd aangekondigd door een aan den knop van de schel gebonden briefje, hetwelk het bericht bevatte, dat Brass binnen een uur zou terugkomen, maar, dewijl er niet instond hoe laat het geschreven was, den lezer nog tamelijk onzeker liet, wanneer die terugkomst zou plaats hebben.

"Er zal toch wel eene meid wezen, denk ik," zeide de dwerg, terwijl hij aanklopte. "Zij zal mij wel helpen."

Na een vrij geruimen tijd werd de deur geopend, en zeide een pieperig stemmetje: "Geef mij maar een adreskaartje of eene boodschap, als het u belieft."

"He?" zeide de dwerg, omlaag ziende (iets zeer ongewoons voor hem) naar de kleine meid, die evenals bij haar eerste gesprek met Swiveller, niets anders scheen te kunnen doen dan te herhalen wat zij reeds gezegd had.

"Ik zal een briefje schrijven," zeide Quilp, terwijl hij haar op zijde drong en naar het kantoor ging, "en denk er om, dat gij het uwen meester geeft, zoodra hij thuis komt." Dit zeggende klom hij op een der kantoorstoelen en ging zitten schrijven, terwijl de kleine meid, op zulk eene mogelijkheid behoorlijk voorbereid, hem strak bleef aankijken, gereed om, als hij slechts een ouwel mocht wegkapen, ijlings naar buiten te loopen en om de politie te roepen.

Toen Quilp zijn brief had geschreven, hetgeen spoedig gedaan was, zag hij de kleine meid eene poos ernstig aan, en vroeg toen, terwijl hij met eenige leelijke grimassen een ouweltje nat maakte: "Hoe gaat het?"

Misschien verschrikt door zijne leelijke ge-



EENSKLAPS EEN AKELIGEN GIL TE GEVEN. (blz. 160).

zichten, gaf het kind geen verstaanbaar antwoord; maar naar de beweging harer lippen scheen zij al weder het formulier van adreskaartje of boodschap te herhalen.

"Mishandelen zij u hier? Is uwe jufvrouw eene helleveeg?" vroeg Quilp grinnekend.

Tot antwoord op de vraag kneep de kleine meid met een blik vol loosheid en wantrouwen haar mond dicht toe, en knikte toen eenige malen zeer hard. Hetzij Quilp iets bijzonders zag in de gelaatstrekken der kleine meid, of dat het slechts een zijner gewone kuren was, hij zette zijne ellebogen op de tafel, kneep zijne wangen tusschen zijne vuisten, en keek haar nog eene poos zeer strak aan.

"Waar zijt gij vandaan gekomen?" vroeg hij eindelijk, zijne kin wrijvende.

"Ik weet het niet."

"Hoe heet gij?"

"Niets."

"Ben je gek? Hoe noemt uwe jufvrouw u, als zij u roept?"

"Karonje," antwoordde het kind, en vervolgde in één adem, als ware zij bevreesd voor verdere vragen: "Geef mij maar een kaartje of eene boodschap."

Deze zonderlinge antwoorden moesten iemand natuurlijk uitlokken om meer te vragen; maar Quilp bedacht zich eene poos, en boog zich toen voorover, om met de uiterste netheid en nauwkeurigheid het adres op het briefje te zetten, maar zag te gelijk de kleine meid van onder zijne zware wenkbrauwen scherp en oplettend aan. Het gevolg dezer geheime waarneming was, dat hij zijne handen voor zijn gezicht hield, en stil bij zich zelven lachte, totdat de aderen van zijn voorhoofd bijna tot barstens toe opzwollen. Daarop trok hij zijn hoed diep in zijne oogen, wierp de meid het briefje toe, en ging ijlings heen.



"EEN HAVIKSNEUS!" RIEP QUILP, ZIJN HOOFD BINNEN DE DEUR STEKENDE. (blz. 156).

Toen hij op straat was, scheen eene geheime aandrift hem te dwingen om in een luid gelach uit te barsten, dat niet ophield voordat hij er bijna in stikte. Vervolgens beproefde hij, of hij door het doffe keldervenster de kleine meid nog eens kon te zien krijgen, en eerst toen dit onmogelijk bleek te zijn, ging hij heen, begaf zich naar de Wildernis, die dichtbij zijne werf was, en bestelde daar tegen den namiddag thee voor drie personen; want het doel van zijne wandeling en van zijn briefje was geweest, Bras en Sally daar in het zomerhuisje op thee te verzoeken.

Het was eigenlijk niet het rechte weder om in een zomerhuisje te gaan zitten theedrinken, vooral niet in een zomerhuisje, dat in een vergevorderden staat van verval was en over den moerassigen oever eener rivier heen hing. Het was echter in dit luchtig verblijf, dat Quilp een koud collation liet gereedzetten, en onder deszelfs meer dan lekkend dak, dat hij op den bepaalden tijd zijne twee gasten ontving.

"Gij houdt immers veel van de schoonheden der natuur?" zeide Quilp grijnzend. "Vindt gij het hier niet lief, Brass? Alles eenvoudige, onopgesmukte natuur, niet waar?"

"Verrukkelijk, mijnheer!" antwoordde de solliciteur.

"Wat koel?" vroeg Quilp.

"Dat kan ik juist niet zeggen, mijnheer!" antwoordde Brass, hoewel hij stond te klappertanden.

"Toch wel wat vochtig, zoo wat koortsachtig, he?"

"Juist vochtig genoeg, om niet al te droog te wezen, mijnheer!" antwoordde Brass.

"En hoe vindt Sally het hier?" vroeg de dwerg.

"Het zal haar hier beter bevallen, als zij thee heeft," antwoordde die manhaftige dame; "ik wou dat die er al was, zonder verder gemaal."

"Lieve Sally!" riep Quilp zijne armen uitstrekkende, als wilde hij haar omhelzen. "Teedere, bekoorlijke Sally!"

"Welk een buitengemeen man!" zeide Brass, bij wijze van alleenspraak. "Hij gelijkt waarachtig een troubadour; geen haar minder dan een troubadour."

Dit compliment viel vrij onverstaanbaar uit; want behalve dat de ongelukkige rechtsgeleerde eene zware verkoudheid in zijn hoofd had, was hij onderweg doornat geworden van den regen, weshalve hij er gaarne wat geld voor had willen missen, als hij het koude zomerhuisje met eene warme kamer had kunnen verwisselen, en zich voor een goed vuur drogen. Quilp, die behalve zijn duivelschen lust in het plagen te bevredigen, ook den solliciteur zijne rol in het tooneel, waarvan hij heimelijk getuige was geweest, wilde betaald zetten, verheugde zich innig over den deerniswaardigen toestand van zijn gast; het heerlijkste feestmaal had hem zooveel vermaak niet kunnen geven.

Als eene bijzonderheid in het karakker van Sally verdient het te worden aangemerkt, dat, hoewel zij de ongemakken van het zomerhuisje ondragelijk zou hebben gevonden, ware zij alleen in het geval betrokken geweest, en indien zij alleen was geweest waarschijnlijk zou zijn heengegaan zonder op de thee te wachten, zij niet zoodra bemerkte, hoe ellendig het met haar broeder gesteld was, of zij vond daarin eene bron van boosaardig vermaak, dat haar met al die ongemakken verzoende. Hoewel het water door het lekke dak op haar hoofd droop, liet zij zich geene klacht afpersen, maar begon met de uiterste bedaardheid thee te zetten. Terwijl Quilp met luidruchtige gastvrijheid zich op eene ledige bierton had gezet, en het zomerhuisje het genoegelijkste plekje noemde, dat er in geheel Engeland was te vinden, zijn glas boven zijn hoofd zwaaide, en er op dronk dat zij daar nog dikwijls vroolijk bijeen mochten zijn — en terwijl Brass, hoewel de regen in zijn theekopje plaste, eene akelige poging aanwendde om een vergenoegd gezicht te zetten, en Tom, die bij de deur onder eene oude paraplu zat te schuilen, zich heimelijk vermaakte met de kwelling van den solliciteur, — zat Sally stemmig voor zich te kijken, en had gaarne den geheelen nacht daar willen blijven zitten, om de ellende aan te zien, waarin Sampson zich uit gierigheid en laaghartigheid zonder morren schikte; en dit, hetgeen men wel in het oog moet houden, deed zij, ofschoon zij in de hoofdzaak eenstemmig met haar broeder dacht, en zich zeer boos gemaakt zou hebben, als hij hun client in een enkel opzicht had durven tegenspreken.

In het midden zijner luidruchtige vroolijkheid, nam de dwerg, nadat hij zijn jongen met eene boodschap had weggezonden, eensklaps zijn gewoon voorkomen aan, klom van zijne ton, en zeide, terwijl hij Brass bij den arm greep:

"Een woordje, voordat wij verder gaan. Sally, luister eens!"

Sally schoof terstond dichterbij, als ware zij wel gewoon aan onderhandelingen met hun gastheer, waarbij geene getuigen mochten wezen.

"Het moet geheim blijven," vervolgde de dwerg. "Luister maar. Gij kunt er thuis wel over spreken."

"Zeker, mijnheer," antwoordde Brass, zijne portefeuille en een potlood uithalende. "Ik zal, met uw welnemen, de hoofdpunten aanteekenen, mijnheer! Merkwaardige documenten," vervolgde hij, zijne oogen op den zolder vestigende. "Hij stelt de hoofdpunten zoo duidelijk voor, dat het een genot is hem te hooren en ze op te schrijven. Ik ken geene acte van het parlement, die zoo duidelijk is als hij."

"Ik zal u van dat genot moeten berooven," zeide Quilp. "Stop uw boekje maar weg. Wij moeten hier geene documenten hebben. Er is een jongen, die Kit heet."

Sally knikte om aan te duiden dat zij hem wel kende.

"Kit?" zeide Brass. "Kit? ik heb dien naam wel meer gehoord, maar ik herinner mij niet juist. . . ."

"Och!" riep zijn beleefde client ongeduldig, "gij zijt zoo dom als een ezel."

Brass glimlachte, alsof hem een zeer vleiend compliment was gemaakt.

"Maak u maar niet boos," zeide Sally. "Ik ken hem, en dat is genoeg."

"Zij is altijd klaar," zeide de dwerg, terwijl

bij haar op den rug klopte en Brass verachtelijk aanzag. "Ik mag dien Kit niet lijden."

"Ik ook niet," zeiden Brass en Sally te gelijk.

"Goed!" riep Quilp. "Dan zijn wij al halfweg. Die Kit is zoo'n brave, eerlijke jongen; zoo'n heiligje; een kruipende, sluipende vos; een schijnheilige, laffe, verraderlijke spion; een schurftige hond, die kruipt voor die hem streelen en te vreten geven, en alle andere menschen aanblaft."

"Hoe vreeselijk welsprekend!" riep Brass niezende. "Ontzettend!"

"Kom tot de zaak," zeide Sally, "zonder zoo'n omhaal te maken."

"Zij heeft gelijk. Zij is altijd klaar," zeide Quilp, terwijl hij Brass nogmaals een verachtelijken blik toewierp. "Die schurftige hond, Sally! blaft tegen geen mensch harder dan tegen mij. Kortom, hij is mij een doorn in het oog."

"Dat is genoeg, mijnheer!" zeide Brass.

"Dat is niet genoeg, mijnheer!" hervatte Quilp smalend. "Wilt gij mij wel laten uitspreken? Behalve dat hij mij om die reden een doorn in het oog is, staat hij mij nu ook in den weg bij een plan, dat anders ons allen eene goede som kon opbrengen. Bovendien herhaal ik, dat hij mij een doorn in het oog is. Gij kent den jongen, en kunt nu het overige wel raden. Denkt zelve maar een middel uit om hem uit den weg te helpen, en maakt er werk van. Zult gij het doen?"

"Gij kunt er op rekenen, mijnheer!" antwoordde Brass.

"Geef mij dan uwe hand!" zeide Quilp. "En gij ook, Sally! want eigenlijk verlaat ik mij meer op u dan op hem. Daar komt Tom terug. Nu licht, pijpen, nog meer grog, en een vroolijke avond!"

Zij spraken verder geen woord, en wisselden geen blik, die op het wezenlijke oogmerk der bijeenkomst betrekking had. Dit was ook onnoodig; want het drietal was aan elkander gewend, en door banden van wederzijdsch belang onderling verknocht. Zijne woeste vroolijkheid even gemakkelijk weder aannemende, als hij haar had afgelegd, was Quilp in een oogenblik weder dezelfde luidruchtige dolleman, die hij eene poos te voren geweest was. Het was tien uur voordat de lieve Sally haar beminden broeder van de Wildernis naar huis bracht, en op dien tijd had hij wezenlijk behoefte aan hare ondersteuning, daar, door eene of andere onbekende oorzaak, zijn gang alles behalve stevig was, en hij telkens over zijne eigene beenen struikelde.

Overweldigd, ondanks zijne vorige langgerekte nachtrust, door de vermoeienis der laatste dagen, kroop de dwerg spoedig naar zijn fraai buitenverblijf en in zijne hangmat. Hem overlatende aan zijne droomen, waarin de twee personen, die wij in het portaal der oude kerk hebben gelaten, misschien ook eene rol speelden, zij het onze taak ons weder bij hen te voegen, waar zij zoo geduldig zitten te wachten.

LIII.

OUDERWETSCHE HUIZEN, OUDERWETSCHE MENSCHEN EN OUDERWETSCHE HARTELIJKHEID.

Na verloop van een geruimen tijd verscheen de schoolmeester weder aan het hek van het kerkhof, en haastte zich naar hen toe, onder het gaan met een bos roestige sleutels rinkelende, die hij aan de hand had hangen. Hij was buiten adem van drift en blijdschap toen hij het portaal bereikte, en kon eerst niets anders dan naar het oude gebouw wijzen, dat Nelly met zooveel oplettendheid had beschouwd. Eindelijk vroeg hij:

"Ziet gij die twee oude huizen daar?"

"Ja," antwoordde Nelly. "Ik heb er bijna al den tijd, dat gij weg zijt geweest, naar gekeken."

"En gij zoudt er met nog meer aandacht naar gekeken hebben, als gij hadt kunnen raden, wat ik u nu te zeggen heb," hernam de schoolmeester. "Een van die huizen is voor mij."

Zonder verder iets te zeggen, nam hij het meisje bij de hand, en bracht haar met een gelaat, dat van innige blijdschap schitterde, naar het gebouw, waarvan hij sprak. Voor de lage deur bleven zij staan, en na verscheidene sleutels vruchteloos beproefd te hebben, vond de schoolmeester er een die in het groote slot paste, dat toen knarsend openging en hen binnenliet.

Zij kwamen in een gewelfd vertrek, dat eens zeer prachtig was geweest, en in het beeldhouwwerk van de wanden en de zoldering nog talrijke sporen van zijn vorigen luister vertoonde. Het steenen lofwerk, dat met de natuur wedijverde, was nog ongeschonden; maar de beelden aan den zwaren schoorsteenmantel waren verminkt en gebroken, hoewel nog kenbaar. Lang geleden (want zelfs het nieuwste was hier oud) had men een beschot getimmerd, om van dit vertrek een slaapkamertje af te schieten, dat licht kreeg door een klein venster, hetwelk te gelijker tijd in den muur was gemaakt. Bij het timmeren van dit beschot had men geen moeite gedaan om het houtwerk meer dan volstrekt noodig was te veranderen, en daardoor was aan het fraaie krulwerk, dat het bedekte, nog duidelijk te zien, dat het voorheen een gedeelte had uitgemaakt van een gestoelte in het ruim of koor der oude kerk. Aan dit vertrek grensde nog een kamertje of liever eene cel, welke door een met klimop begroeid venster een flauw licht ontving. Het huisraad

bestond in eene ouderwetsche tafel, eenige stoelen, eene groote oude kist, die eens tot bewaarplaats van het archief der kerk had gediend, en eenig huishoudgoed, benevens een grooten hoop brandhout, waaruit scheen te blijken, dat deze vertrekken nog niet zeer lang geleden bewoond waren geweest.

Nelly zag om zich heen met die plechtige aandoening, welke men gevoelt bij het beschouwen van het werk van eeuwen, die thans slechts droppelen in den oceaan der eeuwigheid zijn. De oude man was hen gevolgd, maar het duurde eene poos voordat een van allen sprak; zij haalden zelfs zachtjes adem, alsof zij bevreesd waren om door het minste geluid de stilte te verstoren.

"Hoe mooi is het hier!" zeide Nelly eindelijk met eene zachte stem.

"Ik vreesde bijna, dat gij er anders over dacht," zeide de schoolmeester. "Ik zag u huiveren toen wij binnenkwamen, alsof gij het hier koud of akelig vondt."

"Dat was het niet," antwoordde Nelly, nogmaals met eene lichte huivering rondziende. "Ik weet niet waarom, maar toen ik het huis van buiten zag, had ik hetzelfde gevoel; misschien omdat alles er zoo oud en eerwaardig uitziet."

"Het is hier stil en rustig, vindt gij niet?" hernam haar vriend.

"Ja!" antwoordde het meisje, ernstig hare handen vouwende. "Hier kan men gerust leven en gerust leeren sterven." Zij wilde nog meer zeggen, maar de aandoening deed hare stem haperen.

"Ik hoop, dat gij hier zult leeren leven, gelukkig en tevreden leven," zeide de schoolmeester: "want dit huis is het uwe."

"Het onze?" riep het meisje uit.

"Ja!" antwoordde de schoolmeester vroolijk; "en ik wensch, dat gij er lang en gelukkig in zult wonen. Ik zal dichtbij wonen — vlak naast de deur; maar dit huis is het uwe."

En nu de schoolmeester zijn gemoed van deze groote verrassing had ontlast, zette hij zich neder, en verhaalde Nelly, hoe hij vernomen had, dat dit huis lang door eene oude vrouw was bewoond, die de sleutels der kerk in bewaring had, en deze opende en sloot als er dienst in gedaan werd, en het gebouw ook aan vreemdelingen liet zien; hoe deze vrouw eenige weken geleden was gestorven, en men nog niemand had gevonden om haar post waar te nemen; hoe hij dit alles van den doodgraver had gehoord, die aan de jicht te bed lag; en hoe hij daarop van zijne reisgezellen had gesproken, en op aanraden van den doodgraver naar den predikant was gegaan. Kortom, hij had de zaak zoover gebracht, dat Nelly en haar grootvader den volgenden dag bij den predikant moesten komen, en zij, behoudens de goedkeuring van dezen heer, reeds benoemd waren om den opengevallen post te bekleeden.

"Het inkomen is niet groot," zeide de schoolmeester, "maar genoeg om hiervan te leven. Als wij elkander wat helpen, zullen wij het ruim hebben; daar ben ik niet bang voor."

"Moge de hemel u zegenen!" snikte Nelly.

"Amen, lief kind!" antwoordde haar vriend op een opgeruimden toon; "en ons allen, gelijk hij ons gezegend heeft, met ons door moeite en smart tot zulk een gerust leven te voeren! — Maar nu moeten wij mijn huis gaan zien. Komt!"

Zij begaven zich naar de andere woning, pasten daar wederom de roestige sleutels, en openden eindelijk de deur. Nu kwamen zij in een vertrek, bijna eveneens als dat in het andere huis, maar niet zoo ruim, en met slechts één vertrekje er naast. Het was niet moeielijk te raden, dat het andere huis eigenlijk voor den schoolmeester was bestemd, en dat hij, uit genegenheid voor zijne vrienden, dit voor zich zelven had gekozen, omdat het niet zoo aangenaam en gemakkelijk was. Evenals de vorige woning bevatte deze slechts eenig oud, geheel onontbeerlijk huisraad, en ook een hoop brandhout.

Deze huizen zoo bewoonbaar en gemakkelijk te maken als zij konden, was nu hunne aangename zorg. In korten tijd brandde op elken haard een vroolijk vuur, dat de oude bleeke muren met een gezonden gloed kleurde; Nelly naaide de scheuren in de oude venstergordijnen en de gaten in de versleten lapjes tapijt dicht; de schoolmeester effende zooveel mogelijk den grond voor de deur, kortte het lange gras, en bond het klimop, dat treurig voor de vensters hing, hier en daar op, om de buitenmuren een vroolijker voorkomen te geven; terwijl de oude man, bijzonder opgeruimd en weltevreden, nu de eene dan den anderen poogde te helpen. De buren kwamen insgelijks hunne hulp aanbieden, of zonden hunne kinderen met het een of ander, hetgeen zij dachten dat de vreemdelingen zouden noodig hebben, en dat zij gaarne ten geschenke of ter leen wilden geven. Het was een drukke dag; en toen de avond viel verwonderden zij zich, dat er nog zooveel te doen was, en dat het zoo spoedig donker werd. Zij gebruikten te zamen het avondmaal in de woning, welke voortaan het huis van Nelly moet genoemd worden; en na den maaltijd schoven zij om het vuur dicht bij elkander en spraken, bijna fluisterend — want hunne harten waren te rustig en te blijde, om hun gevoel luider uit te drukken — over hunne plannen voor de toekomst. Eer zij scheidden las de schoolmeester een gebed voor, en toen namen zij met harten vol blijdschap en dankbaarheid afscheid van elkander.

In dat stille uur, toen haar grootvader gerust lag te slapen, bleef het meisje bij het

kwijnende vuur zitten, en dacht aan hare vroegere lotgevallen, als waren deze slechts een droom geweest, en als ware zij nu pas ontwaakt. Het gezicht van het vertrek, waarin zij zich bevond, met die overblijfselen uit lang vervlogene eeuwen, de gedachte aan de dooden die rondom haar sluimerden, alles stemde haar tot nadenkenden ernst, maar boezemde haar geene onrust of angst in. In den tijd harer eenzaamheid en smart was zij langzamerhand een ander wezen geworden; naar het lichaam zwakker, naar de ziel sterker, dan zij te voren was. Niemend zag haar, toen zij zich nadenkend bij dicht zouden voorbijgaan; nog anderen tusschen de graven van kleine kinderen. Misschien was geen der scheidende zielen in staat geweest om zich in gedachten geheel van haar ouden metgezel af te zonderen. Of had dit al eene gedaan, dan had zij daarvoor toch nog eene liefde gevoeld, gelijk men gevangenen wel eens de cel heeft zien toedragen, waarin zij lang waren opgesloten, zoodat zij zelfs bij het scheiden nog met zekere gehechtheid op den drempel 'wenschten te toeven.

Het duurde lang, voordat Nelly het venster sloot en haar bed naderde. Wederom gevoelde



EN NU BEGONNEN MOEDER EN DOCHTER, BEVENDE VAN ONTSTELTENIS EN KOUDE....
MET STILZWIJGENDE GEHOORZAAMHEID DE KLEEDEREN VAN DEN DWERG
IN EEN VALIES TE PAKKEN. (blz. 157).

het opene venster nederzette en peinzend naar de sterren opzag, met gedachten van troostrijke hoop, welke door niets werden gestoord; want behalve het geritsel der afgevallene bladeren, en het ruischen van het gras op de graven, was er geen geluid te hooren; anders was alles stil en slapende.

Sommigen dier droomlooze slapers lagen dicht in de schaduw der kerk, vlak bij den muur; alsof zij daarbij troost en bescherming zochten. Anderen hadden gewenscht onder de spelende schaduw van het geboomte te rusten; nog anderen bij het voetpad, opdat de menschen hen zij dezelfde gewaarwording als vroeger: eene onwillekeurige huivering; eene oogenblikkelijke aandoening, die eenigszins naar vrees zweemde, maar terstond verdween en geene onrust achterliet. Wederom droomde zij van den kleinen leerling, zag de zoldering zich openen, en eene kolom van stralende aangezichten, die zich hoog in de lucht verhieven, gelijk zij eens op eene oude bijbelsche prent had gezien, en terwijl zij lag te slapen op haar nederzagen. Het was een genoeglijke, streelende droom. Het kerkhof om haar heen scheen hetzelfde te blijven, maar er was muziek in de lucht, en een ge-

ruisch van engelenvleugelen, en na eene poos kwamen de twee zusters hand in hand tusschen de graven wandelen. Daarop werd de droom onduidelijker, en verdween.

Zoodra de morgen daagde, hervatten zij met nieuwe kracht, hoop en lust den arbeid van den vorigen dag; en toen het middag was geworden, gingen zij den predikant bezoeken. Hij was een vriendelijk, goedhartig oud man, zachtmoedig en nederig van hart, en weinig bekend met de wereld, welke hij reeds lang had vaarwel gezegd om zich in dit stille dorp te vestigen. Zijne vrouw was gestorven in het huis dat hij nog bewoonde, en reeds voorlang had hij alle aardsche hoop en zorg, die zich verder dan zijne gemeente uitstrekten, uit het gezicht verloren.

Hij ontving zijne bezoekers zeer vriendelijk, en vroeg Nelly met veel belangstelling nog verder naar hare geschiedenis, die de schoolmeester hem reeds had verhaald. Zij hadden geene andere vrienden, geene andere toevlucht, zeide deze goede man nu nog eens, en wilden zoo gaarne bij hem blijven, terwijl hij het meisje zoo liefhad, als ware het zijne eigene dochter.

"Welnu," zeide de predikant. "Het zij dan gelijk gij verlangt! Zij is wel wat jong."

"Oud in ondervinding van beproevingen en rampen, mijnheer!" antwoordde de schoolmeester.

"God zij haar nabij!" hernam de grijsaard. "Ik hoop dat zij hier zal uitrusten en haar leed vergeten. Maar eene oude kerk is een akelig verblijf voor zulk een jong meisje als gij zijt, mijn kind!"

"O neen, mijnheer!" antwoordde Nelly. "Daar denk ik niet aan."

"Ik wilde haar liever des avonds op het grasperk zien dansen," zeide de predikant, terwijl hij met een treurigen glimlach zijne hand op haar hoofd legde, "dan haar in de schaduw van die grijze gewelven zien zitten. Gij moet er voor zorgen, dat zij tusschen die sombere ruïnen niet naargeestig en treurig wordt. Uw verzoek is toegestaan, vriend!"

Nadat dit vriendelijke gesprek nog eene poos was voortgezet, gingen zij weder naar huis, en daar waren zij nog te zamen over hun geluk aan het praten, toen er wederom een nieuwe vriend verscheen. Dit was een klein oud heer, die (gelijk zij naderhand vernamen) na den dood van de vrouw des predikants, nu vijftien jaren geleden, bij dezen in de pastorie was komen wonen. In zijne jeugd was hij de academiebroeder en bestendig de vertrouwde vriend des predikants geweest, wien hij was komen bezoeken, om hem in zijne eerste droefheid te troosten en op te beuren; maar sedert dien tijd hadden de twee vrienden elkander niet weder verlaten. Dit oude heertje was in menig opzicht de weldoener van het dorpje. Scheidsman in alle oneenigheden, was hij bovendien de voorstander van alle vermakelijkheden, de uitdeeler der weldaden van zijn vriend, welke hij met geene geringe bijdrage uit zijn eigen vermogen vergrootte, de algemeene bemiddelaar, trooster en raadsman. Geen der eenvoudige dorpelingen had de moeite genomen om naar zijn naam te vragen, of dien te onthouden als zij hem bij toeval eens hoorden. In het begin had men hem, dewijl hij als een bejaard en tevens ongehuwd heer zoo maar stil voor zich heen leefde, den ouden vrijer genoemd, en daar deze naam hem scheen te bevallen, was hij dien steeds blijven dragen. Het was de oude vrijer — dit moeten wij nog aanteekenen — die met eigene handen het hout had aangedragen, dat de reizigers in hunne nieuwe woningen hadden gevonden.

De oude vrijer — om hem bij zijn gewonen naam te noemen — lichtte de klink op, liet zijn rond en vriendelijk gezicht een oogenblik voor de deur kijken en trad het vertrek binnen, als iemand die geen vreemdeling daarin was.

"Gij zijt mijnheer Marton, de nieuwe schoolmeester?" zeide hij, terwijl hij Nelly's redder en vriend groette.

"Juist, mijnheer!"

"Gij zijt met goede aanbevelingen gekomen, en ik ben blijde, dat ik u hier zie. Ik had u gisteren wel willen opwachten, maar ik moest met eene boodschap van eene zieke moeder naar hare dochter, die eenige mijlen hier vandaan in een dienst is, en ben pas teruggekomen. Is dat onze jonge kerkbewaarster? Gij zijt niet te minder welkom, vriend, omdat gij haar en dien ouden man hebt medegebracht, en zult geen slechter meester zijn, omdat gij zelf menschlievendheid hebt geleerd."

"Zij is hard ziek geweest," zeide de schoolmeester, tot antwoord op den blik, waarmede de bezoeker Nelly aanzag, nadat hij haar een kus op de wang had gegeven.

"Ja, dat weet ik," antwoordde deze. "Zij heeft veel geleden naar het lichaam en naar de ziel."

"Dat heeft zij, mijnheer!"

De oude heer wierp een blik op den grootvader, en toen weder op het meisje, wier hand hij vriendelijk in de zijne nam.

"Gij zult hier gelukkiger wezen," zeide hij; "wij zullen het ten minste beproeven het u te maken. Het is hier al veel verbeterd. Hebt gij dat alles zelf gedaan?"

"Ja, mijnheer!"

"Misschien kan ik verder nog wat helpen," zeide de oude vrijer. "Laat mij eens rondzien!"

Nelly bracht hem naar de andere vertrekjes en ook naar het andere huis, en hij zag, dat hier en daar nog veel ontbrak, 't welk het gemak en het gerief der bewoners zou kunnen vermeerderen, en beloofde het ontbrekende aan

te vullen, uit eene verzameling van allerlei dingen, die hij in huis over en te veel had, en die zeer uitgebreid en rijk bleek te zijn; want hij ging terstond heen, en kwam na verloop van een kwartieruurs terug, beladen met een aantal oude planken, matten, stukken tapijt en andere dingen van dien aard, en gevolgd door een jongen, die een dergelijken last droeg. Dit goed werd midden in de kamer op een hoop geworpen, en men had lang werk, voordat alles uitgezocht en tot een of ander einde aangewend was. De oude vrijer had het zeer druk met dit werk, waarin hij bijzonder veel vermaak scheen te hebben; en toen er eindelijk niets meer te doen was, belastte hij den jongen om zijne makkers te gaan halen, opdat hun nieuwe meester hen eens in oogenschouw zou kunnen nemen.

"Het zijn eene partij allerbeste jongens," zeide hij, zich tot den schoolmeester keerende zoodra de knaap was heengegaan; "maar zij moeten niet weten, dat ik zoo over hen denk. Dat zou volstrekt niet deugen."

Weldra kwam de bode terug aan het hoofd van een heelen troep kabouters van allerlei grootte, die, toen de oude vrijer hen voor de deur van het huis te gemoet kwam, allerlei stuiptrekkingen van beleefdheid kregen, hunne hoeden en petten afrukten, die zoo klein mogelijk in elkander knepen en allerhande buigingen en schrapvoeten maakten; hetgeen het oude heertje met bijzonder genoegen aanzag, en waarover hij door een vriendelijk knikken zijne goedkeuring te kennen gaf. Eigenlijk ontveinsde hij zijne ingenomenheid met de jongens lang zoo zorgvuldig niet als hij den schoolmeester had doen denken, en ontzag zich ook niet eenige vertrouwelijke mededeelingen over hen te doen, zoo hard fluisterende dat zij hem allen duidelijk konden verstaan.

"Die eerste jongen, schoolmeester," zeide de oude vrijer, "is John Owen, een jongen die een goed verstand heeft, mijnheer, een eerlijk, rondborstig karakter; maar veel te onnadenkend, te speelziek en te lichtzinnig. Die jongen, mijn goede heer, zou met vermaak zijn nek breken en zijne ouders van hun grootsten troost berooven — en onder ons als gij hem eens haasjeover ziet spelen, bij den wegwijzer over het hek en de sloot ziet springen, en langs de helling van de steengroef afglijden, zult gij het nooit vergeten, zoo knap als hij dat doet."

Nadat John Owen aldus eene strenge les had gekregen, en ook het "ter zijde" duidelijk had gehoord, kipte het oude heertje een anderen jongen uit.

"Zie nu dien knaap eens, mijnheer," zeide hij. "Ziet gij dat kereltje wel? Richard Evans heet hij, mijnheer. Verbazend gauw in het leeren; gezegend met een goed geheugen en een vlug begrip, en bovendien met eene goede stem en een uitmuntend gehoor om psalmen te zingen, waarin hij de knapste van allen is. En toch mijnheer, zal het niet goed met dien jongen afloopen; hij zal nooit in zijn bed sterven; altijd valt hij in de kerk onder de preek in slaap — en om u de waarheid te zeggen, mijnheer Marton, op zijne jaren deed ik dat ook, en ik geloof zeker dat het aan mijn gestel lag en ik het niet helpen kon."

Nadat deze veelbelovende leerling deze geduchte vermaning had ontvangen, keerde het oude heertje zich weder naar een ander.

"Maar als wij van afschrikkende voorbeelden spraken," zeide hij, "als wij op jongens komen, die voor al hunne makkers eene waarschuwing moesten zijn — hier is er een, en ik hoop dat gij hem niet sparen zult. Dit is de jongen, mijnheer; deze met zijne blauwe oogen en zijn vlasblond haar. Hij is een zwemmer, mijnheer, dat kereltje — een duiker, de Heer bewaar ons! Dit is een jongen, mijnheer, die het in zijn hoofd kreeg om met zijne kleeren aan in een water van achttien voet diep te springen en den hond van een blindeman op te halen, die door de zwaarte van zijn halsband en ketting zou verdronken zijn, terwijl zijn meester op den kant zijne handen stond te wringen, en het verlies van zijn geleider en vriend bejammerde. Ik heb den knaap, zonder mij te noemen, twee guinjes gezonden, mijnheer," vervolgde hij, met zijn eigenaardig gefluister, "zoodra ik er van hoorde; maar spreek er nooit van, want hij heeft geene de minste gedachte dat ze van mij kwamen."

Met dezen misdadiger afgedaan hebbende, keerde de oude vrijer zich weder naar een ander, en van dezen weder naar een ander, en zoo verder de geheele rij langs, en sprak, met het heilzame doel om hen binnen behoorlijke perken te houden, met denzelfden bitteren nadruk over die neigingen van hen, welke zijn hart het dierbaarst waren, en buiten twijfel aan zijne eigene lessen en voorbeeld waren toe te schrijven. Eindelijk volkomen overtuigd dat hij hen door zijne strengheid den grootsten angst had aangejaagd, gaf hij hun een klein geschenk in geld, en zond hen heen met de vermaning om stil naar huis te gaan, zonder onderweg te draven, te springen of gekheid te maken; een bevel (onderrichtte hij den schoolmeester even hoorbaar in het geheim) dat hij, toen hij een jongen was, niet had kunnen gehoorzamen al was het om zijn leven te doen geweest.

Met innig genoegen zag de schoolmeester, uit de wijze waarop de oude vrijer met de schoolknapen omging, op welke manier hij hen zelf zou kunnen behandelen, en hield zich zelven voor den gelukkigsten schoolmeester op de wereld. Dien avond zag men door de vensters der twee oude huizen het schijnsel van twee vroolijke vuren; en toen de oude vrijer en zijn vriend van hunne wandeling terugkwamen, ble-

ven zij staan om er naar te zien, spraken toen eene poos over het aanvallige meisje, en wierpen eindelijk met een zucht een blik op het kerkhof.

LIV.

DE OUDE DOODGRAVER.

Zoodra Nelly den volgenden morgen hare huishoudelijke bezigheden had verricht en alles voor den goeden schoolmeester in orde gezet (hoewel zeer tegen zijn zin, want hij had haar die moeite willen besparen) nam zij den sleutelbos, dien de oude vrijer haar den vorigen avond plechtig had ter hand gesteld, en ging alleen uit om de kerk te bezoeken. Het was een fraaie heldere ochtend, en de dauwdroppelen glinsterden op de groene grafheuvels, als waren het tranen der goede geesten over de dooden geweest. Eenige kinderen speelden tusschen de graven en verscholen zich met lachende gezichten achter de hoogten. Een klein wichtje, dat zij bij zich hadden, hadden zij in een bedje van bladeren op een kindergrafje te slapen gelegd. Dit grafje was nog nieuw — misschien de rustplaats van een kleinen speelmakker, dien zij misten, zonder recht te begrijpen waarom hij niet meer bij hen was.

Nelly trad nader bij, en vroeg een van de kinderen, wiens grafje het was. Het kind antwoordde, dat het geen grafje was, maar het tuintje van zijn broertje. Het was groener, zeide hij, dan al de andere tuintjes, en de vogels kwamen er veel liever op zitten, omdat hij hun daar altijd eten gaf. Daarop zag hij haar glimlachend aan, knielde neder, drukte voor een oogenblik zijne wang op de koele zode, en huppelde toen vroolijk heen.

Nelly ging de kerk voorbij naar het dorp. De oude doodgraver stond op zijne kruk geleund voor de deur van zijn huisje, om een luchtje te scheppen.

"Zijt gij nu beter?" vroeg het meisje, terwijl zij bij hem bleef stilstaan.

"Ja, Goddank! veel beter," antwoordde de oude man.

"Dan zult gij wel spoedig geheel beter worden."

"Met Gods hulp en wat geduld. Maar kom binnen, kom binnen!"

De oude man ging haar strompelend voor, en waarschuwde haar voor het trapje af, dat hem zelf veel moeite veroorzaakte.

"Er is maar ééne kamer, ziet gij?" zeide hij. "Ik heb er wel nog een boven, maar het klimmen valt mij tegenwoordig te moeielijk. Ik ben evenwel voornemens om er weder te gaan slapen — toekomende jaar, als het weer zomer is."

Het meisje verwonderde zich, hoe zulk een afgeleefd grijsaard, en dat wel iemand van zijn beroep, zoo gerust over toekomende jaar kon spreken. Hij zag dat zij hare oogen op den muur vestigde, waar zijn gereedschap hing, en glimlachte.

"Gij denkt misschien, dat ik dat alles noodig heb om graven te delven?" zeide hij.

"Ik kon niet begrijpen, waartoe gij zooveel gereedschap noodig hadt."

"Ik ben ook een tuinman," hervatte de doodgraver. "Ik graaf ook wel in den grond om dingen te planten die leven en groeien. Niet al mijn werk is bestemd om in de aarde te vergaan. Maar ziet gij die spade daar in het midden?"

"Die oude — die afgebroken en versleten is? Ja."

"Dat is de spa daar ik graven mee delf; en zij is al wat gebruikt, zooals gij ziet. De menschen zijn hier heel gezond, maar zij heeft toch al veel werk gedaan. Als zij spreken kon, die spa, zou zij van menig onverwacht karreweitje vertellen, dat wij samen gehad hebben: maar ik vergeet ze, want mijn geheugen is slecht. Dat is evenwel niets nieuws," voegde hij er haastig bij; "het is altijd slecht geweest."

"Daar zijn bloemen en planten, die van uw ander werk spreken," zeide het meisje.

"O ja. En hooge boomen ook. Maar die zijn niet zoo vreemd aan mijn werk als doodgraver, als gij wel denkt."

"Niet!"

"Neen, niet voor mijn geheugen — zooals het dan is," zeide de oude man. "Zij komen het dikwijls te hulp. Want ik zeg, bij voorbeeld, dat ik zulk een boom voor zoo iemand geplant heb. Daar staat hij dan om mij te helpen onthouden dat hij dood is. Als ik zijne breede schaduw aanzie en bedenk hoe klein die in zijn tijd was, brengt zij mij op den ouderdom van mijn ander werk, en kan ik ten naasten bij zeggen wanneer ik zijn graf heb gemaakt."

"Maar hij kan u ook herinneren aan iemand die nog leeft," zeide het meisje.

"Dan toch aan twintig die al dood zijn, tegen een die nog leeft," hervatte de oude man; "man, vrouw, broeders, zusters, kinderen, vrienden — twintig op zijn minst. Zoo raakt een doodgravers spade eindelijk versleten. Ik zal wel eene nieuwe noodig hebben — aanstaanden zomer."

Het meisje zag hem bevreesd aan, in de meening dat hij met zijn eigen ouderdom en zwakheid den spot dreef; maar de eenvoudige doodgraver sprak in goeden ernst.

"Och," vervolgde hij, na eene korte poos van stilte, "de menschen willen nooit leeren. Nooit willen zij leeren. Alleen wij, die dien

grond omspitten, waarin niets groeit en alles vergaat, denken over zulke dingen — denken er om gelijk het behoort, wil ik zeggen. Zijt gij al in de kerk geweest?"

"Ik ga daar nu heen," antwoordde het meisje.

"Er is daar een oude put," zeide de doodgraver, "een diepe donkere put. Veertig jaar geleden behoefde men den emmer maar af te laten tot de eerste knoop in het touw van het windas afkwam, en men hoorde den emmer in het koude water plompen. Langzamerhand

"Eene akelige plek om in het donker dichtbij te komen," riep het meisje uit, dat de woorden en blikken des ouden mans gevolgd was, tot zij op den rand van den put scheen te staan.

"Wat is het anders dan een graf!" zeide de doodgraver. "En wie van onze oude lieden, dat alles wisten, dacht toen de bron opdroogde, aan het verminderen van zijne eigene krachten en het eind van zijn leven? Niemand."

"Gij moet zelf al heel oud zijn," merkte Nelly onwillekeurig aan.



ZWAAIDE ZIJN GLAS BOVEN ZIJN HOOFD, EN DRONK ER OP DAT ZIJ DAAR NOG DIKWIJLS VROOLIJK BIJEEN MOCHTEN ZIJN. (blz. 162).

zakte het water, zoodat er tien jaren later nog een knoop aangemaakt werd, en men het touw zoover moest aflaten, of de emmer bleef leeg. Nog tien jaar later was het water weder zoo gezakt, dat er een derde knoop kwam. Nog tien jaar later was de put droog, en als ge nu den emmer laat zakken tot uwe armen er moe van worden en bijna al het touw is afgelaten, hoort gij hem op eens tegen den grond stooten, met een klank zoo diep omlaag, dat het hart u in den mond komt, en gij van schrik achteruit stapt, alsof gij er zelf in zoudt vallen."

"Ik zal aanstaanden zomer negen en zeventig worden."

"Gij werkt dus nog, als ge wel zijt?"

"Of ik werk? Wel zeker. Gij zult mijne tuinen hier in het rond wel zien. Zie daar eens uit het venster. Dat plekje grond heb ik met mijne eigene handen nog zoo beplant. Aanstaande jaar om dezen tijd, zult gij de lucht haast niet kunnen zien, zoo dicht zullen dan de takken zijn. Bovendien heb ik s'avonds mijn winterwerk."

Hij opende eene kast en haalde eenige doosjes

daaruit, van oud hout gemaakt en ruw met beeldwerk besneden.

"Sommige lieden uit de stad houden veel van oude tijden en al wat daaruit afkomstig is," zeide hij, "en zulke menschen koopen die dingen als gedachtenissen van de kerk en de ruïnen. Somtijds maak ik ze van brokjes eikenhout, die hier en daar afkomen, en somtijds van stukken van doodkisten, die lang in den kelder hebben gestaan. Zie hier, dit is een kistje van de laatste soort, met een beslag van stukjes van koperen platen, waarop letters hebben gestaan, die nu moeielijk te lezen zouden zijn. Ik heb er in dezen tijd niet veel in voorraad, maar aanstaanden zomer zullen al die planken weder vol zijn."

Nelly bewonderde en prees zijn werk, en nam kort daarop afscheid. Terwijl zij haar weg voortzette, kon zij niet nalaten te peinzen over de zonderlinge verblinding van den ouden doodgraver, die, terwijl hij uit zijn werk en al wat hem omringde steeds dezelfde ernstige les putte, er toch nooit aan dacht om deze op zich zelven toe te passen, en terwijl hij gedurig aan de onzekerheid des levens herinnerd werd, toch sprak en deed alsof hij zich zelven voor onsterfelijk hield. Doch zij was schrander genoeg om verder na te denken en in te zien, dat eene weldadige Voorzienigheid deze kortzichtigheid voor den mensch natuurlijk had gemaakt, en dat de oude doodgraver, met zijne plannen voor den volgenden zomer, slechts een beeld van het geheele menschdom was.

Zoo peinzende bereikte zij de kerk, en opende de deur met een van hare sleutels. Het was gemakkelijk den sleutel te vinden, die op de buitendeur moest passen, want aan elken sleutel hing een briefje van oud geel perkament. Zelfs het knarsen van het slot klonk hol, en de weergalm van het gebouw, toen het meisje met aarzeling binnentrad en de deur achter haar dicht viel, deed haar onwillekeurig schrikken. Indien de vreedzame rust van het eenvoudige dorpje Nelly des te sterker had getroffen, dewijl daar buiten donkere en moeielijke wegen lagen, die zij met zulke wankelende voeten had betreden, welk een diepen indruk moest het dan op haar maken, nu zij zich alleen in dat plechtige gebouw bevond, waar zelfs het licht, dat door de doffe vensters drong, oud en grauw scheen te zijn, en de lucht, die een reuk van molm en aarde had, met sporen van vergankelijkheid scheen beladen, die door den tijd van de grovere deelen was gezuiverd, en door de bogen en gangen, tusschen de gekoppelde pilaren, zuchtte, als ware zij de ademtocht van vervlogene eeuwen! Daar waren de gebrokkelde vloertegels, zoolang geleden door vrome voeten uitgesleten, dat de Tijd, de schreden der pelgrims nasluipende, hun spoor wederom had uitgedelgd. Daar waren de vermolmde balken, de verzakte bogen, de gescheurde muren, de nederige grafzerken, de statige tomben, waarop geen opschrift meer gebleven was — alles, marmer, steen, ijzer, hout en stof, één enkel gedenkteeken van vergankelijkheid. Het beste werk en het slechtste, het eenvoudigste en het kostbaarste, het statigste en het onaanzienlijkste — zoowel het werk des hemels als des menschen — alles stond hier met elkander gelijk en verkondigde dezelfde geschiedenis.

Een gedeelte van het gebouw was eene adellijke kapel geweest, en hier lagen de beelden van ridders en baronnen met gevouwene handen op hunne steenen rustkoetsen uitgestrekt — zij die voor het Heilige Land hadden gestreden met gekruiste beenen — met hun zwaard omgord en in het harnas gedost, gelijk zij geleefd hadden. Boven sommigen dezer ridders hingen nog hunne eigene wapenrustingen, helmen, zwaarden en schilden, aan den muur, en de meesten dezer voorwerpen, hoewel half vergaan, waren voor het uiterlijke nog in vrij goeden staat. Zoo blijven de daden van den mensch langer leven dan hij zelf; zoo blijven de sporen van oorlog en geweld nog lang in wezen, nadat zij, die het geweld hebben gepleegd, reeds stof zijn geworden.

In deze kapel, tusschen die koude beelden — die het in hare verbeelding daar nog stiller maakten dan ergens anders — zette Nelly zich neder, en terwijl zij met een ontzag, dat door iets genoeglijks getemperd werd, om zich heen zag, gevoelde zij zich hier gerust en weltevreden. Zij nam een bijbel uit eene bank en las eene poos, legde daarop het boek neder, en begon zich voor te stellen, hoe, als het weer zomer werd, de heldere zonnestralen die slapende gedaanten zouden beschijnen, de bladeren der boomen tegen de vensters zouden ritselen, en de vogels in die takken zouden zingen, dat men hen in de kerk hooren kon. De gedachte aan den dood was hier niet vreeselijk. Hier te liggen slapen zou niet akelig zijn.

Zij verliet de kapel — maar langzaam, en dikwijls omziende, en opende eene lage deur, die in den toren uitkwam. Voorzichtig klom zij de wenteltrap op, die geheel donker was, behalve waar zij door smalle sleuven naar beneden kon zien, of een zweem van de dof aangeslagene klokken kon bespeuren. Eindelijk kwam zij boven op het plat. Hoe heerlijk was die plotselinge overgang van de duisternis in het heldere licht! hoe bekoorlijk het landschap, dat zij onder hare voeten zag! Het was haar, alsof zij uit den dood weder in het leven trad en den hemel werkelijk naderbij kwam.

Toen zij weder buitenkwam en de deur sloot, waren de spelende kinderen weg; maar het schoolgebouw voorbijgaande, hoorde zij daarbinnen het gegons van stemmen. Haar vriend de schoolmeester was pas dien dag met zijn

arbeid begonnen. Eensklaps werd het gerucht sterker, en toen zij omkeek, zag zij de jongens naar buiten stormen en zich onder een vroolijk gejuich, en nu reeds aan het spelen, verstrooien. “Dat is goed,” dacht het meisje. “Ik ben blij dat zij de kerk voorbijkomen.” En toen bleef zij stilstaan, om zich te verbeelden hoe dat gerucht daarbinnen zou klinken, en hoe zacht het daar moest schijnen weg te sterven.

Denzelfden dag sloop zij nog tweemaal naar de oude kapel, om daar in hetzelfde boek te lezen, of zich met dezelfde vreedzame gedachten bezig te houden. Zelfs toen de zon onderging, en het schemerlicht van den avond het daar nog plechtiger maakte, bleef het meisje als op de plek vastgeworteld zitten, zonder dat er eenige vrees bij haar opkwam, en zonder te bedenken dat het te laat werd. Men vond haar eindelijk daar, en bracht haar naar huis. Zij was bleek, maar scheen zeer opgeruimd en vergenoegd, totdat zij haar vriend goeden nacht moest wenschen; toen meende de arme schoolmeester, dat hij een traan in haar oog zag glinsteren.

LV.

DOODGRAVERS-BESPIEGELINGEN EN EEN GOED WERK.

Bij al zijne afwisselende bezigheden vond de oude vrijer nog eene bestendige bron van werkzaamheid en vermaak in de oude kerk. Met die trotschheid, waarmede iedereen de wonderen van zijne eigene kleine wereld beschouwt, had hij hare geschiedenis tot zijne studie gemaakt: menigen zomerdag sleet hij binnen hare muren, en menigen winteravond bij den eenzamen haard, om zijn schat van verhalen en legenden te vermeerderen.

Hij was geenszins een dier ruwe nieuwsgierigen, die de schoone waarheid van elken sluier zouden willen berooven, waarmede tijd en verbeelding haar bekleed hebben; hij versierde integendeel de godin gaarne met die kransen van wilde bloemen, welke de overlevering voor haar vlecht. Met verschooning behandelde hij al die vertelselen, welke sedert eeuwen van mond tot mond waren gegaan; maar nooit werd de waarheid van zulk een oud verhaal met meer ijver door hem verdedigd, dan wanneer het den een of anderen trek bevatte, die de menschheid tot eer verstrekte. Zoo stond er in de kapel eene eenvoudige tombe, zonder beeld of opschrift, volgens de overlevering het graf van zekeren baron, die, nadat hij in vreemde landen op eene barbaarsche wijze oorlog had gevoerd, met boete en berouw teruggekomen was, om thuis te sterven. Geleerde oudheidkenners beweerden, dat dit verhaal geen den minsten grond had, daar de bedoelde baron, met goddelooze vloeken in den mond, in een gevecht was gesneuveld; maar de oude vrijer bleef volhouden, dat zij ongelijk hadden, en dat de baron wel zeker berouw had gehad, en als een boetvaardig zondaar was gestorven, zoodat, als er ooit een baron naar den hemel was gegaan, deze baron ontwijfelbaar daarheen was verhuisd. Evenzoo, wanneer de boven bedoelde oudheidkundigen wilden zeggen, dat zekere geheime kelder niet het graf eener hoogbejaarde dame was, die onder de regeering der roemrijke koningin Elisabeth was gehangen en gevierendeeld, omdat zij een ellendigen priester had gelaafd, die flauw van honger en dorst aan hare deur was gekomen, bleef de oude vrijer tegen iedereen beweren, dat de kerk wel waarlijk door de asch dier arme oude dame was geheiligd; dat hare overblijfselen in den nacht van de vier stadspoorten waren afgenomen, en heimelijk daarheen gebracht en ter aarde besteld; en verder verklaarde de oude vrijer (die zich bij zulk eene gelegenheid zeer driftig maakte) dat hij koningin Elisabeth niet roemrijk wilde noemen, en dat de gemeenste vrouw in haar koninkrijk, die een teeder en meedoogend hart had, veel beter dien naam verdiende. Daarentegen was hij het volkomen eens met hen, die beweerden, dat de groote zerk bij de deur niet het graf van den gierigaard was, die zijn eigen kind had verzaakt, en aan de kerk eene som gelds had gelegateerd, om eene nieuwe klok te laten gieten; want hij zeide, dat er nooit zulk een gierigaard in het dorp had gewoond. Kortom, hij wenschte alleen die gebeurtenissen en daden in het geheugen te bewaren, welke deze eer waardig waren; al de anderen wilde hij veel liever vergeten. Zij mochten in gewijden grond begraven liggen, maar hij wenschte dat het zoo diep mocht zijn, dat zij nooit weder voor het licht kwamen.

Zulk een leermeester was het, die Nelly het noodige onderricht gaf om hare nieuwe taak te verrichten; en terwijl het meisje, op wier gemoed het statige gebouw, met het bevallige landschap omgeven — de majesteit des ouderdoms, door eene eeuwige jeugd omringd — reeds zulk een diepen indruk had gemaakt, naar hem luisterde, werd de gedachte nog sterker bij haar, dat het alleen aan den hemel en de deugd was gewijd. Het scheen eene heilige vrijplaats, waar geene zonde of smart ooit konden binnendringen.

Toen de oude vrijer haar bijna van elke tombe en zerk eene geschiedenis had verhaald, bracht hij haar naar de onderaardsche kapel, thans slechts een donker gewelf, en vertelde haar hoe die in den tijd der monniken verlicht was geworden, en hoe men, tusschen lampen die aan de bogen hingen, en gezwaaide wierook-

vaten die een geurigen damp verspreidden, en kerkgewaden die van goud en zilver schitterden, en schilderijen en kostbare tapijten en juweelen, alles blinkende en flikkerende door de lage bogen, daar menigmaal te middernacht het gezang van bejaarde stemmen had gehoord, terwijl in pijen gehulde gedaanten in het rond knielden en de kralen van rozekransen telden. Dan bracht hij haar weder naar boven, en wees haar omhoog in de oude muren kleine galerijen, waar de nonnen plachten langs te zweven — in haar donker gewaad, zoover af, slechts schemerachtig gezien — of als sombere schimmen bleven stilstaan, om naar de gebeden te luisteren. Hij zeide haar ook, hoe de krijgslieden, wier beelden op de tomben lagen te rusten, die roestige wapenrustingen hadden gedragen — hoe dit een helm, en dat een schild, en dat een handschoen was geweest, en hoe zij met beide handen die ontzaglijke zwaarden hadden gezwaaid, met die ijzeren knodsen menschen verslagen. Alles wat hij het meisje vertelde, bewaarde zij in haar geheugen; en als zij des nachts somtijds uit een droom van dien ouden tijd ontwaakte en uit haar bed opstond om naar de donkere kerk te kijken, hoopte zij bijna de vensters verlicht te zien, en zich orgeltonen en menschenstemmen door het zuchten van den wind te hooren toevoeren.

De oude doodgraver werd spoedig geheel beter, en ging weder uit. Van hem leerde Nelly ook nog veel, maar van een anderen aard. Hij was nog niet in staat om te werken; maar eens, toen er een graf moest gedolven worden, kwam hij er naar zien, en Nelly ging met hem mede. De man, die het werk van den doodgraver verrichtte, was nog wat ouder dan hij, maar veel vlugger en sterker. Hij was echter doof; en toen de doodgraver (die zeker zes uren noodig zou gehad hebben, om een kwartier ver te komen) met zijn plaatsvervanger sprak, kon Nelly niet nalaten op te merken, dat hij dit deed met zeker ontevreden medelijden met het gebrek van zijn helper, alsof hij zelf nog niets van de gebreken des ouderdoms gevoelde.

"Het spijt mij dat er zoo iets gedaan moet worden. Ik heb niet gehoord, dat er iemand gestorven is," zeide Nelly naderbij komende.

"Het is voor eene vrouw, uit een gehucht, drie mijlen hier vandaan."

"Was zij nog jong?" vroeg Nelly.

"Ja," antwoordde de doodgraver; "vier en zestig, denk ik. Was zij wel ouder, David?"

David hoorde hem niet, en daar de doodgraver hem niet met zijne kruk kon bereiken, en te zwak was om zonder hulp op te staan, wierp hij den ander met een kluitje aarde op zijne roode slaapmuts, om zoo zijne aandacht te trekken.

"Wat is er?" vroeg David, opziende.

"Hoe oud was Becky Morgan?"

"Becky Morgan?" herhaalde David.

"Ja!" antwoordde de doodgraver, op een half neteligen, half medelijdenden toon, maar te zacht dan dat de ander hem kon verstaan. "Wat wordt gij toch doof, David! ijselijk doof!"

De oude man hield op met werken, en nadat hij zijne spade met een stukje lei, dat hij tot dit oogmerk bij zich droeg, had schoon geschrapt — daarmede het stof van wie weet hoeveel Becky Morgans afschrappende — zette hij er zich toe om over de zaak na te denken. "Laat ik eens denken," zeide hij. "Ik zag gisterenavond wat zij op de kist hadden gezet — was het niet negen en zeventig?"

"Wel neen," zeide de doodgraver.

"Ja, dat was het toch wel," antwoordde de oude man met een zucht. "Want ik weet nu wel, hoe ik toen dacht dat zij haast even oud was als wij. Ja, het was negen en zeventig."

"Weet ge wel zeker dat ge niet verkeerd hebt gezien, David?" vroeg de doodgraver, met duidelijk zichtbare ontroering.

"Wat?" zeide de oude man. "Zeg dat nog eens."

"Hij is geweldig doof, hij is geweldig doof," zeide de doodgraver netelig. "Ik geloof dat hij suf begint te worden."

Nelly verwonderde zich waarom hij zoo dacht, dewijl, om de waarheid te zeggen, de oude man even helder scheen te zijn als hij, en veel sterker. Daar de doodgraver echter niet verder sprak, vergat zij dit voor het oogenblik en begon weder:

"Gij hebt mij laatst gezegd, dat gij een tuinman waart. Plant gij hier ook wel eens iets?"

"Hier op het kerkhof? Neen, dat doe ik nooit."

"Ik heb hier en daar toch bloemen en heesters gezien," hernam het meisje, "en dacht dat gij ze geplant hadt; maar zij schijnen niet frisch te groeien."

"Zij groeien zooals de Hemel wil," zeide de oude man, "en het is eene genadige beschikking, dat zij hier binnen korten tijd verkwijnen."

"Ik begrijp u niet."

"Luister dan!" hernam de oude man. "Zij staan op de graven van menschen, wier vrienden bijzonder veel van hen hielden."

"Dat dacht ik wel," riep Nelly uit; "en ik ben blijde dat het zoo is."

"Ja, maar wacht eens!" hernam de oude man. "Ziet gij wel, hoe zij verkwijnen en verwelken, en weet gij wel waarom?"

"Neen!"

"Omdat de gedachtenis van hen, die daaronder liggen, zoo spoedig vergeten wordt. Eerst komen zij 's morgens, 's middags en 's avonds, om die bloemen op te binden en te begieten; maar spoedig komen zij zoo dikwijls niet meer — eens op een dag — eens in de week — eens in de maand — vervolgens maar zelden — nu en dan — eindelijk in het geheel niet meer. Het gebeurt weinig, dat zulke gedachtenissen lang groen blijven. Ik heb den kortsten zomer wel langer zien duren dan zij."

"Dat is jammer," zeide Nelly.

"Ja, dat zeggen de vreemdelingen ook, die hier komen," hernam de doodgraver; "maar ik zeg het tegendeel. "Het is een aardig gebruik," zeggen zij somtijds, "dat gij in deze streek hebt, om de graven zoo te beplanten, maar het is treurig die bloemen allen zoo verdord of dood te zien." Maar dan vraag ik wel excuus, en zeg, naar mijne gedachten is het een goed teeken voor het geluk der levenden. En dat is het ook. Het is natuurlijk."

"Misschien leeren zij, die eerst zoo treurden, overdag naar den blauwen hemel en des nachts tot de sterren op te zien, en te denken dat de gestorvenen daar zijn en niet in het graf," zeide Nelly ernstig.

"Wel mogelijk!" zeide de doodgraver.

"Ik zal hier mijn tuin maken," zeide Nelly bij zich zelve, "en ik weet zeker, dat het mij vervroolijken zal, hier te werken."

De doodgraver lette niet op hare gloeiende wangen en den traan in haar oog, maar keerde zich om, en riep David bij zijn naam. Het was duidelijk dat Becky Morgan's ouderdom hem nog ontrustte, schoon het meisje moeielijk kon begrijpen waarom.

De tweede of derde herhaling van zijn naam trok des ouden mans aandacht. Hij staakte zijn werk weder, en hield, op zijne spade leunende, zijne hand achter zijn oor.

"Hebt gij geroepen?" zeide hij.

"Ik denk daar, David!" zeide de doodgraver, terwijl hij op het graf wees, "dat zij toch veel ouder moet geweest zijn dan gij of ik."

"Negen en zeventig," antwoordde David, zijn hoofd schuddende. "Ik zag het op de kist, zeg ik u."

"Ja maar, David! vrouwen spreken niet altijd de waarheid, als zij moeten zeggen hoe oud zij zijn."

"Dat is ook waar," zeide David, eensklaps levendiger wordende. "Misschien was zij ook wel ouder."

"Zij was zeker ouder. Bedenk maar eens, hoe oud zij er uitzag. Wij geleken bij haar nog maar jongens."

"Dat is waar," hernam David, "zij zag er heel oud uit."

"En bedenk u eens, hoelang zij er al zoo oud heeft uitgezien, en zeg mij dan of zij niet ouder dan negen en zeventig moet wezen — onze eigene jaren!"

"Ik denk wel vijf jaar ouder," zeide David.

"Vijf?" riep de doodgraver uit: "het moet wel tien wezen. Ik herinner mij nog zeer goed, wanneer hare dochter gestorven is. Zij was zeker negen en tachtig zoo goed als een dag, en wilde zich voor tien jaren jonger uitgeven. Hoe dwaas zijn de menschen toch!"

De andere oude man bleef niet achter met bespiegelingen over hetzelfde onderwerp, en toen zij het gesprek nog eene poos hadden voortgezet, begonnen zij te twijfelen, of de overledene niet wel bijna honderd jaren oud moest zijn geweest. Eindelijk stond de doodgraver met hulp van zijn vriend op om heen te gaan.

"Het is mij hier wat koel," zeide hij, terwijl hij voortstrompelde; "en ik moet oppassen tot het weer zomer wordt."

"Wat?" vroeg David.

"Wat wordt hij toch doof!" mompelde de doodgraver.

"Hij vervalt machtig," zeide David, hem naziende. "Hij veroudert van dag tot dag."

Zoo scheidden zij, ieder met de overtuiging, dat de ander het niet zoolang maken zou als hij, en beide zeer opgebeurd door het besluit, waartoe zij te zamen omtrent Becky Morgan waren gekomen, wier overlijden nu geene onaangename waarschuwing meer was, daar zij nog lang te leven hadden, eer zij zoo oud waren als deze vrouw.

Nelly bleef nog eene korte poos naar den dooven ouden man staan kijken, terwijl hij met zijne spa de aarde opdolf, en, dikwijls ophoudende om te hoesten en adem te halen, telkens, met een benepen lachje, bij zich zelven mompelde, dat de doodgraver machtig verviel. Eindelijk keerde zij zich om, en peinzend over het kerkhof voortwandelende, trof zij onverwacht den schoolmeester aan, die op een groenen grafheuvel in de zon zat te lezen.

"Nelly hier?" zeide hij op een vroolijken toon, terwijl hij zijn boek neerlegde. "Het doet mij goed u eens in de lucht en het licht te zien. Ik was bevreesd, dat gij alweder in de kerk waart, waar gij zoo dikwijls heengaat."

"Bevreesd?" herhaalde het meisje, zich naast hem neerzettende. "Is het dan daar niet goed?"

"Ja wel," antwoordde de schoolmeester. "Maar gij moet niet altijd zoo treurig zijn."

"Ik ben niet treurig," hernam Nelly. "Als gij in mijn hart kondt zien," vervolgde zij, terwijl zij hem met dankbare teederheid bij de hand vatte, "zoudt gij wel weten, dat niemand meer tevreden en opgeruimder kan zijn, dan ik tegenwoordig ben."

De schoolmeester schudde zijn hoofd, en zeide toen: "Ik zag u daar met den doodgraver spreken. Heeft dat u treurig gemaakt?"

Er volgde eene lange tusschenpoos van stilte.

"Waarover was het?" hernam de schoolmeester vriendelijk. "Kom, zeg het mij!"

"Het was de gedachte," antwoordde Nelly, in tranen uitbarstende, "dat zij, die om ons heen sterven, zoo spoedig vergeten worden."

"En denkt gij dan," zeide de schoolmeester, die had opgemerkt hoe het meisje om zich heen zag, "dat een onbezocht graf, eene verdorde plant, eene verwelkte bloem teekens zijn van vergetelheid of koude onverschilligheid? Denkt gij, dat er niet misschien ver van hier nog

iets gedaan wordt, waardoor de nagedachtenis dezer dooden best wordt onderhouden? Misschien, Nelly! zijn er in het levendigste gewoel der wereld op dit oogenblik menschen, wier goede daden en gedachten in deze zelfde graven — hoe verwaarloosd zij mogen schijnen — haar beginsel hebben."

"Zeg niets meer!" viel het meisje hem in de rede. "Ik gevoel, dat gij gelijk hebt. Hoe kon ik het vergeten, terwijl ik u voor mij zag!"

"Er is niets goeds of edels in de wereld," vervolgde haar vriend met vuur, "dat sterft en vergeten wordt. Laten wij dat voor vast gelooven. Een kind, een onnoozel wicht, dat in de wieg sterft, leeft nog in de goede gedachten van hen, die het eens liefhadden, en heeft zoo nog een heilzamen invloed op hetgeen er in de wereld gebeurt, al is het lijkje tot stof verteerd, of in de diepte der zee verzonken. Geen engel gaat het hemelsche heirleger vermeerderen, of hij blijft nog tot zegen werkzaam op de aarde in hen, die hem hier liefhadden. Vergeten! O, wanneer de goede daden der menschen tot haar oorsprong konden worden nagespoord, hoe schoon zou dan de dood ons toeschijnen, als wij zagen, hoeveel liefde en deugd in het stof der graven haar beginsel hadden."

"Ja!" zeide het meisje; "het is zoo — ik gevoel het. Wie kan het dieper gevoelen dan ik, die de plaats van uw kleinen leerling vervul! Brave vriend! als gij wist hoeveel troost gij mij gegeven hebt!"

De arme schoolmeester gaf geen antwoord, maar boog zich stil over haar heen, want zijn hart was vol.

Zij zaten nog bij elkander, toen de grootvader naderde; maar nauwelijks hadden zij elkander aangesproken, of het schooluur sloeg, en hun vriend verwijderde zich.

"Een goed man," zeide de grootvader, hem naziende. "Hij zal ons nooit kwaad doen, niet waar, Nelly? Hier zijn wij eindelijk veilig. Wij zullen nooit hier vandaan gaan?"

Nelly schudde glimlachend haar hoofd.

"Zij heeft rust noodig," hervatte de oude man, haar aanziende. "Al te bleek — al te bleek. Zij is lang niet meer, die zij geweest is."

"Wanneer?" vroeg het meisje.

"Wanneer?" herhaalde de grijsaard. "Laat mij zien! Hoeveel weken geleden? Ik zou moeten uitrekenen, hoelang het geleden is. Maar dat behoeft niet; het is goed dat zij voorbij zijn."

"Ja," zeide Nelly: "laten wij dien tijd maar vergeten, of ons alleen herinneren als een benauwden droom, die geheel verdwenen is."

"Stil!" zeide de grijsaard, haastig met de hand wenkende en over zijn schouder omkijkende. "Spreek niet van den droom en al de ellende, die hij heeft meegebracht. Hier komen geene droomen. Dit is een stil plaatsje, en daar blijven zij vandaan. Laten wij er nooit van spreken, of zij mochten ons vervolgen. Koude en honger en ziekte — en te voren iets dat nog ijselijker was. Wij moeten dat alles vergeten, als wij hier gerust willen leven."

"De hemel zij gedankt," zeide Nelly bij zich zelve, "voor deze gelukkige verandering!"

"Ik zal geduldig, stil en gehoorzaam zijn," vervolgde de grijsaard, "als gij mij hier maar laat blijven. Maar dan moet gij ook bij mij blijven, en niet alleen wegsluipen. Houd mij maar bij u; ik zal alles doen wat gij zegt, Nelly!"

"Ik alleen wegsluipen? Waar denkt gij aan?" riep het meisje met geveinsde luchthartigheid. "Dat zou eene aardige grap zijn. Zie eens hier, lieve grootvader! van deze plek zullen wij onzen tuin maken. Waarom niet? Het is een heele mooie tuin — en morgen zullen wij er samen in gaan werken."

"Dat is eene goede gedachte," riep de oude man verheugd uit. "Onthoud maar, liefje, dat wij morgen moeten beginnen."

Wie kon blijder zijn dan de arme grijsaard, toen zij den volgenden morgen hun arbeid begonnen! Hij scheen volstrekt niet na te denken over de plaats waar zij zich bevonden. Zij bonden de heesters en bloemen op, roeiden het onkruid uit, dat tusschen het gras over de graven groeide, en veegden de afgevallen bladeren weg. Zij werkten met zooveel ijver, dat het lang duurde, voordat zij zagen, dat de oude vrijer zich dicht bij hen op het hek had nedergezet, en in stilte naar hen keek.

"Een goed werk," zeide deze, terwijl hij Nelly vriendelijk toeknikte. "Hebt gij van morgen dat alles al gedaan?"

"Het is nog maar weinig, mijnheer!" antwoordde Nelly, met neergeslagene oogen, "bij hetgeen wij voornemens zijn te doen."

"Een goed werk," herhaalde de oude vrijer. "Maar werkt gij alleen aan de graven van kinderen?"

"Met der tijd zullen wij ook aan de anderen komen," antwoordde Nelly haar hoofdje omkeerende en met eene zachte stem.

Tot nog toe had de grootvader er niet op gelet, dat Nelly hetzij met voordacht of bij toeval, de graven van kinderen had uitgekozen; maar nu scheen dit denkbeeld hem te treffen. Eerst zag hij haastig om zich heen, toen angstig naar zijne kleindochter, vervolgens drukte hij haar aan zijne borst, en verzocht haar wat uit te rusten. Iets, dat hij lang vergeten had, scheen hem flauw voor den geest te komen, en hem niet, gelijk anders met zijne denkbeelden het geval was, terstond weder te ontglippen. Het bleef hem integendeel bij, gelijk dien dag nog verscheidene malen in hem

was op te merken. Eens, terwijl zij nog aan het werk waren, vroeg Nelly hem naar de reden, waarom hij zoo dikwijls angstig naar haar omzag alsof hij een pijnlijken twijfel poogde op te lossen of zijne verstrooide gedachten te verzamelen; maar hij zeide, dat het niets — volstrekt niets was, tikte haar op de wang, en prevelde toen bij zich zelven, dat zij dagelijks grooter en sterker werd, en spoedig een volwassen meisje zou zijn.

LVI.

EEN BLIK IN DE TOEKOMST.

Van dien dag af scheen de oude man eene bekommering voor zijne kleindochter te koesteren, die hem nooit verliet. Er zijn snaren in het menschelijk gemoed, die slechts een toeval kan doen trillen. Het bekrompenste verstand is vatbaar voor eene aaneenschakeling van denkbeelden, welke door geene kunst kunnen worden opgewekt, maar zich, evenals steeds met groote waarheden het geval is geweest, door een gelukkig toeval moeten onthullen. Van dien dag af vergat de oude man voor geen oogenblik de zwakheid en zelfopoffering zijner kleindochter. Hij, die haar aan zijne zijde zooveel leed en moeite had zien doorstaan, zonder daarbij verder te denken, dan dat zij te zamen hetzelfde lot droegen, ontwaakte door een gering toeval tot de bewustheid van hetgeen hij haar verschuldigd, en zij door dat leed geworden was. Van dat oogenblik af was geen enkel zelfzuchtig denkbeeld in staat om zijne gedachten van het voorwerp zijner liefde af te trekken.

Hij volgde haar overal, om te wachten tot zij moede werd en op zijn arm wilde leunen; thuis bleef hij geduldig tegenover haar zitten, totdat zij haar hoofd eens ophief en hem gelijk voorheen toelachte; steelswijze verrichtte hij die huiselijke bezigheden, welke hare krachten te veel vergden; in het midden van den nacht stond hij stil op, om naar hare ademhaling te luisteren, en dan bleef hij, in koude en duisternis, dikwijls uren lang voor haar bed zitten. Alleen hij die alles weet, kan weten welke hoop en vrees en gedachten vol teederheid in dat kranke brein huisvestten, en welk eene verandering er met dien armen grijsaard was voorgevallen.

Somtijds — weken waren nu verloopen — bleef Nelly, door geringe vermoeienis afgemat, den geheelen avond op een rustbed bij het vuur liggen. Dan kwam de schoolmeester met een boek, om haar iets voor te lezen; en zelden verliep er een avond of de oude vrijer kwam ook, en las op zijne beurt. De grootvader bleef zitten luisteren, hoewel hij weinig van het gelezene begreep; maar hij hield zijne oogen op Nelly gevestigd, en als hij zag, dat deze met genoegen toehoorde, zeide hij, dat hij het mooi vond, en scheen hij het boek daarom lief te hebben. Wanneer de oude vrijer onder het gesprek de eene of andere geschiedenis verhaalde, welke Nelly wel beviel (gelijk zijne vertellingen altijd zeker deden), dan pijnigde de grijsaard zich zelven om die te onthouden, sloop somtijds den ouden vrijer na, en verzocht hem nederig om hem dat nog eens te vertellen, opdat hij er Nelly ook mede zou kunnen vermaken.

Gelukkig gebeurde het niet dikwijls, dat Nelly thuis moest blijven; want liefst was zij buiten en wandelde zij in haar plechtigen tuin. Nu en dan kwamen er ook gezelschappen, die de kerk wilden zien; en die er kwamen, spraken anderen over dat meisje, en lokten hen daardoor uit om ook te gaan, zoodat men zelfs in dat jaargetijde bijna dagelijks bezoek had. De grijsaard volgde dan op eenigen afstand, om naar de stem te luisteren, die hem zoo aangenaam in de ooren klonk; en als de vreemdelingen heengingen, ging hij doorgaans een eind met hen mede, om te hooren wat zij van Nelly zeiden of bleef tot dat einde, met het grijze hoofd ontbloot, aan het hek staan om hen voorbij te laten komen. Altijd prezen zij de schranderheid en schoonheid van het meisje, en hoe voelde hij zich dan gestreeld! Maar wat was het, dat er zoo dikwijls werd bijgevoegd en hem zoo diep smartte, dat hij zich in een hoek verschool, om te schreien en te snikken? Helaas! zelfs vreemdelingen, die Nelly slechts met oogenblikkelijke belangstelling beschouwden, en binnen eene week zouden vergeten dat zij op de wereld was — zelfs zij zagen het; zelfs zij beklaagden haar; zelfs zij wenschten hem medelijdend goedendag, en fluisterden, terwijl zij hem voorbijgingen.

Ook de eenvoudige bewoners van het dorp, die allen de arme Nelly hadden lief gekregen, schenen dezelfde aandoening te ondervinden, en haar met eene medelijdende teederheid te beschouwen, welke dagelijks grooter werd. Zelfs de schooljongens, hoe wild en onbezonnen, waren aan haar met zekeren eerbied gehecht. De ruwste gevoelde eenig leedwezen, als hij haar op weg naar de school niet ontmoette, en ging dan eenige voetstappen verder, om te vragen hoe zij voer. Als zij in de kerk zat, kwamen zij wel voor de opene deur kijken, maar nooit spraken zij haar aan, als zij niet opstond en het eerst tegen hen sprak. Allen schenen in het meisje iets te zien, dat haar eene meerderheid boven hen gaf.

Des zondags bleek het nog duidelijker, hoe algemeen Nelly bemind werd. Het waren allen eenvoudige boerenlieden, die ter kerk kwamen,

want het kasteel was eene onbewoonde ruïne, en zeven mijlen in het rond had men geen heerenhuis. Maar ook die menschen toonden hunne belangstelling voor Nelly. Voor en na den kerktijd verzamelde zich in het portaal een groepje om haar heen; kleine kinderen hielden haar bij haar rok vast, en oude boeren en boerinnen verlieten hun praatje, om haar vriendelijk te groeten. Niemand, jong of oud, wilde haar voorbijgaan, zonder haar een hartelijk woord toe te spreken. Velen die drie of vier mijlen ver woonden, brachten haar kleine geschenken mede; en zelfs de armsten en lompsten hadden een zegenwensch voor haar over.

Nelly had de kinderen weder opgezocht, die zij het eerst op het kerkhof had zien spelen. Een daarvan — het knaapje, dat van zijn broertje had gesproken — was haar gunsteling geworden, en zat dikwijls bij haar in de kerk, of klom met haar naar het torenplat. Het was zijne grootste blijdschap haar te helpen, of zich te verbeelden dat hij dit deed.

Eens, toen zij op hare gewone plaats zat te lezen, kwam dit kind met de oogen vol tranen naar haar toe loopen, zag haar eene poos oplettend aan, en sloeg toen zijne armen in vervoering om haar hals.

"Wat is er gebeurd? wat scheelt u?" vroeg Nelly.

"Zij is er nog geen!" riep het knaapje, haar nog vaster omhelzende. "Neen, neen, nog niet!"

Nelly zag hem verwonderd aan, streek zijne haren uit zijn gezichtje, gaf hem een kus, en vroeg wat hij meende.

"Gij moet er geen worden, lieve Nelly!" riep het knaapje. "Wij kunnen hen niet zien. Zij komen nooit met ons spelen of praten. Blijf wat gij nu zijt; dat is veel beter."

"Ik begrijp u niet," zeide het meisje. "Zeg mij toch wat gij meent."

"Zij zeggen," antwoordde het kind, "dat gij een engel zult worden, voordat de vogeltjes weer zingen. Maar dat zult gij niet, niet waar? Verlaat ons niet, lieve Nelly! al is de hemel nog zoo mooi. Blijf toch bij ons!"

Het meisje liet haar hoofd zinken, en hield hare handen voor haar gezichtje.

"Zij kan er niet aan denken," riep het kind met blijdschap, maar nog met tranen in de oogen. "Gij gaat niet heen. Gij weet wel hoe het ons spijten zou. Lieve Nelly! zeg mij, dat gij blijven zult! Och, beloof het mij!"

De kleine vouwde zijne handjes en knielde voor hare voeten.

"Zie mij maar eens aan, Nelly!" vervolgde hij, "en zeg, dat gij hier zult blijven; dan weet ik, dat zij het mis hebben, en dan zal ik niet meer schreien. Wilt gij het niet beloven, Nelly?"

Nog hield het meisje hare handen voor hare oogen, en antwoordde niet, dan door overluid te weenen.

"Als het wat geleden is," vervolgde het kind, met eene poging om hare hand weg te trekken, "zullen de lieve engelen zelven blijde zijn, dat gij niet naar hen toe zijt gekomen, maar bij ons zijt gebleven. Willy is naar hen toe gegaan; maar had hij geweten, hoe ik hem des nachts in ons bedje missen zou, dan zou hij mij nooit alleen gelaten hebben; dat geloof ik zeker."

Nog gaf het meisje geen antwoord, en snikte alsof haar hart zou barsten.

"Waarom zoudt gij heengaan, lieve Nelly! Gij zoudt immers toch niet vergenoegd wezen, als gij wist dat wij hier zoo bedroefd waren om uw verlies. Zij zeggen, dat Willy nu in den hemel is, en dat het daar altijd zomer blijft, maar ik geloof toch zeker, dat het hem spijt, als ik op zijn tuintje zit en hij niet kan terugkomen om mij een kus te geven. Maar als gij toch heengaat, Nelly!" vervolgde het kind, haar liefkoozende en zijne wang tegen de hare drukkende, "zult gij hem dan wel liefhebben? Zeg hem dan, hoe lief ik hem nog heb, en hoe lief ik u had; en als ik dan denk, dat gij bij elkander en te zamen gelukkig zijt, dan zal ik mijn best doen om het te verdragen, en u nooit bedroeven door ondeugend te zijn — neen, waarlijk, nooit!"

Het meisje liet toe, dat hij hare armen om zijn hals legde, en daarop volgde eene poos van treurig stilzwijgen; maar het duurde niet lang, of zij zag hem glimlachend aan, en beloofde hem met eene zachte stem, dat zij bij hem zou blijven, en zijne vriendin zou wezen, zoolang de Hemel haar op aarde wilde laten. Het kind klapte van blijdschap in zijne handjes, en dankte haar verscheidene malen; en toen Nelly hem zeide, dat hij niemand moest verhalen wat er tusschen hen was voorgevallen, beloofde hij haar ernstig, dat hij dit nooit doen zou.

Het knaapje deed het ook niet, zooveel Nelly kon bespeuren; maar hield haar weder even stil als vroeger gezelschap op hare wandelingen en onder haar peinzen, en sprak nooit weder over een onderwerp, hetwelk hij gevoelde dat haar smartelijk was, hoewel hij niet begreep waarom. Hij behield echter bestendig zeker wantrouwen; want dikwijls kwam hij nog laat in den avond aan de deur kloppen, om met een angstig stemmetje te vragen of zij wel thuis was; en als Nelly hem dan vriendelijk toeriep om binnen te komen, zette hij zich op een bankje aan hare voeten, en bleef daar stil zitten, totdat men hem naar huis kwam halen. Des morgens kwam hij altijd weder vragen, of zij nog welvoer, en op elken tijd van den dag was hij altijd gereed om zijn spel en speelmakkers te verlaten, ten einde haar overal te vergezellen.

"Gij hebt daar een goed, lief vriendje," zeide

de oude doodgraver eens. "Ik herinner mij nog, hoe hij het zich aantrok, toen zijn broertje stierf."

Nelly dacht aan hetgeen de schoolmeester haar gezegd had, en gevoelde dat de waarheid zijner opmerkingen zelfs in dit kind werd bevestigd.

"Hij is sedert dien tijd veel stiller geworden," vervolgde de oude man; "maar somtijds is hij toch vroolijk genoeg. Gij zijt nu zeker met uw beiden naar den ouden waterput in het gewelf gaan kijken?"

"Neen," antwoordde Nelly. "Ik kom daar niet gaarne bij, want ik ben in dat gedeelte van de kerk niet wel bekend."

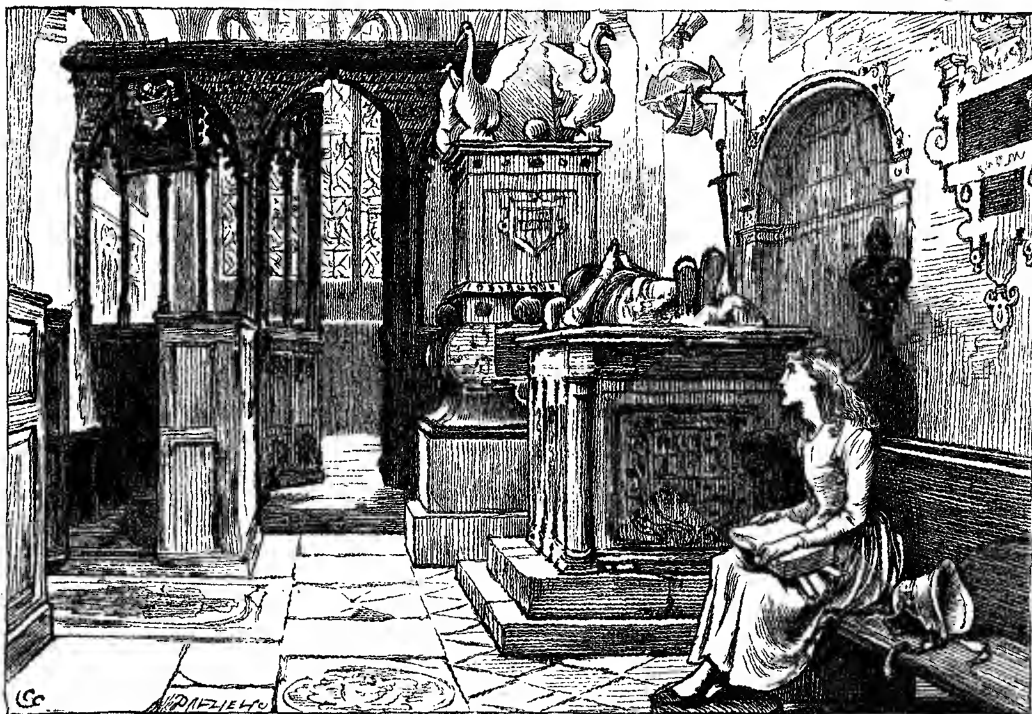
"Ja," antwoordde het meisje.

"Ik heb mij dikwijls verbeeld," hernam de doodgraver, "dat die put met voordacht was gegraven, om het hier nog akeliger te maken en de monniken godsdienstiger te doen worden; maar hij zal er niet lang meer blijven. Men zal hem dicht metselen."

Het meisje bleef nog peinzend in de diepte staren.

"Het zal nog te bezien staan," zeide de doodgraver, "welke vroolijke hoofden met aarde zullen bedekt worden, eer deze put voor het licht wordt gesloten. Dat weet God! In de lente wordt hij toegemetseld."

"In de lente zingen de vogels weder," dacht



NELLY ZETTE ZICH IN DEZE KAPEL, TUSSCHEN DIE KOUDE BEELDEN NEDER. (blz. 170).

"Ga dan maar met mij mede," hernam de doodgraver, "dan zult gij wat bijzonders zien."

Zij gingen te zamen de smalle trap af naar de onderaardsche kapel, en bleven daar in een donkeren hoek staan.

"Hier is het," zeide de oude man. "Geef mij uwe hand, terwijl gij het deksel oplicht; anders mocht gij struikelen en er in vallen. Ik ben te oud, ik meen te jichtig, om te bukken."

"Hoe donker en akelig!" zeide het meisje.

"Kijk er maar eens in," zeide de oude man en wees met zijn vinger naar beneden.

"Het ziet er immers net uit als een graf," zeide hij.

het meisje, terwijl zij naar een der kleine vensters ging, en hare oogen op de ondergaande zon vestigde. "Een verkwikkelijke tijd is de lente!"

LVII.

HET COMPLOT.

Een paar dagen na het theepartijtje van Quilp, trad Swiveller, op het gewone uur, het

kantoor van Brass binnen, en daar hij in dien Tempel der Gerechtigheid niemand aantrof, zette hij zich neder, en besteedde eenigen tijd met een eind zwart krip, dat hij had medegebracht, als een rouwband om zijn hoed te spelden. Dit sieraad aldus bevestigd hebbende, bekeek hij zijn werk met groote zelfvoldoening. Daarna zette hij den hoed weder op zijn hoofd, — zeer diep over het éene oog, om het treurige van het effect te vergrooten — stak zijne handen in zijne zakken en stapte met langzame schreden het kantoor op en neder.

"Zoo is het altijd met mij geweest," zeide hij. "Altijd! Van mijne vroegste jeugd af, moest ik mijne liefste hoop zien verwelken. Nooit heb ik eene bloem bemind, of zij was het eerst verflenst. Nooit heb ik eene beminde Gazelle opgevoed, om mij met haar vriendelijk oog te verlustigen, of, zoodra ik mij streelde met hare liefde, trouwde zij met een groentekooper."

Overweldigd door deze gedachten, wierp hij zich in den leuningstoel, die bij den haard stond.

"En dit is zoo het leven, geloof ik," zeide hij met spottende bedaardheid. "Wel zeker. Waarom niet? Ik ben er best mee tevreden," vervolgde hij, terwijl hij zijn hoed afnam en dien op armslengte van zich afhield, met een gezicht alsof alleen financiëele bedenkingen hem weerhielden van dien onder zijne voeten te vertrappen.

"Dit zinnebeeld van vrouwelijk verraad zal ik dragen ter gedachtenis van haar, wie ik nooit weder zien zal, maar die mij, voor het korte overschot van mijn leven, den balsemenden slaap zal ontrooven. Ha, ha, ha!"

Deze laatste uitroep was geen gewone vroolijke lach, welke hier zeer ongepast zou zijn geweest, maar een geluid, dat in melodrama's een duivelenlach wordt genoemd, en hetwelk Swiveller, die in eene theatrale luim was, met treffende juistheid nabootste. Nauwelijks was de akelige klank weggestorven, of er werd aan de kantoorschel getrokken. Swiveller opende de deur, en zag het sprekende gelaat van Chuckster voor zich; waarop beide elkander als broeders begroetten.

"Gij zit al duivels vroeg in deze muffe kast," zeide de bezoeker.

"Tamelijk," zeide Dick.

"Tamelijk?" herhaalde Chuckster met fijne scherts. "Dat dunkt mij er ook van. Het is pas half negen, middelbare tijd."

"Kom binnen," hernam Dick. "Ik zit alleen. Swiveller s o l u s."

De ander trad binnen, in de houding van een tooneelheld, die in zegepraal eene stad binnentrekt, terwijl hij eenige regels uit een treurspel uitgalmde; want door zulke kuren verhieven de Broeders van Apollo zich boven gewone stervelingen.

"Hoe gaat het, jongenlief?" zeide hij daarop, eensklaps tot den toon van het dagelijksch leven afdalende, terwijl hij zich op een kantoorstoel nederzette. "Ik moest hier in de buurt wezen, en wilde niet voorbijgaan, zonder eens even in te kijken; maar ik had niet gedacht u te vinden, omdat het nog zoo weerga's vroeg is."

Swiveller betuigde zijn dank voor deze oplettendheid, en nadat de twee vrienden naar elkanders gezondheid vernomen en zich in elkanders welzijn verheugd hadden, zetten zij op hun gemak het gesprek voort.

"Wat nieuws?" vroeg Richard.

"Niets ter wereld," antwoordde Chuckster. "Het is overal doodstil. Maar à propos! die commensaal van u is een wonderlijke vent. Ik laat mij villen, als ik hem begrijp. Nooit heb ik zulk een kerel gezien."

"Wat heeft hij dan nu weer gedaan?" vroeg Dick.

"Ik verzeker u, mijnheer!" antwoordde Chuckster, terwijl hij zijne snuifdoos uithaalde, waarvan het deksel met een kunstig gedreven vossenkopje was versierd, "die man is een geheimzinnig wezen. Die man, mijnheer! heeft mijn confrater, den a r t i c l e d c l e r k, tot zijn vriend gemaakt. De jongen is wel niet kwaad, maar hij is een uil. Als de man een vriend wil hebben, waarom neemt hij er dan niet een, die weet waar Abram den mosterd haalt, en van wiens manieren hij wat goeds kan overnemen? Ik heb mijne gebreken, mijnheer!....."

"Dat is gelogen," viel Swiveller er op in.

"Ik heb mijne gebreken," herhaalde Chuckster, "niemand weet dat beter dan ik zelf. Maar ik ben geen uil. Mijne ergste vijanden — iedereen heeft vijanden, mijnheer! en ik heb er ook — hebben nooit van mij gezegd, dat ik een uil was. Wil ik u eens wat zeggen, mijnheer! Als ik geen knapper jongen was, dan onze a r t i c l e d c l e r k, zou ik een Cheshirer kaas stelen, die om mijn hals binden, en er mij mee verzuipen. Ik zou zoo schandelijk sterven, als ik geleefd had — op mijne eer!"

Hier zweeg hij, tikte met een knokkel van zijn voorvinger het vossenkopje juist op den neus, nam een snuifje, en keek toen zijn vriend strak aan, alsof hij zeggen wilde, dat, indien deze dacht dat hij niezen zou, hij zich grovelijk vergiste.

"Niet tevreden, mijnheer!" hervatte hij kort daarop, "met de vriendschap van den jongen heer Abel, heeft hij ook met diens papa en mama kennis gemaakt. Ik weet zeker, dat hij bij hen gelogeerd heeft, toen hij laatst met de kous op den kop terugkwam, en bovendien is hij nog een begunstiger van dien jongen heer Eigenwijs — gij weet wel, wien ik meen. Gij zult wel hebben opgelet, dat die kwast telkens boodschappen bij hem komt doen; en ik verklaar u, tegen mij heeft hij nooit een woord

gesproken, behalve "goeden morgen" en "goeden avond." Ik verklaar u, op mijne eer," vervolgde hij, terwijl hij deftig zijn hoofd schudde, gelijk iemand doet, als hij begrijpt dat iets toch wat al te ver gaat, "ik vind het geheele geval zoo beroerd gemeen, dat ik, als ik geen medelijden had met mijn patroon en niet wist dat hij het onmogelijk buiten mij stellen kon, mij dadelijk van den boel zou afmaken."

Swiveller gaf zijne deelneming te kennen, door nijdig het vuur op te poken, maar sprak geen woord.

"Wat dien mijnheer Eigenwijs betreft," vervolgde Chuckster met een profetischen blik, "gij zult zien, dat hij zich nog leelijk zal laten kijken. In ons beroep krijgt men menschenkennis, en gij moogt mij op mijn woord gelooven, dat die jongen, die zoo eerlijk weerom gekomen is, om de andere helft van die schelling te verdienen, binnen kort wel toonen zal wat voor een knaap hij eigenlijk is. Hij is een gemeene smeerlap; hij kan niet anders wezen."

Nu Chuckster eens aan den gang was, zou hij waarschijnlijk nog veel meer hebben gezegd, indien hij niet gestoord was door het aankloppen aan de deur, hetwelk hem zeer bedeesd deed stilzwijgen en, in weerwil van de verontwaardiging, waarmede hij tegen die benaming had geprotesteerd, een gezicht zette, dat tamelijk veel van een uil had. Swiveller sprong, op het hooren van dit geluid, met een wip op zijn kantoorstoel, en daar hij in der haast vergeten had den pook, welken hij in zijne hand had, neder te leggen, stopte hij dien spoedig in zijn lessenaar, en riep toen: "Binnen!"

En wie anders zou er binnentreden, dan dezelfde Kit, over wien Chuckster zich juist zoo heftig had uitgelaten. In een oogenblik had deze weder moed gevat, en zette hij een ontzaglijk barsch gezicht, terwijl Swiveller na zich eene poos bedacht te hebben, van zijn stoel sprong, den pook uit zijne schuilplaats haalde, en daarmede dreigend voor de oogen van Kit begon te schermen, die, eenigszins verbaasd over deze zonderlinge ontvangst, vroeg: "Is mijnheer thuis?"

Voordat Swiveller antwoord kon geven, begon Chuckster met groote verontwaardiging te protesteeren tegen de manier, waarop deze vraag gedaan werd, welke hij voor zeer oneerbiedig en impertinent hield, daar de vrager, die twee heeren voor zijne oogen zag, niet naar mijnheer, maar naar den anderen heer had moeten vragen; of veeleer, daar de persoon dien hij zocht ook wel van minder aanzien kon zijn, dien persoon had behooren te noemen, en het aan zijne toehoorders overlaten om het punt van rang te beslissen. Verder merkte hij aan, dat hij in deze vraag eene bedoeling zag om hem persoonlijk te beleedigen, en dat hij geen man was, die zich op de teenen liet trappen, gelijk zekere eigenwijze lummels, die hij niet nader wilde aanduiden, wel eens ten hunnen koste konden ondervinden.

"Ik meen mijnheer boven," zeide Kit, zich tot Swiveller keerende. "Is hij thuis?"

"Waarom?" vroeg Dick.

"Omdat ik een brief voor hem heb."

"Van wien?"

"Van mijnheer Garland."

"Geef hem dan maar aan mij, mijnheer!" zeide Dick zeer beleefd. "En als gij op antwoord moet wachten, mijnheer! dan kunt gij in den gang wachten, mijnheer! Het is daar luchtig en koel, mijnheer!"

"Dankje wel," antwoordde Kit; "maar ik moet hem den brief zelf overgeven."

De ontzettende stoutheid van dit antwoord deed Chuckster geweldig opvliegen en voor de eer van zijn vriend in de bres springen, luidkeels verklarende, dat hij, indien hij zich niet door zijn eerbied voor de plaats, waar hij zich bevond, liet weerhouden, Kit op staanden voet zou vermoorden, eene strafoefening, waarover hij niet twijfelde of eene Engelsche jury zou, de buitengewone omstandigheden der gruwelijke beleediging in aanmerking nemende, eene uitspraak van verschoonbaren manslag geven, gepaard met eene lofspraak op des wrekers zedelijk karakter. Swiveller, die zich de zaak niet zoo geweldig aantrok, was eenigszins beschaamd over de drift van zijn vriend, en wist niet wat hij doen zou, daar Kit zeer bedaard bleef, toen hij den commensaal boven aan de trap met eene vervaarlijke stem hoorde roepen:

"Is er niet iemand voor mij gekomen?"

"Ja, mijnheer!" antwoordde Dick.

"Waar is hij dan?" schreeuwde de commensaal.

"Hij is hier, mijnheer!" antwoordde Swiveller. "Komaan dan jongen! Hoort gij niet, dat gij boven moet komen? Zijt ge doof?"

Kit scheen het niet der moeite waardig te achten om in verdere woordenwisseling te treden, maar snelde heen, terwijl de twee broeders van Apollo elkander stilzwijgend aanstaarden.

"Heb ik het u niet gezegd?" zeide Chuckster eindelijk. "Wat dunkt u nu daarvan?"

Swiveller, die over het algemeen goedhartig van aard was, en niet begreep, waarin Kit zoo erg had misdaan, wist niet, wat hij zou antwoorden, maar werd uit zijne verlegenheid gered door de komst van Brass en diens zuster Sally, op wier gezicht Chuckster spoedig den aftocht blies.

Brass en zijne beminnelijke gezellin schenen onder hun sober ontbijt eene beraadslaging over de eene of andere zaak van aanbelang te hebben gehouden. Bij gelegenheid van zulk een gesprek kwamen zij doorgaans een half uur

later dan gewoonlijk op het kantoor, en meestal in eene opgeruimde stemming, als verheugden zij zich bij voorraad over het welgelukken der plannen, die zij te zamen hadden beraamd. Ditmaal schenen zij bijzonder wel gemutst; want Sally zette een zeer zoetsappig gezicht, terwijl Brass vergenoegd in zijne handen wreef.

"Wel, mijnheer Richard!" begon hij: "hoe gaat het van morgen?"

"Schikt nog al, mijnheer!" was het antwoord.

"Dat is goed," hernam Brass. "Ha, ha! Een mensch moet vroolijk wezen; want wij leven toch in eene pleizierige wereld; niet waar, mijnheer Richard? Er zijn wel slechte menschen in; maar als die er niet waren, zouden er geene procureurs en advocaten noodig zijn. Ha, ha, ha! Zijn er ook brieven van de post gekomen?"

Richard antwoordde ontkennend.

"Het komt er niet op aan," hervatte Brass. "Is er vandaag weinig te doen, morgen zooveel te meer. Een vergenoegde geest, mijnheer, is de troost van dit leven. Ook iemand hier geweest, mijnheer Richard?"

"Mijn vriend," antwoordde Swiveller.

"Nu ja," viel Brass er op in. "Anders niemand?"

"Nog iemand voor mijnheer boven," antwoordde Swiveller.

"Ei zoo!" zeide Brass, en begon daarop luchtig een deuntje te neuriën.

"Hij is nu nog boven," zeide Dick, die vreemd opzag van deze ongewone vroolijkheid.

"Dat is ook al goed," riep Brass. "Hoe meer zielen, hoe meer vreugd. Fal-la-la! Tra-la-la! Maar wie is het, mijnheer Richard? Het is immers geen jonge jufvrouw? Dat zou wel grappig wezen, ha, ha, ha! maar...."

"Het is Kit, die meestal boodschappen van Witherden komt doen," antwoordde Richard, terwijl hij Sally aanzag en zich verwonderde dat deze de luidruchtige vroolijkheid van haar broeder geene perken stelde; doch dewijl zij dit niet deed, maar er veeleer behagen in scheen te hebben, begreep hij dat het hun gelukt was iemand een streek te spelen, en dat zij dien morgen het geld hadden binnen gekregen.

"Gij moest eens met dien brief naar Peckham Rye gaan, mijnheer Richard!" zeide Brass, een brief van den lessenaar nemende. "Er behoeft geen antwoord op; maar ik kan hem niet op de post doen, omdat ik zeker moet zijn, dat hij goed te recht komt. Voor rekening van het kantoor kunt gij eene huurkoets terug nemen. Voor het kantoor behoeft men nooit te sparen, dat is rijk genoeg. Ha, ha, ha! Dat is immers de lijfspreuk der klerken, mijnheer Richard."

Swiveller trok met zekere plechtigheid het oude buisje uit, dat hij in het kantoor droeg, en zijn rok aan, nam zijn hoed en vertrok; en zoodra hij de deur uit was, stond ook Sally op, wierp haar broeder een vriendelijken glimlach toe, waarop deze antwoordde met knikkend tegen zijn neus te tikken, en verwijderde zich insgelijks.

Toen Brass alleen was, zette hij de deur van het kantoor wijd open, plaatste zich daarop er vlak tegenover voor zijn lessenaar, zoodat hij niet missen kon iemand te zien, die de trap afkwam en naar de straatdeur ging, en begon toen vlug te schrijven, terwijl hij bij zich zelven eenige wijsjes neuriede, die wel vroolijk, maar juist niet zeer muzikaal waren. Zoo zat hij een geruimen tijd te schrijven en te zingen, behalve wanneer hij ophield, om met een benepen gezicht te luisteren, en als hij niets hoorde weder voort te gaan, terwijl zijn gezang bestendig harder en zijne pen gedurig langzamer werd. Eindelijk hoorde hij de deur van de bovenkamer opendoen en iemand de trap afkomen. Nu hield hij geheel op met schrijven; maar zijn gezang werd nog eens zoo hard, en daarbij liet hij, met een engelachtig lachend gezicht, zijn hoofd heen en weder balanceeren, alsof hij geheel verzonken was in zijne muzikale oefening. Toen Kit de deur voorbijkwam, hield hij wel op met zingen, maar niet met glimlachen, en wenkte den knaap zeer minzaam met zijne pen.

"Hoe gaat het, Kit?" zeide hij, op een vriendelijk schertsenden toon.

Kit, die tamelijk schuw van hem was, gaf zoo kort mogelijk antwoord en opende reeds de straatdeur, toen Brass hem met eene zachte stem terugriep.

"Een oogenblikje, als het u belieft!" zeide de procureur op een geheimzinnigen, maar te gelijk gemeenzamen toon. "Kom even binnen, Kit! Lieve hemel!" vervolgde hij, opstaande: "als ik u zie, denk ik altijd om het liefste gezichtje, dat mijne oogen ooit aanschouwd hebben. Ik herinner mij nog wel, dat gij een paar malen aan huis zijt gekomen, toen wij daar op executie waren. Ach, Kit! menschen van mijn vak hebben somtijds zulke smartelijke plichten te volbrengen, dat gij ons waarlijk niet behoeft te benijden, waarlijk niet."

"Dat doe ik ook niet, mijnheer!" antwoordde Kit. "Schoon het mij niet past daarover te oordeelen."

"Onze eenige troost," hervatte de procureur, in eene soort van mijmerende verstrooiing, "onze eenige troost is, dat wij, al kunnen wij den storm niet afwenden, dien toch kunnen matigen. Wij verzachten, als ik zoo spreken mag, den wind voor het geschoren lam."

"Zeg liever het gevilde," dacht Kit bij zich zelven.

"Bij die gelegenheid, waarvan wij nu spreken, heb ik ontzaglijk veel moeite gehad met mijnheer Quilp, om hem tot eenige toegevendheid te bewegen; want mijnheer Quilp is een

hardvochtig man. Het had mij een client kunnen kosten; maar het gezicht der lijdende onschuld gaf mij moed en volharding."

"Hij is toch zoo kwaad niet," dacht de eerlijke Kit, terwijl de procureur de lippen dichtkneep, alsof hij zijne aandoeningen wilde bedwingen.

"Ik heb achting voor u, Kit!" vervolgde Brass. "Ik heb toen genoeg van uw gedrag gezien, om achting voor u op te vatten, al zijt gij arm en in dienstbaren staat. Ik zie niet naar het vest, maar naar het hart, dat daaronder zit. De ruiten van het vest zijn de traliën van de kooi, maar het hart is de vogel. Ach! hoeveel zulke vogels zitten in hunne kooien te treuren, die een beter lot waardig waren!"



"KOM AAN DAN, MEVROUW DE GRAVIN!" ZEIDE SWIVELLER, "SPEEL OP!" (blz. 184).

Deze dichterlijke uitboezeming, welke Kit voor eene lofrede hield op zijn hart en zijn geruit vest te gelijk, verteederde hem geheel.

De toon en de houding van Brass droegen niet weinig tot dien indruk bij, want hij stond daar met al den zachtmoedigen ernst van een heremiet te praten, en hij zou slechts een touw als een gordel om zijn bruinen jas en een doodskop op den schoorsteenmantel hebben noodig gehad, om tot model van zulk een personage te kunnen dienen.

"Maar dat had ik eigenlijk niet willen zeggen," vervolgde Bras, met een glimlach van een braaf man, die zijne eigene zwakheid of die zijner medemenschen beklaagt.

"Hier, dat is voor u."

Met deze woorden wees hij naar een paar halve kronen, die op den lessenaar lagen.

Kit zag naar het geld, daarop naar Brass, en bleef aarzelend staan.

"Dat is voor u," herhaalde de procureur.

"Van.....?"

"Het doet er niet toe, van wie het komt," antwoordde Brass. "Zeg van mij, als gij wilt. Wij hebben een zonderlingen buurman hier boven ons, Kit! en wij moeten niet te veel vragen of te veel zeggen, begrijpt gij? Zij zijn voor u, dat is alles; maar tusschen ons, ik geloof niet, dat het de laatste zijn, die gij van denzelfden kant te wachten hebt. Ik hoop van neen. Nu, goedendag, Kit! goedendag."

Met vele dankbetuigingen, en nog meer zelf-

verwijtingen, dat hij op zulke losse gronden iemand had gewantrouwd, die bij dit eerste gesprek een geheel ander man bleek te zijn dan hij gedacht had, nam Kit het geld aan, en ging heen, terwijl Brass te gelijker tijd zijne zangoefeningen hervatte en zijn engelachtigen glimlach weder aannam.

"Mag ik binnenkomen?" vroeg Sally, voorzichtig naderend.

"Ja wel," antwoordde haar broeder.

"Ahem?" kuchte Sally vragend.

"Ja," antwoordde Sampson; "het is op een goeden weg."

LVIII.

EENE SOIRÉE BIJ MEVROUW DE GRAVIN.

Chuckster had zich niet geheel zonder reden boos gemaakt; want de vriendschap tusschen den vreemden heer en den heer Garland, waarbij hij in de schaduw werd geplaatst, scheen binnen kort bijzonder hartelijk te zijn geworden. Bijna dagelijks kwam er iemand van de familie Garland den vreemden heer bezoeken, die thans om eene geringe ongesteldheid — misschien het gevolg zijner laatst ondergane aandoeningen en teleurstelling — thuis moest blijven; en daar de hit thans geheel het masker had afgeworpen, en ronduit weigerde om zich door iemand behalve Kit te laten regeeren, kwam deze altijd mede. Bovendien was hij, gelijk van zelf sprak, brenger van alle brieven en boodschappen; en zoo kwam het dat Kit Bevis-Marks elken morgen bijna even geregeld bezocht als de brievenbesteller.

Sampson Brass, die waarschijnlijk goede redenen had om daarop te letten, leerde spoedig den draf van den hit kennen; en wanneer hij het wagentje den hoek van de straat hoorde omslaan, legde hij dadelijk zijne pen neder, om vergenoegd in zijne handen te wrijven.

"Ha, ha!" riep hij dan uit. "Daar is het hitje alweer. Een alleraardigst hitje, en zoo mak, niet waar, mijnheer Richard?"

Richard gaf dan een onbeduidend antwoord, en Brass bleef, op de onderste sport van zijn kantoorstoel staande, om over het horretje op straat te kunnen kijken, naar de bezoekers turen.

"De oude heer alweder!" zeide hij dan. "Een allerliefst oud heer. Een innemend uitzicht, mijnheer Richard — zoo kalm — menschlievendheid in elken trek te lezen. Hij beantwoordt juist aan mijn denkbeeld van koning Lear, toen hij nog in het bezit van zijn rijk was. Dezelfde goedhartigheid, hetzelfde grijze haar — een beetje kaal — en dezelfde gemakkelijkheid om zich te laten foppen. Zulk een karakter is een streelend onderwerp van nadenken, waarlijk!"

Als mijnheer Garland dan naar boven was gegaan, begon Sampson tegen Kit te glimlachen en te knikken; en dan ging hij naar buiten, waarop doorgaans een of ander gesprek gelijk het volgende plaats had.

"Wat ziet die hit er glad en opgepoetst uit, Kit!" zegt Brass, terwijl hij het paardje op den nek klopt. "Gij hebt er waarlijk eer van. Hij ziet er uit alsof hij geheel gevernisd was."

Kit raakt zijn hoed aan, glimlacht, klopt insgelijks den hit op den nek, en mompelt, dat men er niet veel zoo vinden zal.

"Een mooi beestje," herneemt Brass, "en ook schrander?"

"Dat geloof ik," antwoordde Kit; "hij verstaat wat gij tegen hem zegt, zoo goed als een mensch."

"Is het waar!" roept Brass met verbazing uit, hoewel hij deze verklaring op dezelfde plaats en van denzelfden persoon zeker reeds twaalf malen heeft gehoord.

"Toen ik hem voor het eerst zag, mijnheer," zegt Kit, verheugd dat de procureur zooveel belang in zijn gunsteling stelt, "dacht ik niet, dat ik zoo kennis met hem zou maken."

"Ja," herneemt Brass, wiens mond van zedelijke aanmerkingen en uitboezemingen overloopt, "daar moogt gij wel met genoegen en met gepaste trotschheid aan denken, Christoffel! Eerlijk duurt het langst, dat heb ik ook ondervonden. Van morgen heb ik door mijne eerlijkheid zeven en veertig pond verloren; maar het is alles winst, alles winst." Brass prikt behendig met de punt zijner pen in zijn neus, en staart Kit aan met tranen in de oogen, terwijl Kit denkt, hoe ongelukkig het is, dat zulk een braaf man een zoo ongunstig voorkomen heeft.

"Een man," vervolgt Sampson, "die op één morgen zeven en veertig pond door zijne eerlijkheid verliest, is te benijden. Als het honderd pond geweest was, zou het gevoel nog streelender zijn. Ieder pond verloren, is honderd pond waar geluk en zielevrede gewonnen. Het geweten," roept hij met een zaligen glimlach uit, en klopt op zijne borst, "zingt nu een vroolijk liedje in mijn binnenste."

Kit is zoo verrukt over deze aanmerkingen, dat hij zich nog staat te bedenken wat hij antwoorden zal, als zijn meester reeds weder terugkomt. Brass helpt den ouden heer zeer gedienstig in het wagentje; de hit schudt eenige malen zijn kop, plant zijne voorpooten zoo vast op den grond alsof hij voornemens was die plek nooit te verlaten, en stuift dan op eens voort. Daarna wisselen Brass en zijne zuster (die intusschen ook aan de deur gekomen is) een zonderlingen glimlach, die niet zeer behagelijk is om aan te zien, en zoeken weder het ge-

zelschap van Richard Swiveller, die zich gedurende hunne afwezigheid met gymnastische oefeningen heeft vermaakt, en nu met een gloeiend gezicht voor zijn lessenaar zit, en met een stuk van een pennemes iets uitkrabt dat er niet is.

Als Kit alleen kwam, gebeurde het dikwijls dat Brass zich juist eene boodschap naar eene afgelegene wijk der stad herinnerde, welke Swiveller noodzakelijk zonder uitstel moest gaan verrichten en waarvan men hem niet dan na verloop van een paar uren, of waarschijnlijk nog veel langer tijd, kon terug verwachten; want om de waarheid te zeggen was Richard niet gewoon zich bij zulke gelegenheden te overhaasten, maar veeleer om den tijd tot de uiterste grenzen der mogelijkheid te rekken. Zoodra Richard uit het gezicht was, verwijderde Sally zich insgelijks. Dan zette Brass de deur van het kantoor open, en begon wederom te neuriën en engelachtig te glimlachen. Als Kit weder naar beneden kwam, werd hij binnengeroepen, met een nuttig gesprek gesticht, somtijds ook wel verzocht om een oogenblik op het kantoor te passen, terwijl Brass even eene boodschap deed, en naderhand weder met een of twee halve kronen beschonken. Dit gebeurde zoo dikwijls, dat Kit, niet twijfelende of dit geld kwam van den vreemden heer, die zijne moeder reeds zeer ruim voor hare moeite had beloond, zijne mildheid niet genoeg kon bewonderen, en zoo dikwijls een of ander presentje voor zijne moeder, den kleinen Jakob of Barbara kocht, dat de een of ander bijna dagelijks iets van hem kreeg.

Terwijl dit alles plaats had, begon Richard Swiveller, die nu dikwijls alleen op het kantoor bleef, door tijdverveling gekweld te worden. Om zijne opgeruimdheid te bewaren, kocht hij een spel kaarten, en speelde, als hij niets anders te doen wist, met zich zelven, waarbij hij, om zijne belangstelling eenigszins op te wekken, met den ingebeelden persoon, die tegenover hem zat, hooge weddingschappen aanging, somtijds van vijftig duizend pond. Natuurlijk ging dit spel, hoeveel er ook mede mocht gewaagd worden, in de diepste stilte, en deze stilte was de oorzaak, dat Swiveller, op de meeste avonden, dat Sampson en Sally te zamen uitgingen (gelijk nu dikwijls gebeurde), een snorkend en kreunend geluid hoorde, hetwelk van de deur kwam, en naar hij dacht, de ademhaling van de kleine meid moest wezen, die, door de vochtigheid van de kelderkeuken, altijd verkouden was. Toen hij op zekeren avond naar de deur keek, zag hij duidelijk een oog voor het sleutelgat, en daar dit hem in zijn vroeger vermoeden bevestigde, sprong hij eensklaps op, rukte de deur open, en greep de kleine meid vast, voordat deze hierop verdacht was.

"Och! ik meende er geen kwaad mede!" riep deze, zoo hard worstelende om los te komen alsof zij veel grooter was. "Het is zoo akelig beneden. Verklap mij toch maar niet!"

"Komt gij dan, alleen om gezelschap te hebben, door het sleutelgat kijken?" vroeg Dick.

"Ja," antwoordde zij.

"En hoe dikwijls hebt gij dat al gedaan?"

"Alle avonden, sedert gij aan het kaartspelen zijt, en al lang te voren."

Eene flauwe herinnering van de zonderlinge kuren, waarmede hij dikwijls zijne verveling had zoeken te verdrijven, en van welke hij nu begreep, dat de kleine meid getuige was geweest, deed Swiveller eenigszins verlegen worden; maar hij was op zulke punten niet zeer gevoelig en herstelde zich spoedig.

"Welnu, kom binnen," zeide hij na eenig bedenken. "Ga daar zitten, dan zal ik u leeren spelen."

"Dat durf ik niet," antwoordde de kleine meid. "Jufvrouw Sally zal mij doodslaan, als zij wist dat ik hier was gekomen."

"Hebt gij beneden vuur aan?" vroeg Dick.

"Een heel klein vuurtje," was het antwoord.

"Dan zal ik beneden komen," zeide Dick, terwijl hij de kaarten in zijn zak stak; "want ik ben niet bang, dat jufvrouw Sally mij zal doodslaan. Maar wat zijt gij mager! Hoe komt dat?"

"Het is mijne schuld niet."

"Zoudt gij wel wat eten lusten?" vroeg Dick. "Ja? Dat dacht ik wel. Lust gij wel bier?"

"Daar heb ik maar eens een drupje van geproefd."

"Heb ik ooit zoo iets gehoord!" riep Dick, terwijl hij zijne oogen naar den zolder ophief. "Nooit bier geproefd — want met een drupje kan het niet geproefd worden! Hoe oud zijt gij wel?"

"Ik weet het niet."

Swiveller opende zijne oogen nog wijder, scheen toen een oogenblik na te denken, beval daarop het meisje om even op hem te wachten, en snelde de deur uit.

Spoedig kwam hij terug, gevolgd door een jongen uit eene herberg, met een bord met vleesch en brood in de hand, en in de andere eene kan, waaruit een geurige damp opsteeg. Het was heet bier, gereedgemaakt volgens een bijzonder recept, dat Swiveller den herbergier had gegeven, om daarmede eene oude rekening af te doen. Na den jongen te hebben weggezonden, en zijne gezellin belast te hebben om veiligheidshalve de grendels op de voordeur te schuiven, ging Swiveller met deze vracht de trap af naar de keuken.

"Daar!" zeide hij, terwijl hij het bord voor de kleine meid nederzette. "Eet dat eerst op, dan zullen wij verder zien."

De kleine meid liet zich dit geen tweemaal zeggen, en spoedig was het bord ledig.

"Neem nu een slok hiervan," zeide Dick,

haar de kan toereikende: "maar voorzichtig; want gij zijt er niet aan gewoon. Wel, hoe smaakt dat?"

"Lekker," antwoordde de kleine meid.

Swiveller scheen zeer in zijn schik met dit antwoord en nam daarop zelf een langen teug, waaronder hij zijne gezellin over de kan heen strak aankeek. Toen dit alles was afgehandeld, begon hij de kleine meid de regelen van het cribbagespel te leeren, welke deze, die schrander en slim was, spoedig begreep.

"Kom aan!" zeide Swiveller, terwijl hij twee halve schellingen in een theeschoteltje wierp, nadat hij de kaart gegeven en de kaars gesnoten had. "Dat is de pot. Als gij wint, krijgt gij hem; en als ik win, krijg ik hem. Om het spel wat vroolijker en pleizieriger te maken, zal ik "mevrouw de gravin" tegen u zeggen, hoort gij?"

De kleine meid knikte.

"Kom aan dan, mevrouw de gravin!" zeide Swiveller, "speel op!"

De gravin greep hare kaarten in beide handen, zich bedenkende wat zij spelen zou; terwijl Swiveller, de onachtzaam elegante houding aannemende, welke in zulk gezelschap voegde, nog een teug uit de kan deed.

LIX.

WAT ER DEN ANDEREN MORGEN VOORVIEL.

Swiveller en zijne gezellin bleven eene poos met afwisselend geluk aan het spelen, totdat het verlies van drie halve schellingen, het verminderen van het heete bier, en het slaan van tien uur, hem herinnerde aan de noodzakelijkheid om weder naar boven te gaan, voordat Brass en Sally terugkwamen.

"En daarom, mevrouw de gravin," zeide Swiveller zeer deftig, "zal ik u verlof verzoeken, om afscheid te nemen zoodra deze bokaal ledig is. Uwe gezondheid, mevrouw de gravin! Gij zult mij wel vergeven dat ik mijn hoed ophoud; want uw paleis is wat koud en vochtig."

Als eene voorzorg tegen de vochtigheid van den vloer had Richard reeds eenigen tijd met de voeten op den rand van den keukenhaard gezeten, en in deze houding slurpte hij langzaam de druppels uit de kan.

"De baron Sampsono Brasso en zijne schoone zuster zijn naar de komedie, zegt gij?" hervatte hij, met zijn rechterarm zwaar op de tafel leunende, en daarbij zijne stem verheffende, terwijl hij op de manier van een theaterbandiet zijn been in de lucht stak.

De gravin knikte.

"Ha!" riep Swiveller. "Het is wel, gravin! Wij zullen hen wachten!"

Dezen uitroep vergezelde hij met zulke woeste theatrale gebaren, dat de kleine meid, die nooit in de komedie was geweest, niet wist wat zij er van moest maken, en inderdaad bang voor hem begon te worden. Dit bemerkende, achtte Swiveller het noodig zijne treurspelmanieren af te leggen en die van het gewone leven weder aan te nemen, terwijl hij vroeg:

"Gebeurt het dikwijls, dat zij uitgaan en u alleen thuis laten?"

"Dat geloof ik," antwoordde de kleine meid. "Jufvrouw Sally zegt, dat ik ze achter de mouwen heb; maar zij heeft ze zelve achter de mouwen."

Swiveller, die begreep dat de kleine meid nu van zelf wel babbelen zou, bleef stilzwijgen.

"Somtijds gaan zij naar dien mijnheer Quilp," hervatte zij met een veelbeteekenenden blik. "Lieve heer! ik weet niet, waar zij al naar toe gaan."

"Heeft Brass ze ook achter de mouwen?" vroeg Dick.

"Niet zoo erg als jufvrouw Sally," antwoordde de kleine meid, haar hoofd schuddende. "Zonder haar zou hij het niet zoover brengen."

"Zoo!" zeide Dick.

"Maar jufvrouw Sally houdt hem ook onder den duim. Hij vraagt haar altijd om raad, en hij zou het hart niet hebben om er van af te gaan."

"Ik denk," zeide Dick, "dat zij wel dikwijls over andere menschen met elkander zullen spreken — over mij, bij voorbeeld; niet waar, mevrouw de gravin?"

De gravin knikte ontzettend.

"Om mij te prijzen?" vroeg Swiveller.

De gravin hield eensklaps op met knikken, en begon integendeel zoo geweldig met haar hoofd te schudden, dat zij gevaar liep om haar nek te ontwrichten.

"Ei zoo!" prevelde Dick. "Zou het onbescheiden wezen, mevrouw de gravin! als ik u vroeg, wat zij wel zeggen van den nederigen aanbidder, die thans de eer heeft met u te spreken?"

"Jufvrouw Sally zegt, dat gij een komieke vent zijt," antwoordde zijne vriendin.

"Dat strekt mij niet tot schande, mevrouw de gravin!" hernam Swiveller. "Vroolijkheid is geene slechte eigenschap."

"Maar zij zegt ook," vervolgde de kleine meid, "dat gij niet te vertrouwen zijt."

"Om de waarheid te zeggen, mevrouw de gravin!" antwoordde Richard nadenkende, "verscheidene heeren en dames — geene fatsoenlijke lieden, maar winkeliers en zulk volk — hebben reeds dezelfde aanmerking gemaakt. De herbergier aan den overkant scheen zeer genegen om eveneens over mij te denken, toen ik

hem ons feestmaal bestelde. En mijnheer Brass is zeker van dezelfde meening?"

Zijne vriendin knikte nogmaals, met een blik, welke scheen aan te duiden, dat deze heer hem nog sterker wantrouwde dan zijne zuster; daarop scheen zij zich te bedenken, en zeide smeekend: "Maar verklap mij toch niet; want dan zouden zij mij doodslaan."

"Gravin!" zeide Swiveller opstaande: "het woord van een gentleman is zoo goed als zijn handschrift — somtijds beter, gelijk in dit geval; want aan een handschrift van mij zoudt gij waarlijk niet veel hebben. Ik ben uw vriend, en ik hoop dat wij nog dikwijls te zamen zullen spelen. Maar, gravin!" vervolgde hij, terwijl hij naar de deur ging en de kleine meid met het licht achter hem aan kwam, "mij dunkt dat gij eene bijzondere liefhebberij moet hebben om door sleutelgaten te kijken, om zooveel te weten."

"Ik wilde maar weten," antwoordde de bevende gravin, "waar de sleutel van de etenskast wordt weggestopt. En ik zou niet veel genomen hebben, als ik hem gevonden had; een beetje maar voor den honger."

"Gij hebt hem dus niet gevonden?" hernam Dick. "Maar dat spreekt wel van zelf, anders zoudt gij zoo mager niet wezen. Nu vaarwel, mevrouw de gravin!"

Met deze woorden stapte Swiveller de deur uit, en daar hij voelde dat het heete bier wat koppig was, nam hij het verstandige besluit om terstond naar huis en naar bed te gaan. Hij begaf zich derhalve naar zijne apartementen (want hij sprak daarvan nog altijd in het meervoud), die niet ver van het kantoor waren, en toen hij zijne eene laars had uitgetrokken, verzonk hij in eene diepe mijmering.

"Deze gravin," zeide Swiveller, terwijl hij zijne armen over elkander sloeg, "is een zonderling geheimzinnig wezen. Zij had nog nooit bier geproefd; zij weet haar eigen naam niet — maar dat gebeurt andere menschen ook wel eens; en zij kijkt nooit in de wereld dan door het sleutelgat van eene deur. Welk een onbegrijpelijk noodlot!"



HIJ SPEELDE EEN VROOLIJKE WIJS. (blz. 186).

Zoover met zijne overdenkingen gekomen zijnde, bemerkte hij dat hij nog eene laars aan had, en trok deze met grooten ernst en diep zuchtende uit.

"Het kaartspel van dezen avond," vervolgde hij toen, terwijl hij zijne slaapmuts opzette, "doet mij aan haar denken. Wat was zij knap in het cribbage! Nu kan zij met Cheggs spelen. Ja, zij zullen haar zeker laten ronddraaien in een draaikolk van vermaken, om haar mij te doen vergeten — maar het zal niet lukken.

Neen!" vervolgde hij, terwijl hij zich in zijn spiegel bekeek, en zijn hoofd zoodanig draaide, dat hij een allerschraalst bakkebaardje in het gezicht kreeg. "Nu zal zij wel berouw hebben, maar te laat. Zij heeft haar ongeluk verdiend."

Van deze wraakzuchtige hardvochtigheid ging hij echter weldra tot sentimenteele treurigheid over; en nadat hij eene poos had gezucht, en bij manier van zijne haren uit te rukken, den kwast van zijne slaapmuts had afgetrokken, ontkleedde hij zich en stapte in bed.

In zijne ellendige omstandigheden zou menigeen aan den drank zijn geraakt; maar dewijl Swiveller reeds vroeger daartoe vervallen was, dacht hij, toen hij de zekerheid ontving dat zijne beminde voor hem verloren was, een ander middel uit om zijn verdriet te verzetten. Hij ging aan het fluitspelen, daar hij dit voor eene recht akelige liefhebberij hield, niet alleen wel voegende bij zijne eigene naargeestige stemming, maar ook zeer gepast om dezelfde aandoening in de harten zijner buren te doen ontwaken. Hij trok derhalve nu zijn tafeltje naar zijn bed, sloeg zijn muziekboek open, nam zijne fluit op, en begon inderdaad allerakeligst te spelen. Hij speelde eene vroolijke wijs, die echter eene zeer treurige uitdrukking verkreeg, dewijl de speler, nog niet recht thuis op zijn instrument, elke noot zoolang aanhield, totdat hij de volgende gevonden had. Met deze muziek hield Swiveller, nu achteroverliggende met de oogen naar den zolder, dan weder overeind en half uit het bed komende om in zijne muziek te kijken, zich den halven nacht bezig, zonder op te houden, dan om een paar minuten adem te halen en over de gravin en zijne ontrouwe beminde na te denken, en dan weder met vernieuwde kracht beginnende. Eerst toen al zijne treurigheid en al de damp van het heete bier te zamen verwasemd waren, en hij al de bewoners van het huis, benevens die van de twee huizen naast aan, bijna razend had gemaakt, deed hij zijne kaars uit, legde zich met een verlicht hart neder, en viel in slaap.

Des morgens werd hij verkwikt wakker, en nadat hij een half uur op de fluit had gespeeld, en eene boodschap van zijne huisvrouw, dat hij dadelijk moest verhuizen, zeer vriendelijk had beantwoord, kuierde hij naar Bevis Marks, waar de schoone Sally reeds op haar post was, en hem bijzonder minzaam ontving. Swiveller wierp haar een knik toe, verwisselde zijn rok met zijn kantoorjachtbuis, en toen hij dit had aangetrokken, hetgeen, daar de mouwen zoo nauw waren, een moeielijk werk was, zette hij zich voor den lessenaar.

"Zeg eens!" zeide Sally, na eenigen tijd plotseling de stilte afbrekende: "hebt gij van morgen ook een zilver potlood gezien?"

"Ik ben er op straat niet veel tegengekomen," antwoordde Swiveller. "Een heb ik er gezien; maar het stond te praten met een pennemes en een tandenstoker, en daarom wilde ik het niet storen door het aan te spreken."

"Neen, maar in ernst," hernam Sally, "hebt gij er een gezien?"

"Ik weet niet hoe gij zoo mal vragen kunt," antwoordde Richard. "Ik kom zoo pas hier."

"Ik weet toch," zeide Sally, dat ik er gisteren een op den lessenaar heb laten liggen, en nu is het weg."

"Drommels!" dacht Richard: "als mevrouw de gravin hier maar niet bezig is geweest!"

"Een pennemes, dat er bij hoorde," vervolgde Sally, "is ook al weggeraakt. Hebt gij zelf ook al iets gemist? Zeg!"

Richard betastte onwillekeurig zijn buis, om zeker te wezen dat hij dit aan had; en toen hij overtuigd was, dat het eenige voorwerp, hetwelk in Bevis Marks van hem had kunnen gestolen worden, zich nog in zijn bezit bevond. gaf hij een ontkennend antwoord.

"Het is een ellendig geval, Dick!" zeide Sally, terwijl zij een snuifje nam; "maar tusschen ons, dat is tusschen vrienden, want als Sam het hoorde, zou hij een geweldig leven maken', ik heb ook al eenige malen geld gemist, dat ik bij toeval had laten liggen. Driemaal eene halve kroon, dat weet ik zeker."

"Wat zeg je?" riep Swiveller uit. "Wees voorzichtig, oude jongen! Dit is geen ding om den gek mee te steken. Weet gij het zeker, en kunt gij u niet vergissen?"

"Ik weet het zeer zeker, en kan mij onmogelijk vergissen," antwoordde Sally met nadruk.

"Dan is de gravin voor de haaien," dacht Richard bij zich zelven.

Hoe langer hij nadacht, des te waarschijnlijker kwam het hem voor, dat de kleine meid de schuldige was. Als hij overwoog hoe schraal zij gehouden werd, hoe verwaarloosd en onkundig zij was, en hoe hare natuurlijke slimheid door honger en gebrek was opgescherpt, twijfelde hij nauwelijks daaraan; en toch had hij zooveel medelijden met haar, dat hij zijne vermoedens niet wilde uiten, ja zelfs bij zich zelven zeide, dat het hem wel vijftig pond waard zou zijn, als de gravin onschuldig was. Terwijl hij zoo geheimzinnig nadacht, zat Sally zeer geheimzinnig haar hoofd te schudden, totdat Brass neuriënd en galmend door den gang aankwam, en met een blijden lach op zijn gezicht het kantoor binnentrad.

"Goeden morgen, mijnheer Richard!" zeide Brass. "Daar zijn wij weer bij elkander, mijnheer! verfrischt en versterkt door nachtrust en ontbijt, om, evenals de zon, onzen dagelijkschen loop te hervatten, met eer voor ons zelven en tot nut van onze naasten. Dat is eene streelende gedachte, mijnheer! eene streelende gedachte."

Terwijl hij dit zeide, had hij eene banknoot van vijf pond, die hij in zijne hand had medegebracht, op eene tamelijk in het oog loopende manier tegen het licht gehouden en bekeken.

Toen Richard op deze gezegden geen antwoord liet hooren, keerde zijn patroon zich om, en bemerkte nu op het gezicht van zijn klerk de sporen eener buitengemeene misnoegdheid.

"Zijt gij niet welgemutst, mijnheer Richard?" vroeg Brass. "Kom aan! vroolijk en lustig aan het werk! Wij moeten ...."

Hier slaakte Sally een diepen zucht.

"Lieve hemel!" vervolgde Brass. "Gij ook al! Wat is er te doen? mijnheer Richard! zeg mij ...."

Swiveller zag Sally aan, en deze gaf hem een wenk om haar broeder mede te deelen wat er was voorgevallen. Daar zijn eigen toestand niet zeer aangenaam was, voordat de zaak, op eene of andere manier, was afgehandeld, deed hij zulks, en Sally bevestigde zijn verhaal, terwijl zij verlegen met hare snuifdoos speelde.

Het gezicht van Sampson betrok; maar in plaats van hartstochtelijk zijn verlies te beklagen, gelijk Sally verwacht had, sloop hij op de teenen naar de deur, stak zijn hoofd er buiten, kwam zeer zacht en voorzichtig terug, en zeide toen fluisterend:

"Het is een vreemd en treurig geval, mijnheer Richard! — een zeer treurig geval; maar ik moet zeggen, dat ik zelf nu en dan eene kleine som heb gemist, die ik op den lessenaar had laten liggen. Ik heb er niet van willen spreken, omdat ik hoopte dat de schuldige bij toeval aan het licht zou komen; maar dat is tot nog toe niet gebeurd. Het is een zeer treurig geval."

Terwijl Sampson dit zeide, legde hij, als in verstrooiing, de banknoot tusschen eenige papieren op den lessenaar neder, en stak zijne handen in zijne zakken. Swiveller lette er op en waarschuwde hem, zeggende, dat hij de banknoot liever moest wegsluiten.

"Neen, mijnheer Richard!" antwoordde Brass met aandoening. "Ik wil haar niet wegsluiten. Ik wil haar daar laten liggen, mijnheer! Als ik haar wegsloot, zou het schijnen dat ik u verdacht; en in u, mijnheer! stel ik onbeperkt vertrouwen. Neen, mijnheer! daar laat ik haar liggen; ik wil haar nu volstrekt niet wegsluiten."

Met deze woorden klopte Brass hem eenige malen vriendelijk op den schouder, en zeide, dat hij van de eerlijkheid zijns klerks zoo vast overtuigd was, als van zijne eigene.

Hoewel Swiveller dit gezegde op een anderen tijd misschien als een vrij dubbelzinnig compliment zou beschouwd hebben, verheugde hij zich nu, dat men hem niet ten onrechte verdacht hield. Toen hij een voegzaam antwoord had gegeven, en Brass hem de hand had gedrukt, verzonken zij alle drie in een nadenkend stilzwijgen, hetwelk duurde, totdat Sally eensklaps een slag met hare vuist op den lessenaar gaf, en uitriep:

"Nu weet ik het!"

"Wat weet gij?" vroeg Brass.

"Wel," antwoordde zijne zuster op een zegevierenden toon, "heeft niet sedert eenige weken zeker iemand gedurig hier in en uit geloopen, en hebt gij zelf dien zeker iemand niet dikwijls alleen op het kantoor gelaten? Die zeker iemand zal wel de dief wezen."

"Wie meent gij met uw zeker iemand?" vroeg Brass knorrig.

"Wel, hoe heet hij ook weer? — Kit!"

"De bediende van mijnheer Garland?"

"Juist, dien meen ik."

"Neen, dat geloof ik nooit!" riep Brass uit, tewijl hij zijn hoofd schudde en met zijne handen schermde, alsof hij tien duizend spinnewebben moest wegragen. "Spreek er niet van! Dat geloof ik nooit."

"Ik zeg, dat hij de dief is," zeide Sally terwijl zij een snuifje nam.

"En ik zeg van neen!" antwoordde Brass, in drift opstuivende. "Hoe komt het u in het hoofd? Schaamt gij u niet, om iemand goedsmoeds een kwaden naam te geven? Weet gij wel, dat Kit overal te boek staat voor den eerlijksten jongen, die op de wereld te vinden is? — Kom binnen!"

Deze laatste woorden waren niet tot Sally gericht, hoewel zij op denzelfden verontwaardigden toon gesproken werden, waarmede haar de vorige gezegden waren toegevoegd, zij golden iemand, die aan de deur van het kantoor klopte, en nauwelijks waren zij uitgesproken, of Kit zelf trad binnen.

"Is mijnheer boven thuis, mijnheer?" vroeg hij.

"Ja wel, Kit!" antwoordde Brass, die nog gloeide van edele verontwaardiging, en zijne zuster met een gefronst voorhoofd aanzag. "Ja wel, Kit! Ik ben blij dat ik u zie, Kit! Als gij weer heengaat, kom dan eens hier."

"Die jongen een dief?" riep hij uit, toen Kit zich verwijderd had: "met zulk een rond en eerlijk gezicht! Ik zou hem ongeteld goud vertrouwen. Mijnheer Richard! ga eens spoedig bij Wrasp en Comp. in Broadstreet vragen, of zij ook met de zaak van Carkem en Painter zijn belast. Die jongen een dief?" vervolgde hij smalend en gramstorig. "Ik moest blind of gek wezen, als ik hem daarvoor houden kon. Kit een dief! Bah!"

Terwijl Brass met onbeschrijfelijke verachting zijne zuster dezen laatsten uitroep naar het hoofd smeet, nam hij zijne pen op, en bukte laag over zijn lessenaar, alsof de booze wereld niet waardig was, dat hij haar aanzag.

LX.

DE GELUKTE AANSLAG.

Toen Kit, na verloop van een kwartieruurs, weder beneden kwam, was Brass alleen op het kantoor. Hij zong echter niet, zooals hij gewoon was te doen, en zat ook niet voor zijn lessenaar. Door de opene deur, zag men hem bij den haard staan, met zulk een akelig gezicht, dat Kit zich verbeeldde dat hij eensklaps ongesteld was geworden.

"Scheelt er iets aan, mijnheer?" vroeg Kit.

"Neen," antwoordde Brass. "Waarom zou er iets aan schelen?"

"Gij ziet zoo bleek, dat ik er van schrikte," zeide Kit.

"Dat verbeeldt gij u maar," hervatte Brass, bukkende om het vuur op te poken; "ik ben nooit gezonder geweest dan op dit oogenblik, en vroolijk ben ik ook. Ha, ha! Hoe vaart onze vriend boven?"

"Hij is veel beter," was het antwoord.

"Daar ben ik blijde om," riep Brass uit; "dankbaar mag ik wel zeggen. Hij is een allerbest man — zoo goedhartig en weldadig — en hij geeft zoo weinig moeite. Een juweel van een commensaal. En hoe gaat het met mijnheer Garland, en met het hitje? Ha, ha, ha!"

Kit gaf een bevredigend verslag van het geheele huisgezin op Abel-Cottage. Brass, die bijzonder onoplettend en ongeduldig scheen te zijn, klom op zijn kantoorstoel, wenkte den knaap, om naderbij te komen en greep hem bij een knoop vast.

"Ik geloof, Kit," zeide de procureur, "dat ik iets weet, om uwe moeder wat te laten verdienen. Ik heb immers van u gehoord, dat gij nog eene moeder hebt?"

"Ja wel, mijnheer!"

"Eene weduwe, naar ik meen, en eene werkzame vrouw?"

"Ja, mijnheer! ik geloof niet, dat er eene moeder is, die zooveel voor hare kinderen doet en hen zoo liefheeft als zij."

"Ach!" riep Brass uit; "dat is aandoenlijk. Eene arme weduwe, die zich afslooft om hare kinderen eerlijk groot te brengen, is een uitmuntend voorbeeld van menschelijke deugd. — Leg uw hoed zoolang neer, Kit!"

"Ik moet dadelijk weg, mijnheer!"

"Nu, een oogenblik, zoolang gij hier blijft," zeide Brass, terwijl hij den hoed van hem aannam, en zijne papieren overhoop wierp, om er plaats op den lessenaar voor te maken. "Luister nu eens Kit! Het gebeurt dikwijls, dat wij van eigenaars buiten de stad last krijgen om huizen te huur te zetten, en dan moeten wij, zoolang zulk een huis ledig staat, er iemand in plaatsen, om het te bewaren en te laten zien. Doorgaans kan men voor zulke huisbewaarders niet veel bijzonders krijgen; maar nu heb ik gedacht, of uwe moeder niet zoo iets zou willen aannemen. Het zou mij buitengemeen verheugen, als ik iemand krijgen kon op wie ik aankon en te gelijk nog een goed werk doen. Daarmede zou zij bijna het geheele jaar door vrije woning hebben, en nog een weekgeld toe; want als het eene huis verhuurd wordt, komt er alweer een ander ledig. Wat dunkt u daarvan? Ik heb geen ander oogmerk dan u van dienst te zijn. Als gij er iets tegen hebt, zeg het maar ronduit."

Terwijl Brass sprak, verplaatste hij den hoed eenige malen, en schommelde onder de papieren, alsof hij naar iets zocht.

"Hoe zou ik hier iets tegen kunnen hebben, mijnheer!" antwoordde Kit, ten hoogste verblijd. "Ik weet niet, hoe ik u genoeg danken zal voor zulk een vriendelijk aanbod."

"Welnu!" zeide Brass, zich eensklaps omkeerende, met zulk een afschuwelijken glimlach, dat Kit, zelfs in het midden zijner dankbaarheid, eenigszins ontzet terugdeinsde; "dan zijn we er mee klaar."

Kit zag hem verwonderd en verlegen aan.

"Wij zijn er mee klaar, zeg ik," herhaalde Brass, in zijne handen wrijvende, terwijl hij zijn gewoon zoetsappig gezicht zette. "Gij zult wel zien, hoe goed ik het met u gemeend heb, Kit! Maar, lieve hemel! wat blijft die Richard weder lang uit! Och! wilt gij even op het kantoor passen, terwijl ik eens naar boven ga? Ik blijf maar eene minuut weg; ik zal u geen oogenblik langer ophouden."

Nog sprekende snelde hij heen, en kwam na eene korte poos weder beneden. Bijna op hetzelfde oogenblik kwam Swiveller terug; en toen Kit haastig de kamer uittrad, om den verloren tijd weder in te halen, liep hij bijna tegen Sally aan.

"Zoo!" zeide Sally smalend, terwijl zij hem nazag. "Daar gaat uw lieveling, Sammy!"

"Ja," antwoordde Brass: "ik heb er niets tegen, als gij hem mijn lieveling noemen wilt. Ik houd hem voor een braven, eerlijken jongen, mijnheer Richard!"

"Hm!" kuchte Sally.

"Ik zeg u," riep Sampson, zich gramstorig tot zijne zuster keerende, "dat ik met mijn leven voor zijne eerlijkheid zou willen borg blijven. Moet gij mij dan altijd kwellen met uwe laaghartige achterdocht. Daar, ik zeg u ronduit, dat ik nog eer u van diefstal zou verdenken dan hem."

Sally nam zeer langzaam een snuifje, en zag haar broeder strak in het gezicht.

"Zij maakt mij razend, mijnheer Richard!" vervolgde Brass. "Ik weet wel, dat het verkeerd is, zich zoo driftig te maken; maar het is ook niet te verdragen. Zij leeft alleen om

mij te kwellen en te sarren. Maar het kan mij niet schelen. Ik doe toch mijn zin. Ik heb getoond, dat ik den jongen vertrouw. Ik heb hem weer op het kantoor laten passen. Hoort gij wel, feeks?"

De schoone maagd nam weder een snuifje, en bleef haar broeder met de grootste bedaardheid aanstaren.

"Ik heb hem weder op het kantoor laten passen," zeide Brass zegepralend. "Ik vertrouw hem, en hij is mijn vertrouwen waardig. Hij — Heer! waar is die...."

"Waar zoekt gij naar?" vroeg Swiveller.

"Lieve hemel!" zeide Brass, terwijl hij in zijn lessenaar keek en woest zijne papieren door elkander smeet: "de banknoot, mijnheer Richard! Die banknoot van vijf pond. Waar zou zij gebleven zijn? Hier heb ik haar neergelegd. Heer in den hemel!"

"Zoo!" riep Sally, in hare handen klappende en de papieren op den grond strooiende. "Is die banknoot weg? Wie zou nu gelijk hebben? Wie zou nu de dief wezen? Hij zeker niet. Hij is een eerlijke jongen. Het zou laaghartig wezen hem te verdenken. Loop hem maar niet na! Hij heeft haar zeker niet."

"Is de banknoot inderdaad weg?" vroeg Dick, Brass aanziende met een gezicht even bleek als zijn eigen.

"Op mijn woord, mijnheer Richard," antwoordde Brass, met de grootste onrust in al zijne zakken zoekende, "ik vrees dat de zaak niet richtig is. De banknoot is weg. Wat zal ik doen?"

"Loop hem niet na!" zeide Sally, nog een snuifje nemende. "Loop hem vooral niet na. Laat hem tijd om er zich van te ontdoen; dan kunt gij nog gelijk houden."

Geheel verwilderd zagen Swiveller en Brass eerst Sally en daarop elkander aan; toen grepen, als ware het op commando, beide te gelijk hun hoed, en vlogen de straat op, loopende alsof het om hun leven te doen was.

Toevallig had Kit ook op een draf geloopen, en was derhalve, daar hij reeds eenige minuten weg was, een goed eind vooruitgekomen. Daar zij echter tamelijk zeker wisten, welken weg hij moest gaan, hielden zij vol en haalden hem eindelijk in, toen hij juist, na eens adem te hebben geschept, het weder in den draf zette.

"Halt!" riep Sampson, hem bij den schouder vattende, terwijl Swiveller hem bij den anderen greep. "Loop zoo hard niet! Hebt gij zoo'n haast?"

"Ja zeker!" antwoordde Kit, verwonderd omziende.

"Ik — ik kan het niet gelooven," hijgde Sampson; "maar er wordt in het kantoor iets van waarde vermist. Ik hoop, dat gij niet weet wat het is?"

"Wat zou ik weten? Goede hemel, mijnheer Brass!" riep Kit uit, bevende van het hoofd tot de voeten: "gij denkt toch niet...."

"Neen, neen!" viel Brass hem in de rede. "Ik denk niets. Ik zeg niet, dat gij het zijt. Maar wilt gij stil medegaan?"

"Ja wel," antwoordde Kit. "Waarom niet?"

"Ik hoop, dat gij geene reden hebt om niet te willen medegaan," hernam Brass. "O, Christoffel! als gij wist, hoeveel onaangenaamheden ik van morgen al gehad heb, omdat ik uwe partij wilde trekken, zou het u zeker spijten."

"En u zal het zeker spijten, dat gij mij verdacht hebt, mijnheer!" zeide Kit. "Kom! laten wij maar gauw weder teruggaan."

"Hoe eer hoe beter!" zeide Brass. "Mijnheer Richard! wees zoo goed, om dien arm te nemen; ik zal dezen vasthouden. Het is wel geene pleizierige manier van wandelen, maar het kan nu niet anders."

Kit werd beurtelings rood en bleek, toen zij zich aldus van hem verzekerden, en scheen een oogenblik genegen om tegenstand te bieden; maar spoedig bedenkende dat hij, als hij dit deed, misschien bij den kraag langs de publieke straat zou gesleept worden, ging hij goedschiks mede, slechts met tranen in de oogen herhalende, dat dit hun zeker spijten zou. Onderweg fluisterde Swiveller, wien zijn tegenwoordig werk zeer tegen de borst was, hem in het oor, dat, als hij maar slechts door een knik wilde schuld bekennen en beloven dat hij het nooit weer doen zou, hij hem vrijheid zou laten om Brass een beentje te lichten en weg te loopen; maar dewijl Kit dit voorstel met verontwaardiging verwierp, kon Richard niets anders doen, dan hem blijven vasthouden, totdat zij Bevis-Marks bereikten, en hem op het kantoor brachten, waar de bekoorlijke Sally hen verwachtte, die terstond de voorzorg nam om de deur te sluiten.

"Gij begrijpt wel, Christoffel," zeide Brass, "dat, indien gij onschuldig zijt, het best voor u is, dat gij u laat examineeren, daarmede komt er een einde aan allen twijfel." Welk soort van examineeren hij bedoelde gaf hij duidelijk genoeg te kennen door te gelijk zijne mouwen op te slaan.

"Ga uw gang," antwoordde Kit op een trotschen toon, terwijl hij zijn arm uitstak; "maar wees verzekerd, mijnheer! dat dit u al uw leven spijten zal."

"Het is eene zeer onaangename noodzakelijkheid," zeide Brass met een zucht, terwijl hij zijne hand in de zakken van Kit stak, en daaruit eene groote verscheidenheid van allerlei kleinigheden opvischte. "Hier vind ik niets, mijnheer Richard! en hier ook niets. In het vest ook niets, mijnheer Richard! Zoover is alles zuiver. Ik ben er waarlijk blijde om."

Swiveller stond, met den hoed van Kit in

de hand, met de grootste belangstelling toe te kijken, en zijn gezicht nam een flauwen zweem van een glimlach aan, toen Brass, zijn eene oog dichtknijpende, met het andere in de mouw van Kit tuurde, als ware die een verrekijker geweest. Eensklaps keerde Brass zich om, en beval Swiveller den hoed te doorzoeken.

"Hier is een zakdoek," zeide Richard.

"Daar steekt geen kwaad in," zeide Brass, terwijl hij in de andere mouw keek. "De dokters zeggen wel, dat het niet gezond is, zijn zakdoek in zijn hoed te doen, omdat het hoofd daardoor te veel broeit; maar anders heeft het niets te beduiden."

Een gelijktijdige uitroep van Swiveller, Sally en Kit zelven, deed hem eensklaps zwijgen. Hij keerde zich om, en zag dat Richard de banknoot in zijne hand had.

"In den hoed?" riep Brass, met een soort van gil.

"Onder den zakdoek, tusschen de voering," antwoordde Dick, ontsteld over zijne ontdekking.

Brass keek naar alle kanten rond, behalve naar Kit, die versteend was van verbazing, en riep toen uit, terwijl hij zijne handen ineensloeg:

"Is het mogelijk, dat zoo iets gebeurt! Hoe is een mensch tot zoo iets in staat! Zulk een booswicht, dien ik, zooveel maar in mijn gering vermogen was, trachtte te bevoordeelen, en voor wien ik nog zooveel gevoel heb, dat ik hem gaarne nog buiten rechters handen zou houden! — Maar," vervolgde hij, op een vaster toon, "ik ben een rechtsgeleerde, en verplicht het voorbeeld te geven om de wetten van mijn land te handhaven. Sally! houd hem aan den anderen kant vast. Mijnheer Richard! wees zoo goed om een constable te halen. Mijne zwakheid is voorbij, en mijne zedelijke kracht keert terug. Haal een constable, mijnheer!"

LXI.

HET ONTHAAL BIJ DEN NOTARIS.

Kit bleef staan alsof hij betooverd was, met een open mond en strak op den grond starende oogen, zonder bijna te voelen, hoe Brass hem aan de eene zijde met eene bevende hand, en Sally aan de andere met een vaster greep, bij zijn kraag vasthielden, hoewel dit laatste vrij duidelijk merkbaar was, daar die bekoorlijke dame, behalve dat zij hare knokkels in zijn hals duwde, zijne das zoodanig aantrok, dat zich, zelfs in die verwarring zijner gedachten, eene onaangename gewaarwording van stikken bij hem opdrong. Hij was niet in staat om te denken, en bleef in dezelfde houding tusschen den broeder en de zuster staan, totdat Swiveller met den constable terugkwam.

Deze beambte, die gewoon was aan zulke tooneelen, en alle soorten van dieven (van zakkerollers tot gewelddadige roovers) slechts als klanten beschouwde, die in den winkel van strafrecht, waarin hij knecht was, bediend moesten worden, hoorde het verslag van het gebeurde aan, met omtrent zooveel belangstelling als een aanspreker laat blijken bij het verhaal der laatste ziekte van een overledene, dien hij onder de aarde moet helpen, en nam Kit met beleefde onverschilligheid in bewaring.

"Het zal best wezen, dat wij maar terstond naar het bureau gaan," zeide hij; "ik zal mijnheer moeten verzoeken om mede te gaan en ook...." Hij keek Sally aan als twijfelde hij of zij niet een griffioen of ander fabelachtig monster was.

"De jufvrouw?" zeide Brass.

"Ja, de jufvrouw," antwoordde de constable; "en ook dat jonge mensch, die het vermiste gevonden heeft."

"Mijnheer Richard!" zeide Brass met eene treurige stem, "eene droevige noodzakelijkheid. Maar op het altaar des vaderlands, mijnheer!..."

"Gij zult zeker eene huurkoets nemen," viel de constable hem in de rede, die Kit, nu de anderen hem hadden losgelaten, zeer achteloos bij zijn elleboog vasthield. "Laat er dan eene halen, als het u belieft."

"Maar hoor mij toch eens aan!" zeide Kit, smeekend zijne oogen opslaande. "Ik ben evenmin schuldig als een van u allen. Bij mijne ziel, ik ben geen dief. Mijnheer Brass! gij kent mij wel beter. Het is lang niet mooi van u."

"Ik geef u mijn woord, constable!..." begon Brass; maar deze viel hem in de rede met te zeggen, dat zooveel gemaal niet noodig was, en dat ieder, hetgeen hij te zeggen had, maar bewaren moest tot er hem naar gevraagd werd.

"Gij hebt gelijk, constable!" zeide Brass op denzelfden treurigen toon; "maar ik verzeker u toch, dat ik nog dezen morgen zooveel vertrouwen in dien jongen had, dat ik.... Ga toch eene huurkoets halen, mijnheer Richard! Wat zijt gij langzaam!"

"Wie is er onder allen die mij kennen," riep Kit uit, "die mij niet vertrouwt, en wien heb ik ooit een penning ontvreemd? Toen ik doodarm was en honger leed, ben ik nooit oneerlijk geweest, en waarom zou ik het nu worden? Bedenk toch wat gij doet! Hoe kan ik mijn meester onder de oogen komen, als er zoo iets van mij gezegd wordt!"

Brass antwoordde dat de gevangene wel zou gedaan hebben, als hij hieraan vroeger had gedacht, en wilde op die wijze voortspreken, toen

men boven aan de trap de stem van den commensaal hoorde, die vroeg, wat er te doen was, en waarom er zulk een geweld werd gemaakt. Kit sprong onwillekeurig naar de deur om te antwoorden maar werd door den constable vastgehouden, en had het verdriet van te zien, dat Brass heenging, om het geval op zijne manier te vertellen.

"Hij kan het ook niet gelooven," zeide Brass, toen hij terugkwam; "en het verwondert mij niet. Ik zelf zou het niet kunnen gelooven, als ik het niet met mijne eigene oogen gezien had. Maar daar hoor ik de koets. Kom, Sara! zet uw hoed op. Welk een ongelukkige optocht! Het gelijkt wel eene lijkstaatsie!"

"Mijnheer Brass!" zeide Kit, "wees toch zoo goed en laat mij eerst naar mijnheer Witherden brengen."

Sampson schudde twijfelachtig het hoofd.

"Doe het toch maar," hervatte Kit. "Mijn meester is daar. Laat mij toch, om 's hemels wil, eerst daar brengen!"

"Ik weet niet...." stamelde Brass, die misschien bijzondere redenen had, om zich in de oogen van den notaris zoo onpartijdig mogelijk te vertoonen; "hoe is het met den tijd, constable? Zou het bureau nog zoolang open blijven?"

De constable, die al dien tijd zeer philosophisch op een strootje had gebeten, antwoordde dat er tijd genoeg was, als zij maar terstond heengingen, maar dat, als zij langer maalden, zij terstond naar het Mansion-house zouden moeten gaan.

Daar Swiveller op dit oogenblik in de koets kwam aanrijden, en onbewegelijk op de achterbank in het gemakkelijkste hoekje bleef zitten, zeide Brass, dat hij gereed was. De constable wachtte dan ook niet langer, maar duwde Kit, zonder hem los te laten, voor zich uit, liet hem in het rijtuig stappen, en klom daarop zelf er in. Sally volgde hem, en daar de koets nu vol was, nam Brass op den bok naast den voerman plaats.

Nog bedwelmd door het gebeurde, staarde Kit uit het portier, bijna hopende, dat een of ander monsterachtig verschijnsel op de straat hem reden zou geven om te denken, dat alles een droom was. Maar helaas! al wat hij zag was maar al te geregeld en welbekend: dezelfde reeks van hoeken en bochten, dezelfde huizen, dezelfde stroomen van voetgangers, hetzelfde gerucht van wagens en koetsen, dezelfde dikwijls opgemerkte voorwerpen voor de winkelvensters; eene regelmatigheid, zelfs in het verwarde gedruis en gewoel, door geen droom ooit afgespiegeld. Het gebeurde was dus geen droom, het was maar al te waar. Hij was van diefstal beschuldigd; men had eene banknoot bij hem gevonden, hoewel hij niet wist hoe hij daaraan kwam, en hij werd als een gevangene weggebracht.

Verzonken in deze treurige mijmering, angstig denkende aan zijne moeder, en met het gevoel, alsof zelfs de bewustheid zijner onschuld onvermogend zou zijn om hem staande te houden voor de oogen zijner vrienden, wanneer deze hem voor schuldig hielden, werd de arme jongen hoe langer hoe benauwder, naarmate zij het huis van den notaris naderden, en bleef hij uit het portier staren, zonder iets te onderscheiden, toen op eens, als ware het door tooverij opgeroepen, het gezicht van Quilp voor zijne oogen verscheen.

Het was uit het open venster eener herberg dat hij uitkeek; en de dwerg had zich, met zijne ellebogen op de vensterbank en zijn gezicht op zijne handen, zoo uitgespreid, dat hij in deze houding, en terwijl hij nog door zijn gesmoord lachen was opgezwollen, tot het dubbele zijner gewone breedte scheen uitgezet. En welk een afschuwelijke grijns op zijn gezicht! Toen Brass hem zag, liet hij de koets voor het venster stilhouden, en nu nam de dwerg zijn hoed af, en groette het gezelschap met spottende beleefdheid.

"Aha!" riep hij. "Waarheen, Brass? En Sally er bij, de lieve Sally? Dick ook, de komieke Dick? En Kit, de eerlijke Kit?"

"Hij is altijd zoo vroolijk," zeide Brass tegen den voerman. "Och, mijnheer! een ongelukkig geval. Vertrouw nooit weer op iemands eerlijkheid, mijnheer!"

"Waarom niet, schurk van een procureur; waarom niet?" riep de dwerg terug.

"Eene banknoot op het kantoor weggeraakt," antwoordde Brass, zijn hoofd schuddende. "In zijn hoed gevonden, mijnheer! — was eerst eene poos alleen gebleven — duidelijke bewijzen — geene vergissing mogelijk."

"Wat!" schreeuwde de dwerg, zoover uit het venster reikende, dat hij gevaar liep om er uit te vallen. "Kit een dief! Kit een dief! Ha, ha, ha! Hij is de leelijkste dief, die ooit voor geld te kijk was. Niet waar Kit? Hebt gij Kit ingepakt, voordat hij tijd had om mij een pak slaag te geven? Ha, ha, ha!" Daarmede berstte hij in zulk een gillend gelach uit, dat de voerman er akelig van werd, en wees naar een uitstekenden stok, voor het huis van een lakenverver, waaraan een pak kleederen hing te bengelen, dat niet kwalijk geleek naar een man, aan eene galg hangende.

"Is het zoover met u gekomen, Kit?" vervolgde de dwerg, in zijne handen wrijvende. "Ha, ha, ha! Wat zal dat den kleinen Jakob en die lieve moeder spijten! Zij mogen wel naar Klein-Bethel gaan, om zich te laten troosten; niet waar, Kit! Rijd maar voort, koetsier! Goedendag, Kit! Wees maar opgeruimd en vroolijk. Mijn compliment aan de familie Garland! Zeg, dat ik hen eens zal komen opzoeken. Ik wensch u allemaal gezondheid en welvaart."

Zoo de koets naroepende, wachtte Quilp, totdat zij uit het gezicht was; toen haalde hij zijn hoofd binnen, en ging, uit overmaat van pret, op den grond liggen rollen.

Toen de koets het huis van den notaris bereikte, klom Brass af, opende met een treurig gezicht het portier, en verzocht zijne zuster om met hem naar binnen te gaan, ten einde de goede menschen voor te bereiden op de akelige tijding, die hun wachtte. Swiveller werd insgelijks verzocht om mede te gaan, en het drietal stapte het huis binnen.

In het kantoor vonden zij den notaris Witherden en de twee heeren Garland, die bij den haard met elkander stonden te praten, terwijl Chuckster, de klerk, op eenigen afstand, aan zijn lessenaar zat te schrijven en zooveel van het gesprek opving als hij kon. Brass merkte dit alles door de glasdeur op en terwijl hij de kruk omdraaide, en ziende dat de notaris op hem lette, begon hij, met die afscheiding nog tusschen hen in, zijn hoofd te schudden en zwaar te zuchten.

"Mijnheer!" zeide Brass, terwijl hij zijn hoed afnam, en de twee voorste vingers van zijn kastoren rechterhandschoen kussende; "ik heet Brass — Brass van Bevis-Marks, mijnheer! Ik heb de eer en het genoegen gehad van tegen u te ageeren in eene kleine zaak over een testament. Hoe vaart gij, mijnheer?"

"Mijnheer Brass! mijn klerk zal u wel helpen, als gij over een of ander te spreken hebt," zeide de notaris zich van hem afkeerende.

"Verplicht, mijnheer!" hernam Brass; "verplicht! Sta mij toe, mijnheer, mijne zuster te introduceeren. Zij is ook van het vak, mijnheer! al behoort zij tot het zwakkere geslacht. Zij komt mij wel te pas in mijne zaken; dat verzeker ik u, mijnheer! Mijnheer Richard! waar blijft gij toch?"

"Inderdaad, mijnheer!" vervolgde hij, terwijl hij den notaris den pas afsneed naar de deur der tweede kamer, waarheen deze de wijk nam, en een toon aannam alsof hij zich beleedigd gevoelde, "ik moet u vriendelijk verzoeken om mij een oogenblik gehoor te geven."

"Mijnheer Brass!" zeide de ander op een vasten toon, "ik heb andere dingen te doen. Gij ziet dat ik met deze heeren bezig ben. Als gij met mijnheer Chuckster daar ginds wilt spreken, zal ik naderhand wel hooren wat de zaak is."

"Mijne heeren!" zeide Brass, de hand op zijn vest leggende en zich tot de twee heeren Garland, vader en zoon, keerende, "ik beroep mij op u, mijne heeren! Inderdaad, mijne heeren — weest zoo goed te bedenken — ik ben een fatsoenlijk man — een rechtsgeleerde, die twaalf pond 's jaars voor zijn certificaat betaalt. Ik ben geen muzikant, tooneelist, boekenschrijver of landlooper, zonder wettig beroep. Ik ben een gentleman volgens acte van het Parlement. Als iemand eene acte tegen mij indient, moet hij mij gentleman noemen, of zijne acte is nul en van geener waarde. Ik beroep mij op u, mijne heeren! of dit fatsoenlijk is. Inderdaad...."

"Welnu, mijnheer Brass!" viel de notaris hierop in, "wees dan zoo goed om te zeggen wat gij te zeggen hebt."

"Dat wil ik, mijnheer!" hernam Brass. "Ach, mijnheer Witherden! weinig weet gij — maar ik wil terstond tot de zaak komen. Ik geloof, dat een van deze twee heeren Garland heet."

"Zoo heeten zij beide," zeide de notaris.

"Inderdaad!" zeide Brass met eene kruiperige buiging. "Maar dat had ik wel aan die buitengemeene gelijkenis kunnen zien. Het verheugt mij bijzonder, dat ik de eer heb met twee zulke heeren kennis te maken, hoewel bij eene zoo smartelijke gelegenheid. Een van die twee heeren heeft een bediende, die Kit heet?"

"Beide," zeide de notaris.

"Twee Kitten?" hervatte Brass glimlachend. "Wel lieve hemel!"

"Een Kit, mijnheer!" antwoordde de notaris driftig, "die bij deze beide heeren in dienst is. Wat nu verder?"

"Dit, mijnheer!" hervatte Brass, terwijl hij op eene zeer nadrukkelijke manier zijne stem liet dalen. "Die jonkman, mijnheer! in wien ik onbepaald vertrouwen stelde, en wien ik altijd behandeld heb, alsof hij mijn gelijke was, heeft dezen morgen in mijn kantoor een diefstal begaan, en is bijna op de daad betrapt!"

"Dat moet gelogen zijn!" riep de notaris uit.

"Het is onmogelijk," zeide Abel.

"Ik geloof er geen woord van," riep de oude heer.

Brass zag zeer vriendelijk in het rond, en antwoordde toen:

"Mijnheer Witherden! uw gezegde zou grond tot eene aanklacht kunnen geven, en als ik iemand van weinig praktijk was, wien het schaden kon dat hij belasterd werd, zou ik schadevergoeding eischen. Maar dewijl ik ben, wat ik ben, zeg ik slechts, dat ik zulke gezegden veracht. Voor de edele warmte der andere heeren heb ik eerbied, en het spijt mij, dat ik hun zulk eene onaangename tijding te brengen heb. Ik zou mij zelven niet in dezen pijnlijken toestand geplaatst hebben, indien de jongen niet zelf verzocht had om eerst hier gebracht te worden. Mijnheer Chuckster! wilt gij zoo goed wezen eens even tegen het venster te tikken, om den constable, die in de koets zit te wachten, binnen te roepen?"

Op het hooren van deze woorden zagen de drie heeren elkander met verslagenheid aan, terwijl Chuckster deed wat hem verzocht was, en toen, met den ijver van een profeet, die

zijne voorspelling vervuld ziet, van zijn kantoorstoel wipte, om voor den rampzaligen gevangene de deur te openen.

Welk een tooneel volgde er nu, toen Kit binnentrad, en, met de eenvoudige welsprekendheid, welke de waarheid hem eindelijk verleende, den hemel tot getuige riep, dat hij onschuldig was, en niet wist hoe hij aan het vreemde goed, dat men bij hem gevonden had was gekomen! Welk eene opschudding en verwarring, voordat alles verhaald was en alle bewijzen aangevoerd waren! Welk eene doodsche



"HET IS HET PORTRET VAN KIT! HET IS KIT ZELF!" (blz. 198).

stilte, toen alles gezegd was, en de drie vrienden elkander twijfelend en vol verbazing aanstaarden.

"Is het mogelijk," zeide Witherden, na eene lange poos van stilzwijgen, "dat die banknoot door een of ander toeval in den hoed is gekomen — bij voorbeeld, door het verschuiven van papieren van den lessenaar gevallen?"

Maar dat dit onmogelijk was, bleek duidelijk uit de plaatsing van het papier in den hoed, gelijk Swiveller, ofschoon hij een zeer onwillig getuige was, niet kon nalaten te verklaren.

"Het is treurig, zeer treurig," zeide Brass. "Als hij wordt te recht gesteld, zal ik gaarne een goed woord voor hem doen, om zijn vroeger goed gedrag. Het is waar, ik heb voordeze ook al geld gemist; maar daaruit volgt niet, dat hij het zou gestolen hebben. De schijn is wel tegen hem; maar wij zijn christenmenschen, zou ik hopen."

"Heeft een van die heeren er ook op gelet," vroeg de constable, "of hij sedert eenigen tijd bijzonder ruim van geld voorzien was? Weet gij dat ook, mijnheer?"

"Van tijd tot tijd heeft hij geld gehad," antwoordde de oude heer Garland, tot wien de vraag gericht was; "maar dat heeft, gelijk hij mij altijd heeft gezegd, mijnheer Brass zelf hem gegeven."

"Dat is ook zoo," zeide Kit driftig. "Dat weet gij immers nog wel, mijnheer?"

"Wat?" riep Brass uit, met botte verbazing om zich heen ziende.

"Dat geld, die halve kronen, die gij mij gegeven hebt van mijnheer boven," zeide Kit.

"Lieve Hemel!" riep Brass uit, terwijl hij het voorhoofd fronste en zijn hoofd schudde: "nu wordt het erg — waarlijk erg!"

"Hoe! hebt gij hem geen geld gegeven, mijnheer?" vroeg de oude heer Garland angstig.

"Ik hem geld gegeven, mijnheer?" antwoordde Sampson. "Gij begrijpt toch wel, dat dit maar eene uitvlucht is. Constable, het zal best wezen, dat wij maar gaan."

"Wat!" gilde Kit. "Ontkent gij het? Vraag het hem toch, een van allen, of hij niet goed weet, dat hij het wel gedaan heeft?"

"Hebt gij het gedaan, mijnheer?" vroeg de notaris.

"Hoort, mijne heeren?" antwoordde Brass: "zulk eene uitvlucht zal hem niets helpen, en als gij hem wel wilt, moet gij hem liever raden om een anderen weg in te slaan. Ik zou hem geld gegeven hebben, mijnheer? Ik heb er nooit aan gedacht."

"Mijnheer Garland! Mijnheer Abel! Mijnheer Witherden!" riep Kit, wien eensklaps een licht opging: "Hij heeft het wel gedaan. Waarom hij mij kwaad wil, weet ik niet; maar dit is eene opzettelijke schurkerij, om mij ongelukkig te maken. Ik zeg u, mijne heeren! het is eene schurkenstreek, wat er ook van kome, ik zal er op sterven, dat hij zelf de banknoot in mijn hoed heeft gestopt. Ziet hem maar aan! Ziet, hoe hij verbleekt! Wie van ons beide ziet er nu uit als de schuldige — hij of ik?"

"Gij hoort wat hij zegt, mijne heeren!" zeide Brass glimlachende. "Vindt gij nu ook niet, dat het geval erg wordt? Misschien, mijne heeren, als hij dit niet in uw bijzijn had gezegd, en ik het u slechts had overgebracht, zoudt gij het ook onmogelijk geacht hebben, niet waar?"

Met zulke schertsende aanmerkingen weerde Brass den schandelijken laster van zich af; maar de deugdzame Sara, die minder zachtmoedig was, of misschien meer werk maakte van de eer harer familie, vloog, zonder met een enkel woord vooraf van haar oogmerk kennis te geven, in volle woede op den gevangene aan. Het gezicht van dien armen Kit zou waarschijnlijk deerlijk geteisterd zijn geworden, als de constable niet gevat en vlug genoeg was geweest, om hem, juist op het rechte tijdstip, op zijde te trekken, waardoor hij echter Chuckster in een gevaarlijken toestand verplaatste; want daar deze toevallig achter het voorwerp van Sally's gramschap stond, en de woede evenals de liefde en de fortuin, blind is, vloog zij op hem aan, rukte zijn boordje uit zijne das, en bracht zijn haar in aanmerkelijke wanorde, voordat het den aanwezigen gelukte haar hare vergissing te doen inzien. Chuckster alleen werd achtergelaten, tot zijne groote verontwaardiging; want hij hechtte de getuigenis die hij had kunnen geven, dat Kit was teruggekomen om den anderen halven schelling te verdienen, van zooveel belang om zijn listig en huichelachtig karakter te bewijzen, dat hij het smoren daarvan voor weinig beter dan medeplichtigheid hield.

De constable, door het voorgevallene gewaarschuwd, en waarschijnlijk meenende dat het beter was den gevangene in zijn geheel, dan in kleine stukjes geplukt, af te leveren, bracht dezen, zonder verder dralen, naar de huurkoets terug, en drong er vervolgens op aan, dat jufvrouw Brass buitenop zou gaan zitten. Aan deze schikking gaf Sally, na eene heftige tegenspraak, hare toestemming, en klom naast den voerman op den bok, terwijl Brass, met eenigen tegenzin, hare plaats in het rijtuig bezette. Daarop reden zij naar het bureau, gevolgd door den notaris en zijne twee vrienden in eene andere koets.

In het bureau vonden zij den vreemden heer, die zich rechtstreeks daarheen begeven had, en hen met ongeduld verwachtte. Maar niets van al wat hij zeide kon den armen Kit baten, die een half uur later naar de gevangenis werd gezonden, in gezelschap van een vriendelijken gerechtsdienaar, die hem onderweg verzekerde, dat hij niet droevig behoefde te zijn, want dat hij niet lang zou behoeven te wachten, en waarschijnlijk binnen veertien dagen goed en wel gedeporteerd zou worden.

LXII.

ARME KIT.

Zedekundigen en wijsgeeren mogen zeggen wat zij willen, het is zeer te betwijfelen, of een schuldige in dien nacht zooveel zou hebben geleden, als Kit leed, die onschuldig was. De wereld, die gewoon is dagelijks de eene onrechtvaardigheid op de andere te stapelen, is een weinig al te zeer genegen om zich te troosten met het denkbeeld, dat, indien het slachtoffer harer boosheid en valschheid een zuiver geweten heeft, hij daardoor onder zijne beproevingen opgebeurd en eindelijk op de eene of andere manier gered moet worden; "en als dat gebeurt," zeggen zij, die hem tot den dood toe vervolgd hebben, "hoewel wij het verwachten, zal het niemand meer pleizier doen dan ons." De wereld zou wel doen te bedenken, dat voor ieder edel en rechtschapen hart de onrechtvaardigheid op zich zelve eene mishandeling is, smartelijker, drukkender en moeielijker te dragen dan eenige andere; en dat, alleen om die reden, menig zuiver geweten zich in eene andere wereld heeft gaan rechtvaardigen, menig edel hart gebroken is, daar de bewustheid van onschuld en zedelijke waarde hun lijden slechts verzwaarde en ondragelijker maakte.

In het geval van Kit had de wereld zich echter niets te verwijten. Maar Kit was onschuldig; en daar hij dit wist, en dacht dat zijne beste vrienden hem voor schuldig hielden, — dat de heer en jufvrouw Garland hem als een monster van ondankbaarheid zouden beschouwen, — dat Barbara hem voor een allerslechtsten jongen moest houden, — dat zelfs zijne moeder zich misschien door den schijn zou laten overtuigen, en gelooven dat hij een dief was — daar hij dit alles dacht en gevoelde, ondervond hij in het eerst een zielsangst, dien geene woorden kunnen beschrijven. Bijna buiten zich zelven van droefheid, stapte hij de kleine cel, waarin hij was opgesloten, op en neder.

Zelfs toen het geweld dezer aandoeningen eenigszins was verminderd, en hij langzamerhand bedaarder werd, kwam er eene nieuwe gedachte bij hem op, die hem bijna even diep griefde. Dat meisje — de heldere star in het leven van den eenvoudigen knaap — zij, wie hij zich altijd herinnerde als een schoonen droom, — zij, die het armoedigste gedeelte van zijn leven het gelukkigste en beste had gemaakt, — die hem altijd zoo liefderijk had behandeld — als zij ooit hiervan hoorde, wat zou zij er van denken? Toen dit denkbeeld bij hem opkwam, scheen de muur der gevangenis te verdwijnen, en het oude huis zich in deszelfs plaats te vertoonen, zooals hij het op zoo menigen winteravond had gezien. Daar zag hij den haard, het kleine tafeltje, den hoed en stok van den ouden man, de half opene deur, die in het slaapkamertje uitkwam — alles zag hij. Nelly zag hij ook, en zich zelven — beide hartelijk lachende, gelijk zij zoo dikwijls hadden gedaan; — en toen Kit zoover was gekomen, kon hij niet verder gaan, maar wierp zich op zijn armzalig leger en weende.

Het was een lange nacht, waaraan geen einde scheen te zullen komen; maar hij sliep toch ook, en droomde — altijd dat hij vrij was en omzwierf, nu met den een, dan met den ander; maar altijd met zekeren angst, dat hij weder naar de gevangenis zou gebracht worden; juist niet naar die gevangenis, maar naar eene, die op zich zelve slechts een flauw denkbeeld was, niet van eene plaats, maar van kommer en verdriet, van iets drukkends en akeligs, dat hij niet recht bepalen kon. Eindelijk daagde de morgen, en nu zag hij de gevangenis — de koude, barre werkelijkheid.

Men liet hem echter alleen, en dat was een troost. Hij mocht op een bepaald uur op eene kleine binnenplaats wandelen, en hoorde van den oppasser, die zijne cel kwam ontsluiten en hem wees waar hij zich wasschen kon, dat er dagelijks een geregelde tijd was om bezoek toe te laten, en dat, als iemand van zijne betrekkingen naar hem kwam vragen, men hem naar het hek zou roepen. Toen hij hem dit bericht had gegeven, benevens een blikken keteltje, waarin zijn ontbijt was, sloot de man hem weder op en ging vervolgens met kletterende schreden den steenen gang door, waarin hij nog een aantal andere deuren opende en sloot, en eene menigte echo's opwekte, die lang door het gebouw weergalmden, alsof zij insgelijks gevangen waren en niet buiten de muren konden komen.

Deze oppasser had Kit gezegd, dat hij, evenals eenige weinige anderen in de gevangenis, afzonderlijk was gezet, omdat men hem als nog niet geheel bedorven en onverbeterlijk beschouwde, en het de eerste maal was dat hij daar kwam. Kit was dankbaar voor deze gunst en zat zeer aandachtig in den catechismus te lezen, hoewel hij dien sedert jaren van buiten kende, tot hij de deur hoorde openen en dezelfde man weder binnentrad.

"Kom nu maar," zeide hij.

"Waar?" vroeg Kit.

De man antwoordde slechts kortaf: "Bezoek," nam hem toen bij den arm, evenals de constable den vorigen dag had gedaan, bracht hem door eene menigte gangen en sterke deuren naar een gang, voor een ijzer hek, en liet hem daar los. Buiten dat hek, op een afstand van vier of vijf voet, was een ander hek, juist eveneens. In de ruimte tusschen beide zat een oppasser eene courant te lezen; en achter het buitenste hek, zag Kit, met een kloppend hart, zijne moeder met het kleine kind op haar arm, Barbara's moeder met hare nooit ontbrekende paraplu en den kleinen Jakob, die met alle macht stond te turen, alsof hij wachtte naar een wild beest, dat hier te zien moest zijn, en dacht dat die menschen daar maar toevallig waren, en die traliën hun niet aangingen.

Maar zoodra de kleine Jakob zijn broeder zag, en bevond, dat deze, toen hij door de traliën heen zijne armen naar hem uitstak, niet naderbij kwam, maar met het hoofd tegen het hek op een afstand staan bleef, begon hij erbarmelijk te huilen; waarop vrouw Nubbles en Barbara's moeder, die zich zooveel mogelijk hadden ingehouden, insgelijks in tranen uitbersten. De arme Kit kon niet nalaten mede te schreien, en geen van allen was in staat om een woord te spreken.

Onder dit treurig stilzwijgen, bleef de oppasser met een spotachtig gezicht in zijne courant zitten lezen — hij was blijkbaar aan de geestige stukjes gekomen — totdat hij, bij toeval opziende, als wilde hij door nadenken achter het fijne van eene aardigheid komen, die hij niet dadelijk begreep, voor het eerst scheen te bemerken, dat er in zijne nabijheid iemand schreide.

"Wat is dat, jufvrouwen?" zeide hij, verwonderd opziende. "Ik zou u raden om op die

manier geen tijd te verspillen; want gij weet wel, dat die hier wordt toegemeten. En gij moet dat kind ook geen leven laten maken. Dat is tegen den regel.”

“Ik ben zijne ongelukkige moeder, mijnheer!” antwoordde vrouw Nubbles, nederig nijgende, “en dat is zijn broertje, mijnheer! Och, och!”

“Welnu!” zeide de oppasser, terwijl hij het papier op zijne knie opvouwde, om eene andere kolom te beginnen: “het is niet anders, en hij is de eenige niet, die hier is ingepakt; daarover behoeft gij geen leven te maken.”

Daarmede begon hij weder te lezen. De man was niet hardvochtig of ongevoelig van karakter. Hij had eindelijk den diefstal en alle andere misdrijven leeren beschouwen als eene soort van ziekte, zooals mazelen of roodvonk: sommigen kregen ze, anderen niet — naar het uitviel.

“Och, mijn lieve Kit!” zeide zijne moeder, wie Barbara’s moeder vriendelijk het kind had afgenomen: “dat ik mijn zoon hier moet zien!”

“Gij gelooft toch niet, lieve moeder! wat zij van mij zeggen?” zeide Kit met eene gesmoorde stem.

“Ik het gelooven?” riep de arme vrouw uit. “Ik? Nooit heb ik u op een logen of een ondeugend stuk betrapt; nooit hebt gij mij een oogenblik verdriet aangedaan. Ik dat gelooven van een zoon, die mij een troost is geweest van het uur van zijne geboorte af? Neen, Kit! ik geloof het nooit.”

“Goddank!” zeide Kit, terwijl hij de traliën met zooveel kracht aangreep, dat zij er van schudden. “Nu kan ik het verdragen, moeder! Wat mij ook gebeuren moet, het zal mij altijd een troost wezen, als ik denk, dat gij dat gezegd hebt.”

Hierop begon de arme vrouw weder te schreien, en Barbara’s moeder insgelijks, terwijl de kleine Jakob, wiens verwarde gedachten nu geregeld waren tot de vrij duidelijke voorstelling, dat Kit niet mocht uitgaan als hij wilde, en dat er achter die traliën geen beer, leeuw of tijger zat — niets anders dan zijn broeder, die in een hok was opgesloten — luid snikte, maar met zoo weinig gerucht als mogelijk was.

Eindelijk veegde vrouw Nubbles, met haar reeds doornatten zakdoek, hare oogen af, nam een mandje, dat zij naast zich had neergezet, van den grond op, en wendde zich tot den oppasser met het nederige verzoek, of hij een oogenblik naar haar wilde luisteren. De oppasser, die juist aan het belangrijkste gedeelte van eene grappige anekdote was gekomen, wenkte met zijne hand om zich nog een poosje stil te houden; hij haalde ook niet zijne hand terug, maar liet die in dezelfde waarschuwende houding blijven, totdat hij de anekdote uit had; toen bleef hij een paar seconden zitten, met een lach op zijn gezicht, alsof hij zeggen wilde: “Die courantier is toch een weergasche spreeuw!” en daarop vroeg hij haar, wat zij begeerde.

“Ik heb eene kleinigheid voor hem medegebracht, om te eten,” zeide de goede vrouw. “Mag hij dat hebben, als het u belieft, mijnheer!”

“Ja wel; dat mag hij wel hebben; dat is niet verboden. Geef het mij maar, als gij heengaat; dan zal ik zorgen, dat hij het krijgt.”

“Neen maar, als het u belieft, mijnheer! — maak u niet boos op mij, mijnheer — ik ben zijne moeder, en gij hebt ook eens eene moeder gehad — als ik er hem maar een stukje van zag eten, zou het mij zooveel pleizier doen, als ik zag dat het hem goed deed.”

Wederom begonnen zij, Barbara’s moeder en de kleine Jakob te schreien. Wat het kleine kind betreft, dit kraaide en lachte uit alle macht, naar het scheen in de verbeelding, dat alleen voor zijn pleizier alles met opzet hier zoo was gemaakt en besteld.

De oppasser zag haar aan, alsof hij dit verzoek tamelijk vrijpostig en zonderling vond, maar legde toch zijne courant neder, ging naar de plek, waar vrouw Nubbles stond, zag den inhoud van het mandje na, bracht het aan Kit, en ging toen weder naar zijne plaats. Men zal wel begrijpen, dat de gevangene geen grooten eetlust had; maar hij zette zich toch met het mandje op den grond neder, en begon zoo goed hij kon te eten, terwijl bij elk stuk, dat hij in zijn mond stak, zijne moeder opnieuw begon te schreien, maar met eene zachtere smart, waaruit bleek hoeveel genoegen dit gezicht haar verschafte.

Onder het eten vroeg Kit bekommerd naar zijn meester en diens huisgenooten, en of zij ook gezegd hadden hoe zij over hem dachten; maar al wat hij vernam was, dat de jonge heer Abel zelf zijne moeder den vorigen avond, op eene zeer kiesche en voorzichtige manier, het bericht van het gebeurde had medegedeeld, maar niet had laten blijken, of hij Kit voor schuldig of onschuldig hield. Kit wilde juist zijn moed verzamelen, om Barbara’s moeder naar Barbara te vragen, toen de oppasser, die hem gebracht had, weder aankwam; een andere verscheen achter de bezoekers, en de derde met de courant riep: “De tijd is om,” er in denzelfden adem bijvoegende: “De volgende!” waarop hij zich terstond weder in zijne courant verdiepte. Kit werd in een oogenblik weggebracht, terwijl een zegenwensch van zijne moeder en een gil van den kleinen Jakob hem in de ooren klonken. Toen hij met zijn vorigen geleider de volgende binnenplaats overging, werd hij door een anderen oppasser geroepen, die met eene kan bier in de hand naar hem toekwam.

“Is dat Christoffel Nubbles?” vroeg hij. Zijn kameraad knikte. “Hier is dan uw bier,” zeide de ander tot Kit. “Hoe kijkt gij zoo wonderlijk op?”

“Neem het mij niet kwalijk,” zeide Kit: “van wien komt dat?”

"Wel, van een vriend," antwoordde de man. "Gij zult het alle dag krijgen, zegt hij; en dat zult gij ook, als hij er maar voor betaalt."

"Een vriend?" herhaalde Kit.

"Het schijnt, dat gij er van versuft zijt," hernam de oppasser. "Daar is zijn briefje. Pak aan!"

Kit nam het aan en opende het, toen hij weder was opgesloten. De inhoud van het briefje bestond in een vierregelig versje, uit de gedichten van Thomas Moore gestolen, en vrij wel, maar tevens vrij zonderling, te pas gebracht. Onder het versje stond: "Als het bier niet goed is, moet gij maar bij den gouverneur klagen. De uwe, R. S."



DE KLEINE MEID SPRONG IJLINGS OP EN KLAPTE IN HARE HANDEN. (blz. 205).

"R. S.?" zeide Kit na eenig bedenken. "Dat moet Richard Swiveller wezen. Het is zeer vriendelijk van hem, en ik ben hem hartelijk dankbaar."

LXIII.

DE GEVAARLIJKE PRET.

Een flauw lichtje, uit het venster van het kantoortje op de werf van Quilp stralende, en slechts even zichtbaar door den avondnevel, waarschuwde Sampson Brass, die dit houten gebouw met voorzichtige schreden naderde, dat zijn geachte client daar binnen was, en waarschijnlijk met zijn gewoon zachtzinnig geduld op de komst van den procureur wachtte, dien hij daar had bescheiden.

"Het is leelijk om hier op een donkeren avond den weg te vinden," mompelde Brass, toen hij voor de tiende maal over een in den weg liggend stuk hout struikelde en van pijn hinkte. "Ik geloof, dat de jongen alle dag den boel op eene andere manier neersmijt, met voordacht om iemand de beenen te laten breken; of zijn meester moest het met eigene handen doen, hetgeen nog waarschijnlijker is. Ik kom hier niet gaarne zonder Sally. Die is eene betere bescherming dan tien mannen."

Terwijl hij zijne afwezige zuster dit compliment maakte, bleef hij stilstaan, om twijfelachtig eerst naar het licht en toen over zijn schouder om te zien.

"Ik begrijp niet wat hij uitvoert," mompelde de procureur, terwijl hij op zijne teenen ging staan, om te zien wat er in het kantoortje voorviel, hetgeen echter op dien afstand onmogelijk was. "Hij zal drinken, denk ik, om zich zelven nog heeter en doller te maken. Ik

ben altijd bang om alleen hier te komen, als zijne rekening hoog opgeloopen is. Hij zou er geene de minste zwarigheid in maken, geloof ik, om mij te worgen en bij hoog water zachtjes in de rivier te schuiven; ik denk, dat hij het wel eene aardige grap vinden zou. Luister! hij is aan het zingen."

Quilp was inderdaad aan het zingen; maar zijn gezang scheen eene soort van recitatief te wezen, daar hij bij herhaling denzelfden volzin met de grootste snelheid aframmelde, tot op het laatste woord, dat hij zeer lang aanhield en allerakeligst uitbulkte. Dit waren de woorden van zijn gezang: "De waardige magistraatspersoon, na te hebben aangemerkt, dat de gevangene het moeielijk zou vinden, eene jury te bewegen om zijn vertelsel te gelooven, stelde hem in staat van beschuldiging, om bij de eerstvolgende zitting van het gerechtshof te recht te staan, en beval, dat hij voorloopig in verzekerde bewaring zou worden op-ge-slo-ten."

Telkens als Quilp dit laatste woord zoolang mogelijk had uitgegalmd, berstte hij in een gillend gelach uit.

"Hij is ijselijk onvoorzichtig," mompelde Brass, toen hij eene poos naar dit gezang had geluisterd. "IJselijk onvoorzichtig. Ik wou dat hij stom was. Ik wou dat hij doof was. Ik wou dat hij blind was. Ik wou dat hij maar kapot was!" barstte hij uit, toen het gezang opnieuw begon.

Met deze vriendelijke wenschen voor zijn geëerden client, zette Brass zijn gezicht weder in de gewone glimlachende plooien, en wachtende tot het gillende gelach nog eens teruggekomen en weder uitgestorven was, ging hij naar het kantoortje en klopte aan.

"Binnen!" riep de dwerg.

"Goeden avond, mijnheer!" zeide Brass, zijn hoofd binnen de deur stekende: "hoe vaart gij? Lieve hemel! hoe aardig, hoe komiek!"

"Kom binnen, gek!" riep de dwerg weder. "Blijf daar niet staan grijnzen en grinniken. Kom binnen, gij valsche getuige, gij meineedige schurk, gij kunstenaar om onschuldigen aan de galg te brengen, kom binnen!"

"Hoe geestig!" riep Brass uit, terwijl hij de deur achter zich sloot. "Welk eene altijd springende fontein van scherts en luim! Maar is het niet eenigszins onvoorzichtig, mijnheer?"

"Wat?" vroeg Quilp. "Wat, Judas?"

"Judas!" herhaalde Brass. "Welk een spelend vernuft! Hoe aardig te pas gebracht! Ha, ha, ha!"

Terwijl Brass dit zeide, stond hij in zijne handen wrijvende, met belachelijke verbazing en ontzetting te staren op een groot houten beeld, dat voorheen den steven van een schip had versierd, maar nu in een hoek van het vertrekje overeind was gezet, en dat men wel voor een monsterachtigen afgod had kunnen houden, die door den dwerg werd aangebeden. Een klomp hout op het hoofd, die eenigszins naar een opgetoomden hoed zweemde, eene ster, die men op de borst zag, en de epauletten, die de schouders versierden, toonden, dat het een afbeeldsel van een of ander admiraal moest wezen; maar zonder deze kenteekenen had iemand het wel voor het welgelukte portret van een voornamen meerman of ander zeemonster kunnen houden. Daar het beeld veel te groot was voor het vertrek, waaraan het thans tot sieraad strekte, had men het middendoor gezaagd, en zelfs nu reikte het bijna tot aan den zolder.

"Kent gij hem?" vroeg de dwerg. "Ziet gij wel, op wien hij gelijkt?"

"Ja wel!" zeide Brass aarzelend. "Nu ik het goed bezie, dunkt mij — wel, in den lach is iets, dat mij herinnert — en toch op mijn woord, ik..."

De waarheid was, dat Sampson, die nooit iemand had gezien, die in het minste op dit houten spooksel geleek, geweldig in het nauw zat; niet wetende of Quilp dacht, dat het op hem zelven geleek en het daarom voor eene aardigheid had gekocht, dan of de dwerg het voor een portret van een zijner vijanden verkoos te houden. Hij bleef niet lang in twijfel; want, terwijl hij het beeld nog stond te bekijken, met den snuggeren blik van iemand, die voor het eerst een portret ziet, dat hij behoort te herkennen en niet thuis kan brengen, smeet de dwerg de courant neder, waaruit hij de boven aangehaalde woorden had opgedreund, greep eene roestige ijzeren staaf, die hij in plaats van een kachelpook gebruikte, en gaf daarmede het beeld een geweldigen slag op het overschot van zijn neus.

"Het is het portret van Kit! Het is Kit zelf!" schreeuwde de dwerg, terwijl hij het ongevoelige gezicht nog eenige slagen gaf, welke diepe putten daarin maakten. "Het is de rekel zelf, zooals hij gaat en staat. Vindt gij het niet? Vindt gij het niet?" En bij elke herhaling dezer vraag, sloeg hij weder op het reusachtige beeld los, totdat het zweet langs zijn gezicht stroomde.

Hoewel dit tooneel allergrappigst zou zijn geweest, als men het in veiligheid van eene hooge galerij had kunnen beschouwen — gelijk een stierengevecht een zeer aangenaam schouwspel is voor menschen, die niet in het perk zijn, en een brandend huis een schoon gezicht oplevert voor hen, die er niet dicht bij wonen — was er iets in de woeste drift van Quilp, hetwelk zijn rechtsgeleerden vriend deed denken, dat het kantoortje een weinig te klein en veel te eenzaam was, om in zulke grappen veel pleizier te kunnen hebben. Hij bleef op den grootst mogelijken afstand staan, en gaf zijne toejuiching slechts door een bedeesd ge-

mompel te kennen; en toen de dwerg eindelijk van vermoeienis ophield met slaan en schreeuwen, naderde hij dezen met nog meer kruipende vriendelijkheid dan anders.

"Nooit heb ik zoo iets gezien, mijnheer! Ha, ha! Het is alleraardigst bedacht," zeide Brass, rondkijkende alsof hij zich op den gedeukten admiraal wilde beroepen.

"Ga zitten," antwoordde de dwerg. "Ik heb dien rekel gisteren gekocht, en ben den geheelen dag bezig geweest met hem gaten in het lijf te boren en vorken in de oogen te steken. Tot slot ben ik voornemens om hem te verbranden."

"Ha, ha!" riep Brass uit. "Uitmuntend bedacht, inderdaad!"

"Kom wat dichter bij," hervatte Quilp. "Wat is onvoorzichtig? He?"

"Niets, mijnheer!" antwoordde Brass. "Niet de moeite waard om er van te spreken. Maar dat liedje — op zich zelf is geestig en luimig — maar misschien eenigszins..."

"Wat eenigszins?" vroeg Quilp.

"Misschien eenigszins, in een gering opzicht, eenigermate onbedachtzaam," antwoordde Brass, den dwerg, die in het vuur staarde, beschroomd aanziende.

"Waarom?" vroeg Quilp, zonder op te kijken.

"Wel, mijnheer!" zeide Brass, het wagende om een meer gemeenzamen toon aan te nemen: "de zaak is eigenlijk, dat eene vriendelijke afspraak, met een op zich zelf loffelijk oogmerk, maar die de wet een complot noemt — gij begrijpt mij wel, mijnheer! — zoo min mogelijk opgehaald, maar liever dicht toegedekt moet worden."

"Wat meent gij?" vroeg Quilp zeer nuchter opziende.

"Juist, mijnheer! nu zijt gij voorzichtig," hervatte Brass knikkende: "gij moet nergens van weten; dat was juist mijne meening."

"Juist uwe meening, onbeschaamde vlegel?" schreeuwde Quilp. "Wat is uwe meening? Wat babbelt gij van afspraak? Wat weet ik van uwe afspraken?"

"Juist, mijnheer!" zeide Brass. "Zoo is het ook. Gij weet er volstrekt niet van."

"Als gij nog langer zoo blijft wenken en knikken," hervatte de dwerg, terwijl hij naar zijn pook greep, "zal ik uw apengezicht bont en blauw slaan."

"Maak u niet moeielijk, mijnheer!" antwoordde Brass zeer nederig. "Gij hebt gelijk, volkomen gelijk. Ik had niet van de zaak moeten reppen. Het is veel beter van neen. Laten wij liever over wat anders spreken. Sally heeft mij gezegd, dat gij naar onzen commensaal hebt gevraagd. Hij is nog niet teruggekomen, mijnheer!"

"Niet?" zeide Quilp, die een sauspannetje met rum op het vuur had gezet, en er bij bleef, om op te passen, dat het vocht niet overkookte. "Waarom niet?"

"Omdat," antwoordde Brass. "Pas op, mijnheer, pas op!"

"Wat scheelt u?" vroeg de dwerg, die juist het sauspannetje aan zijn mond wilde zetten.

"Gij hebt het water vergeten, mijnheer!" antwoordde Brass. "En — neem mij niet kwalijk — maar het is kokend heet."

Zonder zich te verwaardigen om eenig antwoord te geven, zette Quilp het heete sauspannetje aan zijn mond, en dronk den rum, omtrent eene halve pint, en een oogenblik te voren nog op het vuur kokende, zeer bedaard uit. Nadat hij deze geringe hartsterking had genoten, schudde hij zijne vuist tegen den admiraal en beval Brass om verder te spreken.

"Maar eerst," zeide hij met zijn gewonen grijns, "moet gij ook een slok nemen — een lekkeren, heeten, vurigen slok."

"Als hier, mits het u geene moeite kostte, een scheutje water te krijgen was...." begon Brass.

"Water heb ik niet," viel Quilp hem in de rede. "Water, voor een procureur? Gesmolten lood en zwavel, meent gij, lekkere kokende pek en teer — dat is eerst een borrel voor een procureur; niet waar, Brass?"

"Ha, ha, ha!" lachte Brass. "Hoe scherp! en toch zoo geestig, dat men er om lachen moet!"

"Daar, drink!" zeide de dwerg, die nu weder eene portie had geheet. "Drink uit, verbrand uwe keel, en wees gelukkig!"

De rampzalige Sampson nam eenige teugjes van het vocht, dat zich dadelijk in heete tranen distilleerde, en in die gedaante langs zijne wangen weder in het pannetje rolde. Zijn gezicht werd bloedrood, en hij schoot in een geweldigen hoest; maar onder het hoesten riep hij, met de standvastigheid van een martelaar, dat het heerlijk lekker was. Terwijl hij nog van pijn stond te krimpen, vernieuwde de dwerg het gesprek.

"Wat wilt gij van uw commensaal zeggen?" vroeg Quilp.

"Hij blijft nog bij Garland logeeren," antwoordde Brass, tusschenbeide hoestende. "Hij is nog maar eens thuis geweest, sedert de gevangene verhoord is. Hij heeft Richard gezegd, dat hij het nu in het huis niet meer houden kon, dat hij er akelig in werd, en dat hij zich zelven eenigermate als de oorzaak van het gebeurde beschouwde. — Hij is een uitmuntend commensaal, mijnheer! Ik hoop, dat wij hem niet zullen verliezen."

"Ba!" riep de dwerg uit. "Nooit denkt gij om iemand anders dan u zelven. Waarom leeft gij dan niet zuiniger?"

"Op mijn woord, mijnheer!" antwoordde Brass: "Sara is zulk eene zuinige huishoudster, als er ergens eene te vinden is."

"Drink nog eens," zeide de dwerg. "Om mij te believen hebt gij een klerk genomen, niet waar?"

"Ja wel, mijnheer!" antwoordde Sampson. "Ik ben altijd verheugd, als ik iets doen kan om u genoegen te geven."

"Nu kunt gij hem weder wegzenden," zeide Quilp; "dat is in eens eene bezuiniging."

"Swiveller wegzenden, mijnheer?" riep Brass uit.

"Hebt gij meer dan één klerk, gek! dat gij zoo dom vraagt?" snauwde Quilp. "Ja!"

"Op mijn woord, mijnheer!" zeide Brass; "daarop had ik volstrekt niet gerekend."

"Dat laat zich wel denken," hervatte de dwerg smalend, "want ik had er ook niet op gerekend. Hoe dikwijls moet ik u zeggen, dat ik hem bij u gebracht heb, om hem in het oog te houden, en te weten waar ik hem vinden kon, — dat ik een plannetje, een aardigheidje in het hoofd had, waarvan de eigenlijke grap zou moeten zijn, dat die oude man en zijne kleindochter (die, geloof ik, in den grond gezonken zijn) zoo arm als mieren moesten wezen, terwijl hij en zijn kostelijke vriend dachten dat zij rijk waren?"

"Dat heb ik wel begrepen, mijnheer!" zeide Brass.

"Zoo!" hervatte Quilp, "en begrijpt gij dan nu ook, dat zij niet arm zijn, — dat zij dit niet kunnen wezen, wanneer zoo iemand als uw commensaal het land afloopt om hen op te zoeken?"

"Natuurlijk, mijnheer!" antwoordde Sampson.

"Natuurlijk, mijnheer!" herhaalde de dwerg smalend. "Natuurlijk zult gij dan ook wel begrijpen, dat het mij nu niet meer schelen kan, waar die knaap verder belandt, en ook dat de vent om geene andere reden waard is, dat iemand zich met hem ophoudt?"

"Ik heb al dikwijls tegen Sara gezegd, mijnheer!" antwoordde Brass, "dat hij in de zaken van volstrekt geen nut was. Ik heb het bijgewoond, mijnheer! dat die zotskap in de geringste zaken, die hem waren toevertrouwd, uit domheid de rechte waarheid zeide, hoewel hij uitdrukkelijk gewaarschuwd was. Ik heb al wat met hem uitgestaan, mijnheer! Niets dan de verplichting, die ik aan u heb...."

Het was duidelijk, dat Sampson eene complimenteerende redevoering zou gaan houden, als hij niet bijtijds werd gestuit. Quilp gaf hem daarom met het sauspannetje een tik op zijn hoofd, en verzocht hem daarop, dat hij zoo goed wilde zijn van zijn mond te houden.

"Zeer gaarne, mijnheer! zeer gaarne," zeide Brass glimlachend, terwijl hij zijn hoofd wreef.

"Houd u stil," riep Quilp, "of gij krijgt nog eene betere vermaning. Zijn kameraad komt niet terug. De schobbejak heeft, om een of anderen schurkenstreek, de vlucht moeten nemen, en is buitenslands. Ik hoop dat hij daar zal opgehangen worden."

"Wel gezegd, mijnheer! wel gezegd!" mompelde Brass wederom naar den admiraal kijkende, alsof deze de derde persoon in het gezelschap was.

"Ik haat hem," prevelde Quilp tusschen zijne tanden, "en heb hem altijd gehaat. Daartoe had ik mijne bijzondere redenen. Bovendien was hij een onhandelbare kerel; anders had hij van dienst kunnen zijn. Maar die andere knaap is een lafaard en een uilskuiken. Ik heb hem niet langer noodig. Hij mag naar den duivel loopen."

"Ik wensch hem goede reis, mijnheer!" riep Brass uit. "Ha, ha, ha!"

"Houd hem, totdat dit proces is afgeloopen," zeide Quilp, "en jaag hem dan de deur uit."

"Met alle pleizier, mijnheer!" antwoordde Brass. "Het zal wel eenigszins een slag voor Sara zijn, maar zij heeft haar gevoel altijd onder bedwang. O, mijnheer Quilp, dikwijls denk ik, als het de Voorzienigheid maar behaagd had u en Sara in vroeger tijd bij elkander te brengen, welke gezegende gevolgen uit zulk eene vereeniging hadden kunnen voortspruiten. Gij hebt nooit onzen dierbaren vader gezien, mijnheer? Een knap man. Sara was zijne vreugde en trots. Hij zou met verrukking de oogen hebben gesloten, mijnheer, als hij zulk een levensgezel voor haar had kunnen vinden. Gij acht haar hoog, niet waar, mijnheer?"

"Ik ben op haar verliefd," kraaide de dwerg.

"Gij zijt wel goed, mijnheer," hervatte Brass. "Is er ook nog iets anders van uw believen, mijnheer! behalve dat aangaande Richard?"

"Neen," antwoordde Quilp, het sauspannetje weder opvattende. "Laten wij nu de gezondheid van de lieve Sara drinken!"

"Als wij dat deden met iets, dat niet geheel kokend was, mijnheer!" zeide Brass, "zou het misschien beter zijn. Ik geloof zelfs dat het Sara aangenamer zal zijn, wanneer zij door mij te hooren komt van de eer die gij haar bewezen hebt, als zij verneemt dat het met een vocht is geweest, een beetje koeler dan het vorige, mijnheer."

Maar Quilp was doof aan dat oor. Brass, die thans alles behalve nuchter was, werd gedwongen om nog eenige teugen te nemen even heet en sterk als de vorige, en die het zonderlinge uitwerksel hadden, dat het kantoortje als een tol begon rond te draaien, terwijl de vloer op eene alleronaangenaamste manier op en neder ging. Na eene korte verdooving ontwaakte Sampson tot de bewustheid, dat hij half onder de tafel en half onder de kachel lag; en daar deze ligging niet zeer gemakkelijk was, haspelde hij overeind, zich aan den admiraal vasthoudende, en keek rond naar zijn gastheer. Zijne eerste gedachte was, dat deze was heen-

gegaan en hem daar alleen had gelaten — misschien wel voor dien nacht had opgesloten. Maar een sterke reuk van tabak bracht hem op een anderen inval; hij sloeg zijne oogen op, en zag nu dat de dwerg in zijne hangmat lag te rooken.

"Goeden nacht, mijnheer!" zeide Brass met eene flauwe stem.

"Blijf van nacht maar hier," zeide de dwerg uitkijkende.

"Dat kan ik niet wel, mijnheer!" antwoordde Brass, bijna stikkende door de benauwdheid en den vorigen eene vrouw, en verleden vrijdag heeft hij een kind verworgd — maar dat was onder het spelen. Kom vooral niet te dicht bij hem."

"Aan welken kant ligt hij, mijnheer?" vroeg Brass ontzet.

"Hij behoort eigenlijk aan den rechterkant thuis," antwoordde Quilp; "maar somtijds verschuilt hij zich aan den linkerkant, om dan op eens uit te schieten. Het is dus onzeker. Pas maar op. Het zou mij erg spijten, als gij een ongeluk mocht krijgen. Daar gaat nu het



NU KON ZIJ NIETS ANDERS DOEN, DAN HET WAGENTJE NALOOPEN. (blz. 209).

van het vertrek en zoo misselijk dat hij bijna niet spreken kon. "Zoudt gij zoo goed willen wezen om mij even te lichten. Het is zoo donker op de werf."

Quilp sprong uit zijne hangmat, niet met de beenen vooruit, of met het hoofd vooruit, of de armen vooruit, maar zoo geheel in eens, en nam eene lantaarn op, het eenige licht dat er brandde.

"Gij moogt wel oppassen, tusschen al dat hout," zeide hij, "want al de roestige spijkers liggen omhoog. Er is een hond in het steegje. Verleden avond heeft hij een man gebeten, licht uit! maar gij weet den weg wel — rechtuit maar."

Quilp had de lantaren op eens tegen zijne borst gedraaid, zoodat zij geen licht meer kon geven, en stond nu bij zich zelven te lachen, toen hij den procureur over de werf hoorde strompelen en tusschenbeide een zwaren val doen. Eindelijk geraakte deze uit het gehoor, en toen ging de dwerg naar binnen en sprong weder in zijne hangmat.

LXIV.

HET VONNIS.

De gerechtsdienaar, die Kit had getroost met het bericht, dat hij niet zou behoeven te wachten, had volkomen gelijk gehad. Binnen acht dagen begon de zitting van het gerechtshof, en drie dagen later werd Christoffel Nubbles voor de balie gebracht, beschuldigd van den diefstal eener banknoot van vijf pond uit het kantoor van Sampson Brass, en derhalve strafbaar volgens verschillende statuten, welke hij door dat bedrijf had overtreden.

Tegen deze beschuldiging bracht Kit, met eene zwakke en bevende stem, een niet schuldig in; en hier mogen zij, die gewoon zijn naar den schijn te oordeelen, en verwacht hadden, dat Kit, zoo hij onschuldig was, luid en forsch zou hebben gesproken, wel opmerken, dat gevangenschap en angst het stoutmoedigste hart kunnen beklemmen, en dat voor iemand, die eenigen tijd in eene cel is opgesloten geweest, al is het maar voor tien of elf dagen, zonder iets te zien dan steenen muren en eenige weinige steenachtige gezichten, het plotseling binnentreden eener groote zaal vol menschen eene omstandigheid is, wel berekend om hem een gevoeligen schok te geven. Bedenkt men nog bovendien, dat Kit natuurlijk eenige ontroering moest gewaar worden, toen hij de twee heeren Garland en den notaris Witherden herkende, die allen bijzonder bleek zagen, dan zal men het misschien niet zeer zonderling vinden, dat hij eenigszins van zijn stuk geraakte.

Hoewel Kit sedert hij in hechtenis was genomen noch een der beide heeren Garland, noch den notaris Witherden had gezien, had hij toch eene boodschap van zijn meester gekregen, dat er een advocaat voor hem was aangenomen; en toen er derhalve een heer met eene deftige pruik opstond en zeide: “Ik ben voor den gevangene, Mylord!” maakte Kit eene buiging voor hem; en toen er een ander heer opstond en zeide: “Ik ben tegen hem, Mylord!” begon Kit erg te beven en maakte voor dezen insgelijks eene buiging, maar wenschte toch in zijn hart, dat zijn advocaat den anderen beschaamd zou doen staan.

De advocaat, die tegen hem was, sprak het eerst en daar hij schrikkelijk goed op zijn dreef was (want in het laatste proces had hij bijna de vrijspraak van een jongen heer bewerkt, die zijn eigen vader had vermoord) nam hij een hoogen toon aan, en vertelde de gezworenen dat zij, als zij dezen gevangene vrijspraken, niet minder in hun geweten zouden te lijden hebben, als hij de vorige jury had gezegd dat hun zeker te wachten stond als die gevangene veroordeeld werd. Toen hij vervolgens had uiteengezet, hoe het geval zich had toegedragen en gezegd dat hij nooit een leelijker geval had bijgewoond, zweeg hij een poosje, alsof hem nog iets ijselijks op het hart lag, en zeide toen, dat hij vernomen had, dat zijn geleerde vriend (daarbij wierp hij een zijdelingschen blik naar den advocaat van Kit) eene poging zou aanwenden om de vlekkelooze getuigen, die hij zou oproepen, in verdenking te brengen; maar dat hij hoopte en vertrouwde, dat zijn geleerde vriend daartoe te veel achting voor den aanklager zou hebben, die een eerbiedwaardig lid was van het eerwaardige beroep, waaraan hij zich had toegewijd. Daarna vroeg hij de gezworenen of zij Bevis-Marks kenden, en zoo ja, (gelijk hij, voor hun goeden naam, hoopte) of zij dan wisten welke zielverheffende historische herinneringen aan die hoogst merkwaardige plek waren verbonden? Geloofden zij dat een man gelijk Brass, in eene streek gelijk Bevis-Marks kon wonen, en geen deugdzaam en edel mensch wezen? En toen hij nog veel over dit punt gezegd had, herinnerde hij zich dat het eene beleediging voor hun verstand was eenige aanmerkingen te maken over iets dat zij zonder hem reeds zoo sterk moesten gevoeld hebben, en riep dus Sampson Brass om zich onverwijld in de getuigenbank te plaatsen.

Brass komt zeer vlug en frisch aanstappen, en nadat hij voor den rechter eene buiging heeft gemaakt, als een man, die het genoegen heeft gehad van reeds vroeger kennis met hem te maken, slaat hij zijne armen over elkander, als wilde hij zeggen: “Daar sta ik nu, om mij te laten uithooren. Vraag maar op!” Zijn advocaat begint hem dan ook dadelijk te ondervragen, en geeft hem gelegenheid om alles te vertellen wat hij goedvindt. Daarop neemt de advocaat van Kit hem onder handen, maar kan niets met hem beginnen: en na een aantal zeer lange vragen en zeer korte antwoorden, gaat Brass in triomf heen.

Op hem volgt Sara, die zich insgelijks zeer gemakkelijk door den advocaat van Brass en zeer moeielijk door dien van Kit laat regeeren. De laatste kan niets uit haar krijgen, dan eene herhaling van hetgeen zij reeds heeft gezegd, slechts wat sterker ten nadeele van zijn client, en geeft haar daarom spoedig haar afscheid.

Daarop komt Swiveller te voorschijn. Nu was het den advocaat van Brass in het oor gefluisterd, dat deze getuige ten gunste van den gevangene was gezind, hetgeen hij niet zonder genoegen had gehoord, daar hij juist bijzonder sterk was in de kunst om getuigen te brutaliseeren. Hij begint dus met den officier te verzoeken om wel toe te zien of de getuige, bij het afleggen van den eed, den bijbel kust, en valt hem toen op het lijf.

“Zeg eens, mijnheer Swiveller,” begint hij,

zoodra Richard, met blijkbaren tegenzin, en even blijkbare geneigdheid om den gevangene te verschoonen, verteld heeft wat hij wist, "waar hebt gij gisterenmiddag gegeten?"

"Waar ik gegeten heb, mijnheer?"

"Ja, mijnheer! waar gij gegeten hebt. Was het niet hier dichtbij?"

"Ja wel, mijnheer! vlak aan den overkant."

"Ei zoo! vlak aan den overkant. Alleen, mijnheer?"

"Wat belieft u?" zeide Swiveller, die de vraag niet verstaan heeft.

"Alleen, mijnheer?" herhaalt de advocaat met eene donderende stem. "Hebt gij alleen gegeten, of hebt gij iemand bij u gehad?"

"Nu ja; ik heb iemand bij mij gehad," antwoordt Swiveller met een glimlach.

"Wees zoo goed, mijnheer, om eene lichtzinnigheid af te leggen, die zeer onvoegzaam is op de plaats, waar gij staat, hoewel gij misschien blijde moogt zijn, dat het slechts die plaats is," hervat de advocaat van Brass, met een wenk, die duidelijk zegt, dat Swiveller eigenlijk op de bank der beschuldigden thuis behoort, "en luister naar mij. Gij zijt gisteren hier blijven wachten in de meening, dat deze zaak toen zou voorkomen. Gij hebt aan den overkant gegeten. Gij hadt iemand bij u. Was die iemand niet de broeder van den gevangene voor de balie?"

Swiveller wil zich hierop verklaren.

"Ja of neen!" roept de advocaat.

"Maar laat mij toch..."

"Ja of neen, mijnheer!"

"Ja, maar..."

"Ja!" roept de advocaat, hem terstond overbluffende. "Gij zijt al een zeer aardige getuige, naar mij dunkt."

De advocaat van Brass zet zich neder, en die van Kit, niet wetende, hoe de zaak eigenlijk staat, durft het onderwerp niet weder opvatten. Swiveller sluipt beschaamd heen. De rechter, de gezworenen en de aanschouwers stelden zich hem voor, als rondzwalkende met een gemeenen lichtmis van zes voet lengte; terwijl zijn makker niemand anders is geweest dan de kleine Jakob, dien Swiveller op zijn arm naar huis had gedragen. Niemand weet de waarheid, en iedereen gelooft het tegendeel van de waarheid — bloot een gevolg der knapheid van den advocaat van Brass.

Daarop komen de getuigen, die verklaringen omtrent het vroeger gedrag van den gevangene zullen afleggen; en nu is de advocaat van Brass weder bij de hand. Het blijkt dat de heer Garland eigenlijk niets van Kit weet, en hem alleen op aanbeveling van zijne eigene moeder in dienst heeft genomen, terwijl de vorige meester van den knaap hem, om onbekende redenen, plotseling heeft weggezonden. "Inderdaad, mijnheer Garland!" zegt de advocaat van Brass: "voor iemand van uwe jaren, hebt gij, om er het minste van te zeggen, bijzonder onvoorzichtig gehandeld." De gezworenen zijn van dezelfde meening, en doen uitspraak dat Kit schuldig is, waarop deze wordt weggebracht, terwijl hij met tranen in de oogen zijne onschuld betuigt. De toeschouwers zetten zich met vernieuwde aandacht op hunne plaatsen, want in de volgende zaak moeten verscheidene vrouwen als getuigen verhoord worden, en het gerucht loopt dat de advocaat van Brass, die voor de gevangene is aangenomen, zeer komiek met deze getuigen zal omspringen.

De moeder van Kit, die arme vrouw, staat beneden aan het hek te wachten, door Barbara's moeder vergezeld, (die goede ziel, niets anders kan zij doen dan schreien en op het kleintje passen) en nu volgt er eene zeer treurige ontmoeting. De oppasser, die de wacht heeft, heeft haar reeds alles verteld; hij denkt niet, dat het eene levenslange deportatie zal wezen, omdat er nog tijd is om te bewijzen, dat Kit zich voorheen goed heeft gedragen. Hij verwondert zich, waarom de jongen het gedaan heeft.

"Hij heeft het niet gedaan!" roept vrouw Nubbles uit.

"Welnu!" zegt de oppasser; "ik wil u niet tegenspreken. Het is nu toch hetzelfde, of hij het gedaan heeft of niet."

Vrouw Nubbles kan door de traliën de hand van haar zoon bereiken, en drukt die in eene vervoering van hartstochtelijke droefheid. Kit smeekt haar om goeden moed te houden, en onder voorwendsel van de kinderen te laten optillen, om hem een kus te geven, bidt hij Barbara's moeder fluisterend om haar naar huis te brengen.

"Er zal wel een vriend komen, om ons te helpen, moeder!" roept Kit. "Ik ben er zeker van. Zoo niet nu, dan toch eerlang. Mijne onschuld zal openbaar worden, en dan kom ik weder bij u. Gij moet de kinderen zeggen, hoe dit alles is toegegaan; want als zij dachten, dat ik oneerlijk was geweest, wanneer zij oud genoeg worden om het te begrijpen, zou ik van verdriet sterven, al was ik duizend mijlen ver weg. — Ach! is hier niemand, die voor haar zorgen wil?"

Hare hand glipt uit de zijne; want de arme vrouw zinkt bewusteloos neder. Daarop komt Swiveller toesnellen, duwt de omstanders uit den weg, neemt haar, met vrij wat moeite, in zijne armen op, gelijk eene dame op het tooneel wordt geschaakt, en draagt haar weg, terwijl hij Barbara's moeder toeroept om hem te volgen, want hij heeft eene koets besteld, die op hen staat te wachten.

Richard bracht haar naar huis. Welke ongerijmdheden, in proza en poëzij, hij onderweg

uitkraamde, kan niemand zich verbeelden; maar hij bracht haar naar huis, en bleef daar totdat zij weder was bijgekomen. Dewijl hij geen geld had om de koets te betalen, reed hij in staatsie naar Bevis-Marks, en daar het juist zaterdagavond was, beval hij den voerman om een oogenblik te wachten, totdat hij geld gewisseld had.

"Goeden avond, mijnheer Richard!" zeide Brass zeer vriendelijk.

Hoe ongelooflijk het verhaal van Kit schijnen mocht, verdacht Richard zijn vriendelijken patroon thans toch meer dan half van den een of anderen goddeloozen schurkenstreek. Misschien had het gezicht der droefheid van vrouw Nubbles hem op dit denkbeeld gebracht; genoeg, hij hield het voor zeer waarschijnlijk, en zeide derhalve kortaf, wat hij verlangde.

"Geld?" riep Brass, terwijl hij zijne beurs uithaalde. "O, gaarne, mijnheer Richard! Alle menschen moeten leven. Gij hebt niet terug van eene banknoot van vijf pond?"

"Neen," antwoordde Richard stroef.

"Wacht!" hernam Brass: "hier is het gepast. Mijnheer Richard; hoor eens!"

Dick, die reeds bij de deur was, keerde zich om.

"Gij behoeft niet terug te komen, mijnheer!" zeide Brass.

"Wat?"

"Gij zult ook wel begrijpen, mijnheer Richard!" hervatte Brass, terwijl hij op zijn kantoorstoel heen en weder wiegelde, "het zou zonde zijn, dat iemand van uwe bekwaamheden op een kantoor zat te vermuffen. Hier hebt gij eene akelige slavernij. Op het tooneel, of onder de militairen, of in een hoogen post bij de in- en uitgaande rechten zou ik denken, kunt gij uw genie laten uitblinken. Ik hoop, dat gij ons nu en dan eens zult komen bezoeken. Sally zal zeer blijde wezen u te zien. Het spijt haar zeer, dat zij u verliest, mijnheer Richard! maar het gevoel van haar plicht jegens de maatschappij doet haar tevreden zijn. Het geld komt precies uit, niet waar? Er is eene ruit gebroken, mijnheer! maar daarvoor heb ik niets afgetrokken. Als men als vrienden scheidt, moet het op royalen voet zijn. Eene heerlijke spreuk, mijnheer Richard!"

Op al deze gezegden antwoordde Swiveller geen enkel woord. Hij nam zijn kantoorbuis, en rolde dit stijf tot een bal ineen, terwijl hij Brass zoo strak aanzag, alsof hij voornemens was er dezen mede naar den kop te smijten. Hij deed dit echter niet, maar nam den bal onder zijn arm, en stapte in de diepste stilte het kantoor uit. Zoodra hij de deur gesloten had, deed hij die weder open, keek een oogenblik met denzelfden veelbeteekenenden ernst naar binnen, knikte toen langzaam met het hoofd, en verdween.

Hij betaalde den voerman, en keerde toen Bevis-Marks den rug toe, vol groote plannen om de moeder van Kit te troosten en Kit zelven te redden.

Maar het leven van iemand, die zich aan zulke vermaken overgeeft, als Richard Swiveller, is bijzonder wisselvallig. De spanning en aandoeningen der laatste veertien dagen waren te sterk geweest voor een gestel, dat door eenige jaren van losbandigheid was ondermijnd. Dien zelfden nacht gevoelde Richard zich ernstig ongesteld, en binnen vier en twintig uren lag hij in eene ijlende koorts.

LXV.

EEN ARABISCHE NACHT.

Zich woelig omwentelende op zijn ongemakkelijk bed, gekweld door brandenden dorst, buiten staat om door eene verandering van houding een oogenblik rust te vinden, en gemarteld door een jagenden angst — eene reeks van onduidelijke voorstellingen, die niets bepaalds hadden, dan het gevoel, dat hij noodzakelijk iets te doen had, een hinderpaal overwinnen, een plicht vervullen moest, waarvan de bewustheid even pijnlijk was als eene onophoudelijke gewetensknaging — bleef de ongelukkige Richard liggen, totdat hij, juist toen hij eene laatste poging aanwendde om overeind te komen, maar door duivels scheen te worden vastgehouden, in een slaap viel, die door geene droomen werd gestoord.

Hij ontwaakte met het gevoel eener rust, verkwikkelijker dan de slaap zelf, en begon zich langzamerhand te herinneren wat hij had uitgestaan, en hoe lang de nacht hem was gevallen, twijfelende of hij niet tusschenbeide had geijld. Zoo nadenkende, lichtte hij bij toeval zijne hand op, en verwonderde zich zeer, dat die zoo zwaar scheen te zijn, en inderdaad zoo dun en mager was. Hij dacht echter in zijne onverschillige tevredenheid hierover niet verder na, maar bleef in dezelfde wakende sluimering liggen, totdat een kuch, dien hij hoorde, zijne aandacht trok. Dit geluid deed hem twijfelen, of hij den vorigen avond zijne kamerdeur wel had gesloten, en tevens verwonderde het hem, dat iemand van die omstandigheid had gebruik gemaakt om bij hem binnen te komen. Hij was echter te stomp en onverschillig om zich dit aan te trekken, en bleef suffend op de groene strepen van zijne bedgordijnen liggen staren, die zijne verbeelding in lange rechte grasperken herschiep, met gele zandpaden tusschenbeide, waarop hij wandelde en zelfs geheel verdwaalde, totdat hij nog

eens hoorde kuchen. Op dit geluid veranderden de grasperken en paden wederom in strepen, en nu kwam hij zoover, dat hij zijne hand uitstak, de gordijn een weinig oplichtte, en uitkeek.

Hij lag in zijne kamer, en de kaars brandde nog; maar hoe verbaasde hem het gezicht van een aantal fleschjes, kommen, linnen, dat voor het vuur hing te drogen, en dergelijke voorwerpen, die eene armoedige ziekenkamer kenteekenen, alles zeer knap en zindelijk, maar alles anders dan hij het gelaten had, toen hij naar bed ging. Het rook ook naar azijn; en daar zat — wie? Mevrouw de gravin. Ja, daar zat zij, alleen kaart te spelen, maar zoo stil, alsof zij vreesde zijne rust te storen.

Swiveller bleef eene poos naar dit alles kijken, en liet toen de gordijn weder dicht en zich zelven op zijn kussen neervallen.

"Ik droom nog," zeide hij bij zich zelven; "dat is duidelijk. Toen ik naar bed ging, waren mijne vingers niet van glasporselein, en nu kan ik er haast doorheen zien. Als dit geen droom is, dan ben ik in een Arabischen nacht, in plaats van een Londenschen, wakker geworden. Maar zeker, ik slaap nog."

Hier kuchte de kleine meid nog eens.

"Zonderling!" dacht Swiveller. "Ik heb nog nooit zoo duidelijk gedroomd, dat ik hoorde kuchen. Ik weet niet, dat ik ooit van kuchen of niezen heb gedroomd. En daar nog eens! Zou ik dan niet droomen?" Om tot zekerheid te geraken, kneep hij zich zelven in den arm. "Nog vreemder!" dacht hij. "Toen ik naar bed ging, was ik vrij wel in het vleesch, en nu voel ik niets dan vel over been. Ik zal nog eens kijken."

De uitslag van dit vernieuwde onderzoek was de overtuiging, dat de voorwerpen die hem omringden, werkelijke dingen waren en dat hij die, buiten eenigen twijfel, met zijne wakende oogen zag.

"Het is zeker een Arabische nacht," zeide Richard bij zich zelven. "Ik ben in Damascus of Caïro. Mevrouw de gravin is eene tooveres, die met eene andere heeft gewed, wie de knapste jonkman op de wereld is, en waardig zou zijn om de princes van China te trouwen, en zij heeft mij zeker met kamer en al weggevoerd, om mij met den anderen te vergelijken. Misschien," vervolgde hij, zich met moeite naar den anderen kant omdraaiende, "is de prinses er nog. Neen, zij is al weg."

Niet geheel voldaan met deze verklaring, die, al ware zij de rechte geweest, toch zelve nog veel geheimzinnigs bevatte, lichtte hij de gordijn, die hij weder had laten vallen, nogmaals op, met voornemen om bij de eerste gelegenheid de kleine meid aan te spreken. Spoedig deed zich zulk eene gelegenheid op. De kleine meid deed een verkeerden slag, en nu riep Swiveller zoo hard hij kon: "Dat is boete!"

De kleine meid sprong ijlings op en klapte in hare handen.

"Het is toch een Arabische nacht," dacht Swiveller. "Daar klappen zij altijd in de handen, in plaats van te schellen. Nu zullen de twee duizend zwarte slaven, ieder met eene kruik vol juweelen op het hoofd, ook wel komen opdagen."

Het bleek echter, dat de kleine meid alleen van blijdschap in hare handen had geklapt; want terstond daarop begon zij te lachen en te schreien, zeggende, niet in het Arabisch, maar in goed Engelsch, dat zij zoo blij was, dat zij niet wist wat zij deed.

"Mevrouw de gravin!" zeide Swiveller ernstig; "kom een weinig dichter bij. Wilt gij zoo goed wezen om mij te zeggen, vooreerst, waar ik mijne stem zou kunnen vinden, en ten tweede, waar mijn vleesch gebleven is?"

In plaats van antwoord te geven, schudde de gravin treurig haar hoofd, en begon wederom te schreien; waarop Swiveller, die zeer zwak was, zijne oogen insgelijks voelde vochtig worden.

"Uit al wat ik zie, mevrouw de gravin," zeide hij na eene poos van stilte, glimlachend, maar met bevende lippen, "begin ik te begrijpen, dat ik ziek ben geweest."

"Dat zijt gij ook," antwoordde de kleine meid. "En wat hebt gij eene wartaal uitgekraamd!"

"Zoo!" zeide Richard. "Dan ben ik erg ziek geweest?"

"Haast dood," antwoordde de kleine meid. "Ik had nooit gedacht, dat gij er van zoudt opkomen."

Swiveller zweeg eene poos, en vroeg toen, hoelang zijne ziekte wel geduurd had.

"Morgen drie weken," was het antwoord.

"Drie — wat?" vroeg Richard.

"Weken," antwoordde de kleine meid met nadruk. "Drie weken."

Het denkbeeld, dat hij in zulk een levensgevaar had verkeerd, maakte zooveel indruk op Richard, dat hij zich stilzwijgend weder neerlegde en rechtuit, plat bleef liggen. De kleine meid schikte het dek, voelde daarop, dat zijn voorhoofd en zijne handen koel waren (eene ontdekking, die haar zeer verheugde), en ging toen thee zetten en eenige dunne sneedjes geroosterd brood gereedmaken.

Terwijl zij hiermede bezig was, bleef Richard toezien, zich verwonderende, dat zij op zijne kamer zoo thuis was, en kwam door nadenken op den inval, dat Sara Brass, wie hij meende daarvoor niet dankbaar genoeg te kunnen zijn, haar gezonden had om hem op te passen. Toen de kleine meid gereed was, legde zij een schoonen doek over een blaadje en bracht hem een paar sneedjes geroosterd brood en eene kom slappe thee, hetgeen, naar zij zeide, de dokter

gezegd had, dat de zieke gebruiken mocht, als hij wakker werd. Daarop ondersteunde zij hem met kussens, misschien niet zoo handig, alsof zij al haar leven eene ziekenoppasster van beroep was geweest, maar toch met de grootste zorgvuldigheid en teederheid, en bleef met genoegen staan kijken, terwijl de zieke — nu en dan ophoudende om haar de hand te drukken — met zooveel smaak dien schralen maaltijd gebruikte, als hij onder andere omstandigheden de grootste lekkernijen zou gedaan hebben. Toen hij gedaan had en zij alles weder in orde had gebracht, ging zij bij de tafel zitten, om insgelijks thee te drinken.

"Mevrouw de gravin!" zeide Swiveller na eene poos, "hoe vaart Sally?"

De kleine meid kneep hare lippen dicht en schudde haar hoofd.

"Hebt gij haar vandaag niet gezien?" vroeg Dick verder.

"Vandaag gezien?" riep de kleine meid uit. "Lieve Hemel! Ik ben weggeloopen."

"Zoo!" zeide Swiveller, en liet zich met dien uitroep plat neervallen. Omtrent vijf minuten lang bleef hij zoo liggen, en toen kwam hij langzaam weder overeind, en vroeg:

"En waar woont gij nu, mevrouw de gravin?"

"Waar ik woon!" riep de kleine meid. "Hier."

"Zoo!" zeide Swiveller weder, en liet zich nogmaals plat neervallen, alsof hij op eens doodgeschoten werd. Hij bleef stil liggen, totdat zij gedaan had met theedrinken, alles had weggeborgen en den haard aangeveegd, wenkte haar toen om bij zijn bed te komen zitten en knoopte daarop het gesprek weder aan.

"Gij zijt dan weggeloopen?" zeide hij.

"Ja," was het antwoord; "en zij hebben het in de courant gezet, om mij terug te krijgen."

"Zoo!" hernam Dick. "Maar hoe is het u ingevallen om hier te komen?"

"Wel, begrijp!" antwoordde de kleine meid. "Toen gij weg waart, had ik in het geheel geen vriend meer; want mijnheer boven kwam ook niet weerom, en ik wist niet, waar ik u of hem vinden kon. Maar eens op een morgen, toen ik...."

"Door een sleutelgat stond te kijken," zeide Swiveller, toen zij bleef steken.

"Nu ja, toen ik door het sleutelgat van het kantoor stond te kijken, hoorde ik eene jufvrouw zeggen, waar zij woonde, en dat zij u deze kamer had verhuurd, en dat gij ziek waart geworden, en of er niemand komen zou om u op te passen. Brass en Sally zeiden allebei, dat zij niets met u te maken hadden, en de jufvrouw ging heen, en ik verzeker u, dat zij de deur niet zachtjes dichttrok. Nu, in dien nacht ben ik weggeloopen en hier gekomen. Ik zeide, dat gij mijn broeder waart, en zij geloofden mij; en sedert dien tijd ben ik hier gebleven."

"Die arme kleine gravin zal zich half dood getobd hebben!" riep Swiveller uit.

"Och neen!" antwoordde de kleine meid. "Daarvoor behoeft gij niet bang te zijn. Ik heb altijd pleizier om laat op te blijven, en tusschenbeide sliep ik op een stoel. Maar als gij eens hadt kunnen zien, hoe gij alle moeite deedt, om uit het venster te springen, en hoe gij dan weder begont te zingen en te razen, zoudt gij het zelf niet geloofd hebben. O, ik ben zoo blijde, dat gij nu beter zijt!"

"Ik geloof haast," zeide Swiveller nadenkend, "dat ik niet meer leven zou, als gij er niet geweest waart."

Met tranen in de oogen vatte Richard de kleine meid bij de hand, en wilde haar plechtig dank zeggen voor de hulp, die zij hem bewezen had; maar zij viel hem spoedig in de rede, door hem te zeggen, dat hij zich zeer stil moest houden en beproeven, of hij nog wat slapen kon, hetgeen hem veel goed zou doen. Swiveller volgde haar raad, en viel spoedig in eene sluimering, die omtrent een half uur duurde.

Toen hij wakker werd richtte hij zich eensklaps overeind en vroeg, alsof hem die gedachte in den slaap was ingevallen:

"Hoe is het met Kit afgeloopen?"

De kleine meid antwoordde, dat de arme jongen tot deportatie voor verscheidene jaren was veroordeeld.

"Is hij al weg?" vroeg Dick. "En zijne moeder — hoe gaat het met haar?"

Zijne oppasster schudde haar hoofd en antwoordde, dat zij er niets van wist. "Maar," vervolgde zij langzaam, "als ik wist, dat gij u stil zoudt houden en u zelven niet weder de koorts op den hals halen, zou ik u wel wat vertellen; maar nu doe ik het niet."

"Vertel maar," zeide Dick: "dat zal mij amuseeren."

"Zou het u amuseeren?" riep de kleine meid, met een blik vol afgrijzen. "Neen, dat weet ik wel anders. Wacht tot gij beter zijt, dan zal ik het u vertellen."

Richard zag zijn vriendinnetje zeer ernstig aan, en daar zijne oogen door zijne ziekte groot en hol waren geworden, hadden zij zooveel uitdrukking, dat zij er van schrikte en hem bad om er niet meer aan te denken. Maar hetgeen zij zich had laten ontvallen, had niet slechts zijne nieuwsgierigheid geprikkeld, maar hem wezenlijk ongerust gemaakt; zoodat hij haar ernstig verzocht, om hem in eens het ergste te zeggen.

"Och!" antwoordde de kleine meid: "het is eigenlijk iets, waarmede gij niet te maken hebt."

"Wat is dat dan?" hervatte Richard brandend nieuwsgierig. "Is het misschien iets dat Kit betreft?"

"Ja," antwoordde de kleine meid.

"Misschien iets, dat gij bij Brass en Sally hebt afgeluisterd?"

"Ja," antwoordde zij nogmaals.

Op eens stak Swiveller zijn mageren arm uit het bed, greep haar bij hare mouw, en beval haar op een tamelijk hoogen toon, om hem dadelijk alles te zeggen wat zij wist, dewijl hij anders voor de gevolgen niet instond, en de ongerustheid, waarin zij hem reeds had gebracht, hem dol zou maken. Inderdaad vreezende, dat haar stilzwijgen zijne gezondheid thans meer nadeel zou toebrengen, dan de aandoeningen, die haar verhaal mogelijk zou opwekken, konden doen, achtte zij het best te gehoorzamen, nadat zij eerst den zieke had laten beloven, dat hij zich stil zou houden en niet woelen of opvliegen.

"Maar als gij dat doet," zeide zij, "houd ik terstond op. Dat waarschuw ik u."

"Gij kunt niet ophouden voordat gij begonnen zijt," hervatte Richard; "en begin nu toch, mijn allerliefst gravinnetje, ik bid en smeek er u om bij alles wat maar suikerzoet kan wezen."

Buiten staat om deze dringende bede te weerstaan, die Richard zoo hartstochtelijk ontboezemde, alsof hij de plechtigste bewoordingen had gekozen, begon zijne gezellin aldus te spreken.

"Luister dan. Bij Brass sliep ik altijd in de keuken — waar wij kaart speelden, weet gij? Jufvrouw Sally had altijd den sleutel in haar zak, en kwam des avonds naar beneden, om de kaars uit te doen, en het vuur weg te bergen. Dan moest ik in het donker naar bed gaan; want zij sloot de deur van buiten, en ik kon niet buiten de keuken komen, voordat zij 's morgens vroeg weer kwam opendoen. Ik was altijd bang, als ik was opgesloten; want als er eens brand was gekomen, dacht ik, hadden zij mij licht kunnen vergeten en mij laten verbranden. Dit was de reden, dat ik, als ik een ouden sleutel vond, dien altijd opraapte, om te zien of hij ook op de keukendeur paste; en eindelijk vond ik er een in het kolenhok, die inderdaad paste."

Swiveller maakte eene onwillekeurige beweging; maar toen de kleine meid hierop lette en zeide, dat zij niet verder zou vertellen, als hij zich niet stilhield, beloofde hij nogmaals dit voortaan te zullen doen, en verzocht haar om voort te gaan.

"Zij hielden mij zeer kort," zeide de kleine meid. "Gij kunt u niet verbeelden, hoe weinig eten zij mij gaven. Daarom gebruikte ik den sleutel, om des nachts, als zij naar bed waren, naar het kantoor te gaan, om te zoeken of gij ook een stuk van een boterham hadt laten liggen, of een brokje beschuit, of ook maar een sinaasappelschil, die ik dan in water deed, om te denken dat het wijn was. Hebt gij dat wel eens geproefd?"

Swiveller antwoordde dat de smaak van dien krachtigen drank hem onbekend was, en drong haar nog eens om haar verhaal te vervolgen.

"Als gij eene goede verbeelding hebt, smaakt het wel lekker," hervatte zij. "Maar zoo niet, dan is er niet veel aan. Welnu, somtijds kwam ik uit de keuken als zij naar bed waren, en somtijds ook van te voren, en zoo gebeurde het, dat ik, een of twee avonden voor dat gedoente — toen Kit in hechtenis genomen werd, meen ik — naar boven kwam, terwijl mijnheer Brass en jufvrouw Sally nog bij elkander in het kantoor zaten. Om u de waarheid te zeggen, ik kwam alweer luisteren, of ik iets van den sleutel van de etenskast kon hooren."

Swiveller trok zijne knieën op, zoodat het dek een hoogen berg vormde, en zette een zeer verdrietig gezicht. Maar toen de kleine meid zweeg en haar vinger optrok, verdween de berg, hoewel het gezicht even verdrietig bleef.

"Zij zaten dicht bij elkander," vervolgde zij, "en spraken zacht; maar ik hoorde mijnheer toch duidelijk zeggen: "Op mijn woord, het is een gevaarlijk ding, waarvan wij veel last kunnen hebben. Ik heb er weinig zin in." Toen zeide zij — gij weet wel, hoe zij hem aan kan: "Gij zijt de lafste durfniet, dien ik ooit gezien heb. Ik had de broeder moeten zijn, en gij de zuster. Is Quilp niet onze beste klant?"

"Dat is hij zeker," zeide mijnheer Brass.

"En gebeurt het niet alle dagen," zeide zij, "dat wij den een of ander in het ongeluk helpen, omdat dit zoo in het vak te pas komt?"

"Dat doen wij zeker," zeide mijnheer Brass.

"Waarom maakt gij dan zooveel zwarigheid, om dien Kit er onder te helpen," zeide zij, "als Quilp het hebben wil?"

"Daarin maak ik geene zwarigheid," zeide mijnheer Brass toen. Daarop gingen zij eene heele poos er over zitten lachen en praten, dat er geen gevaar bij was, als het maar slim gedaan werd; en toen haalde Brass zijne portefeuille uit en zeide: "Welnu! hier is de banknoot, die Quilp gegeven heeft. Wij zullen er dan maar toe overgaan. Kit komt morgen weer hier. Als hij boven is, moet gij heengaan, en ik zal Richard wegzenden. Als Kit alleen is, maak ik een praatje met hem, en stop de banknoot in zijn hoed. Ik zal het wel zoo overleggen, dat Richard die daar vindt en getuigenis moet geven. En als dan Kit niet uit den weg komt, en Quilp niet tevreden is," zeide hij, "dan moet de duivel er mee spelen." — Jufvrouw Sally lachte toen, en zeide dat het goed was; en daar zij toen opstonden durfde ik niet langer blijven, en ging weder naar beneden. Daar, dat is het nu!"

De kleine meid was onder het vertellen zoo vurig geworden, dat zij geen acht gaf op de ontroering van Swiveller, en geene poging deed, om hem te weerhouden, toen hij opvloog en

haastig vroeg, of zij dit reeds aan iemand verteld had.

"Aan wien zou ik het verteld hebben?" antwoordde de kleine meid. "Ik durfde er niet aan denken, en hoopte, dat de arme jongen wel vrij zou komen. Toen ik hoorde, dat hij veroordeeld was, waart gij al weg, en mijnheer boven ook; maar misschien zou ik niet eens het hart gehad hebben, om het hem te zeggen. Toen ik hier kwam, waart gij al buiten uwe zinnen; en wat zou het gebaat hebben, als ik het u toen had verteld?"

"Mevrouw de gravin!" zeide Swiveller, terwijl hij zijne slaapmuts afrukte en naar het andere eind van de kamer smeet: "als gij zoo goed wilt zijn, om eens even buiten de kamer te gaan en te zien wat voor weer het is, zal ik opstaan."

"Daar moet gij niet aan denken," riep zijne oppassster uit.

"Dat moet ik wel," hernam de zieke, terwijl hij in het vertrek rondzag. "Waar zijn mijne kleeren?"

"O, daar ben ik blij om," riep de kleine meid uit. "Gij hebt er geen meer."

"Wat?" zeide Swiveller verbaasd.

"Ik heb ze allen moeten verkoopen, om uwe geneesmiddelen te kunnen betalen. Maar trek u dat niet aan," vervolgde zij, toen Richard weder op zijn kussen neerzonk. "Gij zijt toch te zwak om op te staan."

"Ik vrees, dat gij gelijk hebt," zeide Richard treurig. "Wat zullen wij nu doen?"

Het eerste dat hem natuurlijkerwijs in de gedachten kwam, was om een der heeren Garland met de zaak bekend te maken. Toen hij gevraagd had, hoe laat het was, begreep hij, dat Abel misschien nog aan het kantoor zou wezen. Spoedig schreef hij met potlood het adres op een stukje papier, gaf dit aan de kleine meid, beschreef haar het voorkomen van vader en zoon, als zij een van beiden mocht ontmoeten, waarschuwde haar om zich vooral niet met Chuckster in te laten, die, gelijk hij wist, een vijand van Kit was, en zond haar daarop heen, om den ouden of den jongen heer Garland op te sporen, en dezen te verzoeken om terstond bij hem te komen.

"Is er niets overgebleven?" vroeg Dick, toen de kleine meid wilde heengaan. "Geen vest, bij voorbeeld?"

"Neen, niets!"

"Een leelijk geval!" zeide Swiveller, "als er eens brand kwam. Zelfs eene paraplu zou nog iets wezen. Maar gij hebt welgedaan, waarde gravin! Zonder u zou ik gestorven zijn."

LXVI.

ABEL WORDT GEPREST.

Het was gelukkig, dat de kleine meid zoo schrander en slim was, of zij had, nu zij zoo dicht bij het huis harer vroegere meesteres alleen op de straat kwam, zeer licht weder in de macht van Sally kunnen vallen. Dit gevaar inziende, sloeg zij de eerste de beste donkere steeg in, en spoedde zich voort, zonder op de richting van haar weg acht te geven, om eerst slechts op een goeden afstand van Bevis-Marks te komen. Daarna begon zij naar het kantoor van den notaris te zoeken. Met voorzichtigheid vroeg zij den weg niet in groote winkels of aan welgekleede voorbijgangers, maar aan appelvrouwen of oesterverkoopers op de hoeken van straten. Evenals eene postduif, op eene vreemde plaats losgelaten, eerst in het wild rondvliegt, voordat zij in eene rechte lijn naar de plaats harer bestemming ijlt, zoo dwaalde de kleine meid eene poos rond, totdat zij zich veilig achtte, om zich toen naar de plaats te spoeden, waar zij hare boodschap moest doen.

Zij had geen hoed op, maar eene oude muts van Sally, die, gelijk wij gezien hebben, in hare kapsels een bijzonderen smaak had; en haar spoed werd eer vertraagd dan bevorderd door hare schoenen, die veel te groot voor haar waren en telkens van hare voeten vielen, waarbij zij gedurig moeite had om ze in het gewoel der voorbijgangers weder op te zoeken. Zij werd daarbij zoo dikwijls gestooten, geschopt en omvergeloopen, dat hare krachten bijna waren uitgeput, toen zij de straat, waarin de notaris woonde, bereikte, en zij zich niet kon onthouden van te schreien. Zij had echter de straat bereikt, en zag nog licht in het kantoor; dit was een troost, en zij hoopte dat zij niet te laat zou komen. Zij veegde dus hare oogen af, stapte zachtjes het opene voorhuis in en keek door de glazen deur.

Chuckster stond bij zijn lessenaar, en scheen zich gereed te maken om naar huis te gaan, daar hij zijne mouwen naar beneden, en zijn boordje omhoog trok, en met behulp van een driehoekig stukje spiegelglas heimelijk zijne bakkebaarden arrangeerde. Bij het uitgebrande vuur stonden twee heeren, waarvan zij den eenen te recht voor den notaris hield, terwijl de ander, die zijn jas dichtknoopte, alsof hij terstond wilde heengaan, niemand anders dan Abel Garland kon wezen. Nu ging zij met zich zelve te raad, en besloot op de straat te wachten, totdat Abel naar buiten kwam, daar zij dacht, dat zij dan de beste gelegenheid zou hebben om hem hare boodschap over te brengen, en met dat oogmerk zette zij zich aan den overkant der straat op eene stoep neder.

Nauwelijks zat zij daar, of er kwam een wagentje de straat inrijden, met een hit er voor, die zich scheen voorgenomen te hebben om zich volstrekt niet aan zijn voerman, een stalknecht, die in het wagentje zat, te storen; want hij draafde, stapte, steigerde, bleef stilstaan, en liep achteruit, juist zooals het hem in den kop kwam. Toen hij voor de deur van den notaris kwam, riep de voerman: "Ho!" en na veel tegenstribbelens liet de hit zich bewegen om stil te staan.

"Gij zijt een lief dier!" zeide de stalknecht, maar hij waagde dit eerst toen hij veilig op kwijt, en wilde zich door niemand laten inspannen, voor dezen ochtend. Zijn de lantarens aangestoken? Goed! Maak dat gij morgenochtend hier zijt, om hem over te nemen. Goeden nacht!" En na een paar maal gesteigerd te hebben, draafde de hit met het wagentje voort.

Al dien tijd had Chuckster aan de deur gestaan en de kleine meid daarom niet durven naderen. Nu kon zij niets anders doen, dan het wagentje naloopen en roepen om op te houden; maar dewijl zij buiten adem was toen zij het rijtuig inhaalde, kreeg zij geen gehoor. Het was een wanhopig geval. Zij hield zich eenige



GING DE JONGEN DADELIJK OP ZIJN HOOFD STAAN, EN KEEK, OM ZOO TE ZEGGEN MET ZIJNE VOETEN DOOR HET VENSTER. (blz. 218).

de steenen stond: "ik wou, dat ik je eens onder handen mocht nemen."

"Wat heeft hij gedaan?" vroeg Abel, die juist de deur uitkwam.

"Hij zou iemand wel dol maken," antwoordde de stalknecht. "Ik heb nooit zulk een kribbig en koppig kataas gezien. Ho dan!"

"Gij zult hem nooit tot stilstaan krijgen, als gij hem uitscheldt," zeide Abel, in het wagentje stappende. "Het is een goed beestje, als men er maar mede weet om te gaan. Het is voor het eerst sedert een langen tijd, dat hij weer in het tuig is; want hij is zijn ouden voerman oogenblikken aan het wagentje vast, maar dewijl zij voelde, dat zij spoedig zou moeten loslaten, daar de hit hoe langer hoe harder begon te loopen, klouterde zij, met inspanning van alle krachten, op het achterbankje, en verloor daarbij voor altijd een van hare schoenen.

Abel Garland, die genoeg te doen had om den hit eenigszins in orde te houden, reed voort, weinig denkende welk eene zonderlinge figuur er achter hem zat, totdat de kleine meid genoeg op haar adem was gekomen om vlak bij zijn oor te roepen: "Zeg eens, mijnheer!"

Hij zag nu snel genoeg om en riep, terwijl

hij stilhield, eenigszins ontsteld uit: "Hemel! wat is dat?"

"Schrik niet, mijnheer!" zeide de kleine meid nog hijgende. "Ik heb u zulk een eind nageloopen."

"Wat moet gij hebben?" vroeg Abel. "Hoe zijt gij daar gekomen?"

"Ik ben achterin geklommen," antwoordde de kleine meid. "Maar blijf niet stilstaan, mijnheer! Rijd naar de City zoo hard gij kunt; want het is eene zaak van belang. Er is iemand, die u spreken moet. Hij heeft mij gestuurd, om u te halen. Hij weet het geheele geval van Kit, en kan bewijzen dat hij onschuldig is."

"Wat zegt gij, kind?"

"De waarheid — niets anders dan de waarheid. Maar rijd toch voort. Ik ben zoolang weggebleven. Hij zal denken, dat ik verdwaald ben."

Abel zette onwillekeurig den hit aan, die, hetzij omdat hij een voorgevoel had, of ten gevolge van eene nieuwe kuur, terstond gehoorzaamde en zonder eenige sporreling geregeld doorliep, totdat hij, zonderling genoeg, voor de deur van het huis, waar Swiveller woonde, op het eerste teeken bleef stilstaan.

"Zie, daar is de kamer," zeide de kleine meid, naar een venster wijzende, door hetwelk men een flauw licht zag schijnen. "Kom!"

Abel aarzelde een oogenblik; want hij was vreesachtig van karakter, en had wel eens gehoord van menschen, die in een vreemd huis waren gelokt, waarin zij vermoord en uitgeplunderd waren; maar zijn verlangen om iets van Kit te vernemen deed hem zijn schroom overwinnen. Hij gaf derhalve den hit in bewaring aan een man, die daar op zulk een buitenkansje stond te wachten, en volgde zijne geleidster, die hem vooruitging op eene donkere smalle trap.

Niet weinig verwonderde hij zich, toen hij eindelijk in eene flauw verlichte kamer werd gebracht, waar een man, die ziek scheen te zijn, gerust in een bed lag te slapen.

"Doet het iemand niet goed, dat hij daar zoo ligt?" fluisterde de kleine meid. "Als gij hem voor drie dagen hadt gezien, zoudt gij hem niet meer kennen."

Abel gaf geen antwoord: om de waarheid te zeggen, hij was ver van het bed en dicht bij de deur blijven staan. Zijne geleidster, die de reden zijner aarzeling scheen te begrijpen, snoot de kaars en ging daarmede naar het bed. De slaper werd hierdoor wakker en richtte zich op, en nu herkende Abel de gelaatstrekken van Richard Swiveller.

"Wat is dat?" zeide hij vriendelijk, terwijl hij naderbij kwam. "Zijt gij ziek geweest?"

"Ja," antwoordde Richard. "Haast dood. Als die vriendin, die ik gezonden heb om u te halen, er niet geweest was, hadt gij mij nu in mijne kist moeten zoeken. Geef mij nog eens de hand, mevrouw de gravin! Ga zitten, mijnheer!"

Abel scheen zich zeer te verwonderen over den titel van zijne geleidster, en zette zich naast het bed neder.

"Heeft zij u gezegd, waarom ik u wilde spreken?" vroeg Richard.

"Ja; maar ik ben zoo verbijsterd van dit alles, dat ik niet weet wat ik denken moet."

"Dat zult gij zoo meteen nog wel eens zeggen," hervatte Swiveller. "Mevrouw de gravin! wees zoo goed om u maar op den rand van het bed te zetten en vertel mijnheer nu eens omstandig, wat gij mij verteld hebt. En gij, mijnheer, spreek geen woord voordat gij haar hebt aangehoord."

De kleine meid voldeed aan dit verlangen, en zoodra zij zweeg, vatte Richard het woord weder op. "Nu weet gij alles," zeide hij. "Ik ben nog te duizelig en te zwak van hoofd, om te zeggen wat er gedaan moet worden; maar gij en uwe vrienden zult het wel weten. Na dit lange uitstel is elke minuut eene eeuw. Als gij ooit in uw leven hard naar huis hebt gereden, doe het dan van avond. Wanneer gij haar noodig hebt, kunt gij haar hier vinden; en wat mij betreft, in de eerste veertien dagen kunt gij tamelijk zeker zijn van mij thuis te treffen; daarvoor bestaan meer redenen dan eene. Mevrouw de gravin, laat mijnheer eens uit. Als gij nog ééne minuut verspilt met naar mij te kijken, zal ik het u nooit vergeven."

Abel liet zich niet langer dringen. Hij verwijderde zich terstond, en de kleine meid, die hem had uitgelaten, kwam terug met het bericht dat de hit zich, zonder eenige tegenstribbeling, in galop had laten zetten.

"Dat is braaf van hem," zeide Richard; "en nu houd ik van het beest. Haal nu wat eten en eene kan bier, want gij zult zeker moede zijn. Kom, haal eene kan bier! Het zal mij zooveel goed doen, u te zien drinken, alsof ik zelf mocht mededrinken."

Niets anders dan deze verzekering had de kleine meid kunnen overhalen om zich zulk eene weelde te veroorloven. Nadat zij tot Swiveller's volkomene tevredenheid had gegeten en gedronken, gaf zij hem zijn drankje in, ruimde alles netjes op, wikkelde zich in eene oude deken, en legde zich op de mat voor den haard neder, om te slapen. Swiveller was reeds eene poos vroeger in slaap gevallen.

LXVII.

EEN ZIEKE KRIJGT VERSNAPERINGEN, SALLY NEEMT VERSCHEIDENE SNUIFJES EN ANDERE MERKWAARDIGE VOORVALLEN.

Toen Swiveller den volgenden morgen ontwaakte, hoorde hij in zijne nabijheid fluisterende stemmen, en zoodra hij zijn bedgordijn oplichtte, zag hij de twee heeren Garland, den notaris Witherden en den vreemden heer om de kleine meid staan, terwijl zij ernstig, maar, om hem niet te storen, zacht met elkander spraken. Hij verloor geen tijd om hun kennis te geven dat deze voorzichtigheid onnoodig was, en daarop kwamen de vier heeren terstond naar zijn bed. De oude heer Garland was de eerste, die hem de hand gaf en vroeg, hoe hij zich bevond.

Richard wilde juist antwoorden, dat hij veel beter was, toen zijne kleine oppasster de bezoekers op zijde drong, om hem zijn ontbijt voor te zetten, hem te gelijk verbiedende zich met spreken te vermoeien voordat hij gegeten had. Swiveller, die uitgehongerd was, en den geheelen nacht van karbonaden en dubbelen porter had gedroomd, vond zelfs slappe thee en droog geroosterd brood zoo onweerstaanbaar uitlokkend, dat hij zich bereid verklaarde, om te doen wat zijne oppasster verlangde, onder ééne voorwaarde.

"Voordat ik een brok eet," zeide hij, den ouden heer Garland de hand drukkende, "moet gij naar waarheid deze vraag beantwoorden: Is het te laat?"

"Om het werk te voltooien, dat gij gisterenavond zoo wél begonnen hebt?" antwoordde de oude heer. "Neen: wees daarop gerust. Het is niet te laat; dat verzeker ik u."

Getroost en versterkt door dit bericht, begon Swiveller met smaak zijn ontbijt te gebruiken, schoon het duidelijk was dat hij niet meer pleizier kon hebben in het eten, dan zijne oppasster er in had om hem te zien eten. Zijne manier van ontbijten was de volgende: Met eene snee brood of de kom thee in de linkerhand, om beurtelings een hap of een slok te nemen, hield hij met zijne rechter bestendig een van de handen der gravin vast, en staakte nu en dan, doorgaans met een vollen mond, zijn werk, om, met den grootsten ernst, die hand te drukken of zelfs te kussen. Telkens, als hij iets in zijn mond stak, begon de gravin vergenoegd te glimlachen; maar als hij haar door een van beide bovengemelde teekenen een bewijs zijner dankbaarheid gaf, begon zij te snikken.

Telkens nu, wanneer zij aldus, hetzij door lachen of schreien hare blijdschap lucht gaf, kon de gravin niet nalaten zich met een smeekenden blik naar de vreemden te keeren, alsof zij zeggen wilde: "Gij ziet wel hoe hij is — kan ik het laten?" en zij die aldus, als het ware, in de zaak werden geroepen, antwoordden even regelmatig, met een anderen blik: "Neen, zeker niet." Daar deze pantomine zoolang voortduurde als de zieke bezig was met te ontbijten, zou men het kunnen betwijfelen of wel ooit bij een maaltijd, waaronder geen woord, goed of kwaad gesproken werd, zooveel, met op zich zelven zoo weinig beteekenende gebaren, werd uitgedrukt.

Eindelijk — om de waarheid te zeggen, het was vrij spoedig — had Swiveller zooveel brood en thee gebruikt, als men hem in zijn toestand durfde geven; maar de kleine meid had nog niet met hem gedaan. Zij haalde schielijk water, wiesch zijn gezicht en zijne handen, en kamde zijne haren glad, kortom, knapte hem zooveel op als in zulke omstandigheden mogelijk was, en deed dat alles met zoo weinig omstandigheden, als ware hij een kleine jongen en zij eene volwassene kindermeid geweest; terwijl Swiveller het toeliet, met eene soort van dankbare verbazing, die met geene woorden te beschrijven is. Ten laatste ging zij stil naar een hoek van het vertrekje, om zelve een sober ontbijt te nemen, terwijl Swiveller voor eene poos zijn hoofd omkeerde en naar het scheen de lucht nog een hartelijken handdruk gaf.

"Mijne heeren!" zeide hij eindelijk, zich weder omkeerende; "gij moet het mij niet kwalijk nemen. Iemand die zoo ziek geweest is, wordt licht vermoeid; maar nu ben ik weer bijgekomen. Wij hebben hier, onder anderen, ook gebrek aan stoelen; maar als gij zoo goed wilt zijn om op het bed te gaan zitten...."

"Wat kunnen wij voor u doen?" vroeg de heer Garland vriendelijk.

"Als gij die mevrouw de gravin daar tot eene echte gravin kondt maken," antwoordde Richard, "zou het mij waarlijk veel pleizier doen. Maar dat kan niet, en de vraag is eigenlijk niet zoozeer wat gij voor mij wilt doen, dan wel wat gij voornemens zijt te doen voor iemand, die veel meer aanspraak op uwe hulp heeft; dat zou ik gaarne willen weten."

"Wij kwamen hoofdzakelijk om u dat te zeggen," zeide de vreemde heer; "want zoo meteen zal er nog wel iemand anders komen; maar wij dachten, dat gij u ongerust zoudt maken, als gij niet van ons zelven hoordet wat wij voornemens waren, en daarom zijn wij eerst hier gekomen."

"Ik dank u, mijne heeren!" zeide Richard. "Iemand in zulk een machteloozen staat als gij mij nu ziet, is natuurlijk angstvallig. Maar ga voort."

"Ik zal u dan zeggen, goede vriend!" hernam de vreemde heer. "Wij twijfelen volstrekt niet aan de waarheid der omstandigheid, welke

de Voorzienigheid zoo juist op den rechten tijd aan het licht heeft doen komen; en wij twijfelen er ook niet aan, of deze ontdekking zal het middel wezen om dien armen jongen zijne vrijheid te doen herkrijgen; maar wij twijfelen er zeer aan, of wij, zonder andere bewijzen, Quilp, die de hoofdaanlegger van deze schurkenstreek is, van zijne misdaad zullen kunnen overtuigen. Ik moet u zeggen dat deze twijfel bijna tot zekerheid is geworden, door het advies der beste raadslieden, die wij in zulk een korten tijd over de zaak konden spreken. Gij zult wel, evenals wij, van gedachte zijn, dat het jammer zou wezen, als die booswicht zijne straf ontkwam. Zeker zult gij, evenals wij, zeggen, dat, als er een van hen moet ontsnappen, hij het vooral niet wezen moet."

"Ja zeker!" antwoordde Dick. "Maar om de waarheid te zeggen, het zou mij spijten als een van allen ontsnapte."

De vreemde heer legde Swiveller daarop uit, dat zij voornemens waren eene list te gebruiken, om de schoone Sara in handen te krijgen, en haar eene bekentenis af te persen.

"Als zij hoort hoeveel wij reeds weten," zeide hij, "en begrijpt welk gevaar zij zelve loopt, hopen wij, dat zij genoeg zal openbaren, om de anderen hunne verdiende straf te doen ondergaan. En in dit geval heb ik er niet tegen, dat zij vrijkomt."

Richard nam volstrekt geen genoegen met dit voorstel, en zeide, dat men ondervinden zou, dat die knaap (hij meende Sara) veel moeielijker te behandelen was dan Quilp zelf; dat zij zich aan geene beloften of dreigementen zou storen, maar waarschijnlijk hen allen zou om den tuin leiden. Doch al wat hij zeide, om andere maatregelen aan te raden, was vruchteloos; want hoewel men uit het vorige zou kunnen opmaken, dat de vreemde heer het woord deed, spraken zij eigenlijk allen te gelijk, en maakten zich daardoor zoo driftig, dat het eene volslagene onmogelijkheid was met hen te redeneeren. Zij zeiden Swiveller nog, dat zij de moeder van Kit niet uit het oog hadden verloren, ja Kit zelven niet hadden verlaten, maar alle moeite hadden aangewend om zijn vonnis te doen verzachten, daar zij, in weerwil van al de bewijzen zijner schuld, nog altijd waren blijven twijfelen of hij niet onschuldig was. Verder zeiden zij nog, dat hij (Swiveller) maar gerust moest wezen, daar de geheele zaak nog dien dag zou worden in orde gebracht; en daarop namen zij zeer vriendelijk afscheid, nog juist bijtijds om te verhoeden, dat Swiveller weder de koorts kreeg.

Abel Garland bleef, en keek zeer dikwijls op zijn horloge en naar de deur van het vertrek, totdat Swiveller uit eene korte sluimering werd opgewekt door eene bons op het portaal voor zijne kamer, alsof daar een geweldig zwaar voorwerp werd nedergezet, zoodat het geheele huis er van dreunde en de medicijnfleschjes op den schoorsteenmantel rinkelden. Abel vloog terstond naar de deur, opende die, en daar stond nu een sterke kruier met eene ontzettend groote mand, die terstond binnen de kamer werd gesleept en uitgepakt. De inhoud der mand bestond in een rijken voorraad van koffie, thee, wijn, suiker, sinaasappelen, druiven, hoentjes, gereedgemaakt om zoo te worden gebraden, potten met geleien, arrowroot, sago, en zoovele andere versterkende middelen en lekkernijen, dat de kleine meid, die nooit gedacht had, dat zulke dingen ergens, behalve in een winkel, te zien waren, met haar éénen schoen als op de plek vastgeworteld staan bleef, terwijl haar het water in den mond en de tranen in de oogen kwamen. Doch niet zoo de jonge heer Abel, en niet zoo de sterke kruier, die de mand, zoo groot als zij was, in een oogenblik ledig maakte, en niet zoo de nette oude jufvrouw, die zoo onverwacht te voorschijn kwam, alsof zij ook uit de mand was gekomen (deze was er groot genoeg toe) en haastig, maar op de teenen en zonder eenig gerucht te maken, heen en weder trippelde om het een en ander gereed te maken. Voor den zieke schilde zij eenige sinaasappelen, voor de kleine meid schonk zij een glas wijn in, en beide stopte zij eenige lekkernijen in de hand, om zich daarmede te versnaperen, totdat zij een beteren maaltijd had gereed gemaakt. Swiveller was van verbazing buiten staat om te gelooven, dat al die schatten voor zijn gebruik bestemd waren, voordat hij den kruier met de ledige mand zag heengaan; en toen hij de twee sinaasappelen en wat gelei had gebruikt, legde hij zich weder te slapen, afgemat door de inspanning om zooveel wonderbaars te bevatten.

Intusschen begaven de vreemde heer, de notaris Witherden en de oude heer Garland zich te zamen naar een koffiehuis in de nabijheid, en schreven daar een brief aan Sara, waarin deze, met korte en geheimzinnige uitdrukkingen, werd verzocht om zoo spoedig mogelijk bij iemand te komen, die haar noodzakelijk moest spreken. Deze brief deed zulk eene goede werking, dat tien minuten na de terugkomst van den bode, die hem had gebracht, jufvrouw Brass zelve aankwam.

"Ga zitten, jufvrouw!" zeide de vreemde heer, wien zij alleen in de kamer vond.

Sara ging zeer stijf en statig zitten, naar het scheen niet weinig verwonderd, dat haar commensaal en de geheimzinnige briefschrijver dezelfde persoon was.

"Gij hadt niet verwacht mij hier te vinden?" zeide de vreemde heer.

"Ik heb er in het geheel niet over gedacht,"

antwoordde de schoone. "Ik dacht, dat het om zaken was: is het over de kamers, dan hebt gij mijn broeder de huur behoorlijk op te zeggen; anders zijt gij volgens de wet verplicht om die te betalen."

"Dat begrijp ik," hervatte de vreemde heer; "maar dat is het niet, waarover ik u wilde spreken."

"Zoo!" zeide Sally. "Wees dan zoo goed te zeggen, waarover het is. Ik denk over rechtszaken?"

"Het staat daarmede ten minste in verband."

"Goed!" zeide jufvrouw Brass. "Het is hetzelfde, of gij mijn broeder spreekt of mij. Ik kan evengoed eene order aannemen of raad geven."

"Er zijn nog eenige anderen in de zaak betrokken," hervatte de vreemde heer, terwijl hij opstond en de deur eener andere kamer opende: "het zal best wezen dat zij er bij zijn. Jufvrouw Brass is hier, mijne heeren!"

Nu traden de oude heer Garland en de notaris met zeer ernstige gezichten binnen, plaatsten elk een stoel naast dien van den vreemden heer, en sloten Sara op deze wijze in een hoek. Haar broeder Sampson zou in zulk een geval zeker eenigen schrik of angst hebben laten blijken, maar zij bleef volkomen bedaard, haalde hare doos uit en nam langzaam een snuifje.

"Mejufvrouw Brass!" zeide de notaris, het woord opvattende: "wij lieden van het vak verstaan elkander, en kunnen, als wij willen, met weinige woorden zeggen, wat wij te zeggen hebben. Gij hebt laatst eene advertentie in de courant laten plaatsen van eene dienstmeid, die weggeloopen was?"

"En wat zou dat?" vroeg Sara, terwijl de kleur van haar gezicht eensklaps veranderde.

"Zij is gevonden, jufvrouw!" antwoordde de notaris, terwijl hij met een zwaai zijn zakdoek uithaalde. "Zij is gevonden."

"Wie heeft haar gevonden?" vroeg Sara haastig.

"Wij met ons drieën, en eerst gisterenavond, of gij zoudt al vroeger van ons gehoord hebben."

"Zoo?" hervatte Sara, hare armen over elkander slaande, alsof zij zich gereed maakte om iets hardnekkig te loochenen; "en wat hebt gij nu te zeggen? Zeker iets, dat u omtrent die meid in het hoofd is gekomen? Bewijs het — dat is al wat ik zeg. Gij hebt haar gevonden niet waar? Nu, dan zeg ik u, dat gij het gemeenste, diefachtigste en leugenachtigste schepsel hebt gevonden, dat gij ooit hebt gezien. Hebt gij haar hier?" vervolgde zij, scherp om zich heen ziende.

"Neen," antwoordde de notaris. "Zij is nu niet hier, maar zij is wèl bewaard."

"Zoo!" zeide Sara spijtig, terwijl zij nog een snuifje nam, hetgeen zij met eene nijdigheid deed, alsof zij den neus der kleine meid tusschen de vingers had; "en zij zal voor het vervolg ook wèl bewaard worden; dat beloof ik!"

"Ik hoop van ja," hernam de notaris. "Maar is het u, nadat zij weggeloopen was, voor de eerste maal in de gedachten gekomen, dat er twee sleutels waren, die op uwe keukendeur pasten?"

Sara nam nog een snuifje, en zag den vrager eenigszins verwonderd, maar scherp in het gezicht.

"Twee sleutels," vervolgde de notaris, "waarvan de een haar gelegenheid verschafte, om, als gij dacht dat zij was opgesloten, door het huis te dwalen en vertrouwelijke gesprekken te beluisteren — onder anderen een, dat vandaag voor een rechter zal worden herhaald, waarbij gij gelegenheid zult hebben om er naar te hooren; het gesprek, dat gij met uw broeder hebt gehouden, des avonds voordat een ongelukkig en onschuldig jonkman van diefstal werd beschuldigd, welke beschuldiging bewezen werd door eene schurkerij, die nog wel andere benamingen verdient, dan gij aan de getuige hebt gegeven, welke deze goddeloosheid heeft aan het licht gebracht."

Sara nam weder een snuifje. Hoewel haar gezicht volkomen bedaard bleef, bleek het toch duidelijk, dat zij verrast was, en in betrekking tot hare kleine meid eene geheel andere beschuldiging had verwacht.

"Gij houdt u goed, jufvrouw Brass!" zeide de notaris: "maar gij begrijpt toch, naar ik zie, dat, door een toeval, waaraan gij nooit gedacht hadt, die schurkerij ontdekt is, en twee der schuldigen voor den rechter zullen worden gebracht. Gij weet zelf wel, welke straf u boven het hoofd hangt, zoodat ik daarover niet behoef uit te weiden; maar ik heb u een voorslag te doen. Gij hebt de eer van de zuster te wezen van een der grootste schurken, die ooit de galg zijn ontloopen, en ik durf zeggen, als ik met eene dame zoo vrij mag wezen, dat gij in alle opzichten zijner waardig zijt. Maar met u beiden is nog een derde in verbond, een booswicht, die Quilp heet, de eerste aanlegger van dit duivelsche complot, en naar ik geloof, de ergste van u drieën. Om zijnentwil verzoek ik u om ons de toedracht der geheele zaak te openbaren. Laat ik u herinneren, dat gij daardoor uw eigen toestand aanmerkelijk zult verbeteren — die, waarin gij u thans bevindt, is niet benijdenswaardig — en uw broeder niet kunt benadeelen; want tegen hem en u hebben wij, gelijk gij hoort, reeds genoegzame bewijzen. Ik wil u niet wijsmaken, dat wij u dit uit medelijden aanraden (want, om de waarheid te zeggen, wij hebben geen medelijden met u)! maar wij hebben uwe getuigenis noodig, en wij raden u aan te bekennen, als het

beste dat gij in uwe omstandigheden doen kunt. De tijd," vervolgde hij, terwijl hij zijn horloge uithaalde, "is in eene zaak als deze zeer kostbaar. Ik verzoek u, jufvrouw! om ons zoo spoedig mogelijk uw besluit te laten weten."

Met een zonderlingen glimlach zag Sara ieder der drie heeren beurtelings in het gezicht, nam daarop nog een paar snuifjes, en daar hare doos bijna ledig was, liep zij die met duim en voorvinger eenige malen rond, om de laatste korreltjes bijeen te brengen. Toen stak zij de doos zorgvuldig in haar zak, en zeide: "Moet ik terstond zeggen, of ik uw voorstel aanneem of niet?"

"Ja!" antwoordde Witherden.

De bekoorlijke dame opende juist haar mond, om te spreken, toen de deur met drift geopend werd, en Brass zijn hoofd in de kamer stak, haastig uitroepende: "Neem mij niet kwalijk. Wacht een oogenblikje!"

Dit zeggende, trad hij, zonder op de verbazing der aanwezigen acht te geven, de kamer binnen, sloot de deur, kuste met kruipende vriendelijkheid zijn smerigen handschoen, en maakte eene onderdanige buiging.

"Houd uw mond, Sara! als het u belieft," zeide hij vervolgens, "en laat mij spreken. Mijne heeren! als ik u zeide, hoeveel genoegen het mij verschaft, drie zulke mannen in gelukkige eendracht bij elkander te zien, zoudt gij mij bezwaarlijk kunnen gelooven. Maar hoewel ik ongelukkig ben — of misdadig, indien wij in zulk een gezelschap harde uitdrukkingen moeten bezigen — heb ik toch gevoel, zoowel als andere menschen."

"Houd toch uw bek, domkop!" viel Sara hem bits in de rede.

"Dank je wel, Sara!" antwoordde haar broeder. "Maar ik weet wat ik doe, lieve zuster! en zal daarom de vrijheid nemen van te spreken. Mijnheer Witherden! uw zakdoek hangt uit uw zak. Wilt gij mij vergunnen..."

Toen Brass naderbij kwam, om zijne hulp te bieden, schoof de notaris met afkeer ter zijde. Brass, die boven en behalve zijne gewone innemende eigenschappen, nu ook nog een gezicht vol schrammen en een groenen lap voor een van zijne oogen had, bleef staan, en zag met een armhartigen glimlach om zich heen.

"Hij ontwijkt mij," zeide hij, "terwijl ik, om zoo te zeggen, vurige kolen op zijn hoofd wilde hoopen. Maar ach, helaas! ik ben een instortend huis, en de ratten ontvluchten mij, als ik zulk eene uitdrukking mag bezigen omtrent een heer, wien ik boven alles hoogacht en eerbiedig. Nu, mijne heeren! wat het gesprek van zoo even betreft, ik zag bij toeval mijne zuster hierheen gaan, en daar ik, ik durf het wel bekennen, wat achterdochtig van aard ben, heb ik haar gevolgd en ben aan de deur blijven luisteren."

"Als gij niet heelemaal dol zijt," viel Sara hem in de rede, "houd dan nu uw bek."

"Ik dank u vriendelijk, lieve zuster!" zeide Brass met onverminderde beleefdheid; "maar ik zal liever voortgaan. Mijnheer Witherden! daar wij leden van hetzelfde beroep zijn — om niet te zeggen, dat die andere heer mijn commensaal is geweest, en zoo, als het ware, de gastvrijheid van mijn dak heeft genoten — dunkt mij, dat gij dit aanbod wel eerst aan mij hadt mogen doen. Inderdaad. Och, mijnheer!" riep hij eensklaps uit, toen hij zag, dat de notaris op het punt was om hem in de rede te vallen, "laat mij toch uitspreken, bid ik u!"

Witherden zweeg en Brass vervolgde:

"Als gij zoo goed wilt zijn, om hier eens naar te zien," zeide hij, terwijl hij den groenen lap oplichtte en een leelijk blauw oog ontdekte, "zult gij natuurlijk bij u zelven vragen, hoe ik hieraan gekomen ben; en als gij dan naar mijn gezicht over het geheel ziet, zult gij u verwonderen aan wien ik al die schrammen heb te danken; en als gij dan op mijn hoed let," vervolgde hij, op zijn hoed wijzende, die geheel vertrapt en verplukt scheen te zijn, "zult gij ook wel denken, wie dien zoo bedorven heeft. Op al die vragen antwoord ik — Quilp."

De drie heeren zagen elkander aan, maar zeiden niets.

"Op al die vragen," herhaalde Brass op een kwaadaardigen toon, die zeer bij zijne gewone zoetsappigheid afstak, en met een blik op zijne zuster, alsof hij voornamelijk tot haar het woord richtte, "antwoord ik — Quilp! Quilp, die mij in zijn nest heeft gelokt, om mij daar voor zijn duivelsch pleizier te laten branden, vallen en mij bezeeren; Quilp, die mij nooit anders heeft behandeld, dan alsof ik een hond was; Quilp, wien ik altijd van ganscher harte heb gehaat, maar nooit zoo erg als thans. Hij wil zich nu koeltjes van dit geval afmaken, alsof hij er nooit iets mede te doen had gehad, terwijl hij de eerste is geweest, die er van gesproken heeft. Ik vertrouw hem niet. In een van zijne dolle, razende buien zou hij het mij nog eens op de straat naschreeuwen, al was het ook een moord geweest, zonder om zich zelven te denken, als hij er mij maar mede kon in angst jagen. En nu, mijne heeren!" vervolgde hij met eene kruipende buiging, en den groenen lap weder voor zijn oog trekkende, "wat volgt nu uit dat alles — ik geef het u te raden, mijne heeren!"

Niemand sprak. Brass stond eene poos te grijnzen, alsof hij een aardig raadseltje had opgegeven, en zeide toen:

"Om kort te gaan, dit volgt daaruit: Als de waarheid uitgekomen is, gelijk zij in dit geval is uitgekomen, zoodat er niets tegen te zeggen is — en de waarheid is eene verhevene zaak, mijne heeren! hoewel wij, evenals met donderbuien en zoo al, er niet altijd zeer blijde

mede zijn — dan is het beter, dat ik dien kerel den voet licht, dan dat hij het mij doet. Het is duidelijk, dat ik er ben ingeloopen. En derhalve, als er iemand moet klappen, is het best dat ik het doe; want u, Sara! zal men er zoo hard niet over vallen. Wat ik openbaren zal, moet derhalve mij ten profijte komen."

Daarop gaf Brass een kort maar omstandig verslag van de geheele zaak, waarbij hij al de schuld op Quilp schoof, en zich zelven in het licht plaatste van een vroom man, die — dit moest hij bekennen — eene menschelijke zwakheid had gehad. Hij besloot aldus:

"Nu, mijne heeren! ik ben geen man, die iets ten halve doet. Als ik A gezegd heb, wil ik ook B zeggen. Gij kunt met mij doen wat gij wilt, en mij brengen waar gij wilt. Als gij verkiest, dat ik dit alles opschrijf, ben ik er toe gereed. Gij zult mij met zachtheid behandelen; daarvan houd ik mij verzekerd. Gij zijt mannen van eer en gevoel. Uit nood heb ik mij met Quilp ingelaten, want al ben ik een rechtsgeleerde, nood breekt wet; en nu geef ik mij gedeeltelijk uit nood aan u over, maar ook gedeeltelijk omdat ik nu een lust kan volgen, dien ik reeds lang heb gevoeld. Ik zal mij verheugen, mijne heeren! als gij Quilp vervolgt, vertrapt, vermorselt, vernielt, aan de galg brengt; hij heeft het lang aan mij verdiend."

En nu Brass zijne gramschap op deze wijze had lucht gegeven, kuste hij nogmaals zijn handschoen en glimlachte, gelijk alleen een lafhartige schurk glimlachen kan.

"Dat is mijn broeder!" zeide de schoone Sara, die voor zich op den grond had gestaard, maar nu haar hoofd oplichtte, en Brass met een blik vol verachting aanzag: "Mijn broeder, voor wien ik gewerkt en gesloofd heb, en van wien ik dacht, dat hij toch iets van een man had!"

"Lieve zuster!" hernam Brass bedremmeld, "gij stoort onze vrienden. En bovendien, gij zijt te leur gesteld en spreekt daardoor zonder overleg."

"Ik begrijp u wel, ellendig oud wijf!" snauwde de schoone maagd. "Gij waart bevreesd, dat ik u zou voorkomen. Maar denkt gij, dat ik mij een woord uit de keel had laten halen? Ik zou er mij voor geschaamd hebben, al hadden zij mij twintig jaren lang in het verhoor genomen."

"Hi, hi!" grinnikte Brass; "dat zegt gij nu wel, Sara! maar gij zoudt wel anders gedaan hebben. Gij weet de spreuk van Foxey nog wel (onze vereerde vader, mijne heeren): "verdenk iedereen." Die spreuk houd ik altijd in het geheugen, en ik geloof zeker, dat gij wel zoudt geklapt hebben, als ik niet zoo spoedig voor den dag was gekomen."

Hierin bedroog Brass zich evenwel, en de spreuk, waarmede hij zooveel ophad, en welke door velen tot grondregel voor hun gedrag wordt genomen, had hem ditmaal op een verkeerden weg geholpen, daar hij zeker veel beter van de zaak zou zijn afgekomen, indien hij zijne zuster niet uit achterdocht had gevolgd, of zich ten minste niet zoo gehaast had om haar voor te komen.

De drie heeren spraken eene poos zacht met elkander, en daarop wees de notaris naar het schrijfgereedschap op de tafel, en zeide Brass, dat hij, indien hij verkoos, zijne bekentenis in schrift kon brengen, hem te gelijk kennis gevende, dat hij zich gereed moest houden om terstond voor een vrederechter te verschijnen, en overigens kon doen of laten, wat hij voor zich zelven meest geraden achtte.

"Mijne heeren!" zeide Brass, zijne handschoenen uittrekkende en in den geest voor hen in het stof kruipende: "ik zal de zachtheid, waarmede ik weet, dat gij mij behandelen zult, rechtvaardigen; want zonder die zachtheid zou ik er thans het ergste van ons drieën aan toe zijn. Gij kunt er op rekenen, dat ik alles goedschiks zal bekennen. Mijnheer Witherden! ik voel mij een weinig flauw. Zoudt gij de goedheid willen hebben van mij een glas punch of heeten wijn te laten geven; ondanks het gebeurde, zal ik het treurige genoegen hebben van uwe gezondheid te drinken. Ik had gehoopt, dat ik dit van avond in mijn eigen huis had kunnen doen, en misschien de eer zou gehad hebben van u alle drie bij mij aan tafel te zien zitten. Maar helaas!"

Hij was nu zoo aangedaan, dat hij niets meer kon zeggen of doen, voordat de verlangde hartsterking kwam; en nadat hij daarvan een frisschen teug had genomen, ging hij zitten schrijven.

De beminnelijke Sara stapte intusschen met over elkander geslagene armen en manhaftige schreden het vertrek op en neder, totdat zij eindelijk moede werd, zich bij de deur op een stoel zette, en daar in slaap viel. Naderhand begreep men, dat deze slaap slechts geveinsd was geweest; want toen de avond viel, maakte zij van een oogenblik, dat men niet op haar lette, gebruik, om de deur uit te sluipen en zich weg te pakken.

Daar zij, om op deze wijze de vlucht te nemen, den avond had afgewacht, zal men wel reeds begrepen hebben, dat het vrij lang duurde voordat Brass met zijn schrijfwerk gereed was. Maar eindelijk kreeg hij toch gedaan, en nog dien zelfden avond reden die brave man en de drie vrienden te zamen in eene huurkoets naar het kantoor van een rechter, die Brass niet slechts zeer hartelijk ontving, maar hem ook een nachtverblijf liet geven in een kamertje met eene stevige deur, om zeker te zijn, dat hij den volgenden morgen het genoegen zou hebben van den procureur weder te kunnen spreken. De anderen zond hij weg, met de opbeurende verzekering, dat er des

anderendaags een bevel zou worden uitgevaardigd om Quilp in hechtenis te nemen, en dat een verzoekschrift aan den Secretaris van Staat, met eene behoorlijke vermelding van den toedracht der zaak, zonder twijfel voldoende zou wezen om Kit dadelijk in vrijheid te doen stellen.

En nu scheen het inderdaad, dat de goddelooze baan van Quilp ten einde liep; dat de vergelding, die dikwijls langzaam maar zeker gaat, hem op het spoor was en hem weldra zou achterhalen. Hare sluipende schreden niet hoorende, viert haar slachtoffer eene ingebeelde zegepraal; maar zij blijft hem op de hielen, en is, als zij zich eens heeft opgemaakt om hem te vervolgen, nimmer te ontwijken.

Toen zij hunne zaken hadden afgedaan, spoedden de drie heeren zich naar de woning van Swiveller, wien zij dien korten tijd nog merkelijk in beterschap vonden toegenomen, zoodat hij zelfs een half uur had kunnen opzitten en een vroolijk gesprek voeren. Mevrouw Garland was naar huis gegaan, maar Abel was nog bij hem. Nadat zij hem verhaald hadden wat er gebeurd was, namen zij afscheid en vertrokken, behalve de notaris, die, naar het scheen ten gevolge eener vroegere afspraak, alleen bij hem bleef zitten.

“Daar gij zooveel beter zijt,” zeide de notaris, “kan ik het nu wel wagen u een bericht mede te deelen, dat ik in mijne betrekking heb ontvangen.”

Swiveller schrikte eenigszins; want hij dacht aan een paar rekeningen, waarom hij reeds verscheidene malen dreigend was gemaand. Hij antwoordde bedrukt: “Ik hoop dat het geen kwaad nieuws is, mijnheer?”

“Als ik dat meende,” hernam de notaris, “zou ik een anderen tijd hebben gekozen om het u mede te deelen. Maar eerst moet ik u zeggen, dat mijne vrienden, die vandaag hier zijn geweest, er niets van weten, en gij hunne hulp alleen aan hunne menschlievendheid te danken hebt. Voor een onbezonnen jong mensch is het misschien goed, dit te weten.”

Richard antwoordde, dat hij hun hartelijk dankbaar was.

“Ik heb reeds hier en daar onderzoek naar u gedaan,” zeide Witherden, “weinig denkende, dat ik u onder zulke omstandigheden zou aantreffen. Gij zijt de neef van Rebekka Swiveller, te Cheselbourne in Dorsetshire overleden.”

“Overleden?” herhaalde Richard.

“Ja. Als gij eene andere soort van neef waart geweest, zoudt gij vijf en twintig duizend pond hebben geërfd. Nu hebt gij slechts een jaargeld van honderd vijftig pond gekregen; maar zelfs daarmede meen ik u te mogen gelukwenschen.”

“Dat moogt gij wel, mijnheer!” zeide Swiveller, snikkende en lachende te gelijk; “want nu zullen wij, als het den hemel behaagt, de arme gravin wat laten leeren, en haar tot eene dame maken, of ik mag nooit weder van dit bed opstaan.”

LXVIII.

EEN DER ACTEURS VERLAAT HET TOONEEL.

Onbewust van de voorvallen, die in het vorig hoofdstuk zijn verhaald, en niets vermoedende van de mijn, die onder zijne voeten was gegraven, zat Quilp in zijne hermitage, zeer wel tevreden met den uitslag zijner schurkenstreken. Daar hij bezig was met eenige rekeningen op te maken — een werk, waartoe de stilte en eenzaamheid van zijn buitenverblijf bijzonder gunstig waren — had hij twee dagen lang zijn hol niet verlaten. Op den derden dag zat hij nog aan denzelfden arbeid, en had weinig lust om uit te gaan.

Den vorigen avond had Brass zijne bekentenis afgelegd, en deze dag dreigde Quilp derhalve met het verlies zijner vrijheid en het onverwachte bericht van eenige zeer onaangename omstandigheden. Geen voorgevoel hebbende van den storm, die zich boven zijn hoofd samenpakte, was de dwerg even vroolijk als gewoonlijk, en wanneer hij gevoelde dat zijn eentonig werk hem wat slaperig begon te maken, verlustigde hij zich met een poosje te gillen of te brullen. Tom Scott zat tegenover hem bij de kachel, en vermaakte zich met de grimassen van zijn meester na te maken, als deze hem voor een oogenblik den rug toekeerde. Het scheepsbeeld stond nog op dezelfde plaats, maar was nog meer misvormd door stompen en slagen met den gloeienden kachelpook.

Het was een nevelachtige donkere dag, zelfs in de hoogste en luchtigste wijken van Londen; maar op deze lage moerassige plek was de mist zoo zwaar, dat men nauwelijks zes schreden van zich af kon zien. De waarschuwende lichten en vuren op de rivier waren geheel onzichtbaar, en zonder de gure kilheid der lucht, en het geroep van sloeproeiers, dat men nu en dan hoorde, alsof zij verbijsterd op hunne riemen bleven rusten en poogden te ontdekken waar zij waren, had men niet kunnen vermoeden dat het water zoo dichtbij was. De nevel bleef nog log en zwaar hangen, maar scheen toch door de kleederen heen te dringen, zonder zich door laken of houtwerk te laten tegenhouden. Alles was vochtig koud op het gevoel, en de weinige menschen, die over straat gingen, huiverden alsof zij de koorts hadden. Het was juist een dag om thuis te blijven zitten, en daartoe had de dwerg ook besloten. Toen de avond begon te vallen, gaf hij Tom bevel om de kachel goed aan te stoken, en ging er

bij zitten, met voornemen om zijn werk te laten liggen en dezen avond voor zijn pleizier te besteden. Eerst deed hij zijn maal met een beef-steak, dien hij zelf op een tamelijk kannibaalachtige manier had gereedgemaakt; daarop stak hij een paar kaarsen aan, maakte eene kom punch gereed en stopte eene pijp.

Op dit oogenblik werd er zacht aan de deur geklopt; en toen dit kloppen een paar malen herhaald was, opende Quilp het venstertje en vroeg wie er was.

"Ik maar, Quilp!" antwoordde eene vrouwenstem.

"Gij maar?" snauwde de dwerg, zijn hoofd buiten het venster stekende. "En wat komt gij uitvoeren, feeks? Hoe durft gij hier komen?"

"Och, maak u niet boos!" antwoordde zijne vrouw. "Ik heb eene boodschap."

"Eene goede boodschap?" hervatte de dwerg. "Iets, waarover men kan zingen en springen? Is die goede oude jufvrouw dood?"

"Ik weet niet, of het goed of kwaad nieuws is," antwoordde zijne vrouw.

"Leeft zij dan nog," hervatte Quilp, "en is zij niet ziek? Ga maar weer heen, gij nachtraaf! Maak dat gij naar huis komt."

"Ik breng een brief," begon het zachtzinnige vrouwtje.

"Gooi hem dan maar in het venster, en maak dat gij wegkomt," viel Quilp haar in de rede, "of ik zal naar buiten komen, om u te krabben en te bijten."

"Och, maar, Quilp! luister toch even!" smeekte zijne onderdanige vrouw.

"Spreek dan!" bromde de dwerg, kwaadaardig grijnzende; "maar maak het kort."

"De brief is van middag aan huis gebracht," zeide zijne vrouw bevende, "door een jongen' die zeide, dat hij niet wist van wien hij kwam' maar dat gij hem dadelijk hebben moest, want dat hij van groot belang was. Och maar, Quilp!" vervolgde zij, toen de dwerg zijne hand buiten het venster stak, om den brief aan te nemen, "laat mij toch binnen. Gij weet niet, hoe nat en koud ik ben, en hoe dikwijls ik in dien dikken mist verdwaald ben. Laat mij maar even binnenkomen, om mij bij het vuur te drogen. Ik zal weer heengaan, zoodra gij het zegt."

Haar beminnenswaardige echtgenoot aarzelde



HET WATER DRONG VERSTIKKEND IN ZIJNE KEEL, EN DE STERKE STROOM SLEEPTE HEM MEDE. (blz. 220).

eene poos; maar toen het hem inviel, dat er misschien een antwoord op den brief zou noodig zijn, hetwelk zij zou kunnen brengen, sloot hij het venster en opende de deur. Zijne vrouw maakte spoedig van deze gelegenheid gebruik, kwam binnen, gaf hem den brief over, en knielde toen voor de kachel neder, om hare handen te warmen.

"Ik ben blij, dat gij zoo nat en koud zijt," zeide Quilp, haar grijnzend aanziende, "en dat gij zoo dikwijls verdwaald zijt. Het doet mijn hart goed, dat uwe oogen zoo rood zijn van het schreien en dat uw neusje zoo blauw ziet van de kou."

"Och, Quilp!" snikte zijne vrouw, "wat zijt gij toch wreed!"

"Zij dacht dat ik dood was," zeide Quilp met allerlei wonderlijke grimassen, "en dat zij al geld zou krijgen, en dan met een ander gaan trouwen. Ha, ha, ha! Is het niet zoo?"

Het arme vrouwtje gaf geen antwoord op deze schimpschoten, maar bleef op hare knieën liggen snikken, tot innerlijk genoegen van den dwerg. Maar terwijl hij lachte en grinnikte van pret, keek hij toevallig om, en zag nu dat Tom Scott medelachte; waarop hij, om den jongen te straffen, die zoo onbescheiden was van in zijn vermaak te willen deelen, dezen aanstonds bij den kraag pakte en na eene korte worsteling de deur uitschopte. Om zich hierover te wreken ging de jongen dadelijk op zijn hoofd staan, keek, om zoo te zeggen, met zijne voeten door het venster en schopte er met zijne hielen tegen. Het sprak van zelf dat Quilp daarop zijn onfeilbaren pook te baat nam, waarmede hij na eene poos geloerd te hebben, zijn jongen vriend een paar zoo ondubbelzinnige complimenten gaf, dat de knaap het veld voor hem ruimde en geheel verdween.

"Zie zoo!" zeide de dwerg koel. "Nu zal ik den brief eens lezen. Hm!" mompelde hij, het adres bekijkende. "Die hand ken ik. Van de schoone Sally."

Hij brak den brief open, en las de volgende regels, met eene duidelijke ronde hand geschreven:

"Sampson heeft zich laten bewegen om te klappen. Alles is uitgekomen. Gij zult best doen, niet thuis te wezen; want gij zult bezoek van vreemden krijgen. Zij hebben zich tot nog toe stilgehouden, omdat zij denken u te verrassen. Verlies geen tijd. Ik heb dat ook niet gedaan. Ik ben nergens te vinden. Als ik u was, zou ik het ook niet zijn. S. B., onlangs in *B. M.*"

Om de veranderingen te beschrijven, die zich op het gezicht van Quilp vertoonden, terwijl hij dezen brief wel zes malen overlas, zou men eene nieuwe taal noodig hebben, die meer kracht van uitdrukking had, dan eene der thans bestaande bezit. Eene poos lang sprak hij geen woord; maar na verloop van eenigen tijd, gedurende welken zijne vrouw, ontsteld door zijne blikken, hem beangst aanstaarde, gilde hij uit: "Als ik hem hier had! Als ik hem maar hier had!"

"Och, Quilp!" zeide zijne vrouw: "wat is er gebeurd? Op wien zijt gij zoo boos?"

"Ik zou hem verzuipen," vervolgde de dwerg zonder op haar te letten. "Het zou wel een veel te korte en gemakkelijke dood wezen, maar de rivier is dicht bij de hand. O! als ik hem maar hier had, om hem met eene grap naar den waterkant te brengen, hem dan bij zijn kleed te pakken, alsof het maar gekheid was, en er hem op eens in te plompen! Iemand, die verdrinkt, komt driemaal boven, zegt men. Hé! Hem zoo driemaal te zien komen opborrelen, en hem dan in zijn gezicht uit te lachen, dat zou eene pret zijn!"

"Quilp!" stamelde zijne vrouw, het te gelijk wagende om hem op zijn schouder te tikken, "wat is er gebeurd?"

Zij was zoo ontsteld door de duivelsche blijdschap, waarmede de dwerg zich het genoegen afschilderde om Brass te verzuipen, dat zij nauwelijks spreken kon, en hij hoorde haar derhalve niet.

"Zulk een basterdrekel!" zeide Quilp, in zijne handen wrijvende. "Ik dacht dat zijne lafheid en laaghartigheid de beste onderpanden waren, dat hij zwijgen zou. O, Brass, Brass! mijn goede, beste, gedienstige vriend! als ik u maar hier had!"

Zijne vrouw, die zich op eenigen afstand had verwijderd, opdat hij niet denken zou, dat zij zijn gemompel beluisterde, naderde nu weder, en wilde juist spreken, toen hij naar de deur snelde en Tom Scott riep, die, aan de laatste zachte vermaning gedachtig, het voorzichtig achtte dadelijk te verschijnen.

"Breng haar naar huis," zeide de dwerg, "en kom morgen niet weder hier; want ik ga verhuizen. Kom niet weder hier, voordat ik het u laat zeggen, hoort gij? — Wat u betreft," vervolgde hij, zich tot zijne vrouw keerende, "vraag nergens naar mij, laat nergens naar mij zoeken, en spreek geen woord over mij. Ik zal niet dood wezen; daarmede kunt gij u troosten. Hij zal wel op u passen."

"Maar wat is er gebeurd, Quilp? Waar gaat gij naar toe? Zeg toch iets meer!"

"Ik zal iets zeggen," antwoordde de dwerg haar bij den arm grijpende, "en ook iets doen, dat u slecht bekomen zal, als ge niet terstond heengaat."

"Is er iets gebeurd?" riep zijne vrouw. "Och, zeg mij dat toch!"

"Ja! Neen!" grauwde de dwerg. "Wat gaat u dat aan? Ik heb u gezegd wat gij doen moet. Wee over u als gij dat niet doet of maar in

het minste ongehoorzaam zijt. Wilt gij gaan?"

"Ik ga al! Zoo terstond! Maar," bracht zijne vrouw aarzelend uit, "beantwoord mij eerst eene vraag. Heeft die brief eenige betrekking op die lieve kleine Nelly? Dat moet ik vragen — dat moet ik waarlijk, Quilp. Gij kunt u niet verbeelden hoeveel dagen en nachten van angst het mij gekost heeft, dat ik dat kind eens bedrogen heb. Ik weet niet hoeveel kwaad het kan veroorzaakt hebben, maar veel of weinig, ik heb het voor u gedaan, Quilp. Mijn geweten verweet het mij al toen ik het deed. Geef mij toch antwoord op die ééne vraag."

Maar Quilp gaf geen antwoord; hij greep integendeel met zulk eene razernij naar den kachelpook, dat Tom Scott de arme vrouw met geweld medetrok, en zich zoo snel hij kon met haar wegmaakte; en het was gelukkig, dat hij zulks deed; want Quilp, nu bijna dol van woede, vervolgde hen tot in het steegje, en zou hen misschien nog verder hebben nagezet, indien de mist, die met ieder oogenblik zwaarder scheen te worden, hen niet aan zijn gezicht had onttrokken.

"Het zal een goede nacht wezen om incognito te reizen," zeide hij, toen hij langzaam en eenigszins buiten adem terugkwam. "Maar wacht! het is hier open hof; dat behoeft juist niet."

Met inspanning van al zijne krachten sloot hij de twee oude, diep in den modder gezakte deuren der poort, en verzekerde ze nog met een zwaren boom. Daarop beproefde hij of zij niet waren open te duwen, en bevond dat zij sterk en stevig waren.

"De heining tusschen deze werf en de naaste is gemakkelijk over te klimmen," zeide hij, toen hij deze voorzorg had genomen; "en die heeft ook een achtersteegje. Dat steegje zal ik uitgaan. Iemand moet hier wel bekend zijn, om in zulk weer den weg te vinden. Zoolang die mist duurt, behoef ik voor geen onwelkom bezoek te vreezen."

Bijna op den tast, zoo zwaar was de mist nu geworden, keerde hij naar zijn hok terug, en begon zich voor zijn vertrek gereed te maken, door eenige benoodigdheden op te zoeken en in zijne zakken te stoppen. Onder deze bezigheid bleef hij gedurig met op elkander geklemde tanden bij zich zelven mompelen.

"O Sampson! goede, brave man!" prevelde hij, "als ik u maar had, wat zou ik u stevig in mijne armen drukken! Als wij ooit elkander weer tegenkomen, zal ik zorgen dat die ontmoeting niet spoedig vergeten wordt. Dit oogenblik, Sampson, nu alles zoo goed was afgeloopen, was zoo wel gekozen! Het was zoo boetvaardig en braaf van u! O, als ik u hier in de kamer had, gij jammerhartige jakhals der wet, hoe blij zou een van ons beiden zijn."

Hij zweeg een oogenblik, om eene teug punch te nemen, alsof hij water dronk, en vervolgde toen met fonkelende oogen: "Die Sally is nog een wijf. Zij heeft nog verstand en moed. Maar zou zij in slaap of versteend zijn geweest? Waarom heeft zij hem niet de keel afgesneden of vergiftigd? Zij had dit immers wel vooruit kunnen zien. Waarom waarschuwt zij mij eerst nu het te laat is? Had ik het maar kunnen denken, toen hij daar tegenover mij zat, met zijn bleek gezicht en rooden kop, dan zou hij wel nooit geklapt hebben."

Wederom nam hij eene teug uit de punchkom en vervolgde toen: "En dat alles, gelijk alle moeite en onaangenaamheden, die ik sedert eenigen tijd gehad heb, komt weder van dien ouden gek en zijne kleindochter; maar ik zal hen nog wel vinden. En gij brave, eerlijke Kit, pas maar op! Hoe trotsch gij van avond wezen moogt, ik zal mijne beurt wel weer krijgen... Wat is dat?"

Er werd hard en lang aan de poort geklopt, die hij gesloten had. Daarop volgde eene poos van stilte, alsof men bleef staan luisteren, en toen begon het kloppen weder opnieuw, nog harder dan eerst.

"Al zoo spoedig," zeide de dwerg, "en zoo driftig? Maar gij zult toch te laat komen. Het is goed, dat ik gereed ben." Dit zeggende, deed hij de kaars uit, en beproefde vervolgens het vuur in de kachel, dat helder brandde, te dooven, maar deed dit zoo woest, dat hij de kachel omversmeet, zoodat de gloeiende kolen door het geheele vertrek vlogen. Het was nu stikdonker. Het kloppen aan de poort bleef aanhouden. Quilp opende de deur en stapte naar buiten.

Op dat oogenblik hield men op met kloppen. Het was omtrent acht uur; maar het midden van den donkersten nacht zou helder dag zijn geweest, bij de duisternis, die in de opene lucht heerschte. De mist was zoo dik, dat men volstrekt niets kon onderscheiden. Eenige schreden stoof Quilp voort, als ware het in den gapenden mond eener donkere grot, toen bedacht hij zich dat hij eene verkeerde richting had genomen, sloeg een anderen weg in, en bleef eindelijk verbijsterd stilstaan.

"Als zij nog maar eens klopten," dacht hij, terwijl hij de duisternis, die hem omringde, met zijne oogen trachtte te doordringen, "zou ik op dat geluid kunnen afgaan. Kom aan, beuk nog eens op de poort!"

Hij luisterde oplettend; maar men klopte niet weder. Hij hoorde niets dan nu en dan in de verte een hond blaffen, en op dat geluid, nu hier, dan daar, kon hij niet afgaan; want dikwijls kwam het, gelijk hij wel wist, van een schip.

"Als ik maar een muur of heining kon vinden," zeide hij, met vooruitgestokene armen langzaam voortstappende, "dan zou ik weten,

welken kant ik moest opgaan. In zulk een nacht moest ik mijn lieven vriend eens hier hebben! Als dat nu waar was, mocht het mijnentwege nooit weer dag worden."

Nauwelijks waren deze woorden uit zijn mond, of hij wankelde en viel; het volgende oogenblik spartelde hij in het koude, donkere water.

Ondanks het borrelen en ruischen in zijne ooren, kon hij het geklop hooren, dat op dit oogenblik aan de poort werd vernieuwd, en het roepen dat daarop volgde. Hij herkende zelfs de stemmen, en begreep onder al zijn worstelen en plassen, dat zijne vrouw en de jongen, uit vrees van door de duisternis te verdwalen, teruggekomen waren, dat zij hem bijna zagen verdrinken, maar geene hand konden uitsteken om hem te redden, daar hij zelf hen buitengesloten had. Hij beantwoordde hun roepen met een gil, welke de honderd vonken, die voor zijne oogen dansten, scheen te doen trillen en flikkeren alsof een stormwind ze voortjoeg; maar dit baatte hem niets: het water drong verstikkend in zijne keel, en de sterke stroom sleepte hem mede.

Nog worstelde hij, kwam weder boven, sloeg wild zijne oogen op, en zag dicht bij zich een donker voorwerp, den romp van een schip. Hij kon de gladde glibberige planken met zijne hand aanraken. Nu een luide kreet — maar de stroom sleepte hem mede, voordat hij dien kon uitbrengen; onder het schip was hij reeds een lijk.

De rivier speelde en dartelde met haar akeligen last, dien nu tegen palen kneuzende, dan onder den modder of tusschen de biezen verbergende, dan weder over steenen en zand slepende, totdat zij, als walgende van haar afzichtelijk speeltuig, het op eene modderbank wierp — eene akelige plaats, waar zeeroovers in ketenen hadden gehangen — en het daar liet liggen.

Daar lag het alleen, in de verte beschenen door een rooden gloed, die de lucht kleurde en in het water spiegelde; want het houten gebouw, dat het nu verminkte lijk zoo kort geleden als een levend mensch had verlaten, stond in volle vlam. Het haar van het gekneusde hoofd speelde in den wind, als ware het om met den dood te spotten: — eene spotternij, waarmede de doode, toen hij leefde, zich zou verlustigd hebben.

LXIX.

DE KIT WORDT GELIEFKOOSD EN BARBARA GEKUST.

Lichte kamers, helder brandende vuren, opgeruimde gezichten, de muziek van blijde stemmen, liefde- en welkomstgroeten, warme harten en tranen van blijdschap — welke eene verandering is dit! Maar zulke genoegens gaat Kit te gemoet. Zij verwachten hem; dat weet hij. Hij vreest bijna, dat hij van blijdschap zal sterven, voordat zij hem ten deel vallen.

Zij hebben hem den geheelen dag hierop voorbereid. Eerst zeggen zij hem, dat hij morgen niet met de andere gevangenen zal vervoerd worden. Langzamerhand geven zij hem te kennen, dat er twijfelingen zijn ontstaan, dat er onderzoek zal gedaan worden, en dat hij misschien nog pardon zal krijgen. Eindelijk, tegen den avond, brengen zij hem naar eene kamer, waarin eenige heeren vergaderd zijn. De voorste daarvan is zijn goede oude meester, die hem terstond bij de hand vat. Hij hoort dat zijne onschuld aan het licht is gekomen, en dat hij vrij is. Hij kan den spreker niet zien, maar keert zich naar den kant van de stem, en terwijl hij eene poging doet om te antwoorden, zijgt hij bewusteloos neder.

Zij helpen hem weder bij, en zeggen dat hij bedaard moet wezen en zich als een man houden. Een van allen zegt dat hij aan zijne arme moeder moet denken. Het is juist omdat hij zooveel aan haar denkt, dat deze blijde tijding hem zoo overweldigt. Zij dringen zich om hem heen en zeggen, dat de zaak reeds algemeen bekend is geworden, en dat het geheele land medelijden heeft met zijn ongeluk. Hij luistert hier niet naar. Zijne gedachten reiken nog niet verder dan zijne moeder. Weet zij het? Wie heeft het haar gezegd, en wat heeft zij gezegd? Hij kan van niets anders spreken.

Zij geven hem een glas wijn, en wachten totdat hij wat bedaarder is en naar hen kan luisteren. Hij kan vrij heengaan. De oude heer Garland meent dat zij maar terstond moeten vertrekken, als hij zich beter gevoelt. De andere heeren geven hem allen de hand. Hij is zeer dankbaar voor hunne belangstelling en voor de beloften, die zij hem doen; maar hij heeft weder het vermogen om te spreken verloren, en het kost hem veel moeite om op de been te blijven, hoewel hij op den arm van zijn meester leunt.

Terwijl zij de akelige gangen doorgaan, ontmoeten zij verscheidene oppassers, die op hunne ruwe manier Kit met zijne vrijheid gelukwenschen. De courantenlezer is onder hun getal; maar zijn toon is niet zoo hartelijk, ja zelfs eenigszins knorrig: want hij beschouwt Kit als een indringer, als iemand, die in de gevangenis huisvesting heeft gekregen, zonder daartoe eigenlijk recht te hebben. Hij kan een goede jongen wezen, denkt hij, maar hij had daar niets te maken, en hoe eer hij weg is, des te beter.

De laatste deur wordt achter hen gesloten, en Kit staat weder in de vrije lucht, in die

straat, waarvan hij zoo dikwijls heeft gedroomd, terwijl hij binnen die muren was opgesloten. Zij schijnt nu breeder en levendiger dan voordezen. Het is slecht weder, en toch bevalt het hem buitengemeen in de opene lucht. Een der heeren stopt hem bij het afscheidnemen geld in de hand. Kit weet niet hoeveel het is; maar als zij de bus voor de arme gevangenen eenige schreden voorbij zijn, keert hij haastig terug en steekt het er in.

De heer Garland heeft in eene straat dichtbij eene koets besteld, en laat Kit er instappen. Eerst kunnen zij slechts stapvoets rijden, en dan nog met fakkels vooruit, wegens den zwaren mist; maar naarmate zij verder van de rivier komen, rijden zij sneller door. Buiten op den weg vindt Kit een vliegenden galop nog te langzaam; maar tegen het eind van de reis verzoekt hij om wat langzamer te rijden, en als zij het huis in het gezicht krijgen, vraagt hij om eens even op te houden en hem te laten ademhalen.

Maar er wordt niet opgehouden; want de oude heer spreekt hem moed in, en weldra rijdt men het hek door, en houdt men voor de deur stil. Van binnen hoort men gerucht, de deur wordt geopend, Kit snelt in huis en zijne moeder valt hem op den hals.

Daar staat ook de moeder van Barbara, met het kleintje op haar arm alsof zij het niet had neergezet, sedert den droevigen dag, toen zij weinig op zulk eene blijdschap hoopte, te schreien en snikken, en de arme Barbara zelve, veel magerder en bleeker dan anders, en toch zeer lief, die beeft als een blad en zich aan den muur vasthoudt; en jufvrouw Garland, bijzonder netjes gekleed, die flauw valt, zonder dat iemand op de gedachte komt om haar te helpen; en de jonge heer Abel, die telkens zijn neus snuit, en iedereen wil omhelzen; en de vreemde heer, die rusteloos heen en weder loopt; en de goede kleine Jakob, die onder op de trap zit, en ijselijk huilt, zonder dat iemand er op let; allen schijnen zij voor eene poos van hun stuk te zijn, maar ieder op zijne eigene manier.

En als al de anderen bedaard zijn en weder kunnen spreken en glimlachen, mist men eensklaps de dwaze, weekhartige Barbara, en vindt haar in de achterkamer flauw liggen; en nadat zij weer bijgebracht is, krijgt zij het op de zenuwen, zoo erg, dat vrouw Nubbles haar zoon gaat roepen, om te zien of hij ook helpen kan. Kit komt, en zegt met een vriendelijke stem: "Barbara!" en hare moeder zegt: "Daar is Kit!" en zij vraagt, zonder hare oogen te openen: "Is hij het wel waarlijk?" En Barbara's moeder antwoordt: "Wel zeker, kindlief. Er is nu niets meer te vreezen." Om haar in dit opzicht geheel gerust te stellen, spreekt Kit haar nog eens toe, maar met dat gevolg, dat Barbara het weer erger op de zenuwen krijgt: eerst eene vlaag van lachen en dan van schreien. Nu knikken de twee moeders elkander toe en beginnen te knorren, alsof zij boos op haar werden — maar het was zoo erg niet gemeend — en zoodra zij zien dat Barbara beter begint te worden, troosten zij Kit met de verzekering, "dat het nu wel zal schikken," en zenden hem weder naar de voorkamer.

In die kamer staan nu wijn en allerlei ververschingen gereed, zoo mooi, alsof Kit en zijne familie de aanzienlijksten van het land waren; en de kleine Jakob is reeds met eene groote pruimentaart bezig, ondertusschen de vijgen en sinaasappelen in het oog houdende, die daarop moeten volgen — hij verzuimt geen tijd, daar kan men op aan. Niet zoodra komt Kit binnen, of de vreemde heer — nooit had iemand het zoo druk — laat de glazen vol schenken, om zijne gezondheid te drinken, en zegt dat de brave jongen, zoolang hij leeft, nooit gebrek aan een vriend zal hebben, en dit zeggen de twee heeren Garland insgelijks. Maar bij deze eer en onderscheiding blijft het nog niet; want de vreemde heer haalt een zwaar zilveren horloge, dat heel hard tikt, uit zijn zak, met Kit's naam, tusschen groote krullen op de kast gegraveerd, en geeft hem dat tot eene gedachtenis, en de twee heeren Garland kunnen niet nalaten een wenk te geven dat hij van hen ook een present te wachten heeft.

Er is echter één vriend, dien Kit nog niet gezien heeft, en die niet wel in den huiselijken kring kan worden toegelaten, omdat hij vier voeten, en aan elken voet een hoefijzer heeft. Kit neemt de eerste de beste gelegenheid waar om weg te sluipen en naar den stal te gaan. Zoodra hij zijne hand aan de klink slaat, begint de hit te brieschen, en nauwelijks treedt Kit de deur in, of de hit, die zich nooit een halster heeft willen laten aandoen, springt hem te gemoet, om hem met dolle blijdschap te verwelkomen, terwijl Kit, vol vreugde over deze hartelijke ontvangst, die alles de kroon opzet, zijn lieveling om den hals vat en diens kop aan zijne borst drukt.

Maar hoe komt Barbara nu juist aantrippelen? en wat is zij weder netjes! Zij heeft zeker in den spiegel gezien, sedert zij weder beter is geworden. Maar hoe komt Barbara den stal op te zoeken? Wel, sedert Kit weg was, heeft de hit van niemand voeder willen nemen dan van Barbara, en nu komt zij, om te zien of alles in orde is, niet denkende dat Christoffel in den stal zou zijn. Zij bloost van verlegenheid.

Misschien heeft Kit zich lang genoeg met den hit bezig gehouden, of misschien kan men zich met nog iets beters bezig houden dan met een hit. In allen gevalle, hij laat den hit staan, om Barbara te vragen of zij weer beter is. Ja,

zij is veel beter; maar zij vreest, dat Kit haar zeer kinderachtig zal hebben gevonden.

"In het geheel niet," zegt Kit, en het eenige antwoord, dat Barbara hierop geeft, is een klein kuchje. De hit is intusschen bescheiden genoeg om zich zoo stil te houden als een lam. Hij kijkt ondertusschen heel snugger, maar dat doet hij altijd. "Wij hebben nog geen tijd gehad om elkander de hand te geven, Barbara!" zegt Kit. Zij geeft hem de hare. Waarom beeft zij nu zoo? Die dwaze Barbara!

Armlengte! De lengte van een arm beteekent niet veel, en Barbara had geen langen arm, en stak dien niet eens rechtuit. Toen zij elkander de hand gaven, was Kit zoo dichtbij, dat hij een traantje aan haar ooglid kon zien hangen. Het was zeer natuurlijk, dat Barbara bij toeval hare oogen opsloeg, en hem betrapte. Was het ook natuurlijk, dat Kit zich op dat oogenblik niet weerhouden kon van Barbara een kus te geven? Dit zij zoo het wil, hij gaf haar een kus. Barbara zeide: "Foei!" maar liet het hem nog tweemaal doen. Misschien zou hij het nog eens gedaan hebben; maar op dat oogenblik begon de hit te springen, alsof hij gek werd van blijdschap, en Barbara liep verschrikt weg, maar toch niet rechtstreeks naar hare moeder, opdat deze niet zou zien hoe rood hare wangen waren en vragen hoe dat kwam. Die looze Barbara!

Toen het gezelschap gegeten had, waarbij men geen haast behoefde te maken, omdat al de aanwezigen op het buitentje bleven slapen, riep de oude heer Garland Kit alleen naar eene andere kamer, en zeide dat hij nog iets te zeggen had, waarover hij zich zeer verwonderen zou. Kit ontstelde hierop zoodanig, dat de oude heer zich haastte om er bij te voegen, dat het eene aangename verwondering zou wezen, en hem toen eerst vroeg, of hij gereed zou zijn om den volgenden morgen op reis te gaan.

"Op reis, mijnheer?" riep Kit uit.

"Ja; met mij en mijn vriend. Kunt gij niet raden, met welk oogmerk?"

Kit werd bleeker en schudde zijn hoofd.

"Ik geloof, dat gij het al begrijpt," zeide zijn meester. "Raad maar eens."

Kit mompelde iets, waarvan niets anders te verstaan was dan de woorden "juffer Nelly," maar schudde te gelijk zijn hoofd, alsof hij zeggen wilde, dat daarop niet meer te hopen was.

Maar in plaats dat de heer Garland zeggen zou "mis," zeide hij zeer ernstig, dat Kit het geraden had.

"Wij hebben eindelijk hunne schuilplaats ontdekt," vervolgde hij, "en wij gaan hen nu opzoeken."

Met eene haperende stem vroeg Kit, waar het was, hoe men haar ontdekt had, en of zij welvarend en gelukkig was.

"Gelukkig is zij zeker," antwoordde de heer Garland; "en welvarend — hoop ik, dat zij spoedig wezen zal. Ik heb gehoord, dat zij ziek is geweest; maar dezen morgen heb ik vernomen, dat zij beter begint te worden. Ga zitten, dan zult gij het overige hooren."

Kit gehoorzaamde, terwijl hij nauwelijks durfde ademhalen; en daarop verhaalde de heer Garland, dat hij een broeder had — van wien Kit zich misschien herinneren zou, dat hij wel eens gehoord had, en wiens portret, geschilderd toen hij nog jong was, op de slaapkamer hing — en dat die broeder ver van Londen in een dorp woonde, bij een predikant, die de vriend zijner jeugd was geweest. Dat zij, hoewel zij elkander zeer liefhadden, toch elkander in jaren niet hadden gezien, maar bestendig briefwisseling hadden gehouden, altijd eene gelegenheid verwachtende om elkander nog eens de hand te drukken, hoewel zij, gelijk de menschen dikwijls doen, altijd het tegenwoordige lieten ontsnappen, en de toekomst in het verledene overgaan. Dat die broeder, die even stil en zacht van karakter was als zijn zoon Abel, zeer bemind was bij de eenvoudige lieden, onder wie hij woonde, en die den ouden vrijer — want zoo noemden zij hem — veel te danken hadden en hoog vereerden. Dat zelfs deze geringe omstandigheden slechts zeer langzaam en in den loop van jaren tot zijne kennis waren gekomen, daar die broeder zijne deugden liever verborgen hield dan er mede praalde, en daarom in zijne brieven zelden melding had gemaakt van zijne vrienden onder de dorpelingen. Dat evenwel zijn gemoed thans zoo vol was van twee menschen — een meisje en een oud man, wien hij veel goeds had gedaan — dat hij eenige dagen geleden een langen brief alleen over deze twee had geschreven, waarin hij zooveel van hunne rampen en wederzijdsche gehechtheid verhaalde, dat weinigen het konden lezen, zonder tot tranen bewogen te worden. Dat hij, de ontvanger van dezen brief, terstond op de gedachte was gekomen, dat deze twee de arme zwervelingen moesten zijn, naar wie men zoolang gezocht had en welke de hemel onder de hoede van zijn broeder had gebracht; dat hij om nader bericht had verzocht; dat dit bericht zijn vermoeden had bewaarheid, en dat hij nu voornemens was om den volgenden morgen op reis te gaan.

"En nu," zeide de oude heer opstaande, "hebt gij rust noodig; want zulk een dag zou de krachten van den sterksten man wel uitputten. Goeden nacht! en de hemel geve onze reis een gelukkig einde!"

LXX.

DE VREEMDE HEER GAAT WEDER OP REIS EN DOET ONDERWEG EEN VERHAAL.

Kit sprong den volgenden morgen vroeg uit zijn bed; want de onrust van zijn geest, een gevolg der afwisseling van aandoeningen, die hij den vorigen dag had ondervonden, had zijn slaap zoo dikwijls gestoord en hem zoo woelig doen droomen, dat het opstaan eene rust werd. Dit was echter de eenige reden niet, dat hij voor dag en dauw opstond; want zijn ongeduld om eene reis aan te vangen, die hem Nelly zou doen wederzien, zou hem toch geene rust hebben gelaten. Hij was ook de eenige ongeduldige niet; want kort na hem waren allen in huis op de been en zoo druk aan het werk, dat, toen de zon opging, alle toebereidselen tot de reis reeds voltooid waren. Kit begon nu te wenschen, dat men niet zoo vlug ware geweest; want de reiskoets, die men besteld had, zou eerst tegen negen ure komen, zoodat hem nog anderhalf uur overschoot, waarin hij niets anders kon doen dan ontbijten.

Maar ja — hij kon een praatje met Barbara gaan maken. Zij was aan het werk; maar des te beter, dan kon hij haar wat helpen, en zoo zou de tijd des te spoediger omgaan. Barbara had hier niets tegen, en onder het werk kwam Kit, over de voorvallen van den vorigen avond peinzende, op de gedachte, dat hij en Barbara toch eigenlijk wel veel van elkander hielden. Nu scheen Barbara, om de waarheid te zeggen, het minst van het geheele kleine huishouden in haar schik te wezen met de drukte en het gewoel van dien ochtend, en toen Kit haar in de eenvoudigheid van zijn hart zeide, hoe blij en vroolijk die reis hem maakte, werd Barbara nog stiller en scheen nog minder in haar schik te wezen.

"Gij zijt, naar mij dunkt, nog niet zoolang thuis geweest, Christoffel!" zeide zij, maar geheel losweg, "dat ge blijde behoeft te zijn, dat ge weer heengaat."

"Maar voor zoo iets!" antwoordde Kit. "Om jufvrouw Nelly terug te halen! O ik ben zoo blijde, dat ik haar eindelijk zal wederzien!"

Barbara zeide wel niet uitdrukkelijk, dat zij er niet zeer blijde over was, maar gaf dit toch zoo duidelijk te kennen, door de manier, waarop zij even haar hoofd schudde, dat Kit zich in zijne onnoozelheid verwonderde, waarom zij zoo koel was.

"Gij zult zeggen, dat zij het mooiste, liefste gezichtje heeft, dat gij ooit gezien hebt," zeide Kit, zich in de handen wrijvende; "dat zult gij zeker."

Barbara schudde wederom haar hoofd.

"Wat scheelt u, Barbara?" vroeg Kit.

"Niets," antwoordde zij met een pruilend lipje.

Er is geene school, waarin een leerling zulke snelle vorderingen maakt, als die, waarin Kit plaats had genomen, toen hij Barbara een kus gaf. Hij zag nu, wat Barbara meende, zoo duidelijk alsof hij het gedrukt voor zich had.

"Barbara!" zeide hij, "ge zijt toch niet boos op mij?"

Och lieve hemel! neen! Waarom zou zij boos wezen? Welk recht had zij om boos te wezen? En wat beteekende het, of zij boos was of niet? Wie zou er zich veel aan storen, of zij boos was?

"Wel ik natuurlijk," zeide Kit.

Barbara kon in het geheel niet inzien, waarom dit natuurlijk zou wezen.

Kit meende, dat zij het wel begrijpen zou; zij moest er nog maar eens over denken. Barbara dacht er nog eens over; maar neen, zij begreep volstrekt niet, wat Christoffel meende, en zij moest nu naar boven: hare meesteres zou op haar wachten.

"Neen, luister eens, Barbara!" zeide Kit, haar tegenhoudende. "Laten wij als vrienden scheiden! Ik heb in mijn ongeluk altijd aan u gedacht, en ik zou mij nog veel ongelukkiger hebben gevoeld, als het niet om u was geweest."

O hoe lief zag Barbara er uit toen zij zoo bloosde, en zoo beefde als een angstig vogeltje.

"Ik zeg u de waarheid, Barbara! op mijn woord," vervolgde Kit ernstig, "maar niet half zoo duidelijk, als ik wel wilde. Wanneer ik verlang, dat gij blijde zult wezen, omdat gij jufvrouw Nelly zult zien, is het alleen, omdat ik zoo gaarne zou hebben, dat gij blij waart met alles, waarmede ik blij ben; anders meen ik niets. Wat haar betreft, Barbara! ik geloof, dat ik bijna zou kunnen sterven, om haar een dienst te doen; maar zoo zoudt gij ook denken, als gij haar zoo gekend hadt als ik. Ik ben er zeker van."

Barbara was aangedaan; het speet haar, dat zij zich onverschillig had getoond.

"Ik ben gewoon," vervolgde Kit, "om aan haar te denken, alsof zij een engel was. Als ik verlang haar weder te zien, verwacht ik niets anders, dan dat zij mij weder vriendelijk zal toeknikken en zeggen: "daar is mijn oude Kit weer!" of zoo iets, dat zij gewoon was te zeggen. Ik hoop, dat zij nu in overvloed en geluk zal kunnen leven, zooals zij verdient; en wat mij zelven betreft, hoop ik niets anders, dan dat zij mij altijd zal behandelen als haar getrouwen knecht, die zooveel van haar houdt, dat hij voor haar wel door een vuur zou willen loopen. Eens ben ik wel bang geweest, dat zij, als zij eens rijke vrienden kreeg, zulk een armen jongen als ik ben, niet meer zou willen kennen; en dat zou mij meer bedroefd heb-

ben, dan ik u zeggen kan, Barbara! Maar ik ben zeker, dat ik haar toen onrecht deed. Ik hoop nu weder, dat zij altijd zoo tegen mij zal spreken, als toen ik nog bij haar in dienst was. Omdat ik zoo hoopte en dacht, heb ik altijd mijn best gedaan om zoo te blijven, als zij mij gaarne zou willen hebben. En als mij dat goed heeft gedaan — en kwaad gedaan heeft het mij zeker niet — ben ik er haar dankbaar voor, acht ik er haar des te hooger en heb er haar des te liever om. Ziedaar, Barbara! dat is nu de zuivere waarheid."

De kleine Barbara was niet grilziek van aard, en daar zij nu vol berouw was, smolt zij in tranen. Welk verder gesprek hieruit had kunnen volgen, behoeven wij niet te onderzoeken; want op dat oogenblik hoorde men de reiskoets aankomen, die kort daarop voor de deur stilhield en het gewoel in huis, dat eenigen tijd had gesluimerd, met tiendubbele kracht deed ontwaken. Te gelijk met de reiskoets kwam Chuckster in eene vigelante, met eenige papieren en een zak geld, die hij den vreemden moest ter hand stellen. Dit verricht hebbende, deed hij alsof hij thuis was, en vermaakte zich, onder een wandelend ontbijt, met fatsoenlijke onverschilligheid naar het pakken van de reiskoets te kijken.

"Eigenwijs is er bij, naar ik zie, mijnheer!" zeide hij tot Abel Garland. "Ik dacht, dat hij laatst niet medeging, omdat hij niet zeer gezien was bij dien ouden snaphaan."

"Bij wien, mijnheer?" vroeg Abel.

"Bij den ouden heer," antwoordde Chuckster, eenigszins uit het veld geslagen.

"Onze client verkiest hem nu mede te nemen," zeide Abel droogweg. "De vroegere voorzichtigheid is nu niet noodig, omdat de betrekking van mijn vader tot een heer, in wien de voorwerpen zijner nasporing het volste vertrouwen stellen, voldoende zal wezen om hen te overtuigen, dat hij met een vriendschappelijk oogmerk komt."

"Ja," dacht Chuckster, terwijl hij uit het venster keek, "iedereen liever dan mij! Eigenwijs moet mij voorgaan; natuurlijk! Hij heeft wel juist die banknoot niet weggekaapt, maar ik twijfel er toch niet aan, of hij zou er toe in staat wezen. Dat heb ik altijd gezegd. Een duivelsch mooi meisje daar! Waarachtig, een lief kind!"

Barbara was het voorwerp van dezen lof; en daar zij bij de reiskoets stond, die nu bijna gereed was om af te rijden, gevoelde Chuckster op eens zooveel belangstelling in de zaak, dat hij met wijde slingerende schreden het huis uitkuierde, en post vatte op een behoorlijken afstand om lonkjes te werpen. Daar hij de vrouwen kende, en volleerd was in alle kunstgrepen om den weg tot hare harten te vinden, zette hij zijne eene hand op de heup en streek met de andere zijne lange haren op; eene houding, waarmede men in beschaafde kringen niet weinig opheeft, en die dikwijls een ontzettenden indruk maakt.

Zoo groot is echter het verschil tusschen de stad en het land, dat niemand eenige acht gaf op deze innemende figuur; want de ellendelingen hielden zich uitsluitend bezig met de reizigers vaarwel te zeggen, hun handkussen toe te werpen, met zakdoeken te wuiven, en dergelijke gemeene flauwigheden. De vreemde heer en de heer Garland zaten reeds in het rijtuig, de postiljon in den zadel, en Kit goed ingebakerd op het achterbankje; en in het rond stonden jufvrouw Garland, Abel, vrouw Nubbles en de kleine Jakob, terwijl men Barbara's moeder, die weder op het altijd wakkere kleintje paste, in de verte zag; en allen knikten, bogen of negen, en riepen "vaart wel!" of "goede reis!" zoo hard zij konden. De reiskoets reed voort, en eene poos later bleef Chuckster geheel alleen staan, woedend van spijt, dat Barbara tot het laatste oogenblik Kit had toegewuifd, en hem — Chuckster, die, als hij in het park wandelde, door alle dames werd bewonderd — niet eens had aangezien. Wij zullen ons niet langer met zijne verontwaardiging bezig houden, daar wij eene andere taak hebben, namelijk de reizigers op hun kouden tocht te volgen.

Het was een bitter koude dag. Een scherpe wind, die den harden grond deed kraken en het witte rijm van de boomen schudde, woei hun vlak te gemoet. Maar Kit bekommerde zich niet om het weder; want er was vrijheid en frischheid in den wind, en hoe scherp hij waaien mocht, hij was welkom. Terwijl hij voorbijsnoof en dorre takjes en verdroogde bladeren dwarlend voor zich uitjoeg, was het alsof alles evenveel haast had als zij. Hoe harder het woei, des te sneller schenen zij te vorderen. Het was een vermaak zich tegen de opkomende vlagen schrap te zetten en ze een voor een te overwinnen; er eene te zien aankomen, onder het naderen in kracht en woede toenemende; voor een oogenblik te buigen, terwijl zij loeiend voorbijgierde; dan om te zien en ze na te kijken, de sterke boomen er in de verte voor te zien buigen, en het geloei te hooren wegsterven.

Den geheelen dag bleef het zoo waaien, en tegen den avond werd de koude nog strenger. Tusschenbeide — tegen het einde van een lang station — kon Kit niet nalaten te wenschen, dat het een weinig minder koud ware; maar als zij ophielden om van paarden te wisselen en hij eens frisch op en neer kon loopen, en het druk had om den ouden postiljon te betalen, den nieuwen wakker te maken en de paarden te helpen inspannen, werd hij zoo warm, dat het bloed tot in zijne vingers tintelde, en dan sprong hij

weder vlug op zijne bank, zong, terwijl hij voortreed, bij de vroolijke muziek der wielen, en lachte in zijn geest de menschen uit, die in hunne warme bedden lagen. Dan was het hem alsof de reis de helft van haar vermaak zou verloren hebben, als het een halven graad minder koud was geweest.

Intusschen kortten de twee heeren, die weinig lust hadden om te slapen, elkander den tijd met gesprekken, welke natuurlijk liepen over het oogmerk van hunne reis, en de hoop en vrees, die zij daaromtrent koesterden. Hoop hadden zij veel; vrees misschien geene andere dan die onbepaalde ongerustheid, welke het gevolg eener langgerekte verwachting is.

In eene poos van stilzwijgen, toen de nacht reeds half verloopen was, keerde de vreemde heer, die langzamerhand stiller en nadenkender was geworden, zich eensklaps tot zijn metgezel, en vroeg: "Kunt gij geduldig luisteren?"

"Even geduldig als de meeste andere menschen, denk ik," antwoordde de heer Garland glimlachend. "Waarom vraagt gij dat zoo?"

"Er ligt mij een verhaal op de tong," antwoordde zijn vriend, "en daarmede zal ik uw geduld eens op de proef stellen. Maar ik zal het kort maken." En zonder naar antwoord te wachten, vervolgde hij:

"Er waren eens twee broeders, die elkander teeder liefhadden. Zij verschilden omtrent twaalf jaren in ouderdom, en het is mogelijk, dat zij, zonder het zelven te weten, elkander om die reden nog meer liefhadden. Hoe groot echter het verschil in jaren ook was, zij werden echter maar al te spoedig elkanders medeminnaars. De vurigste genegenheid van beider harten werd op één voorwerp gevestigd.

"De jongste was de eerste, die dit ontdekte. Er bestonden redenen waarom hij in dit opzicht bijzonder gevoelig en waakzaam was. Ik zal u niet zeggen wat hij leed, en hoe groot zijn zielestrijd was. Hij was een ziekelijk kind geweest. Zijn broeder, bij zijne eigene kracht en gezondheid toch geduldig en medelijdend, had menigen dag zijn liefste spel nagelaten, om bij zijn bed te komen zitten en hem met vertellen den tijd te korten, of hem in zijne armen naar eene groene plek te dragen, waar de andere knaap zich in het genot van een helderen zomerdag kon verkwikken, en de geheele natuur, zich zelven alleen uitgezonderd, gezond en vroolijk zien — kortom, om hem



"MEESTER!" RIEP HIJ, TERWIJL HIJ ZICH OP EENE KNIE LIET ZINKEN EN DEN OUDEN MAN BIJ DE HAND VATTE. "LIEVE MEESTER! SPREEK TOCH TEGEN MIJ!" (blz. 230).

trouw en teeder op te passen. Ik kan alles niet optellen wat hij deed om zich door zijn armen ziekelijken broeder te doen beminnen, of mijn verhaal zou geen einde hebben. Maar toen de tijd van beproeving kwam, was het hart van den jongsten broeder vol van die oude dagen. De hemel sterkte hem, om de opofferingen der onbezorgde jeugd met eene andere van den mannelijken leeftijd te beantwoorden. Hij liet zijn broeder zijn geluk. De waarheid kwam nooit over zijne lippen, en hij verliet zijn vaderland, in de hoop dat hij buitenslands zou sterven.

"De oudste broeder trouwde haar. Niet lang daarna was zij in den hemel, en liet hem met eene dochter achter.

"Indien gij ooit in eene galerij de portretten eener oude familie bij elkander hebt gezien, zult gij u wel herinneren hoe gij hetzelfde gelaat en dezelfde gestalte — dikwijls het schoonste en teerste van allen — door verschillende tijden heen kunt nagaan; hoe gij telkens hetzelfde aanvallige meisje terugvindt, dat nooit verandert of veroudert — de goede engel van het geslacht — die in tegenspoeden getrouw blijft — voor alle zonden schijnt te boeten.

"In deze dochter scheen de moeder te herleven. Gij kunt u verbeelden met hoeveel teederheid hij, die deze moeder zoo vroeg verloren had, zich aan dat meisje hechtte, dat haar bezield afbeeldsel was. Zij groeide op tot eene vrouw, en schonk haar hart aan een man, die de waarde van dat geschenk niet kon beseffen. Haar liefhebbende vader kon haar niet zien treuren en verkwijnen. De jonkman was misschien beter dan hij dacht. Met zulk eene vrouw moest hij wel een goed mensch worden. Hij gaf zijne toestemming, en zij trouwden.

"In al de ellende, welke op deze echtverbintenis volgde, onder al de koude verwaarloozing en de onverdiende verwijten in al de armoede, waarin hij haar stortte, in al hare dagelijksche kwellingen, te ellendig en te laag om er van te spreken, maar vreeselijk om te dragen, zwoegde zij voort met een moed en eene kracht, welke slechts aan de vrouw is verleend. Hoewel haar goed verspild werd, haar vader door haar man bijna tot den bedelstaf werd gebracht, en die vader ieder oogenblik (want zij woonden nu onder één dak) getuige was van haar ongeluk en de mishandelingen, die zij onderging — klaagde zij nooit over haar lot, dan alleen om zijnentwil. Tot het laatste toe geduldig en door de kracht der liefde ondersteund, stierf zij eindelijk, toen zij omtrent drie weken eene weduwe geweest was, haar vader twee weezen ter verzorging nalatende: de eene een zoon van tien of twaalf jaren, de andere een meisje — juist zulk een kind, van denzelfden ouderdom en met hetzelfde uitzicht, als zij geweest was, toen hare moeder stierf.

"De oudste broeder, de grootvader dezer twee kinderen, was nu een afgeleefd man — gebogen, minder door den last der jaren, dan onder de zwaarte van zijn verdriet. Met het overschot van zijn vermogen begon hij een handel, eerst in schilderijen en naderhand in oude zeldzaamheden. Hij had van een kind af altijd liefhebberij in zulke dingen gehad, en wat hem eerst tot zijn vermaak had gediend, moest hem nu een sober en wisselvallig bestaan geven.

"De knaap werd een man gelijk zijn vader, in voorkomen en karakter; het meisje geleek zoo sprekend op hare moeder, dat de oude man, als hij haar op zijne knie had en in hare zachte blauwe oogen zag, zich bijna verbeeldde, dat hij uit een benauwden droom ontwaakte, en dat zijne dochter weder een klein kind was. De ondeugende jongen ontliep spoedig het ouderlijk huis, en zocht gezelschap dat meer met zijn smaak overeenkwam. De oude man en het meisje bleven alleen bij elkander wonen.

"Toen was het, toen de liefde voor twee afgestorvenen, die hem het naast en dierbaarst waren geweest, geheel op dat teedere schepseltje werd overgebracht, — toen haar gezichtje, dat bestendig voor hem was, hem ieder uur herinnerde aan de al te vroege verandering, die hij in een ander gezicht, maar dat men voor hetzelfde had kunnen houden, had opgemerkt, — aan al het leed, dat hij zijne dochter had zien ondergaan, — toen de jonkman hem door brooddronkene verkwisting plunderde en uitzoog, evenals zijn vader gedaan had, en hem zelfs nu en dan in verlegenheid en nood bracht, — toen was het, dat eene angstige vrees voor armoede en gebrek bij hem opkwam en in zijn gemoed wortel schoot. Hij dacht echter niet om zich zelven; al wat hij vreesde was voor het meisje. Die angst was een spook, dat hem dag en nacht vervolgde.

"De jongste broeder was eenzaam gebleven en had een aantal verschillende landen doorreisd. Zijne vrijwillige ballingschap was verkeerd uitgelegd, en hij had — niet zonder smart — verwijten en smaad moeten dragen, wegens iets, dat hem zelven de bitterste zielesmart had gekost en zijn levensgeluk had verwoest. Behalve dat was het verkeer tusschen hem en zijn oudsten broeder moeielijk, en dikwijls gingen hunne brieven verloren; maar hij vernam toch, hoewel met lange tusschenpoozen en stuksgewijze, wat ik u nu heb medegedeeld.

"Toen droomde hij nog meermalen dan vroeger van hun jeugdig, gelukkig leven — voor hem zoo gelukkig, hoewel vol ziekte en smart; elken nacht was hij weder een kind en bij zijn broeder. Met al den spoed, dien hij maken kon, deed hij zijne zaken aan kant, maakte al zijne bezittingen te gelde, en met eerlijk gewonnen schatten, voor beiden genoeg, met een verlangend hart en eene opene hand, met leden,

bevende, zoodat zij hem nauwelijks konden dragen, met eene ontroering, die hij misschien niet voor de tweede maal zou kunnen overleven, kwam hij op zekeren avond aan het huis van zijn broeder..."

De verhaler, wiens stem reeds eenige malen had gehaperd, bleef hier steken.

"Het overige weet ik," zeide de heer Garland, hem de hand drukkende.

"Ja," hernam zijn vriend, na eene poos van stilzwijgen, "wij kunnen ons het overige besparen. Gij weet van hoe weinig gevolg mijne nasporing was. Zelfs toen wij, door alle mogelijke middelen aan te wenden, vernomen hadden, dat men hen in het gezelschap van twee poppenkastlieden had gezien, toen wij later die mannen zelven en eindelijk ook hunne schuilplaats ontdekten, zelfs toen kwamen wij te laat. De hemel geve, dat wij nu niet weder te laat komen!"

"Neen, dat zullen wij zeker niet," antwoordde de heer Garland. "Nu moeten wij hen vinden."

"Dat heb ik ook gehoopt en gedacht," hernam zijn reisgenoot. "Ik tracht het nog te denken en te gelooven. Maar er ligt mij eene zwaarte op de borst, mijn vriend! eene treurigheid benevelt mijn geest, die zich noch door hoop, noch door redeneeren laat verdrijven."

"Dat verwondert mij niet," zeide de heer Garland: "het is een noodzakelijk gevolg der gebeurtenissen, die gij u in het geheugen hebt herroepen, en van het akelige weder in dezen nacht. Luister, hoe de wind huilt!"

LXXI.

DE REIZIGERS KOMEN TER PLAATSE HUNNER BESTEMMING, EN HOOREN EEN VREEMD GELUID.

De dag brak aan en vond hen nog op weg. Sedert zij waren afgereden, hadden zij hier en daar stilgehouden om eenige ververschingen te gebruiken, en ook tusschenbeiden, vooral in den nacht, naar andere paarden moeten wachten; anders hadden zij nergens vertoefd. Maar het weder bleef ongunstig, en de wegen waren dikwijls slecht. Het moest nog eens nacht worden, voordat zij de plaats hunner bestemming bereikten.

Kit, nu tegen de koude gehard, hield zich manhaftig; en daar hij genoeg werk had om zijn bloed in beweging te houden, zich het gelukkig einde dezer avontuurlijke reis te verbeelden, om zich heen te kijken en zich over alles te verbazen, had hij weinig tijd over om aan kleine ongemakken te denken. Hoewel zijn ongeduld en dat zijner medereizigers klom, naarmate de dag verliep, stonden de uren toch niet stil. De korte winterdag neigde spoedig ten avond, en het werd reeds weder donker, toen zij nog vele mijlen hadden af te leggen.

Tegen den avond bedaarde de wind; zijn loeien in de verte ging in een zacht en klagend stenen over; en als hij den weg langs kwam en door de dorre struiken aan de kanten ruischte, deed hij aan een reusachtig spooksel denken, waarvoor de weg te smal was en welks kleederen onder het voortzweven ritselden. Langzamerhand stierf hij geheel weg, en toen begon het te sneeuwen.

De vlokken vielen zoo zwaar en dicht, dat de grond spoedig eenige duimen hoog met sneeuw bedekt was en zich eene plechtige stilte in het rond verspreidde. Nu maakte het rollen der wielen geen gerucht meer, en het kletteren van de hoefslagen der paarden veranderde in een dof stampen. Het kwam den reizigers voor, alsof zij veel minder vorderden dan in het begin. Met zijne hand boven zijne oogen, om de sneeuwvlokken af te weren, zat Kit dikwijls te turen, of hij niet in de verte de lichten van eene stad ontdekte. Hij zag veel, maar kon niets duidelijk onderscheiden. Nu zag hij een kerktoren, die, als hij dichter bij kwam, in een boom veranderde; dan eene schuur, die later slechts de schaduw van de lantaren der reiskoets bleek te zijn. Dan ontdekte hij voetgangers, ruiters en rijtuigen in de verte, die ook slechts schaduwen waren. Somtijds stond er een muur of een huis met een spitsen gevel op den weg, en als hij zulk een voorwerp naderde, was het niets anders dan de weg zelf. Allerlei dingen vertoonden zich hier en daar, en toch bleef hij langs denzelfden kalen weg voortrijden; alles liep op hetzelfde gezichtsbedrog uit.

Hij was verstijfd van koude, toen hij bij een eenzaam posthuis van zijne bank klom, en vroeg, hoever zij nog te rijden hadden om het eind hunner reis te bereiken. Het was op zulk eene afgelegene plaats reeds laat, en de menschen waren in bed; maar eene stem uit een bovenvenster antwoordde: "Tien mijlen." De tien minuten, die daarop volgden, schenen een uur te duren; maar na verloop van dien tijd bracht een huiverende stalknecht de vereischte paarden buiten, en na nog eenig oponthoud, waren zij weder in beweging.

Zij moesten nu een dwarsweg inslaan, met diepe sporen en gaten, die nu met sneeuw bedekt en onherkenbaar waren, en waarover de paarden telkens struikelden zoodat zij stapvoets moesten rijden. Voor menschen, zoo ongeduldig als zij toen waren, was het onmogelijk, zoo langzaam vorderende, stil te blijven zitten; zij stapten af, en wandelden achter het rijtuig voort. De weg scheen eindeloos, en de tocht was zeer vermoeiend. Juist toen allen dachten,

dat de voerman verdwaald moest zijn, sloeg eene kerkklok dichtbij twaalf uur, en te gelijk bleef het rijtuig stilstaan. Het had onder het rijden weinig gerucht gemaakt; maar nu zij eensklaps het piepen en kraken der sneeuw niet meer hoorden, was de verandering zoo treffend, alsof een groot rumoer door eene volstrekte stilte was vervangen.

"Hier zijn wij er, heeren!" zeide de voerman, terwijl hij van zijn paard klom, en aan de deur eener kleine herberg aanklopte. "Holla ho! — Twaalf uur is hier het hartje van den nacht."

Zij klopten lang; maar in het huis bleef het donker en stil. Zij gingen een weinig achteruit, en keken naar de vensters, zwarte vlekken op den witten gevel. Er was nergens licht te zien; de slapers schenen dood te wezen. Met zonderlinge tegenstrijdigheid spraken zij fluisterend tegen elkander, als vreesden zij de akelige echo, die zij pas hadden opgewekt, weder gaande te maken.

"Laten wij voortgaan," zeide de vreemde heer. "De voerman zal hen wel wakker kloppen. Ik heb geen rust, voordat ik weet dat wij niet te laat komen. Laten wij in 's hemels naam voortgaan!"

Zij gingen voort, nadat zij den postiljon last hadden gegeven om eenige ververschingen te bestellen, en Kit volgde hen, iets medenemende, dat hij, in een doek gewikkeld, in het rijtuig had gezet, toen zij afreden. Het was het vogeltje, in het oude kooitje, juist zooals zij het verlaten had. Zij zou blijde zijn, als zij het wederzag — dat wist hij.

De weg liep een heuvel af, en zij verloren de kerk, welker klok zij hadden hooren slaan, en het dorpje daar omheen weder uit het oog. Het kloppen van den postiljon, dat zij in de doodsche stilte duidelijk konden hooren, was hun onaangenaam; zij wenschten, dat zij hem gelast hadden om te wachten totdat zij terugkwamen. Eindelijk kregen zij de oude kerk weder in het gezicht, en spoedig waren zij er dichtbij. Een eerwaardig gebouw — grijs zelfs te midden van het grauwe landschap. Een oude zonnewijzer tegen den torenmuur was bijna onder de opgejaagde sneeuw verborgen, en nauwelijks te herkennen voor wat hij was. De tijd zelf scheen oud en stroef te zijn geworden, alsof geen dag ooit den treurigen nacht moest vervangen.

Het hek van het kerkhof stond open; maar er liepen verscheidene paden over, en zij wisten niet, welk pad zij zouden inslaan. Zij bleven dus weder staan. De dorpsstraat — als men eene onregelmatige groep van armoedige boerenwoningen, waarvan eenige met hare achtergevels naar den weg stonden, eene straat kan noemen — liep op het kerkhof aan. Voor een venster zag men een flauw licht, en Kit ging naar dit huis, om naar den weg te vragen.

Zijn geroep werd van binnen door een oud man beantwoord, die kort daarop aan het venster kwam, nog bezig met iets om zijn hals te wikkelen, om zich tegen de koude te beschermen, en vroeg, wat men op zulk een ontijdig uur van hem hebben wilde.

"Het is guur weder," bromde hij, "en geen nacht om iemand, als ik ben, op te roepen. Mijn werk heeft immers zooveel haast niet. Die mij noodig hebben, kunnen wel wachten. Wat moet gij?"

"Ik zou u niet hebben opgeroepen," zeide Kit, "als ik geweten had, dat gij oud en ziek waart."

"Oud?" herhaalde de ander snibbig. "Hoe weet gij dat ik oud ben? Misschien niet zoo oud als gij denkt, vriend! En ziek? Gij zult veel jonge menschen vinden, die er erger aan toe zijn dan ik. Ongelukkig genoeg — ik meen niet dat ik nog zoo gezond en sterk ben, maar dat zij zoo zwak en teer zijn. Maar, gij moet het mij niet kwalijk nemen," vervolgde hij daarop, "dat ik u eerst wat ruw aansprak. Ik zag niet dat gij een vreemdeling waart. Ik kan in het donker niet goed zien; — maar dat komt niet van ouderdom; mijne oogen zijn nooit sterk geweest."

"Het spijt mij dat ik u heb opgeroepen," zeide Kit, "maar die heeren, die daar bij het hek van het kerkhof staan, zijn ook vreemdelingen, die pas hier zijn gekomen, en naar de pastorie zoeken. Kunt gij ons den weg wijzen?"

"Dat zou ik denken," antwoordde de oude man met eene bevende stem: "als het weer zomer wordt, ben ik hier vijftig jaren doodgraver geweest. Gij moet het pad aan de rechterhand maar inslaan, vriend! Maar, gij brengt immers geene kwade tijding voor onzen goeden dominé?"

Kit antwoordde haastig neen, en wilde terugkeeren, toen de stem van een kind zijne aandacht trok. Omhoog ziende, bemerkte hij voor het venster van het huis er naast een zeer jong knaapje.

"Wat is dat?" riep het kind. "Is mijn droom uitgekomen? Waarom zijt gij zoo laat op?"

"Die arme kleine!" zeide de doodgraver, voordat Kit kon antwoorden. "Hoe gaat het, lieve jongen?"

"Is mijn droom uitgekomen?" riep het kind, zoo angstig dringend, dat het elken hoorder moest ontroeren. "Maar neen, het kan niet wezen. Het is onmogelijk — onmogelijk."

"Ik begrijp hem wel," zeide de doodgraver. "Ga toch weer naar bed, lieve jongen!"

"Ach!" riep het kind met wanhopige droefheid: "ik wist wel, dat het niet wezen kon. Ik wist het wel, voordat ik het vroeg. Maar van nacht en verleden nacht ook, was het altijd hetzelfde. Ik kan nooit slapen, of die nare droom komt terug."

"Ga maar weer slapen," zeide de oude man troostend. "Hij zal nu wel wegblijven."

"Neen, neen! Ik wilde liever dat hij terugkwam," antwoordde het kind. "Ik ben er niet bang voor; maar hij maakt mij zoo bedroefd."

De oude man zegende hem, het kind antwoordde schreiend "goeden nacht," en Kit was wederom alleen.

Hij keerde terug, getroffen door hetgeen hij gehoord had, hoewel hij niet had begrepen wat het kind meende. Zij volgden het pad, dat de doodgraver hun had aangewezen, en kwamen zoo spoedig aan de pastorie. Toen zij hier even stilstonden en omkeken, zagen zij licht in een oud, half vervallen gebouw op eenigen afstand. Het licht scheen uit een boogvenster te komen, en schitterde in de schaduw van den zwaren donkeren muur als eene ster.

"Wat is dat voor licht," riep de jongste broeder uit.

"Dat moet het oude gebouw zijn, waarin zij wonen," antwoordde de heer Garland. "Ik zie geen ander in den omtrek."

"Zij kunnen toch niet zoo laat nog op wezen," hernam de ander haastig.

Nu kwam Kit tusschenbeiden, en verzocht dat men, terwijl zij aanklopten en wachtten, hem naar het licht zou laten gaan, om te zien wie daar nog op was; en zoodra zijn meester hierin had toegestemd, rende hij, met het vogelkooitje in zijne hand, recht op de plek aan.

Het was niet gemakkelijk om tusschen de graven met zulk een vaart te loopen, en op een anderen tijd zou hij misschien langzamer gegaan of het omloopende pad gevolgd hebben; maar nu snelde hij voort, zonder op hinderpalen te letten, tot hij op eenige schreden afstands van het venster was.

Hij naderde verder zoo zacht als hij kon, en zoo dicht bij den muur komende, dat hij met zijne kleeren de sneeuw van het klimop veegde, bleef hij staan luisteren. Hij hoorde geen gerucht. In de kerk zelf was het niet stiller. Hij legde zijne wang tegen het glas, en luisterde weder. Neen! En toch was het in het rond zóó stil, dat hij de ademhaling van iemand die sliep had moeten hooren, als daar iemand geslapen had.

Het was zonderling: een licht zoo laat in zulk een gebouw, zonder dat er iemand bij was.

Voor de onderste helft van het venster hing eene gordijn, zoodat hij niet in de kamer kon zien. Doch er viel geene schaduw van iemand daar binnen op die gordijn. Tegen den muur op te klouteren, zou misschien eenigszins gevaarlijk wezen, en daarbij kon hij licht gerucht maken en Nelly doen schrikken, indien zij inderdaad daar woonde. Hij bleef nog eene poos luisteren, maar hoorde toch niets.

Langzaam verliet hij de plek en ging het gebouw langs, totdat hij aan eene deur kwam. Hij klopte aan, maar kreeg geen antwoord, en toch hoorde hij van binnen een vreemd geluid. Het was moeielijk te bepalen, wat het was. Het geleek wel naar het kermen van iemand, die zware pijn leed: maar daartoe was het te regelmatig en aanhoudend. Nu scheen het een soort van gezang, dan een geklag te wezen — namelijk in zijne verbeelding, want in het geluid zelf kwam geene verandering. Hij had nooit zoo iets gehoord; het was akelig, huiveringwekkend.

De luisteraar rilde sterker dan hij op zijne koude reis had gedaan; maar hij klopte nog eens aan. Er kwam geen antwoord, en het geluid bleef hetzelfde. Nu lichtte hij de klink op en duwde tegen de deur. Zij was van binnen niet gesloten en ging langzaam open. Hij zag het schijnsel van een vuur en trad binnen.

LXXII.

WAT DE REIZIGERS OP DE PLAATS HUNNER BESTEMMING AANTREFFEN.

De roode gloed van het vuur — want er was geen ander licht in het vertrek — toonde Kit eene gedaante, die, met den rug naar hem toegekeerd, voorovergebogen bij den haard zat. De gedaante scheen zich te warmen, en toch ook niet. Zij zat wel, als het ware, op het vuur gekropen, maar stak hare handen niet uit, om de aangename warmte op te vangen. In elkander gekrompen, met neergebogen hoofd, over de borst gekruiste armen en dichtgeknepen vuisten, wiegde zij zich op eene lage bank onophoudelijk voor- en achterwaarts, en vergezelde die beweging met het akelige geluid, dat Kit gehoord had.

De zware deur was met een geweldigen slag achter hem dichtgevallen; maar de gedaante zag niet op, en gaf geen het minste blijk dat zij dit had gehoord. Het scheen een oud man te wezen; zijne haren hadden de kleur van de asch, die het smeulende vuur, waarin hij staarde, half bedekte. Alles paste bij elkander: het flauwe licht, het uitgaande vuur, het vervallen gebouw, de eenzaamheid, de afgeleefde grijsaard. Asch, stof en dood!

Kit trachtte te spreken, en zeide ook iets, zonder bijna zelf te weten wat; maar de gedaante lette er niet op; dezelfde beweging en hetzelfde doffe gesteun bleven aanhouden. Kit sloeg zijne hand aan de klink, toen het vuur een oogenblik opvlamde, en iets in de gedaante, dat hij nu duidelijker onderscheidde, hem deed stilstaan. Hij trad eene schrede naderbij — nog eene — nog eene — en nu zag hij het gezicht. Ja, hoe veranderd het was, hij kende het.

“Meester!” riep hij, terwijl hij zich op eene knie liet zinken en den ouden man bij de hand vatte. “Lieve meester! Spreek toch tegen mij!”

De oude man keerde zich om, en mompelde met eene holle stem: “Daar is er nog een! — Hoeveel van die spoken zijn van avond reeds hier geweest?”

“Geen spook, meester! Niemand anders dan uw oude knecht. Gij kent mij nu zeker wel? Juffer Nelly — waar is zij — waar is zij?”

“Dat zeggen zij allen!” riep de oude man uit. “Allen doen zij dezelfde vraag.”

“Waar is zij?” herhaalde Kit. “O, beste meester, zeg het mij toch!”

“Zij ligt te slapen — daar — daar binnen.”

“Goddank!”

“Ja, wel Goddank!” hernam de oude man. “Menigmaal, menigmaal heb ik Hem gebeden in den langen nacht, als zij lag te slapen. Luister! Riep zij daar!”

“Ik hoorde niets.”

“Ja zeker! Luister nu maar! Zeg, hoort gij dat niet?”

Hij stond op, om te luisteren.

“Dat ook niet?” vervolgde hij met een zegevierenden glimlach. “Zou iemand die stem zoo wél kennen als ik? Stil! stil!”

Kit wenkende om zich stil te houden, sloop hij naar eene andere kamer. Eene poos bleef hij daar, terwijl Kit hem zacht en vriendelijk hoorde spreken, en toen kwam hij terug met eene lamp in zijne hand.

“Zij ligt nog te slapen,” fluisterde hij. “Gij hadt gelijk. Zij heeft niet geroepen, of zij moet het in haar slaap gedaan hebben. Dikwijls roept zij mij in haar slaap. Terwijl ik bij haar zat te waken, zag ik dikwijls hare lippen bewegen, en dan wist ik wel, al gaf zij geen geluid, dat zij van mij sprak. Ik was bang dat het licht haar in de oogen zou schijnen en haar wakker maken; daarom heb ik het medegenomen.”

Hij sprak meer bij zich zelven dan tot zijn bezoeker; maar toen hij de lamp had nedergezet, scheen hij eensklaps nieuwsgierig te worden, nam ze weder op, en hield ze voor het gezicht van den vreemdeling. Hij scheen echter terstond te vergeten wat hij doen wilde, en zette de lamp weder neer.

“Zij slaapt gerust,” zeide hij, “maar geen wonder. Engelen hebben den grond hoog met sneeuw bestrooid, opdat de lichtste voetstap nog lichter zou worden; en de vogeltjes zijn gestorven opdat zij haar niet zouden wekken. Zij placht ze eten te geven. Al waren zij nog zoo koud en hongerig, voor ons namen de vreesachtige beestjes altijd de vlucht. Voor haar vlogen zij nooit weg.”

Wederom luisterde hij en bleef een tijd lang stilstaan, zonder bijna adem te halen. Toen scheen hij op een anderen inval te komen. Hij opende eene kast, nam eenige kleederen daaruit, zoo behoedzaam, als hadden zij leven en gevoel gehad, en begon die met zijne hand glad te strijken.

“Waarom blijft gij toch zoolang liggen slapen, Nelly,” prevelde hij, “terwijl er buiten helder roode bessen groeien, die naar u wachten om geplukt te worden! Waarom blijft gij zoo stil liggen, terwijl uwe kleine vriendjes aan de deur komen, om te vragen waar de lieve Nelly is, en schreien omdat zij u niet zien. — Zij was altijd zoo zacht voor kinderen. Zij waren altijd gehoorzaam voor haar, al waren zij nog zoo wild.”

Kit had geene kracht om te spreken. Zijne oogen stonden vol tranen.

“Dat is haar liefste kleedje!” zeide de oude man, terwijl hij het aan zijne borst drukte en met zijne gerimpelde hand streelde. “Zij zal het missen, als zij wakker wordt. Zij hebben het uit gekheid daar weggestopt, maar zij moet het weerom hebben. Ik zou het lieve kind niet willen plagen, al kon ik er de wereld mee winnen. Zie hier — deze schoentjes — hoe versleten zijn zij! — zij bewaarde die tot gedachtenis aan onze laatste lange reis. Ziet gij wel, hoe hare bloote voeten er door kwamen? Naderhand heeft men mij gezegd, hoe zij die aan de steenen had bezeerd. Zij had het mij nooit gezegd; maar ik heb mij naderhand wel bedacht, dat zij altijd achter mij bleef, opdat ik niet zien zou hoe pijnlijk zij ging — en toch hield zij mij altijd bij de hand, alsof zij mij leidde.”

Nu borg hij alles zorgvuldig weder weg, maar bleef toch intusschen bij zich zelven spreken, terwijl hij telkens bekommerd naar de deur van de andere kamer zag.

“Zij was niet gewoon zoolang te blijven slapen; maar toen was zij nog wel. Wij moeten geduld hebben. Als zij weer beter is, zal zij ook weer vroeg opstaan, om ’s morgens te gaan wandelen. Wie is daar? De deur toe! Spoedig! Hebben wij geene moeite genoeg, om die marmerkoude weg te drijven en haar warm te houden?”

De deur werd inderdaad geopend door den heer Garland, die met zijn vriend en twee anderen, de schoolmeester en de oude vrijer, binnentrad. De schoolmeester had eene lamp in de hand. Hij was, naar het scheen, naar zijn eigen huisje gegaan, om er olie in te doen, toen Kit juist aankwam en den ouden man alleen vond.

Het gezicht dezer twee vrienden deed den grijsaard weder bedaren. Zijne gramstorige drift — indien men van een wezen, zoo zwak en treurig, zulk eene uitdrukking kan bezigen — verdween. Hij ging op zijne vorige plaats zitten, en nam langzamerhand weder dezelfde beweging aan, die hij ook met hetzelfde kla-

gend gesteun vergezelde. Op de vreemdelingen sloeg hij volstrekt geen acht. Hij had hen wel gezien; maar scheen onvatbaar voor eenige nieuwsgierigheid of belangstelling. De jongste broeder bleef achterafstaan. De oude vrijer zette zich, dicht bij den grijsaard, op een stoel, en na eene lange poos van stilte waagde hij het om te spreken.

"Wederom nacht en nog niet naar bed!" zeide hij vriendelijk. "Ik had gehoopt, dat gij beter om uwe belofte zoudt gedacht hebben. Waarom gaat gij niet wat rusten?"

"De slaap heeft mij verlaten," antwoordde de oude man, "om geheel bij haar te blijven."

"Het zou haar veel verdriet doen, als zij wist dat gij zoolang opbleeft," hernam de oude vrijer. "En dat zoudt gij immers niet willen?"

"Misschien zou ik wel, als zij er maar wakker van werd! Zij heeft al zoolang geslapen. Maar ik mag zoo niet spreken. Het is een zachte, gelukkige slaap, niet waar?"

"Ja waarlijk!" antwoordde de oude vrijer; "dat is het."

"Dat is goed; maar hoe zal zij wakker worden?" stamelde de oude man.

"Ook gelukkig! Gelukkiger, dan ooit in het hart van een mensch is opgekomen of zijn mond kan uitspreken."

Zij zagen hem na, terwijl hij op de teenen naar de andere kamer sloop, en luisterden, terwijl hij weder bij zich zelven sprak; in ieders oogen kwamen tranen op. Hij kwam terug, en zeide fluisterend, dat zij nog sliep; maar hij meende toch dat zij zich had bewogen — hare hand — een weinig — zeer weinig; maar hij was toch vrij zeker, dat zij die bewogen had, misschien om de zijne te zoeken. Hij had haar dat wel meer zien doen, zelfs terwijl zij vast in slaap was. Maar zoodra hij dit gezegd had, liet hij zich op een stoel nederzinken, sloeg zijne handen boven zijn hoofd te zamen, en slaakte een kreet om nooit te vergeten.

De arme schoolmeester gaf den ouden vrijer een wenk om naderbij te komen. Zacht openden zij zijne vingers, die hij in zijne grijze haren had geslagen, en drukten hem toen de handen.

"Hij zal wel naar mij luisteren," zeide de schoolmeester. "Hij zal wel naar ons luisteren, als wij het hem verzoeken. Zij deed het ook altijd."

"Ik wil naar alles luisteren, waar zij gaarne naar luisterde," zeide de oude man. "Ik heb alles lief, wat zij liefhad."

"Dat weet ik wel," hernam de schoolmeester. "Denk maar aan haar. Denk aan al de rampen, die gij te zamen hebt doorgestaan, en aan al de stille genoegens, die gij te zamen hebt genoten."

"Dat doe ik. Dat doe ik. Ik denk aan niets anders."

"Ik wensch ook dat gij van nacht aan niets anders denkt — aan niets anders dan dingen, die uw hart kunnen verzachten, en het openen voor alles wat gij vroeger liefhadt. Zoo zou zij zelve gesproken hebben, en in haar naam is het dat ik nu spreek."

"Gij doet wel, dat gij zacht spreekt," zeide de oude man. "Wij moeten haar niet wakker maken. Ik zou zoo blijde zijn, als zij hare oogen opendeed en tegen mij lachte. Zij glimlacht nu wel, maar die glimlach is zoo stijf, hij moest levendig wezen. Nu, dat zal ook wel komen, als het den Hemel behaagt. Wij moeten haar niet wakker maken."

"Laten wij liever niet over haar slapen spreken," hernam de schoolmeester, "maar over den ouden tijd, en hoe zij toen was."

"Toen was zij altijd vroolijk en opgeruimd," zeide de oude man met een strakken blik. "Zij had altijd een goed humeur."

"Wij hebben van u gehoord," vervolgde de schoolmeester, "dat zij dat naar hare moeder had. Kunt gij u die nog wel herinneren?"

De oude man zag hem strak aan, maar gaf geen antwoord.

"Kunt gij u niet nog meer van den ouden tijd herinneren?" vroeg de oude vrijer. "Nog iemand anders dan hare moeder, toen die moeder nog een klein kind was, in uwe jeugd, toen gij niet alleen waart? Herinnert gij u dan ook niet, nog langer geleden, iets van een kind, dat u teeder liefhad, toen gij zelf nog een kind waart. Toen had gij immers een broeder, dien gij in langen tijd niet gezien hebt, en die nu eindelijk is teruggekomen, om u te helpen en te troosten...."

"Om alles voor u te zijn, wat gij eertijds voor hem waart," riep de jongste broeder uit, voor den ouderen op zijne knieën vallende; "om uwe oude liefde met onophoudelijke zorg en teedere oplettendheid te vergelden. Broeder, lieve broeder! zeg slechts met een enkel woord, dat gij mij herkent! Nooit, zelfs niet in den gelukkigsten tijd onzer kindsheid, zijn wij elkander half zoo dierbaar geweest, als wij elkander voortaan wezen zullen."

De oude man zag allen achter elkander aan, en bewoog zijne lippen, maar gaf geen antwoord.

"Wij zullen te zamen weder kinderen worden," vervolgde de jongste broeder, "elkander even liefhebben als toen. Ja zelfs" (hier haperde zijne stem) "indien dat gebeurd mocht zijn, wat ik niet durf uitspreken, dan, lieve broeder! zal het ons in onze droefheid troosten, dat wij bij elkander zijn."

De oude man stond stilzwijgend op en ging langzaam naar het andere vertrek. Dichtbij genaderd bleef hij staan, en antwoordde met bevende lippen: "Gij hebt met elkander afgesproken om mijn hart van haar af te tronen;

maar dat zal u niet gelukken — nooit, zoolang ik leef. Ik heb geene bloedverwanten of vrienden, dan haar alleen; ik heb ze nooit gehad — ik wil ze nooit hebben. Zij is voor mij alles in alles. Het is te laat om ons nu te scheiden."

Hun met zijne hand wenkende om hem alleen 'te laten, en zacht haar naam roepende, ging hij naar het andere vertrek. Zij die achtergebleven waren, schoven dicht bij elkander, en na eenige gefluisterde woorden — door aandoening afgebroken en met moeite uitgebracht — volgden zij hem. Zij traden zoo zacht, dat hunne voetstappen geen het minste gerucht maakten; het eenige geluid, dat men hoorde, waren snikken en gesmoorde zuchten.

Want zij was dood. Daar lag zij op haar bed te rusten. De plechtige stilte was nu geen wonder meer.

Zij was dood. Geen slaap was ooit zoo zacht en kalm, zoo geheel vrij van alle spoor van smart, zoo liefelijk om aan te zien. Zij scheen een schepsel te zijn, zoo frisch uit de hand des Scheppers gekomen, en naar den adem des levens wachtende; niet een dat geleefd en den dood geleden had.

Hier en daar op het bed lagen eenige winterbessen en groene takjes, geplukt op een plekje, waar zij vroeger gaarne was. "Als ik dood ben," had zij gezegd, "leg dan iets bij mij, dat het licht heeft liefgehad en onder den blauwen hemel is gegroeid."

Zij was dood. De lieve, zachtmoedige, geduldige, edelaardige Nelly was dood. Haar vogeltje — het teedere beestje, dat een vingerdruk zou verpletterd hebben — sprong nog vlug in zijn kooitje rond; en het sterke hart zijner jeugdige meesteres stond voor altijd stil.

Waar waren de sporen van haar leed en verdriet? Alles was weggewischt. Hare smart was met haar gestorven; nu leefde zij voor een volmaakt geluk, waarvan hare zachte schoonheid en stille rust de zinnebeelden waren. En toch was zij in deze verandering onveranderd gebleven. In het oude huis, op haar moeielijken tocht, bij de deur van den armen schoolmeester, voor het fornuisvuur, bij het bed van het stervende kind, — overal had haar gelaat denzelfden zachten, beminnelijken glimlach vertoond. Zoo zullen wij, na den dood, de engelen in hunne heerlijkheid herkennen.

De oude man drukte eene der verstijfde handen aan zijne borst, om die te warmen. Het was de hand, die zij met haar laatsten glimlach naar hem had uitgestrekt; de hand, die hem onder al zijn omzwerven had geleid. Telkens drukte hij die aan zijne lippen en dan weder aan zijne borst, bij zich zelven prevelende, dat zij nu warmer werd: en terwijl hij dit zeide, zag hij beangst om zich heen, als wilde hij de aanwezigen smeeken om haar te helpen.

Maar zij was dood; geene hulp kon haar meer baten, en zij had geene hulp meer noodig. De oude kamers, die zij met leven scheen te vullen, zelfs terwijl het hare ten einde spoedde, het tuintje dat zij verzorgd had — de oogen, die zij verblijd had — de stille plekjes waar zij zoo menig peinzend uur had doorgebracht — de paden, die zij als het ware nog gisteren had betreden — geen van allen zou haar ooit wederzien.

"Het is hier niet op aarde," zeide de arme schoolmeester, terwijl hij zijne tranen den vrijen loop liet, "het is niet hier op aarde, dat de rechtvaardigheid des hemels zich volkomen openbaart. Bedenk wat deze aarde is, vergeleken met die wereld, waarheen zij zoo vroeg is overgebracht, en zeg, indien een wensch, bedaard en plechtig bij dit bed uitgesproken, haar in het leven kon terugroepen, wie van ons dien zou willen uitspreken?"

LXXIII.

VERVOLG.

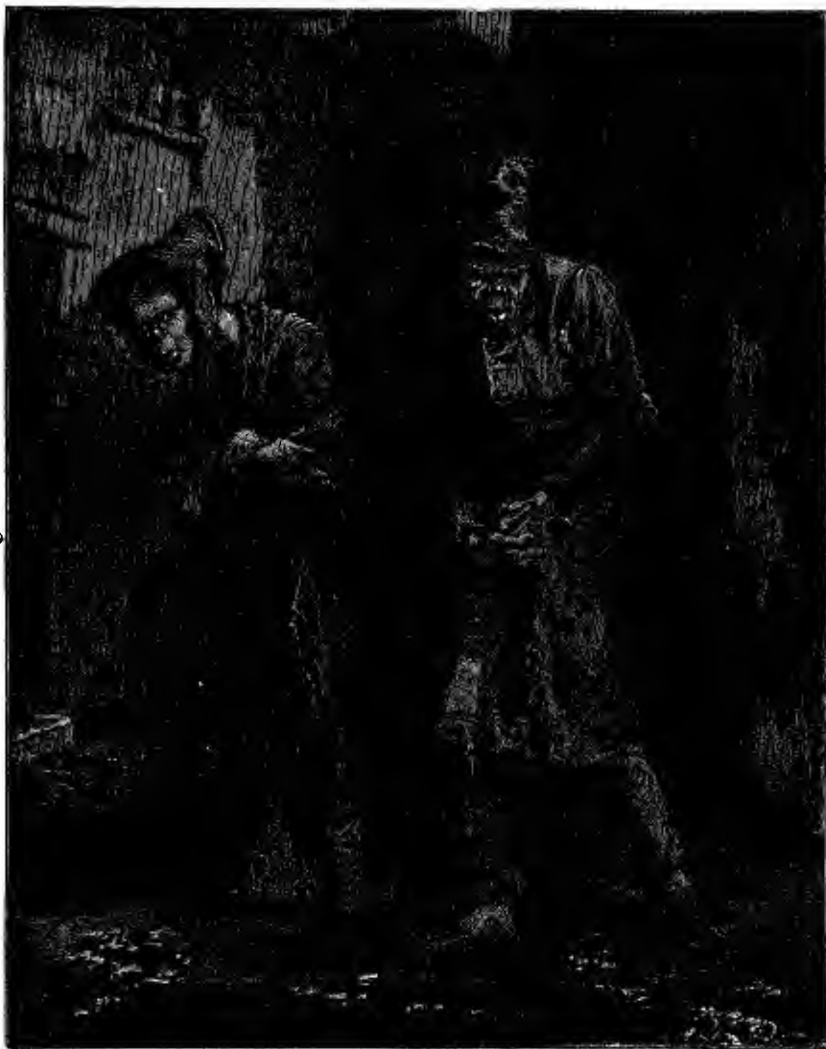
Toen de morgen aanbrak, en zij met meer bedaardheid over het onderwerp hunner smart konden spreken, hoorden zij, hoe haar leven ten einde was geloopen.

Zij was reeds voor twee dagen gestorven. Allen stonden toen om haar heen, daar zij wisten dat haar einde naderde. Zij stierf bij het opkomen der zon. Vroeg in den nacht hadden zij voor haar gelezen en met haar gesproken; maar toen het later werd, viel zij in slaap. Uit de woorden, die zij in haar slaap sprak, kon men opmaken, hoe zij droomde dat zij met den ouden man op reis was; zij droomde echter niet van hare rampen, maar van de menschen, die haar geholpen en getroost hadden; want dikwijls prevelde zij: "God zegene u!" Terwijl zij wakker was, ijlde zij slechts eene enkele maal, en dat was over schoone muziek, die zij in de lucht hoorde. De hemel weet het — misschien was het zoo!

Eindelijk sloeg zij uit een gerusten slaap hare oogen op, en verzocht dat al de aanwezigen haar nog eens zouden kussen. Daarop keerde zij zich tot haar grootvader, met een bekoorlijken glimlach op haar gelaat — zooals zij nog nooit gezien hadden, zeiden zij, en dien zij nooit zouden vergeten, — en sloeg hare armen om zijn hals. Zij wisten het eerst niet, dat zij dood was.

Zij had dikwijls van de twee zusters gesproken, die, zeide zij, haar als vriendinnen waren geweest. Zij wenschte, dat de meisjes het nu nog eens konden hooren, hoe dikwijls zij haar

op hare wandelingen gevolgd was, en wat zij daarbij gedacht had. Zij had gaarne den armen Kit nog eens willen zien, had zij verscheidene malen gezegd. Zij wenschte, dat iemand Kit van haar zou groeten, en als zij van hem sprak, kreeg zelfs toen nog haar lach iets van zijne oude vroolijkheid.



TWEE HAVELOOZE MENSCHEN UIT EEN DER DONKERSTE SCHUILHOEKEN VAN ST. GILES TE VOORSCHIJN ZAG KOMEN. (blz. 237).

Voor het overige had zij nooit gemord of geklaagd; maar zij was in hare gemoedsstemming en manieren dezelfde gebleven, behalve dat zij dagelijks ernstiger en dankbaarder werd; en zoo was zij weggekwijnd, gelijk het licht van een zomeravond.

Het knaapje, dat zoo aan haar gehecht was, kwam, zoodra het dag was geworden, om een tuiltje van gedroogde bloemen te brengen, dat hij verzocht op hare borst te leggen. Het was hetzelfde knaapje, dat in den nacht voor het venster met den doodgraver had gesproken; en in de sneeuw voor het venster van het vertrek, waar zij lag, vond men kleine voetstappen van den vorigen avond. Hij had zich, naar het scheen, verbeeld, dat men haar daar alleen had gelaten, en kon die gedachte niet verdragen.

Hij sprak weder van zijn droom, waarin hij haar levend had gezien, gelijk zij vroeger was, en verzocht dringend om haar te mogen zien, zeggende, dat hij zich zeer stil zou houden, en niet schrikken zou; want hij had een ge-

heelen dag alleen bij zijn kleinen broeder gezeten, toen die dood was, en was toen blijde geweest dat hij bij hem was. Zij vervulden zijn verlangen, en hij hield inderdaad zijn woord, en was op zijne kinderlijke manier een voorbeeld voor hen allen.

Tot op dien tijd was de oude man stil bij het bed blijven zitten, zonder een woord te spreken, — behalve tegen haar; maar toen hij haar kleinen lieveling zag, liet hij eene ontroering blijken, zooals zij nog niet bij hem hadden opgemerkt, en maakte eene beweging alsof hij wenschte dat het knaapje meer nabij kwam. Toen naar het bed wijzende, berstte hij voor de eerste maal in tranen uit; en dewijl zij bemerkten dat het gezicht van het kind hem goed deed, lieten zij hen alleen bij elkander.

Hem tot bedaren brengende, door eenvoudig en hartelijk over Nelly te spreken, wist het knaapje hem over te halen om zich naar bed te begeven, te gaan wandelen, — kortom, bijna alles te doen, wat men van hem hebben wilde. En toen de dag aanbrak, dat haar stoffelijk overschot in den schoot der aarde zou worden nedergelegd, ging het kind met hem uit, opdat hij niet zien zou wat er gebeurde.

Zij zouden versche bladeren en bessen voor haar bed gaan plukken. Het was zondag — een heldere, schoone winterdag; en toen zij het dorp doorkwamen, ging ieder voor hen op zijde, terwijl sommigen den ouden man vriendelijk groetten, anderen hem de hand drukten, en menigeen, als hij waggelend voorbijging, prevelde: "God helpe hem!"

"Buurvrouw!" zeide de oude man, terwijl hij voor het huisje bleef stilstaan, waarin de moeder van zijn kleinen geleider woonde: "hoe komt het, dat alle menschen vandaag in den rouw zijn? Ik zie niemand, of hij draagt een rouwlint of een stuk zwart krip."

De vrouw antwoordde, dat zij het niet wist.

"Maar gij zelve draagt ook zwart!" riep hij uit. "En dan zijn de vensters over dag gesloten. Wat beteekent dat?"

Nogmaals antwoordde de vrouw, dat zij het niet wist.

"Wij moeten terug naar huis," zeide de oude man angstig. "Wij moeten zien wat dat is."

"Neen, neen!" riep het knaapje hem vasthoudende. "Bedenk wat gij beloofd hebt. Wij moeten naar de laan, waar ik zoo dikwijls met haar geweest ben, en gij ons ook wel gevonden hebt, terwijl wij kransen voor haar tuintje zaten te maken. Keer nu niet weerom!"

"Waar is zij nu?" vroeg de oude man. "Zeg, waar is zij?"

"Weet gij dat niet?" hernam het kind. "Wij hebben haar immers thuis gelaten?"

"Dat is ook waar. Thuis. Maar is het wel zoo?"

Hij drukte zijne hand tegen zijn voorhoofd, zag verbijsterd rond, en ging toen, alsof hem eensklaps iets inviel, de straat over, naar het huis van den doodgraver. Deze en zijn doove handlanger zaten daar bij het vuur. Beide stonden op, toen zij zagen wie er binnentrad; en het knaapje gaf hun een wenk, dien zij begrepen.

"Moet gij — moet gij vandaag iemand begraven?" vroeg de oude man haastig.

"Wel neen, mijnheer!" antwoordde de doodgraver. "Wie zou er begraven worden?"

"Ja, wie zou er begraven worden? Dat zeg ik ook."

"Wij kunnen nu eens uitrusten, mijnheer!" zeide de doodgraver vriendelijk. "Vandaag werken wij niet."

"Kom, dan zal ik maar medegaan," zeide de oude man, zich tot het knaapje keerende. "Maar gij weet wel zeker, wat gij zegt? Gij wilt mij niet bedriegen? Ik ben veranderd, zelfs in den korten tijd, dien ge mij niet gezien hebt."

"Ga maar met hem mede, mijnheer!" zeide de doodgraver; "en de hemel zij met u beiden!"

"Ik ben gereed," zeide de oude man gedwee. "Kom, jongen! kom!" En zoo liet hij zich wegbrengen.

En nu begon de klok te luiden; de klok, naar welke zij zoo dikwijls met plechtige aandoening had geluisterd als naar eene levende stem, luidde nu onbarmhartig voor haar, zoo jong, zoo schoon en zoo goed. Zwakke oude lieden en forsche mannen, de bloeiende jeugd en de onnoozele kindsheid — op krukken, in de volle kracht, in den veel belovenden bloei, en in het eerste ontluiken des levens — allen liepen uit, om haar in het graf te zien dalen. Er waren grijsaards bij, blind en doof van ouderdom, — grootmoeders, die toch oud zouden zijn geworden, al waren zij tien jaren geleden gestorven, — dooven, blinden, lammen, kreupelen, levende dooden, die naar het graf van het jeugdige leven kwamen zien. Wat was de dood dien het zou bedelven, bij dien die nog daarboven kon rondkruipen!

Men droeg haar over het kerkhof — haar, die even rein was als de versche sneeuw, welke het bedekte; wier verblijf op aarde bijna even vluchtig was geweest — door het voorportaal, waarin zij gezeten had, toen de Hemel haar in zijne genade naar die plek voerde. In een hoek der oude kerk, waarin zij dikwijls had zitten peinzen, zette men de doodkist zacht op de steenen neder. Het licht straalde er op door het gekleurde venster — een venster waarvoor de takken van het geboomte den geheelen zomer ritselden, en de vogeltjes den ganschen dag zongen. Met ieder windje, dat de takken in den zonneschijn deed wuiven, zou een trillende straal van dat licht op haar graf vallen. Met eene bevende stem begon de predikant den lijkdienst te lezen. Menige jeugdige hand

legde een krans op het graf; menige zucht drong uit eene beknelde borst. Sommigen — niet weinigen — knielden neder. Aller smart was oprecht.

Toen de plechtigheid was afgeloopen, verwijderden de rouwdragers zich op eenigen afstand, terwijl de dorpelingen meer nabij kwamen, om in het graf te zien, voordat de zerk er weder op werd gelegd. De een herinnerde zich, hoe hij haar juist op die zelfde plek had zien zitten, terwijl zij, met een boek op haar schoot, nadenkend naar den hemel zag. Een ander verhaalde, hoe dikwijls hij zich verwonderd had dat zulk een jong meisje zoo onverschrokken kon wezen; hoe zij nooit bang was geweest om bij nacht alleen in de kerk te gaan, ja zelfs boven op den toren te klimmen, zonder ander licht dan de stralen der maan, die door de smalle vensters in den zwaren muur vielen. De oude lieden fluisterden elkander in, dat zij met engelen had verkeerd; en als zij zich herinnerden hoe zij er had uitgezien en gesproken, en hoe vroeg zij gestorven was, meenden zij dat het wel wezen kon. Zoo kwamen zij in kleine troepen naar het graf, zagen daarin neder, maakten dan weder plaats voor anderen, en verwijderden zich fluisterend, totdat er niemand bleef, dan de doodgraver en de rouwdragende vrienden.

Zij wachtten totdat de zerk op het graf gelegd was; en toen nu de avond viel en geen geluid de heilige stilte stoorde, — toen de heldere maan haar licht over tomben, pilaren en zerken, maar vooral (zoo kwam het hun voor) over haar vreedzaam graf verspreidde, — in dat stille uur, wanneer alles gedachten aan de onsterfelijkheid opwekt, en wereldsche hoop en vrees daarbij in het niet wegzinken — gingen zij met kalme, berustende harten naar huis.

Hard is het de les te ontvangen, die zulke sterfgevallen geven; maar zij leeren eene groote, eeuwige waarheid. Wanneer de dood jonge en onschuldige wezens nedervelt, dan rijzen, voor elk teeder lichaam, uit welks banden hij den hemelschen geest bevrijdt, honderd deugden van liefde, zachtmoedigheid en barmhartigheid op, om zich zegenbrengend door de wereld te verspreiden. Uit een enkelen traan, dien treurenden op zulk een graf weenen, ontspruit eene opwelling tot iets goeds en edels. In de voetstappen van den verdelger ontluiken schoone bloemen, die zijne macht tarten, en de donkere weg, dien hij gebaand heeft, wordt een pad van licht, dat naar den hemel voert.

Het was laat, toen de oude man thuis kwam. Het knaapje had hem, toen zij terugkwamen, naar het huis van zijne moeder gebracht, en daar was hij, vermoeid van de wandeling, bij den haard in slaap gevallen. Men droeg wel zorg hem niet te wekken, en toen hij ontwaakte scheen de maan reeds.

De jongste broeder, ongerust over zijn lang uitblijven, stond bij de deur naar hem te wachten, toen hij met zijn kleinen geleider aankwam. Hij ging hem te gemoet, dwong hem vriendelijk om op zijn arm te leunen, en bracht hem met langzame, bevende schreden naar huis.

Hij begaf zich rechtstreeks naar hare kamer, en toen hij hier niet vond wat hij zocht, kwam hij met een verwilderd gezicht weder naar de kamer, waar zij zaten. Daarop snelde hij naar het huis van den schoolmeester, angstig om haar roepende; maar zij volgden hem en haalden hem terug.

Met vriendelijke woorden bewogen zij hem om bij hen te gaan zitten en te luisteren naar hetgeen zij hem zeggen zouden. Daarop trachtten zij op allerlei wijzen zijn gemoed voor te bereiden op hetgeen hij zou moeten hooren, en nadat zij hem het geluk hadden afgeschilderd, dat haar nu ten deel was gevallen, zeiden zij hem eindelijk de waarheid. Op het oogenblik, dat hij die hoorde, stortte hij beseffeloos neder.

Verscheidene uren lang scheen hij niet weder te zullen herleven; maar de smart geeft kracht, en hij herstelde.

Zoo er iemand is, die nooit de akelige ledigheid heeft gevoeld, welke op een sterfgeval volgt — het gevoel van verlatene eenzaamheid, hetwelk de sterkste gemoederen overmeestert, als zij telkens iets missen, dat hun gemeenzaam en dierbaar was — het verband tusschen onbezielde dingen en het voorwerp hunner herinnering, dat elk meubel tot een gedenkteeken en elke kamer tot eene grafspelonk maakt — zoo er iemand is, die dit niet zelf heeft gezien en ondervonden, kan hij zich ook niet voorstellen hoe de oude man, vele dagen lang, zijn tijd sleet met treuren en mijmeren, en overal omzwierf, als zocht hij naar iets, dat hij verloren had.

Voor troost was hij onvatbaar. Hij was onbekwaam om aan iets te denken of zich iets te herinneren, behalve haar. Dat zijn broeder teruggekomen was, begreep hij niet, en het scheen hem ook onverschillig te wezen. Hij bleef gevoelloos voor alle vriendelijke oplettendheden welke die broeder hem bewees. Als men over zijne terugkomst, of over elk ander onderwerp — één uitgezonderd — met hem sprak, luisterde hij eene poos met geduld, en ging dan weder zoeken.

Dat éène onderwerp, hetwelk toch hem en al de anderen geheel vervulde, kon men niet aanroeren. Dood! Hij kon het woord niet hooren of verdragen. Als men er van begon te spreken, kreeg hij weder zulk een toeval als in het begin. Met welke hoop hij leefde, wist niemand; maar dat hij eenige hoop koesterde om haar terug te vinden — eene flauwe, on-

duidelijke hoop, die hij van dag tot dag uitstelde, en die hem dagelijks naargeestiger en verdrietiger maakte — was voor iedereen duidelijk.

Zij dachten er aan om hem van het tooneel zijner smart te verwijderen en te beproeven of verandering van verblijf hem kon verlevendigen of opbeuren. Zijn broeder nam den raad in van personen, welke men voor meest bedreven in zulke zaken hield, en deze kwamen naar hem zien. Eenigen van hen bleven daar, spraken met hem als hij eens wilde spreken, en hielden hem in het oog als hij eenzaam en zwijgend rondwandelde. Men mocht hem brengen waar men wilde, zeiden zij, hij zou altijd trachten daar weder terug te komen. Hij zou altijd aan die plek blijven denken. Als men hem opsloot en streng bewaakte, mocht men hem gevangen houden, maar als hij op eene of andere wijs kon ontsnappen, zou hij zeker weder daar naar toe gaan of onderweg sterven.

Het knaapje, door wien hij zich eerst had laten leiden, had nu geen invloed meer op hem. Somtijds liet hij toe, dat het met hem medeging, en toonde hij dat dit hem aangenaam was door het kind de hand of een kus te geven; maar op een anderen tijd beval hij het — maar niet onvriendelijk — om hem alleen te laten en wilde hij niet dulden dat het bij hem bleef. Doch hetzij hij alleen was, of bij zijn kleinen vriend, of bij hen, die geene kosten of moeite zouden ontzien hebben, om hem, ware het slechts mogelijk geweest, eenigen troost of rust te verschaffen, hij was altijd dezelfde: een man, verzonken in zijn leed, die zich om niets op de wereld meer bekommerde.

Eindelijk ontdekten zij op een morgen, dat hij vroeg was opgestaan, en met zijn valies, zijn stok, het strohoedje zijner kleindochter en haar mandje, vol kleinigheden, die zij gewoon was mede te nemen, was heengegaan. Toen zij zich gereedmaakten om hem heinde en ver te gaan zoeken, kwam een schoolknaap verschrikt aanloopen om hun te zeggen, dat hij hem in de kerk had zien zitten — op haar graf.

Zij spoedden zich daarheen, en toen zij zacht de deur intraden, zagen zij hem daar zitten, in de houding van iemand die geduldig wacht. Zij stoorden hem niet, maar hielden hem den geheelen dag in het oog. Toen het donker werd, stond hij op, ging naar huis en begaf zich naar bed, bij zich zelven prevelende: "Zij zal morgen komen."

Den volgenden dag zat hij daar weder van den morgen tot den avond, en toen hij zich des nachts te slapen legde, prevelde hij weder: "Zij zal morgen komen."

Van toen af, zat hij dagelijks en den geheelen dag lang bij haar graf naar haar te wachten. Wie weet wat hij daar dacht en overpeinsde — hoeveel tafereelen van nieuwe reizen door bevallige landschappen, van rustplaatsen onder den vrijen hemel, van wandelingen door velden en bosschen zijne verbeelding hem voortooverde — hoe dikwijls hij de klanken van die éene welbekende stem hoorde — hoe dikwijls hij haar kleedje zag fladderen en hare lokken in den wind zwieren — hoe dikwijls alles wat vroeger bestaan had, en wat hij hoopte dat nog eens zou terugkomen, voor hem oprees — in die stille oude kerk! Nooit sprak hij er van of zeide hij waar hij naar toe ging. Des avonds bleef hij bij zijne vrienden zitten, met heimelijk genoegen er over mijmerende, dit konden zij duidelijk zien, hoe hij en zij, eer het weder avond werd, met elkander de vlucht zouden nemen; en altijd hoorde men hem in zijn avondgebed fluisteren: "O Heere, laat zij toch morgen komen!"

De laatste maal was het op een schoonen lentedag. Op het gewone uur kwam hij niet terug, en zij gingen hem zoeken. Hij lag dood op de zerk.

Zij legden hem aan de zijde van haar, die hij zoo innig had liefgehad. In de kerk, waarin zij zoo dikwijls hand aan hand hadden rondgewandeld, zoo dikwijls te zamen hadden gebeden, sliepen de grijsaard en het kind bij elkander.

LXXIV.

BESLUIT.

Het tooverkluwen, dat, bestendig voortrollende, den schrijver zoover heeft gebracht, is nu geheel afgewonden, en zijn verhaal is ten einde. Hij heeft niets anders meer te doen, dan zijne lezers nog eenige woorden te zeggen over het lot van sommige personen, met wie zij in de geschiedenis hebben kennis gemaakt.

Eerst komen de zoetsappige Sampson Brass en Sally, en verzoeken om onze beleefde aandacht.

Sampson, die, gelijk wij reeds gezien hebben, door den rechter, wien hij was gaan bezoeken, langer werd opgehouden dan hij zelf wel had gewenscht, mocht ook den volgenden dag niet weder heengaan. De vrienden, bij wie hij nu gekomen was, waren zoo bekommerd dat zij hem niet zouden wederzien, dat zij de borgstelling van twee gezetene burgers eischten, die elk voor vijftienhonderd pond moesten instaan, voordat zij hem wilden vergunnen hunne gastvrije woning te verlaten. Brass, die zich deze aardigheid moest laten welgevallen, zocht onder zijn talrijken kring van bekenden een paar vrienden op, die te zamen zoo wat

een schelling rijk waren, en zeide, dat die zijne borgen zouden zijn; maar nadat men een dag lang zoo was blijven gekscheren, werden die twee heeren afgekeurd, en Sampson bleef derhalve waar hij was, totdat eene club van oude bekenden, de g r a n d j u r y geheeten, hem naar twaalf andere schalken verwees, die zeggen moesten of hij zich ook aan meineed en bedrog had schuldig gemaakt. Niet alleen spraken deze twaalf het s c h u l d i g uit, maar zelfs het gemeene volk had zooveel op met de grap, dat het, toen Brass in eene koets werd weggebracht, hem met vuile eieren en doode katten smeet, en schreeuwde, dat men hem aan kleine stukjes moest plukken; eene jokkernij, welke de grap als het ware de kroon opzette, en Brass voorzeker bijzonder wel beviel.

Om er nog wat meer krullen aan te maken, liet Brass door zijn advocaat den rechters voorhouden, dat men hem door beloften van veiligheid en vergiffenis had overgehaald om zich zelven te beschuldigen, en hij daarom aanspraak had op de inschikkelijkheid, die de wet zulke lichtgeloovige en eenvoudige menschen betoont. Lang werd hierover gehaspeld, en eindelijk werden eenige punten ten voordeele, andere ten nadeele van Sampson uitgelegd; het slot was, dat hij, in plaats van een buitenlandsch reisje te moeten doen, onder zekere bepalingen in het land mocht blijven. Deze bepalingen waren, dat hij eenige jaren lang in een groot huis zou moeten wonen, waarin, op kosten van den staat, verscheidene andere heeren werden onderhouden, die allen in het grijs gekleed gingen, met geel uitgemonsterd, het haar zeer kort afgeknipt droegen, en weinig anders te eten kregen dan gort en dunne soep. Bovendien moest hij deelnemen aan hunne lichaamsoefening om eene eindelooze trap op te klimmen; en opdat zijne beenen, ongewoon aan zulk eene beweging, daarbij niet zouden lijden, zou hij aan het eene been een amulet, in den vorm van een ijzeren ring met een ketting, dragen. Toen dit alles zoo was afgesproken, genoot hij de eer van met nog negen heeren en twee dames in een eigen rijtuig van den Koning naar zijne nieuwe woning gebracht te worden.

Behalve dat hij deze soort van boete moest doen, werd ook zijn naam van de lijst der procureurs geschrapt, hetgeen in onzen tijd voor eene zeer bijzondere schande wordt gehouden, en moet aanduiden dat iemand een allergoddelooste schurkenstreek heeft begaan; en dit schijnt ook inderdaad het geval te wezen, daar op die lijst zoovele schandelijke namen, tusschen de betere, ongehinderd blijven staan.

Over Sally Brass liepen verschillende geruchten. Sommigen zeiden zelfs, dat zij manskleeren aangetrokken en als matroos of soldaat dienst genomen had. Hoe dit zij, het schijnt zeker te wezen, dat men na verloop van omtrent vijf jaren, meer dan eens, in den laten avond, twee havelooze menschen uit een der donkerste schuilhoeken van St. Giles te voorschijn zag komen, en huiverend langs de straten kruipen, om in de goten naar weggeworpen kliekjes eten te zoeken. Menschen, die hen wel konden kennen, zeiden, dat dit Sampson en Sally waren, en zeggen ook, dat men hen tot op dezen dag, nu en dan, in dezelfde walgelijke armoede ziet rondzwerven.

Toen, na verloop van eenige dagen, het lijk van Quilp gevonden was, werd het, dicht bij de plek, waar het was aangespoeld, geschouwd. Men was algemeen van gedachten, dat hij een zelfmoord had gepleegd, en daarom werd hij, volgens de oude wet, op een kruisweg, met een staak door zijn hart, in den grond gestopt. Naderhand liep er echter een gerucht, dat deze barbaarsche plechtigheid niet was voltrokken, maar dat men het lijk heimelijk aan Tom Scott had overgelaten. Maar ook hieromtrent waren de gevoelens verdeeld, want sommigen zeiden dat Tom het des nachts heimelijk weder had opgegraven en naar eene hem door de weduwe aangewezene plaats gebracht. Het is waarschijnlijk, dat beide geruchten hun oorsprong hadden in de omstandigheid dat Tom bij de lijkschouwing begon te huilen — hetgeen hij, hoe vreemd het mag schijnen, werkelijk deed. Bovendien wilde hij de gezworenen te lijf, en toen hij daarom de deur werd uitgezet, verdonkerde hij het eenige venster door in de vensterbank op zijn hoofd te gaan staan, tot een waakzame b e a d l e hem behendig weder op zijne voeten deed tuimelen. Daar de dood van zijn meester hem noodzaakte om voortaan voor zich zelven te zorgen, koos hij het beroep van posturenmaker, waarin hij het, door zijne gedurige oefeningen op de werf, reeds vrij ver had gebracht. Toen hij echter bevond, dat zijne Engelsche afkomst een onoverkomelijk beletsel was om in dit vak vooruit te komen (hoewel zijne kunst anders algemeen in aanzien was) eigende hij zich den naam toe van een Italiaanschen beeldjeskoop, met wien hij toevallig kennis had gemaakt, en daarna sprong en buitelde hij met buitengemeenen bijval en voor een talrijk publiek.

De weduwe Quilp kon zich zelve nooit het aan Nelly gepleegde verraad vergeven, dat zoo zwaar op haar geweten drukte, en er nooit van spreken of aan denken, dan met bittere tranen. Haar man had geene familie, en zij was nu rijk. Gelukkig had hij geen testament gemaakt; want dan zou zij waarschijnlijk arm zijn geweest. Daar zij de eerste maal op aanraden van hare moeder was getrouwd, raadpleegde zij bij hare tweede keus niemand anders dan zich zelve. Die keus viel op een man, die jong en knap genoeg was; en daar hij

vooraf het beding maakte, dat jufvrouw Jiniwin haar jaargeld buitenshuis moest verteren, leefden zij na hun huwelijk met elkander zonder meer te twisten, dan getrouwde lieden doorgaans doen, en leidden zij met het geld van den dooden dwerg een vroolijk leventje.

De heer en jufvrouw Garland en hun zoon Abel leefden voort gelijk voorheen (behalve dat er eene verandering in het huishouden kwam, gelijk men zoo terstond zal zien), en na verloop van tijd sloot de laatste een contract van compagnieschap met zijn vriend den notaris, bij welke gelegenheid er een diner en een bal gegeven werd. Op dit bal was bij toeval eene zeer schuwe en bedeesde jonge juffer gevraagd, en bij toeval werd Abel op deze jonge jufvrouw verliefd. Hoe dit gebeurde, of hoe zij het ontdekten, of wie van beiden het eerst die ontdekking aan den ander mededeelde, weet niemand; maar zeker is het, dat zij, na verloop van nog eenigen tijd, met elkander trouwden; en even zeker, dat zij zeer gelukkig met elkander waren, en niet minder zeker, dat zij zulks verdienden te zijn. Het is een genoegen er nog te kunnen bijvoegen, dat zij een aantal kinderen kregen; want het is eene winst voor het menschdom, wanneer braafheid en goedhartigheid in een geslacht worden voortgeplant en de aristocratie der natuur in wezen blijft.

De hit bleef tot het eind van zijn leven, dat voor een hit buitengewoon lang was, zijne vrijheidsliefde bewaren en zijne onafhankelijkheid handhaven. Dikwijls trok hij het wagentje van den ouden heer Garland naar zijn zoon en terug, en daar de oude lieden dikwijls bij de jonge bleven overnachten, werd er aan het huis van den jongen heer een stal voor hem gebouwd, dien hij gewoon was met verbazende deftigheid alleen binnen te stappen. Toen de kinderen oud genoeg daartoe werden, vernederde hij zich om met hen te spelen, en rende, evenals een hond, de weide met hen op en neer; maar hoewel hij hun gaarne kleine vrijheden veroorloofde, zooals hem te streelen, zijne pooten op te lichten, of zelfs aan zijn staart te gaan hangen, wilde hij hen toch nooit op zijn rug laten zitten, alsof hij begreep, dat de grootste familiariteit toch binnen zekere grenzen moest blijven. Toen de oude vrijer, na het overlijden van den predikant, bij zijn broeder, den heer Garland, kwam inwonen, vatte de hit zulk eene genegenheid voor dezen op, dat hij zich goedwillig door hem liet besturen; de laatste drie jaren van zijn leven deed hij echter geen werk, maar at genadegras; en zijn laatste bedrijf was, dat hij, evenals een galachtig oud heer, zijn dokter een schop gaf.

Swiveller, die zeer langzaam herstelde en nu een jaargeld had, kocht, om de gelofte te vervullen, die hij op zijn ziekbed had gedaan, een voorraad van kleederen voor mevrouw de gravin, en besteedde haar op eene kostschool. Nadat hij eene poos had gezocht naar een naam, die harer waardig zou zijn, bepaalde hij zich tot dien van Sophronia Sphynx, daar dit welluidend en fatsoenlijk was, en bovendien zekere geheimzinnigheid aanduidde. Onder dezen naam vertrok de gravin met tranen in de oogen, naar de door hem gekozene school, waarvan zij, daar zij spoedig alle mededingsters vooruitsnelde, weldra op eene hoogere werd verplaatst. Om Swiveller recht te doen, moeten wij zeggen, dat, hoewel de onkosten van hare opvoeding hem geruimen tijd in bekrompene omstandigheden hielden, zijn ijver nooit verflauwde, en hij zich toereikend beloond achtte door de verslagen van hare vorderingen, welke hij maandelijks met groote deftigheid aanhoorde, wanneer hij de kostschoolhouderes kwam bezoeken, welke hem als eene soort van letterkundigen zonderling beschouwde, die eene verbazende vlugheid had, om zich bij alles eene toepasselijke plaats van een dichter te herinneren.

Om kort te gaan, Swiveller liet de gravin op deze school blijven, totdat zij, naar gissing, negentien jaren oud, en bovendien gezond, knap en vroolijk was geworden; toen begon hij ernstig te overleggen wat hem nu te doen stond. Op een zijner maandelijksche bezoeken, terwijl hij weder daarover nadacht, kwam de gravin alleen bij hem, bevalliger en vroolijker dan ooit. Toen viel het Richard in, maar niet voor de eerste maal, welk een goed leven zij te zamen zouden kunnen hebben, als zij hem trouwen wilde. Hij vroeg haar derhalve, en wat zij ook antwoordde, het was niet "neen," zoodat zij eenige weken later inderdaad in het huwelijk traden. Zij huurden een buitentje bij Hampstead, waar Chuckster hen elken zondag kwam bezoeken en den dag doorbrengen; doorgaans kwam hij vóór het ontbijt, en bracht hun bericht, wat er in de wereld, vooral in de aanzienlijke kringen, waarin hij verkeerde, was voorgevallen. Eenige jaren lang bleef Chuckster een doodvijand van Kit, betuigende, dat hij meer van den jongen hield, toen hij dacht, dat hij de banknoot inderdaad had gestolen, dan nu zijne onschuld aan het licht was gekomen; dewijl zijne schuld zou bewezen hebben, dat hij ten minste eenige courage had, terwijl zijne onschuld een nieuw bewijs was van zijn kruipenden, huichelachtigen aard. Langzamerhand werd hij echter met Kit verzoend; maar nooit kon hij het dezen vergeven, dat hij was teruggekomen om de andere helft van den schelling te verdienen.

Swiveller, die altijd eene neiging had gehad tot mijmerend nadenken, peinsde dikwijls over de afkomst zijner Sophronia. Zij zelve

meende, dat zij eene wees was; maar uit het verband van een aantal kleine omstandigheden, maakte Richard op, dat jufvrouw Brass dit wel beter weten moest: en toen zijne vrouw hem hare zonderlinge ontmoeting met Quilp had verhaald, begon hij er aan te twijfelen, of deze, indien hij nog in leven ware geweest en had willen spreken, mogelijk het raadsel niet had kunnen oplossen. Deze twijfelingen baarden hem echter geene onrust of bekommering; want Sophronia was voor hem eene goede, liefderijke en opgeruimde vrouw, en Richard was over het geheel een goed en huiselijk echtgenoot, behalve dat hij zich nu en dan eene kleine uitspatting met Chuckster veroorloofde, bij welke gelegenheden zij verstandig genoeg was om hem veeleer aan te moedigen dan tegen te gaan. Tot zijne eer moeten wij hier nog bijvoegen, dat, hoewel wij haar Sophronia hebben genoemd, hij haar altijd mevrouw de gravin bleef noemen, en dat er op elken verjaardag van den dag, waarop hij haar in zijne ziekenkamer had gevonden, een groot feestmaal werd gegeven, waarop Chuckster altijd werd genoodigd.

De spelers Isaäk List en Jowl, met hun getrouwen helper James Groves, zetten met afwisselend geluk hun beroep voort, totdat het mislukken van een stouten aanslag hen naar verschillende kanten verstrooide, daar de sterke en lange arm der wet hen plotseling in hun loop stuitte. Dit ongeluk was het gevolg der ontdekking van een nieuwen bondgenoot — den jongen Frederik Trent — die aldus onwillekeurig het werktuig werd van hunne en zijne eigene straf.

Wat dezen jonkman betreft, hij leefde eene poos buitenslands op kosten van zijn vernuft; hetgeen beteekent, door het misbruiken van alle gaven, die den mensch boven de dieren verheffen, maar, zoo misbruikt, hem diep beneden het redelooze vee vernederen. Het duurde niet lang, of zijn lichaam werd herkend door een vreemdeling, die bij toeval de plek bezocht, waar in Parijs de lijken van drenkelingen worden ten toon gelegd; maar deze vreemdeling maakte geene melding hiervan, voordat hij weder thuis was gekomen, en derhalve werd het lijk door niemand geëigend.

De jongste broeder of de vreemde heer — want onder dien naam is hij ons meer gemeenzaam bekend — had gaarne den armen schoolmeester bij zich willen nemen; maar die nederige man was te beschroomd, om zich in de woelige wereld te wagen, en had zijne woning op het oude kerkhof lief gekregen. Tevreden en gelukkig met zijne school, zijn verblijf en de gehechtheid van het knaapje, dat haar zoo lief had gehad, zette hij in vrede zijne stille levenswijze voort; en hij was, door de rechtmatige dankbaarheid van zijn vriend, — laat deze korte vermelding in dit opzicht genoeg wezen — geen arme schoolmeester meer.

De vriend — de vreemde heer, of de jongste broeder, zooals gij hem noemen wilt — droeg eene diepe treurigheid met zich om, die echter in zijn hart geen menschenhaat of knorrige naargeestigheid voortbracht. Hij trad de wereld weder in, als een vriend van het menschdom. Een langen tijd was het zijn grootste genoegen, de voetstappen van den ouden man en het kind te volgen, te vertoeven waar zij vertoefd hadden, te treuren, waar zij geleden hadden, en zich te verheugen waar zij vertroost waren. Niemand van allen, die hun hadden goedgedaan, ontkwam zijne nasporingen.

De zusters op de kostschool, die hare vriendinnen waren geweest, omdat zij zelven geene vrienden hadden, — jufvrouw Jarley met haar wassenbeeldenspel, — Codlin en Short, — hij vond hen allen; zelfs de stoker van het fornuis werd niet vergeten.

Toen de geschiedenis van Kit openbaar werd, kreeg hij op eens een heir van vrienden, waarvan velen hem aanboden om hem in de wereld voort te helpen. Eerst kon hij er niet aan denken, om den dienst van den heer Garland te verlaten; maar nadat die heer ernstig met hem gesproken had, begon hij de mogelijkheid van zulk eene verandering in te zien. Veel sneller dan hij had kunnen denken, werd hem daarop een goede post bezorgd door eenige heeren, die zich vroeger van zijne schuld overtuigd hadden gehouden en volgens die overtuiging hadden gehandeld. Door dezelfde tusschenkomst werd zijne moeder uit allen nood gered en in goeden doen gezet. Zoo werd, gelijk Kit naderhand dikwijls zeide, zijn grootste ongeluk de bron van al zijn geluk.

En bleef Kit nu zijn leven lang ongetrouwd? Wel neen, hij trouwde; en met wie zou hij anders getrouwd zijn dan met Barbara? Het aardigste van het geval was, hij trouwde zoo spoedig, dat de kleine Jakob oom werd, voordat zijne beenen, in deze geschiedenis reeds vermeld, nog ooit in eene lakensche broek hadden gestoken — hoewel dit zelfs nog het aardigste niet was, daar het jongste broertje van Kit natuurlijk te gelijker tijd een oom werd. Hoe blijde zijne moeder en Barbara's moeder bij die gelegenheid waren, is onmogelijk te beschrijven; en toen deze twee vrouwen zagen, dat zij op dit punt en alle andere punten zoo juist eenstemmig dachten, kwamen zij op den inval, om bij elkander te gaan wonen, welk plan tot beider genoegen werd ten uitvoer gebracht. Eens in het vierendeeljaars gingen zij naar het groote paardenspel van Astley, en telkens als dit van buiten geschilderd werd, zeide Kit's moeder, dat zijn geld dat ook hielp betalen, en was zij nieuwsgierig of de direc-

teur wel weten zou dat zij zulke vaste klanten waren.

Toen Kit kinderen had van zes of zeven jaren oud, was er ook eene Barbara onder, eene lieve kleine Barbara, en ook eene nauwkeurige kopie van den kleinen Jakob, zooals hij was, toen hij voor het eerst van zijn leven oesters at. Natuurlijk was er ook een Abel bij, een petekind van den heer Garland van dien naam, en een Richard, van wien Swiveller bijzonder veel hield. Des avonds drong het troepje zich dikwijls om hem heen, en vroeg hem om hun nog eens te vertellen van die lieve juffer Nelly, die dood was. Kit vertelde dan, en als de kinderen met tranen in de oogen luisterden, zeide hij hun dat zij naar den hemel gegaan was, waar alle brave menschen kwamen, en dat, als zij ook braaf waren, zij hopen mochten haar daar eens te zien, gelijk hij haar gezien had, toen hij nog een arme jongen was. Dan vertelde hij ook meteen, hoe arm hij voorheen geweest was, en hoe zij hem geleerd had wat hij anders in zijne armoede niet had kunnen leeren, en hoe de oude man placht te zeggen: "altijd lacht zij om Kit," en dan veegden de kinderen de tranen uit de oogen, en lachten ook omdat zij dat gedaan had, en werden geheel vroolijk.

Somtijds bracht hij hen naar de straat, waar zij gewoond had; maar die was nu zeer veranderd. Het oude huis was afgebroken, om plaats te maken voor eene nieuwe breede dwarsstraat. Eerst schrapte hij met een stok een vierkant op den grond, om hun aan te wijzen waar het gestaan had; maar weldra geraakte hij in het onzekere omtrent de plek, en kon slechts zeggen, dat het daaromstreeks was, en dat die veranderingen iemand in de war hielpen.

Zoo groot zijn de veranderingen, die weinige jaren tot stand brengen, en zoo heeft alles, gelijk ook dit verhaal, een

EINDE.